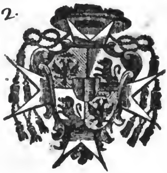
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
1 G
31

17

XII. S. nn.
a.2

13 – 21. 6.12.

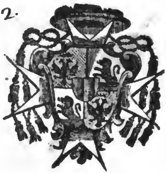
Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
1 G
31

17

XII. 5. AA.
G.2.

13–21. 6. 12.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ANTIFEBRONIUS VINDICATUS

SEU

SUPREMA

ROMANI PONTIFICIS

POTESTAS

ADVERSUS

JUSTINUM FEBRONIUM

EJUSQUE VINDICEM

THEODORUM A PALUDE

Iterum adſerta, & confirmata.

PARS II.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

CÆSENÆ

MDCCLXXI.

APUD GREGORIUM BLASINIUM SUB SIGNO PALLADIS

SUPERIORUM FACULTATE.

Privilegia iſtius Sedis, vel Eccleſiæ perpetua ſunt: Divinitus radicata, atque plantata ſunt: Impingi poſſunt: Transferri non poſſunt; Trahi poſſunt, evelli non poſſunt.

NICOLAUS I.

Epiſt. 8. quæ eſt ad Michael. Imper.

CONSPECTUS DISSERTATIONUM

HOC VOLUMINE CONTENTARUM.

DISSERTATIO IV. *De Pontificii Primatus natura atque adfectionibus.* pag. 1

CAPUT I. *Finis explicatur, quem Chriſtus in Primatu inſtituendo ſibi maxime propoſuit. Fuit autem is Eccleſiæ unitatem fundare, ac conſervare. Ad id centro quopiam opus fuit unitatis.* Petrum *hoc fuiſſe, ejuſque ſucceſſores* Romanos *Pontifices, Patrum, veterum Theologorum*, Gallicanæ *Eccleſiæ, Hæreticorum quoque, atque adeo* Febronii *ac* Pereiræ *conſenſione teſtatiſſima res eſt.* ibid.

CAPUT II. *Naturam Pontificii Primatus in coactiva juriſdictione ſitam eſſe ex iis, quæ ſupra de centro unitatis conſtituimus, adverſus* Febronium *oſtenditur, ejuſque effugia præcluduntur.* 14

CAPUT III. *Ingenitas Primatus Pontificii proprietates explicare adgredientibus nobis prior illa occurrit, quod univerſalis ſit, atque in univerſam Eccleſiam ſe exporrigat. Id poſtulat centri ratio,* quam

quam in Romano *Pontifice vel ipſe* Febronius *agnoſcit ; poſtulant Patres ; poſtulat cum primis Concilium* Florentinum , *de quo diſputantem mire hallucinari* Febronium , *quemadmodum in* Antifebronio *dictum fuerat , iterum confirmatur.* pag. 31

CAPUT IV. *Immediata in omnes & ſingulos quarumcumque Chriſtiani orbis diœceſium Fideles eſt* Romani *Pontificis auctoritas. Hanc alteram Pontificii Primatus adfectionem fruſtra* Febronius *adoritur. De* Univerſalis Epiſcopi *titulo nova cum eo diſceptatio inſtituitur.* 49

CAPUT V. *Tertiam hoc caput Pontificii Primatus proprietatem conſiderat, nempe quod ſuprema ſit. Heic autem cum primis agitatur quæſtio, num* Romanus *Pontifex Generali Concilio ſuperior haberi debeat? Adverſantis ſententiæ novitas confirmatur, maximæque quibus implicatur, difficultates proponuntur.* 88

CAPUT VI. Febronius *ad vindicandam Conciliis generalibus in* Romanos *Pontifices poteſtatem multa adfert, quæ nullius momenti demonſtrantur. Epiſcopos præſertim in Conciliis, quæ eorumdem Pontificum obnoxia ſint auctoritati judices eſſe poſſe oſtenditur ; tum de Evan-*

Evangelico Fraternæ correctionis præcepto quæritur, qua illud ratione ad ſummos Eccleſiæ Pontifices pertineat. pag. 114

CAPUT VII. *Nullum in Eccleſiaſtica hiſtoria monumentum exſtare, quod generalia Concilia in* Romanos *Pontifices ex poteſtate quidquam egiſſe comprobetur.* Febronius *fraudis, oſcitantiæ, atque inſcitiæ convictus.* 170

CAPUT VIII. Conſtantienſis *Concilii decreta, quæ* Febronius *iterum objicit, rurſus expenduntur. Præmittitur rerum in eo Concilio geſtarum brevis ſynopſis chronologica; tum de illorum decretorum ſenſu & auctoritate diſſeritur.* 197

§. I. *Rerum ad* Conſtantienſe *Concilium pertinentium ſynopſis Chronologica.* ibid.

§. II. *De ſenſu decretorum* Conſtantienſis *Concilii.* 226

§. III. *De* Conſtantienſium *decretorum, quæ recitata ſunt, auctoritate.* 245

CAPUT IX. *Nullam* Baſileenſi *Concilio ineſſe auctoritatem plurimi, atque in his nonnulli ex* Gallis *docent. Idem ejus Concilii hiſtoria palam facit. Fruſtra* Febronius Baſileenſium *cauſſam inſtaurare adgreditur.* 265

DISSERTATIO V. *De peculiaribus Primatus Pontificii juribus in iis, quæ ad fidem ſpectant.* 288

CAPUT I. *Cauſſæ majores cum primis*

autem

autem Cauſſæ Fidei non ex falſis Decretalibus, ſed ex Primatus jure Romano Pontifici reſervantur nequidquam reluctante Febronio, *nihil tamen hoc Epiſcoporum juribus derogat.* 288

CAPUT II. *Quæ, & quanta Pontificiarum in Cauſſis Fidei definitionum auctoritas ſit. Duæ præcipuæ ejus adfectiones proponuntur quod nempe & erroris neſciaſit & ultima haberi debeat tum ad primam diſputatio convertitur, & quis de illa fuerit veterum ac recentium ſenſus, quis* Febronii, *& a declaratione anni* 1682. *Gallorum diligenter explicatur.* 310

CAPUT III. *Romanam ſedem errori obnoxiam non eſſe certiſſimum eſt totius antiquitatis decretum, hincque rejecta Febroniana ſedis, & ſedentis diſtinctione Pontificem quoque Romanum eodem inſigni privilegio præſtare. Idem ex Chriſti Domini pollicitatione confirmatur tum vero maxime ex centro Catholicæ unitatis, quod eſt Romanæ Eccleſiæ Pontifex. Effugium Boſſuetii ſeriem inter & perſonas Pontificis diſtinguentis intercluditur.* 337

CAPUT IV. *Ea eſt Romanorum Pontificum in definiendis Fidei rebus auctoritas, ut ante Eccleſiæ conſenſum Fidei obſequium expoſcat. Incommoda contrariæ*

traria ſententiæ, quæ Pontificiarum definitionum veritatem ab Eccleſiæ conſenſu adcerſit. Febronius *cæteriq. hujus opinionis defenſores, quæ inter ſe repugnant docere, convincuntur.* 369

CAPUT V. *Quid de celeberrima Cleri Gallicani a.* 1682. *declaratione ſentiendum ſit, cujus hiſtoria ad veritatem a* Febronio *aut obſcuratam, aut diſſimulatam exigitur. Pauca alia refelluntur, quæ* Febronius *magni eſſe momenti exiſtimat ad* Romanorum *Pontificum* *ἀσφάλειαν* *oppugnandam.* 389

CAPUT VI. *Digreſſio in ea, quæ* Febronius *tum adverſus Conſtitutionem* Unigenitus, *tum pro* Ultrajectina *pſeudo-Eccleſia inſigni quadam temeritate effutiit De* Van-Eſpenio *cujus opera* Febronius *extollit judicium.* 417

CAPUT VII. *Falſo* Febronius *queritur ſibi in* Antifebronio *fuiſſe injuria adfictam de abſoluta generalium Conciliorum neceſſitate ſententiam. Hanc iterum confutamus rejectis* Febronii *argumentis. Tum Concilia ipſa Generalia Romani Pontificis confirmatione indigere oſtenditur. Ex quo tandem colligimus ultimam eſſe, quod* Febronius *negat ejuſdem Pontificis in cauſſis fidei auctoritatem.* 454

DISSERTATIO IV.

De Pontificii Primatus natura atque adfectionibus.

CAPUT I.

Finis explicatur, quem Chriſtus in Primatu inſtituendo ſibi maxime propoſuit. Fuit autem is Eccleſiæ unitatem fundare, ac conſervare. Ad id centro quopiam opus fuit unitatis. Petrum *hoc fuiſſe, ejuſque ſucceſſores* Romanos *Pontifices Patrum, veterum Theologorum*, Gallicanæ *Eccleſiæ, Hæreticorum quoque, atque adeo* Febronii *ac* Pereiræ *conſenſione teſtatiſſima res eſt.*

I. PRæcipuum meæ cum *Febronio* controverſiæ caput adgredior. Primatus is eſt *Romani* Pontificis. De peculiaribus ejus juribus poſtea videbimus. De illius natura nunc diſputandum, ejuſque adfectione in *Antifebronio* adſertæ a novis ad-

verſarii conatibus vindicandæ. Quod ut diligentius, atque enucleatius præſtetur, de fine primum, quem Chriſtus in Primatu inſtituendo ſibi propoſuit, dicendum mihi eſſe video. Qua in re non illud quærimus, quæ cauſſa Chriſtum impulerit, ut *Petro* potius, quam alii cuiquam Apoſtolorum Primatum detulerit. Atque in ea quidem quæſtione non una eſt Patrum ſententia. Nam S. *Hieronymus Petrum* ceteris a Chriſto prælatum cenſet (1), quia *Petrus* ſenior erat; contra *Hilarius* (2), & *Johannes Chryſoſtomus* (3) *Petrum* ideo Primatus dignitate ornatum ajunt, quod primo vocatus a Chriſto primus credidit Chriſto; ſummæ *Petri* caritati alii tribuunt, ut *Origenes*, & *Auguſtinus* (4); plerique inſigni fidei confeſſioni, qua *Petrus* Chriſtum Dei Filium præ ceteris prædicavit. Verum de hac quæſtione nihil eſt, cur ſolliciti ſimus. Satis nobis eſt,

(1) *lib. I. in Jovin.*

(2) *in cap. VII. Matth.*

(3) *hom. 9. de pœnit.*

(4) *Serm. 76. & 246.* Hæc ſententia nuper placuit cl. D. *Kauffmans diſſ. II. §. II. n. 4.* [*n. 3.* perperam eſt apud *Febronium*]; ſed illum ſugillat *Febronius* his verbis [*T. II. p. 224.*] " Siniſtre profecto, quum, ut heic, „ de *Petri* Primatu ejuſque collatione agitur. Principes „ terræ dant in compenſationem amoris officia honoratiora, non ſic Chriſtus; poteſtque heic reponi Doctori noſtro *Colonienſi*, quod Salvator *Matthæi Cap. XVI. v. 23.* ubi *converſus dixit* Petro: *Vade poſt me Satana, ſcandalum es mihi: quia non ſapis ea, quæ Dei ſunt, ſed ea, quæ hominum* ". Vide in quos hæc *Febronii* maledicta conferenda demum ſint, in *Origenem* & S. *Auguſtinum*.

eſt, *Petro* fuiſſe Primatum a Chriſto collatum, quacunque demum de cauſſa id honoris uni *Petro* Chriſtus Dominus duxerit deferendum. De ipſa Primatus inſtitutione agendum, cauſſæque, ob quas Chriſtus Primatem in Eccleſia ſua conſtituerit numquam defecturum, inveſtigandæ.

II. Has autem omnes una hæc complectitur, Eccleſiæ unitas. Nihil ea Chriſto commendatius fuit. Hinc *unius ſponſæ*, *unius ovilis*, *unius domus* nominibus ac ſymbolis Eccleſia in ſacris libris ſæpiſſime deſignatur. *Paullus* cum primis Chriſti Doctoris ſui præceptionibus inſiſtens illam urget in ſingulis fere ſuis epiſtolis. *Solliciti*, inquit ad *Epheſios* ſcribens (5), *ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis. Unum corpus, & unus ſpiritus, ſicut vocati eſtis in una ſpe vocationis veſtræ. Unus Dominus, una fides, unum Baptiſma. Unus Deus, & Pater omnium.* Ad *Corinthios* autem epiſtola (6) hæc habet: *Sicut enim corpus unum eſt, & membra habet multa, omnia autem membra corporis quum ſint multa, unum tamen corpus ſunt &c. . . . Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus.*

III. Cauſſa igitur hujus unitatis Chriſtus *alios dedit . . . Paſtores & doctores ad conſummationem Sanctorum in opus miniſterii, do-*

(5) *Epheſ. IV. 3. ſeqq.*
(6) *I. Cor. XII. 12. & 20.*

nec occurramus omnes in unitatem fidei (7). Sed illud præſertim neceſſarium duxit, ut unum Eccleſiæ ſuæ fundamentum conſtitueret: *Super* UNUM *ædificat Eccleſiam ſuam*, inquit *Cyprianus* (8), nempe *Petrum*, ut idem Cyprianus diſerte ſcribit (9): *Una eſt Eccleſia a Chriſto Domino* SUPER PETRUM ORIGINE UNITATIS ET RATIONE *fundata*. Namque *exordium ab unitate proficiſcitur, ut Eccleſia Chriſti* UNA *monſtretur* (10). Quamobrem *Petrus*, ejuſque ſucceſſores *Romani* Pontifices centrum ejuſdem unitatis ſunt, atque appellari omnino debent. Quod *Irenæus* verbo *convenire* explicat eo loco, ubi de *Romana* agens Eccleſia ait: *ad hanc enim Eccleſiam propter potentiorem principalitatem* NECESSE EST OMNEM CONVENIRE ECCLESIAM, *hoc eſt eos, qui ſunt* UNDIQUE *Fideles* (11). Nempe quemadmodum ab *Irenæi* editore clariſſimo *Maſſuetio* animadverſum eſt (12), „ ut *unitas* inter tot Epiſcopos, totque ſingulares Eccleſias, tam longe a ſe invicem diſtantes, foveri, omniumque conſenſus facilius explorari poſſet, nec omnes emergentibus controverſiis, maximo „ cum ſingularum gravamine, ſimul in u- „ num

(7) *Epheſ. IV.* 12.
(8) *l. de unit. Eccleſ.*
(9) *Ep. LXX.*
(10) idem Cypr. *l. cit. de unit. Eccleſ.*
(11) *lib.* 3. *contr. hæreſ. cap. III.*
(12) *In Iren. diſſ. III. art. IV.* §. 30.

„ num locum convenire cogerentur, neceſſe „ erat primam aliquam inter omnes Eccleſiam conſtitui, quæ ceteris omnibus præ„ eſſet, ceteris pro jure invigilaret, ac ve„ luti quoddam *Unitatis centrum* eſſet, in „ quod omnes confluentes, ejuſdem fidei & „ communionis nexu colligarentur. “

IV. Duo porro fuerunt Chriſto hujus centri conſtituendi fines; alter ut unitas fundaretur, alter ut eadem jam fundata numquam diſſolveretur. Ac de unitatis in *Petro* INSTITUTIONE luculenta ſunt S. *Cypriani* teſtimonia. Nam de *Petro* ait (13): Petrus *ſuper quem Dominus ædificavit Eccleſiam, &* UNDE UNITATIS ORIGINEM INSTITUIT. Similia hæc ſunt ex alio ejuſdem S. Martyris libro (14): *Quamvis Apoſtolis poſt reſurrectionem ſuam parem poteſtatem tribuat.... tamen ut unitatem manifeſtaret*, UNITATIS ORIGINEM AB UNO INCIPIENTEM SUA AUCTORITATE DISPOSUIT. 'Eo illud pertinet *Paciani Barcinonenſis* (15): *ipſo referente* Matthæo *paullo ſuperius ad* PETRUM *loquutus eſt Dominus, ad unum ideo* UT UNITATEM FORMARET EX UNO, *mox idipſum in commune reſpiciens*. Spectat *Pacianus* poteſtatem ligandi atque ſolvendi quæ prius uni *Petro* promiſſa fuit a Chriſto, uti legitur

 apud

(13) *Ep. LXXIII.*
(14) *l. de unit. Eccleſ.*
(15) *Ep. III.*

apud *Matthæum Cap. XVI.* dein vero poſt reſurrectionem omnibus ſimul Apoſtolis communicata, uti apud *Johannem Cap. XX.* Vides autem rationem tradendæ ejus poteſtatis uni *Petro* (utique cauſſa Primatus, ad quem totus ille Evangelicus contextus pertinet) referri ad unitatem Eccleſiæ, quæ non mere repræſentaretur in uno *Petro*, ſed ex ipſo *uno formaretur*. Eadem *Paciano* æqualis *Optatus Milevitanus* tradit, Chriſtum enim idcirco claves regni cœlorum ſupremam auctoritatem ſignificantes ſoli *Petro* dediſſe ait (16), *ut unitatis negotium formaretur*. Quod ad unitatis conſervationem adtinet, teſtatior res eſt, ut confirmatione egeat. Unum aut alterum ex Patribus dabo. Venerabilis *Beda* inter homilias *de tempore* explicans illa verba Cap. XVI. *Matthæi*, *& tibi dabo claves Regni cœlorum*, ait: *Ideo B.* Petrus, *qui Chriſtum vera fide confeſſus, vero eſt amore ſequutus, claves regni cœlorum, & principatum judiciariæ poteſtatis accepit, ut omnes per orbem credentes intelligant, quia quicumque* AB UNITATE FIDEI, VEL SOCIETATIS ILLIUS *quolibet modo ſemetipſos ſegregant, tales nec vinculis peccatorum abſolvi, nec januam poſſint regni cœleſtis ingredi*. Quamobrem *Alcuinus* alebat (17): *ne ſchiſmaticus inveniatur, & non catholicus, ſequatur probatiſſimam S.* Roma-

(16) *l. VII. c. 3.*
(17) *Ep. LXX.*

manæ *Eccleſiæ auctoritatem ; ut unde catholicæ fidei initia adcepimus , inde exemplaria ſalutis noſtræ ſemper habeamus ; ne membra a capite ſeparentur ſuo* . Diſertiſſima quoque in hanc rem , atque graviſſima ſunt quæ *Aquilejenſes* Patres in epiſtola ad Imperatores (18) de *Romana* Eccleſia perſcripſere : *Totius orbis* Romani *caput* Romanam *Eccleſiam* , *atque illam ſacroſanctam Apoſtolorum fidem ne turbari ſineret , obſecranda fuit clementia veſtra ; inde enim in omnes venerandæ communionis jura dimanant* . " Quid , rogo , eſt in-
„ quit *Ballerinius* (19) quod catholicæ com-
„ munionis Jura ex *Romana* in alios omnes
„ dimanant Eccleſias ? Id unum profecto ,
„ ni fallor , quod nulla alia particularis Ec-
„ cleſia id habet juris per ſe ſe , ut alia-
„ rum eccleſiarum communionem exigat ,
„ niſi ipſa communicet cum Eccleſia *Ro-*
„ *mana* , quæ ſola per ſe omnium eccleſia-
„ rum communionem & unitatem omnino
„ requirit , idemque communionis jus aliis
„ Eccleſiis ſecum communicantibus impar-
„ tiatur . "

V. Quæ hactenus ex Patribus confirmavimus atque illuſtravimus , omnium ætatum Theologis probata fuerunt . *Johannes Gerſon* adverſariorum coriphæus ea clariſſime prodidit in opere *de poteſtate Eccleſiaſtica* conſid.

A 4 9. ubi

(18) *T. II. S. Ambroſ. Maur. edit. cl. II. ep.* 2.
(19) *De vi hac ratione primat. pag.* 127.

9. ubi memorata *Chriſti ordinatione primaria, qua voluit Eccleſiam ſuam regi principaliter ſub uno, & ab uno Monarcha, ſicut eſt una fides, unum baptiſma, & una Eccleſia unitate capitis tam primarii quam vicarii*, hanc rationem addidit: *Quoniam iſte eſt optimus principatus præſertim in ſpiritualibus* AD CONSERVATIONEM UNITATIS FIDEI, *ad quam obligantur omnes*. Inter adverſarios celebris quoque eſt Cardinalis *Cuſanus*. Hic tamen quum *Baſileenſis* Synodi, cui maxime faverat, infelicem exitum deprehendiſſet, in epiſtola ſecunda de uſu calicis ad *Bohemos*, quam deinde ſcripſit, non ſolum unitatem in genere cum *Romana* Sede neceſſariam ſtatuit ex S. *Cypriano*, cujus ex ſententia *erit*, inquit, *neceſſario catholica Eccleſia illa, quæ primæ Sedi adhæret;* verum etiam unitatem in fide cum eadem ſede adeo neceſſariam cenſuit; quum obſervaſſet alias ſedes, quæ ab ea ſe ſe diviſerunt, in errores fidei fuiſſe prolapſas, nec rediiſſe ad veram fidem niſi eas, quæ ad unitatem fidei ejus reverſæ ſunt, tutum ab erroribus perfugium in *unione cum principe in Eccleſia* poſitum pronunciaverit. Neque omittendum *Petri de Marca*, cujus etiam nomen in ore omnium eſt adverſariorum, teſtimonium in ea diſſertatione, quam de *diſcrimine Clericorum*, & *laicorum* inſcripſit (20). *Petro* enim præ ceteris

(20) *num.* 24.

teris Apoſtolis tributum ait, *quod eſſet caput unitatis, adeoque tenerentur Apoſtoli particulares Eccleſias ſubijcere huic unitati, ut docuit* Optatus, *cujus ſpecialis cuſtodia in univerſa Eccleſia erat penes* Petrum. *Uno verbo res iſta comprehendi poteſt. Pares Apoſtoli inter ſe, & in Apoſtolatu: ſed ratione habita ad unitatem eccleſiarum ſervandam*, Petrus EXIMIO JURE ET PRÆCIPUO *erat caput unitatis, adeoque ſub illo reſpectu erat caput Apoſtolorum.*

VI. Quod vero de Illuſtriſſimis *Galliarum* Epiſcopis dicam? Innumera poſſem eorum teſtimonia hanc in rem congerere. Paucis ero contentus ex iis, quæ cl. *Scardi* recitat in opere de *ſuprema Romani Pontificis auctoritate ex hodierna Eccleſiæ Gallicanæ doctrina* (21). *Eccleſia* Romæ *fundata*, inquit Eminentiſſimus *de Rohan* (22) *inſtituta eſt a Chriſto centrum eſſentiale, & neceſſarium unitatis*. Eodem *Romanam* Eccleſiam titulo cohoneſtarunt cum *Senonenſis* Antiſtes in pluribus Paſtoralibus documentis (23), tum Epiſcopus

Bo-

(21) T. I. *pag.* 86.

(22) Mandem. Paſtor. 7. Junii 1718. p. II. *l'Egliſe de* Rome *eſt ſelon l'inſtitution de Jeſus-Chriſt, le centre eſſentiel & neceſſaire de l'unitè.*

(23) Adfero unum locum ex Monit. 3. n. V. p. 6. *Sans le centre d'union* [le ſiege Apoſtolique] *il n'y a point d'unitè ſelon Saint* Cyprien; *ſans cette Egliſe Apoſtolique les autres Egliſes ne ſeroient point des Egliſes.*

Bononienſis (24). Adde illuſtrem Eminentiſſimi de *Biſſy* ſententiam, quæ hujuſmodi eſt (25): Romana *Eccleſia*, *quam Chriſtus conſtituit centrum communionis Catholicæ & caput corporis*, *quod unum ſemper eſſe debet*; *quod tamen hanc unitatem ſervare non poteſt*, *niſi cum ea maneat unitum tum ſenſuum conformitate*, *tum perfecta omnium ſuorum membrorum ſubordinatione*. Adde etiam *Podienſem* Epiſcopum in nuperrimo opere (26), quod in prima diſſertatione fuit a nobis non ſemel appellatum. Præſtantiora tamen, quæ univerſus Clerus *Gallicanus* ſæpiſſime litteris prodidit hujuſce veritatis monumenta. Etenim in Encyclica ejus Cleri epiſtola 2. Octobris 1663. ad omnes Regni Archiepiſcopos, & Epiſcopos hæc legimus digna, quorum memoria numquam intereat: " Obſe-
,, quium, quod ſancto Patri exhibere con-
,, ſuevimus, Epiſcoporum *Galliæ* veluti he-
,, redi-

(24) Mandem. Paſtor. 2. dec. 1724. p. 5. *l' Egliſe de* Rome, *le Siege Apoſtolique*, *centre nèceſſaire de l' unitè Catholique*.

(25) Mandem. Paſtor. 1728. pag. 14. *l' Egliſe de* Rome, *que Jeſus-Chriſt a ètablie a la tête d' un Corps*, *qui doit toujours ètre un*, *& qui ne peut toute fois conſerver cette unitè*, *qu' en demeurant uni avec elle*, *tant par une conformitè de ſentiment*, *& par une ſubordination parfaite de tous ſes membres*.

(26) Defenſe des Actes du Clergè &c. P. II. Cap. V. pag. 254. *La Chaire de Saint* Pierre *eſt le centre de cette union*. *C' eſt dans elle*, *& par elle*, *que toutes les Chaires Epiſcopales quoique ſeparèes par de longues diſtances*, *ne forment de l' Orient juſqu' a l' Occident qu' un ſeul Epiſcopat*. Epiſcopatus unus eſt.

„ reditas eſt. Hoc eſt punctum ſolidum
„ gloriæ noſtræ, quod & noſtram fidem in-
„ vincibilem reddit, & noſtram auctorita-
„ tem infallibilem, quum utramque inſepa-
„ rabiliter junctam tenemus cum centro re-
„ ligionis, nos colligantes cum *Petri* Sede
„ per fidem & diſciplinam in unitate ſpi-
„ ritus Eccleſiæ. Portæ inferi prævalere
„ non poſſent adverſus vim, quæ omnibus
„ tenebrarum poteſtatibus terribilis eſt “.
Hoc ipſo noſtro ſæculo non ſemel *Gallicani* Præſules ſuis in Comitiis idem teſtati ſunt. *Cathedra* Petri, *quæ eſt centrum unitatis*; ita illi in epiſtola ad univerſos Regni Antiſtites ex Comitiis a. 1734. (27); in iis autem litteris, quas ex conventu a. 1735. ad *Clementem* XII. miſere pro impetranda *Johannis Franciſci Regis* inter Sanctos adſcriptione: *Tu es*, inquiunt, *quem veneramur centrum Catholicæ unitatis*.

VII. Quid? quod idipſum Hæretici fateri coacti ſunt. *Cowellus Calviniſta in Examinatione doctrinæ contra actionem cauſſæ innocentum* impreſſa a. 1564. (28) de *Petro*, & ceteris Apoſtolis dixerat: *Unum ceteris præponi neceſſe eſt ad evitanda ſchiſmata, & diſſenſiones tollendas*, deinde addidit (29): *hoc tunc optimum fuit medium in primitiva Eccleſia*,

(27) Act. de cette Aſſembleè pag. 110. *la Chaire de Saint* Pierre, *qui eſt le centre de l' unitè*.
(28) *fol.* 106.
(29) *fol.* 107.

ſia, quum Dei gratia major, & copioſior erat, quam nunc conferri videmus. Immo ipſi duodecim Apoſtoli vix ſatis inter ſe conveniſſent, niſi UNUS [Petrus] *ceteris præfectus fuiſſet*. Ceteros mitto (30), ut unum *Hugonem Grotium* appellem. Hic ergo in *voto pro pace Eccleſiaſtica* ad art. 7. hæc habet. *Ordo ſive in partibus, ſive in toto continetur in principatu quodam, ſive in præpoſiti unitate: & hoc eſt, quod in* Petro *Chriſtus nos docuit*. Et aliquanto poſt: *Hic ordo ſemper in Eccleſia manere debet; quia ſemper manet cauſſa, ideſt periculum a ſchiſmate*. Similia tradit in *diſcuſſione Rivetiani Apologetici*, ubi de *Petri* primatu diſſerens, teſtatur cum *Hieronymo* unum fuiſſe præfectum, uti oportebat, ob unitatem ſervandam, ut ſchiſmatibus præcaveretur. *Nam ſine tali primatu*, inquit, *exiri a controverſiis non poterat, ſicut bodie apud Proteſtantes nulla eſt ratio, qua ortarum inter ipſos controverſiarum reperiatur finis*. Eamdem porro neceſſitatem primatus confirmat ex *Cypriano*, a quo fatetur in unitatis bonum *agnoſci* Petri *primatum cum auctoritate*.

VIII. Quo minus mirandum eſt, *Febronium* ipſum, ejuſque laudatorem *Pereiram* nobis in hoc adſentiri. " Niſi in privata ,, quaque Eccleſia, inquit ille (31) Paſtor ,, quidam adeſſet præcipuus, cui ceteri eju- ,, ſdem

(30) Vide de his *Ballerinium lib. cit. pag.* 35.
(31) *T. II. pag.* 373.

„ ſdem Eccleſiæ Paſtores obſequerentur; niſi „ in univerſali caput immineret viſibile, in „ quo velut *Unitatis centro* ſingulæ coaleſce- „ rent Eccleſiæ, ex naturali hominum cu- „ piditate, qua ad ſummam quiſque liber- „ tatem ambitioſus adſurgit, timendum prorſus foret, ne diſſoluta brevi unitate, tot „ in Eccleſia exurgerent *ſchiſmata*, *quot Sa-* „ *cerdotes*, uti S. *Hieronymus* loquitur"; immo in priore volumine integro ſecundo paragrapho capitis ſecundi probaverat, *fundamentum hujus Primatus eſſe bonum unitatis in Eccleſia*, & paragrapho quinĉto, *Eccleſiam, cui Primatus adneĉtitur*, *per hoc fieri centrum unitatis* oſtenderat. Quoniam autem *Pereiram* nominavi, ejus verbis hoc caput concludam. Sumpta ſunt autem ex epiſtola operis de *Epiſcoporum poteſtate* ad *Luſitanos* Epiſcopos nuncupatoria (32): *Tutti li Padri concordemente inſegnano, non eſſere ſtato altro queſto fine, ſe non ſe quello di togliere ed impedire gli ſciſmi, e conſervare l' unità della Chieſa*.

C A-

(32) *pag. XVII.*

CAPUT II.

Naturam Pontificii Primatus in coactiva juriſdictione ſitam eſſe ex iis, quæ ſupra de centro unitatis conſtituimus, adverſus Febronium *oſtenditur, ejuſque effugia præcluduntur.*

I. BRevis admodum eſt noſtra cum *Febronio* conſenſio. *Romanum* Pontificem centrum eſſe unitatis inter nos convenit; ſed dum ejuſmodi centri, cui tota Primatus dignitas innititur, indolem atque naturam explicare adgredimur, quam maxime diſſidemus. Quære ex *Febronio*, quid rei ſit Pontificius Primatus; reſpondebit (1), principaliter conſiſtere *in miniſterio inſpectionis ſuper omnes Eccleſias, ut in eis quiſque, præſertim Epiſcopus, ſuo muneri ac obligationi ſatisfaciat conformiter ad leges divinas, atque Canones, communi Eccleſiæ conſenſu ſeu acceptatione ſtabilitos; & per hoc (Romanum* Pontificem*) fieri centrum unionis, quemadmodum ſollicitudo omnium Eccleſiarum, quam habuit Petrus, omni procul dubio* (2) *ex Chriſti inſtituto nec alia fuit, nec alia eſſe potuit, quam* Inſpectionis *&* directionis, *in Epiſcopos jam pro & in certis civitatibus ac diſtrictibus con-*

con-

(1) T. *II. pag.* 272.
(2) ibid. *pag.* 273.

conſtitutos. Alibi quidem, ne moroſiorem ſe ſe præberet, ait (3) ſe probaſſe *primatum auctoritatis & poteſtatis: primatum curæ ac ſollicitudinis, primatum quoque inferendis una cum Corpore Epiſcoporum legibus & dijudicandis cauſſis*, ad idem Corpus, cujus ipſe caput eſt, pertinentibus; immo & *juriſdictionem* (vide hominis facilitatem) non repugnat in *Romano* Pontifice agnoſcere (4). Sed hæc verba ſunt. Cur enim ſi *propriam juriſdictionem* intellexiſſet, non addidit ea verba, quæ in mea explicanda ſententia uſurparat, *juriſdictionem obligatoriam*, & *coactivam ſupra univerſam Eccleſiam?* Cur, inquit, quia Pontificis Romani *cura ſuper intendens* (5) *eſt diverſa a cura Epiſcopali*, *minus illa importat infallibilitatem; omnium minime plenam ab eadem Eccleſiæ dependentiam*, & *reſpective* abſolutam *Papæ* Monarchiam. Audi cetera.
„ Clamant iidem (6), & declamant adver-
„ ſus *Febronium*, quando *Cap. II.* §. *II.* nec
„ non *Cap. V.* §. 4. ſuſtinet, ſummo Pon-
„ tifici magnam quidem in Eccleſia *auctori-*
„ *tatem* competere, ſed non juriſdictionem
„ proprie talem. Nos ſane non diſpicimus,
„ cur ille per hoc tam graviter deliquiſſe
„ di-

(3) ibid. *pag.* 321.
(4) ibid. *pag.* 417. *Dicam præ primis, eam ſemper poteſtatem, talem auctoritatem, talem etiam, ſi velint, juriſdictionem* Romano *Pontifici competere &c.*
(5) ibid. *pag.* 179.
(6) ibid. *pag.* 318.

„ dicendus ſit. Probavit ille, probavimus „ & nos, Papæ ſoli & abſque Epiſcoporum „ adceſſu & conſenſu non competere jus „ *ſanciendarum* in & pro univerſali Eccleſia „ *legum*. Probavimus item, quod nonniſi „ per voluntatem Epiſcoporum obtinuerit „ poteſtatem, quam vigore primorum & ge„ nuinorum Canonum neque habuit, neque „ exercuit, judicandi in cauſſis contentioſis, „ ſed Epiſcoporum, ſeu inferiorum Clerico„ rum. Dicat autem quiſquis volet (certe „ nullus id dicet Juriſconſultus) eum, *vi* „ officii, *propriam* habere *juriſdictionem*, qui „ utraque hac poteſtate deſtituitur". Viden? ut nobis *Febronius* illudat, dum aut *auctoritatis*, aut *poteſtatis*, aut etiam *juriſdictionis* nomen non abhorrere ſe fingit? *Febronio* jungamus perpetuum ejus Sectatorem *Pereiram*; ex diſcipuli doctrina magiſtri mens apertius intelligitur. " Dico, *ita ille* (7), „ che l' eſſenza del Primato è ſtata in tre „ parole deſcritta dal S. Abate di *Chiara*„ *valle Bernardo* nel luogo poco ſopra ci„ tato: *Quid tibi* (ſono parole del Santo al „ Pontefice *Eugenio* Terzo) *dimiſit* Petrus „ *Apoſtolus? Non tibi ille dare, quod non* „ *habuit, potuit. Quod habuit, hoc dedit*, „ SOLLICITUDINEM SUPER ECCLESIAS. „ Queſti ſono li termini, a' quali riſtringe „ S. *Bernardo* il Primato del Papa, vale a „ dire

(7) *in epiſt. dedicat. pag. XV.*

„ dire, in eſſere un Iſpettore, un ſoprain-
„ tendente Generale di tutti li Veſcovi, di
„ tutti li Fedeli, di tutte le Chieſe“. Quærit mox ipſe, in quonam collocanda hæc ſit inſpectio? ac poſt multas eaſque inaniſſimas, atque malevolentiæ & ignorantiæ plenas in *Romanos* Pontifices Curiamque *Romanam* declamationes propoſitæ quæſtioni tandem reſpondet (8), “ non in altro riporſi
„ da S. *Bernardo* l'eſſenza del Primato, che
„ nell' eſſere il *Romano* Pontefice un Prela-
„ to agli altri Prelati tutti ſuperiore, Ca-
„ po, e primo Preſidente di tutti li Veſco-
„ vi, a cui per uffizio di ſua Primazia in-
„ combe d' invigilare ſopra tutta la Chieſa,
„ acciò ognuno attenda ed adempiſca eſat-
„ tamente le obbligazioni, funzioni, e mi-
„ niſterj del proprio Ordine ed uffizio: e
„ con ciò mantenere il Corpo della Chieſa
„ in quella bella diſpoſizione ed armonia
„ ſtabilita da Criſto e da ſuoi Apoſtoli,
„ conſervando illeſi li diritti di ciaſcun gra-
„ do, e mantenendo in ciaſcun membro
„ l'uſo libero delle funzioni proprie di ſua
„ Gerarchia.“

II. Nos enimvero alia omnia ſentimus. Juriſdictionem in *Romano* Pontifice profitemur veram propriamque in Eccleſiaſticis rebus ad conſtituendam conſervandamque unitatem, quæ coactionis vi polleat (hæc ge-

(8) ibi *pag. XVII.*

nuina Pontificii Primatus indoles eſt) ; addimus continenter præcipuas, atque ex ipſa Chriſti inſtitutione inſitas ejus adfectiones eſſe, quod 1. in univerſam, qua late patet, Eccleſiam proferatur. 2. quoſcumque totius Chriſtiani orbis fideles ſuis licet Epiſcopis ſubiectos proxime & immediate adficiat. 3. ſuprema ſit, & nulli in terris poteſtati, ne Eccleſiæ pridem in generale Concilium coactæ obnoxia. De peculiaribus autem ejus juribus, quæ *Febronius Romano* Pontifici negat, heic agendi, ut diſſertationis initio monueram, labore ſuperſedendum eſt; huic enim quæſtioni, ubi in unam Primatus naturam inquirimus, non ſatis apte iſthæc tractatio immiſceretur. Perſpicue ni fallor, meam ego ſententiam expoſui. Quæ ad neceſſarias Primatus adfectiones pertinent, ſequentibus capitibus confirmabimus. Heic uni hæreamus ejuſdem Primatus naturæ, quam in veræ propriæque cogentis juriſdictionis poteſtate poſuimus.

III. Non ego *Febronianam* ſententiam aut cum M. *Antonii* de *Dominis*, qui juriſdictionis *poteſtatem* Primatui diſerte eripuit (9), aut

(9) Antiquiorem hujus erroris auctorem indicare poteram, *Marſilium Patavinum*. Audiat *Febronius*, & exhorreſcat, audiat, inquam, quæ *Almainus* ex Theologis ipſi familiaribus unus hac de re ſcribit [de poteſt. Eccl. & laic. q. 3. cap. 2.] Marſilius *de* Padua *ponit*, *quod Papa nullam habet poteſtatem coercitivam*, ſive *coactivam ex inſtitutione Chriſti; ſed iſta opinio eſt damnata.*

aut cùm *Leibnitii*, qui nonnullis unam *directoriam* poteſtatem ſpirituali Magiſtratui conceſſiſſe videtur (10), erroribus conferam; ac ne illud quidem memorabo totum quantum hocce unius *inſpectionis Romano* Pontifici adſerendæ ſyſtema ex damnati *Dupinii* libris prodiiſſe (11). Hæc ad invidiam adverſario conflandam videri fortaſſe poſſent adcommodata, non ad ejus retundendos conatus. Perſpiciat ipſe num valde glorioſum Catholico homini ſit ex turbidis hiſce fontibus aquam, quam bibat ipſe, aliiſque bibendam propinet, haurire. Rem nos adgrediamur. Certiſſimam autem, ex qua uter noſtrum fallatur, dijudicandi regulam *Febronius* ipſe in medium adfert (12): *Quod*, inquit, *Patres* ſemper, *id eſt per omnes ætates*, *quod* ubique, *etiam in* Oriente, *in* Africa, *in* Gallia, *Pontifici competere agnoverunt*, *id* (*maxime ſi Concilia conſpirent*) *ei omni jure deberi cenſendum eſt*. Non erat, profe-

(10) T. I. epiſtolar. edit. Lipſ- a. 1734. pag. 55. *Quum ſit Deus ordinis, & corpus unius Eccleſiæ Catholicæ & Apoſtolicæ uno regimine hierarchiaque univerſali continendum juris divini ſit: conſequens eſt, ut ejuſdem ſit juris ſupremus in eo ſpiritualis magiſtratus terminis ſe juſtis continens* (*hæc verba nunc addo*) *directoria poteſtate, omniaque* [forte *omnique*] *neceſſaria ad explendum munus pro ſalute Eccleſiæ agendi facultate inſtructus*. Quamquam quum *Leibnitius* directoriæ poteſtati addat *omnem neceſſariam ad explendum munus facultatem*, amplius aliquid *directoria poteſtate*, mea quidem ſententia, indicat.

(11) Confer *Antifebronium diſſ. II. Cap. I. n.* 8.

(12) T. *II. p.* 417. Eamdem inculcat *p.* 73. & 375.

ſto cur ille a *Boſſuetio* in *expoſitione Catholicæ Fidei* ſe iſta mutuari jaſtaret. Una enim hæc regula a me in toto *Antifebronio* ſpeſtata fuit. Quare a primis Eccleſiæ ſæculis ad oſtavum (nam de conſequentibus ſæculis, ut quæ ab *Iſidorianis* decretalibus occupata fuerint, dubium non eſt vel ipſo non diffitente *Febronio*, quin noſtra dogmata ubique & ſola ſaltem ad magni *Occidentalis* ſchiſmatis tempora ſint pervagata) conquiſitis ex omni natione Patrum & Conciliorum certiſſimis teſtimoniis Pontificii, qualem deſcripſi, Primatum confirmavi. Sed eam tamen regulam libentiſſime, ut eſt a *Febronio* propoſita, adripio, atque ita argumentor. *Patres & ſemper, ideſt per omnes ætates, & ubique, etiam in* Oriente, *in* Africa, *in* Gallia Romanum *Pontificem centrum Catholicæ unitatis agnoverunt*: huic propoſitioni, ut vidimus, *Febronius* plane adſentitur; Patres igitur & *ſemper*, & *ubique* agnoverunt (utor heic iterum altero *Febronii* axiomate) *omnia illa, & ſola eſſe Primigenia, & eſſentialia jura Primatus, ſine quibus unitas*, & centri ratio *non poteſt ſervari* (13). Inſanus ſit, qui hanc conſequutionem negarit. Hoc igitur demum eſt inquirendum, num ſine cogente juriſdiſtione unitas formari (id enim addendum) & ſervari poſſit, ſi enim formari, ſervarique nequeat, *primigenia*

[13] T. *I. Cap. II.* §. 4. *pag.* 104.

nia profecto & *eſſentialis* Primatui dici ejuſmodi juriſdictio debebit. Catholicos quidem *juriſdictionis* nomine nonniſi *vim coactivam* intellexiſſe teſtis eſt locupletiſſimus M. *Antonius* de *Dominis*, quum enim primatum, ut dixi, juriſdictionis exploſiſſet (14), Catholicos ſecus docere fatetur, *quia*, inquit (15) *in eo requirunt veram juriſdictionem, hoc eſt vim coactivam*. Verum anne aliter ſentire potuiſſent? Quomodo enim unitas omnium *ex uno formari* poſſit, ut *Pacianus* ajebat, niſi omnes cum illo conveniant, eique uniantur? Sed hoc vim quamdam in illo præcipuam exigit, qua omnes ad unitatem ſecum cuſtodiendam obligentur. Formata porro unitate illud maxime *uni* curandum, ne hæreſes, ac ſchiſmata ſuboriantur, aut ſi ſubnaſcantur, evellantur illæ ſtatim; hæc ſtatim compeſcantur. Quare *Cœleſtinus* ajebat (16): *in ſpeculis a Deo conſtituti* (ſumus) *ut vigilantiæ noſtræ diligentiam comprobantes*, *& quæ coercenda ſunt reſecemus*, *& quæ obſervanda ſunt ſanciamus*. Verum quis intelligat hæc ab eo præſtari poſſe, qui cogente juriſdictione uti non poſſit ad frangendam ſceleſtiſſimorum hominum temeritatem? *Eccleſiæ ſalus*, ut recte *Hieronymus* (17) *in ſummi Sacerdotis dignitate pendet*, *cui ſi non* ex-

B 3

(14) *l. I. de Rep. Eccleſ. cap. I. n. I.*
(15) ibid.
(16) T. *I. Epiſt. R. P. edit. Conſt. col.* 1066.
(17) *in Dial. contr. Lucifer. n.* 9.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

EXSORS *quædam* , *&* *ab omnibus* EMINENS DETUR POTESTAS , *tot in Eccleſiis efficientur ſchiſmata*, *quot Sacerdotes*. Igitur ſi quod a D. *Nicole* ſcriptum reperio (18), *juris eſt divini*, *&* *ex inſtitutione Chriſti*, ut *Pontifex* Romanus *omni poteſtate* *&* *prærogativis ad unitatem* EFFICACITER *conſervandam neceſſariis præditus ſit* , vis coactiva , atque adeo vera propriaque juriſdictio denegari illi nullatenus poterit.

IV. Adcedat aliud hujuſce rei argumentum, quod ipſe *Febronius* nobis ſuppeditat. *Quam ſollicitudinem* , inquit ille (19), *quam poteſtatem* Paullus , Jacobus , Andreas &c. *viri habuerunt in* omnibus *utcumque diſſitis* Eccleſiis *particularibus* [*harum enim multæ eo etiam tempore fundatæ* *&* *per ſingulares Epiſcopos rectæ ſunt*] ; *eamdem in omnibus per orbem Chriſtianum Eccleſiis agnoſcemus* (in) *ſucceſſoribus Petri*. Conditionem adcipio. At quænam fuit extraordinaria Apoſtolorum in omnes Eccleſias ſollicitudo? *Illa* , [reſpondet *Febronius*] *omni proculdubio ex Chriſti inſtituto nec alia fuit*, *nec alia eſſe potuit*, *quam* Inſpectionis *&* Directionis, *in Epiſcopos jam pro* *&* *in certis civitatibus ac diſtrictibus conſtitutos*. Hoc enimvero eſt , quod nollem a Catholico homine dictum . Nam quid hoc eſt, quam Apoſtolos legum ferendarum auctori-

(18) *Expoſit. du Symbole artic. IX. ch.* 2.
[19] *T. II. pag.* 273.

ctoritate, ac judiciaria poteſtate cum *Pfaffio*, *Boehmero*, aliiſque Proteſtantibus contra ſacrarum Scripturarum eloquia, ac certiſſimas Patrum ſententias ſpoliare? Aliqua de Apoſtolorum legibus ſuperiore diſſertatione (20) indicata ſunt; plura de utraque legum edendarum, judicandique poteſtate inveniet Lector in Clariſſimorum Archiepiſcoporum *Ebredunenſis*, & *Camaracenſis* Paſtoralibus documentis adverſus XI. Advocatorum conſultationem; immo & apud *Johannem Laurentium Mosbemium Lutheranæ* licet factionis hominem, qui veritatis vi contra recepta apud ſuos dogmata coactus eſt Juriſdictionem in Apoſtolis, ac *legislativam*, ut ajunt, poteſtatem fateri. Mihi ſatis erit, ex *Febronio* quærere, num utraque hæc poteſtas, qua maxime coactiva juriſdictio continetur, ab Epiſcopis ſit removenda? Minime vero, inquiet; Epiſcopi utraque pollent facultate, neque id ſalva fide negari poteſt. Aut igitur, infero ego Epiſcopi Apoſtolis ſunt auctoritate præſtantiores, aut in Apoſtolis quoque duplex illa poteſtas eſt agnoſcenda. Primum illud non adferet profecto, qui *in ipſam Apoſtolicam auctoritatem Epiſcopos ſuccedere tradit* (21), *ita nimirum, ut quidquid poteſtatis Epiſcopalis, id eſt, ad regimen Eccleſiæ ſpectantis*, Apoſtoli *habuerunt*, *id ab*

 ipſis

(20) *Cap. IV.*
(21) *T. I. Cap. VII. §. I. n. I. pag. 53.*

ipſis in Epiſcopos *transfuſum ſit* . An Apoſtoli, quam ipſi non habuerunt, in Epiſcopos *transfuderint* poteſtatem ? Quid ergo ſupereſt, niſi ut alterum vel invitus fateatur? Reponet fortaſſe *Febronius*, ſe Apoſtolis tantum *in Epiſcopos a ſe conſtitutos* juriſdictionem cogentem negare, non in alios Fideles; at ſatis ridicule hæc reſponderet. Epiſcopi enim illi, licet cum ſui gregis portione collati Paſtores eſſent, cum Apoſtolis tamen comparati oves erant, eodem propterea jure ab his paſcendæ, quo ab illis ſinguli ſui greges paſcebantur. Enimvero ignorare *Febronius* non poteſt, doctis viris (22) non improbabilem viſam eſſe eorum opinionem, qui duce, ut ipſi putant, *Hieronymo* docent Presbyteros, qui *in commune Corinthiorum* Eccleſiam regebant, Epiſcopali Jure fuiſſe præditos, non ſimplices Presbyteros. Ad Epiſcopos ergo illos ea referenda ſunt Apoſtolicæ auctoritatis verba, quibus *Paullus* & ſublatum e medio *Corinthiacæ* Eccleſiæ non fuiſſe nefarii inceſtus reum graviter expoſtulat, & ad eos ſe in *virga* venturum minatur. Quæ quidem verba Patres ab *Ebredunenſi* Archiepiſcopo indicati magna conſenſione de cogente poteſtate intellexere. Et illud *Febronius* in mentem revocet,

(22) Confer Petavium *de Eccleſ. Hierarch. lib. III. cap. XI. n. 6.* & Mamachium *Orig. & Antiq. Chriſtian. T. IV. p.* 483.

cet, quod utique ſaltem in *Calmetii* dictionario legerit, eſſe qui *Diotrephen* a *Johanne* (23) commemoratum Epiſcopi adcenſeant, de eo tamen hæc *Johannes: propter hoc ſi venero commoneam ejus opera, quæ facit*, ideſt *Budæo* interprete *judicabo*, aut etiam *Œcumenii* ſententia *minabor puniam* (24). Quæ tamen ut vera non eſſe, aut ſaltem non certa concedam, illud ſaltem efficiunt, in tanta vetuſtiſſimorum Apoſtolicæ ætatis monumentorum inopia aliquid exſtare, unde certiſſimis, quæ adtulimus, argumentis hiſtoriam omnino non refragari intelligamus.

V. Sed quoniam Epiſcopalis juriſdictionis injecta mentio eſt, ex ea novum in *Dupinianum Febronii* ſyſtema ducere argumentum licebit. Quam enim Epiſcopi cogentem poteſtatem indepti ſunt, eam nonniſi unitatis conſtituendæ, ſervandæque cauſſa obtinuere. Quod ſi una ſingularis Eccleſia eſſe non poſſet, niſi in ſingulos ejus cœtus Fideles uti Epiſcopus poſſet vi, qua ad unitatem compellerentur, efficaciſſima; quanto minus univerſæ Chriſtiani orbis Eccleſiæ in unitate conſiſtere poſſent, niſi *unus* ille, quorum convenire illis opus eſt, ejuſmodi cogente juriſdictione frueretur? Adpoſite ad hanc ſententiam S. *Thomas*, *ubicumque*, inquit (25)

(23) *Ep III.* 10.
(24) Confer *Benedictam Juſtinianum* Virum doctiſſimum *in comm. ad* eum *Job.* locum.

(25), *ſunt multa regimina ordinata in unum, oportet eſſe aliquod univerſale regimen ſupra particularia regimina . . . alias non poſſet eſſe colligatio ad unum*. Et ideo *quum tota Eccleſia ſit unum corpus, oportet, ſi iſta unitas debet conſervari, quod ſit aliqua poteſtas regitiva reſpectu totius Eccleſiæ ſupra poteſtatem Epiſcopalem, qua unaquæque ſpecialis Eccleſia regitur: hæc eſt poteſtas Papæ . . . . Et inter Epiſcopum ſimplicem & Papam ſunt alii gradus dignitatum correſpondentes gradibus unionis, ſecundum ques una congregatio vel communitas includit aliam*. Quamobrem quum hic graduum ordo ad unitatis conſervationem ſit inſtitutus, ne inutilis plane ſit, poteſtas *regitiva* minore efficacitatis vi pollere non debet in uno, quam in alio, ſed quemadmodum infimus ſimplicis Epiſcopi gradus cogentem poteſtatem in cœtum ſibi ſubditum exercere poteſt, ita poterunt ſervato Canonum jure in ſimplices Epiſcopos Archiepiſcopi, in hos vero Patriarchæ non impari uti juriſdictione, donec ad ſupremum unitatis caput & centrum, nempe *Romanum* Pontificem deveniamus, cui propterea in omnes ſummum eſſe debebit imperium, maximaque vis poteſtatis.

VI. Atque hinc magnificentiſſimi illi honoris tituli, quibus *Romanæ* Sedis auctoritatem

(25) *In IV. diſt.* 24. *queſt.* 3. *art.* 2.

tatem in *Antifebronio*(26) a Patribus paſſim deſignatam fuiſſe demonſtravi; *Principatus* ab *Auguſtino* (27), *Arelatenſis* Provinciæ Metropolitis (28); *Poteſtatis* a *Zoſimo* in epiſtola ad *Aurelium*, alioſque Epiſcopos *Carthaginienſis* Concilii (29), ejuſque *poteſtatis*, quæ aliquid multo nobilius, præſtantiuſque complectatur, quam quod *communionis cum Apoſtolica Sede* nomine denotaretur (30); poteſtatis, *ex cujus deliberatione* certum ſit, *ſummam rerum pendere* (31); poteſtatis *omnibus præpoſitæ ad medicinalem ſanitatem emerſi vulneris* (32). Hæc enim omnia ſatis aperte Primatum indicant, qui non ſimplici vigilantia, aut inſpectione contineatur, ſed cum imperio exerceatur, atque a *Florentino* Concilio (33) definiri potuerit *Paſcendi*, *regendi*, *&* *gubernandi univerſalem Eccleſiam* PLENA *poteſtas*. Ad hæc omnia quid *Febronius*? Audi Lector, & obſtupeſce (34). " Qua „ autem ratione, quove jure P. *Zaccaria* „ prætenſis ſuis Centri qualitatibus & ap- „ per-

(26) *Diſſ. II. cap.* 2.
(27) *Ep. CLXII.*
(28) inter *Leonian. ep. LXV. col.* 905. *Ballerin. edit.*
(29) *T. I. epiſt. Rom. Pont. edit. Couſt. col.* 974.
(30) Bonifacius I. ibid. col. 1037. *Quum ſe ab Apoſtolicæ* Sedis *communione.* & UT DICAM VERIUS, *Poteſtate ſeparare nituntur.*
(31) idem Bonifac. *epiſt.. ad* Rufum *ibid. col.* 1039.
[32] Stephanus Dorenſis *in Concil. Later. ſub Mart. I.* T. *VI. Labb. edit.* Conc. *pag.* 104.
[33] *Seſſ. XXV.*
(34) *T. II. rag.* 375.

„ pertenentiis *Boſſuetanum* hoc *Ubique* poterit applicare? Ut tamen in gravi hac materia non omittamus dare proximiorem aliquam regulam, firmumque principium, e quo ſingulares & ultimatæ concluſiones deduci queant, dicemus cum Clero *Gallicano* apud *Febronium Cap. I.* §. 8. *n.* 8. ſedenti in centro commiſſam eſſe *ſollicitudinem omnium Eccleſiarum*, eo ſenſu, quo divus *Bernardus*, ſecutus *Cyprianum*, *Auguſtinum*, *Gregorium* M. ſcripſit ad *Eugenium* Papam *lib. II. de conſiderat. cap. 6. n.* 10. *Quid tibi dimiſit* Petrus *Apoſtolus? Non tibi ille dare, quod non habet, potuit; quod habuit, hoc dedit*, SOLLICITUDINEM SUPER ECCLESIAS". Excute univerſam *Febronii* defenſionem; hoc unum eſt, quo ille capiti II. ſecundæ diſſertationis, ubi ex centri ratione, Patrumque teſtimoniis Primatum *Romani* Pontificis eſſe juriſdictionis debere comprobavi, ſe ſatisfacere exiſtimavit. Creditumne *ubique* eſt, centrum eſſe omnium Eccleſiarum *Romanum* Pontificem? an non? Creditum id fatetur *Febronius*; debuerat igitur oſtendere centri ad formandam, ſervandamque *efficaciter* unitatem a Chriſto inſtituti non eam eſſe naturam, ut cogentem juriſdictionem expoſcat; hoc, inquam, debuerat oſtendere, ac præterea nominum, quæ non in *Italia* ſolum, ſed etiam in *Africa* & in *Oriente* (neque enim *Italus Augu-*

gu-ſti-

Auguſtinus fuit, aut *Stephanus Dorenſis*) *Romani* Pontificis tributa fuere Primatui, ſignificationem ac vim una *inſpectione* poſſe concludi. Id quæſo in animo ſibi imprimat, ſi vindicationes meas confutare iterum adgrediatur ſibi maxime cavendum, ne ridiculis hujuſmodi effugiis id demum prodat, ſe nihil habere quod reſpondeat. Simile illud eſt, quod ex *Bernardo* adfert, *ſollicitudinem omnium Eccleſiarum* EO SENSU, quo D. Bernardus ſcripſit, *ſedenti in centro commiſſam eſſe* ait; perinde ac ſi *Bernardi* teſtimoniis ſanctiſſimum Abbatem omnino a nobis ſtare in *Antifebronio* non fuerit apertiſſime demonſtratum. An non *Bernardi* hæc ſunt (35)? *Plenitudo ſiquidem poteſtatis ſuper univerſas orbis Eccleſias ſingulari prærogativa Apoſtolicæ Sedi donata eſt. Qui igitur huic poteſtati reſiſtit*, DEI ORDINATIONI *reſiſtit*. An non *Bernardi* iſta ex eodem ſecundo *de conſideratione* libro, quem *Febronius* citare audet? *Sunt quidem & alii cœli janitores, & gregum Paſtores; ſed tu tanto glorioſius, quanto & differentius utrumque præ ceteris nomen hereditaſti: Habent illi ſibi adſignatos greges; tibi univerſi crediti, uni unus. Nec modo ovium, ſed & Paſtorum tu unus es Paſtor . . . Aliorum poteſtas certis arctatur limitibus; tua extenditur & in ipſos, qui poteſtatem ſuper alios adceperunt. Nonne ſi cauſſa exſtiterit, tu Epi-* ſcopo

(35) *Ep.* 131.

ſcopo cœlum claudere , ET IPSUM AB EPISCOPATU DEPONERE (quod poſſe Pontificem *Febronius* pernegat) , *etiam & tradere Satanæ potes* ? Quonam ergo mens *Febronii* avolavit , quum *Bernardum* nobis opponere non extimuit ?

C A-

Digitized by Google

CAPUT III.

Ingenitas Primatus Pontificii proprietates explicare adgredientibus nobis prior illa occurrit, quod univerſalis ſit, atque in univerſam Eccleſiam ſe exporrigat. Id poſtulat centri ratio, quam in Romano *Pontifice vel ipſe* Febronius *agnoſcit; poſtulant Patres; poſtulat cum primis Concilium* Florentinum, *de quo diſputantem mire hallucinari* Febronium, *quemadmodum in* Antifebronio *dictum fuerat, iterum confirmatur.*

I. POntificii Primatus naturam explicuimus hactenus, ac confirmavimus. Ad ejus adfectiones nos convertimus. Primum autem earum eſſe poſuimus, quod ſuæ ambitu auctoritatis univerſam Eccleſiam coerceat. Ac *Febronius* quidem Primatum a ſe confictum tribuit *Romano* Pontifici in omnes particulares Eccleſias; non item in univerſam Eccleſiam. Quos autem duces hac in ſententia habuerit, ipſe explicat in ſua ad Cl. P. D. *Trattwein* reſponſione (1). „ Univerſitas *Colonienſis*, inquit, in Reſponſo, quod ad mandatum Archiepiſcopi „ ſui *Theodorici* dedit anno 1440. apud Bulæum Hiſt. Univerſit. Paris T. V. pag. „ 461. *Omnes*, ait, *obedire tenentur Chriſto*, „ *ſuæ-*

(1) *T. II. pag.* 192.

„ *ſuæque ſponſæ, in qua Eccleſia prima præ-*
„ *ſidentia eſt Sedes Apoſtolica* SUPER OMNES
„ ALIAS ECCLESIAS PARTICULARES ET
„ SEDES INFERIORES, *non* SUPER TOTAM
„ UNIVERSALEM *prælata*. *Gerſon* Sermone
in Feſto S. *Antonii Conſtantiæ* habito App.
„ Tom. II. col. 355. *Vidi nuper S.* Tho-
„ mam, & Bonaventuram, *dant ſupremam &*
„ *plenam ſummo Pontifici poteſtatem Eccleſia-*
„ *ſticam; recte proculdubio, ſed hoc faciunt*
„ *in comparatione ad Fideles ſingulos*, ET
„ PARTICULARES ECCLESIAS. Patres Con-
„ cilii *Baſileenſis* apud *Harduinum* Tom. VIII.
„ col. 1326. *Quis jam de poteſtate Concilii*
„ *ſuper omnes alias poteſtates ambigere pote-*
„ *rit, tot irrefragabilibus teſtimoniis compro-*
„ *bata? . . . Omnes* SINGULARES HOMINES
„ PARTICULARESQUE ECCLESIÆ *ipſi Pon-*
„ *tifici obedire debent, niſi in iis, quæ huic*
„ *ſacræ Synodo, & cuilibet alteri legitime con-*
„ *gregatæ præjudicium generarent. Nam, ſi*
„ *ſit caput miniſteriale Eccleſiæ, non tamen*
„ *eſt major tota Eccleſia.*"

II. Eoſdem Auctores indicaverat Anonymus, qui *Reſponſionem edidit ad poſteriores Steyærtii* theſes, a *Charlaſio* confutatus in diſſertatione *de Concilio Œcumenico*; ſed vere ut dicam, neuter gloriari hiſce magiſtris debuerat: *Colonienſis* Univerſitas, quo tempore ſuum illud reſponſum dedit, ad Antipapæ *Felicis* V. partes tranſierat cum Aca-

demiis *Viennenſi*, *Erfordienſi*, & *Cracovienſi*. De *Baſileenſibus* vero nihil heic addam. Satis dixero, ſi non ſchiſmaticos modo appellavero, ſed nefarii Schiſmatis auctores, atque incentores. *Gerſonius* ut ne quæ alibi de eo admonui, fruſtra repetam, heic certe fallitur, dum pro ſuo illo dogmate Sanctos *Thomam*, & *Bonaventuram* appellat. Uterque enim Eccleſiæ non ſolum diſperſæ, ſed in Œcumenica quoque Synodo congregatæ. ſuprema Pontifices Romanos poteſtate præeſſe tam aperte docet, *ut*, quod *Charlaſius* ait (2), *nec* Gerſonius, *nec quilibet alter gloſſa aliqua eorum verbis offundere tenebras poterit*. Nempe S. *Thomas* (3) docet: " Sicut autem poſterior Synodus poteſtatem habet interpretandi ſymbolum, a priore ſymbolo conditum, ac ponendi aliqua ad ejus explanationem, ut ex prædictis patet; ita etiam *Romanus* Pontifex hoc ſua auctoritate poteſt, cujus auctoritate ſola Synodus congregari poteſt, & A QUO SENTENTIA SYNODI CONFIRMATUR, ET AD IPSUM A SYNODO APPELLATUR. Quæ omnia patent ex geſtis *Calcedonenſis* Synodi. Nec eſt neceſſarium, quod ad ejus expoſitionem faciendam Univerſale Concilium congregetur ". Seraphicus autem Doctor *Regulam Fratrum Minorum* ex-

[1] *Diſſ. cit. cap.* 10. *pag.* 207.
(2) *De potentia quæſt. X. art.* 4. *ad* 13.

planans ea verba: *Honorius Epiſcopus* ita interpretatur: " Epiſcopus utique non alicu-
„ jus partis ſolum, ſed totius univerſitatis
„ eſt. Quod ſi unus non eſſet, qui in omnes
„ exercere poſſet juriſdictionem, ubi mane-
„ ret ſtatus Eccleſiæ? Si, partibus diſcor-
„ dantibus (quod & in Synodis contingere
„ poſſe quis neget?) non eſſet, qui poſſet
„ manum mittere in ambabus, fuiſſet Sy-
„ nagoga felicior, quam Eccleſia; quia il-
„ la habebat unum ſummum Pontificem,
„ qui omnes diſcordias poterat terminare,
„ ut patet in *Deuteronomio* ". Alibi (4) vero ſummum Pontificem SOLIUS DEI JUDICIO RESERVARI ſcribit. Quamobrem quum *Febronius* ea ſolum de cauſſa ſummis Pontificibus nolit in univerſam Eccleſiam Primatum poteſtatis concedere, ne ipſas quoque Œcumenicas Synodos ejus auctoritati ſubjicere cogatur, manifeſtiſſimum eſt, nec *Thomam*, nec *Bonaventuram*, qui *Romani* Pontificis auctoritati generalia ipſa Concilia ſubeſſe profeſſi ſunt, non potuiſſe illi in univerſam Eccleſiam eripere poteſtatem.

III. Nec vero aliter ſentire ii poterant, quibus perſpectum erat, ſuper *Petrum* non tantummodo omnes particulares Eccleſias fundatas a Chriſto fuiſſe, ſed univerſam ædificatam Eccleſiam, *ſuper unum unam*. Ratio autem Primatus eam Eccleſiam ſpectat, quæ

(4) *In opuſc. Hierarch. Eccleſ. p. II. cap. 1.*

quæ ſuper *Petrum* fuit a Chriſto ædificata. Idipſum finis conſtituendi Primatus declarat. " Nam, inquit cl. *Ballerinius* (5), „ quum primatum, ut diximus, non meri „ honoris & ordinis, ſed peculiaris jurisdi- „ ctionis inſtitutus fuerit a Chriſto in bo- „ num unitatis Eccleſiæ, ut capite conſti- „ tuto ſciſſurarum & ſchiſmatis tollatur oc- „ caſio; vim profecto coactivam in omnes „ collective debet habere, ſine qua latus „ ſchiſmatibus & ſciſſuris aditus pateret, „ unitatiſque bonum obtineri non poſſet. „ Hinc qua ratione ea vis in ſingulos ab „ adverſariis conceditur cauſſa primatus, ea- „ dem in omnes collective concedenda eſt, „ quum univerſæ Eccleſiæ unitas non ex „ ſingulis tantum, ſed ex omnibus collecti- „ ve ſumptis & in unum coactis redeat ". Hinc illud S. *Ambroſii* (6): *Petra dicitur* Petrus, *eo quod tamquam ſaxum immobile totius operis Chriſtiani compagem molemque contineat*.

IV. Eadem de cauſſa nihil ſummis Pontificibus ac ceteris Patribus uſitatius, quam *Petrum Romanoſque* Pontifices *univerſæ* Eccleſiæ fuiſſe præpoſitos. *Bonifacii* I. hæc ſunt in epiſtola quinctadecima (7). *Manet beatum Apoſtolum* Petrum *per ſententiam Dominicam* uni-

(5) *De poteſt. Eccleſ. cap. IV. n.* 10. *pag.* 61.
(6) *Serm.* XLVII.
[7] *col.* 1039. *Couſt.*

univerſalis Eccleſiæ ab hoc ſollicitudo ſuſcepta. Ita vero in *Leoniano* Sacramentario legimus (8) *Quæ te diſpenſante, devota obſequitur, quidquid ſedes illa cenſuerit, quam tenere voluiſti totius Eccleſiæ Principatum;* nec multo poſtea (9): *qui ut hanc Sedem* Regimen Eccleſiæ totius *efficeres, & quod hæc prædicaſſet, oſtenderes ubique ſervandum, ſimul in ea & Apoſtolicæ Principem dignitatis, & Magiſtrum Gentium collocaſti*. Ab his non diſcrepant, quæ alio loco ſcribit S. *Leo* Magnus (10): *Et quia*, inquit, *per omnes Eccleſias cura noſtra diſtenditur, exigente hoc a Nobis Domino, qui Apoſtolicæ dignitatis beatiſſimo Apoſtolo* Petro *primatum fidei ſuæ remuneratione commiſit, univerſalem Eccleſiam in fundamenti ipſius ſoliditate conſtituens*. Hoc ſequutus *Bernardus* ad *Eugenium* ait (11). *Quiſque ceterorum* (Epiſcoporum) *habet ſuam, tibi una commiſſa eſt grandiſſima navis facta ex* OMNIBUS *ipſa* UNIVERSALIS ECCLESIA *toto orbe diffuſa*. Addamus etiam *Bonaventuram*, ut ejus mens fiat exploratior: *Reſpondens*, inquit (12), Simon Petrus, *dixit ad Chriſtum: quia unus pro omnibus reſpondet, ut commendetur unitas Eccleſiæ in Fide, confeſſione, & prælatione. Unde* Petrus *tamquam unus*

[8] *col.* 337. *Murator. edit.*
(9) ibid. *col.* 341.
(10) *Ep. V. Baller. edit.*
(11) *De Conſiderat. lib.* II. C. VIII.
(12) *in Cap. IX. Luc.*

unus Prælatus univerſalis Eccleſiæ, *unus pro omnibus reſpondet*. *Propter quod dicebat* Paullus: Obſecro ut idipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata. *Unde merito iſtius confeſſionis unius pro omnibus*, *nomen* Petri *eſt ſibi confirmatum*. ET UNIVERSALIS PRÆLATIO SUPER ECCLESIAM EST CONCESSA: Equidem ignoro, utrum qui in omnes collectim Chriſtianas Eccleſias jus eſſe *Romano* Pontifici vellet ſignificare, aliis aut diſertioribus verbis uti poſſet.

V. Vix certe aliud *Florentinis* Patribus indicare viſum fuit, quum in decreto pro *Græcorum* unione, cui ipſi Græci ſubſcripſerunt, definiere, *Sanctam Apoſtolicam Sedem*, *&* Romanum *Pontificem in* UNIVERSUM ORBEM *tenere primatum*, *&* *ipſum* P*ontificem* Romanum *ſucceſſorem eſſe Beati* Petri *principis Apoſtolorum*, *&* *verum Chriſti Vicarium*, *totiuſque Eccleſiæ caput*, *&* *omnium Chriſtianorum patrem ac doctorem exiſtere*, *&* *ipſi in B*. Petro *paſcendi*, *regendi* *&* *gubernandi* UNIVERSALEM ECCLESIAM *a D. N. Jeſu Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe*, *quemadmodum etiam in geſtis Conciliorum & Canonibus continetur*. Tria heic *Febronius* opponit. " Primatum ait (13) non ab omnibus
,, pro *generali* agnoſci præſertim a *Gallis*,
,, ac damus, inquit, teſtem *Gallum* omni
,, exceptione majorem *Carolum* Cardinalem

 ,, de

(13) *T. II. pag.* 189.

„ de *Lotharingia*, qui ex ipſa *Tridentina* Sy-
„ nodo hæc ad *Britonem* Secretarium ſuum,
„ quem ad Pontificem ablegaverat, *Romam*
„ perſcripſit : *Apud* Gallos Conſtantienſe
„ *Concilium in partibus ſuis omnibus ut, gene-*
„ *rale habetur*: Baſileenſe *in auctoritatem ad-*
„ *mittitur* : Florentinum *nec legitimum*, *nec*
„ *generale reputatur* “ . Deinde “ *quidquid*
„ *ſit*, inquit (14), tuto adſeri poteſt decla-
„ rationem Concilii *Florentini* decretis *ſeſſ.*
„ *IV.* & *V.* Synodi *Conſtantienſis* non repu-
„ gnare . Hoc obſervavit Ill. *Boſſuetus* ita
„ ſcribens lib. X. cap. 10. *Verba Decreti* Flo-
„ rentini *revera nil habent* Conſtantienſi *De-*
„ *creto contrarium*. *Nempe hæc verba obijciunt*:
„ Papæ in B. *Petro* paſcendi., regendi, &
„ gubernandi univerſalem Eccleſiam a Do-
„ mino plenam poteſtatem fuiſſe traditam.
„ *Atqui hæc non indicant*, *eam poteſtatem ita*
„ *eſſe datam*, *ut adunatæ quoque Eccleſiæ con-*
„ *ſenſum unus vinceret*, *quod* Patres Conſtan-
„ tienſes *condemnabant*. *Ergo* Florentini *Pa-*
„ *tres* Conſtantienſibus *non repugnant* “ . Tandem legenda eſſe extrema *Florentini* Concilii verba pronunciat non *quemadmodum* ETIAM, uti a nobis deſcripta ſunt, ſed *quemadmodum* & *in geſtis* &c., ea lege ſcilicet ut Pontifex ſumma ſua poteſtate utatur *juxta modum*, *qui* & *in Actis Conciliorum Œcumenicorum*, & *in Canonibus continetur*. Verum

(14) ibid. *pag.* 190.

rum quod ſæpe alias queſtus ſum, heic quoque queri debeo, *Febronium* eadem in ſua defenſione repetere, quæ prius dixerat, non dicam non adtactis, ſed ne indicatis quidem graviſſimis meis argumentis.

VI. Profecto ad primum quod adtinet, in *Galliis* quoque *generale* haberi *Florentinum* Concilium teſtes produxi (15) *Boucatum*, *Annatum*, *Dantine Benedictinum* operis quod prænotatur *l' Art de verifier les dates*, auctorem, anonymum *Dictionarii* Conciliorum conſarcinatorem, & *Juveninum Gallos* omnes, atque eruditione ſpectatos, neque omnes *Romanis* partibus addictiſſimos. Cur horum teſtimonia diſſimulavit, ut Cardinalis *Lotharingii* qui *re nondum plene diſcuſſa*, ut *Juveninus* loquitur, ita ſenſit, verba appellaret a me quoque ex eodem *Juvenino* recitata? Percommoda ſane infringendarum omnium ſacrarum legum definitionumque eludendarum ratio hæc eſt, ſiquid Pontifices ſtatuant, quod noſtris opinionibus adverſetur, œcumenica appellare Concilia; ſi vero ipſa nobis Concilia minime faveant, aut eis violatæ libertatis vitium obiectare, aut illa de œcumenicarum Synodorum dignitate deiſcere. Verum hoccine eſt libertatem Eccleſiæ vindicare? an non potius illam evertere, perturbare omnia, atque hæreticis ſchiſmaticiſque proterendam Fidem, enervandam di-

(15) *Antiſ. T. I. diſſ. II. cap. II. n. 2. pag. 120.*

ſciplinam, unitatem dilacerandam per ſummum nefas dimittere? Sed in viam redeamus. *Boſſuetius* ergo (quod alterum erat *Febronianæ* reſponſionis caput) cum *Conſtantienſi* Synodo *Florentinam* optime conciliari poſſe exiſtimat. Non id nunc quærimus; ſatis ad hujus capitis inſtitutum eſſet *Romanos* Pontifices diſperſam Eccleſiam, univerſam tamen vi ſui Primatus paſcere, regere, & gubernare; qua de re nihil a *Conſtantienſibus* Patribus ſancitum fuit: de Eccleſia in generale Concilium coacta capite quincto differemus. Deinde, ut *Ballerinius* animadvertit (16) " ſi *Romanus* Pontifex ex Chriſti inſtitutione *plenam poteſtatem* accepit paſcendi, regendi, & gubernandi *univerſalem Eccleſiam*; non in ſingulas & particulares tantum Eccleſias diſtributive & ſeparatim acceptas, ſed in omnes collective ſumptas, ex quibus ſane ſumptis collective conſtat univerſalis Eccleſia, poteſtatem habet, ac proinde habet etiam in Patres quoque Conciliorum generalium, quæ illam repræſentant, nec majori quam ipſa univerſalis Eccleſia privilegio gaudent". Non igitur ea, quam *Boſſuetius* iniit, ratione conciliandæ ſunt illarum Synodorum definitiones, ſed ea quam *Conſtantienſia* ipſa decreta commonſtrant. Agit, ut infra videbimus, *Conſtantienſe* Concilium de dubiis

(16) *De Poteſt. Eccleſ. pag.* 59.

dubiis Pontificibus, ac de ſchiſmatis tempore. Quid hoc ad *Florentinorum* Patrum definitionem? Nihil denique ut de tertia *Febronii* reſponſione dicam, ad ſuam illam *Florentinæ* definitionis lectionem adſerendam ineptius proferre poterat, quam prolixam eorum, quæ ſcripſerat de *Marca*, recitationem? Quid? opus ne fuit ut quæ eruditus ille Præſul conjecerat, a *Febronio* doceremur? Nonne monueram (37) & quæ ipſe in priore ſuo opere ad eam confirmandam lectionem adtulerat, ex *Petro* de *Marca*, atque hujus conſectatore *Natali Alexandro* deſcripta fuiſſe? Noram profecto quid de *Marca* ea de re diſputaſſet; noram quoque vehementer erraſſe Illuſtriſſimum Antiſtitem, ab eoque deceptos in eumdem errorem *Natalem Alexandrum*, *Maimburgum*, *Boſſuetium*, *Febroniumque* fuiſſe prolapſos. Putaverat de *Marca* verba illa *quemadmodum etiam in Florentinum* Concilium, *Bartholomæi Abrami Cretenſis* quum latinam ejus verſionem ederet, aut hallucinatione, aut incuria irrepſiſſe, ac legendum *quemadmodum*, *qui & in geſtis &c.* Nam in *Græco* habetur: Καϑον τροπον και εν τοις πρακτικοις &c. ubi particula και iteratur, & modus poteſtatis ad Conciliorum Canonumque regulam circumſcribi videtur; *Blondus* præterea, qui *Eugenio* IV. a ſecretis fuerat, *Marcus Vigerius*, Johan-

(37) *Antif.* T. I. *diſſ.* II. *cap.* II. *pag.* 117.

Johannes Roſſenſis, *Johannes Eckius*, & *Albertus Pighius* non aliam uſurparunt, probaruntque latinam ejus loci lectionem, niſi hanc: *quemadmodum & in geſtis*. Nihil tamen falſius excudi poterat. Quid enim *Blondum*, alioſque eum ſequutos moremur? quum archetypa *Florentini* Decreti exemplaria etiamnum ſuperſint *Eugenii*, ac *Michaelis* Imperatoris ſignis munita, in quibus ſic legitur: *Quemadmodum* ETIAM. *Colbertinos* Codices indicarat *Tournelius* (18); quinque ejuſmodi autographa exempla *Mamachius* numerat in diſſertatione, quam de hoc Concilii *Florentini* loco ſcripſit, atque in *Orſii* adverſus *Boſſuetium* commentarios intulit (19); ſextum addit exemplar *Ballerinius* (20) ex celeberrimi Marchionis *Maffeii hiſtoria diplomatica* (21) in publico *Bononienſi* Archivio adſervatum. *Græcum* hæc omnia, *latinumque* textum exhibent autographis ſubſcriptionibus confirmatum, ut dubitari omnino non poſſit, quin illud ETIAM a Concilio ipſo prodierit. Quamquam ſi exemplaria deeſſent, atque ex Scriptorum auctoritate dijudicanda res eſſet, quanta *Blondi* (ceteros enim prætereo qui recentiores ſunt, atque ab eo decepti videntur) eſſe hac in re aucto-

(18) *De loc. Theol.* ubi de Conciliis in *partic. art.* II. *p.* 298. *recentiſs. edit. Venet. a.* 1765.
(19) *lib. VI. de Rom. Pont. auct. cap.* XI. *artic. unic.*
(20) *De poteſt. Eccleſ. pag.* 59.
(21) *l.* 2. *pag.* 87.

auctoritas poteſt, ſi cum S. *Antonino*, & Cardinali de *Turrecremata* conferatur? Uterque enim ipſi Concilio *Florentino* interfuit; *Turrecremata* autem in Commentario, quo hocce decretum explanavit, non ſolum ea verba *Quemadmodum* ETIAM, uti S. *Antoninus*, refert, ſed etiam qui illorum ſenſus ſit, nos edocet (22); neque id ex privata ſui ipſius ſententia. Nam ex actis Concilii diſcimus (23) *Græcos* in id omni ſtudio eniſos fuiſſe, ut aliquis modus Pontificiæ auctoritati in decreto poneretur, Cardinales tamen firmiter obſtitiſſe, ac *Dominicanorum* Provincialem, qui pro *latinis* rem ſtrenue agebat, *plenam* demonſtraſſe nec ulla tempera-

(22) In *appar. ſuper decret. union. Græcor. Florent.* " Item definimus Apoſtolicam Sedem & *Romanum* Pontificem &c. " *dividitur in duas partes; in prima ponitur definitio ipſius Articuli; in ſecunda inducitur confirmatio ex Geſtis univerſalium Conciliorum, & ſacrorum Canonum reverentia; ſecunda ibi*: Quemadmodum etiam &c. Quemadmodum etiam in geſtis Œcumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur. *Hic ponitur confirmatio præfati articuli teſtimonio ſumpto tam ex geſtis Œcumenicorum Conciliorum, quam ex Sacrorum Canonum auctoritate &c.* Non igitur ea verba *quemadmodum &c.* Poteſtatis Pontificiæ coercendæ, uti cum de *Marca Febronius* exiſtimat, ſed confirmandæ cauſſa decreto adſcripta fuere. Quænam autem poteſtatis, quæ PLENA definita fuerat, confirmatio hæc eſſet, modum illi præſcribere *ad geſta Conciliorum*, & Canones? *Febronius* & *Pereira pugnantia loqui* poſſunt, non Œcumenicæ Synodi.

(23) Seſſ. XXV. *Imperator cogebat ibi aliquid apponi, dicebat enim ut adderetur, juxta tenorem Canonum, & non ſecundum dicta Sanctorum: nec ulla ratione conſenſerunt* Cardinales miſſi a Papa ad Imperatorem.

peratam circumſcriptione poteſtatem fuiſſe *Petro* a Chriſto traditam (24). Jamvero ut ad *Febronium* redeat oratio, *Natalis Alexander* ceterique, qui *Petrum* de *Marca* exſcripſe-

(24) *Sequitur*, inquit, *plenam poteſtatem traditam quod hoc ſit, apparet verbo Salvatoris Matth.* XVI. *quoad omnes caſus indefinite, & univerſaliter, cum dixit :* Tibi dabo claves, & quodcumque ligaveris &c. Vides ergo, quantum abſurditatis in ea lateat *Pereiræ* ſententia, qui quum eadem, qua de *Marca* & *Febronius* incedat via, præterea animadvertit [*de poteſt. Epiſcopor. princip.* VI. *num.* 14. *pag.* 89.] niſi is *Florentini* Concilii locus legatur : *ſecundum quod*, ſeu *juxta eum modum*, *qui & in geſtis &c.* dicendum neceſſario eſſe, *che il Papa ed il Concilio Generale per ingannare li* Greci *poneſſero nel teſto latino il contrario di ciò, che definirono nel* Greco. Baſilice fallitur *Pereira*. Si quid fraudis huc irrepſiſſet, *Græcis* tribuendum foret, qui latinum textum vertere, non *Latinis*. Nam præterquamquod latine primum fuiſſe decretum illud perſcriptum, tum *Græce* redditum, eſt longe veriſimillimum, *latinos Græcis Pereiranam* addi circumſcriptionem contendentibus reſtitiſſe intelleximus. Nulla tamen aut a *Græcis*, aut *Latinis* fraus admiſſa fuit. Nam *Græca* ex *Latinis*, non quod *Pereira* comminiſcitur, ex *Græcis latina* explicanda ſunt, quum *Græcus* textus *latini* decreti verſio ſit, non contra; ac Græcæ particulæ Kαι ea adhiberi interpretatio poteſt, quæ *latine* ET nonnumquam ab egregiis latinitatis Scriptoribus pro *etiam* uſurpatæ. Quid? quod in tanta *Græcorum* cum *Latinis* concertatione ne ſuſpicari quidem poſſumus, alterutros tam rudi fuiſſe ſimplicitate, ut impune ab altera parte ſibi imponi paterentur, nec collatis interpretum ſtudiis in ſingula pæne verba ſcrupuloſe inquirerent. " Quamquam, ut recte monuit *Ballerinius*
„ [*loc. cit.*] etiamſi recipienda eſſet lectio editionis 1526.
„ *juxta eum modum &c.* nihil nos turbaret, offenderet
„ nihil. Quis enim negavit umquam Pontifices in paſcen-
„ da, regenda. & gubernanda univerſali Chriſti Eccleſia
„ debere adhibere modum contentum in ſacris canonibus,
„ quos abs ſe quoque ſequendos ipſi Pontifices profeſſi
„ ſunt?

pſerunt aliqua fortaſſe digni ſunt excuſatione; nulla certe *Febronius*. Legerat is *Orſium*, in cujus opere, illa, ut dixi, eruditiſſimi *Mamachii* de *Florentino* decreto diſſertatio exſtat. Qua ergo fronte inanes *Pariſienſis* Antiſtitis conjecturas nobis obtrudit? Vide quam liberalis ſim: nolim *Febronio* vitio vertere, quod dum primum operis ſui volumen ederet, *Mamachianam* differtationem neglexerit. At quis ferat, monitum a me, ut eam adiret, ne in ſua quidem defenſione paranda illam conſuluiſſe? Quod ſi grave id ei fuit, quei ſaltem aut a reddenda *Petri* de *Marca* ſententia abſterritus non fuit Archetyporum, quæ indicaveram ejus decreti, exemplorum auctoritate? aut de hac ſi poſſet elevanda non cogitavit? Quamquam crediderim & *Orſii* libros, & *Antifebronium* meum reipſa vidiſſe *Febronium*, ſed oculis aut non ſuis, aut certe caligantibus. Nihil melius occurrit, quo tanta in iiſdem nulla objectarum difficultatum facta mentione iterandis

„ ſunt? Nulla in hoc quæſtio, ſicut & nulla ex hujuſmodi profeſſionibus Pontificum . . . . Tota autem quæſtio „ eſt, num id debeant jure ipſorum canonum, & eorum „ quidem canonum, quibus adſenſus Pontificum defuit, „ ac ſi juri ipſorum coactivo ſubſint; an vero altiori illo „ divino ac naturali jure, quod ſine præjudicio ſupremæ „ auctoritatis obligat “. Confer *Antifebronium*. [*T. I. pag.* „ 118.] Sed de his omnibus conferendus cum primis eſt egregius libellus inſcriptus: *Remarques d'un Theologien ſur le Traitè Hiſtorique de l'etabliſſement*, *& des Prèrogatives de l'Egliſe de* Rome, *& de ſes Evèques composè par* M. Maimbourg. Cologne 1688. cap. IV. pag. 30. ſeqq.

randis erratis *Febronii* confidentia excuſari vel ab amiciſſimo homine poſſit.

VII. Fortaſſe tamen majorem aliquam veri ſpeciem præſefert, quod ex *Martino* V. poſt *Boſſuetium Febronius* colligit (25). " Primatum, inquit, Pontificis (quæcumque „ demum ejus jura ſint) non habere ſuum „ reſpectum ad *Corpus Eccleſiæ*, ſed tantum „ ad *particulares Eccleſias*, clare definivit „ *Martinus* V. in Bulla *Inter cunctas*, pu- „ blicata anno 1418. in Concilio *Conſtan-* „ *tienſi* apud *Harduinum Tom. VII. col.* 911. „ in qua hanc *Wicleffi* propoſitionem XLI. „ *Non eſt neceſſarium ad ſalutem credere, quod* „ *Eccleſia* Romana *ſit ſuprema inter alias Ec-* „ *leſias*, condemnavit Concilium, condem- „ navit & ipſe. *Martinus* dicens in ſua cen- „ ſura: *Eſt erronea ſi ſub nomine Eccleſiæ* „ Romanæ ECCLESIA UNIVERSALIS, *aut* „ *Concilium generale, aut in quantum negare-* „ *tur Primatus ſummi Pontificis* SUPRA ALIAS „ ECCLESIAS PARTICULARES. Unde deduci- „ tur, ſummum Pontificem eſſe quidem ca- „ put, Magiſtrum, & Paſtorem *totius* Ec- „ cleſiæ, ſed *diſtributive ſumptæ*: hoc eſt, „ reſpectu ſingularum Eccleſiarum particu- „ larium, non vero reſpectu Eccleſiæ uni- „ verſalis *collective* acceptæ, ſeu reſpectu „ Concilii Œcumenici illam repræſentantis."

Ve-

(25) *T. II. Apolog. Art. V. pag.* 220.

Verum ſatis erit ea adſcribere, quæ *Ballerinius Boſſuetio* reſpondit (26). " Hæc *Martinus* V. totidem verbis exſcripſit ex actis
,, Patrum *Conſtantienſium* in condemnandis
,, erroribus *Wicleffi*; Patres autem *Conſtantienſes* jure notarunt erroris, & erroris ſane contra fidem, de qua tum decidendum
,, fuit, negare Primatum, & jus Pontificium ſuper particulares Eccleſias. Nam
,, vero par error contra fidem dici poſſet
,, negare primatum & juriſdictionem Pontificis ſuper *univerſam collective* Eccleſiam,
,, de qua re tunc tanta erat controverſia;
,, quis non videat, non fuiſſe pariter decidendum ab iiſdem Patribus in eo Concilio, in quo jus ſupra ipſum Pontificem
,, generali Synodo tribuere ex circumſtantiis
,, ejus temporis neceſſarium videbatur? Quum itaque *Martinus* V. ſub finem Synodi
,, ea verba ſuæ conſtitutioni inſerta recepit
,, confirmavitque, illud recepit & confirmavit, quod certum & verum erat ex catholica fide; neque hoc adprobare idem
,, eſt, ac negare poteſtatem Pontificis in univerſam Eccleſiam, ſed eſt tantum id prætermittere, quod tum in magnam controverſiam adductum apud Catholicos, ita
,, certum de fide adfirmari non poterat (27),
,, uti

[26] *De Poteſt. Eccleſ. cap.* IV. *n. 9. pag. 60.*

[27] Saltem niſi indicto novo accuratoque hujus dogmatis examine, cui tunc certe locus non erat, properante ad ſui exitum Concilio.

„ uti certum erat ex ea parte, quæ parti-
„ culares Eccleſias reſpicit. Hinc ergo de-
„ duci tantummodo poteſt, primatum & po-
„ teſtatem Papæ ſupra univerſalem *collective*
„ *Eccleſiam*, & ex conſequenti ſupra gene-
„ rales Synodos eam repræſentantes tunc
„ non fuiſſe definitum. Num vero quod
„ tunc definitum non fuit, ex teſtimoniis
„ antiquorum Patrum, aliiſque momentis
„ hactenus adlatis ſatis manifeſte colligatur,
„ quivis haud præoccupatus adverſariorum
„ præjudiciis facile dignoſcet. “

CAPUT IV.

Immediata in omnes & ſingulos quarumcumque Chriſtiani orbis diœceſium Fideles eſt Romani *Pontificis auctoritas. Hanc alteram Pontificii Primatus adfectionem fruſtra* Febronius *adoritur. De* Univerſalis Epiſcopi *titulo nova cum eo diſceptatio inſtituitur.*

I. REm adgredior *Febronio* perinfenſam. Nihil illi odioſius occini poteſt, quam *Romanos* Pontifices proxima & *immediata* uti poſſe in omnes ſinguloſque omnium totius orbis diœceſium fideles auctoritate. Hæc tamen altera eſt, eaque neceſſaria *Romani* Primatus adfectio. De iſta in *Antifebronio* late diſſerui (1). *Febronius* tamen intacta de more omnia reliquit, quibuſdam contentus in ejuſmodi Pontificiæ auctoritatis proprietatem invidioſis declamationibus. In pauca contraham, quæ ibi fuſius a me pertractata ſunt; tum ea diſcutiam, quæ *Febronius* in nupera ſua defenſione animadvertit. Igitur ad finem inſtituti Primatus redeamus; numquam is elabatur ab animis. Non alium hunc fuiſſe vidimus, quam unitatem cum *formandam*, tum conſervandam. Quare unitatis centro omnes, qui in hac unitate conſtant, adhærere omnino debent.

[1] T. I. *diſſ.* II. *cap. V.*

bent. Hinc *Irenæus de Romana* Eccleſia: *ad hanc enim Eccleſiam propter potiorem principalitatem* NECESSE EST OMNEM CONVENIRE ECCLESIAM, *hoc eſt* EOS QUI SUNT UNDIQUE FIDELES. At quomodo *qui ſunt undique Fideles*, *Romanum* Pontificem veluti neceſſarium unitatis centrum ſpectare deberent, niſi *eorum* quoque, *qui ſunt undique Fideles*, curam *Romanus* Pontifex vindicare ſibi jure ſuo poſſet? Sufficiat, per me licet, cum ſummo Pontifice *mediata* communio; quamquam res eſt plerumque plena periculi, nonnumquam etiam ſub honeſto & probabili ejus nomine ſchiſmatica ſeditio latet. Verum enimvero ea ſaltem eſt communionis cum *Romanis* Pontificibus conditio, ut ſive Fideles cum ipſis *immediate* communicare velint, ſive ipſi *immediate* ſua communione Fideles impartiri, jure ſuo id poſſint. Certe quis *Hieronymum* neſciat *Antiochenum* fuiſſe presbyterum; a *Paſtore* tamen *Damaſo præſidium ovis*, ut ejus utar verbis (2), *flagitavit*, atque in magna illa ob *Vitalis*, *Meletii*, & *Paullini* ſchiſma *Orientis* diſtractione profitebatur (3); *non novi* Vitalem, Meletium *reſpuo*, *ignoro* Paullinum. *Ego nullum primum niſi Chriſtum ſequens*, *Beatitudini tuæ*, *ideſt Cathedræ* Petri *communione conſocior* . . . *Quicumque tecum non colligit ſpargit*; *hoc eſt* qui

[2] *Ep. XIV. al.* 55.
[3] ibid.

qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt. Res ex Primatus origine manifeſtior fiet. *Petro* hic datus eſt, ac per *Petrum Romanis* Pontificibus illius ſucceſſoribus. Quid vero *Petro* collatum fuit? Diſcamus ex S. *Leone* M. (4): *De toto mundo unus* Petrus *eligitur, qui & univerſarum gentium vocationi, & omnibus Apoſtolis, cunctiſque Eccleſiæ Patribus præponatur: ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes ſint, multique Paſtores; omnes tamen proprie regat* Petrus, *quos principaliter regit &* Chriſtus. *Petrus* igitur primo *univerſarum gentium vocationi* (quam unitatis formationem dicere poſſumus) *præpoſitus fuit*; deinde eo fine præpoſitus fuit, ut *quamvis in populo Dei multi Sacerdotes ſint, multique Paſtores; omnes tamen proprie regat* Petrus, *quos principaliter regit & Chriſtus* (en unitatis conſervationem). Igitur hoc maxime Chriſtum inter & *Petrum* intereſt, quod quos ille *principaliter regit*, *hic quamvis in populo Dei multi Sacerdotes ſint, multique Paſtores, omnes proprie regat*. Chriſti porro in omnes *principalis* illa poteſtas ſane eſt *immediata*, & *Petri* igitur *immediata* eſt. Quum enim ea conferatur cum poteſtate Sacerdotum, qui non ut Principum Præfecti Regum nomine Provinciis præſunt, ſed veluti Principes ac ſuo ipſorum nomine Eccleſias ſibi adſignatas regunt, *propria* non eſſet, ſi non per ſe ſe & im-

[4] *Serm.* III. *de ſui adſumpt, col. 16. Ball. edit.*

immediate, ſed tantum per hoſce licet a *Petro* conſtitutos, non ejus tamen adminiſtros in eaſdem Eccleſias exerceretur. Nec *Leo* abſque cauſſa illa addidit, *quamvis in populo Dei multi Sacerdotes ſint, multique Paſtores*, ut nempe intelligeremus, ſingulos quidem greges *proprie* a ſuis Paſtoribus regi, eos tamen ſimul a *Petro* non minus proprie gubernari.

II. Ipſa id agnovere generalia Concilia. Romana *Eccleſia* (ita *Lateranenſe* Œcumenicum Concilium ſub *Innocentio* III.) *diſponente Domino* SUPER OMNES ALIAS ORDINARIÆ POTESTATIS *obtinet* PRINCIPATUM (5). Quid diſertius? Poſſetne *ordinaria* hæc eſſe Poteſtas, quin *immediata* eſſet? *Tridentinum* quoque Concilium id omnino ſumit, quum declarat (6), *merito Pontifices maximos, pro ſumma poteſtate ſibi in univerſa Eccleſia tradita, cauſſas aliquas criminum graviores ſuo potuerunt peculiari judicio reſervare*. Neque enim id eſſet *Romanis* Pontificibus poteſtatis, ut haſce peccatorum cauſſas ſibi reſervarent, niſi ſuæ Fideles omnes auctoritati immediate obnoxios haberent. Nam illud cujuſmodi eſt, quod ait *Febronius* (7): *bono jure dicere potuit dixitque Sancta Synodus, S. Pontificem*, pro ſuprema poteſtate ſibi in Eccle-

[5] *Cap. V.*
[6] *Seſſ.* XIV. *de Pœnit. cap.* VII.
[7] *T.* II. *pag.* 285.

cleſia univerſali TRADITA, *potuiſſe quædam graviora crimina reſervare; abſtrabendo, a quo hæc ei portio ſupremæ poteſtatis tradita fuerit?* Etiamne audet in medium adferre, quod ſuperiore in opere docuerat (8), *ea* (*Tridentinæ* Synodi verba) *generaliora ſunt, nec exprimunt, a quo, & quibus gradibus, ac quoad quas partes, ſuprema hæc poteſtas* Romano *Præſuli in univerſa Eccleſia tradita fuerit; nihilque impedit, quominus credamus reſervandorum nonnullorum graviorum peccatorum poteſtatem ab Eccleſia, ſeu Concilio ſupremo, Pontifici permiſſam fuiſſe?* Sed quid ad ea, quibus in *Antifebronio* (9) tantam in Œcumenicæ Synodi pervertenda ſententia licentiamne dicam? an fatuitatem repreſſeram? Præteriit omnia ſilentio ſtrenuus *Febronii* vindex, qui nihil apte reſpondere ſe poſſe animadverteret. Verum ne quæ ibi dixi, omnia repetam, conferat quæſo æquus lector cum illis *Tridentini* Concilii verbis hoc aliud ejuſdem Concilii dictum de ipſa illa, quod ad Epiſcopos adtinet, reſervandorum criminum facultate: *pro illis in ſubditos tradita ſupra reliquos inferiores ſubditos facultate*. Quid enim? Ne heic quidem ſacri Concilii Patres *a quo* tradita ea Epiſcopis fuerit poteſtas deſignant; nec tamen adſentietur *Febronius* hæc a *Tridentino* Concilio fuiſſe dicta *abſtrabendo a quo hæc* eis

D 3

[8] T. I. *cap. V.* §. IV. *n. 6.*
[9] T. I. *diſſ.* II. *cap. V. n.* 3. *pag.* 156.

eis portio Epiſcopalis *poteſtatis tradita fuerit*. Quamquam tam falſum eſt *abſtraxiſſe* heic *Tridentinos* Patres, ut ne *abſtrahere* quidem in re tam gravi ipſis licuerit. Quum enim optime noſſent, hæc de poteſtate a Chriſto *Romanis* Pontificibus tradita intellectum ab omnibus iri, pro ſuo in Catholicam fidem ſtudio cavere maxime debuiſſent, ne aut dubiæ, aut, ſi *Febronium* audimus, falſæ huic opinioni, magno veritatis ac rectæ doctrinæ detrimento, aliquid ponderis addere viderentur. Addiderunt enimvero quam maximum, dum & *ſupremam* eam vocarunt poteſtatem, & inſuper traditam, non quod dictu facillimum erat, *ab Eccleſia univerſali*, ſed *in univerſali Eccleſia*. At de hoc reſervandorum criminum jure alius erit differendi locus. Nunc *Febronium* audiamus.

III. " Multum intereſt, inquit ille (10), „ ut hoc centrum ſuis, per Canones præ„ſcriptis contineatur limitibus, & non ex„travagetur ultra præſertim in præjudicium „ & diminutionem jurium Epiſcopalium, „ ad hanc peripheriam æque reſpicere de„bet Centrum, quam ad Centrum periphe„ria. *Apoſtolici* Romani *Epiſcoporum om*„*nium ſententiam confirmare, non diſſolvere* „ *debent: quia* SICUT *membra caput ſuum* „ *ſequi, ita caput membra ſua neceſſe eſt non* „ *contriſtari:* Ita Patres Concilii *Lemovicen*„*ſis*,

[10] T. II. *pag.* 375.

„ *ſis*, anno 1031. celebrati, apud *Hardui-*
„ *num*." In eamdem ſententiam ſuperius
dixerat (11): " ſi concurrentem Theologi
„ dent Juriſdictionem Papæ cum Epiſcopis
„ ... reflectant primum ad *Can.* 39. *Cauſs.XI.*
„ *quæſt. I.* qui eſt *Gregorii* M. In eo S. Pon-
„ tifex concurrentiam juriſdictionum Papæ
„ & Epiſcoporum exulare vult, præcipiens
„ *Romano*, ſuo per *Siciliam* Eccleſiarum &
„ cleri defenſori, ne ſe immiſceat, ſi quis
„ contra clericum habeat cauſſam, addens
„ prudentiſſimam rationem hanc: *nam ſi ſua*
„ *unicuique Epiſcopo juriſdictio non ſervatur*,
„ *quid aliud agitur*, *niſi*, *ut per nos*, *per*
„ *quos eccleſiaſticus cuſtodiri debet ordo*, *con-*
„ *fundatur*". Huc illud pertinet, quod in-
fra diſputat (12): " Papæ Chriſtus adſigna-
„ vit functiones Capitis, Epiſcopis officia
„ brachiorum manuumque. Si brachium vel-
„ let eſſe caput: ſi caput vellet agere quæ
„ pedum, aut quæ totius corporis ſunt di-
„ ſtorta forent omnia. *Monſtrum facis*, *ſi*
„ *manui ſubmovens digitum*, *facis pendere de*
„ *capite*, *ſuperiorem manui*, *brachio collatera-*
„ *lem*. *Tale eſt ſi in Chriſti Corpore membra*
„ *aliter locas quam diſpoſuit ipſe* ..... *Er-*
„ *ras*, *ſi ut ſummum*, *ita & ſolam inſtitu-*
„ *tam a Deo veſtram Apoſtolicam poteſtatem*
„ *exiſtimas*. *Si hoc ſentis*, *diſſentis ab eo*,

 qui

[11] ibid. *pag.* 321.
[12] ibid. *pag.* 482.

„ *qui ait: Non eſt poteſtas niſi a Deo. Non* „ *ergo tua ſola poteſtas a Domino: ſunt &* „ *mediocres, ſunt & inferiores*. Ita ad *Eu-* „ *genium* III. Papam ſcripſit S. *Bernardus* „ *lib. III. de Conſid. Cap.* 4. *n.* 17. Paullo „ ante, nempe num. 14. dixerat: *Honorum* „ *ac dignitatum gradus & ordines quibuſque* „ *ſuos ſervare poſiti eſtis, non invidere, ut* „ *quidam veſtrorum ait: cui honorem honorem*. „ Tum iterum cit. n. 17. *Tune tibi licitum* „ *cenſeas, ſuis Eccleſias mutilare membris, con-* „ *fundere ordinem, perturbare terminos, quos* „ *poſuerunt patres tui? Si juſtitiæ eſt jus cui-* „ *que ſervare ſuum; auferre cuiquam ſua ju-* „ *ſto poterit convenire?* Denique lib. IV. Cap. 7. n. 23. *Conſiderns ante omnia, ſanctam* Ro- „ manam *eccleſiam, cui Deo auctore præs,* „ *Eccleſiarum matrem eſſe, non dominam: te* „ *vero non Dominum Epiſcoporum, ſed unus ex* „ *ipſis*". Hactenus *Febronius*. Sed miſeret me illius, qui non poſſit quidquam *Romani* Pontificis auctoritatis detrahere, quin Epiſcoporum, quorum dignitatem extollere maxime conatur, poteſtati vulnera infligat haud ſanabilia. Epiſcopi certe immediatam in ſuas diœceſes auctoritatem habent; ſed Parochis quoque eadem ſingulis in ſingulas Parœcias ineſt. *Concurrit* ergo, ut cum *Febronio* loquar, Epiſcopi & Parochorum poteſtas. Age dic an ab Epiſcopis propterea Parochorum jura lædantur? Negas? Atqui Epiſcopus tamen po-

teſt

reſt non modo vigilare, ut Parochi ſuis rite fungantur officiis, ſed eorum quoque ſubditos ipſe per ſe gubernare, horum confeſſiones vel audire ipſe, vel aliis audiendas committere, Parochorum negligentiam ſupplere, vimque ſi ab iis inferatur, cohibere ac repellere; omnia denique Parochialia munera peragere. Poſſe dices hæc ab Epiſcopis fieri, ſed citra neceſſitatem æquum non eſſe, ut fiant, quod ſi tamen fiat, lædi procul dubio ab Epiſcopis Parochorum jura poteſtatis non defectu, ſed abuſu? Probo omnia, ſolùm moneo, ut vel hanc ipſam *Febronius* ſuis dictis reſponſionem adhibeat, vel ſi minus placeat, Epiſcopis quoque immediatam in Parochorum ſubditos poteſtatem eripiat. Nos profecto fatemur fieri poſſe, ut *Romani* Pontifices vel locorum diſiunctione, vel rerum difficultate, vel illorum qui in cauſſas inquirere debent atque ad Apoſtolicam ſedem referre, culpa, vel etiam ſuo ipſorum vitio (homines enim quum ſint, nihil ab eis humani alienum reputo) aut in errorem abduci ſe ſinant, aut aliena jura invadant: quo illa ſpectant S. *Gregorii* M. monita, eaque S. *Bernardi* adhortationes. At id quum etiam Epiſcopis in Parœciarum gubernatione adcidere poſſit, ac non ſemel adcidat; non poteſtatem evertit, ſed poteſtatis abuſum indicat. Hoc eſſet *Febronio* demonſtrandum, *Romani* Pontificis ordinariam

atque

atque immediatam in omnes Fideles poteſtatem eam eſſe, ut per ſe ſe, omni abuſu ſepoſito, Epiſcoporum juribus adverſaretur. Verum hoc numquam evincet, niſi antea oſtenderit, Pontificiam auctoritatem aliam omnino eſſe ab Epiſcopalis indole, ut hæc etſi ordinaria eſt, & immediata in ſingulos ſingularum diœceſium Fideles, legitima ſit per ſe; neque Parochorum juribus ſuapte natura, ſed ſolo, qui irrepere poſſit, abuſu contraria; Pontificia vero ex ipſa *ordinariæ* & *immediatæ* poteſtatis vi, quin aliud adcedat injuſtitiæ vitium cum inſito Epiſcoporum jure confligat. At id quonam pacto comprobare poterit? Neminem certe inveniet Theologum, qui ſibi conſentiat. *Proprius autem Sacerdos*, inquit *Dominicanus Viguierus* apud *Toloſates* Profeſſor (13), *eſt, qui jure ordinario abſolvere poteſt; & ſic Curatus & Sacerdos omnium Parochianorum ſuorum, & Epiſcopus omnium diœceſanorum, & Papa omnium hominum*. Eadem fere legere eſt apud *Merbeſium Belgam* cujus hæc ſunt verba (14): *Ordinaria juriſdictio . . . reſidet in iis dumtaxat, quibus animarum cura & regimen ex officio competit: talis eſt Summi Pontificis in omni Eccleſia juriſdictio: ejuſmodi eſt Epiſcoporum auctoritas in ſua diœceſi: denique eſt poteſtas omnium Parochorum in Parœciis*, *ad*

(13) *Inſtit. Theol. de Sacram. Pœnit. verb. 6.*
(14) *Summ. Chriſt.* T. II. *de Pœnit. diſt.* IV. *q.* 30.

ad quarum gubernacula ſunt admoti. Præiverat omnibus Angelicus Doctor, qui ait (15): *ſuper eamdem plebem* IMMEDIATE *ſunt & Sacerdos Parochialis, & Epiſcopus & Papa* (16). Quapropter *Bernardus* ipſe aliter ſenſit.

(15) *Suppl. q.* VIII. *art.* 5. *ad* 3.

(16) Quoniam in hanc incidimus Epiſcoporum, & Parochorum comparationem, temperare mihi non poſſum, quin doctiſſimam *Colonienſem* Facultatem a *Febronianis* obtrectationibus vindicem. Dixerant *Colonienſes* in ſuo *judicio* apud *Febronium* (*T.* II. *pag.* 34.): " Quod Apoſtolus de Sacerdotibus *Epheſiis* dixit: *Attendite vobis, & Gregi,* ,, *in quo vos Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos regere Ec-* ,, *cleſiam Dei*, ad quoſcumque Paſtores animarum perti- ,, net: Verbo & Sacramentorum diſpenſatione paſcunt, ,, regunt animas, docent, corrigunt, ligant, ſolvunt tam- ,, quam poſiti a Spiritu Sancto regere Eccleſiam Dei. Su- ,, pra Paſtores Epiſcopi, qui nunc eo nomine, & titulo ,, in Eccleſia Dei cenſentur, poſiti ſunt regere Eccleſiam ,, ampliori ſupra illos poteſtate, quum illos conſtituant, ,, ſicut *Titus* apud *Cretenſes* ". Qua in re manifeſtum eſt, nihil aliud *Colonienſes* docere voluiſſe, quam quod præter *Hieronymum*, *Chryſoſtomus* etiam, *Theodoretus*, ac Græci plerique interpretes, *Corinthi*, *Epheſi*, & in aliis quibuſdam civitatibus, & Eccleſiis recens ab Apoſtolo *Paullo*, vel aliorum opera conditis, nullos interim veros inſtitutos Epiſcopos; ſed Presbyteros tantum ac diaconos: atque ad ea munera, quæ primi ordinis antiſtitem poſtulabant, identidem Apoſtolos accurriſſe, vel ab illis ordinatos Epiſcopos; perque varia loca dimiſſos, donec in una aliqua ſedetum ipſi domicilium figerent, tum alii per civitates Epiſcopi crearentur. Id autem, ut recte Clariſſimus *Petavius* obſervat [*de Eccleſ. Hierarch. lib.* II. *cap. V. n.* 9.] " non ,, habet quidquam, quod merito diſpliceat antiquitatis Ec- ,, cleſiaſticæ peritis, aut alienorum ab Catholica commu- ,, nione judicia reformidet". Etenim quæcumque de Epi- ,, ſcopis, iiſdemque Presbyteris nominatis Apoſtolus di- ,, xit, ea poſſunt probabili interpretatione de ſimplicibus ,, accipi Sacerdotibus, qui pro veris Epiſcopis interim po- ,, pulos

ſit. *Sic factitando*, ajebat ille *Eugenium* III. adloquens, *probatis vos habere plenitudinem poteſtatis, ſed juſtitiæ forte non ita. Facitis hoc, quia poteſtis; ſed utrum & debeatis quæ-ſtio*

„ pulos atque Eccleſias adminiſtrabant & ea munera præ-
„ ſtabant, quæ habet hic ordo cum illis communia. Ut
„ ſunt hodieque, quos *Parochos*, & a cura *Curatos*, vul-
„ go nominant. Nam & iſti pro ſuo modulo populos pa-
„ ſcunt, gregique Dominico præſunt: & pro illorum ani-
„ mis rationem reddunt: & citra ordinationem, impoſi-
„ tionemque manuum, quam *ſacramentalem* vocant, aut
„ ſiqua ſunt alia, quæ ſunt rarioris uſus, & in Epiſcopi
„ adventum differri commode queunt, vicem Epiſcopi ſup-
„ plere poſſunt". Conſulamus nunc criticam *Febronii* in *Colonienſium* verba adnotationem (l. c.) *Novum*, inquit, *Academiæ* Colonienſis *hic comparet dogma: nam quod* Actor. XX. *dixit Apoſtolus*: Attendite vobis & univerſo Gregi &c. *ſi in ſenſu* Colonienſi *ad* Parochos *peræque pertinet ut ad* Epiſcopos, *non eſt ſana Univerſitatis hujus doctrina; ſi non peræque, vana eſt retorſio*. Nimirum *Febronius* non animadvertit Epiſcopos, *qui nunc eo nomine & titulo in Eccleſiis Dei cenſentur*, ut ajunt *Colonienſes*, & Presbyteros, qui in illis Chriſtianiſmi rudimentis cœtui *Epheſino*, aliiſque ſimilibus ex *Hieronymi*, *Græcorumque* ſententia ab iiſdem *Colonienſibus* admiſſa præficiebantur, non ordine quidem & charactere, ſed externa tamen curatione, ſeu adminiſtrandæ ac gubernandæ Eccleſiæ functione pares fuiſſe; quæ nec nova, nec minus ſana doctrina dici a quoquam poteſt ſacræ antiquitatis perito. Quod ad Parochos vero noſtros adtinet, quemadmodum ipſa juriſdictione æquales non ſunt *Epheſinis* Presbyteris, quum hi quemadmodum Epiſcopi poſtea conſtituti, univerſas, licet in communi, Eccleſias regerent, ita Epiſcopis quoque multo inferiores ſunt. Verum hoc *Colonienſes* non negant, qui *ampliori ſupra* Parochos poteſtate *poſitos* ajunt Epiſcopos *regere Eccleſiam Dei*. Nec tamen *vana eſt* Colonienſium *retorſio*, ſed *vana*, quam videre *Febronius* ſibi viſus eſt, *retorſionis* ſpecies. Nam *Colonienſes* non *retorſionis*, ſed explicandi unitatis centri gratia hanc de ſecundi ordinis Paſtoribus injecere mentionem. " Sed quamquam, (con-
„ tinen-

ſtio eſt (17). Qui poteſtatem non negat; ſed adeſſe profitetur, & ſolum ejus exercitium & uſum contineri vult intra juſtitiæ limites, ne ad id excedat, quod non expedit; eamdem non eſſe cenſet propriæ indolis vitio injuſtam & abrogandam, ſed una abutentium culpa.

IV. Sed bene eſt. Pæne nobiſcum fœdus *Febronius* ferit. " Revera, inquit (18), ſi ,, partium fiat enumeratio, dormiet prætenſa papalis juriſdictio, dum epiſcopalis vigilat & operatur: Epiſcopus ſolus inſtituit, deſtituit diœceſeos ſuæ ſacros miniſtros, Prælatorum ſibi ſubjectorum electiones confirmat, eos ab alio, quam a ſe benedictionis munus accipere non ſinit, ſolus ſuam diœceſin viſitat, ſolus reſer-

,, tinenter addunt), in aliqua Plebe uni Parocho ſubiecta ,, quoddam ſit centrum unitatis, dum una illius ſui Paſtoris doctrina inſtituuntur, ad latiorem autem peripheriam Epiſcopale centrum unitatis porrigatur, in quod ,, illi omnes, qui Epiſcoporum Regimini Hierarchico ſubſunt, diriguntur; neceſſe tamen eſt Communi credentium ſocietati per totum orbem diffuſæ commune omnibus laicis, Presbyteris, minorum ac majorum Plebium ,, Rectoribus conſtitui centrum unitatis ". *Retorſio* mea ,, eſt, neque ab illa *Febronius* ſe ſe umquam extricabit. *Regit*, inquit ille (*l. c. pag.* 35.) *etiam externe plebem ſuam Parochus, ſed non ſicut Epiſcopus*. Adnuo. Sed quamvis Epiſcopus *ampliori* regat diœceſim ſuam poteſtate, quam *plebem Parochus*, uterque tamen *ordinaria* & *immediata* poteſtate regit. Non igitur (quod unum *Febronii* intereſſet) duæ *ordinariæ* & *immediatæ* poteſtates ſe ſe mutuo colliduut, ut altera alteram excludat.

(17) *lib. III. de conſid. cap. IV.*

(18) T. *II. pag.* 321.

„ reſervat ſibi caſus, & a reſervatis abſol-
„ vit, ſolus ſtatuta diœceſana condit, ſolus
„ judicat, ſublata in prima inſtantia con-
„ currentia Papæ vel Legati ejus. Quid
„ ergo reipſa plus dant Papæ Theologi, &
„ his adhærentes quidam Canoniſtæ, quam
„ dederit ei *Febronius*? " Plaudit propterea
ſibi, & jlocalariter quærit (*19*): " Quibus
„ igitur actibus exerit ſe jactata per illos
„ juriſdictio *concurrens*? Forte quod indul-
„ gentias aliaſque gratias concedat! At ve-
„ rò Imperator per totum adhuc Imperium
„ concedit privilegia, aliaque gratioſa, quin
„ ullus Publiciſta ei tribuat concurrentem
„ juriſdictionem in territoriis ſingulorum
„ ſtatuum *Germaniæ*. Si vero illi maneant
„ in definitione *Gerſonis*; quæro, in quem
„ *invitum* Papa exercuit juriſdictionem *fori*
„ *interni*? Hanc potiſſimum explicavit per
„ Regulares, quos etiam ſummo abuſu, per
„ *Tridentinum* abrogato, ſine adprobatione
„ Epiſcoporum prædicare ſivit, & pœniten-
„ tiam dare: quibus autem? Non niſi vo-
„ lentibus, & Regularium pœnitentialia tri-
„ bunalia ſponte accedentibus. Dum e con-
„ tra Epiſcopus cogere poteſt diœceſanos,
„ ut ſaltem ſemel in anno peccata ſua con-
„ fiteantur Sacerdoti proprio, id eſt Paſto-
„ ri animarum, ſibi ab Epiſcopo ordinato."
Heu! tamen ejuſmodi fœdus nobis paciſci
non

(19) ibid. *pag.* 322.

non licet. Inanibus nos commentis *Febronius* adlicit, atque ut ſui ſimus, nos alios fingit ac prædicat, quam qui ſumus. De Indulgentiis licet ex juriſdictionis poteſtate profluant, nec cum Imperialibus privilegiis niſi a profano homine comparari poſſint, moroſior non ero. At *Romanus* Pontifex poteſt pro ſuprema ſua poteſtate in Eccleſia univerſali caſus ſibi reſervare; poteſt veluti proprius cujuſque fidelis Sacerdos non ſecus atque Epiſcopus ſive per ſe, ſive per alios quoſcumque Chriſtianos abſolvere; poteſt invitos in alienis quoque diœceſibus Canonicis pœnis coercere; poteſt beneficia in peculiaribus Eccleſiis inſtituta conſerre; poteſt Epiſcoporum ſententias retractare; poteſt Synodorum diœceſanarum leges abrogare; poteſt viſitatarum ab Antiſtitibus diœceſeon *relationem* exigere. Vin alia? Colligam paucis, quæ dici poſſent, omnino poteſt Epiſcoporum omnium defectibus obviam ire. Hæccine ſunt *dormientis*, uti *Febronius* ajebat, *Papalis juriſdictionis?* Si hoc *dormire* eſt, cur ergo *vigilans* ipſe *Febronius* in ſuis ad *Judicium* Colonienſe Academicum adnotationibus (20) *Romano* Pontifici exprobrat *ablata* ab Epiſcopis, quæ Chriſtus illorum ordini voluit eſſe propria, *deputationem liberam miniſtrorum Eccleſiæ; propriam juriſdictionem in multos ſuorum diœceſanorum; jus* exclu-

(20) *T. II. pag.* 32.

excluſivum habendi tribunal ſacrum in ſuis reſpective diſtrictibus; abſolvendi quoſcunque rite diſpoſitos ab omnibus reatibus; diſpenſandi in quavis lege Eccleſiaſtica, ubi mens & anima legis relaxationem patitur & exigit; *votum deciſivum in Conciliis generalibus*, & alia plura? Dormienteſne an vigilantes iſta Epiſcopis eripuere *Romani* Pontifices? Equidem non dormiebat ille, ſed aberrabat animo, dum *votum deciſivum in Conciliis generalibus* ſublatum Epiſcopis a *Romana* Sede ſibi finxit; nihil enim mendacius excogitari poteſt: ſed hac de re capite ſexto viderimus. Nec tamen putet eum eſſe me, qui cetera illa aut Epiſcoporum juribus omnia adcenſeri, aut per ſummam vim ipſis a ſummis Pontificibus ablata impune dici a quoquam facilis patiar. Ad Epiſcopos pertinent Jura *habendi tribunal ſacrum in ſuis reſpective diſtrictibus*, *abſolvendi &c.* (21); ſed qui-

(21) Monendus ſerio heic eſt *Febronius*, ne *juribus* EXCLUSIVIS Epiſcoporum adeo confidenter adſcribat *jus abſolvendi quoſcumque rite diſpoſitos ab omnibus reatibus*. Hoc enim eſt *Romanis* Pontificibus facultatem negare cum reſervandi ſibi in alienis diœceſibus aliquorum criminum cauſſas, tum abſolvendi Fideles aliorum Epiſcoporum curæ ſubiectos. Nam utraque facultas jus illud ſane everteret *excluſivum abſolvendi quoſcumque rite diſpoſitos ab* OMNIBUS *reatibus*. At poſſe *Romanos* Pontifices pro ſuprema ipſorum poteſtate aliqua ſibi reſervare crimina abſolvenda a *Tridentino* Concilio difinitum eſt. Nec minus Catholicæ Fidei adverſatur, qui facultatem quorumcumque etiam in alienis diœceſibus abſolvendorum Fidelium ſummis Ponti-

quibus fabulis *excluſiva* Chriſti inſtitutione ea fuiſſe comprobabit? Reliqua jura non Epiſcopis per fas nefaſque ſubripuere Pontifices; ſed ſuo ordinario jure uſi ſunt, quum ea pro Eccleſiarum utilitate, ac juſtitiæ adminiſtratione vel temperarunt, vel ſibi addixerunt. Ceterum quum iſta omnia in alienis diœceſibus Pontifices agant, non diffitente *Febronio*, quomodo *re ipſa non plus dant Papæ Theologi, & his adhærentes quidem Canoniſtæ, quam dederit illi* Febronius, qui hæc ademptorum jurium Epiſcopalium ſpolia habet, & dolet? Videat ipſe, quei quum adeo diſſona ſcribat, ſemet ſibi conciliare poſſit. Quod caput eſt; nulla in re veris Epiſcoporum juribus Pontificiam poteſtatem, quæ in omnes Fideles immediata ſit & ordinaria, officere *Febronius* aut probavit, aut umquam probabit.

V. Eſt tamen aliud quod *Febronius* in hac ordinaria *Romani* Pontificis poteſtate maxime reprehendit. " Cavent equidem, inquit ,, (21) Pontifices a titulo *Epiſcopi Epiſcoporum*, & *Epiſcopi univerſalis*, quipp quorum primum S. *Cyprianus*, alterum S. ,, Gre-

tificibus adimit. Non heic latam à *Sorbonica* Academia a. MCCLII. ſententiam recitabo: eam lector in *Antifebronio* conſulere poterit [*diſſ. II. cap. V. n. I.*] Graviora proferam, nempe id inter errores *Johannis* de *Polliaco* fuiſſe primum a *Johanne* XXII., deinde a. 1409. ab *Alexandro* V. damnatum. Confer *Benedictum* XIV. [*de Synodo diœceſ. lib. XI. cap. XIV.*]

(21) T. *II. pag.* 36.

„ *Gregorius* M. nimis reddidere odioſum ; „ ſed quæſtio eſt , *an rem ipſam non adfe-* „ *ctent*, etiam hodie . Hoc facere putandi „ ſunt , quando non ſolum *verbis* prætendunt „ dunt , *ſe ordinariam in omnes Chriſtianos* „ *habere juriſdictionem* “ . Vide quo res de- „ venerit. “ *Romani* Pontifices, inquit alio „ loco *Febronius* noſter(22), non auſi olim „ aut acceptare aut ſectare titulum *Epiſcopi* „ *univerſalis*, ſe ſimpliciter ſcripſerunt *Epi-* „ *ſcopos Urbis*; & recte . Quum ſerius ſub „ præſidio Epiſtolarum *Iſidori* omnium Ec- „ cleſiarum Epiſcopatum prætenderent, ve- „ riti ne titulus *Epiſcopi Urbis* reliquas per „ orbem Sedes Epiſcopales excludere vide- „ retur, mutarunt ſtylum, & ſe ſimpliciter „ ſcripſerunt *Epiſcopos*. . . . Tales titulorum „ mutationes inducuntur , ut priſtina vera- „ que jura obliterentur“. Non ita tamen infenſus eſt univerſalis Pontifici nomini *Febronius*, *ut in recto ſenſu Papæ tribui non poſſit*, *ita ſcilicet*, inquit(23), *ut ob Primatum ad eum ſpectet in univerſam Eccleſiam inſpectio*, *quo etiam ſenſu nonnulli Eccleſiaſticorum Scriptorum eum illi tribuerunt* . Tribuit certe *Chalcedonenſe* Concilium , teſtemque ipſum habemus, qui illud nomen in *Johanne Conſtantinopolitano* Epiſcopo averſabatur , *Gregorium*

(22) *T. II. pag.* 380.
(23) ibid. *pag.* 381.

rium M. (24), immo *Theodorus Alexandrinæ* Eccleſiæ Diaconus libellus, quem eidem Synodo exhibuit, inſcripſit *Sanctiſſimo ac Dei Amantiſſimo*, *&* UNIVERSALI *Archiepiſcopo Magnæ* Romæ Leoni, *& ſanctæ & univerſali Synodo* Chalcedonenſi. Synodus vero *Africana* univerſalis in litterarum ad *Theodorum* Papam inſcriptione *Patrem Patrum* (idem ſane hoc eſt, quod *Epiſcopus Epiſcoporum*, Patres enim Epiſcopi ſunt) & *ſummum omnium Præſulum Pontificem appellavit*. Imperatores quoque eo titulo uſi ſunt, *Flavius Conſtantinus* a. DCLXXXII. & *Juſtinianus* a. DCLXXXVII. Litteras ſuas ille Leoni *ſanctiſſimo & beatiſſimo Archiepiſcopo veteris & clariſſimæ Urbis* Romæ, *&* OECUMENICO PAPÆ; hic Johanni *ſanctiſſimo ac beatiſſimo antiquæ almæ Urbis* Romæ, *atque* UNIVERSALI PAPÆ inſcribens. Sed unde *Febronius* ob unam *inſpectionem* in univerſam Eccleſiam *Romanos* Pontifices fuiſſe hoc titulo decoratos eruerit, doceri cuperem. Nam ſi *ob Primatum* fuerunt hi perhonorifico hoc nomine inſigniti, uti revera fuerunt, non certe ob unam *inſpectionem*; Primatum enim non ſola inſpectione contineri, ſed propriam univerſalemque juriſdictionem poſtulare graviſſimis antea argumentis demonſtravimus.

(24) Lib. IV. ep. 38. ad Joh. Jejun. *Numquidnam ſicuti veſtra ſanctitas novit per venerandum* Chalcedonenſe *Concilium hujus Apoſtolicæ Sedis Antiſtites, cui Deo diſponente deſervio, univerſales honore oblato vocati ſunt?*

VI. At *univerſalis* Epiſcopi titulum hoc ſenſu, qui juriſdictionem inferat in univerſam Eccleſiam, improbavit S. *Cyprianus*, S. *Gregorius* M. execratus eſt. Sed quod ad *Cyprianum* ſpectat, in *Antifebronio* (25) duo oſtendimus. 1. Ab antiquiſſimis retro temporibus fuiſſe *Romanum* Pontificem *Epiſcopum Epiſcoporum* nuncupatum, idque ex *Tertulliano* (26) atque adeo ex *Cypriani* loco, in quem *Febronius* reſpicit, colligi manifeſte. 2. *Cyprianum* in *Carthaginienſi* III. Concilio non potuiſſe id nominis damnare in *Stephano Romano* Pontifice, quum *Stephani* epiſtola, ob quam *Cyprianus* ira in eum ſuccenſus paullo liberius de illo loqui cœpit, poſt illud Concilium aut ſcripta, aut ſaltem *Cypriano* reddita fuerit. Negligendane iſta fuerant a *Febronii* vindice? Haud equidem exiſtimarim. Certe obtrudendus iterum non fuerat *Cypriani* textus, quin iſta refellerentur. Verum & heic *Febronius* ſibi licere credidit ſaluberrimam rebus ſuis diſſimulationem. Conſultius fortaſſe ipſi fuiſſet eadem uti in iis, quæ ad S. *Gregorium* Magnum ſpectant, nec ſe Lectorum ludibrio obieciſſet. Ait ille (27): " *Romanum* Pon-
„ tificem neque eſſe, neque dici poſſe *Epi-*
„ *ſcopum univerſalem* præeunte *Gregorio* M.
„ tra-

(25) *Diſſ. II. cap. III. n. 5. p. 134. & 7. p. 137. ſeqq.*
(26) *Lib. de pudicit. cap. I.*
(27) *T. II. pag. 280.*

„ tradidit *Febronius Cap. II.* §. *II. n.* 5. *6.*
„ 7. item *Cap. VII.* §. *I. n. 6.* & §. 7. *n.* 2.
„ Repugnat P. *Zaccaria Diſſert. II. Cap.* 3.
„ *n. 6.* nudis verbis, uti ſæpe facit aerem
„ verberans. Non vult equidem *Romano*
„ Pontifici dare titulum, a S. *Gregorio* in
„ execratione habitum, ſed rem ipſam ". Sed quæſo Lectores *Antifebronium* adeant. Invenient, eo ſolum ſenſu a *Gregorio* titulum illum *Œcumenici* Epiſcopi in *Johanne* reprehenſum, ſibique ac ceteris *Romanis* Pontificibus denegatum, eo, inquam, ſenſu, quo & ab Epiſcopo *Conſtantinopolitano*, qui ſui Patriarchatus finibus concluſus nec vigilantiam neque auctoritatem in ceteros Chriſtiani Orbis Patriarchatus exercere poterat, alienus maxime erat; & a quocumque demum, etiam a *Romanæ* Eccleſiæ Præſulibus uſurparetur, ita concurrentem cum Epiſcopali Pontificis, aut alterius cujuſque auctoritatem, ut eam ab omnibus Epiſcopatus functionibus excluderet, deſignare videretur; numquam autem de ea *Romanis* Pontificibus eripienda poteſtate, quæ cum epiſcopali concurrat, ſed eam includat, ac ſolummodo moderetur, & regat, *Gregorium* cogitaſſe. Illam autem poteſtatem, unde Epiſcopis ſua ipſorum dignitas auferatur, ſoluſque *Romanus* Pontifex dici Epiſcopus debeat, ceteris ad infima Vicariorum atque adminiſtrorum ſubſellia rejectis (quæ res eſt *blaſphema* a

Gregorio vocata) adeo ſummis Pontificibus non adſerui , ut aperte negaverim . Porro num hæc *nuda verba* ſint , Lectores judicent. Non heic Auctores indicabo ſane doctrina, atque fama ſpectabiles, qui aliis fortaſſe verbis, ſed eodem ſenſu *Gregorium* interpretati ſunt , *Bellarminum* , *Scheffmacherum*, *Maurinos Gregorii* editores , *Tournelium* , *Orſium* , ipſum *Natalem Alexandrum* , ac qui ſingulari dignus mentione eſt, cl. *Duwallium* quum *Vigorium* , ex quo *Dupinius* ceterique cum *Febronio* ineptas haſce nænias prompſerunt , docte invicteque refutarit : id apud cordatos viros præjudicii loco eſſe poſſet , noluiſſe illos *nuda verba dare* . Non ipſum *Gregorium* adferam ſuam ſententiam explicantem his verbis: *Nullus umquam* (Romanum Pontificem) *tali vocabulo appellari voluit ; nullus ſibi temerarium hoc nomen adripuit:* NE SI SIBI *in Pontificatus gradu* GLORIAM SINGULARITATIS ADRIPERET, HANC OMNIBUS FRATRIBUS DENEGASSE VIDERETUR (28) . Hoc unum dicam , me de *Gregorii* mente ita diſputaſſe , ut *Febronius* quid ſibi reſpondendum eſſet, omnino ignorarit. Nam ſi *Gregorius* univerſalem ſibi in omnes etiam *Orientis* Eccleſias juriſdictionem vindicavit , proculdubio re factiſque comprobavit, ſe *Epiſcopum Epiſcoporum* eſſe, atque *Œcumenicum* Epiſcopum , neque hunc titu-

(28) *Lib. V. vet. edit. epiſt. XXXVIII. ad Joh. Conſt.*

titulum, cui tantæ auctoritatis ſignificatio ſubeſſet, repudiare potuit. Eam autem univerſalem Romani Pontificis in totam qua late patet, Eccleſiam jurifdictionis poteſtatem agnoviſſe *Gregorium**, nonne ea palam faciunt, quæ ex ipſo *Gregorio* adtuleram? *Si qua culpa in Epiſcopis invenitur, neſcio quis ei* (Sedi Apoſtolicæ) SUBJECTUS *non ſit:* hæc *Gregorii* ſunt in Epiſtola ad *Johannem Syracuſanum* (29); *Gregorius* ergo *invitos* etiam (quod maxime urget ex *Gerſonio Febronius*) ſuæ Sedi Epiſcopos ſubjectos habuit, *ſi qua culpa* in eis *inveniretur*, & ea in re *ſubjectos*, quæ jurifdictionem præcipue poſtulat; in culparum ſcilicet punitione. Quod heic vero de omnibus Epiſcopis generatim edixit, de *Conſtantinopolitana* nominatim ſede alibi adfirmat, eam eſſe Apoſtolicæ Sedi SUBJECTAM (30). Neque inane nomen id eſſe ſenſit idem *Conſtantinopolitanus* Epiſcopus *Johannes*. Nam quum ille a. 593. *Johannem* Presbyterum, & quoſdam *Iſauriæ* Monachos, quibuſcum aliqua erat illi diſſentio, de gradu dejeciſſet, hi vero *Gregorium* appellaſſent, graviter ac pro ſua poteſtate *Johanni* ſanctiſſimus Pontifex ſcri-

(29) T. II. *Maur. edit. lib. VII. ep.* 65.

(30) *Nam de* Conſtantinopolitana *Eccleſia quis eam dubitet Sedi Apoſtolicæ eſſe ſubjectam? quod & piiſſimus dominus Imperator & frater noſter ejuſdem civitatis Epiſcopus adſidue profitentur*. Ep. 64. l. 7. T. II.

pſit in hanc ſententiam (31): *etiam nunc jam dico, aut easdem perſonas in ſuis ordinibus ſuſcipe, eiſque quietem præbe, aut ſi hoc fortaſſe nolueris, omni mihi altercatione poſtpoſita, de eorum cauſſa ſtatuta majorum & Canonum terminos cuſtodi. Si vero neutrum feceris, nos quidem rixam inferre nolumus, ſed tamen venientem a vobis non devitamus*. Deinde anno 595. in *Romano* Concilio abſolvit *Gregorius Johannem Chalcedonenſem*, qui ob hæreſeos crimen ipſi impactum, fuerat injuſte damnatus, atque ad *Johannem* miſit, *benigne ſuſcipiendum, & a cuncta inquietudine tuendum* (32). Quamobrem *Mariniano Ravennati*, qui cauſſam quamdam ſuam *Ravennæ* agitandam, non *Romæ* contendebat, jure ſcribere *Gregorius* potuit (33): *Numquid non ipſe noſti, quia cauſſa, quæ a* Johanne *Presbytero contra* Johannem Conſtantinopolitanum *fratrem & coepiſcopum noſtrum orta eſt, ſecundum Canones ad Sedem Apoſtolicam recurrit, & noſtra eſt ſententia definita? Si ergo de illa civitate, ubi Princeps eſt, ad noſtram cauſſa cognitionem deducta eſt, quanto magis negotium, quod intra vos eſt; heic eſt veritate cognita terminandum*. Parum abeſt, quin *Febronius* ipſe ſuum illud me *nudis verbis egiſſe* recantet. Primo magna cum reveren-

(31) *Lib. III. ep. LIII. al. lib. 2. ep. 52.*
(32) *Lib. VI. ep. 14. 15. 16. al. lib. V. ep. 15. 16. 17.*
(33) *Lib. VI. ep. 24.*

rentia monet, S. *Gregorium* fruſtra *Mariniano Johannis* exemplum obieciſſe. " Aſt, in„ quit (34) (ſalva reverentia Magno *Gre*„ *gorio* debita) alia plane ratio erat cauſſæ „ *Ravennatenſis*, in qua agebatur de præ„ tenſis exemptionibus Monaſterii, alia *Jo*„ *hannis* C. P., quæ in *Gregorianis* Epiſto„ lis 15. 16. 17. cit. lib. VI. memoratur: „ ſcilicet *Johannes Chalcedonenſis* Eccleſiæ „ Presbyter, a Commiſſariis per *Johannem* „ Patriarcham C. P. deputatis *hæreſis Mar*„ *cionitarum* reus declaratus, *Romam* recur„ rit, *Gregorio* Papæ libellum ſuæ fidei of„ ferens, ubi probata in Synodo ejus fide „ innocens invenitur & declaratur". Ita ne vero? *Febronius Gregorium Magnum*, quid ſcribendum ipſi fuiſſet, docere audet? Quis? Deus bone! quem? Ego vero, *ſalva reverentia* Magni *Gregorii* Magiſtro *Febronio debita*, eum viciſſim admonebo, ut ab hac corrigendi *Gregorii* cura impoſterum abſtineat, niſi ſi probabiliora adferre poſſit. Id certe, quod *Gregorio* heic exprobrat, plenum eſt futilitatis. Cauſſa ſane, de qua cum *Ravennate* Epiſcopo tunc agebatur, a *Johannis Chalcedonenſis* cauſſa diſtabat; hæc fidei fuerat, illa de privilegiis atque immunitate. Sed quæ duæ cauſſæ ob argumenti diverſitatem plurimum diſcrepabant, eadem rei, ob quam *Gregorius Johannis* exemplo uti-

(34) *T. II. pag.* 423.

utitur, ratione habita plane ſimiles erant. Querebantur ſcilicet quidam de clero & populo *Ravennate*, *contra leges & canones eſſe*, *ut inter* (Ravennatem) *Eccleſiam*, *&* Claudium *Abbatem cauſſa* (Romæ) *examinari ac judicari deberet* (35), quod ſcilicet intra Provinciam ex Canonum diſciplina finienda videretur. Ut huic *Ravennatium* exprobrationi *Gregorius* ſatisfaceret, *Johannis Chalcedonenſis* Presbyteri exemplum proponit, cujus cauſſa non in Provincia, ſed *Romæ* definita fuiſſet. Cujuſque modi igitur cauſſa eſſet, hoc ſolum ad *Gregorii* inſtitutum pertinebat, poſſe *Romæ* tractari cauſſam, quæ ſecundum Canones intra Provinciam expedienda fuiſſet. Immo animadvertat *Febronius*, quam inſipienter cum *Gregorio* agat, quum non viderit, majorem ſancti Pontificis argumento vim ineſſe, quo gravior erat *Johannis* Presbyteri cauſſa; ſi enim cauſſa fidei, quæ præcipua eſt, ad Sedis Apoſtolicæ cognitionem *de illa civitate*, *ubi Princeps eſt*, deducta eſt *Romæ* abſolvenda, non in *Johannis* Provincia; *quanto magis*, inquit Gregorius, *negotium*, quod contra vos eſt heic *eſt veritate cognita terminandum*? Sed cetera audiamus.

VII. Fatetur *Febronius* (36) aliquid humani magnum quoque *Gregorium* paſſum fuiſſe,

(35) *Greg. lib. V. ep. 24.*
(36) *l. c. pag. 636.*

fuiſſe, niſumque *pontificiam auctoritatem extendere*. At inquit cl. *Kauffmans* (37), *an Pontificibus non licebat vindicare cathedræ ſuæ honorem*, *ſicut fecit* Leo, *&* Gregorius? Quid vero *Febronius*. " Licuit utique, reſpondet „ (38), dummodo abſit exceſſus & invaſio „ in jura Epiſcoporum. S. *Gregorius* (ſit ille „ heic pro exemplo) erat vaſtum & lucidum ſui ſæculi ingenium; ſed, ſi ignorantia, ſi depravatio morum & educationis, ſi corruptio diſciplinæ eccleſiaſticæ, „ ſi defectus juſtæ criſis ſæculum illud jam „ premebant, anne prudens, æquum & bonum eſt, ut nos hodie hanc barbariem „ imitemur, metuentes, ne ſecus agentes, „ aliquid detrahamus gloriæ tanti Pontificis " ? Quam acute! quam callide! Actum igitur eſt de confirmanda ex *Romanorum* Pontificum geſtis eorumdem poteſtate. Si enim & proferimus, quæ poſt octavum ſæculum ad noſtra tempora ab illis facta legimus, in promptu reſponſio eſt, ea omnia ex falſo Decretalium *Iſidorianarum* jure prodiiſſe: ſin antiquiora *Gregorii*, atque adeo *Leonis* Magni exempla adducimus, paratum & heic effugium eſt, illa in ætatis barbariem eſſe referenda. Quid tamen ſi cl. *Kauffmanſius* reponeret, ubi de juribus agitur, quæ non ſolum ſine injuſtitia, ſed etiam ſine

(37) *Diſſ. V.* §. 3. *n.* 20.
(38) *T. II. pag.* 295.

ne totius Eccleſiaſticæ diſciplinæ perturbatione lædi non poſſunt, fruſtra *ad defectum juſtæ criſis*, temporumque barbariem adverſarium confugere? Quæ enim ad iſta ſpectant, credibilene eſt ignorari umquam ab ea ſede potuiſſe, quæ *habet*, ut ad *Leonem* M. *Theodoretus* ſcribebat (39), *communium Patrum*, *magiſtrorumque veritatis* Petri *&* Paulli *ſepulcra fidelium animas illuminantia*? *Unde adhuc*, quod in litteris ad eumdem *Leonem Ceretius*, *Salonius*, & *Veranus* Epiſcopi *Galli* ajebant (40), *Apoſtolici ſpiritus oracula referantur*? quæ *regulas veteres*, *Innocentio* I. teſte (41), *ab Apoſtolis vel Apoſtolicis viris traditas cuſtodit*, *cuſtodiendaſque mandat eis*, *qui eam audire conſueverunt*? Nec minus abſonum videtur, in ejus ſanctitatis & doctrinæ Pontifices, quales *Leo* & *Gregorius* Magni fuere, tantum ignorantiam ætatiſque barbariem potuiſſe, ut quum *ignorare numquam licuiſſe Sacerdotem*, *quod canonum fuerit regulis definitum*, aliis inculcarent (42); quum *infirmum atque irritum eſſe* prædicarent *quidquid a Canonibus diſcreparit* (43); quum *ſi ea deſtruerent*, *quæ anteceſſores ſui ſtatuerunt*, *non conſtructores ſed everſores* ſe fore

(39) *Ep. LXI. inter Leonian. Ball. edit. col.* 944.
(40) *Ep. LXVIII. inter* Leonianas *col.* 1004.
(41) *Ep. XVII. col.* 835. *Couſt. edit.*
(42) S. Leo *ep. IV. col.* 614.
(43) Idem *ep. CXIV. col.* 1187.

fore teſtarentur (44); illa tamen, quæ, quod ſuam ipſorum ſedem reſpicerent, penitius noſſe ac fidelius ſervare tenebantur, prorſus neſcierint, nulloque ſcrupulo tacti aliena jura turbarint, everterintque, ſilentibus interea omnibus, quibus inferebatur injuria, atque adeo illorum ſanctimoniam admirantibus, & celebrantibus. Hæc dogmatum portenta, hæc paradoxa, quæ *Febronius* nobis ingerit, magno ſane ſunt argumento, *magis nunc eſſe* ILLUMINATUM ORBEM *Catholicum* (45), *ut nudis noſtris verbis* moveri poſſit. Liceat tamen mihi *Gregorianorum* ac *Leonianorum* temporum *barbariem præoptare*, *quam illuminati* noſtri *orbis criſim* a *Febronio* jactatam. At inquit *Febronius* (46), præſto ſibi eſſe invictum, quo eorum temporum barbarie ſanctos illos Pontifices fuiſſe inquinatos demonſtret argumentum: " Viderunt, fatente D. *Kauffmans cit. diſſ.* V. §. 2. *n.* 35. *Tridentini* Patres divini officii formam pie olim a *Gelaſio* & *Gregorio* I conſtitutam; apocriphis lectionibus, hymnis incorrectis, & faſtidioſis homeliis genio correctiorum ſæculorum inconvenientem. Tantum abfuit, ut antiquitas hujus formæ ejus perpetuitatem aſſecuraret, ut potius illius correctionem matu-

„ ra-

(44) S. Gregor. *M. lib. XII. ep.* 32. *vet. edit. Indict.* 7.
(45) Febr. T. II. *pag.* 138.
(46) ibid. *pag.* 295.

„ raverit. Si potuit, ſi debuit poſteriore „ ævo emendari, quod a viris ſuo tempore „ magnis ſcriptum ſapit ævi ſui barbariem: „ quare non ad ſuos fontes, ſacros videli„ cet Canones, *aut* ad *eorum ſaltem ſpiritum*, „ reducentur, quæ temporum illorum infe„ licitates, ſive in verbo, ſive in facto, „ extorſerunt a zelo magnorum Pontificum, „ ingruentibus undique malis quoquo modo, „ etiam extra regulam, ſuccurrere volen„ tium". Intellexi; ſed multa habeo, quæ *Febronio* conſideranda proponam. Dicam igitur primum, non indigna orbe noſtro *illuminato* fraude falſatam ab ipſo fuiſſe doctiſſimi *Kauffmanſii* ſententiam. Non enim ille vidiſſe ait *Tridentinos* Patres *divini officii formam pie olim a* Gelaſio & Gregorio *I. conſtitutam*, *apocryphis lectionibus hymnis incorrectis*, & *faſtidioſis homeliis genio correctiorum ſeculorum inconvenientem*; hoc dixit diſiunctum maxime & contrarium illuſtris ille Facultatis *Colonienſis* Decanus (47): *Quum Patres S. Concilii* Tridentini *obſervaſſent*, *divini officii formam*, *pie olim ac ſapienter a* Gelaſio & Gregorio I. *conſtitutam*, *diuturnitate temporis* AB ANTIQUA INSTITUTIONE (utique illorum Pontificum) DEFLEXISSE. Dicam deinde ſi de quapiam antiqui Canonum Codicis paranda editione ageremus, ferri poſſe, quam inſtituit *Febronius*, inter

(47) *pag.* 425.

inter reformatum officium & Canones comparationem; at quis *Romanorum* Pontificum facta, quemadmodum Breviarii ac Miſſalis correctiores Codices contulerunt fonteſque adierunt homiliarum, lectionum, hymnorum, ad ſuos quoque fontes *ſacros videlicet Canones*, aut *ad eorum ſaltem ſpiritum reduci debere* intelligens non videat, aut potius tantam non exhorreat in re tam gravi futilitatem? Præterea dicam (parcat mihi *Febronius*) futurum neminem, qui *ſacrorum Canonum ſpiritum* multo penitius a *Leone* & *Gregorio* Magno fuiſſe, quam ab omnibus ipſius ſive *calidis* ſive *paludoſis* defenſoribus perviſum non arbitretur. Ut alia deeſſent, vel ipſe, quem recitavimus, *Febronii* locus ſatis nos ita ſentire cogeret. *Quæ temporum illorum infelicitates, ſive in verbo, ſive in facto extorſerunt a zelo magnorum Pontificum, ingruentibus undique malis quoquo modo, etiam extra regulam, ſucurrere volentium*. Præclarum enimvero *zelum*! qui Epiſcoporum jura invaderet, qui inſtitutam a Chriſto regiminis formam perturbaret, qui *Romanæ* Sedis ſupra aliarum ruinas magnitudinem eveheret! Hæc *extra regulam Febronius* appellat, hæc *zelo* tribuit. Vide quomodo *ſacrorum Canonum ſpiritum* pernoſcat, qui non diſpenſationes Canonum, ſed divinæ legis, ſacrorumque omnium jurium violationes tanta facilitate extenuat. Sed de his ſatis.

VIII.

VIII. *Gregorium* Magnum vindicavimus; vindicavimus etiam *Romanos* Pontifices *Gregorii* ſucceſſores, quos uſurpare *tam realitatem* univerſalis Epiſcopatus, *tam ejus titulum Febronius* ſcribit (48). Unum tamen prӕterire non poſſum, in quo tanta vis eſt hallucinationis, atque inſcitiӕ, quantam capere nulla mens poſſit. Meminerit Lector eorum, quӕ ſupra ex *Febronio* reddidi; "Quum ſerius ſub prӕſidio Epiſtolarum *Iſidori* omnium Eccleſiarum Epiſcopatum prӕtenderent, veriti, ne titulus Epiſcopi *Urbis* reliquas per orbem Sedes Epiſcopales excludere videretur, mutarunt ſtylum, & ſe ſimpliciter ſcripſerunt *Epiſcopos* .... uſurpantes .... quamvis breviori formula titulum, ſeu nomen, quod (S. *Gregorius* M.) ... dixit *profanum*, nomen blaſphemiӕ". At quandonam *Iſidorianӕ* illӕ merces prodierunt? Anno circiter noni ſӕculi XLVI. ut in *Antifebronio* multis oſtendi (49). Excutiamus nunc *Romanorum* Pontificum Epiſtolas, videamuſque num ulli eorum ſuperioribus ſӕculis ſe ſimpliciter ſcripſerint EPISCOPOS. Occurrent

VII. SÆCULO (50)

Bonifacius IV. ann. 607.

Domino excellentiſſimo atque prӕcellentiſſimo Regi

(48) T. II. *diſſ.* III. *cap.* 3.

(50) Octavo ſӕculo *Papӕ* nomen Pontifices ſuo nomini adſcribebant; quod tamen *Epiſcopi* glorioſius eſt nomine, & ad

gi Anglorum Athelberto, Bonifacius *Epiſcopus*, *Servus Servorum Dei*.

Bonifacius V. ann. 617.

Viro glorioſo Edwino *Regi* Anglorum, Bonifacius *Epiſcopus*, *Servus Servorum Dei*.

Dominæ glorioſæ filiæ Edelburgæ *Reginæ*, Bonifacius *Epiſcopus*, *Servus Servorum Dei*.

Honorius I. ann. 626.

Domino excellentiſſimo atque præcellentiſſimo filio Edwino *Regi* Anglorum, Honorius *Epiſcopus*, *Servus Servorum Dei*.

Martinus I. ann. 649.

Domino piiſſimo & ſereniſſimo victori, triumphatori, filio, diligenti Deum & Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, Conſtanti *Auguſto*, Martinus *Epiſcopus Servus Servorum Dei*.

Vitalianus ann. 655.

Domino excellentiſſimo filio Oſwio *Regi* Saxonum, Vitalianus *Epiſcopus*, *Servus Servorum Dei*.

Agatho ann. 678.

Dominis piiſſimis & ſereniſſimis, *victoribus ac triumphatoribus*, *cariſſimis filiis*, *amatoribus Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti*, Conſtantino *Majori Imperatori*, Heraclio, & Tiberio *Auguſtis*, Agatho *Epiſcopus*, *Servus Servorum Dei*.

& ad ſignificandam, quam vellet *Febronius* ab illis uſurpatam, *univerſalitatem Epiſcopatus* accommodatius. Vide diſſertationem I. *Garnerii* ad notas cap. I. *libri diurni Romanor. Pontif.* [*pag.* 150.]

Leo II. ann. 683.
Piiſſimo & tranquilliſſimo Domino, victori & triumphatori, filio, dilecto Dei & Jeſu Salvatoris Noſtri Jeſu Chriſti, Conſtantino *Imperatori*, Leo *Epiſcopus Servus Servorum Dei*.

VI. SÆCULO.

Vigilius ann. 540.
Dilectiſſimo Fratri Mennæ *Epiſcopo* Vigilius *Epiſcopus*. Eadem inſcriptio eſt trium Epiſtolarum ad *Auxanium Arelatenſem*, eadem & ad *Aurelianum*.

Pelagius I. ann. 555.
Domino filio glorioſiſſimo atque præcellentiſſimo Childeberto *Regi* Pelagius *Epiſcopus*. Sunt aliæ tres pariter ad eumdem eodem modo inſcriptæ.

S. *Gregorius* M. ann. 590.
Domino glorioſiſſimo atque præcellentiſſimo filio Edilberto Anglorum *Regi*, Gregorius *Epiſcopus*. Apud *Bedam* (*lib. I. hiſt. cap.* 30.)

V. SÆCULO.

Zoſimus (51) ann. 417.
Zoſimus *Epiſcopus* Aurelio, *& univerſis Epiſcopis* (ep. III. col. 949. *Conſt.*)

S. *Bo-*

(51) omittitur a *Garnerio*.

S. *Bonifacius* I. ann. 419.

Bonifacius *Epiſcopus* Patroclo, Remigio &c. (ep. III. col. 1015. *Couſt.*)

S. *Cæleſtinus* I. ann. 423.

Cæleſtinus *Epiſcopus univerſis Epiſcopis per* Apuliam & Calabriam *conſtitutis* (ep. V. col. 1072. Couſt.) Cæleſtinus *Epiſcopus* Johanni, Juvenali, Rufo &c. (ep. XII. col. 1107.) Cæleſtinus *Epiſcopus presbyteris*, *diaconibus*, *Clericis*, *Dei ſervis & Catholico populo degentibus* Conſtantinopoli &c. (ep. XIV. col. 1131.) Cæleſtinus *Epiſcopus* Cyrillo *Epiſcopo* Alexandrino (ep. XVI. col. 1150.)

Cæleſtinus *Epiſcopus ſanctæ Synodo apud* Epheſum *congregatæ* (ep. XVIII. col. 1155.) Eodem titulo inſcriptæ ſunt epiſtolæ XIX. & XXIII. ad *Theodoſium* Imperatorem (*col.* 1163. & 1203.) itemque epiſtola XXIV. ad *Maximianum Conſtantinopolitanum* Epiſcopum (*col.* 1206.) epiſtola XXV. ad Clerum & plebem conſiſtentes *Conſtantinopoli* (*col.* 1208.)

S. *Xyſtus* III. ann. 432.

Xyſtus *Epiſcopus* Cyrillo *Epiſcopo* Alexandrino (ep. XV. col. 1254.)

Xyſtus *Epiſcopus* Johanni *Epiſcopo* Antiocheno (ep. XVI. col. 1258.)

S. *Leo* M. ann. 440.

Leo *Epiſcopus* Septimo *Diacono ſalutem* (ep. II, Baller. edit. col. 594.)

Leo *Epiſcopus* Dioſcoro *Epiſcopo* Alexandrino (ep. IX. col. 628.)
Leo *Epiſcopus* Turribio *Epiſcopo* (ep. XV. col. 694.) Eodem titulo prænotantur Epiſtolæ XVI. *ad univerſos Epiſcopos per* Siciliam *conſtitutos* (col. 715.) XIX. ad *Dorum Beneventanum Epiſc.* (col. 733.) XX. ad *Eutychen* (col. 737.) XXIII. ad *Flavianum* (col. 761.) XXVIII. ad *Flavianum* (col. 801.) XXX. ad *Pulcheriam* Auguſtam (col. 847.) XXXII. ad *Fauſtum Martinum* & reliquos Archimandritas (col. 859.) XXXIII. ad *Epheſinam* Synodum ſecundam (col. 863.) XXXIV. ad *Julianum Coenſem* (col. 869.) XXXIX. ad *Flavianum* (col. 889.) XLIII. ad *Theodoſium* Auguſtum (col. 902.) LIX. ad *Clerum & Plebem Urbis* Conſtantinopolitanæ (col. 975.) LX. ad *Pulcheriam &c.*

Hilarus ann. 461.

Dilectiſſimo fratri Aſcanio Hilarus *Epiſcopus*. Eadem inſcriptione ſunt aliæ quatuor ad *Leontium Arelatenſem*.

Dilectiſſimis fratribus Epiſcopis Provinciæ Viennenſis, Lugdunenſis, Narbonenſis *primæ & ſecundæ*, *& Alpium Penninarum*, Hilarus *Epiſcopus*. Eſt ad eoſdem eadem inſcriptione altera epiſtola. *Felix* ann. 483.

Glorioſiſſimo ac Sereniſſimo Filio Zenoni, Felix *Epiſcopus*, *in Domino ſalutem*.

Gela-

Gelaſius ann. 492.

Dilectiſſimis fratribus univerſis Epiſcopis per Dardaniam *conſtitutis*, Gelaſius *Epiſcopus*. Eadem inſcriptione ad Epiſcopos per *Lucaniam*, *Brutios & Siciliam*, & ad *Orientales*.

Anaſtaſius ann. 496.

Glorioſiſſimo, *& clementiſſimo filio* Anaſtaſio *Auguſto*, Anaſtaſius *Epiſcopus*.

Symmachus ann. 498.

Dilectiſſimo, *atque cariſſimo fratri* Laurentio Mediolanenſis *Eccleſiæ Archiepiſcopo*, Symmachus *Epiſcopus*, *in Domino ſalutem*.

IV. Sæculo.

Liberius ann. 342.

Glorioſiſſimo Conſtantio *Auguſto* Liberius *Epiſcopus* (ep. IV. col. 423. Couſt.)

Liberius *Epiſcopus dilectiſſimo fratri* Euſebio (ep. V. col. 427. & epiſt. VI. col. 428.)

Damaſus ann. 367.

Dilectiſſimo filio Hieronymo Damaſus *Epiſcopus in Domino ſalutem* (ep. XIV. col. 573.)

Plura non invenimus. Sed numquid hæc ſatis non ſunt delirationi illi explodendæ, qua fingitur, *ſerius ſub præſidio Epiſtolarum* Iſidori *mutaſſe* Romanos *Pontifices ſtylum*, *ſeque ſimpliciter ſcripſiſſe* Epiſcopos? Quinque ante *Iſidorianas* Decretales ſæculis familiariſſimum fuiſſe Pontificibus hoc ipſum no-

men vidimus. Quomodo ergo *ſerius ſub præſidio Epiſtolarum decretalium Iſidori* mutato ſtylo invectum a *Febronio* dicitur? Illud quoque hinc fit, nihil quod propius abeſſet a vero, potuiſſe a *Febronio* proferri, quam quod ait, breviori illa formula *Epiſcopus tum realitatem univerſalis Epiſcopatus* a S. *Gregorio* M. *rejecti, tum ejus titulum* indicari: *ut priſtina veraque jura obliterentur*. Nam eritne aliquis tam infenſo in *Romanam* Eccleſiam animo, ut jam ſub *Liberio* illius Pontifices de profana illa, ac blaſphema, *univerſalitate Epiſcopatus*, quam *Febronius* intelligit, uſurpanda cœperint cogitare? Vide quot a *Liberio* ad octavum ſæculum percenſeantur Pontifices morum ſanctimonia ſpectatiſſimi: neque nobis reverentia ulla aut pudore temperabimus, quin hos omnes in ſyſtema, quo conſtitutum a Chriſto Eccleſiæ regimen ſubverteretur, atque Epiſcoporum jura diſſiparentur, conjuraſſe adfirmemus? Quid vero ſi *Gregorium* ipſum *Magnum*, qui *univerſalis Epiſcopi* nomen tanta animi magnitudine repudiavit, ſimplici *Epiſcopi* nomine ſuas aliquando inſcripſiſſe litteras conſideremus? An quam *blaſphemiam* horrebat Epiſcopi *œcumenici* vocabulo explicatam, in unum *Epiſcopi* nomen contractam amplectebatur? Et illud in mentem venit, *Ravennatem* Epiſcopum *Chryſologum*, quum ad *Eutychen* litteras daret, hoc eas titulo

Pe-

Petrus Epiſcopus inſcripſiſſe (52). Num propterea *Petrus* quoque *Chryſologus Febronianam* Epiſcopatus univerſalitatem ambiiſſe dicendus erit? Verum quid in re manifeſtiſſima diutius hæreamus? Id ergo certum firmumque ſit, neque Pontifices, dum ſimplici *Epiſcopi* inſcriptione ſuas litteras prænotant, in Epiſcopatum univerſalem illis a *Febronio* exprobratam reſpicere; neque hancce inſcribendarum Pontificiarum Epiſtolarum conſuetudinem ab *Iſidorianis* Decretalibus dimanaſſe.

[52] *inter Leonian. ep. XXV. col 775.*

CAPUT V.

Tertiam hoc caput Pontificii Primatus proprietatem conſiderat, nempe quod ſuprema ſit. Heic autem cum primis agitatur quæſtio, num Romanus *Pontifex Generali Concilio ſuperior haberi debeat? Adverſantis ſententiæ novitas confirmatur, maximæque, quibus implicatur, difficultates proponuntur.*

I. NIhil eſt, in quo *Febronius* inclementiorem ſe nobis adverſarium exhibeat, quam in hoc controverſiæ noſtræ diſputationiſque capite. Supremam eſſe Pontificii Primatus auctoritatem debere, hancque tertiam illius adfectionem eſſe initio hujus diſſertationis poſuimus. Duo porro potiſſimum ſunt, quibus hæc *ſupremæ* dignitatis ratio conſtituatur: ut ultima habeatur neque aut errori aut reformationi obnoxia *Romani* Pontificis in rebus præſertim fidei ſententia; hoc primum: alterum eſt, ut *Eccleſiæ* ne in generale quidem Concilium coactæ poteſtati ſubiici Pontifex poſſit. Utraque iſthæc conditio totidem graviſſimas explicandas quæſtiones ſuppeditat; ſed primam illam in ſequentem diſſertationem reſervamus, ſecundam heic expediemus. Statum tamen quæſtionis accurate ponamus.

Fe-

Febronius ita illum exponit. (1) " Nos, in-
„ quit ſicut in cæteris omnibus, ita & heic
„ ſimplicitatem ſectantes, ſtatum controver-
„ ſiæ in eo collocamus: utrum Concilium
„ emendare valeat decreta Fidei, quæ a ſo-
„ lo Papa emanaverunt? num edere poſſit
„ conſtitutiones in rebus diſciplinæ & mo-
„ rum, quibus Papam & ejus Curiam e-
„ mendet? finaliter an Papam propter cor-
„ ruptos mores, ſcandala &c. valeat depo-
„ nere"? Sed pace illius dictum eſto: *ſimplicitas* iſta controverſiæ ſtatum non extricat, ſed implicat quam maxime. Quæ tria ille enumerat, per partes quidem ediſſerunt, quid generale Concilium poſſet, ſi *Romano* Pontifice ſuperius conſtituatur; qua in re nulla eſt difficultas. Quod quæſtionem maxime involvit, nomen eſt *generalis Concilii*; neque umquam ſtatus hujus diſputationis perſpicue ſtabilietur, niſi quid generale Concilium in hac controverſia ſit, ingenue & ſine fuco explicetur. Id in *Antifebronio* monueram (2). *Febronius* quidem ait, me *quam mibi, meiſque adverſariis legem poſui, ipſum primum violaſſe*. Sed nimirum ille *ſimplicitatis* ſectator in explanando, quod omnes intelligunt, Conciliaris præſtantiæ nomine, ejuſque percenſendis effectis ſtatum quæſtionis

[1] T. II. *pag.* 459.
(2) T. I. *diſſ.* II. *cap.* IV. *pag.* 149.

nis collocat; nos in definienda Concilii generalis natura.

II. Enimvero, ut bene *Ballerinius* animadvertit (3), " quæſtio de qua in præſentiarum agimus, utrum generale Concilium jus habeat coactivum in Papam, quum generalis Concilii natura non ſolos Epiſcopos, ſed & ipſum Papam tamquam Eccleſiæ Catholicæ & generalis Concilii caput complectatur, ejuſque ſuffragium cum ſuffragiis Epiſcoporum conſentiens præſumat; contradictionem quamdam involvere non paucis viſa eſt: in eum enim, qui decretis condendis ſua voluntate adſentitur, jus coactivum non cadit. Si autem a Papa ſeparentur Epiſcopi, & his decernentibus ſeparatim a capite, ſeu contra ipſum caput, jus coactivum in Papam tribuendum credatur, id alio nomine repugnat, eo quod Epiſcopi quicumque & quocumque numero coacti in Synodo, & ſeparati a capite, generale Concilium non ſint, nec in ipſum caput ſuperiorem ſuum coactivam & proprie dictam juriſdictionem obtineant". Hæc tamen videtur adverſariorum ſententia. Neque enim dum penes generale Concilium eſſe in Papam ajunt ſummam poteſtatem, hinc Papam ſingulatim conſiderant, illinc Epiſcopos cum Papa, & ſolum deinde Papam

(3) *De poteſt. Eccleſ. cap. X. pag.* 141.

pam cum eodem Concilii capite contendunt. Non eos ita inſanire crediderim, ut diſputando efficere velint, num Pontifex ſit ſe ipſo major, in ſeque polleat auctoritate; neque ullus negaverit, ſi adcipiatur Concilium cum Papa, majorem eſſe auctoritatem Eccleſiæ *extenſive* (4). Hoc igitur demum adverſarii volunt in Concilio legitime coacto, atque univerſam repræſentante Eccleſiam ſpectandum ex altera parte ſolum Pontificem, ex altera vero Epiſcopos, qui decreta edunt Canoneſque conſtituunt, atque illud in diſceptationem vocant num in hocce Concilio præſtantior ſit Pontificis ſe ſolo inſpecti auctoritas, an contra Antiſtitum, qui item ab ipſo ſeparatim Pontifice conſiderentur; tum ajunt, ſi quid ab Epiſcopis ſive definiatur, ſive ſtatuatur, eam eſſe illorum auctoritatem, ut quæ illi docuerint, ſanxerintque, iis non ſolum Fideles, nulla adcedente *Romani* Pontificis confirmatione parere debeant, ſed & ipſe Pontifex vel invitus adſentiri omnino cogatur. Sed heic iterum ambages. Nam ſi ex *Maimburgo*, atque *Febronio* quæras, quodnam generale Concilium legitime coactum haberi debeat, illud quoque ejuſmodi eſſe reſpondebunt, quod non ſolum non conſentiente, ſed etiam diſſentiente *Romano* Pontifice congregetur. Si iterum ſiſciteris, an Concilio, de quo agimus, præeſſe idem

(4) Confer *Bellarminum de Concil. lib. II. cap. XIX.*

idem Pontifex debeat ſive per ſe, ſive per ſuos legatos, ne id quidem neceſſarium eſſe adfirmabunt (5). Nos ne implicatiſſimam per ſe ſe quæſtionem aliarum quæſtionum veluti appendicibus implicatiorem reddamus, quæ ad Conciliorum generalium cum convocationem, tum Præſidem, eorumque confirmationem pertinent, in opportuniorem locum differimus. Heic tantummodo Pontificem, eumque certum indubitatumque (quid enim de dubiis Pontificibus ſentiendum ſit, infra docebimus) cum Concilii, quod legitime celebrari ſumimus, Patribus ſeorſum ab

(5) " Voicy donc l'eſtat de la queſtion (inquit *Maimburgus* in eo tractatu, quem inſcripſit: *l'établiſſement & des prérogatives de l'Egliſe de* Rome &c. *Cap.* XVI.) " Il s'agit de ſçavoir, ſi depuis, qu'un Concile eſt legitimement aſſemblè, ſoit que le Pape, qui en eſt ſans contredit le Chef, y preſide par luy-meſme, ou par ſes legats, ſoit qu'il n'y aſſiſte, et n'y prèſide ni en l'une ni en l'autre maniere, comme il eſt arrivè plus d'une fois, ainſi qu'on le vit au ſecond Concile Œcumenique de cent cinquante Eveſques, & au cinquieme de plus de cent ſoixante; ſi dis-je, ce Concile conſiderè dans ſes membres unis, ou ſous le Pape, qui a droit de les prèſider, ou a ſon defaut ſous un autre Prèſident, eſt pardeſſus le Pape, et a ſur luy l'autoritè ſouveraine, de ſorte qu'il ſoit obligè de ſe ſoumettre a ſes decrets et a ſes definitions, de les approver, & d'y conſentir comme tous les autres, encore qu'il ſoit d'un avis contraire en ſon particulier; ou ſi le Pape eſt tellement par deſſus tous les autres membres de ce Concile unis enſemble, ſoit qu'il s'y trouve ou ne s'y trouve pas, que s'il n'approuve ou ne confirme par ſon ſuffrage et par ſon autoritè ces decrets & ces definitions, ce Concile n'ait nulle autoritè ni ſur luy ni ſur les Fideles. "

ab illo adceptis comparabimus, eumque ſuprema in illos auctoritate præſtare, nullam his in illum eſſe, niſi quam ipſe libens volenſque conceſſerit, poteſtatem demonſtrabimus.

III. Atque ipſe, qui, ut vidimus, ineſt huic quæſtioni conflictus, ac repugnantia, ſatis noſtram ſententiam in tuto collocat. Gravi aliud præjudicio adverſariorum opinio laborat; novitatis, inquam; nam quod in *Antifebronio* animadverti (6) uſque ad ſchiſma, quod ſub *Urbano* VI. Eccleſiam miſerrime dilaceravit, ceteraſque, quæ illud conſequutæ ſunt, turbas ſuprema Concilii generalis in *Romanos* Pontifices poteſtas ignota in Eccleſia fuit. Ejus ſententiæ initia ad turbulenta illa tempora ſunt revocanda. At enim, inquit *Febronius* (7) " hæc apprime ,, falſa ſunt. Quum anno MCCCIII. *Philippi* IV. & Eccleſiæ *Gallicanæ* nomine in- ,, terponeretur appellatio adverſus *Bonifacium* ,, VIII. ſub disjunctiva dictione *ad Pontificem vel ad Concilium*, id ideo ab iis, qui ,, hunc appellatorium libellum conceperunt, ,, factum dicit de *Marca de C. J. & Imp. lib. IV. Cap.* 17. *n.* 7. quia tunc diſputa- ,, tum fuit a *Romanis*, an Papa ſuperior ,, eſſet Concilio". Quid quæſo homini iſti ,, facias, qui armis imprudens decernit centies

(6) T. I. *pag.* 142.
[7] T. II. *pag.* 215.

ties protritis? Qua tunc appellatum fuit Concilium, formula hæc fuit: *ad prædictum generale Concilium*, ET AD VERUM LEGITIMUM FUTURUM SUMMUM PONTIFICEM, *Bonifacius* enim VIII. obortis ipſum inter & *Philippum* diſcordiis haberi cœperat minus legitimus Pontifex, quod *Cæleſtino* abdicandi, contra quam fas eſſet, Pontificatus auctor fuiſſe diceretur. Quid mirum, ſi Concilium jure in illum uti poſſe crederetur? Vin? hæc, quæ in *Antifebronio* uberius pertractavimus (8), falſa eſſe, & cum *Natali Alexandro Bonifacium* contendis legitimum ſemper fuiſſe a *Gallis* agnitum? Id ægre permitto, quia oppido falſum; permitto tamen; nihil tamen pro anticipanda ſuæ opinionis epocha *Febronius* colliget, *ſiquidem tunc*, inquit *Pariſienſis* Theologus *Duvallius* (9), *ut teſtatur* Guaguinus *in* Philippo Pulcro, Bonifacius *VIII. cædis & hæreſeos accuſabatur, quod quum (etiamſi falſum) Rex crederet, aut ſuſpicaretur, omneſque cum illo* Galliæ *ordines, a* Bonifacio *ad Concilium jure provocarunt; a Papa enim, quem juſte putamus hæreticum, licet falſo, ad futurum Concilium fas eſt provocare;* neque id Concilii in *Romanum* Pontificem poteſtatem arguit, quum ſi in hæreſim prolabatur, Pontifex eſſe deſinat, atque adeo

(8) T. II. *pag.* 382. *ſeq.*
(9) *De ſup. Rom. Pont. in Eccleſ. poteſt. P.* IV. *quæſt. ult. p.* 628.

adeo Eccleſiæ membrum (10). Sed *Febronium* audire pergamus. " *Chriſtianus Lupus*
„ originem hujus quæſtionis ad Sæculum III.
„ refert, quo tempore cauſſa de reiterando
„ Baptiſmo hæreticorum acerrime fuit agi-
„ tata, & pertinaciter contra *Stephanum* Pon-
„ tificem a Ss. *Cypriano & Firmiliano* de-
„ fenſa. Quis autem credat, quod *Firmilia-*
„ *nus* & *Cyprianus* ſuæ opinioni tam tena-
„ citer adhæſuri fuiſſent, ſi in Pontifice in-
„ fal-

(10) De appellationibus ad Concilium plura in alia diſſertatione. Quare ne eo quidem argumento utemur, quod tamen invictum eſt, ſupremam conſtitui debere Summi Pontificis poteſtatem, quum a Concilio ad ipſum, non ab ipſo ad Concilium provocatio fieri poſſit. Heic vero, ut *Febronius* videat, quantum a vero abhorreat, illius inter *Philippum* & *Bonifacium* diſſidii tempore obtinuiſſe de Conciliorum generalium ſupra *Pontificem* auctoritate ſententiam, adeat ejus diſſidii *hiſtoriam Gallice* ſcriptam, atque inter probationes inveniet opuſculum ab Anonymo illorum temporum æquali editum, ac prænotatum: *Rationes, ex quibus probatur, quod* Bonifacius *legitime ingredi non potuit* Cœleſtino *vivente*: ibi autem hæc *pag.* 453. legenti occurrent: " Summus Hierarcha *Romanus* Pontifex
„ ſuperior eſt omnibus, ipſe verus prælatus, & paſtor eſt
„ Dominici Gregis &c. ſubditorum ſubtractio nullo modo
„ cadit in ſummum Hierarcham, nec poſſibile eſt per ho-
„ minem ſibi ſubtrahi ſubditos, quoniam non habet ſu-
„ periorem in terris; ſed omnis anima ſibi ſubdita eſt,
„ ejuſque curæ commiſſa, neque a quopiam judicari po-
„ teſt, ſed cunctos judicaturus a nemine judicandus eſt,
„ niſi deprehendatur a fide devius: & hæc ſuperioritas
„ non eſt humano privilegio, ſed divino, a quo eſt in-
„ ſtitutio, & qui ſibi paſcendi gregis curam commiſit.
„ Omni enim clero & populo IN UNUM CONGREGA-
„ TO manet obſequendi ſibi neceſſitas, & non auctoritas
„ imperandi ". Si ita ſentiebat Scriptor *Bonifacio* inimicus, quid alii?

„ fallibilitatem ſuſpexiſſent. Inde factum
„ eſſe ait, ut hæc opinio in totam Eccle-
„ ſiam *Orientalem* dimanaverit“. Doceri e-
quidem cuperem, quo loco iſta *Lupus* tra-
diderit. Ut ut eſt, quæſtio, qua de agi-
mus, non ſatis apte cum altera *de infallibi-
litate* confunditur, etſi magnam habet cum
iſta adfinitatem. Multo accuratior P. *Zal-
lwein* ex quo iſta *Febronius* prompſit, non
hujus quæſtionis (utrum in Concilia Pontifi-
ces præſtent auctoritate) ſed *quæſtionis* de
infallibilitate Pontificis origines ad *Cypriani*
cum *Stephano* controverſiam referri a *Lupo*
ſcribit (11). Enimvero licet *Cyprianus* ejuſ-
que adſeclæ errare Pontificem poſſe exiſti-
maſſent, non inde tamen fit, ut de appel-
latione ad Concilium cogitarint. Profecto
in iis, quæ etiamnum ſuperſunt hujus diſce-
ptationis monumentis, ne veſtigium quidem
videre eſt ejuſmodi provocationis. Quid?
quod *Cyprianus*, ceterique ſive *Africani*, ſive
Orientales, qui eadem cum illo ſenſerunt,
inviti ad ipſam *infallibilitatis* quæſtionem
trahuntur. Neque enim ullam *Stephanus* do-
gmaticam edidit definitionem, quæ tamen
ad eam quæſtionem pertinet, ſed veterem
receptamque diſciplinam miſſo de ea etiam
ad *Africam* ſervanda præcepto confirmavit.
Quos *Febronius* deinde ſuæ opinionis præ-
nuncios appellat *Pelagianos*, iis per me li-
cet

(11) *Principior. Jur. Eccleſ. T. I. pag.* 341.

cet glorietur; quamquam ne illi quidem a Sedis Apoſtolicæ judicio appellarunt, quod reformatum iri a Concilio ſperarent; qua de re ubi de appellationibus. Si tamen ejuſmodi antecurſores *Febronius* amat, addere & *Neſtorianos* poterit; non eos invidebimus. Ad Catholicos quod adtinet *Boſſuetius* neminem invenit, quem pro ſe adferret, *Alliacenſi* & *Gerſone* antiquiores, immo *Gerſon* ſatis prodit, fruſtra laboraturos, qui vetuſtiores quærerent. " Fallor, inquit (12), ſi „ non ante celebrationem hujus ſacroſanctæ „ *Conſtantienſis* Synodi ſic occupaverat mentes „ plurimorum literalium magis quam „ literatorum iſta traditio *de ſuperioritate Papæ ſupra Concilium*, ut oppoſitorum do„ gmatizator fuiſſet de hæretica pravitate „ vel notatus vel damnatus. Hujus rei ſi„ gnum adcipe, quia poſt declarationem ex „ Theologiæ principiis luce clariorem, & „ quod urgentius eſt, poſt determinationem „ & practicationem ejuſdem ſanctæ Synodi, „ inveniuntur, qui talia palam aſſerere non „ paveant. Tam radicatum, & ut cancer „ ſerpens, tam medullitus imbibitum fuit „ hoc priſcæ adulationis virus lethiferum. „ (13)

[12] *De Poteſt. Eccleſ. Conſid.* XII.

[13] Exprobrat cl. P. *Sangallo Febronius* [T. II. *pag.* 216.] quod hunc *Gerſonis* locum *mire truncarit* [*cap.* III. *n.* 23.] Atque equidem potius ſententiam *Gerſonis*, quam verba

III. Novitati opinionis adde, eam *Duvallio* teſte (14) *a temeritate inobedientiæ vix poſſe excuſari; fovet enim ut plurimum inobedientiam, & diſſidia multa, magnoſque tumultus in Eccleſia ſemper excitavit*. Immo *Thomas Stapletonus Lovanienſis* Doctor non dubitat, quin *dicere, quod generale Concilium univerſam Eccleſiam repræſentans ſit ſupra Papam, opinio plane erronea ſit, qualem Hæretici ſuſtinerent* (15). Adde etiam contrariam, quam ſcilicet nos tuemur, ſententiam eò Auctorum numero, ac gravitate gloriari, ut (quod idem *Duvallius* ait) TOTUS ORBIS *exceptis pauculis doctoribus eam amplectatur* (16). Nam quod poſt Cleri *Gallicani* declarationem auctus ſit adverſariorum numerus, non tam veritati, quæ anno 1682. ſe ſe in apertum protulerit, quam temporum conditioni, eorumque qui ſententiam noſtram Regum juribus adverſari arbitrantur, falſo, & immerito præconceptæ opinioni ſi ſapimus, tribuemus. Ceterum ea ipſa

verba reddidiſſe vir doctus videtur. Sed non erat, cur propterea ab illo præſertim reprehenderetur, qui in hoc litterariæ calliditatis genere excellit. Nam nihil addidit, omiſitve *Sangallo*, quod *Gerſonis* menti adverſaretur; immo aliqua prætermiſit, quæ ad confirmandam *Febronianæ* opinionis novitatem neſcio quid habent majoris ponderis.

(14) *Part.* IV. *q.* 7. *pag.* 552.

(15) *Controv.* VI. *q.* 3. *artic.* 5.

(16) ibid. p. 550. In eamdem ſententiam *Joh. Wiggers Lovanienſis* Theologus [*de Concil. dub.* 4. *n.* 75.] ait: *eſt concluſio certo tenenda, utpote fidei proxima, & quæ ab omnibus pene communiter docetur.*

ipſa Cleri declaratio effecit, ut noſtram ſententiam doctiſſimi viri *Aguirre*, *Thyrſus Gonzalez*, *Sfondratus*, *Schelſtratæus*, *Charlaſius*, *Anaſtaſius Surrentinorum* Archiepiſcopus, *Roncaglia*, *Orſius*, *Ballerinius*, & ex *Gallis* ipſis *Petit didierus* ac *Serryus* ſummo eruditionis apparatu illuſtrarint, ac confirmarint. Hos adeat Lector; non enim mihi animus eſt in hac quæſtione immorari, niſi quantum meæ adverſus *Febronium* defenſionis ratio poſtulat. Uno ergo ut altero argumento utar præter ea, quæ hactenus adtacta ſunt, & quæ in ſecunda diſſertatione occupavimus.

IV. *Johannes Wigers*, quem nuper appellavi, ita eo loco argumentatur. " *Matth. XVI.* dicuntur non ſinguli fideles ædificandi „ *ſuper Petram*, quæ erat *Petrus*, ſed *Eccleſia* dicitur *ſuper petram* illam ædificanda: „ Eccleſia autem non ſignificat ſeparatim „ ſingulos, ſed nomen collectivum eſt. Si„ gnificat populum in unum congregatum. „ Ergo a *Petro* tamquam fundamento non „ pendent tantum ſinguli Fideles, aut par„ ticulares Eccleſiæ ſeorſim ſumptæ, ſed e„ tiam omnes quomodolibet ſimul adcepti, „ & congregati: quia ſic propriiſſime di„ cuntur *Eccleſia*; atque ita etiam totius „ congregationis ipſe fundamentum, & ca„ put eſt. Et conſequenter neque ipſi ſimul „ congregati erunt ſupra *Petrum*, ſed *Petrus* „ ſupra ipſos". Atque ut huic *Lovanienſis*

Theologi argumento vim addam, repetamus & heic, Chriſtum ſuper *Petrum* ædificaſſe Eccleſiam *bono unitatis*, *atque ut una Eccleſia monſtretur*, *ſuper unum*, qui centrum ſit unitatis, illam ædificaſſe. Age, dicat nobis *Febronius*, num congregato generali Concilio Pontifex *Romanus* deſinat eſſe centrum unitatis? Exſpecto quid reſpondeat. Adſirmat? Concilium igitur erit tunc unitatis centrum; quomodo ergo *ſuper unum* erit Eccleſia ædificata? Negat? Pontifex igitur centrum erit unitatis, ad quod idem Concilium *convenire* neceſſe ſit, ut *Irenæi* verbis utar. Quemadmodum ergo *Febronius Gallis* adſentitur fatentibus, eſſe *Romano* Pontifici in ſingulas Eccleſias auctoritatem, quia centrum eſt unitatis, cui ſingulæ Eccleſiæ adhærere debent, ut *una Chriſti Eccleſia monſtretur* (17); ita utrique in eodem Pontifice ſupra univerſam Eccleſiam in Concilium coactam agnoſcere ſupremam juriſdictionem debebunt, quod centrum unitatis ſit, cui ipſum *Corpus Sacerdotum concordiæ mutuæ glutino atque unitatis vinculo debeat copulari* (18).

IV. Audirem præterea libenter, undenam adverſarii colligant, probentque, Pontificium jus, quod negare nequeunt in ſingulos, non æque poſſe vim ſuam in omnes in œcumenica

(17) *S. Cyprian. in lib. de unit.*

nica Synodo collectos exercere. Dicent fortaſſis ex natura Concilii generalis, in quo totum jus Eccleſiæ reſidet? Qui id adſereret Concilio ſejuncto a capite, cui ſcilicet caput non præbet adſenſum, principii, quod negatur, & in quæſtionem venit, vitioſam, ut vocant, *petitionem* incurreret; decretis enim editis ſine adſenſu capitis, Concilii generalis vim & auctoritatem detrahimus, ac cum *Boſſuetio* (19) *haud immerito adfirmamus, ultimum, quo Synodi œcumenicæ* (eſſe) *adſervantur, eſſe Eccleſiæ univerſalis cum Apoſtolicæ Sedis confirmatione conjunctum; hæc enim*, inquit idem *Boſſuetius* (20), *ſumma auctoritas, ſumma vis, quod membra & inter ſe, &* Romano *Pontifici ut capiti conjungantur*. Num ex vi, quam habet generale Concilium, univerſæ Eccleſiæ repræſentandæ? At etiam *Petrus* in eoque *Romanus* Pontifex teſte S. *Auguſtino* (21) *ipſius univerſitatis, & unitatis Eccleſiæ figuram geſſit*; immo *Petrus* ut caput Eccleſiam repræſentabat, Concilium ut membrorum inferiorum collectio. Cuinam ergo majorem dicemus poteſtatem fuiſſe delatam; Concilio ne, an *Petro*, qui SOLUS *inter Apoſtolos*, ut idem *Auguſtinus* ait (22), *meruit audire*: amen dico tibi, quia tu es

(19) *Defenſ. T. II. lib. VIII. cap. IX. pag.* 87. *edit. Lugan. a.* 1766.
(20) *l. VIII. cap.* 13. *pag.* 20.
(21) *Serm. CVIII. de diverſis.*
(22) *Serm.* XXIX. *de Sanctis.*

Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, *dignus certe, qui ædificandis in domo Dei populis* LAPIS ESSET AD FUNDAMENTUM, COLUMNA AD SUSTENTACULUM, CLAVIS AD REGNUM? Quod ſi quis fortaſſe ad ſolam confugiat legitimam convocationem, cui Papa adſenſus ſit, velitque ex illa generalis Concilii Patribus collectim ſumptis eam ineſſe vim, ut etiam ſine capitis adſenſione, atque adeo cum ejus diſſenſu illorum decreta omnes, ipſumque Pontificem obligent; videat quid ſibi reſpondendum ſit, ubi generalium Conciliorum monumentis cum ipſo agatur. " Nonne enim, ut *Ballerinii* ſententiam, atque „ adeo verba uſurpem (23), Concilium *Ephesinum* II. convocatione legitimum, de„ ficiente adſenſu capitis nihil potuit non „ ſolum in materia fidei, ſed neque in ne„ gotio diſciplinæ? Nonne *Chalcedonenſe* „ fuit legitime convocatum? Cur ergo ca„ non de prærogativa *Conſtantinopolitanæ* Se„ dis, cui Papa adſenſus non eſt, vim ge„ neralis Synodi qua *Leonem* cogeret, ex „ ipſa legitima convocatione non eſt con„ ſequutus? Nonne ipſi Patres *Chalcedonenſes*, quum Pontificiam adprobationem præ„ ſertim pro eo canone ſollicite poſtula„ runt, Pontificii adſenſus neceſſitatem a„ gnoſcentes, ſolam convocationem legiti„ nam

(23) *De Poteſt. Eccleſ. cap.* IV. *pag.* 63.

„ mam ad vim coactivam nequaquam ſuffi-
„ cere præſumpſerunt“? Quamquam & alia argumenta nobis Conciliorum generalium hiſtoria ſuppeditat, unde ſupremam, cogentemque *Romanorum* Pontificum poteſtatem Concilia ipſa agnoviſſe palam fiat. Quum enim iidem Patres *Chalcedonenſes* de ſe in Concilio collectis ſcripſerunt ad *Leonem* Papam: *Quibus tu quidem ſicut membris caput præeras*, quid verbo *præeſſe*, niſi ſuperiorem in ſe collective ſumptos auctoritatem eidem adjudicarunt, qualem capiti in membra collective ſumpta tribuere convenit? Patres quoque in legitima *Epheſina* prima Synodo congregati quum ſe ad *Neſtorium* deijciendum *coactos litteris Cæleſtini* adfirmarunt, an non poteſtatem in ſe coactivam pariter profeſſi ſunt?

V. Mihi vero rem propius intuenti duo occurrunt, quæ licet nihil aliud ad proſternendam adverſariorum ſententiam ſuppeteret, ab ea tamen propugnanda me vehementiſſime abſterrerent, Epiſcoporum nempe primum, Regum deinde, ſi illa ſtet, auctoritatem nutare. Atque ut de Epiſcopis dicam, profecto non video, quei ſi *Romani* Pontifices generalium Conciliorum vi ſubſint ac ſanctionibus, non etiam ſinguli Epiſcopi diœceſanarum Synodorum decretis, ac poteſtati ſubijciantur. *Galli* quidem aliquid fortaſſe reſpondere poſſent, quo ſin minus

frangi, enervari ſaltem vis hujus argumenti videatur. Dicent enim, quum & *Petro* & *unitati Paſtorum* primi ordinis datæ a Chriſto claves fuerint, non poſſe Epiſcopum, qui in diœceſana Synodo ceteris unus judex præeſt clavium poteſtate, aliorum Sacerdotum, quibus clavium facultas concredita minime fuerit, ſubiacere ſententiæ. Hæc tamen reſponſio nec ſatis *Gallos* tuetur, & a vero *Febronii* ſyſtemate abhorret. Nam quod ad *Gallos* ſpectat, ubi poſitum ſemel ſit, non ſoli *Petro*, ſed etiam *unitati*, ſeu Eccleſiæ regenti claves a Chriſto traditas fuiſſe, quid ſi Parochi ſe quoque Eccleſiam *regentem*, quæ claves adceperit, conſtituere, ſibique propterea claves a Chriſto creditas quoque contendant? Paſtoribus, inquient, datæ ſunt claves; at paſtores nos etiam ſumus; immo ſive *Eucherius* ſive *Euſebius* ſit *Emiſſenus*, atque adeo *Beda*, quem *Dupinius* appellat (24) nobis claves aperte adſerunt. *Et tibi*, inquit ille (25), *dabo claves Regni Cælorum; hoc enim quod Principaliter* Petro *dicitur*, *ceteris quoque Apoſtolis dictum intelligi debet*, *& non tantum Apoſtolis*, *verum etiam Epiſcopis* ET SACERDOTIBUS: hic vero ait (26): *Hæc poteſtas* (ligandi atque ſolvendi) *ſine dubio cunctis datur Apoſtolis*, *nec non*

(24) *De antiq. Eccleſ. diſcipl. diſſ.* VI. *pag.* 381. *ſeq.*
(25) *hom. de Nat. Petri.*
(26) *lib.* IV. *in cap.* XVI. *Matth.*

non EPISCOPIS, PRESBYTERIS, *&* *omni Eccleſiæ*. Equidem qui pro Pontificia poteſtate nobiſcum ſtant, nullo iſta negocio ſolvunt, ajentes cum *Optato* claves uni *Petro* datas, quæ ceteris communicarentur; claves igitur habere & ſecundi ordinis Sacerdotes, ſed quas a *Petro* adceperint, non in Epiſcopos, ſed in laicos, atque inferioris ordinis clericos pro ſua a quoque portione uſurpandas. At ſi claves *regenti* Eccleſiæ ſunt traditæ, unde ex ipſa Chriſti Domini inſtitutione adverſarii colligent, Parochos ad *regentem* illam Eccleſiam non pertinuiſſe, præſertim quum & hi in eorum ſententia habeant immediate ſuam a Chriſto auctoritatem, & in clavium poteſtate Apoſtolis conceſſa, ſaltem quod ad remittenda retinendave peccata ſpectat, Apoſtolis haud dubie ſucceſſerint? Linquamus tamen *Gallos*. *Febronio* certe, ut dixi, non huic effugio aditus patet. *Richerianus* ille velit nolit, totus quantus eſt, & Eccleſiam, quam *immediatum clavium ſubjectum* fuiſſe dicit univerſam Fidelium, etiam laicorum congregationem intelligit. Id ſupra oſtenſum eſt. Nunc in *Febroniani* locum caſu incido, ad idem demonſtrandum longe aptiſſimum. Eccleſiam *regentem* in altero defenſionum ſuarum libro in ſcenam inducit, ut hoc nomine ſe nihil aliud, quam quod *Galli*, ſentire perſuadeat. Verum audi, quid demum ſit *Febroniana* Ec-

cleſia REGENS. *Dic mecum*, inquit ille *Ladislao* reſpondens (27), *Eccleſiam regere ordinarie per Papam & Epiſcopos non congregatos extraordinarie per congregatos*. Quid heic *Eccleſia* ſignificat? Si Papam & Epiſcopos cum *Gallis Febronius* Eccleſiæ vocabulo deſignaſſet, putaſne tam illum oſcitanter & imperite loquuturum fuiſſe, quam qui Papam & Epiſcopos regere per Papam & Epiſcopos diceret? Eccleſiam igitur & heic, quemadmodum in priore volumine (28), cum ſuo *Toſtato* intelligit *univerſitatem Eccleſiæ*, *totam Eccleſiam*, *univerſitatem credentium*, quæ dum quas *radicaliter* habet a Chriſto poteſtatis claves eas in ſuos miniſtros tranſcribit, *regit ordinarie per Papam & Epiſcopos non congregatos*, *extraordinarie per congregatos*. Quare in ſecundi voluminis indice (*Febronius* enim quum prioris operis indicem debuiſſe a me conſuli adſeveret, magni indices ſuos facere videtur) ait de Eccleſia (29): *Etiam extra Concilium per Papam & Epiſcopos* REGIT & REGITUR ut quæ regit Eccleſia eadem ſit, quæ regitur cœtus utique Fidelium. *Febronii* diſcipulus, *Pereira* in eo de Epiſcoporum poteſtate libro, ex quo tam multa *Febronius* in ſuas defenſiones intulit, ut vidimus, ac porro videbimus, Magiſtri ſui men-

(27) *pag.* 91.
(28) *Cap.* I. §. VI. Vide & *Tomum* II. *pag.* 181.
(29) *pag.* 633.

mentem diſerte explicat his verbis (30). „ Tutta la Chieſa, la quale conſiſte NELLA „ CONGREGAZIONE DI TUTTI I FEDELI, „ ed A CUI RIGUARDO' PRINCIPALMEN„ TE Gesù Criſto quando conceſſe a S. *Pie„ tro* ed a tutti gli Appoſtoli le chiavi del„ la podeſtà ſpirituale, è come la proprie„ taria di queſte chiavi, della quale il Pa„ pa e li Veſcovi non ſono che miniſtri, „ e diſpenſatori". Eccleſia igitur Diœceſana, quæ univerſi hujus cœtus pars eſt, & ipſa pro ſua portione claves adcepit cum ſuis Miniſtris communicandas; ejus autem miniſtris, iiſque præcipuis Parochos adcenſendos ecquis non videat? *Senatum*, inquit *Richerius* (31), *aut conſilium nativum Eccleſiæ a Domino inſtitutum vocamus, non modo Epiſcopos, verum etiam omnes Presbyteros, curam animarum habentes: quorum illi Apoſtolis, hi vero ſeptuaginta duobus diſcipulis ſucceſſerunt*. Et dubitabimus, Parochos congregatos univerſam ſuam diœceſanam Eccleſiam repræſentare? Quo jure igitur generale Epiſcoporum Concilium, quod univerſam Chriſtiani orbis repræſentat Eccleſiam, in *Romanos* Pontifices exercere auctoritatem poſſe dicitur, poterit etiam Eccleſia diœceſana in ſuum Concilium coacta per Parochos, ceteroſque qui ibi interſunt, ſuos miniſtros ſibi

(30) *pag.* 103.
(31) *de Eccleſ. & polit. poteſt. n.* 5.

bi ſubijcere Epiſcopum ſuum, atque in eum ſententiam decernere. Quæ hactenus veluti argumentando effecimus, idem *Richerius Febronii* noſtri præcurſor diſerte tradit. *Quæ autem*, inquit (32), *ratio Œcumenici Concilii ad* Romanum *Pontificem*, *eadem quoque & Synodorum particularium ad ſuos Epiſcopos, quoniam particulares Eccleſias iiſdem Canone, non abſoluta poteſtate, a propriis Epiſcopis gubernari oportet*.

VI. De Regibus nunc dicam. Ea eſt ſupremorum Principum conditio, ut ſui Regni comitiis minime ſubſint. Si tamen Pontificem generali Concilio ſubijcimus, quid erit in Regibus, quominus Regni comitia judicare de illis poſſit? Multa in hanc rem *Febronius* diſputat, ſed irrita contentione. Ait (33) cum *Baſileenſibus* Patribus (34), *non eſſe comparandum Corpus Eccleſiæ aliis politicis Corporibus Civitatum & Univerſitatum; quia in medio hujus Corporis eſt Chriſtus, qui ipſum regit, ne erret. Alia autem politica Corpora humanis & variis voluntatibus gubernari*. Sed quid iſta ad præſens inſtitutum? Non errabit in *Baſileenſium* & *Febronii* ſententia ſi vis, Corpus Eccleſiæ, quod ſuo jure in *Romanum* Pontificem utatur; errabit corpus politicum; numquid propterea pro ſua

(32) *ibid.*
(33) T. II. *pag.* 126.
(34) T. VIII. *Conc. Hard. & l.* 1328.

ſua auctoritate in Reges non aget? *Febronius* deinde auctor eſt Lectoribus ſuis, ut adeant *Launojum* in epiſtola ad *Franciſcum Bonum* (35), ubi Scripturarum, Patrumque ſententiis operoſe comprobat, Eccleſiaſtica ſæcularibus non eſſe permiſcenda, neque ex Eccleſiaſtico regimine ad politicum ac Regale trahendam eſſe conſequutionem. Mihi vero ſatis eſt, *Natalem Alexandrum* vidiſſe, qui idem argumentum ex *Launojo* perſequitur (36), ut a conſulendi *Launoij* labore ſuſpenſe Lectores meos tuto poſſe admoneam. Nam quæ *Launojus* ac *Natalis* congerunt. Eccleſiaſticorum Patrum teſtimonia, id efficiunt, quod nemo inficiatur, aliam eſſe Regni, aliam Eccleſiæ vim atque naturam, legeſque utriuſque multum inter ſe ſe diſſidere. Hoc quærimus, num in tanta horum regiminum diverſitate par ratio ſit, quæ & Pontificem generali Concilio, & Reges comitiis Regni obnoxios confirmet. Eodem autem eſt in *Febroniano* ſyſtemate, quod ad hoc diſputationis caput adtinet, utriuſque regiminis ratio. Num qui hocce ſyſtema primi procuderunt, ut *Gerſonius*, *Major*, *Almainus* aliique id genus Scriptores, eo ducti argumento Conciliis Pontificem ſubjecere, quod omnis Reipublicæ ſive civilis ſive ſacræ

(35) *lib.* IV. *ep.* 2.
(36) T. VIII. *in ſæc. XV. & XVI. hiſt. Eccleſ. diſſert.* IV. *artic.* 1. §. 6. *pag.* 404. *edit. Pariſ.* 1730.

cræ inſtitutum poſcere exiſtimarent, ut qui illam gubernaret, univerſo ejus corpori ſubeſſet. Teſtes hac de re ipſos illos *Febronianæ* hypotheſis auctores produximus in altero ſecundæ diſſertationis capite. Unum heic *Toſtatum* appellabo cujus ſententiam *Febronius* in primo operis ſui volumine cooptavit (37). " Hoc idem, inquit *Abulenſis*
„ (38), patet in Communitatibus; ſi enim
„ aliqua Communitas, vel collegium eſt;
„ ibi erit juriſdictio, & quia non poteſt
„ adminiſtrari per univerſam ſocietatem;
„ adminiſtratur per unum de communitate:
„ non eſt tamen juriſdictio in illo, ita,
„ quod non ſit in communitate, ſed eſt
„ magis in communitate, quia antequam il-
„ le conſtituatur in judicem, vel Rectorem,
„ nullam habet juriſdictionem: illo mortuo,
„ vel cadente, non penitus exſpirat juriſdi-
„ ctio: poteſt alius præfici in Rectorem vel
„ Judicem; non tamen poſſet hoc fieri, ſi
„ non maneret juriſdictio in communitate;
„ ergo ipſa communitas habet magis juri-
„ ſdictionem " Hinc *Almainus*, *non poteſt*, inquit, *renunciare Communitas poteſtati, quam habet ſuper ſuum principem ab ea conſtitutum, qua ſcilicet poteſtate eum (ſi non in ædificationem ſed ad deſtructionem regat) deponere poteſt, quum talis poteſtas ſit naturalis* . . . .
& ito

(37) *Cap.* I. §. VI. *pag.* 33.
(38) *in cap.* XIII. *Num. quaeſt.* 48.

& iterum ſequitur, quod non eſt debilis in quocumque caſu naturaliter Monarchia pure regalis (39). Non ab his diſſentit, nec, niſi ſecum pugnet, diſſentire poteſt *Febronius*. Ait enim (40), *ſtatum Regnorum mundi utique* TANQUAM AB ARBITRIO POPULORUM DEPENDENTEM, MUTARI, LUXARI, ADSTRINGI, *atque ita multis modis a ſuâ originaria inſtitutione, & prima ſanctione pragmatica diſcedere poſſe*. Quare quum *nulla* communitas perfecta ita ſuam in Reges poteſtatem transferat, ut eam omnino à ſe abdicet, & præterea omnino velit Principes transcriptâ in eos poteſtate in *ædificationem*, non in *deſtructionem* uti, quid reſtat, niſi ut Reges hac in re *Romanis* Pontificibus pares omnino ſint? Nam etiam his Eccleſia ita ſuam defert poteſtatem, ut ipſam tamen *radicaliter* ſervet, neque eam niſi ad *ædificationem* exerceri ab ipſis poſſe conſentiat. Quare ſi Eccleſia in generali Concilio poteſt pro ſua quam *radicaliter* habet nec plane abdicat juriſdictione Pontifici *Romano in deſtructionem* conceſſa poteſtate abutentem coërcere, atque adeo deponere, quidni Regnum in generalibus Ordinum Comitiis poſſit ſuam in Reges exercere auctoritatem, *ſi non in ædificationem, ſed ad deſtructionem regant*,

(39) T. II. *Oper. Gerſon. pag.* 964.
[40] T. II. *pag.* 553.

gant, ut *Almainus* aiebat? (41) Atqui, inquit, *Febronius* (42): " dum *Sigiſmundus* „ Imp. ann. 1443. adſiſtebat Concilio *Baſi-* „ *leenſi* contra *Eugenium* IV. illud *Bononiam* transferre machinantem, *Eugenius* non di- „ xit Imperatori: *Si tu diſputas mihi pote-* „ *ſtatem transferendi Concilia*, *diſputabunt ti-* „ *bi Proceres Imperii poteſtatem tranſferendi* „ *Comitia* ". Bene *Eugenio* eſt, quod iſta non dixerit; tunc enim a *Febronio* vapulaſſet vel ut politicæ poteſtatis ignarus, vel ut *Iſidorianarum* Decretalium fuco deceptus. Si tamen hæc *Sigiſmundo Eugenius* non repoſuit (cauſſas autem curiſta uſus non ſit reſponſione, ridiculum eſt quærere), eorum *Fe-*

(41) At enim, inquit, *Febronius* alia omnia docet (T. II. *pag.* 193.) " Quum homines, inquit, primum in „ Reſpublicas & Regna coirent, tranſtulerunt in unum, „ vel plures jus vitæ & necis, & reliqua jura omnia ad „ continendos in officio cives, eoſque adverſus vim exte- „ ram tuendos, neceſſaria & opportuna. Hæc origo, & „ fundamentum jurium majeſtaticorum. Nihil hic pote- „ ſtatis remanet penes cives, tamquam in fonte aut radice." Mirabor, uti ſæpe hactenus feci, in hoc jure conſulto conflictum opinionum, & inconſtantiam, qui illud idem quod uno in loco probat maxime, in altero tamquam falſum abſurdumque damnet. Etenim quod heic *aliquid poteſtatis remanere penes cives tanquam in fonte aut radice* negat, alibi ut vidimus, diſerte affirmat. Si enim nihil *poteſtatis remanet penes cives tanquam in fonte aut radice*, quid *Toſtato*, ac ſibi *Toſtatum* exſcribenti *Febronio* fiet? Multoque magis quid ipſi fiet, qui *ſtatum Regnorum mundi utique* TANQUAM AB ARBITRIO POPULORUM DEPENDENTEM, MUTARI, ABSTRINGI poſſe nos docet?

(42) *T. II. pag.* 127.

Febronius meminerit, quæ *Caroli* VI. *Galliarum* Regis primogenitus paullo poſt nunciatam eidem *Carolo* a *Conſtantienſis* Concilii Oratoribus *Johannis* XXIII. depoſitionem Sorbonicis doctoribus dixiſſe fertur (43): *Vellem equidem*, inquit, *noſſe*, *unde tantum vobis audaciæ*, *ut Pontificem nobis minime adſentientibus de* Petri *ſolio deturbare veriti nequaquam ſitis*. *Id unum fortaſſe ſupereſt*, *ut de Regia dignitate genitori meo adimenda*, *noſtriſque occupandis ditionibus cogitetis*; *ſed veſtra conſilia abrumpemus*. Intelligebat ſcilicet ſapientiſſimus Princeps, eam eſſe inter Eccleſiam & Regnum conſenſionem, ut nihil in illius caput moliri Concilia poſſint, quod in hujus Principes Comitia peſſimi exempli imitatione non audeant. Itaque Principum dignitati, ac ſaluti multo ſecurius proſpicere noſtros exiſtimavi ſemper, qui ſupremam Conciliis in *Romanos* Pontifices poteſtatem denegant, quam qui cum *Febronio* ac *Pereira* præfracte concedunt.

(43) Vide Anonymum Scriptorem hiſtoriæ *Caroli* VI. aut P. *Berthier in hiſt. Eccleſ. Gallic.* T. XV. lib. 45. pag. 528.

CAPUT VI.

Febronius *ad vindicandam Conciliis generalibus in* Romanos *Pontifices poteſtatem multa adfert, quæ nullius momenti demonſtrantur. Epiſcopos præſertim in Conciliis, quæ eorumdem Pontificum obnoxia ſint auctoritati, judices eſſe poſſe oſtenditur; tum de Evangelico Fraternæ correctionis præcepto quæritur, qua illud ratione ad ſummos Eccleſiæ Pontifices pertineat.*

I. AUdiendus nunc eſt *Febronius*, qui ex Schiſmaticæ *Cracovienſis* Univerſitatis tractatu, ex *Gerſone*, *Richerio*, *Vigorio*, idque genus libris aliqua in rem ſuam prompſit. Verum ad quæſtionis ſtatum revocandus erit non ſemel, quem quia, ut debuit, a meque monitus fuerat, inconſideratæ *ſimplicitatis* ſectator raro ſpectavit, ſæpe aerem verberat. " In primis, inquit ergo (1), „ certum eſt generale Concilium non ſolum „ ob Dei ſingulare præſidium in fidei defi„ nitionibus ab omni erroris periculo libe„ rum eſſe, ſed etiam controverſas fidei „ quæſtiones in eo finiri; aperto argumen„ to, ejus quam Papæ, definitiones *certiores* „ atque *ultimas* eſſe ". Certum? at de quibuſnam Conciliis? de illis ſcilicet, quæ *Romano-*

(1) T. II. pag. 459.

manorum Pontificum fuerunt probata conſenſu. En ſtatum quæſtionis a *Febronio* aut non intellectum, aut inconſulto neglectum. Hac in quæſtione Concilia a Pontifice diſtincta cum ipſo Pontifice conferimus; nihil ergo ad eam facit ſuprema, neque errori obnoxia in definiendis fidei capitibus poteſtas Conciliorum, quæ ſuam a *Romano* Pontifice mutuata ſunt auctoritatem. " Infallibilitas „ enim, quod *Ballerinius* monet (2), definitionum & doctrinæ fidei, quam Chriſtus promiſit Eccleſiæ docenti, ſeu Epiſcopis docentibus Eccleſiam, quum fuerit „ promiſſa Apoſtolis non ſeparatis a *Petro*, „ ſed una cum *Petro*, cui omnes quoque „ Apoſtoli ratione primatus, ut probavimus, debebant in unitate Fidei adhærere; promiſſionem quidem hujuſmodi ad „ Epiſcopos Apoſtolorum ſucceſſores extendi certum eſt, quando una cum *Petro*, „ ſeu cum *Petri* ſucceſſoribus in unitate ejuſdem fidei definiunt & judicant: non „ autem omnino certum pariter eſt (quod „ heic *Febronius* jactat) num Epiſcopi in „ hujus fidei unitate definierint, eaque infallibilitatis prærogativa gaudeant, niſi ex „ conſenſu vel confirmatione ſummi Pontificis conſtet, ea Epiſcoporum judicia cum „ Apoſtolicæ Sedis fide convenire". Pergamus.

(2) *De Poteſt. Eccleſ. Cap. II. pag.* 35.

mus. " Deinde, inquit *Febronius* noſter (3), „ notum eſt, quod Concilium Apoſtolorum „ *Jeroſolymis* ſuper obſervantia legalium ce- „ lebratum *Act. XV.* definitionem ſuam *An-* „ *tiochenæ* Eccleſiæ publicando inſcripſerit „ non ſuprematui *Petri*, aut dono inerran- „ tiæ ejus, ſed immediato influxui Spiritus „ Sancti, & illi innixæ propriæ ſuæ aucto- „ ritati: *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis*. „ Inde iſte titulus Generalibus Conciliis in „ præſens uſque tempus ita probatus, ſan- „ cteque ſervatus eſt, ut ab omnibus dica- „ tur *Sacrum Concilium in Spiritu Sancto le-* „ *gitime congregatum*. Si autem in Spiritu „ Sancto Concilia ſacra congregata ſunt, „ conſequens eſt Spiritum Sanctum ibi eſſe; „ at non erit ibi ut *ſubditus*, ſed ut *ſupre-* „ *mus præſidens*, a cujus auctoritate & de- „ cretis nulli fidelium licebit ſe ſubtrahere, „ in illis ſcilicet, in quibus divinus ille „ Spiritus ipſum Concilium gubernat, at- „ que illi ſpeciali gratia & illuſtratione præ- „ ſidet ". At quæro primum, an *Hieroſoly-mitano* Concilio adfuerit *Petrus?* Utique adfuit, & primus ceteros adloquutus eſt. Quid ergo mirum, ſi illi cœtui Spiritus Sanctus præfuerit? Quamquam quum omnes Apoſtoli Spiritu Sancto eſſent adflati, abſente licet *Petro*, eadem ſua decreta inſcribere formula potuiſſent. At quid hoc ad præſens inſti-

(3) T. *II. pag.* 459.

inſtitutum? Loquimur enim de Epiſcopis, qui divino inſtinctu non decernunt ſinguli, coacti vero in Concilium ſumuntur ut a *Petro*, a *Romano*, inquam, Pontifice diſtincti. Det mihi *Febronius* Concilium, in quo Epiſcoporum ſententiæ cum ſententia Pontificis ita conſpirent, quemadmodum Apoſtoli in *Hieroſolymitana* Synodo conſpirarunt cum *Petro*: conveniet illi Apoſtolicum effatum: *viſum eſt Spiritui Sancto & nobis*. Verum dum video decernentes Epiſcopos, nec *Petro* conſentientes video, nondum jure ab illis ea verba uſurpari poſſe intelligo. Ipſe ille Conciliorum titulus: *Sacrum Concilium in Spiritu Sancto legitime congregatum* id *Febronium* docere poterat; quod enim in *Spiritu Sancto* congregatur Concilium niſi quod *legitime* cogitur? quodnam vero *legitime* cogitur, niſi quod ſummo aut indicente aut ſaltem conſentiente Pontifice celebratur? Quæro deinde, quei *Febronium* haud puduerit in re tam ſeria nugari? Nugari certe eſt ea de Spiritu Sancto, qui Conciliis adſit, effutire: *at non erit ibi ut ſubditus &c.* Quid? An Chriſtus in Eccleſia diſperſa non eſt, qui ſe cum illa futurum *uſque ad conſummationem ſæculi* promiſit? *ut non erit ibi ut ſubditus, ſed ut ſupremus Præſidens*. Collige ergo, *Romanum* Pontificem non eſſe ſupremum Eccleſiæ diſperſæ caput, & Paſtorem. Falſa erit, inepta, erronea collectio. Nempe

Chriſtus Caput eſt Eccleſiæ *inviſibile*, ſed illi præeſſe aliud voluit viſibile caput, cujus ope doceret illam in Spiritu Sancto *omnem veritatem*. Transferat hæc *Febronius* ad nugaciſſimum ſuum argumentum. Cetera jam perſequamur.

II. " S. *Gregorius* Magnus (4) *lib. I. Epiſt.* „ 10. *nov. edit. fatetur*, *ſe quatuor Generalia* „ *Concilia ſuſcipere & venerari ſicut S. E-* „ *vangelii quatuor libros*. Quis autem Pon- „ tificum aut Patrum talia unquam dixit de „ aliqua Pontificia Decretali? . . . Quinim- „ mo in compilationibus latinis Pontificiæ „ Decretales eo loco recenſentur, quo in „ *Orientalibus* Collectionibus decreta Patri- „ archæ *Conſtantinopolitani*, aut *Alexandri-* „ *ni* collocantur; conſequenter reſpective ad „ Concilia Epiſtolæ decretales ejuſdem e- „ tiam auctoritatis cenſendæ ſunt, utpote „ quæ tota antiquitate in obſequium cuſto- „ diendorum & exequendorum Canonum „ ſcriptæ fuerant ". Quoniam *Febronius* Conciliorum laudes a S. *Gregorio* Magno deprompſit, & Conciliis Pontificalium epiſtolarum laudes adcipiat. Prodeat *Ravennius*, aliique *Galliarum* Epiſcopi cum Synodica, quam ad S. *Leonem* M. de ejus ad *Flavianum* epiſtola ſcripſit (5). *Quæ Apoſtolatus veſtri ſcripta* ITA UT SYMBOLUM FIDEI *quiſquis Redem-*

ptio-

(4) *Febr. T. cit. pag.* 460.
(5) *Inter Leonian. ep. XCIX. col.* 1108.

ptionis Sacramenta non negligit, *tabulis cordis adſcribit*. Sed generalis ſexti Concilii Patres audiamus de S. *Agathonis* litteris in Proſphonetico ad Imperatorem loquentes (6). *Confeſſionem tibi a Deo ſcriptam illa* Romana *Civitas antiqua obtulit*, *& dogmatum diem ex veſpertinis partibus extulit*. *Charta & atramentum videbatur*, *& per* Agathonem Petrus *loquebatur*. Quid vero ad *Agathonis* ſucceſſorem *Leonem* de iiſdem litteris perſcripſere? IPSUM TOTUM CHRISTUM *nobis ſacræ ejus litteræ differendo* EXPRIMEBANT. Satin? magnifica iſta ſunt? ut ſaltem cum *Gregorianis* Conciliorum laudibus conferri poſſint? Lectores tamen ad quæſtionis ſtatum & heic revocent animum, & inter Concilia a *Gregorio* commendata ac Pontificum epiſtolas a Conciliis celebratas diſcrimen agnoſcant. Concilia illa Œcumenica erant a *Romanis* Pontificibus *Gregorii* deceſſoribus confirmata, quæ ab Apoſtolicæ Sedis conſenſione tantarum laudum merita derivarant. At Pontificum epiſtolæ per ſe ſe tot encomiis dignæ habitæ a Conciliis ſunt veluti divinitus ſcriptæ. Ridiculum vero eſt, ex ordine, quo in Canonum Collectionibus Decretales exhibentur, præſtantiam arguere. Nam *Siricius* in una eademque ad *Himerium* epiſtola nunc *ſervandos canones*, *& tenenda decretalia conſtituta* præſcribit, nunc ordine immutato pro-

(6) *Act. XVIII.*

nunciat: *ſtatuta Sedis Apoſtolicæ, vel Canonum venerabilia definita nulli Sacerdotum Domini ignorare ſit liberum*. Quid autem diceret *Febronius*, ſi quod Auctor vitæ S. *Hilarii Arelatenſis* (7) accuſatum narrat *Cælidonium* Epiſcopum, ac ſi viduam olim duxiſſet uxorem, *quod Apoſtolicæ Sedis Auctoritas, & Canonum prohibent ſtatuta*, arguerem ego, ſaltem in *Galliis Apoſtolicæ Sedis auctoritatem*, ſeu Pontificum conſtitutiones Canonibus Conciliorum præſtantiores habitas fuiſſe? Multo equidem accuratior mea hæc eſſet argumentandi ratio; nam ordo, quo Scriptor ille utitur, conſilio, non arbitrio ſervatus videtur, & ipſum *auctoritatis* nomen, quod non huic tantum hiſtorico, ſed etiam *Gallicanis* Epiſcopis uſitatum erat (8), *Romanorum* Pontificum conſtitutiones inſignire, hiſce præcellentiorem quamdam tribuit dignitatem. Ordo autem, quem Canonum collectiones præſeferunt, ab Auctorum voluntate ſuas plerumque origines habuit, atque adeo varius fuit & inconſtans. Sunt enim collectiones, in quibus Synodorum

(7) *Cap. XVI.*

(8) Id oſtendunt tam preces ad S. *Leonem* M. miſſæ [apud *Ballerinios* T. I. oper. S. Pontificis epiſt. 65.] ubi cap. II. *Zoſimi* litteræ pro Sede *Arelatenſis auctoritates* dicuntur; tum *Cæſarius Arelatenſis*, qui *Johannis* II. epiſtolam ad ſe ſcriptam in cauſſa *Contumelioſi* Epiſcopi bis *auctoritatem* vocat; tum Concilium *Agathenſe*, quod Can. 9. *Siricii Epiſcopi auctoritatem* ejus epiſtolam ad *Himerium* appellat.

rum Canonibus immixtas *Romanorum* Pontificum ſanctiones videre eſt, vel quibus putabantur ſcriptæ, temporum ordine conſiderato, vel rerum, de quibus agitur, inſpecta materie. Extant aliæ, quæ illas ſeparatim poſt Synodorum Canones exhibent, non habita dignitatis ratione, ſed ex antiqua conſuetudine, qua Pontificum *Romanorum* decreta non referebantur in Codicem; ne in ipſa quidem *Romana* Eccleſia. Falli enim *Queſnellium*, qui Codicem *Romani* juris præter *Nicænos*, ac *Sardicenſes* Canones *Romanorum* quoque Pontificum decreta continentem publica auctoritate antiquiſſimis fuiſſe temporibus vulgatum docuit (9), ſaltem ex *Conſtantio Febronius* didiciſſe debuerat, qui *Romanos* Præſules quum haſce conſtitutiones aliquando adlegarunt, non e codice aliquo publico, ſed ex Apoſtolicis ſcriniis eduxiſſe, vel ad eorumdem ſcriniorum fidem provocaſſe demonſtrat (10). *Dionyſius Exiguus* poſtquam veterum Synodorum Canones latinitate donaverat, novum colligendarum Pontificiarum Decretalium laborem ſuſcepit, alterumque ſuæ collectionis volumen edidit. Quod ob diverſitatem temporum, quibus *Dionyſius* integrum opus confecit, neceſſarium fuit, ut in unum volumen utraque colle-

(9) In S. Leon. *diſſ.* XII. *cap. V.*

(10) *Præſat. ad Tom. I. Epiſt. Rom. Pontific. n.* 44. Plata vide apud *Ballerinios* in Tractatu *de antiquis collectionibus &c.* T. III. *Operum S. Leonis pag. LXV. ſeq.*

collectione redacta Conciliorum Canonibus Pontificiæ conſtitutiones ſubijcerentur; id ceteri, qui poſt *Dionyſium* novas adgreſſi ſunt collectiones, ſervili quadam imitatione ſequuti ſunt. Quare nihil eſt, quod hinc pro Conciliorum auctoritate *Febronius* conijciat. Teſtem addo antiquum primigeniæ *Hiſpaniæ* collectionis auctorem, quem nonnulli S. *Iſidorum Hiſpalenſem* fuiſſe ferunt. In præfatione de Synodis, quarum ſanctiones deſcripturus erat, quum egiſſet, ad Pontificias conſtitutiones tranſit his verbis (11): *ſubijcientes etiam decreta Præſulum* Romanorum, *in quibus pro culmine Sedis Apoſtolicæ* NON IMPAR CONCILIORUM EXTAT AUCTORITAS. Ac niſi *Febronius* ſe hiſce victum fateatur, videat, ne tandem eo deveniat, ut Pontifices non ſolum generalibus, ſed etiam Provincialibus *Occidentalis* ipſius Patriarchatus Conciliis poſtponat. Nam in antiquis illis Canonum collectionibus non generalium tantum, verum etiam inferiorum Synodorum decretis (ut *Ancyrani*, *Antiocheni*, *Gangrenſes* Canones ſunt) atque adeo *Africanorum* Patrum, qui *Occidentali* Patriarchæ parebant, Conciliis (12) Summorum Pon-

(11) Adi *Ballerinios* in citato Tractatu pag. CXCVII.

(12) Confer apud *Ballerinios* [*l. c. pag.* CVIII.] collectionem omnium vetuſtiſſimam ab illis detectam in MS. Vaticano Reginæ 1997. ubi poſt Canones *Antiochenos* deſcribuntur *Reſponſa & Conſtitutiones, quæ apud* (ſic) Carthaginem [a. 419.] *acta ſunt*.

Pontificum Conſtitutiones ſubijciuntur. Quamquam hæc omnia *Febronius* ſi vult, miſſa faciat. Satis mihi erit, ſi ſtatui quæſtionis inſiſtat; hoc enim in hac diſputatione ſemper illi inculcandum video, ne extra ſemitam deinceps aberret ut fecit. Enimverò generalia Concilia, quorum Canones ante Pontificum Conſtitutiones illatos in Juris Eccleſiaſtici Codicem fuiſſe perhibet, quænam fuerunt? Edicat nobis *Ferrandus* Diaconus in Epiſtola ad *Pelagium* & Anatolium (13): *Univerſalia Concilia, præcipue illa, quibus Eccleſiæ* Romanæ *conſenſus adceſſit, ſecundæ auctoritatis locum poſt canonicos libros tenent.... ſufficere enim*, paullo poſtea addit (14), *judicatur ad plenam* (generalium horum Synodorum) *confirmationem ſi perducta in notitiam totius Eccleſiæ, nullum offendiculum moveant, vel ſcandalum fratribus, ſed Apoſtolicæ fidei convenire firmentur* APOSTOLICÆ SEDIS ROBORATA CONSENSU. Comprimat ergo *Febronius* totam hanc de Canonum collectionibus garrulitatem, quæ Conciliorum a Pontifice probatorum auctoritate pro Epiſcoporum, quos ab eodem Pontifice ſejunctos ſumimus, præcellentia ineptiſſime diſputat. Ceterum quis ferat, Catholicum Scriptorem de *Romanorum* Pontificum ſanctionibus tanta loqui contemptione, ut eas cum *Alexandri-*

(13) *n. 7. pag. 256. Chifflet. edit.*
(14) *n. 9. pag. 258.*

drinorum , & *Conſtantinopolitanorum* Antiſtitum Epiſtolis comparare non erubeſcat ? Ubinam horum Epiſcoporum epiſtolæ iis laudibus inveniuntur , ac nominibus ornatæ , quibus decoratas vidimus *Romanorum* Præſulum litteras ? Quid præterea ſi quod vaferrimus Scriptor diſſimulat , non *Alexandrinorum* modo , aut *Conſtantinopolitanorum* Antiſtitum epiſtolæ eo ipſo *Græci* Codicis loco , quem ipſe indicat , adſcriptæ legantur , ſed etiam *Gregorii* Taumaturgi , *Baſilii Cæſarienſis* , *Gregorii Nyſſeni* , & *Amphilochii Iconienſis ?* Si enim *Febronii* argumento vis ineſt , quum *in compilationibus latinis Pontificiæ decretales eo loco recenſeantur, quo in Orientalibus collectionibus decreta* Baſilii , ceterorumque quos appellavi *collocantur* , *conſequenter reſpective ad Concilia Epiſtolæ decretales* EJUSDEM *etiam auctoritatis* , cujus hæ inferiorum Epiſcoporum Epiſtolæ , *cenſendæ* erunt. Animadvertat ergo tandem *Febronius* quos ſe in laqueos conjecerit , dum ſuo argumentandi genere illud efficit , quod Catholicus quiſque horreat, *Romanorum* Pontificum epiſtolis nihilo plus , quam privatorum vel inferioris ſubſellii Epiſcoporum litteris, ineſſe auctoritatis.

III. Quæ hactenus ex *Febronio* protulimus argumenta , ad ipſam quaſi Concilii generalis vim indolemque pertinere poſſunt. Alia nunc producit *Febronius* ex congregatorum

torum juribus Epiſcoporum. " Si *conſultati-*
„ *vum* ſolum, inquit (15), in generali Sy-
nodo votum habeantur Epiſcopi, certum eſt.
quod Papa ſit Concilio ſuperior; ſi *deciſi-*
vum, vacillat valde prætenſa Pontificibus
Monarchia, & huic inixa auctoritas Conci-
lio major. *Zaccaria Tom. I. diſpert. II. Cap.*
IV. n. 2. ſequutus Cardinalos *Bellarminum*
& *Orſum*, „ nec non Papam *Benedictum*
XIV. non auſus dicere, Epiſcopos in Syno-
„ di comparere *ut meros conciliarios*, ſtatuit
„ illos in ſedere *ut Judices*. Verum quod una
„ manu dat, altera tollit. Etenim ad hoc,
„ ut eorum votum ſit deciſivum, requirit, ut
„ *Concilium non ſit ab alio, quam a Papa*
„ *convocatum: ut Epiſcoporum vota ſint &*
„ *maneant conformia deciſioni Papæ; tanquam*
„ *a quo & a cujus confirmatione ſolemne au-*
„ *ctoritatis ſigillum adcipiunt: finaliter tum*
„ *demum vigore divinarum promiſſionum erit*
„ *generale Concilium, quando Papæ unitum eſt,*
„ *quippe cui ſoli in Petro immediate a Chri-*
„ *ſto auctoritas paſcendum ovium commiſſa eſt,*
„ *de quarum numero ſunt Epiſcopi, etiam con-*
„ *ciliariter congregati*. Ad has conditiones re-
„ ſtringere qualitatem *Judicis* & voti *deciſi-*
„ *vi* Epiſcoporum eſt vera luſio in ver-
„ bis. " Hinc alibi, ut ſupra vidimus, e-
reptum Epiſcopis queritur (16) *votum deci-*
ſivum

[15] T. II. *pag.* 462.
[16] *pag.* 33.

ſivum in Conciliis generalibus. Sed *Febronius* in hoc, ut in plurimis defenſionis ſuæ locis verba dat, nihil præterea. Quum tamen hoc diſputationis caput graviſſimi momenti ſit, illud ſedulo examinabimus. In generalibus Conciliis diſciplinæ & fidei capita pertractari poſſunt. Quod ad diſciplinam adtinent (iſthæc tamen ad Epiſcopos potius ſpectat ceu legum latores, quam ut judices), dubitat nemo, quin Epiſcopis canones de ea ſtatuere liceat, prout Eccleſiæ res poſtulare judicarint, atque adeo ſi de rebus quæ varietati ſint obnoxiæ agatur antiquos canones mutare, aut etiam abrogare. Id unum quæri poteſt, utrum ſi quid ejuſmodi fuerit ab Epiſcopis conſtitutum, Pontifex ea lege teneatur. Negamus autem exemplo Patrum *Calcedonenſium*, qui ut Canonem de *Conſtantinopolitanæ* Sedis prærogativa ab ipſis editum S. *Leo* confirmaret, neque ſuis precibus, neque Imperatoris officiis umquam impetrarunt. Obtinuit quidem in *Oriente* illa Canon, ſed ſero, ſed facto, & eorum, quorum intererat, ceſſione ac conſenſu; non jure obtinuit, ita ut *Occidentales* aut *Orientales* ipſos cogeret, multo minus S. *Leonem* qui a *Boſſuetio* quoque laudatur ob zelum atque conſtantiam, qua reſtitit. Verum hinc maxime elucet, quam falſo ab adverſariis jactetur, generale Concilium per ſe potioris eſſe auctoritatis, quam *Romanum* Pontificem,

ita

ita ut ejus decreta ipſum Pontificem obligent etiam invitum. Neque hoc ſive judiciariæ, ſive legislatoriæ Epiſcoporum poteſtati obeſt. Quis enim neget, poſſe Regem Miniſtrorum, aut Magiſtratuum ſuorum de lege aliqua ſive abroganda ſive edenda ſententiam non ſequi, licet illi non conſilii tantum officio, ſed plena ſui muneris auctoritate eam confirmarint? Poſſunt etiam Magiſtratus judiciaria poteſtate aliquem aut capitis damnare, aut abſolvere, ita tamen ut ſi Rex abnuat, nemo jure ſuccenſeat, queraturque, non judicium ſed conſiliariorum inſtar haberi a Rege Magiſtratus. Poſſunt igitur etiam Epiſcopi in generali Concilio in ſceleris cujuſpiam reos canonicis pœnis animadvertendum decernere; quin ſi aliter *Romano* Pontifici viſum fuerit, propterea ereptum quidquam ſuæ poteſtatis dolere debeant.

IV. Verum Epiſcopale judicium ad res fidei præcipue revocatur. Hac autem in re conſiderandum ſtatim occurrit, ullane generali Concilio præiverit *Romani* Pontificis definitio. Si nulla ejuſmodi definitio præceſſit, quid quæſo obſtet, quominus Epiſcopi de controverſo fidei capite judicent? Non equidem exiſtimaverim futurum quemquam ita Epiſcopalium jurium ſtudioſum, ut ab Epiſcopis velit *Romanum* non poſſe diſſentire Pontificem, antequam res definiatur, idque

ſi ad-

ſi adcidat, de jure *deciſivo* Epiſcopis ſublato ſummum Antiſtitem inſimulet.

Contingere enim poſſe, ut in diſcutiendis ante definitionem utriuſque partis momentis, & in veritate inquirenda non ſolum a Patribus Concilii Pontifex diſcrepet, ſed ipſi Patres aliter atque aliter opinando inter ſe non parum diſſideant, quis non intelligat? Quæ quidem diſſenſio quoad nulla ex parte definitio proferatur, non definitionis erit, nec fidei diſſidium, ſed opinionis, neque ad adſenſum alter alterum coget, quum coactio ex edita, Eccleſiæque propoſita definitione oriatur. Jamvero ſingamus definitionem tandem ab Epiſcopi proferri. Cur quæſo in noſtra ſententia *judicio & voto deciſivo* locus non ſit? Quia, inquies, Concilii definitionem poterit Pontifex pro ſuprema, quam illi tribuimus, poteſtate reijcere. Ego vero cum cl. *Ballerinio* (17) adfirmo, in dirimendis fidei controverſiis neque umquam factum eſſe, neque umquam factum iri, ut Concilii generalis Patres aliter circa fidem definiant aliter Papa, ac proinde in hypotheſi, quæ numquam fuit, aut erit, immo fortaſſis nec eſſe poteſt, non eſſe laborandum. Dixi ejuſmodi hypotheſim *numquam fuiſſe*, in generali ſcilicet Synodo libera; quis enim prudens geſta obijciet in *Ariminenſi* Concilio, aut pſeudo-*Epheſina* Syno-

(17) *De Poteſt. Eccleſ. cap.* II. *pag.* 32.

Synodo, in quibus fraus ſeu vis & metus dominabatur? Addidi *nec fortaſſis eſſe illam poſſe*. „ Sicut enim, inquit idem *Ballerinius*, fieri „ nequit, ut *Petri* ac ſucceſſorum ejus fides „ vel memento deſinat eſſe illa *petra*, cui „ bono unitatis ex Chriſti inſtitutione tota „ Eccleſia Catholica, ſeu totius Catholicæ „ fides ſuperſtructa, in unitate ejuſdem fi- „ dei debet conſiſtere; ita fieri nequit ut „ eadem Eccleſia & Epiſcopi Catholici, ſal- „ tem plerique, deſciſcant ab ea petra, & „ ab unitate fidei *Petri* ac ſucceſſorum ejus „ diſſentiant ſive in Concilio, ſive extra „ Concilium, quum inſtitutionem Chriſti „ nec Eccleſia, nec Epiſcopi catholicæ Ec- „ cleſiæ infringere vel mutare aut deſerere „ unquam poſſint. Semper itaque generalis „ ac liberi Concilii Patres, qui una cum „ capite adunati univerſam Eccleſiam repræ- „ ſentant, ſi non omnes, ſaltem plerique in „ definiendo conſpirabunt cum definitione „ ſummi Pontificis: & ſiqui pauci diſſenti- „ ant, horum judicium extra petram & cen- „ trum catholicæ unitatis, immo contrari- „ um unitati fidei, quæ Apoſtolicæ Sedi de- „ betur, nullo jure coactivo gauderet, juri- „ ſdictione nulla, quæ ſolum habet locum „ & vim in unitate cum *Petro* & cum ſuc- „ ceſſoribus *Petri*, ut in eam unitatem con- „ ſpirent & conferant, non vero contra u- „ nitatem. " Haud aliter de ipſo Pontifice

 di-

dicendum erit, Concilio ex Fidei regulis, & libere aliquid definienti & ipſum adſentiri omnino debere, ſuamque ad ejus ſententiam pronunciare, quin tamen hinc ſequatur, eſſe illum Concilio obnoxium. Recte *Canus* (18): „ pondus Conciliis dat ſummi Pon„ tificis gravitas & auctoritas, quæ ſi adſit, „ centum Patres ſatis ſunt, ſin deſit, nul„ li ſunt ſatis, ſint quamlibet plurimi. Nec „ ſi major pars Patrum vere ſentiat, ſum„ mus Eccleſiæ Pontifex repugnabit. Id e„ nim ad peculiarem Chriſti procurationem „ pertinet, ſemperque pertinuit, ne Eccleſia „ in factiones duas dividatur; nec *Romanus* „ umquam Epiſcopus contra Patres Conci„ lii vere ſentiens dixit: “ Ut eadem ſentire Pontifex debeat, quæ plerique generalis Concilii Patres orthodoxam veritatem definientes, ſatis eſt, ſi præferenti lucem Spiritui Sancto non obſiſtere teneatur. Quid hoc ad ſupremam Concilii poteſtatem! Nonne in iis, quæ dogmatis ſunt, generali Concilio a prioris œcumenicæ Synodi definitionibus diſcedere minime licet? nec tamen alterum alteri Concilium ſubiici quiſquam dixerit. Quidni idem de Pontifice ſtatuamus?

V. At quid ſi *Romani* Pontificis definitio ipſum generale Concilium præceſſit? Eſt hic cardo difficultatis; quo illa *Febronii* exprobratio

(18) *Lib. V. de loc. Theol.*

bratio ſpectat, a nobis requiri, *ut Epiſcoporum vota ſint & maneant conformia deciſioni Papæ*, quam præterea falli neſciam velimus. Ut autem adverſarius intelligat, nihil a nobis Epiſcoporum judicio demi, ipſum vero a *Gallicanæ* Eccleſiæ cujus ſe tamen ſectatorem ubique oſtentat, ſententia abeſſe plurimum, quum ſupremam *Romani* Pontificis in generalia Concilia auctoritatem Sacrorum Antiſtitum juribus inimicam facit, rem ad *Gallicanorum* Præſulum tribunal continuo deferamus. Quid ergo hac de re ſentiendum ſit, non ex *Senonenſi*, *Cameracenſi*, *Meldenſi* (19), aliiſque doctiſſimis ejus Regni Epiſcopis quæramus, etſi idem omnes adfirmant, quod Eminentiſſimus de *Tencin*, Epiſcopos qui Pontificiæ infallibilitatis obtentu Papæ deciſiones ſuſcipiunt, eaſdem nihilominus JUDICII auctoritate adcipere (20); ſed ex *Gallicanis* Epiſcopis in *Turonenſi* Concilio a 1699. coactis. Reſpondebunt illi (21),

(19) Verba inferius dabimus.

(20) Mandem. ſur les jugemens definitifs de l' Egliſe pag. 19. & ſeq. *Les Evèques en acceptant les deciſions du Pape ſur le fondement de ſon infallibilitè, ne les acceptent pas moins par voye de jugement*. Gravius illud eſt, quod idem Eminentiſſimus in epiſtola ad Cardin. de *Rohan au ſujet de la lettre circulaire &c.* ait: *les Papes quelque perſuadès qu' ils ſoient de leur infallibilitè, ils ne ſont pas moins convaincus, que les Evèques ſont juges de la foi*.

(21) Memoires du Clergè T. I. p. 538. *l' uſage le plus commun de* Rome *pour les Evèques d'* Italie, *n' eſt pas de les rendre ſimples executeurs dans les reſcrits, qui leur ſont adreſsès; mais executeurs & juges*.

uſitatiſſimam Romæ *cum* Italis *ipſis Epiſcopis agendi rationem non eſſe reddere illos ſimplices reſcriptorum ſuorum exequutores*, *ſed exequutores ſimul & judices*. Monet autem *Senonenſis* Archiepiſcopus (22) Concilio *Turonenſi* præfuiſſe Antiſtitem, cui in urbe magni momenti muneribus perfuncto exploratiſſimi erant *Romanorum* mores, ut verane ſit ea Concilii ſententia, dubitari non poſſit, & certiſſimum haberi debeat, Pontificia definitione minime deſtrui collatam Epiſcopis de Fidei rebus dijudicandi (23) poteſtatem audebitne amplius *Febronius* ſuorum dogmatum magiſtram appellare *Gallicanam* Eccleſiam? Neque vero illum putaverim reſponſurum, *Gallicanos*, quos indicavimus, Præſules non Pontificis in Concilia poteſtatem, ſed *infallibilitatem* ſpectaſſe. Ubi enim de fidei definitionibus agitur, altera alteram & ſumit, & arguit. Sed clariora, & quæ ad ipſam in Synodos auctoritatem transferri debeant, mox dabimus. Interea ipſam rem adgrediamur.

VI. Qui cum *deciſivo* Epiſcoporum jure præſtantiorem, eamque erroris expertem *Romani*

(22) Epiſt. ad D Lamoignan p. 41. *Voila ce qui eſt atteſtè par un Prèlat* [M. l'Archevèque de Tours] *qui avoit occupè aſſez longtems une place importante dans* Rome *pour en ſçavoir les uſages & en rendre temoignage*.

(23) Monito III. ad ſuæ olim diœceſ. refract. n.LXXI. *La deciſion du Saint Père ne depoüille pas les Evèques des droits qu' ils ont reçu de Jeſus-Chriſt par rapport au jugement des cauſes de la Foi*.

mani Pontificis ſupra Concilia poteſtatem ſtare non poſſe cum *Febronio* arbitrantur, duo ad ferendum de re a ſummis Pontificibus definita judicium videntur expoſcere, ut nempe & prævia Papæ definitio examini ab iis ſubijciatur, utique dubitantibus num veritati conſentiat, & a propoſita definitione libere diſcrepare ipſis liceat; utrumque autem ajunt in noſtra ſententia penitus tolli. Nihil aliud ſane video, cur Epiſcopis judicandi facultatem eripi a nobis vociferantur. Ego autem libere dicam quod ſentio. Neutrum ad *judicio* dignitatem Epiſcopis conſervandam requiritur; immo ne requiri quidem poſſe ſalva fide pronuncio. Hæc *Febronius* ex iis, quæ in *Antifebronio* expoſui (24), dicere potuiſſet; ſed quoniam me tunc audire noluit ſuos dedocentem errores, audiat nunc pervicax eorundem defendendorum ſtudium non iracundo quidem animo, ſed tamen impavido ſibi exprobrantem. Duplex examinis genus in *Antifebronio* diſtinxeram, *auctoritatis* alterum, alterum inſtructionis ac *confirmationis*. Illud *juridicum* vocat Illuſtriſſimus *Languetius* (25); hoc idem *Languetius* (26), aliique *Galliarum* Antiſtites (27) *judicium ſimplicis adhæſionis*, *ſeu prudentiæ* appellant. Utrumque cognitionis cauſſam in-

I 3 judi-

(24) T. *II. lib. IV. cap.* 3.
(25) *Docum. Paſtor. V. p. IV. n.* 108. *pag.* 814.
(26) *VIII. Docum. Paſt. pag.* 76.
(27) Confer *Memoires du Clergé* T. *I. pag.* 461.

Judicantibus Epiſcopis poſtulat. Primum tamen in eo ſitum eſt, quod quis in Pontificis definitionem pro ſua auctoritate dubius inquirat, ſacriſne ſcripturis, ac Traditioni conſentanea ſit, an diſſentanea. Alterum ſæpe ſola *Romani* Pontificis definitione, cui adſenſum præbet, contentum eſt; ea enim cognita Epiſcopus ſatis intelligit, ſententiam, de qua agitur, cum Catholicæ Eccleſiæ traditione convenire. Nempe traditionem omnium Eccleſiarum inquirere nimis longum eſt, & fere ἄδυνατον. Quamobrem S. *Irenæus* (28) diſcernendæ catholicæ veritati, hæreſique dijudicandæ ſatis eſſe duxit *Romanæ* cognoſcere traditionem Eccleſiæ, *in qua ſemper ab his, qui ſunt undique, conſervata eſt ea, quæ eſt ab Apoſtolis traditio*. Hanc autem quum exhibeant definitiones *Romanorum* Pontificum, in quibus quemadmodum in *Epheſino* Concilio *Philippus* Presbyter Apoſtolicæ Sedis legatus loquebatur (29), *Sanctus beatiſſimuſque* Petrus *Apoſtolorum Princeps, & caput, fideique columna, & Eccleſiæ Catholicæ fundamentum . . . . . ad hoc uſque tempus & ſemper vivit, & judicium exercet*; judicium fidei ſatis idoneum feretur ab his, qui ſententiam, de qua fit diſceptatio, Catholicam, ſi cum Pontificia definitione concordem, ſecus vero a catholico ſenſu judicent

(28) *lib. III. contra hær. cap. 3.*
(29) *Act. III.*

cent alienam, ſi diſcordem inveniant. Nec tamen ſi quis Pontificia decreta cum Scripturæ Sacræ ac traditionis monumentis conferre voluerit, plane repugnabimus, modo ne id faciat, ut definitionis inde veritatem, de qua antea dubitaret, eliciat, ſed ut vel firmum quoque rationibus teneamus, quod una definientis auctoritate certum habebatur; vel aliis conſulamus, quoſque ad Apoſtolicam definitionem Pontificiæ auctoritatis pondere non ſatis inclinatos videmus, eo ſaltem illos ductorum ex Sacrarum Litterarum, aut Patrum, Conciliorumve oraculis argumentorum vi compellamus. Hujuſmodi illud examen fuit, quod a. 1713. *Gallicani* Præſules de Conſtitutione *Unigenitus* tribus ipſis menſibus inſtituerunt, *palam* enim, & *ſæpius*, inquit *Clemens* XI. in litteris XVII. Martii ſequentis anni 1714. datis ad *Galliarum* Epiſcopos, & in acta Conventus *Gallicani* eodem anno 1714. habiti relatis (30), *profeſſi ſunt, hujuſmodi cunctationem, non animo ſubjiciendi* EXAMINI AUT SUO IPSORUM JUDICIO (quod pro auctoritate in ipſam Conſtitutionem exerceretur) *ſolemnia* Romanorum *Pontificum decreta, ſed ſtudio dumtaxat conciliandæ Eccleſiaſticæ pacis, & lucrandi nonnullos ex ſuis fratribus in ſpiritu man-*

(30) *pag.* 112.

ſuetudinis, & *diligentia caritatis eſſe tribuendam* (31).

VII. Jamvero fateor equidem, primum illud dubitantis auctoritatis examen cum ea perſuaſione pugnare, qua Concilii Patres potiorem, neque errori obnoxiam *Romani* Pontificis auctoritatem agnoſcant; verum ut Epiſcopi in Concilio de ſubortis in fide controverſiis judicent, neceſſarium eſſe hujuſmodi examen nego eum *Gallicana* Eccleſia, pernegoque. Ad Epiſcoporum nempe judiciariam in Concilio poteſtatem nihil amplius requiritur, quam quo Judices ſunt extra Concilium, atque ut diſperſæ Eccleſiæ Antiſtites. Porro Eccleſiæ diſperſæ Præſules de rebus antea a *Romano* Pontifice definitis judicare, etiamſi illo auctoritatis examine perpendere illas non poſſint, teſtatiſſima res eſt poſt ea, quæ de Conſtitutione *Unigenitus Galliarum* Epiſcopi tot editis libris prodidere. Palam enim profecti ſunt, illos ipſos Epiſcopos, qui in *Italia*, *Polonia*, *Hiſpaniis*, *Dal-*

(31) Placet hac ſuper re ea adſcribere, quæ in Paſtorali documento a. 1722. tradit Eminent. de *Biſſy* [pag. 25.] „ Si les Prelats nommès Commiſſaires par l' Aſſemblèe de „ 1713. employerent trois mois entiers a leur travail a„ vant que de faire leur rapport; ce fut a verifier ſi les „ 101. propoſitions rapportèes dans la Bulle ſe trouvoient „ de mème dans les editions qui y ſont deſignèes. A „ examiner tout le qu'on oppoſoit a la Conſtitution dans „ les ècrits imprimès ou manuſcrits, & a chercher dans „ le Texte ſacrè & dans la tradition, de quoi y repon„ dre ſolidement; a compoſer en conſequence un rapport, „ qu' il falloit faire a l' Aſſemblèe. “

Dalmatia Pontificiæ in fidei definitionibus poteſtati maxime favent, eam tamen conſtitutionem examini ſubjeciſſe, (32) non certe auctoritatis, quæ dubitans veritatem pernoſcere cuperet, qui enim *Romanum* Pontificem errare in ejuſmodi definitionibus non poſſe

(32) Emin. de *Biſſy Docum. Paſtor. a.* 1722. *pag.* 134. „ Voila M. F. plus de temoignage qu' il n' en faut pour „ vous convaincre, que les Eveques des Egliſes, ou l'on „ tient le Pape infaillible, on fait un ſerieux examen des „ propoſitions cenſurèes; qu' ils croiroient avoir prevariquè eſſentiellement a leur devoir, s' ils y avoient manquè. On ne peut donc plus nous oppoſer le defaut d' „ examen". Prius dixerat *pag.* 130. " Le ſentiment de „ l' infaillibilitè du Pape n' empeche pas les Eveques d' „ *Italie* d' examiner avec beaucoup de ſoin ce que les „ Bulles condamnent. "

Idem in *Docum. Paſtor. contra conſult. Advocat Pariſ. &c. edito an.* 1728. *pag.* 23. " Nous declarons que quoique „ les Eveques Etrangers croient le Pape infaillible dans „ les deciſions Dogmatiques, qu' il a adreſsè aux Fideles „ pour regler leur croyance cette opinion ne les a pas „ empechès d' examiner le fond de cette Bulle, & de de„ clarer, qu' ils ont reconnu par cet examen, qu' elle „ eſt entierement conforme a l' Ecriture Sainte, et a la „ Tradition. "

Dux *Aurelianenſis* & *Cameracenſis* Archiepiſcopus *Docum. Paſtor. adverſ. conſult. Advocat. Pariſ. &c. edito an.* 1730. *pag.* 94. " Dans les Egliſes d' *Eſpagne*, de *Pologne* et de „ *Dalmatie*, ou le ſentiment de l' infaillibilitè du Pape „ eſt le mieux etabli, les Eveques ont examinè la Bulle „ *Unig.* avec autant d' attention que s' ils avoient etè „ dans le ſentiment contraire. "

Ruthenenſis Epiſcopus *Docum. Paſtor. de auctoritate deciſion. Eccleſ. edito an.* 1738. *Part. II. cap. II. art. I. pag.* 218. " La premiere conſequence, que les Novateurs ti„ rent du ſentiment, ou ſont les Eveques Etrangers ſur „ l' infaillibilitè du Pape, eſt, qu' ils acceptent ſes deci„ ſions ſans examen, et qu' ils fondent leur acceptation „ ſur cette infaillibilitè. Cette conſequence eſt tres-fauſſe; „ car

poſſe firmiter crederent, iine fluctuanti circa veritatem animo in illam Conſtitutionem inquirere adgreſſi fuiſſent? Pugnantia hæc ſunt. Hinc magnus ille *Cameracenſis* Archiepiſcopus *Fenelonius* de ſuo ipſius libro *Maximes des Saints* inſcripto, atque ab Apoſtolica Sede damnato agens in ſuo Provinciali Conventu a. *1699.* coactis Epiſcopis aperte declaravit, *quum* Romanus *Pontifex hanc* (Fidei) *cauſſam judicaverit*, *Epiſcopos Provinciæ quamvis naturales Fidei Judices in hoc cœtu* (qui tamen Provinciale quoddam Concilium vocari aliquo ſenſu vere poterat) *atque in peculiari hac circumſtantia* (judicii nempe a *Romano* Pontifice lati) *non aliud edere poſſe judicium*, *quam ſimplicis adhæſionis*, *&* *acceptationis* (33). Sed & illud animadverti velim, Epiſcopos non de ſolius *Romani* Pontificis, ſed etiam de generalis Concilii definitionibus judicium ferre. Negari

„ car quoique les Eveques Ertangers croyent le Pape infaillible, ils peuvent examiner eux memes les choſes „ decidèes, ils peuvent fonder leur acceptation ſur cet „ examen. Il n' eſt donc pas certain, qu' ils fondent tou- „ jours leur acceptation ſur l' infaillibilitè du Pape, et „ qu' ils ne faſſent aucun examen avant que d' accepter ſes „ deciſions.

(33) *Memoires du Clergè T. I. pag. 461.* “ Le Pape „ ayant jugè cette cauſe [*des maximes des Saints*] les „ Eveques de la Province quoique Juges naturels de la „ Doctrine, ne peuvent dans la preſente aſſemblèe & dans „ les circonſtances de ce cas particulier, porter aucun ju- „ gement, qu' un jugement de ſimple adheſion a celui „ du S. Siege et d' acceptation de ſa Conſtitution. “

gari enimvero non poteſt jubente *Leone* Imperatore Epiſcopos ſexcentos ſupra mille acta *Chalcedonenſis* Concilii ad examen revocaſſe, de illiſque judicium tuliſſe. Diſerta ſunt *Iſauriæ* (34) *Cappadociæ* primæ (35), novæque *Epiri* (36) Antiſtitum verba in litteris poſt *Chalcedonenſem* illam Synodum divulgatis. Immo, ut Illuſtriſſimus de *Saleon Ruthenenſis* Epiſcopus recte monet, Epiſcopi omnes, dum cujuſque Concilii Œcumenici, cui intereſſe non potuerunt, deciſionem acceptant judicant ac decidunt, quod a Concilio

(34) *T. VII. Concil. Manſ. edit. col.* 560. " Volentes „ autem *examinatione certiſſima* fulgere Deo amabilem un„ dique veritatem, etiam timorem nobis propoſuiſtis fu„ turi judicii, quatenus neque inimicitia, neque circa „ quoſdam gratia faciente, deberemus obumbrare, quod „ juſtum eſt. Servientes igitur nutui veſtræ poteſtatis, & „ omnes pariter congregati, & tractantes atque univerſa „ conſiderantes, ut erant hoc dicimus: quia Chalcedonen„ ſis Concilii intentio eſt valde firmiſſima. Sequitur enim „ prædicationes Evangelii, & Sanctorum Patrum qui du„ dum in *Nicæna* urbe collecti ſunt, ſymbolum inviola„ tum omnino cuſtodit. "

(35) *Ibid. ep.* 1. *col.* 596. " Tantummodo definitio„ nem expoſitam ab illo Sancto Concilio, ab eo delatam „ inſpexi: quam relegens ſalubriter congruenterque ſuſci„ piens atque intelligens & [ut reor] mente recta eum „ ut oportebat *examinans*, comperi a recta fide non diſ„ ſonare. "

(36) *Ibid. ep.* LIX. *col.* 620. " Ea vero quæ *Chalcedo„ ne* conſtituta ſunt a ſancto & univerſali Concilio de fi„ de catholica, in quantum doctrinas & expoſitiones & in„ terpretationes perfectorum patrum noſtrorum ſequi vo„ luimus, eſſe conſona *judicavimus* ſanctis trecentis de„ cem & octo patribus definita ſunt, & poſtea in regia „ civitate a centum quinquaginta patribus explanata, in „ quibus etiam perduramus. "

cilio jam definitum, ac judicatum fuit (37). Age, edicat nobis *Febronius*, an poſſint Epiſcopi Concilii Œcumenici definitiones, veritatis nondum ſatis perſpectæ inveſtigandæ cauſſa, ad earum examen dubitanter adcedere, de illiſque pro auctoritate ſententiam ferre. Non id profecto *Febronius* dicet, qui Œcumenicarum Synodorum definitiones a Spiritu Sancto dictatas, nec reformationi obnoxias eſſe Catholicus ſentit. Vel ergo judicis officio non fungentur Epiſcopi, dum illarum definitiones extra Concilium examinant; quod judiciariæ Epiſcopalis poteſtatis dogmati adverſatur, vel tandem fateri *Febronius* cogetur, judices eſſe Epiſcopos poſſe, quin ſuo judicio examen illud dubitationis, & auctoritatis præmittant.

VIII. Alterum ergo vel inſtructionis, vel ſimplicis adhæſionis, quemadmodum explicatum a nobis eſt, examen ſufficit, neque Epiſcopi minus judices ſunt, dum eo ſolo utuntur, quam ſi primum illud uſurparent. Iiſdem Œcumenicarum Synodorum exemplis illuſtrari id poſſe Lectores vident. Ego *Gallorum* Epiſcoporum teſtimoniis rem efficiam. Archiepiſcopus *Senonenſis* in Monito tertio, " deciſio, inquit, *Romani* Pon-
„ tificis Epiſcopos juribus non ſpoliat, quæ
„ a

(37) cit. docum. Paſtor. P. II. pag. 230. *Les Eveques, qui acceptent la deciſion d' un Concile Œcumenique, jugent et decident ce qui a deja ètè jugè, & decidè par le Concile,*

„ a Chriſto adceperunt, ut nimirum de Fi„ dei cauſſis judicent. Vel quum adhære„ mus judicio *Romani* Pontificis hoc ipſo „ miniſterium exercemus, quod a Deo ad„ cepimus *judicandi nimirum de Fidei rebus* „ (38)". In Octavo autem Paſtorali Documento *Senonenſem* Epiſcopum ita adloquitur: " Te fatente omnis Epiſcoporum ex„ terorum acceptatio ſive in forma Manda„ torum ſive in forma Epiſtolarum cenſetur „ judicium ab ipſis prolatum, adhærendo „ judicant .... ipſorum adhæſio quacum„ que forma ſit data, pars eſt illius uni„ verſalis & infallibilis judicii quod ex u„ nanimi Epiſcoporum conſenſu reſultat (39)" objiciebatur *Senonenſi*, exteros Epiſcopos in acceptanda Clementina *Unigenitus* Conſtitutione *non examinaſſe non judicaſſe*, *ſed obediviſſe tantum*. Reſpondet *in hac obedientia* *ſem-*

(38) Pag. 9. Num. LXXI. " La deciſion du S. Pere „ ne depoüille pas les Eveques des droits, qu' ils ont reçu de Jeſus-Chriſt par rapport aux jugemens des cauſes „ de la Foi. Lors meme, que nous adherons au juge„ ment du S. Pere, nous exerçons en cela meme le mi„ niſtere, que nous avons reçu de Dieu, en ſorte qu' u„ niſſant notre voix a celle du Souverain Pontife notre „ Chef, nous contribuons chacun par notre ſuffrage a „ former cette voix infaillible de l' Egliſe univerſelle &c.

(39) *Num. XXIX. pag.* 70. " De votre aveu toute ac„ ceptation des Eveques etrangers, ſoit enforme de Man„ dement, ſoit en forme de Lettres eſt reputèe un juge„ ment de leur part: En adherant ils jugent .... leur „ adheſion en quelque ſorte qu' elle ſoit donnèe, fait par„ tie de ce jugement univerſel, et infaillible, qui reſul„ te du conſentement unanime des premiers Paſteurs. "

ſemper adeſſe judicium prudentiæ, quod licet in tribunali prolatum non ſit (id eſt ſolemniter) *ſuum tamen robur, ſuamque auctoritatem habet* (40). *Meldenſis* vero Epiſcopus Eminentiſſimus de *Biſſy* in eamdem ſententiam ait (41) Romanus *Pontifex primus judicavit; Epiſcopi exteri ejus judicium abſolute cooptant; hocque* Romani *Pontificis proprium ipſorum judicium evadit*. *Fenelonius* quoque in ſuo illo *Cameracenſi* Epiſcoporum conventu, quem ſupra indicavi, hunc Canonem ſtatuit: *judicio cuipiam adhærere perinde eſt, quod interius formare judicium, quo quis illius, cui adhæret, judicio ſe ſe conformat* (42). Tandem ne in recitandis hujuſmodi teſtimoniis infinitus ſim, Patres *Remenſis* Provinciæ in conventu an. 1699. *certum eſt*, inquiunt, *juxta omnium ſæculorum traditionem, conſenſum Epiſcoporum primæ Sedis judicio ſimul eſſe actum obedientiæ erga Sanctam Sedem, & actum auctoritatis*

(40) *Ibid. pag. 76.* " Il n' eſt donc pas queſtion de " dire: *le très-grand nombre des Eveques n' a pas examiné, il n' a pas jugè, il n' a fait qu' obeir;* car premierement dans cette obeiſſance, il y a toujours un " jugement de prudence, le quel pour n' etre pas rendu " dans le Tribunal, ne laiſſe pas d' avoir ſa force, et " ſon autoritè."

(41) *Docum. Paſtor. a. 1722. pag. 215.* " Le Pape a " jugè le premier, les Eveques ètrangers adoptent abſolument ſon jugement, qui leur devient propre."

(42) *Memoires du Clergè T. I. pag. 461.* " Qui dit " *adherer a un jugement*, dit *former un jugement interieur*, par le quel on ſe conforme a celui, auquel on " adhère."

tis & judicii ſub principali ejuſdem Sedis auctoritate (43). Atque hi quidem *Galliarum* Præſules de Epiſcopis diſperſis, non in Concilium coactis agunt; verum ut dixi, ſi judices extra Concilium eſſe poſſunt Epiſcopi, licet uno vel inſtructionis vel adhæſionis & obedientiæ examine, judicioque Pontificiis definitionibus adſentiantur; neque id ſalva erga ipſas œcumenicas Synodos reverentia negari a quoquam Catholico poteſt; cur judicis partibus in Concilio ſuſtinendis obſtabit, huic ſoli inſtructionis, aut adhæſionis examini, ac judicio reliquum eſſe Concilii Patribus locum? Ratio horum omnium petenda demum eſt ex diſcrimine quod inter votum *deciſivum*, ut ajunt, & *conſultivum* intercedit. Hoc nempe tum dicitur, quum ab eo fertur, cui poteſtas non eſt alios ut ipſi adſentiantur, ejuſque ſententiæ ſe ſe ſubjiciant, cogendi; atque ejuſmodi vota ſunt doctorum, vel etiam Academiarum. Illud contra dicitur, quod ab eo editur, qui neceſſitatem adſenſus alteri imponere ſua auctoritate poſſit: atque ita Epiſcopi judicant, dum *Romani* Pontificis immo & œcumenicarum Synodorum, definitionibus adhærent.

Nem-

(43) ibid. pag. 450. " Il eſt certain, ſelon la tradition
" de tous les ſiecles, que le conſentement des Eveques
" au jugement du premier Siege, eſt tout enſemble et un
" acte d' obeiſſance envers ce Siege, et un acte d' autoritè, et de jugement, ſous l' autoritè principale de ce
" même Siege. "

Nempe tenentur illi cum Pontificiis, tum generalium Conciliorum definitionibus ſubſcribere; ita tamen illis ſubſcribunt, ut ſuo ipſorum judicio ſubditos ſuos adſtringant, ac lege ad adſenſum impellant.

IX. At ſi ita res ſe habet, Pontificiæ definitioni Concilii Patres libere diſſentire non poſſent. Ita omnino eſt. Sed ii falluntur (idque alterum eſt, quòd oſtendendum ſumpſi), qui judicis rationem ita in libertate diſſentiendi collocant, ut cum adſentiendi obligatione ſtare non poſſit. Quid enim? Nonne judices fuerunt illi totius orbis Epiſcopi, qui ut ſupra indicabam, & in *Antifebronio* uberius enarravi (44), poſt *Chalcedonenſem* definitionem utique peremptoriam, *Leone* Imperatore poſtulante, novum judicium de illa protulere iis litteris, quæ in *Codice encyclico* continentur? Nonne judices haud dubie fuerunt Apoſtoli, & ſeniores in *Hieroſolymitano* Concilio, quum omnes in S. *Petri* ſententiam tranſierunt, ut notavit S. *Hieronymus* (45), etiamſi idem S. *Petrus* Spiritu Sancto certiſſime afflatus, controverſiam ante omnes definierit, contra quam licite nemo Catholicus poterat reluctari? Nonne (ut alia omittam) in ipſo *Tridentino* Concilio veri judices fuerunt Epiſcopi quoad ea quoque fidei decreta, quibus damnarunt

(44) *T. II. pag.* 339. *ſeq.*
(45) *Epiſt. LXXV. inter Auguſtin. n.* 7.

runt hæreſes a novatoribus repetitas, & pluries etiam antea damnatas, etſi nemo de juſta illarum condemnatione poſſet ambigere? Si adverſarii non negant, Epiſcopos in hiſce circumſtantiis fuiſſe veros judices, licet de definitis antea non poſſent dubitare, vel ab iis diſſentire; non ergo judicii proprie dicti in materia fidei *eſſentiale* eſt, ita poſſe Epiſcopos in utramlibet partem ſententiam ferre, ut ſi id quandoque non poſſint licite, veri judices nec ſint, nec haberi queant. Non inficiandum, Epiſcopos poſſe, immo etiam debere diſſentire a definitione, ſi eam doctrinæ fidei contrariam cognoſcerent. At cum hæc hypotheſis in memoratis circumſtantiis ſit omnino falſa (certum quippe eſt & S. *Petrum* Spiritu Sancto afflatum, & definitiones in generalibus Conciliis editas, ſeu comprobatas, vel Epiſcoporum ſubſcriptionibus atque conſenſu receptas errori obnoxias eſſe non poſſe): falſum pariter eſt, Epiſcopos in dictis circumſtantiis, in quibus judices agebant, potuiſſe ab iiſdem definitionibus diſſentire, perinde ac ſi judicii ratio diſſentiendi poteſtatem ſemper requirat. „ Idem eſt, inquit *Ballerinius* (46) de „ fidei definitionibus *Romanorum* Pontificum, „ quos *ex Chriſti pollicitatione* Petro *facta* ita „ a Deo dirigi, *ut ipſorum judicia pro ſan-* „ *cienda regula fidei* DIVINA *æque ac* SUM-

(46) *De poteſt. Eccleſ. Cap. II. n. 4.*

„ MA *auctoritate nitantur*, *cui Christiani* OM-
„ NES *ipſius quoque mentis obſequium præſtare*
„ *tenentur*, teſtati ſunt tres ac triginta Epi-
„ ſcopi *Galliæ* in litteris ad *Innocentium* X.
„ an. 1653. *Gallicani*, qui ita credebant;
„ dum in recipienda definitione Apoſtolica
„ judices egerunt, ut adverſarii cum *Boſſue-*
„ *tio* contendunt; judicii utique rationem
„ cum poteſtate ambigendi vel diſſentiendi
„ connexam non judicarunt. Numquid enim
„ liberum ac licitum credere poterant diſ-
„ ſentire, vel dubitare *de judicio divina æ-*
„ *que ac ſumma auctoritate*, nec non *Chriſti*
„ *pollicitatione nixo?* Egerint quidem illi in
„ recipienda definitione, de qua tunc age-
„ batur, tamquam veri judices, non tamen
„ independentes, ſed ſubordinati, ea ſcili-
„ cet *hierarchica ſubordinatione*, cujus iidem
„ *Gallicani* Antiſtites meminerunt in aliis
„ litteris ad Epiſcopos regni in eodem ne-
„ gotio ſcriptis. Hæc autem ſubordinatio,
„ dum juris æqualitatem inter inferiorem &
„ ſuperiorem excludit, cum generatim effi-
„ cit, ut inferior, qui ſuperiori judici eſt
„ ſubordinatus, nequeat contra iſtius judici-
„ um legitimum ferre ſententiam: tum mul-
„ to magis efficit, ne id poſſint Epiſcopi
„ ſubordinati ſummo Pontifici, cui quum
„ Chriſtus in finem cuſtodiendæ unitatis præ-
„ ſertim in fide idoneam auctoritatem de-
„ dit, ut in diſſenſionibus circa fidem defi-
„ nitio

„ nitionem ederent, quæ omnes obligaret ad „ unitatem atque adſenſum; Epiſcopis pro- „ fecto etiam judicum perſonam poſt Pon- „ tificiam definitionem gerentibus, eam ſo- „ lam poteſtatem dediſſe credendus eſt, ut „ in eumdem unitatis finem cum Pontificis „ judicio conjungerentur, non vero ut con- „ trariam ferentes ſententiam, unitati obi- „ cem ponerent, & unitatis centrum in *Ro-* „ *mana* auctoritate a ſe conſtitutum deſere- „ rent. Hoc ſenſu memorati Epiſcopi Gal- „ liæ in laudatis litteris ad Epiſcopos regni „ ſcripſerunt, ſe ita recepiſſe Apoſtolicum „ judicium, *cui per* UNITATEM *Chriſtiani* „ *Epiſcopatus hierarchica* SUBORDINATIONE „ *colligati erant* (nota *hierarchicæ ſubordinatio-* „ *nis* debitum in bonum unitatis) *ut meri-* „ *to crediderint propoſitionum condemnationem* „ UNA CUM EO (Romano Pontifice) *a ſe* „ *quoque eſſe prolatam & pronuntiatam*, eo „ nimirum mentis obſequio, quod etſi ab „ ipſis Epiſcopis, etiam quum judices agunt, „ *divinæ æque ac ſummæ auctoritati Chriſtique* „ *pollicitationi nixæ*, hierarchica ſubordinatione „ *præſtandum eſt*; non tamen idcirco judicii „ rationem evuit vel excludit." Præclare admodum clariſſimus *Fenelonius* in epiſtola ſeu inſtructione paſtorali diei 20. Aprilis anni 1705. explicat qua ratione adſenſus Epiſcoporum Pontificiis definitionibus adhibitus, & adhibendus judicii naturam induat, exempliſque

„ MA *auctoritate nitantur*, *cui Chriſtiani* OMNES *ipſius quoque mentis obſequium præſtare tenentur*, teſtati ſunt tres ac triginta Epiſcopi *Galliæ* in litteris ad *Innocentium* X. an. 1653. *Gallicani*, qui ita credebant, dum in recipienda definitione Apoſtolica judices egerunt, ut adverſarii cum *Boſſuetio* contendunt; judicii utique rationem cum poteſtate ambigendi vel diſſentiendi connexam non judicarunt. Numquid enim liberum ac licitum credere poterant diſſentire, vel dubitare *de judicio divina æque ac ſumma auctoritate*, nec non *Chriſti pollicitatione nixo?* Egerint quidem illi in recipienda definitione, de qua tunc agebatur, tamquam veri judices, non tamen independentes, ſed ſubordinati, ea ſcilicet *hierarchica ſubordinatione*, cujus iidem *Gallicani* Antiſtites meminerunt in aliis litteris ad Epiſcopos regni in eodem negotio ſcriptis. Hæc autem ſubordinatio, dum juris æqualitatem inter inferiorem & ſuperiorem excludit, cum generatim efficit, ut inferior, qui ſuperiori judici eſt ſubordinatus, nequeat contra iſtius judicium legitimum ferre ſententiam: tum multo magis efficit, ne id poſſint Epiſcopi ſubordinati ſummo Pontifici, cui quum Chriſtus in finem cuſtodiendæ unitatis præſertim in fide idoneam auctoritatem dedit, ut in diſſenſionibus circa fidem defi-

„ nitio

„ nitionem ederent, quæ omnes obligaret ad „ unitatem atque adſenſum; Epiſcopis pro- „ fecto etiam judicum perſonam poſt Pon- „ tificiam definitionem gerentibus, eam ſo- „ lam poteſtatem dediſſe credendus eſt, ut „ in eumdem unitatis finem cum Pontificis „ judicio conjungerentur, non vero ut con- „ trariam ferentes ſententiam, unitati obi- „ cem ponerent, & unitatis centrum in *Ro-* „ *mana* auctoritate a ſe conſtitutum deſere- „ rent. Hoc ſenſu memorati Epiſcopi Gal- „ liæ in laudatis litteris ad Epiſcopos regni „ ſcripſerunt, ſe ita recepiſſe Apoſtolicum „ judicium, *cui per* UNITATEM *Chriſtiani* „ *Epiſcopatus hierarchica* SUBORDINATIONE „ *colligati erant* (nota *hierarchicæ ſubordinatio-* „ *nis* debitum in bonum unitatis) *ut meri-* „ *to crediderint propoſitionum condemnationem* „ UNA CUM EO (Romano Pontifice) *a ſe* „ *quoque eſſe prolatam & pronuntiatam*, eo „ nimirum mentis obſequio, quod etſi ab „ ipſis Epiſcopis, etiam quum judices agunt, „ *divinæ æque ac ſummæ auctoritati Chriſtique* „ *pollicitationi nixæ*, hierarchica ſubordinatione „ *præſtandum eſt*; non tamen idcirco judicii „ rationem evuit vel excludit." Præclare ad- modum clariſſimus *Fenelonius* in epiſtola ſeu inſtructione paſtorali diei 20. Aprilis anni 1705. explicat qua ratione adſenſus Epiſcopo- rum Pontificiis definitionibus adhibitus, & ad- hibendus judicii naturam induat, exemplisque

ſubſcriptionum, quæ generalis Concilii decretis pariter ſubjiciuntur, confirmat. „ Judicare poſt judicium Pontificis eſt ſuum „ judicium cum Pontificio conjungere. Hac „ ratione Epiſcopi olim ſubſcripſerunt ipſorum Conciliorum generalium decretis. Eorum ſubmiſſo erat judicium, & eorum judicium erat ſubmiſſio. Subſcribentes ſe ſe „ ſubmittebant ſimul, & confirmabant deciſionem Synodi. " Id conſtat ex actis, & ex his aliiſque ſimilibus ſubſcriptionum formulis. „ Judicans ſubſcripſi; recognoſcens „ conſenſi .... Obtemperans ſententiæ Sanctiſſimorum & b atiſſimorum Epiſcoporum ..... conſentiens & ego ſubſcripſi. Cognoſcens diſcuſſionem Sanctorum „ Patrum, & quum ſequi debeam eorum judicium, ſubſcripſi &c. " Si in Conciliis judicant Epiſcopi tunc etiam, quum *obedientes* ſubſcribunt definitioni, quam *ſequi debent*; quidni eadem judicii ratio habebitur, quum in iiſdem Conciliis Patres definiunt, quod antea definivit ſummus Pontifex, quamvis ſequi debeant ejus judicium? Poſt hæc dicet ne amplius *Febronius*, *ad has conditiones reſtringere qualitatem judicis*, & *voti deciſivi Epiſcoporum eſſe veram luſionem in verbis*? Si in ſententia perſtet fruſtra eſt ad ejus excitandum veternum omnis argumentantis induſtria.

X. Ejuſdem veterni vitium præſeferunt,

quæ

quæ P. *Sangallo*, aliiſque ſuis adverſariis *Febronius* de fraternæ correctionis præcepto obiecit. Utinam & heic laboranti *Febronio* adferre aliquid remedii nobis liceat! Sed prius quæ torpenti illi & ſomniculoſo exciderunt, licet longiuſcula ſint, recitabo (47) „ *Gregorius M. lib. V. Epiſt.* 18. *edit. nov.* Sic
„ ſcribit ad *Johannem Conſtantinopolitanum*,
„ qui correctioni, quam ei S. Pontifex de-
„ derat, obedire renuebat. *Nos quidem, in*
„ *quos talis tantaque per auſum nefarium cul-*
„ *pa committitur, ſervantes; quod veritas præce-*
„ *pit dicens: Si peccaverit in te frater tuus*
„ *&c. Si autem Eccleſiam non audierit, ſit*
„ *tibi ſicut ethnicus & publicanus*. Mox ad-
„ dens: *Ego quidquid facere humiliter debui,*
„ *non omiſi, ſed ſi in mea correptione deſpi-*
„ *cior, reſtat ut Eccleſiam* DEBEAM *adhibe-*
„ *re*. Erat itaque perſuaſum Sanctiſſimo Pon-
„ tifici, illud, quod a Chriſto dictum fuit
„ in Evangelio: *Si te non audierit, dic Ec-*
„ *cleſiæ*, æque dictum fuiſſe *Petro*, atque a-
„ liis Apoſtolis. Unde naturaliter ſequitur,
„ poſt tribunal Papæ eſſe aliud, & ſuperi-
„ us in Eccleſia ex inſtitutione Chriſti, id-
„ que ultimatum, coram quo Papa poſſit de-
„ nuntiare & denuntiari. Hoc tribunal eſt
„ Eccleſia ipſa, quæ reſpectu *Petri* conſiſte-
„ bat in corpore Apoſtolorum, reſpectu ſuc-
„ ceſſorum *Petri* in corpore Epiſcoporum.

 „ Un-

(47) T. II. pag. 226.

„ Unde neceſſe eſt, hoc tribunal adcepiſſe
„ a Domino immediatam juriſdictionem
„ in omnes ſuos ſubditos. Equidem *Bellar-*
„ *minus lib. II. de Conciliis cap.* 19. ad hæc
„ reponit: *Quando hæc dicta ſunt* Petro, *non*
„ *fuiſſe adhuc Pontificem, ſed hominem pri-*
„ *vatum, proinde illud ei dictum, quod iis con-*
„ *venit, qui ſuperiorem aliquem agnoſcunt. Ad-*
„ *do præterea, ſuo quodam modo poſſe Pontifi-*
„ *cem hoc præceptum implere: primum enim*
„ *debet eum, qui peccavit, corripere privatim:*
„ *deinde adhibere teſtes: poſtremo dicere Eccle-*
„ *ſiæ, ideſt,* ſibi ipſi, *ut præſidi, & Eccle-*
„ *ſiæ, cui ipſe præeſt, id eſt publice eum ex-*
„ *communicare; quomodo intellexit hunc locum*
„ *B.* Gregorius lib. IV. Epiſt. 34. (*hodie*
„ *lib. V. Epiſt.* 18.) *ad* Johannem Conſtan-
„ tinopolitanum *Epiſcoporum*. Verum 1. man-
„ datum Chriſti *Matth. XVIII.* V. 15. *ſeqq.*
„ etiam *Petro*, quam Primati Eccleſiæ ſeu
„ Pontifici, applicandum eſſe, nos innui-
„ mus ſupra *Art. II.* & luculenter innuit,
„ S. *Gregorius* ipſe, ex quo ſibi, Pontifica-
„ li auctoritate agenti & procedenti illud
„ applicet. 2. Verba *Gregorianæ* epiſtolæ: *Si*
„ *in mea correptione deſpicior, reſtat, ut Ec-*
„ *cleſiam* DEBEAM *obedire*, juncta verbis &
„ ſenſui Evangelii jam relatis, in quibus
„ Sanctus Pontifex ſe expreſſe fundat, ſigni-
„ ficant diſtinctos gradus correptionis, non
„ unius ejuſdemque ſuperioris in corripien-

„ do

„ do auctoritatem. Hunc ſenſum ipſa *Romana* Eccleſia memoratis verbis adtribuiſſe videtur, quum multa per ſæcula in Miſſa feriæ tertiæ poſt Dominicam tertiam Quadrageſimæ Evangelium de fraterna correctione hoc modo legi & cantari voluit: *In illo tempore reſpiciens Jeſus in Diſcipulos ſuos dixit* SIMONI PETRO: *ſi peccaverit in te frater tuus . . . . . . ſi te non audierit, Dic Eccleſiæ*. Per hoc Catholica Eccleſia confitebatur, illud *Dic Eccleſiæ* non minus fuiſſe dictum *Petro*, ac reliquis Apoſtolis. Sic ſignificabat, poſt tribunal *Petri* eſſe aliud ſuperius, nempe illud Eccleſiæ, cui *Petrus* ipſe deberet denunciare incorrigibiles, & cui ſucceſſores *Petri*, ſi incorrigibiles & ſcandaloſi invenirentur, denunciandi eſſent. In omnibus antiquis Miſſalibus verba hujus Evangelii memorato modo leguntur. Citantur hunc in finem ab Eruditis, qui huic rei ſingularem operam dederunt, Miſſale diœceſis *Ledonenſis* impreſſum *Pariſiis* anno 1492. *Reodienſe* anni 1500. etiam editionis *Pariſien. Trajectenſe* itidem *Pariſiis* an. 1515. *Braccarenſe* ann. 1515. editum *Lugduni* ſumptibus *Johannis* a *Burgundia* Bibliopolæ Regis *Luſitanorum*. *Romana* duo impreſſa *Venetiis*, unum apud *Junctas* anno 1563. alterum anno 1564. Duravit uniformis hæc lectio Evangelii uſque ad Cor-

„ rectiones Miſſalis factis juſſu *Clementis*
„ VIII. & *Paulli* V. Tum evenit notabilis
„ hæc mutatio, ut loco verborum: *Reſpi-*
„ *ciens Jeſus in diſcipulos ſuos dixit* SIMONI
„ PETRO, *ſi peccaverit in te frater tuus &c.*
„ poneretur. *Dixit Jeſus* DISCIPULIS SUIS:
„ *ſi peccaverit in te frater tuus &c.* Ratio,
„ ob quam Correctores, quorum opera Pon-
„ tifex utebatur (inter quos Card. *Bellarmi-*
„ *nus* primum locum tenebat) hanc muta-
„ tionem ſuſceperunt, hæc erat, quod at-
„ tenta antiqua lectione, conſpicuum eſſet,
„ *Petrum* ex Chriſti inſtituto inferiorem,
„ & Tribunali Eccleſiæ ſubjectum eſſe,
„ quodque Pontifices adprobantes continua-
„ tam uſque ad illa tempora lectionem vi-
„ derentur canonizare decretum Seſſionis V.
„ Concilii *Conſtantienſis*, quo Papa legibus
„ generalium Conciliorum ſubjectus decla-
„ ratur; id quod ſane multum incommoda-
„ bat doctrinæ *Bellarmini*. Quare ipſe ejuſ-
„ que Collegæ ſuggerebant Pontifici, ut lo-
„ co antiquæ lectionis *Dixit Jeſus Petro*,
„ deinceps legeretur: *Dixit Jeſus Diſcipulis*
„ *ſuis*, exiſtimantes, per hanc minus paten-
„ tem expreſſionem, *Petri* ſubjectionem ad
„ tribunal Eccleſiæ non futuram adeo ma-
„ nifeſtam. De cetero, ne quis ſibi imagi-
„ netur, rem a *Romanorum* genio plane a-
„ lienam eſſe, ea, quæ illorum prætenſio-
„ nibus officiunt, ſupprimere, vel mutare,

adeat,

„ adeat, ſi lubet, *Edmundum Richerium in* „ *Hiſt. Concil. pag.* 132. Baluzium *in notis* „ *ad* Petrum de Marca *de Conc. Sac. &* Imp. „ *edit. an.* 1704. *pag.* 55. Antonium Perei- „ ra *de Poteſt. Epiſc. circa diſpenſ. in impe-* „ *dim. matrim. pag. 96.* ubi talium facto- „ rum alia pluraque exempla reperiet ". (48) Confirmat iſta *Febronius* in Addendis.

„ Jam

(48) *Pereira* tria tantum exempla profert. Duo alibi expendenda erunt. Quod primo loco adfert, heic videamus. " Queſta correzione del Meſſale [ea ipſa quam Febronius memorat] me ne chiama, inquit *Pereira* (*pag.* „ 95.) a memoria un altra niente meno oſſervabile, e „ fatta per lo ſteſſo fine e motivo, e da non paſſarſi ſot- „ to ſilenzio. Tutti gli odierni Meſſali e Breviarj così „ recano l'Orazione della Cattedra di S. *Pietro: Deus qui* „ *B.* Petro *Apoſtolo tuo collatis clavibus regni cœleſtis li-* „ *gandi atque ſolvendi Pontificium tradidiſti &c.* ma an- „ ticamente così leggevaſi: *Deus qui B.* Petro *Apoſtolo tuo* „ *collatis clavibus regni cœleſtis* ANIMAS *ligandi atque ſol-* „ *vendi Pontificium tradidiſti &c.* In cotal forma fu com- „ poſta queſta orazione negli anni di Criſto 850. dal Pon- „ tefice S. *Leone* IV. e tale pure leggeſi in quattro Bre- „ viarj da me veduti e riſcontrati nella ſteſſa reale libre- „ ria pubblica della Congregazione dell' Oratorio, cioè „ uno della Chieſa di *Liegi*, ſtampato in *Parigi* l' anno „ 1509. in 8. altro di *Lione* di *Francia* ſtampato da *Gio-* „ *vanni Creſpino* l' anno 1530. pure in 8. il terzo di *Pa-* „ *rigi*, che porta queſto titolo *Breviarium* Romanum *a* „ Paulo *III. recens promulgatum* dell' anno 1542. in 4. „ ed il quarto della Chieſa di *Braga* fatto ſtampare nel- „ la ſteſſa Città dall' Arciveſcovo Primate D. *Roderigo* da „ *Cunha* nell' anno 1634. in 8. E perchè ſi vegga, che „ co' Breviarj concordano anche li Meſſali, la ſteſſa paro- „ la *Animas* leggeſi ne' due Meſſali *Romani* di *Venezia*, „ e ne' Meſſali di *Utrech*, e di *Liegi* ſoprannominati, „ a' quali uniſco un altro capitatomi alle mani apparte- „ nente ad altra libreria, e ſtampato in *Venezia* con que-

„ ſto

„ Jam ſæculo decimo exeunte *Sylveſter* PP.
„ II. in Epiſtola ad *Seguinum* Archiepiſco-
„ pum *Senonenſem* apud *Bouchellum* lib. II.
Decre-

„ ſto titolo: *Miſſale* Romanum *ex decreto Sacroſancti Concilii* Tridentini, Pii *V. Pontificis Maximi juſſu editum* Venetiis *apud* Gratioſum Perchacinum, an. 1573. ed un antico libro d' Orazioni ad uſo di Chieſa, che mi trovo avere, ſtampato in 8. con queſto titolo: *Orationes quæ in univerſali Eccleſia per totum mundum decantantur, nunc denuo collectæ, & ad unguem caſtigatæ. Apud inclitam Antiquariam*. Anno M. D. LXXIII. Che ſe mi ſi chiegga qual ſia la ragione, per cui è ſtata da' moderni Meſſali, e Breviarj levata la parola *Animas*, queſta ſubito chiaramente ſi ſcorge, non altra eſſere, ſe non che dicendoſi *Animas ligandi atque ſolvendi* ſi dinotava il poter della Chieſa non eſtenderſi, che ſopra l' anime, ed aver luogo nel ſolo foro di coſcienza, come puramente ſpirituale; e però levata la parola *animas* veniva ad eſtenderſi queſta podeſtà delle Chiavi egualmente ſopra i corpi ed il temporale, e con ciò aprivaſi campo al potere indiretto del Papa ſopra li Stati de' Regi e Principi ſecolari, podeſtà che il *Bellarmino* e tutti li Geſuiti (Quid mendacius? meminerit Lector eorum quæ de Jeſuitis hac ſuper re diſſertatione II. contra Febronium animadvertimus) con molto impegno ſoſtengono competere al *Romano* Pontefice". Gratularer equidem doctiſſimo *Pereiræ* tantam liturgicorum librorum peritiam. Sed multa me abſterrent. Abſterret I. quod clariſſimus *Georgius* ad Martyrologium *Adonis* adnotavit (*pag.* 100.) " Oratio prima (in die Cathedræ S. *Petri* ſacro) in Palatino (Codice) 496. hæc eſt: *Deus qui Beato* Petro *Apoſtolo tuo collatis clavibus Regni cæleſtis ligandi atque ſolvendi Pontificium tradidiſti*. Novum vero videri non debet iſtiuſmodi loquutionis genus *ligandi atque ſolvendi* omiſſa voce ANIMAS, quod nonnulli Novatores IMPIE (heu! *Pereiram*!) Apoſtolicæ Sedis fraudibus adſcripſerunt: nam Codex memoratus exaratus eſt ante hos annos quingentos. Præterea in Sacramentario Reginæ *Svecorum* CCCXXXVII. ſæculi VIII. oratio eadem in veſperis S. *Petri* die XXIX. Junii his eſt conce-

„ pta

„ Decretorum Eccleſiæ *Gallicanæ* pag. 319. „ nec non *Richerium* lib. V. adverſus *Duvallium Cap. IV. pag.* 383. ſcripſit : *Con-*

„ *ſtan-*

„ pta verbis : *Deus, qui Apoſtolo* Petro *conlatis clavibus* „ *Regni Cœlorum ligandi atque ſolvendi Pontificium tradidiſti* “. Atque his Codicibus addi alios poſſe intelligo, nec ſolum illos, unde *Pamelius* Sacramentarium *Gregorianum* vulgavit, ac præſtantiſſimus Cardinalis *Thomaſius orationes*, ſed vetuſtiſſimos duos *Othobonianum* nono ſæculo ſcriptum, & *Vaticanum* ineunte eodem nono ſæculo exaratum, quos doctiſſimus *Muratorius* in nova *Gregoriani* Sacramentarii editione contulit ; quum enim ubi hi codices diſcrepent, conſueverit cl. editor varias lectiones adſcribere, neque ad eam orationem quidquam adnotarit, manifeſto argumento id eſt, eamdem ibi in utroque Codice eſſe lectionem. Enimvero in his omnibus exemplis vox *animas* prætermittitur. Quamobrem quid quæſo libros editos a *Pereira* commemoratos morabimur, ubi antiquiſſima Codicum manuſcriprorum exempla lectionem noſtrorum, quibus nunc utimur, Miſſalium ſuppeditant, atque confirmant ? Aut quid fraudis ſuſpicabimur ? An non ſi æquo res animo perpendatur, veteris reſtituendæ lectionis potius, quam novæ, quæ *Romanorum* Pontificum ambitioni faveret, ingerendæ cauſſa ea a *Clemente* VIII. immuratio facta videretur ? Dixi a *Clemente* VIII. præſto enim mihi ſunt alii plures ejuſmodi libri non ſolum *Venetiis* editi, ut *Miſſale* 1535. in *officina Petri Liechtenſtein*, ſed *Romæ* impreſſi a. 1578. 1588. 1589. ubi *Pereirana* Lectio *animas* retinetur; primo autem omiſſam video in Miſſali *Romano* quod anno MDCIV. *Clementis* auctoritate recognitum *Romæ* ex typographio Vaticano prodiit, præmiſſa ejuſdem Clementis epiſtola ipſo illo anno VII. Julii data.

Abſterret II. quod in veterrimo omnium liturgicorum librorum Sacramentario *Gelaſiano* utraque oratio legatur, & quæ vocem *animas* addit, & quæ eamdem omittit, in orationibus enim ad Veſperam in Feſtis Apoſtolorum *Petri* & *Paulli* hæc extat oratio : *Deus qui ligandi ſolvendique licentiam* [nos *Pontificium* ex aliis antiquis libris legimus] *tuis Apoſtolis contuliſti*. An vero unus idemque *Gelaſius* Apoſtolis *Petro* & *Paullo* nunc ſolam ligandi ſolvendique

ani-

„ *ſtanter dico*, *quod ſi ipſe* Romanus *Pontifex*
„ *in fratrem peccaverit*, *ſæpiuſque admonitus*
„ *Eccleſiam non audierit*; *hic inquam* Romanus

animas, nunc etiam ligandi ſolvendique corpora & temporaria Regna poteſtatem fuiſſe a Chriſto traditam indicaſſet? Id difficile creditu eſt, neque ad ſuadendum hoc paradoxum *Ultrajectinus* liber, ceterique magna eruditione a *Pereira* numerando percenſi quidquam faciunt. Quid ergo ſi *Gelaſius* utraque lectione idem ſignificari exiſtimaſſet? Ejuſne ſucceſſor *Clemens* VIII. abſque fraudis nota alteram lectionem, quam in antiquiſſimis MSS. Codicibus uſitatiorem eſſe noverat, præferre alteri non poterit?

Abſterret III. quod verear, ne ſatis *Pereiræ* perſpectus ſit de *Romanorum* Pontificum in Principes poteſtate quæſtionis ſtatus. Ait ille, eo nomine *animas* indicari nonniſi in ſpiritalia eſſe *Romanis* Pontificibus creditam poteſtatem. Quid tum? ergo non in Principum temporalia! Negabunt conſeqﬁutionem, quotquot *indirectam* tantum in temporalia Regum poteſtatem Papæ tribuunt cum *Bellarmino*; hæc enim poreſtas ſpiritalis eſt, atque in rebus ad religionem, animarumque ſalutem pertinentibus primo verſatur. Ajunt ſcilicet hi, ſi heterodoxus Rex in hæreſim prolabatur, populoſve ſibi obnoxios obſervatam Chriſtianam fidem vexet, opprimatque, a Pontifice poſſe illum de principatu deijci, aut ſaltem poſſe ſubditos jurisjurando, quo ſe illi obligaſſent, ſolutos religione declarari. Quod quum in Eccleſiæ Fidei, animarumque bonum præcipue reſpiciat, per ſe ſe temporalia non adtingit, ſed ſpiritale eſt, & ſpiritali poteſtati cumprimis conſentaneum. Vocabulo igitur *animas* non iſthæc infirmabatur poteſtas, ſed aperte indicabatur, quum non poſſit Pontifex plena ſupremaque *ligandi ſolvendique animas* frui poteſtate, niſi qui Catholici Principes in rebus potiſſimum Religionem ſpectantibus animarum perniciem curarent, eos poſſet etiam, quam innuimus, ratione coercere. Cui ergo bono erat illius vocis *animas* prætermiſſio?

Abſterret IV. quod a docto viro obſervatum comperi in eo libro, qui inſcribitur: *il Primato del Romano Pontefice difeſo contro il libro intitolato* DELLA PODESTA' DE' VESCOVI circa *le diſpenſe compoſto dal* P. ANTONIO PE-

„ nus *Pontifex præcepto Dei eſt habendus ſi-*
„ *cut ethnicus & publicanus* (49)“.

XI. Igitur de Evangelico fraternæ correctionis præcepto heic iterum *Febronius*, uti in priore volumine, ſtatuit, *Romanum* quoque Pontificem illi obnoxium eſſe. Duo autem ſunt hujus rei colligendæ modi. Sunt enim, qui *Eccleſiæ* nomine non ſingulos Eccleſiarum præſides, quorum juriſdictioni peccantes parere debeant, ſed vel cum *Gerſonio* atque *Almaino aggregationem Prælatorum*, ſeu quod *Richerius* ait, *ordinem hierarchicum*, vel cum *Cornelio Gandavenſi*, *Dupinio*, ac *Vaneſpenio communitatem Fidelium* intelligant. Sunt qui etſi generatim Eccleſiæ Præſules heic ſignificari concedunt, in quorum diœceſibus conſtituti peccatores correctionem ſubire debeant, per gradus tamen rem ad ipſum Pontificem trahunt, ut quemadmodum fideles ad Epiſcopum,

PEREIRA [*p.* 459.], nempe apud *Matthæum* non fuiſſe a Chriſto dictum *Petro*: *Quas animas ligaveris &c.* ſed QUODCUMQUE. Quamobrem ea Miſſalium librorum correctio præterquam quod vetuſtiſſimis manu exaratis codicibus, uti vidimus, erat maxime conſentanea, ab Evangelicis ipſis verbis poſtulabatur. Quo igitur *Pereira* ſe ſe verteret, ſi *Romani* correctores non ſolum de voce *animas* delenda, ſed de Evangelico nomine QUODCUMQUE adſcribendo cogitaſſent: An non ad abſolutam, & ſupremam quamdam ligandi ſolvendique omnia, etiam temporalia Regum poteſtatem indicandam majore vi præſtat id nominis QUODCUMQUE, quam generalis illa atque infinita formula *ligandi atque ſolvendi?*

(49) *pag.* 618.

pum, Epiſcopus ad Archiepiſcopum, Archiepiſcopus ad Patriarcham, Patriarcha ad Summum Pontificem ſi peccaverit, nec privatim corrigentes audiverit, ex Chriſti præcepto defertur; ita Pontifex, qui & ipſe *Frater* eſt ne ab hoc correctionis præcepto immunis ſit, Eccleſiæ in Concilium coactæ ſiſti debeat, ab ea emendandus, puniendus, ac ſi neceſſe fuerit, de Pontificatu exturbandus. Hæc omnia opinionum monſtra *Febronius* probat. Nam *Almainum* cujus etiam verba recitat, ſibi in hoc doctrinæ capite præiviſſe *Kauffmanſio* in *addendis* obijcit. Communitatem quoque Fidelium cum *Vaneſpenio* non invitus intelligit, qui & tertio primi operis capite *viros eruditos* laudarat docentes, *quod Papa & quilibet Epiſcopus legitime excommunicans id* nomine & vice *totius* Eccleſiæ *agat*, & in utroque volumine excommunicationibus, niſi ab Eccleſia probentur, vim adimit. *Fratris* demum nomine Pontificem quoque deſignari, qui *æque circumdatus infirmitate & peccato obnoxius*, ac propterea *denunciandum Eccleſiæ, quæ non poteſt dici eſſe Pontifex ipſe, ne idem ſit reus, & judex, corripiens & correctus* primo capite prioris libri dixerat cum *Gerſonio*, *Paullo Sarpio* immo & cum *Hermanno*, *Ameſioque* hæreticæ factionis Theologis. Verum neque *hierarchico ordini*, neque Fidelium cœtui aut datam aut promiſſam *primario* & imme-

media-

mediate a Chriſto fuiſſe quæ heic indicatur, corrigendi fratris poteſtatem, ea ſatis oſtendunt, quæ diſſertatione ſecunda a nobis dicta ſunt de *immediato*, ut ajunt, *clavium ſubjecto*. Præterea licet eadem poteſtas Eccleſiaſticis Magiſtratibus ſimul ſumptis tributa heic fuerit, neque enim Synodis quoque convenire coercendorum Præſulum facultatem negamus, ſingulis tamen præcipue conceſſam adſerimus. *Si non audierit eos*, dic Eccleſiæ; *refer rem totam ad Eccleſiam, penes quam mox dicit eſſe poteſtatem ligandi & ſolvendi, ideſt* DIC ECCLESIÆ PRÆSULI. Ita hunc locum interpretatur *Janſenius Iprenſis* in Tetrateuco (50), quem *Van-Eſpenius* præ *Gandavenſi* audire heic debuerat. Nam eamdem iis Matthæi verbis interpretationem adhibent *Chriſoſtomus*, *Theophylactus*, *Euthymius*. Nec ſane quidquam magis ridiculum foret, quam ita illud præceptum explanare, ut quoties peccantem in ſe aliquis, nec privata reprehenſione correctum denunciare volet, generale Concilium ex Epiſcopis omnibus convocandum ſit; aut etiam tota ipſa multitudo Chriſtianorum. Quorum alterutrum conſequens eſt ex *Almaini* & *Vaneſpenii* dogmatis a *Febronio* cooptatis. Sive enim, ut *Petavius* arguit (51) plena & abſoluta poteſtas, & juriſdictio Eccleſiaſtica in toto Eccleſiæ.

(50) *pag.* 147.
(51) *De Eccleſ. hier. lib.* III. *cap.* XVI. *n.* II.

cleſiæ corpore ineſt, cujus miniſtri, & exequutores ſunt Epiſcopi; ſive hierarchico ordini data eſt, alterum amborum congregari cœtum neceſſe erit; quandoquidem ad eos omnino deferendus eſt reus, qui ſummum jus & poteſtatem habent. Id enim toto illo in loco ſignificari *Febronii* duces contendunt. Nec minus ineptum eſt, Evangelica verba ad ipſum quoque Pontificem ſignificandum detorquere, qui *Eccleſiæ* Synodo ſcilicet Generali ſit denunciandus. Audiat me tantiſper *Febronius*. Sub *Fratris* nomine hoc loco indicati, continetur etiam *Epiſcopus diœceſanus* æque circumdatus infirmitate, & peccato obnoxius. Poteſt itaque & debet in ipſum quoque fraterna correctio exerceri; maxime ſi ob hæreſim, ſchiſma, vel diſſolutos mores multis ſcandalo ſit & offenſioni. Si vero fratrem corripientem, vel adhibitis teſtibus, non audiat, denunciandus erit Eccleſiæ, quæ non poteſt dici eſſe *Epiſcopus* ipſe: ne idem ſit reus & judex, corripiens & correctus. Neque poterit his caſibus Epiſcopus deferri Eccleſiæ diſperſæ, quæ ipſum coercere non valebit, ſed debebit congregatæ non utique in Provinciali, aut generali Concilio, quod quum neque exiſtat, neque in diœceſanorum poteſtate ſit cogere, ac ſæpe vel poſt diuturnos magnoſque conatus congregari non poſſit, abſurdum ac tanto malo inutile remedium foret, ſed in

prima

prima ſaltem, ut ajunt *inſtantia*, in diœceſana Synodo, quæ facillime celebrari poteſt, & totius adflictæ diœceſeos repræſentatio eſt. Sed nec poſſet *Epiſcopus* Eccleſiæ ſic congregatæ denunciari, nec ab ea corrigi, niſi hujus ſuperior eſſet poteſtas, immediate a Deo adcepta ad ligandum ſolvendumque omnes ſuæ diœceſeos Fideles, atque ipſum etiam diœceſanum Epiſcopum. Miraturne iſta *Febronius*? At mea non ſunt; ſua ſunt (52). „ Sub *Fratris* nomine hoc loco indicati, „ continetur etiam *Papa* æque circumdatus „ infirmitate, & peccato obnoxius. Poteſt „ itaque & debet in ipſum quoque fraterna „ correctio exerceri; maxime ſi ob hæreſim, ſchiſma vel diſſolutos mores, multis ſcandalo ſit, & offenſioni . . . . . Si „ vero fratrem corripientem, vel adhibitis „ teſtibus, non audiat denuntiandus erit *Eccleſiæ*, quæ non poteſt dici eſſe *Pontifex* „ ipſe: ne idem ſit reus & judex, corripiens & correctus. Neque poterit his caſibus „ Pontifex deferri Eccleſiæ *diſperſæ*, quæ „ ipſum coercere non valebit, ſed debebit „ *congregatæ* in univerſali Concilio, quod „ totius nomini Chriſtiani repræſentatio eſt. „ Sed nec poſſet Papa Eccleſiæ ſic congregatæ denunciari, nec ab ea corrigi, niſi „ hujus ſuperior eſſet poteſtas, immediate „ a Deo accepta ad ligandum ſolvendumque „ om-

(52) *T. I. cap. I. §. V. pag.* 28.

„ omnes fideles, atque ipſum etiam *Roma-*
„ *num* Pontificem. “ Ego nonniſi *Pontificis* ac *Papæ* nomini *Epiſcopi* nomen ſubſtitui, Exſpecto, ut ſe expediat. Suggeram ego non difficilem ſe ſe extricandi rationem. Dicat mecum, in citato *Matthæi* loco de Fratribus agi in Fratres peccantibus, de ſubditis ſcilicet Fidelibus, utque ſi poſt privatam correctionem minime reſipiſcant, ad ipſorum ſuperiorem deferantur, præſcribi: non autem quoſdam omnino extraordinarios caſus adtingi, cujuſmodi ille Papæ peccantis, privatoſque correctores ſpernentis. Pro his enimvero caſibus eam cenſeo regulam eſſe ſervandam, quam tradit S. *Thomas* (53): *quamvis Prælati ſint corripiendi a ſubditis, non eſt tamen pœna infligenda, ſed recurrendum eſt ad Superiorem denunciando:* VEL SI NON HABET SUPERIOREM, *recurrendum ad Deum, qui eum emendet, vel de medio ſubtrahat* (54). Conclamatum quidem erit, ſi hæc ab ipſo adcipiatur regula de ſubiiciendo generalis Concilii correctioni ac poteſtati Pontifice. Verum ejus æquitatem agnoſcere vel ipſe *Febronius* debet. Nam is ille eſt, qui omni *Romanos* Pontifices in temporalia Regum poteſtate ſpoliat, immo ex hujus indebitæ poteſtatis uſu Chriſtianum orbem cum bellis, direptionibus, cœdibus miſerrime per multa ſæcu-

(53) *in IV. diſs. q. II. a. II. quæſtiunc.* 3.
(54) *Confer.* Antifebr. *T. I. diſſ. I. cap. VII. n.* 3.

ſæcula conflictatum fuiſſe deplorat? Haud equidem putaverim, ipſum quam *Romanis* Pontificibus adimit in Reges poteſtatem, Eccleſiæ Conciliis tribuendam cenſere, hinc enim eadem tandem orirentur mala, quæ uſurpata Pontificum poteſtas intulit. *Boſſuetio* adſentietur utique unius Dei judicio ſupremorum Principum geſta reſervanti. Ergo ſub *Fratris* nomine *Matthæi* verbis indicati non continentur Reges *æque* licet *circumdati infirmitate*, *& peccato obnoxii*; neque id abſonum *Febronio* videtur. Et mirabitur a nobis *omnium Chriſtianorum Patrem*, *& doctorem* (55) *Romanum* Pontificem correctionis præcepto ſubtrahi? At Reges ſuperiorem non habent, niſi Deum. Ita ſit, nec enim heic omnia expendere vacat. Sed nec Pontifex certe habet, vel ſi Pontifici ſuperiorem quempiam eſſe debere ais, quia *ſub fratris nomine continetur uti æque circumdatus infirmitate*, *& peccato obnoxius* dabis hanc mihi veniam, ut quoniam Reges *æque circumdati infirmitate*, *& peccati obnoxii ſunt*, ad eos quoque Evangelicæ correptionis præceptum pertinere adfirmem. Eſt & aliud quod urgeam. Quid ſi generale Concilium ſchiſmate in factiones diſcindatur, aut in hæreſim prolabatur? Exempla in promptu ſunt: ne *Baſileenſes* appellem; quid de *Ariminenſibus*, quid de *Epheſinis* in ſecunda e-

L 2 jus

(55) *Concil. Florentin. in decret. union.*

jus nominis Synodo Patribus exploratius, quam eos peccaſſe? Superiorem non habebant; *Febronius* enim ſupremam in Concilio poteſtatem collocat. Quid ergo? Fratres erant *æque circumdati infirmitate*, *& peccato obnoxii*, nec ulli illorum corrigendorum poteſtas erat. Angelici igitur Doctoris regulæ inſiſtamus, ne inextricabilibus nos cum *Febronio* laqueis implicemus. Ac de Pontificibus ab Eccleſia corrigendis hactenus.

XII. Quid vero ſi alios *Romanus* Pontifex corrigere ad Evangelicam præceptionem debeat? Hoc primum tene, poſſe illum privatam admonitionem peccantibus adhibere, tum ubi hæc inanis ſit, *dicere Eccleſiæ*, nempe ut *Bellarminus* cum in altero de Conciliis libro (cap. XIX.) tum in *Italica* Reſponſione *al Trattato de' ſette Teologi* pag. 95. edit Rom. 1606. ajebat, *ſibi ut Eccleſiæ Præſidi*, quin aliud a ſe diſtinctum, ac ſuperius Eccleſiæ tribunal agnoſcant. Quamobrem quas *Febronius* correctoribus *Romanis* fraudes objiciebat, ex *Paulli Sarpii* commenta ſunt, a *Pereira* deinde pro ſua liturgicorum librorum eruditione inconſiderate illuſtrata. Neque enim quidquam *Romanorum* Pontificum auctoritati metuendum erat, ſi ea Miſſalium librorum lectio retineretur. Quod *R manos* correctores, ut illam delerent, maxime impulit, Evangelium ipſum fuit, quod centum Miſſalibus vel in mem-

brana

brana ſplendide impreſſis, aut etiam a *Bibliopola Regis Luſitanorum* excuſſis fuerat anteferendum. Nam apud *Matthæum* hoc eſt octavi & decimi capitis initium: *In illa hora adceſſerunt diſcipuli ad Jeſum dicentes, quis putas major eſt in Regno Cœlorum? Et advocans Jeſus parvulum ſtatuit eum in medio eorum, & dixit &c.* Sequitur Chriſti ſermo, cujus illa verba: *ſi peccaverit &c.* pars ſunt; in eo autem *Petrus* numquam, ſed generatim diſcipuli nominantur. Expleto ſermone, *tunc*, inquit *Matthæus* commate XXI. *adcedens Petrus &c.* En prima *Petri* mentio. Ea igitur Miſſalium lectio, quæ ad S. *Pii* V. tempora obtinuit. *Reſpiciens Jeſus in diſcipulos ſuos dixit* Simoni Petro: *ſi peccaverit in te &c.* a *Matthæi* ſententia plurimum diſtabat, dignaque erat, quæ ad Evangelicum textum reformaretur. Hæc immutandæ lectionis cauſſa fuit *Romanis* Correctoribus, non ea, quam *Febronius* ex *Sarpio* & *Pereira* mutuatus eſt. *Pii* autem V. tempora indicavi, quod anno MDLXX. *Romæ apud heredes Bartholomæi Faletti, Johannem Variſcum, & ſocios*, præmiſſa S. *Pii* V. Conſtitutione eo ipſo anno edita XXIX. Julii Miſſale habeam mutatam jam veterem lectionem exhibens(56). Hinc

porro

(56) Hæc deinde lectio ſervata eſt in Miſſalibus tum *Romæ* editis a. 1578. in ædibus Populi Romani, & 1588. apud *Dominicum Baſantum* Venetiis 1589. apud *Junctas*;

quod

porro duo ſequuntur, ex quibus tandem *Febronius* diſcat, non eſſe, cur librariæ *Pereiræ* ſui eruditioni tantopere fidat. Alterum eſt, *non duraſſe uniformem hanc lectionem uſque ad correctiones Miſſalis factas juſſu* Clementis *VIII.* & Paulli *V.* (57), alterum eſt, inter Correctores, quibus hæc debetur immutatio, adeo *Bellarminum primum locum non tenuiſſe*, ut nullum aut habuerit aut habere potuerit. Anno enim 1570. *Bellarminus* in *Belgio* degebat, nec niſi a. 1576. *Romam* venit. An non pudere *Febronium* deberet, dum tot ſe errorum convictum videt?

XIII. Interea tamen, inquiet, duo Romani Pontifices *Gregorius* M. & *Silveſter* tribunal Eccleſiæ a ſe diſtinctum agnovere. Ubinam? Non in iis certe locis, quæ *Febronius* antea reddidit. Nam ut de *Gregorio* primum dicam, in ea ad *Johannem* epiſtola recitatis Chriſti verbis: *ſi peccaverit in te &c.* continenter addit: *Ego itaque per Reſponſales meos ſemel & bis verbis humilibus hoc quod in tota Eccleſia peccatur, corripere ſtudui: nunc per me ipſum ſcribo. Quidquid facere*

quod addo, ne ob *Dominicanum* illud Miſſale a. 1590. a. 1590. a *Pereira* & *Febronio* indicatum quis forte ſuſpicetur, novam Pii V. Lectionem non fuiſſe in Miſſales libros paſſim invectam.

(57) Quæ quidem loquendi ratio ridicula eſt; ſupereſſet enim quærendum, an ſub *Clemente* VIII. an potius ſub *Paullo* V. fuiſſet ille Miſſalis locus *Romæ* emendatus.

cere humiliter debui, non omiſi'. Sed quia in mea correptione deſpicior reſtat ut Eccleſiam debeam adhibere. Quid heic *Eccleſiam adhibere*, niſi ipſa illius, quam ad eum dabat epiſtolæ ſcriptio, poſtquam per reſponſales illum quaſi privatim ex Chriſti præcepto ſemel atque iterum monuiſſet? Ubi nempe primo per unum ex ſuis reſponſalibus corripuerat, illud Chriſti impleverat: *Vade & corripe eum inter te & ipſum ſolum*. Nihil correptio profecit? ſecundo per alios reſponſales admonuit, illud Chriſti ob oculos habens: *adhibe tecum adhuc unum vel duos &c.* Ne hoc quidem frangendæ *Johannis* temeritati ſatis fuit, *nunc*, inquit, *per me ipſum ſcribo*, idque ea de cauſſa ſe facere ait, quod *quia in mea correptione deſpicior, reſtat ut Eccleſiam debeam adhibere*; ex Evangelico igitur oraculo: *quod ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ, adhibebat Eccleſiam* dum per ſe ipſum ſcribebat. Dolebat enimvero humillimus Paſtor eo ſe *Johannis* pervicacia ductum, ut ne Evangelicis deeſſet præceptis, publici monitoris partes ſuſcipere cogeretur. Quamobrem addit: *Omnipotens Deus fraternitati veſtræ indicet, quanto circa vos amore conſtringor, quantumque in cauſſa non contra vos ſed pro vobis lugeo. In qua tamen præceptis Evangelicis, inſtitutionibus Canonum, utilitatibus fratrum perſonam præponere non poſſum, nec ejus quem multum amo*. En quod

ſupra ajebam, Pontifices poſſe *dicere Eccleſiæ*, quin tribunal a ſe diſtinctum, atque adeo ſuperius in Eccleſia eſſe fateantur. Nihil quidem ad hoc explicandum *Gregorii* exemplo luculentius adferri potuiſſet. Quod ad *Silveſtrum* adtinet, ægre adducor, ut de illo ſermonem inſtituam; id enim abſque *Febronii* dedecore me facere minime poſſe intelligo. Deum bonum! *Silveſtrum* appellare audet, poſtquam *Maimburgum* eadem de *Silveſtro* in tractatu de *Romanæ Eccleſiæ, ſuorumque Epiſcoporum conſtitutione ac prærogativis* ex *Launoii* centonibus inconſiderate jactantem tum *Charlaſius in Gallico de Eccleſiæ poteſtate* commentario (58), tum Anonymus Theologus in *Gallicis* item ad eum tractatum animadverſionibus (59) inſignis erroris convicere? Quid enim magis ridiculum, quam veluti *Silveſtri* II. *Romani* Pontificis epiſtolam in medium adferre, quæ & a *Gerberto* nondum Pontifice, & iniquo aut potius furente in *Johannem* XV. animo perſcripta ſit? Obrepſerat ſcilicet in *Rhemenſem* Sedem *Gerbertus*, deturbato contra fas *Arnoldo* Archiepiſcopo, ac reclamante *Johanne*. Audierat porro *Gerbertus*, properare in *Gallias* Apoſtolicæ Sedis legatum in hanc controverſiam inquiſiturum. Metuens igi-

(58) *De la puiſſance de l'Egliſe cap. XX. pag.* 358.
(59) *Remarques d'un Theologien &c.* Cologne 1688. cap. 18. p. 339.

igitur *Gerbertus*, ne quod reapſe contigit (60), a Legato pro *Arnoldo* jus diceretur, *Sequinum Senonenſium* Antiſtitem iis litteris in ſuas partes pertrahere ſtuduit. Quæſo ab *addendis* deinceps *Febronius* abſtineat. Diſſertatione prima, ubi de Cardinalis *Cæſarinii* palinodia agebamus, vidimus quam inepte *Pii* II. verba in *addendis* intellecta ab eo fuerint; heic Archiepiſcopum, immo vero pſeudo-Archiepiſcopum *Rhemenſem* in iiſdem *addendis* habemus *Romanæ* Eccleſiæ Pontificatu decoratum quinque fere aut ſex annis, antequam non *Johanne* ſolum, a quo a. 995. fuerat dejectus, ſed etiam *Gregorio* V. hujus ſucceſſore defuncto ſummus Pontifex renunciaretur. Iterum rogo ſi nomini ſuo conſultum velit, deinceps ab *addendis* abſtineat.

CA-

(60) Vide *Baronium* ad ann. 998. ubi *Gerberti* litteras recitat, ac diligentiſſime examinat.

CAPUT VII.

Nullum in Eccleſiaſtica hiſtòria monumentum exſtare, quod generalia Concilia in Romanos *Pontifices ex poteſtate quidquam egiſſe comprobetur*. Febronius *fraudis*, *oſcitantiæ*, *atque inſcitiæ convictus*.

I. ALIORUM FORTE HOMINUM CAUSSAS DEUS VOLUERIT PER HOMINES TERMINARE: SEDIS ISTIUS PRÆSULEM SUO SINE QUÆSTIONE RESERVAVIT ARBITRIO. VOLUIT BEATI PETRI APOSTOLI SUCCESSORES COELO TANTUM DEBERE INNOCENTIAM, *& ſubtiliſſimi diſcuſſoris indagini inviolatam exhibere conſcientiam*. Ab his *Ennodii* verbis in Apologia pro *Symmacho Romano* Pontifice *Synodali* (Patrum *Romani* Concilii) *auctoritate conſcripta & roborata* exordiri hoc caput placet. " Occurrunt tamen, inquit *Febronius* (1), exempla, ,, quibus Synodi ſuam in Pontifices auctoritatem explicaverunt. Concilium *Conſtantinopolitanum* Generale VI. inter hæreticos *Honorium* anathematizavit. Concilium *Romanum* anni 963. Papam *Johannem* XII. depoſuit, & quamvis illud generale haud fuiſſe dicatur, indicat nihilominus & firmat opinionem communem illius

(1) *T. II. pag. 460.*

„ illius ævi de ſuperioritate Concilii ſupra
„ Pontificem. Concilium *Lateranenſe* anni
„ 1112. ratione inveſtituræ emendavit *Paſchalem* II. *Conſtantienſe* Concilium *Johannem* XXIII. maxime ratione ſimoniæ depoſuit. *Baſileenſis* Synodus *Eugenium* IV.
„ frivole reſilientem ad officium compulit.
„ Opponant *Romanarum* partium ſtudioſi his
„ Conciliaris auctoritatis actibus quidquid
„ voluerint, nunquam obtinebunt, quin a
„ *prudentioribus* agnoſcatur, vulgatam conti-
„ nuamque in Eccleſia opinionem traditio-
„ nemque fuiſſe, quod Concilium in qui-
„ buſcumque actibus auctoritatis circa *fi-*
„ *dem*, *mores*, & *ſchiſmatum extirpationem* ſit
„ ſupra Papam. Quid aliud præterea quam
„ ſuperioritatem Concilii ſupra Pontificem
„ indicat, quod ſcripſit clar. *Oberhauſer Prælect. Jur. Canon. lib. II. pag.* 142. ſcilicet:
„ *Omnia fere Concilia refricaverunt ſententias*
„ *anteriores Pontificum*, *& nominatim* Con-
„ ſtantinopolitanum II. Vigilii *Papæ Conſtitutum refutavit*."

II. De *Conſtantienſi* & *Baſileenſi* Conciliis ſingulatim claritatis gratia agendum deinde erit. Heic cetera quæ audivimus, exempla perpendamus, videamuſque quanta *prudentia* futuri ſint, qui *vulgatam* agnoſcent, *continuamque in Eccleſia opinionem traditionemque fuiſſe*, *quod Concilium in quibuſcumque actibus auctoritatis circa* fidem, mores, & ſchiſmatum ex-

tir-

tirpationem *ſit ſupra Papam*. Ab ultimo eoque antiquiore *Vigilii* exemplo initium eſto. *Oberhauſerum* equidem *clariſſimi viri* titulo inſignitum a *Febronio* non miror; hoc tamen loco noluiſſem. Dum enim ait, *omnia fere Concilia refricuiſſe ſententias anteriores Pontificum*, nihilminus eſt quam clariſſimus; tantæ hoc dictum temeritatis, verbo ſit venia, plenum eſt, atque inſcientiæ. Iis quæ in *Antifebronio* hac de re dicta a me ſunt (2), nihil eſt quod addam. Confutentur antea, ſi poſſunt. Quod autem de *Vigilii Conſtituto* heic ait *Oberbauſerus*, ne id quidem viro clariſſimo dignum eſt. Doctiſſimus quidem Cardinalis *Baronius* (3) opinatus eſt, miſſum ad quinctam Synodum a *Juſtiniano Vigilii Conſtitutum* fuiſſe, ab illa vero in ſexta collatione refutatum. Verum Illuſtriſſimus de *Marca* in egregia diſſertatione de *Epiſtola Vigilii* iis argumentis ad hanc refellendam ſententiam uſus eſt (4), quæ deinde eruditis pleriſque viris plane perſuaſerunt, ne inſpectum quidem a Synodi Patribus fuiſſe *Conſtitutum Vigilii*, *Juſtiniano*, cujus id maxime intererat, illud callide ſupprimente (5). Quamquam concedamus quinctæ Synodi

(2) *Lib. IV. cap.* 3.
(3) *ad ann.* 553.
(4) *N. XII.*
(5) Confer Charlaſium *de la puiſſance Eccleſiaſtique* adverſus *Maimburgum Cap. VII. pag.* 108. & *cap. XI. pag.* 184.

di Patres *Vigilii conſtitutum* improbaſſe. Jurene id factum ab illis ſit? inquirendum ſupereſt. Nego enimvero. Id ipſa Concilii geſta nos docent. *Vigilius* Synodum etſi ſecundo a Legatis Concilii initiatus adire noluerat, ſed ſcripto ſe quid de tribus Capitulis ſentiret, oblaturum Imperatori receperat. Veritus porro *Juſtinianus*, ne quam maxime urgebat, trium Capitulorum damnationi petitæ a *Vigilio* induciæ moram inijcerent, *Conſtantinum* Sacri Palatii Quæſtorem ad Synodum miſit, qui litteras ea de re antea a *Vigilio* perſcriptas ad *Aurelianum Arelatenſem* & ad *Valentinianum Scythiæ* Epiſcopum, & ſententiam ab eodem Pontifice latam adverſus *Ruſticum* & *Sebaſtianum* Diaconos ſuos illorum Capitulorum defenſores e *Latina* in *Græcam* linguam verſas Patribus exhiberet; quo ſcilicet intelligerent, non eſſe, cur novum *Vigilii* ſcriptum exſpectarent, quum ejus mens ſatis ex iis, quæ ſæpius etiam ſcripto docuerat, explicata videretur. Cur hoc? niſi quia, ut inquit de Marca (6)
,, prima ſemper fuit in Synodis Œcumeni-
,, cis ſententia *Romani* Pontificis. Itaque
,, *Juſtinianus*, ne prætermiſſa videretur in
,, hoc negotio *Vigilii* auctoritas, *conſtitutum*
,, qui-

184. Anonymi *Remarques ſur le Traitè de l' Egliſe de Rome cap.* XVIII. *pag.* 287. Ballerinios T. *IV. Operum* Card. Noriſii *in diſſ. de quincta Synodo*, & Orſium *hiſt. Eccleſ. lib.* XII. *n.* 84.

(6) *l. c.*

„ quidem ſuppreſſit; ſed alias *Vigilii* priores
„ ſententias, quæ annis ſuperioribus ab eo
„ latæ erant οἰκονομικῶς, Synodo exhibuit,
„ ut in Actis omnia rite & ſolemniter ge-
„ ſta fuiſſe viderentur. Quare Synodus quo-
„ que ipſa magnum decreti ſui momentum
„ in eo poſuit, quod *Vigilius* tria Capitula
„ ſæpius & ſcripto & ſine ſcripto condem-
„ naſſet; etſi conqueratur, quod conventui
„ licet illuſtri legatione invitatus, intereſſe
„ noluerit, ſatiuſque duxerit polliceri, ſe
„ ſuam ipſius ſententiam ad Principem miſ-
„ ſurum. " Hinc ergo fit, omnia ibi fuiſ-
ſe contra Canones geſta, præſertim quum *Vigilius*, ut in ipſo illo ſuo *Conſtituto* ait, *Pelagium* diaconum ad Patres miſiſſet, graviter admonens, *antiquum & regularem cuſtodientes ordinem, ne ante ſuæ, hoc eſt Sedis Apoſtolicæ .... promulgationem ſententiæ quidquam proferre tentarent, unde ſcandali rurſus, quæ ſopita fuerat, oriri poſſet occaſio*. Quid ergo ejuſmodi Concilii acta nobis objiciantur? Dedit deinde, ſex ſcilicet a ſoluta Synodo menſibus *Vigilius* decretalem de tribus Capitulis ad *Eutychium* Epiſtolam, de cujus fide non fuiſſe, cur *Garnerius* dubitaret, in *Antifebronio* (7) monui. Vide autem quam *altas*, ut cum eodem de *Marca* loquar, *in mentibus hominum tunc temporis egerit radices* tradita a majoribus ſententia de ſumma Se-
dis

(7) *l. c.*

dis Apoſtolicæ auctoritate. „ Quum enim
„ de ceteris Synodis Œcumenicis ea reve-
„ rentia loqui ſoliti eſſent Summi Pontifi-
„ ces ipſeque adeo *Vigilius* in hoc decreto
„ ſcilicet, ut ſe eas ſuſcipere, amplecti, &
„ devota mente venerari profiteretur, utpo-
„ te quæ Sedis Apoſtolicæ ſuffragio & uni-
„ verſalis Eccleſiæ conſenſione firmatæ eſ-
„ ſent, hanc quinctam Synodum *Vigilius* ne
„ quidem Synodi nomine cohoneſtat; nem-
„ pe illa ratione motus, quod ejus celebra-
„ tioni, iis conditionibus, quibus facta eſt,
„ conſenſum non præbuiſſet. Deinde vero
„ quod etſi vitium illius ex poſtfacto diſſi-
„ mulaſſet, a *Conſtituti* ſui promulgatione
„ ceſſatum fuerat, ut monui. Quod vero
„ ad rem ipſam adtinet, ipſe ſua actorita-
„ te, ſuoque decreto Tria Capitula dam-
„ nat; quoscumque vero, qui jam illa con-
„ demnaverunt (his verbis Synodum *Conſtan-*
„ *tinopolitanam* ſignificat,) fidem a quatuor
„ Synodis prædicatam amplectentes, eos *fra-*
„ *tres & conſacerdotes eſſe definit*, id eſt, e-
„ os communioni ſuæ adjungit, eorumque
„ ſententiæ robur illud impertitur, quod ex
„ conſenſione cum ipſius decreto trahere de-
„ bent. Eandem ſententiam ſuperioribus epiſto-
„ læ verbis ſic expreſſerat: *quæ a nobis definiri*
„ *debent, revelante Domino, & inveſtigata verita-*
„ *te ſalubriter impleta ſunt*. Quaſi diceret, hanc
„ quæſtionem, licet ab Epiſcopis diſcuſſam
„ in

„ in Synodo, & eorum ſuffragiis decifam, „ ſedis apoſtolicæ decreto eſſe peremptorie „ definiendam. Unde hoc ſuum decretum „ διατύπωσιν appellat ad Principum exem- „ plum". Quod igitur ſeparati a *Vigilio* egerant *Conſtantinopolitani* Patres, nullius eſt auctoritatis. Atque id *Græci* agnoverunt. Cur enim decretum illud *Vigilii* in Acta retulerunt continenter poſt Synodi definitionem? *Photiuſque* ipſe (8) confirmatam a *Vigilio* Synodi definitionem oſtentavit? niſi quod intelligerent, nullius eam auctoritatis eſſe poſſe, niſi ab Apoſtolica Sede probata fuiſſet. Neque illud omittendum quod poſtea contigit. *Iſtriæ* Epiſcopi Quinctam Synodum, quod ab ea *Chalcedonenſis* improbata acta ſibi falſo perſuaderent, ſuſcipere renuebant, in ſuique ſchiſmatis excuſationem Sedis Apoſtolicæ, quæ cauſſæ hujus initio damnationi trium Capitulorum per *Vigilium* Papam obſtitiſſet, auctoritatem prætexebant. Quid vero ad eos *Pelagius* II.? quid *Magnus Gregorius*? Si generalia Concilia *Romanis* Pontificibus auctoritate præſtabant, reſponſio in promptu erat, quinctam Œcumenicam Synodum aliter ab Apoſtolica Sede ſenſiſſe, illiuſque, non hujus ſtandum judicio. At nec *Pelagius* II. nec *Gregorius* hac ſibi facillima utique, & peremptoria reſponſione utendum eſſe cenſuerunt. Id unum ſchi-

(8) *in lib. de Synodis.*

ſchiſmaticos monebant, perſpecta melius veritate *Vigilium* ſententiam mutaſſe. Hoc enimvero, ut obiter dicam, falli *Romanos* Pontifices poſſe in cudendis fidei definitionibus non efficit, quum tota illa de tribus Capitulis quæſtio non fidei cauſſam, ſed perſonarum reſpiceret, ac præterea nihil eorum, quæ ad Synodi confirmationem ſcripſerat, ſtatueratque *Vigilius* ſolemnem fidei definitionem exhibeat, ſed unam veritatis inquiſitionem. Quare idem *Pelagius* II. ad *Iſtriæ* Epiſcopos ſcribebat (9): *Si igitur in trium Capitulorum negocio*, ALIUD, QUUM VERITAS QUÆRERETUR, ALIUD INVENTA VERITATE DICTUM EST, *cur mutatio ſententiæ huic ſedi in crimine obijcitur, quæ a tuncta Eccleſia in ejus auctore veneratur?* Non *enim mutatio ſententiæ*, ſed *inconſtantia ſenſus in culpa eſt*.

II. Jamvero *Honorii* cauſſam a *Charlaſio* (10), ab Anonymo *Maimburgi* reprehenſore (11) a *Garnerio* (12) atque a *Ballerinio* (13) ſtrenue propugnatam quid heic defendere adgrederer? Quod unum ad anathema in *Honorium* a Sexta Synodo latum, & a *Febronio* obiectum ſpectat, dicam cum eodem *Bal-*

[9] *Epiſt. ad Iſtr. Epiſc. cap.* VIII.
[10] *De la Puiſſance Eccleſiaſt. cap.* XII.
[11] *Remarques cap.* 12.
[12] in diſſ. quæ in appendice ad *librum diurnum* exſtat.
[13] *de vi ac ratione* Primat. *cap.* XV. §. 9. *pag.* 302. *ſeqq.*

lerinio (14) *id opponi omnino inepte* . „ Ut „ enim hoc factum probaret generalis Concilii juriſdictionem in ſummos Pontifices, „ duo probanda eſſent, nimirum & *Honorium*, jamdiu ante e vivis ſublatum, adhuc fuiſſe Summum Pontificem actuali „ primatu fungentem , & Concilium eo anathemate veram in ipſum juriſdictionem „ exercuiſſe. Utrumque autem falſum eſt. „ Summi enim Pontifices , una cum vita „ Pontificatum actualem amittentes, ſecum „ non deferunt Primatum, ſed in Sede Apoſtolica relinquunt ad ſucceſſores transferendum ; & ſicut nullam primatus juriſdictionem habent amplius, nec exercere poſſunt in Eccleſiam; ita Eccleſiaſtica „ proprie dicta juriſdictio atque poteſtas , „ quæ *Petro* & Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus a Chriſto tradita fuit *ſuper terram* „ tantum, ad mortuos non extenditur, quorum judicium ſoli Deo reſervatur, ut monuit S. *Gelaſius* in epiſtola ad *Dardanos* de „ cauſſa *Acacii*, & in geſtis Synodalibus de „ abſolutione *Miſeni*. Damnatio vero & anathema , quod aliquando latum fuit ab „ Eccleſia in mortuos, ſicut & quorumdam, „ qui obierant, abſolutio , non fuerunt actus juriſdictionis proprie dictæ in ipſos, „ quaſi

[14] *De Poteſt. Eccleſ. can. V.* §. I. *n.* 5. *pag.* 68. Confer quæ in eamdem ſententiam diſputat eruditus Auctor *Diſceptationis* contra *Nellerum* alias indicatæ ; editæque *Leodii* a. 1767. [*p.* 128.]

„ quaſi mortuos extra Eccleſiæ judicium con„ ſtitutos ipſa poſſet ligare, vel ſolvere, nec „ ſortem ipſorum, cui poſt mortem divino „ judicio fuere addicti, potuit mutare (in„ dulgentiæ pro animabus purgantibus *per* „ *modum ſuffragii* impertitæ ab Eccleſia, ad „ juriſdictionem proprie dictam non ſunt „ referendæ); ſed tota earum vis ac juriſ„ dictio quædam vivos reſpicit, ut abſolu„ tos ex. gr. ab excommunicatione donare „ poſſint Eccleſiaſtica ſepultura, atque juva„ re ſuffragiis, vel damnatos ex. gr. ob er„ rorem, quem docuerunt, vel cui favorem „ præſtitere, ita caveant, ne ipſorum ſcri„ ptis aut auctoritate decipiantur. Ita *Ho*„ *norius* damnatus. Notanda autem hac in „ re potiſſimum verba tertiæ adloquutionis „ *Hadriani* II. ad *Romanæ* Synodi Patres, „ quæ lecta ſubinde, & inſerta fuerunt ge„ ſtis octavi Concilii Œcumenici Act. 10. „ *Romanum Pontificem de omnium Eccleſiarum* „ *Pontificibus judicaſſe legimus; de eo vero* „ *quemquam judicaſſe non legimus. Licet enim* „ Honorio *ab Orientalibus* (ut non immeri„ to *Charlaſius*, *Occidentales* hac in re *orien*„ *talibus* non adhæſiſſe collegerit) POST MOR„ TEM (quum ſcilicet non amplius Ponti„ fex reapſe eſſet) *anathema ſit dictum; ſcien*„ *dum tamen eſt, quia fuerat ſuper hæreſi ac*„ *cuſatus, propter quam ſolam licitum eſt mi*„ *noribus majorum ſuorum motibus reſiſtendi*,

„ *vel pravos ſenſus reſpuendi: quamvis & ibi* „ (in caſu *Honorii*) *nec Patriarcharum*, *nec* „ *ceterorum Antiſtitum cuipiam de eo quamlibet fas fuerit proferendi ſententiam*, *niſi e-* „ *juſdem primæ Sedis Pontificis conſenſus præ-* „ *ceſſiſſet auctoritas*. Adeo vero octavæ Sy- „ nodi Patribus perſuaſum fuit, neminem „ poſſe contra primæ Sedis Antiſtites ſen- „ tentiam ferre, ut ne ipſis quidem œcu- „ menicis Conciliis hanc poteſtatem tribue- „ rint. Sic enim illi (15): *Si qua vero* „ *Œcumenica Synodo collecta de* Romana *e-* „ *tiam Eccleſia controverſia exſtiterit; licebit* „ *cum decenti reverentia de propoſita quæſtio-* „ *ne veneranter percontari reſponſumque admit-* „ *tere*, *& ſive juvari*, *ſive juvare*, *non ta-* „ *men impudenter contra ſenioris* Romæ *Pon-* „ *tifices ſententiam dicere*. In textu *græco* ver- „ bum ἀποφέρεσθαι legitur, quod hic red- „ ditur *ſententiam dicere*. At ſi vim ejus ver- „ bi propriam ſpectemus, ſignificat potius in „ *jus vocare*, ſubintelligendo γραφὴν, vel „ δίκην, quæ formula eſt uſitatior. Cur ve- „ ro generali Synodo non liceat, niſi per „ impudentiam atque temeritatem *Romanos* „ Pontifices in judicium vocare, aut con- „ tra ipſos ſententiam dicere, ubi rebus ex- „ penſis cauſſa juſta credatur, ſi legitimam „ ſupra ipſos generale Concilium juriſdictio-

„ nem

[15] *Act. X. Can.* 53.

„ nem hebeat? Hoc, inquit *Ballerinius* (16)
„ œcumenicæ Synodi teſtimonium nulli ob-
„ noxium controverſiæ quantum præſtet a-
„ liis quibuslibet poſterioris ævi, & infe-
„ rioris multo, aut nutantis auctoritatis,
„ quæ ab adverſariis opponi ſolent, facile
„ eſt judicare. Hic certe generalis Concilii
„ Canon, quo *Romani* Pontifices ab œcu-
„ menicæ quoque Synodi ſententia atque ju-
„ riſdictione ſubtrahuntur, ſatis ſuperque
„ omnem exceſſus aut adſentationis notam
„ detergit ab eo generali exiomate, *Prima*
„ *Sedes non judicatur a quoquam*, quod ex
„ antiquitate, ac ex quodam principio na-
„ turali depromptum, generalis quoque Con-
„ cilii jus in ſummorum Pontificum perſo-
„ nas evidenter excludit." (17)

[16] *l. c. pag.* 72.

(17) Locus hic eſt, ut a *Pereiræ* reprehenſione *Romanam* aulam vindicemus. Inter exempla, quæ *Luſitanus* hic Theologus adfert [de *Epiſcopor. poteſt. pag.* 97.] ut illud comprobet: " è maſſima ben nota della Corte *Romana* il
„ tentar di ſopprimere tutti li monumenti antichi, e mo-
„ derni, quali incomodar poſſono in qualche modo le ſue
„ nuove preteſe " unum producit, quod ad præſens *Honorianæ* cauſſæ argumentum pertinet. " Soppreſſero nell'
„ anno 1660. l' Edizione dell' antico Rituale *Romano*, che
„ porta queſto titolo *liber diurnus* Romanorum *Pontificum*
„ pubblicato in *Roma* da *Luca Holſtenio*, e lo ſoppreſſero
„ con tanto impegno, che il Nunzio *Picolomini* adoperò
„ ſomma diligenza per levare dalle mani dell' Illuſtriſſimo
„ de *Marca* tre fogli già ſtampati, e mandati da *Roma* a
„ quel Prelato, e gli riuſcì con ſomma accortezza di car-

„ pirli,

III. De *Johanne* XII. quid dicam? Novit *Febronius*, graviſſimam nobis cum illo controverſiam eſſe, num œcumenicis Synodis poteſtas ſit exauctorandorum *Romanæ* Sedis Pontificum, qui certi ac legitimi ſint. Nec particularis *Romanæ* Synodi, quæ acephala ſuum dejecerit Pontificem, veretur nobis facta objicere? Quidni ergo diœceſanæ Synodo liceat ſuum deturbare Antiſtitem? Huc ergo veteris diſciplinæ ſtudium ducit, ut quæ maxi-

„ pirli, come lo atteſta il *Baluzio* nelle note al libro de „ *Concordia* della terza edizione di *Parigi* dell' anno 1704. „ pag. 55. E la ragione di sì grande impegno era, che „ in quel *diurno*, il quale per molti ſecoli fu il Rituale „ di *Roma*, contenevaſi tra l' altre coſe il giuramento, „ che preſtavano li Papi d' oſſervare inviolabilmente li „ Canoni e le leggi de' Concilj generali; conteneva eſſere ſtato condannato Papa *Onorio* I. nel ſeſto Sinodo *co-* „ *me Eretico*, e come fautore dell' Ereſia de' *Monoteliti*, „ e conteneva molt' altre coſe, che una volta s' avevano „ come certe, ſtabili, e già decretate, le quali ora punto „ non piacciono alla *Romana* Curia, come ſi può vedere „ nella ſeconda edizione di queſto *diurno* già pubblicato „ in *Parigi* nell' anno 1680. dal *Geſuita Giovanni Garner* „ tratto da' MSS. che ſi conſervano in *Francia*, e da me „ letto PIU VOLTE". Gratulor *Pereiræ* ſæpius iteratam hanc *diurni* libri lectionem. Sed vide, quam diverſis eum librum oculis *Pereira* & *Garnerius* legerint. Ille in eo *Honorium* vidit damnatum COME ERETICO; hic in præfatione profitetur, *nihil eo libro aut neceſſarium magis ad maledicorum ora obſtruenda, aut honorificentius ad Sedis Apoſtolicæ dignitatem adverſus* Honorii *calumniatores*. Utri credendum? *Garnerio* certe; hoc enim unum de *Honorio* in *ſecunda Profeſſione Fidei* dicitur [*pag.* 41.]: *qui pravis eorum* [Monothelitarum] *adſertionibus fomentum impendit*; quod *Leo* II. in epiſtola ad Epiſcopos *Hiſpaniæ* ab eodem *Garnerio* recitata [*pag.* 190.] explicat his verbis: *qui flammam*

maxime contra canones ſint, extollamus, Hoc ergo habeat *Febronius*, non *Romanam* Synodum quæ *Johannem* XII. *Leone* VIII. ſuffecto e *Petri* Sede depulit, appellandam, ſed conciliabulum; *Leonemque* VIII. verum fuiſſe Antipapam. Atque id non *Itali* ſolum cum *Baronio* dicimus, ſed doctiores ex omni

mam haeretici dogmatis, non *ut decuit*, *Apoſtolicam auctoritatem*, *incipientem exſtinxit*, ſed *negligentia confovit*. Ceterum *Romæ* curatum fateor, ut id operis ſupprimeretur; non tamen eas ob cauſſas, quas ſibi *Pereira* confingit. Nam quæ in eo de Canonibus a *Romano* Pontifice *confirmandis*, & *indiminute ſervandis* in prima fidei profeſſione leguntur [*pag.* 29.], vulgata jam a *Baronio* fuerant; ut nihil propterea ex repetita ejus profeſſionis editione *Romanæ* Curiæ rebus timendum eſſet. Quamquam ſi hæc metuebantur, quot *Romanorum* Pontificum Epiſtolæ ſupprimendæ ab illis fuiſſent, quæ idem inculcant? De *Honorio* jam diximus. Generalia porro illa: *e conteneva molte altre coſe che una volta s' avevano come certe ſtabili*, *e già decretate*, *le quali ora punto non piacciono alla* Romana *Curia*, eadem, qua adferuntur, facilitate negantur. Percenſeat illa ſingulatim *Pereira*; facillimum nobis erit oſtendere, nihil in illis contineri *Romanæ* Curiæ placitis adverſum. Immo quam multa ibi proſtent *Romanorum* Pontificum dignitati admodum favorabilia, in *Antifebronio* luculenter oſtendi [*T.* I. *diſſ.* II. *cap.* XIII. *pag.* 192.] Cur igitur ſuppreſſus eſt liber? Meum non eſt in hujuſmodi cauſſas inquirere, quum ſatis eſſe debeat, non eas certe fuiſſe, quas *Pereira* vigilans ſomniat. Si vis tamen, ut meam ſententiam aperiam, crediderim timuiſſe *Romanos*, ne hic liber, qui ex codicibus prodiit maxime inter ſe ſe diſcrepantibus, ac perturbatis, nec ulla publica auctoritate confectus, novatoribus anſam præberet aliqua hinc illinc veluti ex indubitato quodam *Romanæ* Sedis monumento excerpendi, quæ apud imperitos, ejus auctoritati, abutentium malitia, detraherent. Quæ in priore volumine *Febronius*, & heic *Pereira* de hoc libro adnotarunt, hujuſce timoris æquitatem mirifice confirmant.

ni natione critici cenſent, *Petrus de Marca*, *Pagius*, *Natalis Alexander*, *du Meſnilius*. Verum de injuſta *Johannis* depoſitione conſulatur quem alibi indicavi (18), libellus a. 1767. editus hoc titulo: *Pythagoras novus excuſſus, ſive diſceptatio in Apologiam hiſtorico-Canonicam pro S. Provincia* Romana Johannem *XII. Papam ut Apoſtatam reprobante &c.* (19). Quomodo autem *Lateranenſe* Concilium *Paſchalem* II. *emendaverit*, audiamus & ipſo Concilio: Privilegium illud, quod „ non eſt privilegium) *neque vero debet di-* „ *ci privilegium*, *ſed pravilegium)* pro libe- „ ratione captivorum, & Eccleſiæ a Domi- „ no Papa *Paſchali* per violentiam *Henrici* Re- „ gis extortum nos omnes in hoc Sancto „ Concilio CUM EODEM PAPA CONGRE- „ GATI canonica cenſura, & Eccleſiaſtica „ auctoritate, judicio Sancti Spiritus dam- „ namus, & irritum eſſe judicamus, atque „ omnino caſſamus, & nequid auctoritatis, „ & efficacitatis habeat, penitus excommu- „ nicamus." Ipſe ſcilicet *Paſchalis* Concilium *Lateranenſe* coegerat, eaque de cauſſa, ut quum privilegium *Henrico* Regi a ſe licet per vim extortum ab omnibus improbari videret, neque ob jurisjurandi religionem licere ſibi crederet cenſuris in *Henricum* ani-

nima-

[18] Diſſ. I. Cap. I.

[19] Vide etiam *Charlaſium in Diſſert. de Synodo œcumenica cap. V. T. III. de libertat. Eccleſ. Gallic. pag.* 174. *ſeqq.*

nimadvertere, ex Patrum ſententia, quæ ineunda eſſet cum *Henrico* agendi ratio, decerneretur (20). Itaque quod in eo Concilio emendatum fuit, volenti & adnitenti *Paſchali* tribuendum eſt. Quid hoc ad eam, quam præ manibus habemus, quæſtionem?

IV. Non terretur *Febronius*, quin graviora minatur. Dixerat ille in priore volumine (21), ipſum Concilium *Tridentinum ſuperioritatem in Pontificem* actu *exercuiſſe*. Id in altero volumine iterum prodit. *Compeſcuit*, inquit *Febronius* (22), *nihilominus Concilium in multis dominatum Pontificis, ut ut ægre ſtrentis & cedentis, ſic, ut effective dici poſſit, Concilium* Tridentinum *fuiſſe ſupra Pontificem*. Sic me fatente obſervat (23), *Tri-*

[20] Locus hic me monet, ut aliquid de inveſtituris dicam. Ait *Febronius* [*pag.* 353.] " Principes laicos, quum annulum & baculum Epiſcopis porrigerent non credidiſſe, quod *cœleſtia* eis *dona* conferrent. Hoc certe eo tempore cenſuit *Ivo Carnotenſis*, vir eccleſiaſtici juris peritiſſimus, *Epiſt.* 236. " Hic tamen ipſe *Ivo* [*Ep.* 238.] inveſtituras vocat *alieni juris pervaſionem*, & SACRILEGAM *præſumptionem*. Multo autem graviorem inveſtituris notam Concilium *Viennenſe* a. MCXII. inuſſit. En Concilii verba: I*nveſtituram Epiſcopatuum, & Abbatiarum, & omnium Eccleſiaſticarum rerum de manu laica, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ auctoritatem ſequentes, hæreſim eſſe judicamus*. Hæc ſufficiant, ne quis *Febronii* aliorumque indulgentia permotus *Lateranenſis* Concilii Patres nimiæ ſeveritatis aperte incuſet, quod privilegium illud *pravilegium* appellarint, illudque omnino abolendum eſſe cenſuerint.

[21] *Cap.* VI. §. I. *n.* 5. *pag.* 365.

[22] *pag.* 138.

[23] *pag.* 461.

Tridentinum appellationes *in prima*; ut ajunt, *inſtantia* abſtuliſſe de medio, non ſine gravi aulæ *Romanæ* detrimento. Quin addit (24), *Tridentinos Patres* Seſſ. XXIV. cap. 20. de Reform. *Epiſcopis* privativum *regimen ſuarum diœceſium* SUBLATA PAPALI JURISDICTIONE, *quæ uſque ad ea tempora cum Epiſcopali concurrere prætendebat*, *reſtituiſſe*. Verum ſatis erit cum *Ballerinio* (25) *Febronium* de noſtræ quæſtionis ſtatu commonefacere. " Concilii generalis nomine adcipiendi non ſunt „ ſoli Epiſcopi ad Concilium convocati ſeparatim a Papa, qui tanquam caput eidem Concilio vel per ſe vel per ſuos Legatos non ſolum adeſſe verum etiam præeſſe ita debet, ut decretum fidei tum diſciplinæ vi generalis Synodi careant, „ ſi ejus adſenſus vel confirmatio deſit. „ Quum itaque ſermo eſt de decretis Concilii œcumenici, non eſt ſermo de decretis latis a ſolis Epiſcopis adunatis in Synodo, ſed de decretis latis ſimul a Papa „ adſentiente ſeu confirmante eadem decreta „ vel per ſe ipſum, vel per Legatos, qui „ Papæ ſententiam ſuo calculo protulerunt: „ hæcque ſententia ceterorum ſingularium Epiſcoporum ſententiis ita præſtat, ut quidquid ceteri ſine ipſo conſtituerent, nullam vim generalis Synodi propriam obti-

„ neret

(24) *pag.* 584.
(25) *De Poteſt. Eccleſ. pag.* 232.

„ neret. Quod autem ipſo adſentiente ratum eſt, adverſariis non prodeſt: ſicut enim in conſentientem aut in ſe ſeipſum nemo habet imperium, ita ex decretis Synodi, quæ Papa conſentiente vel confirmante œcumenicæ Synodi vim habent, ejuſmodi Concilii auctoritas, ſeu coactiva vis ſupra Papam nequit conferri. Hoc uno principio omnia *Febronii* objecta enervantur. Quæcumque enim decreta & canones generalis Concilii nomine editi, non Epiſcoporum tantum, ſed Papæ etiam auctoritate & adſenſu editi intelliguntur. In hac unitate maxima Conciliorum vis eſt, quæ cum auctoritati Papæ his decretis maxime neceſſariæ nihil præjudicat, tum vero nocet *Febronio*, niſi probare poſſit decreta a ſolis Patribus edita ſine conſenſu Papæ, vel contra ejus ſententiam, generalis Synodi vim obtinere, ipſumque Papam etiam invitum *per ſe* cogere (26).

„ Hinc

[26] Ipſa *Tridentina* Synodus neceſſitatem Pontificiæ auctoritatis illuſtri exemplo confirmavit; in eo autem enarrando utar verbis Anonymi, qui *Leodii* a. 1683. *Mantiſſam* edidit *celebrium in* Belgio, *&* Gallia *Scriptorum* ad librum, cujus alias meminimus, inſcriptum *doctrina quam de Primatu &c.* " Per quatuordecim congregationes diſcuſſa fuerat difficultas de annullandis clandeſtinis conjugiis, ut apud Pallavicinum videre eſt *lib.* 22. *cap.* 4. *& cap.* 9. *& lib.* 23. *cap.* 9. *per tot.* conceptumque decretum ad incudem pluries revocatum. Reſtabat, ut in ſeſſione proxima toti Concilio proponeretur, & modo probaretur, rite publicaretur. Ingens ſuffragiorum diſſenſio; his

„ de-

,, Hinc quando *Tridentina* Synodus abolevit
,, quædam mandata Apoſtolica , mentales
,, re-

,, decretum adprobantibus; illis id reijcientibus ; inſuper
,, & negantibus ullam Conciiio poteſtatem eſſe irritandi
,, matrimonia mutuo contrahentium conſenſu inita . Hoc-
,, que præclara diſſertatione ſuſtinuit *Iprenſium* Epiſcopus,
,, *Martinus Rythovius* . Nec ipſi inter ſe conveniebant le-
,, gati , Concilii Præſides . Et quamvis aliquanto pluribus
,, decretum probaretur , magna tamen erat Patrum perple-
,, xitas , qua ut ſe expedirent , præſertim qui acrius de-
,, creto adverſabantur , una cum Cardinalibus Legatis , Pa-
,, triarcha *Hieroſolymitano* aliiſque præcipuis Prælatis con-
,, cluſerunt , Sedis Apoſtolicæ oraculum deſuper conſulen-
,, dum , & ſuſcipiendum . Collectis interim ſuffragiis , Le-
,, gatorum primus , non aliter quam ſic pronunciandum
,, duxit : *Decretum de annullandis clandeſtinis conjugiis*
,, *placuit majori Patrum numero : diſplicuit vero pluribus*
,, *quinquaginta* : *Inter quos Illuſtriſſimus Cardinalis* Simo-
,, netta *Sedis Apoſtolicæ Legatus decretum non adprobabat* ,
,, *ſuam tamen ſententiam ſubmittens Sacratiſſimo D. N.*
,, Ait . *Ego pariter Legatus Apoſtolicæ Sedis adprobo decre-*
,, *tum* , *ſi Sanctiſſimo D. N. probetur* . Non poterat non
,, hujuſmodi declarationem ſequi ingens animorum motus
,, ac hæſitatio . Nam ſolemnis Conciliorum uſus obtinet ,
,, ut majoris partis placitum plane & abſolute decerna-
,, tur , & ſanciatur . Hic tamen ea adijcitur clauſula : *ſi*
,, *Sanctiſſimo* D. N. *probetur* . Aſt ejus hanc ibid. reddit
,, rationem *Pallavicinus* . *Quippe credebatur fas non eſſe* ,
,, *id in ſeſſione ſtabiliri* , *cui duorum ex quatuor Legatorum*
,, *repugnabat arbitrium : utpote* , *qui & Papæ repræſenta-*
,, *rent perſonam* , *ejuſque unius auctoritate agebant* . Præ-
terea ſecura & tuta via unica [uti & Legatus Card. *Mo-*
,, *ronus* cenſuerat] , tanti momenti rem , adeo ancipitem ,
,, ac controverſam & necdum ſatis compertam , ad illius
,, referre judicium , cui in S. *Petro* dictum erat a Chriſto
,, D. *Ego rogavi pro te* , *ut non deficiat fides tua* . Dictum .
,, Factum . *Et ſubſequens Papæ adprobatio omnem ſuſtulit*
,, *dubitationem* . Tanti illa ſola ponderis erat & valoris ,
,, ut non prius inquietudo diſſipari , anxietas eximi , hæ-
,, ſitantium animi potuerint componi , quam de adproba-
,, toria Apoſtolicæ Sedis ſententia conſtitiſſet " . Hæc Ano-
nymus [*pag.* 84. *ſeq.*]

„ reſervationes, adceſſus, & receſſus, qui „ eo ævo a Pontificibus concedebantur, coa- „ diutoribus, vel alia hujuſmodi, exempto- „ rumque privilegia in aliquot capitibus re- „ ſtrinxit; quum hæc Papa adſentiente facta „ fuerint, quis Concilium exercuiſſe ſupra „ Papam juriſdictionem concludat? “ Non tamen conceſſo, *Tridentinos* Patres, quod ait *Febronius* Epiſcopis *privativum regimen ſuarum diœceſium ſublata Papali juriſdictione reſtituiſſe*. Hoc enim, quo regimen a Chriſto conſtitutum penitus ſubverteretur, quomodo aut *Tridentini* Patres auſi umquam fuiſſent, aut in abſurdiſſimam hanc, quam ipſe vocat, reſtitutionem *Romanus* Pontifex conſenſiſſet? Appellat quidem *Febronius* Seſſionem XXIV. *cap.* 20. *de Reformatione*; ſed ubi illic *privativum* Epiſcoporum regimen *ſublata Papali* (immediata ſcilicet) *juriſdictione*? In eo certe Seſſionis XXIV. capite una *ratio tractandi cauſſas ad forum Eccleſiaſticum pertinentes præſcribitur*. At regimen Epiſcoporum non his tantum cauſſis continetur. Quare licet *Tridentini* Patres in illis *privativum* Epiſcopis jus reſtituiſſent, *ſublata juriſdictione Papali*, falſo tamen & inepte a *Febronio* dicerentur, *privativum* Epiſcopis REGIMEN SUARUM DIOECESIUM reſtituiſſe. Sed ne id quidem univerſim fecerunt. Nam cognitionem cauſarum ad forum Eccleſiaſticum pertinentium in *prima inſtantia* Epiſcopis reſtitue-

ſtituerunt; *ab his tamen*, inquiunt, *excipiantur cauſſæ, quæ juxta Canonicas ſanctiones apud Sedem Apoſtolicam ſunt tractandæ, vel quas ex juſta rationabilique cauſſa judicaverit ſummus Romanus Pontifex per ſpeciale reſcriptum ſignaturæ Sanctitatis ſuæ, manu propria ſubſcribendum committere aut avocare*. Videns quomodo *Tridentini* Patres a diœceſium regimine *ſuſtulerint Juriſdictionem Papalem?* Et fidendum erit *Febronio*, quum in re tam patenti & aperta Lectoribus ſuis imponat?

V, Sed novum, illudque ſingulare *Febroniana* fallaciæ argumentum nos manet. Contendit ille (27), S. *Leonem* Magnum *ſæpius ita ſcripſiſſe, ut ſuam omnem auctoritatem generalis Concilii judicio ſe ſubdidiſſe ſignificaret*. Rem ſane miram *Febronius* adſerit, *Leonem* Magnum *generalis Concilii judicio ſe ſubdidiſſe*. *Leonem*, inquam, illum qui *Chalcedonenſis* Concilii Canonem de augendis *Conſtantinopolitanæ* Sedis privilegiis conſtanter rejecit, nulla Patrum Concilii, nulla Imperialium precum habita ratione. Sed audiamus, quid demum *Febronius* proferre noverit, unde id nobis comprobet. „ Tametſi, „ inquit (28), nihil eſſe crederet (Leo) „ cur univerſale Concilium ad damnandum „ *Eutychen* cogeretur, ratus, in ea re ſatis „ per-

(27) T. *II. pag.* 424.
(28) *l. c.*

„ perſpectam, & in ſuperioribus Conciliis „ aperte definitam Eccleſiæ fidem eſſe; ubi „ tam vidit *Eutychianum* virus jam latius „ ſerpere, e primis ipſe Concilium petiit, „ quod Imperator non juxta ejus petitionem „ in *Italia*, ſed *Epheſi* coegit, quo etiam „ Pontifex ſuos Legatos miſit. “ Sed corrigendus heic ſtatim *Febronius* eſt, qui a *Queſnello* deceptus *Leonem* putat Concilium in *Italia* habendum petiiſſe ante *Epheſinum* latrocinium, huic enim ut remedium quæreretur, liberam Synodum in *Italia* cogendam *Leo* a *Theodoſio* petiit (29). „ Quum „ autem, pergit *Febronius*, propter *Dioſcori* „ machinationes non ita felicem exitum ha„ buiſſet hæc Synodus, atque in ea *Euty„ chis* doctrina probaretur, S. *Leo* minime „ credidit ſe ſua propria auctoritate ejus „ Concilii Decreta irrita reddere & abro„ gare poſſe.“ Itane? Cur ergo *Hilarus* Romanæ Eccleſiæ tunc diaconus, poſtea Epiſcopus ad Pulcheriam Auguſtam ſcripſit (30)? *Veſtra itaque veneranda Clementia cognoſcat, a præfato Papa cum omni Occidentali Concilio reprobata omnia, quæ in* Epheſo *contra Canones per tumultus & odia ſæcularia a Dioſcoro Epiſcopo geſta ſunt? Cur Chalcedonenſes* Patres *Theodoretum Epheſi* damnatum in Concilium admiſerunt, *quia & reſtituit ei Epiſcopatum ſan-*

(29) *Adi* Ballerinios *T. II. Oper. S.* Leon- *col.* 462.
(30) *Inter* Leonian. *ep. XLVI.* Baller. *edit. col.* 928.

ſanctiſſimus Archiepiſcopus Leo? (31). Cur S. *Gelaſius* diſerte ait (32)? *Sanctæ memoriæ* Flavianum *Pontificum congregatione damnatum, pari tenore, quoniam ſola Sedes Apoſtolica non conſenſit, abſolvit, potiuſque qui illic receptus fuerat,* Dioſcorum *ſecundæ Sedis Præſulem ſua auctoritate damnavit, & impiam Synodum, non conſentiendo, ſubmovit.* Cetera jam audiamus. „ Igitur ad remedium, „ cui majorem vim ineſſe judicabat, & ad „ Superiorem auctoritatem confugit, videlicet ad liberum frequentiuſque Concilium .. Imperatorem vehementer, ut illud „ cogeret, obſecrans, cujus etiam voti compos factus fuit. “ Fallit hic iterum *Febronius*, aut fallitur. Petiit *Leo* Concilium, non tamen ceu *remedium, cui majorem vim* ineſſe judicaret, & *ſuperiorem auctoritatem.* Ridiculum profecto eſſet, in ea cauſſa, in qua *Flavianus* non ſolum una opus eſſe *Leonis* auctoritate, ſed etiam Concilium ut revera *Ephefinæ* pſeudo-Synodi eventus probavit, Eccleſiæ paci obfuturum arbitrabatur (33). S. *Leonem majorem vim, & ſuperiorem*

(31) *Act. I.*
(32) *Ep. XIII.*
(33) Nempe *Flavianus* ep. XXVI. inter Leon. Ball. edit. col. 791. *Leoni* ſcripſit: “ Cauſſa enim eget ſolummodo veſtro ſolatio atque defenſione, quia debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem & pacem cuncta perducere. Sic enim hæreſis, quæ ſurrexit, & turbæ, quæ propter eam factæ ſunt, faciliime deſtruentur, Deo co„ ope-

vem auctoritatem Concilio tribuiſſe. Poſtulavit ergo *Leo* Concilium, dicam cum Eminentiſſimo de Biſſy (34), *ut ſolemniore* (adde & propter hæreticorum pervicaciam efficaciore) *judicio* Eutychetis *ſociorumque perfidia frangeretur*. Tandem errores *Febronius*, ne umquam ſit ſui diſſimilis, erroribus cumulat, in hæc verba ſuas haſce de *Leone* M. ineptias concludens his verbis: „ itaque quum „ tandem, *Martiani* juſſu Concilium *Chalcedone* coactum eſſet, *Eutychis* negotium „ in eo *peremptoria* ſententia finitum, atque „ inſimul *Leonis* Epiſtola firmata eſt, ideo „ ſcilicet, quod Eccleſiæ fidei conſentanea „ perſpecta eſſet. Tunc demum magnus hic „ Pontifex, qui eo uſque judicium ſuum „ tanquam ab omni erroris periculo libe- „ rum non propoſuerat, illud tanquam cer- „ tum ſpectavit, utpote jam totius Eccleſiæ „ conſenſu firmatum; quemadmodum ipſe „ in epiſtola poſt *Chalcedonenſe* Concilium „ ad *Theodoretum* ſcripta teſtatur". Ubi primum errat, dum ait in *Chalcedonenſi* Concilio *Leonis* Epiſtolam firmatam eſſe, *ideo*

ſci-

„ operante, per veſtras ſacratiſſimas litteras. Removebitur „ autem & Concilium, quod fieri divulgatur: quatenus „ nequaquam ubique ſanctiſſimæ turbentur Eccleſiæ. "

(34) Docum. Paſtor. 1725. p. 62. " *Pour* rendre ce „ jugement plus ſolemnel, S. *Leon* veut bien, qu' il ſoit „ prononcè dans un Concile . . . . Non, S. *Leon*, ne „ croyoit pas, que la conteſtation formèe par *Eutichès* „ ne pùt ètre jugèe, que par un Concile Ecumenique. "

ſcilicet quod Eccleſiæ fidei conſentanea perſpecta eſſet: his enim ambiguis verbis illud ipſum ſibi inculcandum propoſuit, quod alibi dixerat, *Chalcedonenſes* Patres ad examen *Leonis* epiſtolam revocaſſe. Profecto niſi *Eccleſiæ fidei conſentanea perſpecta eſſet*, non eam *Chalcedonenſes* Patres probaſſent, ſed *Eccleſiæ fidei conſentanea perſpecta eſt* non examine, ſed una ejus lectione (35). Errat II. *Leonem* dicens uſque ad *Chalcedonenſis* Synodi ſententiam *judicium ſuum tanquam ab omni erroris periculo liberum* non propoſuiſſe. Ubi enim *Leo* judicium ſuum propoſuerat? Utique in celebri ad *Flavianum* epiſtola. Vide nunc, an ibi *judicium ſuum tanquam ab omni erroris periculo liberum non propoſuerit*. *Ad Fratrem noſtrum* Flavianum *ſufficientia pro qualitate cauſſæ ſcripta direxi, quibus & veſtra dilectio, & Eccleſia univerſa cognoſcat, de antiqua & ſingulari fide, quam indoctus impugnator inceſſit, quid divinitus traditum teneamus, & quid* INCOMMUTABILITER *prædicemus*; ita *Leo* in epiſtola ad *Julianum Coenſem* (36). Addidit deinde Epiſtolæ ad *Flavianum* aliqua quibus confirmaretur, qua de re ad eumdem *Julianum* ſcribens (37) ait: *etiam hanc paginam, quæ illis epiſtolis conſonaret, adjecimus: ut unanimiter atque*

(35) Vide Synod. Chalc. *Act.* 2. & Antifebr. T. *II. lib. IV. cap.* 3. *pag.* 337.
(36) *Ep. XXXIV. col.* 870.
(37) *Ep. XXXV. col.* 875.

atque conſtanter his, qui Evangelium Chriſti corrumpere cupiunt, reſiſtatis. De eadem denique epiſtola ne longior ſim, hæc poſt *Epheſinum* latrocinium ad *Theodoſium Leo* perſcripſit (38): *ut ſi ſcripta, quæ vel ad ſanctam Synodum, vel ad* Flavianum *Epiſcopum detulerunt*, (Legati) *Epiſcoporum publicari auribus* Alexandrinus *permiſiſſet Antiſtes, ita manifeſtatione puriſſimæ fidei, quam divinitus inſpiratam & adcepimus & tenemus, omnium concertationum ſtrepitus quieviſſet*. Hæc qui de ſua illa epiſtola ſcripſit, *tanquam ab omni erroris periculo liberum ſuum non propoſuiſſe judicium* a quoquam qui *Febronius* non ſit, perhibebitur? Errat III. dum poſt *Chalcedonenſem* adprobationem tum tandem *Leonem* ſuum judicium *tanquam certum ſpectaſſe* contendit, idque ex ejus ad *Theodoretum* epiſtola effici. In his enim ipſis ad *Theodoretum* litteris ait Sanctiſſimus Pontifex (39): *Gloriamur in Domino . . . qui nullum nos in noſtris fratribus detrimentum ſuſtinere permiſit, ſed quæ noſtro prius miniſterio definierat, univerſæ fraternitatis irretractabili firmavit adſenſu . . . . quæ fides prius docuerat hæc poſtea examinatio* (ad erudiendos *Illyrici* & Palæſtinæ Epiſcopos in Concilio inſtituta) *confirmarit*. Recte *Ballerinii* in hæc *Leonis* verba

 (40).

(38) Ep. *XLIV. col.* 911.
(39) Ep. CXX. *col.* 1219.

(40). " Falluntur nimium, qui (ut *Febronius* no-
„ ſter ex his verbis colligunt, *Leonem* putaſſe
„ Epiſcopis in *Chalcedonenſi* Concilio libe-
„ rum & licitum fuiſſe, ſuam definitionem
„ in epiſtola XXVIII. ad *Flavianum* expo-
„ ſitam ita examini ſubijcere, ut poſſent
„ ab ea diſſentire, & judicium ei contra-
„ rium pronuntiare. Ad eam definitionem
„ & epiſtolam referuntur illa, *quæ fides prius*
„ *docuerat*, & illa pariter paullo ante præmiſſa:
„ *quæ* (Deus) *noſtro prius miniſterio definierat*.
„ Num ab iis, quæ *fides docuit*, quæ *Deus de-*
„ *finivit* per quodcumque examen recedere
„ cuiquam licet? Quid quod Concilii *Chal-*
„ *cedonenſis* tempore agebatur non ſolum de
„ definitione primæ & Apoſtolicæ Sedis,
„ quam *Leo* etiam ab initio ita tenendam
„ credidit, ut hæreticos declararit, qui ali-
„ ter ſaperent, cujuſque proinde ſubſcriptio-
„ nem uti omnino debitam requiſivit; Ve-
„ rum etiam de definitione Epiſcoporum
„ ſubſcriptionibus *ab univerſa Eccleſia* rece-
„ pta, uti traditur epiſt. LXXXVIII. c. 1.
„ & 3. ac *ep. XCI.* Quis etiam in liberio-
„ ri nonnullorum ſyſtemate definitioni eju-
„ ſmodi contrarium ſentire, aut contrariam
„ ſententiam fere licitum opinetur? " (41)

C A-

(40) T. I. *Oper. S. Leon. col.* 1221.
(41) Confer quæ de *Leonis* ad Theodoretum Epiſtola fuſe diſſerui in *Antifebronio l. c. pag.* 337.

CAPUT VIII.

Conſtantienſis *Concilii decreta*, *quæ* Febronius *iterum objicit, rurſus expenduntur. Præmittitur rerum in eo Concilio geſtarum brevis Synopſis Chronologica; tum de illorum decretorum ſenſu & auctoritate diſſeritur.*

§. I.

Rerum ad Conſtantienſe *Concilium pertinentium Synopſis Chronologica.*

I. QUotquot ſupremam in ipſa generalia Concilia *Romanorum* Pontificum poteſtatem oppugnarunt, duo celeberrima Concilii *Conſtantienſis* decreta ſeſſione IV. alterum, alterum Seſſione V. editum obiecere, uti *Launojus*, *Maimburgus*, *Dupinius*, *Natalis Alexander*, *Boſſuetius*. Mirum propterea non eſt, etiam *Febronium* illa in eamdem rem uſurpaſſe. Hoc unum fortaſſe mirandum eſſet, eum in novo ſuarum defenſionum volumine iterum ad Conſtantienſia decreta confugiſſe, quin a nobis in *Antifebronio* diſputata diſſolveret, niſi hoc illi in more poſitum eſſe, ut dicta a ſe confidentiſſime repetat, nihil ea, quæ ſibi reſponſa fuerant, moratus, ſæpius jam animadvertiſſemus. Quæ igitur cl. P. *Sangallo* aliiſque in hac palæ-

ſtra ſociis *Febronius* nuper oppoſuit, excutiam, ut iis, quæ a me quoque in *Antifebronio* de hoc Concilio propoſita fuere, nihil ponderis detrahatur. Utar autem, qua potero, brevitate; neque enim in omnia, quæ memorati Auctores ſcripſere, vacat inquirere. *Febroniana* ſolum mihi ſunt diſcutienda. *Schelestratium* cum primis, *Charlaſium* deinde tum in opere *de Libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ*, tum in diſſertatione *de Concilio Œcumenico*, præſertim vero in *Gallico* opere *de la Puiſſance de l' Egliſe*; Anonymum Auctorem *animadverſionum* (Remarques) in *Maimburgum*, *Sfondratum* in *Gallia vindicata*, *Orſium* in Opere quo *Boſſuetium* confutavit, *Roncagliam* de poteſtate Eccleſiaſtica, alioſque ſexcentos adeat qui plura cupit.

II. Claritatis gratia chronologicam rerum ad Concilium *Conſtantienſe* ſpectantium ſynopſim antea dabo.

ANNO MCCCCXIII.

Johannes XXIII. *Laude Pompeja* V. Idus Decembris Concilium *Conſtantienſe* indicit.

ANNO MCDXIV.

Prima Concilii SESSIO habita eſt præſide *Johanne* XXIII. 16. Novembris. Poſt hanc ipſa

ipſa Dominicæ Nativitatis nocte *Sigiſmundus* Imperator *Conſtantiam* ingreditur.

ANNO MCCCCXV.

Oratores *Gregorii* XII. & *Benedicti* XIII., adnitente potiſſimum *Sigiſmundo Conſtantiæ* Januario menſe ſuſcipiuntur. Concilium quatuor in Nationes tribuitur *Italicam*, *Gallicam*, *Germanicam*, *Anglicam*, cui deinde quincta *Hiſpanorum* addita fuit. Kalendis Martii *Johannes* propoſitam ſibi abdicandi Pontificatus formulam plaudentibus Concilii Patribus probat. Poſtridie SESSIO II. celebratur. *Johannes* ut ſuæ abdicationis procuratores conſtitueret, iterum iterumque flagitatus clam XX. Martii noctu cum decem ſuæ, ut ajebant, *obedientiæ* Cardinalibus *Conſtantia* aufugit, ſeque *Schafuſam* recipit. Sex tamen poſt diebus præſide Cardinali *Petro Alliacenſi* tertia SESSIO habetur, cui tamen unus præter *Alliacenſem* Cardinalis *Franciſcus Zabarella*, ac ſeptuaginta tantum Epiſcopi & Abbates interſunt. *Johannes* porro XXIII. Martii ad *Ladislaum Poloniæ* Regem litteras dederat, in quibus cauſſas cur *Conſtantia* fugiſſet, exponens ait. " quod quo„ rumdam cœca & inconſulta temeritas uſ„ que adeo ab ipſo Concilii principio ita „ omnia pervertere, ita omnia perturbare „ concupivit, ut non concordiam, ſed diſ-

„ ſenſionem, non unionem & pacem Ec-
„ cleſiæ, ſed ſchiſmata & ſcandala quærere
„ viderentur, qui nullo antiquorum Conci-
„ liorum ritu obſervato non publice, ſed
„ ſparſim, & privatim de rebus Eccleſiæ
„ conciliabula celebrabant in contemptum
„ Sedis Apoſtolicæ, & in vilipendium no-
„ ſtrum, ſectas, diſſenſioneſque adverſus nos
„ ſeminantes, ac non per viam ſancti Spi-
„ ritus, ut decet, ſed per vim, & ſtrepi-
„ tum, & contumelias in rebus ſingulis ad-
„ verſus nos moliebantur, multa machina-
„ bantur indigna relatu contra decus Apo-
„ ſtolicæ Sedis, & honorem noſtrum". De habenda quarta SESSIONE quum deliberatio caperetur, Cardinales, & Nationes *Galliarum*, *Angliæ*, & *Germaniæ* quatuor in ea articulos definiendos propoſuerunt; in quorum primo declarabatur eam Concilio ineſſe *immediate a Christo poteſtatem*, *cui quilibet etiam ſi Papalis dignitatis exiſteret*, *obedire teneretur* in his, *quæ pertinent ad fidem*, *ad extirpationem ſchiſmatis*, *& reformationem Eccleſiæ tam in capite quam in membris*; ceteri vero *Johannem* propius ſpectabant. *Itali*, qui hiſce conſiliis non interfuerant, moniti Imperatorem adeunt, atque a primo articulo verba illa *& reformationem Eccleſiæ tam in capite quam in membris* abradenda, reliquos plane ſupprimendos eſſe (1) contendunt,

„ Die

(1) Von-der-hardt *T. IV*, *pag.* 83.

„ Die ſabbati (inquiunt Acta Concilii ex „ duobus antiquis Codicibus a Scheleſtrate „ eruta), quæ fuit dies Sabbati Sancti pe„ nultima menſis Martii hora ſeptima ante „ meridiem convenientibus in Palatio Epi„ ſcopali *Conſtantienſi*, Domino Rege *Roma„ norum*, Dominis Cardinalibus & nationi„ bus, fuit plurimum ſuper infraſcriptis & „ aliis capitibus altercatum. Addunt quatu„ or alii Codices MSS. „ quia Cardinalibus „ non fuerat plene apta materia agendorum „ in illa ſeſſione, nec etiam Ambaſciatori„ bus Regis *Franciæ*, præfati Cardinales & „ Ambaſciatores erant deliberati non inte„ reſſe, & quod Cardinales ſe coniunxerant „ cum Ambaxiatoribus Regis *Francorum*, & „ illi cum Cardinalibus.“ Et tandem (re„ deo ad acta duorum Codicum) domini „ Cardinales cum nationibus ſuper ipſis ca„ pitulis non valentes concordare fuit in„ cœpta miſſa pro ſeſſione celebranda; tunc „ Dominus Rex iterum ad Dominos Cardi„ nales ingreſſus eſt, & habito cum eis a„ liquali colloquio, Domini Sancti *Marci*, „ & *Florentinus* Cardinales cum ipſo Rege „ exeuntes primam Capellam Eccleſiæ *Con„ ſtantienſis* ſunt ingreſſi, juſſeruntque ad ſe „ vocari deputatos nationum iam in choro „ paratos exiſtens pro ſeſſione celebranda, „ quibus venientibus, habita fuit, non mo„ dica diſceptatio inter Dominum Regem,

„ Do-

„ Dominos Cardinales, & deputatos natio-
„ num ſuper capitulis prælibatis, & tandem
„ divino flamine inſpirante in unam ſenten-
„ tiam convenerunt, quod tantum capitula
„ infraſcripta in dicta ſeſſione ſtatuerentur:
„ fuit ergo dicta ſeſſio de conſenſu & vo-
„ luntate Domini Regis & omnium Domi-
„ norum Cardinalium in *Conſtantia* exiſten-
„ tium, quatuor nationum & Oratorum Re-
„ gum, & Principum celebrata, & omnes
„ Cardinales in *Conſtantia* exiſtentes, qui
„ non erant infirmitate gravati, interfue-
„ runt (2). Cui ſeſſioni Reverendiſſimus
„ in

(2) Hi tamen omnes nonniſi ad *Johannis* XXIII. *obedientiam* ſpectabant. Omnes deerant, qui in *Gregorii* XII. & *Benedicti* XIII. obedientia degebant. Illæ autem *non modicam*, ut cum Eugenio IV. loquar, *Chriſtianitatis partem* conſtituebant. " *In* obedientia enim *Gregorii* XII., inquit *Emmanuel* a *Schelestrate* [in Tractatu *de ſenſu &*
„ *auctoritate decretorum Conſtantienſis* Concilii *diſſ. II. cap.*
„ 3.] conſtat fuiſſe non ignobiles *Italiæ Urbes* cum tota
„ *Romania*, ejuſque Principe *Carolo* de *Malateſtis*; cele-
„ bres inſuper Epiſcopatus *Germaniæ*, *Wormacienſem* ni-
„ mirum, *Spirenſem*, qui omnes cum duce *Bavariæ*, ali-
„ iſque paruerunt *Gregorio* uſque ad ceſſionem Pontifica-
„ tus. In obedientia vero *Benedicti* XIII. patet fuiſſe
„ quatuor integra Regna *Scotiæ* nimirum, *Navarræ*, *Ca-*
„ *ſtellæ*, & *Aragonum*, quorum Reges una cum celeber-
„ rimis totius *Hiſpaniæ* Eccleſiis, & Univerſitatibus Con-
„ cilium uſque ad ſeſſionem trigeſimam ſeptimam noluc-
„ runt pro Generali agnoſcere, prout in ipſo *Conſtantienſi*
„ Concilio coram Patribus, nemine eorum contradicente
„ non ſemel, ſed pluries expoſuerunt. His adjungas du-
„ cem de *Fuxo*, & *Armeniaco* cum populis *Bernæ* ipſi ſu-
„ biectis, Inſulas *Majoricarum*, *Sardiniæ*, & *Corſicæ*, de
„ obedientia *Benedicti*, *Johannem Dominicum* Archiepiſco-
„ pum *Raguſinum* cum aliis de obedientia *Gregorii*. "

„ in Chriſto Pater Dominus *Johannes* Patri-
„ archa *Antiochenus* miſſam celebravit, qua
„ finita Reverendiſſimus in Chriſto Pater
„ Dominus *Franciſcus* (*Zabarella*) miſeratio-
„ ne divina Sanctorum *Coſmæ* & *Damiani*
„ Archidiaconus Cardinalis, ſacro *Conſtan-*
„ *tienſi* adprobante Concilio legit Capitula
„ infraſcripta.

„ *In nomine Sanctæ & individuæ Trini-*
„ *tatis Patris, & Filii, & Spiri-*
„ *tus Sancti. Amen.*

„ Hæc Sancta Synodus *Conſtantienſis* & ge-
„ nerale Concilium faciens pro extirpatio-
„ ne præſentis ſchiſmatis, & unione ac re-
„ formatione Eccleſiæ Dei in capite, & in
„ membris fienda, ad laudem omnipotentis
„ Dei in Spiritu Sancto legitime congrega-
„ ta ad conſequendum facilius, ſecurius,
„ uberius, ac liberius unionem, ac refor-
„ mationem Eccleſiæ Dei, ordinat, diffi-
„ nit, ſtatuit, decernit & declarat ut ſe-
„ quitur.

„ Et primo quod ipſa in Spiritu Sancto
„ legitime congregata generale Concilium
„ faciens, Eccleſiam Catholicam militantem
„ repræſentans, poteſtatem a Chriſto imme-
„ diate habet, cui quilibet cujuſcumque ſta-
„ tus, vel dignitatis, etiamſi Papalis exi-
„ ſtat obedire tenetur in his, quæ perti-
„ nent ad fidem, & extirpationem dicti
„ ſchiſmatis.

„ Item

„ Item quod Dominus noſter *Johannes* Pa-
„ pa XXIII. *Romanam* Curiam, & officia
„ publica, ſeu illorum officiarios de hac
„ Civitate *Conſtantienſi* ad alium locum non
„ mutet (3) &c. “

Quæ

(3) Ita hæc decreta in quindecim Codicibus leguntur, quos in *Antifebronio* recenſui. Cl. P. *Berthierus* [*in hiſt. Eccleſ. Gallic. T. XV. pag.* 487.] ſextum & decimum addit *Pariſiis* olim apud *Jeſuitas* aſſervatum, hiſtoriamque Anonymam *Caroli* VI. contra impreſſi libri poſt *Hagenoenſem* a. 1500. primam editionem ad Codicem MS. juſſu *Baſileenſis* Concilii deſcriptum exactam ſic habent: *in his quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti ſchiſmatis, & reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris.*

Maimburgus, *Dupinius*, *Natalis Alexander* Codices, in quibus hæc deſunt, magna ſane temeritate contemnunt, præſertim quum Vaticanos ex his duos Concilio temporum æquales *Burnetus* ſibi a *Schelſtrate* oſtenſos fuiſſe teſtificetur; ac *Baſileenſe* ipſum Concilium ex geſtis *Conſtantienſis* Synodi roboret, *quod ob diverſas opiniones de poteſtate Concilii generalis in his, quæ pertinent ad reformationem Eccleſiæ, ſuper prima definitione præſcriptus fuerat omiſſus articulus de hoc faciens mentionem, & ſequens, qui ex primo dependet.* *Berthierus* quem memoravi, ſaniore critice uſus Codices cum codicibus conciliare ſtuduit, non improbante *Febronio*, qui [*T. II. pag.* 208. *ſeq.*] aliqua ex *Berthierii* hiſtoria in opus ſuum tranſtulit. Putat nempe vir doctus, *Zabarellam* dum decretum prælegeret, illud obtruncaſſe verbis illis quæ *Italicæ* Nationi inviſa erant, *& reformationem &c.* ſua auctoritate reſectis; idque colligit, quod id *Zabarellæ* paucis poſt diebus objectum videat, hincque conſilium captum ſit decreti ad primum exemplum in proxima ſeſſione reſtituendi. Quamobrem codices, in quibus ea verba deſiderantur, decretum exhibere ait, quemadmodum a *Zabarella* fuit lectum; editos, manuque exaratos libros, qui illa addunt, decreti, quod a Nationibus concluſum fuerat, exemplum ſequi. Vidit tamen vir peracutus [quod tamen *Febronius* reticuit] il-

lud

„ Quæ ante ſeſſionem quinctam geſta ſint, ita narrant Vaticani Codices apud *Schelſtraten*. „ Die Sabbati ſexta menſis Aprilis, „ quum proprius inter Dominos Cardinales, „ & nationes altercatum fuiſſet ſuper cor- „ rectione & emendatione capitulorum in „ præcedenti ſeſſione ſtatutorum, tandem „ ordinatum, & conclusum eſt, quod ſu- „ pra-

lud ſupereſſe inquirendum, quei fieri potuerit, ut decretorum quartæ hujus ſeſſionis authentica acta Promotore urgente a Synodi Notariis expedita, atque obſignata fuerint, ſi Concilii Patribus perſuaſum erat, ea, quod fuiſſent a *Zabarella* prælegente falſata, ipſam Patrum ſententiam non exhibere. Atque aliquas quidem ille tam incredibilis rei cauſſas conatur adferre; ſed eas vere ut dicam, quæ difficultatem augeant. Quid? quod alia ſunt non minus incredibilia, & Patres, dum decreta ex *Zabarellæ* ore audiebant, non continuo in illum inſurrexiſſe, ſed aliquot ſolum poſt dies non leve crimen Cardinali obieciſſe; & *Zabarellam* ipſum eo imprudentiæ ne dicam an audaciæ deveniſſe, ut quum ob illa verba maximam inter Nationes diſceptationem fuiſſe noſſet, non vereretur ex ſuæ Nationis ſententia illa proferre, ceteris Nationibus diſcrepantibus. Quamquam quid his conjecturis opus? Ex *Panormitano* & regeſto *Conſtantienſis* Concilii in tribus Codicibus deſcripto refert a *Schleſtrate* in Compendio Chronologico, quod Tractatui *de ſenſu & auctoritate decretorum Concilii Conſtantienſis* præmiſit, refert, inquam, *Zabarellam* quum decreta prælegeret, ubi ad verba *de reformatione Eccleſiæ in capite, & in membris*, quæ in exhibita ſchedula Nationes haudquaquam deleverant, *ſubſtitiſſe, eaque falſa eſſe & præter communem deliberationem addita adſeruiſſe*. Non igitur decreta prælegens illa ſubdole obtruncavit, ſed quia ſecundum *communem* deliberationem omittenda fuerant, facta illa coram Patribus declaratione prætermiſit,

Quid ergo dicemus? Illud mihi ex tanta Codicum conſenſione certum videtur, decretum *Scheleſtrateæ* editionis ipſam

„ prædicta capitula modo infraſcripto corri-
„ gerentur. Convenientibus itaque dicta die
„glorioſiſſimo Principe Domino *Sigiſmun-*
„ *do Romanorum*, *Hungariæ* Rege ſemper
„ Auguſto, Reverendiſſimis Dominis Cardi-
„ nalibus *Conſtantiæ* exiſtentibus, ceteriſque
„ Principibus, Prælatis, Regum, Princi-
„ pum, & Dominorum Oratoribus, & aliis
„ in ſacro *Conſtantienſi* Concilio exiſtenti-
„ bus

ipſam Concilii ſententiam continere, in quam repente, *divino Numine inſpirante*, ut ajunt acta, Patres conveniſſent; Nationes deinde, quæ aliam decreti formam præoptabant, facti pœnituiſſe; utque aliquam querimoniæ cauſſam prætexerent paucis poſt diebus *Zabarellæ* vitio lectum obſignatumque decretum tribuiſſe; tum demum de hoc in proxima ſeſſione reſtituendo cogitaſſe. Nec mirum proinde eſſet, ſi quis ex illis Nationibus decreti margini omiſſa verba addidiſſet, unde poſtea in ipſum textum Amanuenſes conſueta hujuſmodi hominibus licentia intulerint. Hæc multo probabiliora, ſtatque ſua anctoritas *Schelestratenſis* Codicibus; *Zabarellæ* fides non nutat; *Baſileenſes* a fraudis, quam heic nonnulli agnoſcere ſibi viſi ſunt, nota liberantur; cauſſaque veriſimilis redditur, unde hæc Codicum diverſitas promanarit.

At cur huic rei tantopere inſiſtimus? Inutilis enim, neque ullius ad noſtram cauſſam præſidii illorum verborum prætermiſſio videtur. *Il importe aſſez peu*, inquit *Berthierus* [p. 488.], *que les termes* de reformation de l' Egliſe dans le Chef, & dans les membres *ſoient*, *ou ne ſoient pas compris dans le prèmier decret de la quatrième ſeſſion*, *puiſqu' il eſt certain*, *qu' il ſe trouvent dans le prèambule de ce dècret*, *et bien plus authentiquement encore dans le prèmier dècret de la cinquième ſeſſion*. Ignoſcat mihi vir doctus, ſi dixero, iſthæc illi incauto excidiſſe. In proemio dicitur quidem *Synodus* Conſtantienſis, *& generale Concilium faciens pro extirpatione præſentis ſchiſmatis*, *& unione ac reformatione Eccleſiæ Dei in capite & in membris fienda*; ſed non dicitur *faciens* ex ea poteſtate, *cui*

qui-

„ bus, in Eccleſia Cathedrali *Conſtantienſi*, „ præmiſſa per Dominos Cardinales, & O- „ ratores Regis *Franciæ* proteſtatione in Ca- „ mera paramentorum Palatii *Conſtantienſis*. „ ſecrete facta, quod propter ſcandalum e- „ vitandum ad ſeſſionem ibant, non animo „ conſentiendi, his, quæ audiverant in ipſa „ ſtatui debere, maxime quod Dominus no- „ ſter Papa, & alii in Concilio exiſtentes „ in plena ſecuritate fuerant, quorum plu- „ ra ſtatuta non ſunt, ſed ad ſeſſionem a- „ liam reſervata. Tandem quincta ſeſſio ce- „ le-

quilibet cujuſcumque ſtatus, vel dignitatis ETIAMSI PAPALIS *exiſtat*, *obedire teneatur*, quemadmodum in ipſo decreto ſtatutum adverſarii volunt. *Itali* non difficiles adſentiebantur, generali illi Concilio curam incumbere reformationis Eccleſiæ in capite & in membris; hoc nolebant, ita hanc illi curam incumbere, ut etiam Pontifex *obedire* ea in re teneretur. Duo hæc maxime diſcrepant, poterat enim Synodus legitimum & certum Eccleſiæ Pontificem dare [ac *Martinum* V. reapſe dedit] quo non *obediente*, ſed adſentiente Patrum deſideriis & curante reformatio *in capite* fieret; tuncque verum fuiſſet, Concilium illud etiam ad reformationem *in capite* procurandam [quod unum habet proœmium] eſſe congregatum; quin in Pontificem jure *coactivo* uti poſſet, quod decretum iis verbis *& reformationem* &c. præſefert. Quod autem de quinctæ ſeſſionis decreto additur, a *Maimburgo* quoque objectum fuerat, cui ſatis apte a *Schelestrate* reſponſum fuit [*diſſ. I. cap.* 3.] plurimum facere pro confirmatione decreti *Conſtantienſis*, quod ſeſſione quarta potius, quam quincta ſit editum; licet enim duæ illæ ſeſſiones ab una tantum ex tribus obedientiis factæ ſint; in eo tamen differunt, quod quincta, ut videbimus, contradicentibus gravioribus de *Johannis* XXIII. obedientia celebrata ſit, quarta *divino Numine inſpirante* omnibus conſentientibus. Gravius propterea decreto pondus ex quarta, quam ex quincta ſeſſione adcederet.

„ lebrata eſt, Reverendiſſimuſque in Chri-
„ ſto Pater Dominus *Johannes* Epiſcopus *Al-*
„ *banenſis* Cardinalis de *Urſinis* in ipſa ſeſ-
„ ſione præſedit, & Reverendiſſimus in Chri-
„ ſto Pater Dominus *Andreas Laſcharis* ele-
„ ctus *Poſnanienſis*, poſt finitum officium,
„ pronunciavit capitula infraſcripta.

„ *In nomine Sanctæ & individuæ Trini-*
„ *tatis, Patris, & Filii, & Spi-*
„ *ritus Sancti. Amen.*

Hæc ſancta Synodus *Conſtantienſis* generale Concilium faciens &c. ut in editis Seſſ. V. (4) „ Extrema hæc apud *Harduinum* ſic le-
„ gun-

(4) Quæ heic ex Vaticanis exemplis de Cardinalibus diſſentientibus recitavimus, confirmantur.

1. a *Roderico* Epiſcopo *Calaguritano* in dialogo *de auctoritate & poteſtate Romani* Pontificis, ubi ſe audiviſſe teſtatur *a non parvæ auctoritatis viris*, qui Concilio *Conſtantienſi* interfuere, decretum ſeſſionis quinctæ præter id, quod factum fuerit a ſola obedientia *Johannis* XXIII., nec etiam concorditer factum eſſe ab omnibus ejuſdem obedientiæ quum reclamaverint complures Sanctæ *Romanæ* Eccleſiæ Cardinales, complures Prælati, & Doctores adfirmantes, decretum minus juridicum fore; daturumque quandoque occaſionem ſchiſmatis

2. a Cardinali de *Turrecremata* qui eidem Concilio *in minoribus*, ut ajunt, conſtitutus interfuerat; ait enim *lib. II. de Eccleſ. cap. XCIX.* neque ipſam integram *Johannis* XXIII. obedientiam conſenſiſſe *quoniam plures Patres doctiſſimi illius obedientiæ illis non præſtiterunt conſenſum, aut adſenſum ſuum: item nec ipſe in ſua obedientia vocatus* Johannes XXIII. *quoniam quum poſt receſſum ſuum a* Conſtantia Scaphuſæ *conſtitutus audiret præfatam declarationem concluſam, Dominis Oratoribus Regis* Franciæ *viſi-*
tan-

„ guntur: *Dictoque officio Miſſæ, litaniis can-*
„ *tatis & dictis, ſurrexit de mandato totius*
„ *Sanctæ Synodi reverendus pater Dominus* An-

tantibus eum, videlicet Domino Duce Bavariæ, *Domino* Nicolao de Calavilla, *aliiſque eorum Collegis amaro animo conqueſtus eſt, falſa quædam & erronea adverſus auctoritatem* Romani *Pontificis decreta per æmulos ſuos poſt receſſum ejus eſſe concluſa.*

3. ab *Eugenio* IV. in ſua Apologia contra *Baſileenſes* part. VIII. ubi " Qui, inquit, *Conſtantiæ* conſedebant,
„ unius tantum obedientiæ Synodum faciebant, nec ta-
„ men hi omnes in eam ſententiam convenerunt, ſed non-
„ nulli reclamavere graviores, qui ſtrepente multitudine
„ ſuperati, ſicut his noviſſimis temporibus, quibus carna-
„ les exuberant paſſiones factum eſſe manifeſtum eſt, au-
„ diri nequiverunt."

Quod tamen in Actis narratur, Chriſtianiſſimi Regis Oratores decretis Seſſionis V. repugnaſſe, *Natalis Alexander* [*diſſ. IV. in hiſt. Eccleſ. ſæc. XV. & XVI. artic. I. §. 7. n. 75.*] ait, id *merum eſſe figmentum* ab omni veri ſpecie alienum. Nam *Gerſonius* Oratorum unus in ſermone quem 21. Julii hujus anni habuit *de Viagio Regis Romanorum* decretum ſeſſionis quintæ palam recitavit, illudque unicum ad pacem reſtituendam remedium prædicavit. Præterea ea decreta conſcripta, & recepta fuere in *Pragmatica ſanctione* apud *Bituriges* in Conventu generali Eccleſiæ *Gallicanæ* condita, & *Caroli* VII. Chriſtianiſſimi Regis auctoritate promulgata. Tandem *Thomas* de *Corſellis* ejuſdem *Caroli* VII. ad *Baſileenſe* Concilium Orator ait de *Carolo* VI. " Similiter tempore Concilii *Conſtan-*
„ *tienſis*, lata ſententia contra *Johannem* XXIII. quem
„ verum Papam Rex & regnum reputabant, obedivit Rex
„ ipſe ſententiæ Concilii, & non ulterius ipſi *Johanni*;
„ interfueruntque Oratores Regii, & alii præclariſſimi de
„ hoc Regno, in ipſo Concilio *Conſtantienſi*". Ego tamen niſi præconceptis opinionibus nos abduci patiamur, tanti hæc *Natalis* argumenta eſſe non video, ut Vaticanorum Codicum fidem elevare valeant. Nam quæ iſthæc conſequutio eſt: *Depoſito* Johanni *Rex non amplius obedivit* [quod unum *Thomas* de *Corſellis* ait] ; *igitur Regis*

Orato-

„ dreas *electus* Poſnanienſis, *& certa capitu-*
„ *la per modum conſtitutionum Synodalium*,
„ *prius per ſingulas quatuor nationes concluſa*
„ &

Oratores decretis quintæ ſeſſionis non interceſſerant? A *Baſileenſibus* vero *Conſtantienſia* decreta innovata fuiſſe, in pravumque ſenſum, atque a Patribus illius Concilii alienum fuiſſe detorta infra oſtendam. Quare quid mirum, fuiſſe illa in *Pragmaticam ſanctionem* relata, quam *Ludovicus Caroli* VII. in *Galliarum* Regno ſucceſſor ſcriptis ad *Pium* II. litteris *in ſeditione, & ſchiſmatis tempore atque per ſeditionem ſectionisque a* Romana *Sede figuram* non diffitetur natam fuiſſe. Hoc miror, *Natalem* potuiſſe hinc ad rem præſentem argumentari, perinde ac ſi dum *Conſtantienſia* decreta condebantur, non potuerint Regis Chriſtianiſſimi Oratores illis obſiſtere, quia *Galli* deinde tempore *Baſileenſis* ſchiſmatis ea, & ad *Baſileenſium* mentem intellecta ſuſceperunt. Nonne *Pragmatica ſanctio* a *Lodovico* abrogata fuit? Fac id factum a me negari, quia *Carolus* VII. eam promulgavit. Nonne me *Natalis* rideret, qui voluntates hominum pro temporum conditione, ac Regnorum utilitate mutari poſſe non animadverterem? Dicam amplius. Chriſtianiſſimi Regis Oratores *Johannis* XXIII. depoſitionem maximopere urgebant. Nihilominus ut *Pariſios* hujuſce depoſitionis nuncius adlatus eſt, ſupra vidimus Regis filium Sorbonicis, quorum machinationibus ea potiſſimum tribuebatur, ſubirato vultu edixiſſe, *caverent ne quid ſimile* [*quod tamen unum poſt Pontificis dejectionem ſupereſſe videbatur*,] *in Regem Regiamque familiam moliretur*. Conciliet iſthæc *Natalis*, aut hoc neget, quia cum Regiorum apud Concilium Oratorum in *Johannem* molitionibus aperte pugnat. Gravius eſſet *Gerſonis* teſtimonium ſi unus ille Chriſtianiſſimi Regis Orator fuiſſet. Fuit ille quidem perhonorifico hoc titulo inſignitus, ſed præcipui Regis Legati erat *Rhemenſis* Archiepiſcopus, *Bavariæ* Dux, & *Nicolaus* de *Clavilla*, quibuſcum ipſe *Turrecremata Johannem* XXIII. *Schaffuſæ* quum ad eum acceſſiſſent, de Concilio conqueſtum refert. Acta vero præmiſſam per *Oratores Regis Franciæ* proteſtationem dicunt, non *per omnes*. Quid ſi ergo tres illi, qui *Schaffuſam* adierant, metuentes, ne *Johannes* decretis illis commotus de Pontificatus abdicandi [quod tamen unum in omnium votis erat] conſilio

„ *& deliberata legit, & publicavit: quorum* „ *tenores, ſequuntur & ſunt tales.* Ita editi „ libri apud *Harduinum* (5). Addunt autem „ geſta *Conſtantienſis* Concilii: *Fuerunt pro-* „ *nuntiatæ diffinitiones ſequentes per Electum* „ Poſnanienſem QUIA CARDINALIS FLO- „ RENTINUS (*Zabarella*) ILLAS NOLUIT „ *pronunciare. Quibus itaque peractis*, inqui- „ unt, *acta Harduiniana* (6) *ſupradictus R.* „ *P. D.* Andreas *electus* Poſnanienſis *legebat* „ *quædam aviſamenta in materia fidei; & ſu-* „ *per materia* Johannis Hus, *detenti per Con-* „ *cilium, & quondam* Johannem Wicleff, *quæ ſequuntur &c.*

SESSIO VI. die 17. Aprilis celebratur, in eaque decretum editur de modo, quo *Johannes* XXIII. ſe Pontificatu abdicare deberet; tum judices deſignantur contra *Johannem Huſs*, & articulos *Wicleffi* in Academiis *Oxonienſi*, *Pragenſi*, & *Pariſienſi* damnatos. *Hieronymus* quoque *Pragenſis* in jus vocatur.

O 2 Poſt

ſilio decederet, iis obſtitiſſent? An non vero dici potuere Regis Galliarum Oratores decreto adverſati, licet *Gerſonius* ex quatuor unus decretum urſerit? *Gerſonius* ne propterea decreto invitis ceteris Oratoribus jam edito, atque adeo *Gerſoniuſne* propterea *Johanne* depoſito non potuit ſummis ea laudibus extollere? At, inquies, ſaltem decretorum dogmata Oratoribus non diſplicuiſſent? Hoc acta non dicunt; unum hoc ajunt, Oratores decretis interceſſiſſe; qua de cauſſa id fecerint, ſilent. Id autem ſatis nobis eſt, ut non omnibus adſentientibus, contra quam adverſarii vellent, prodiiſſe illa decreta vere dicamus.

(5) *T. VIII. Concil. col.* 258.

(6) ibid. *col.* 262.

Poſt hanc Seſſionem a duobus (Epiſcopus alter, alter doctor erat, uterque, ut creditur, Natione *Gallus*) propoſitum fuit, e re fore Concilii, ſi Cardinalibus omnis ad Synodi deliberationes aditus intercluderetur (7). Id quidem rejectum fuit; Cardinalium tamen vix ulla ratio habebatur. Enimvero die ſecunda Maii, qua SESSIO VII. habenda erat, „ circa horam ſeptimam de mane fuit „ data eis copia ad deliberandum ſuper illa, „ quum jam plures prælati ſederent, & im„ mineret relatio novorum fienda regi & „ deputatis nationum in ſacriſtia; in qua „ relatione præſentes fuere, nec poterant il„ lam formam videre; quum ſtatim facta „ relatione perventum eſt ad Seſſionem, quæ „ jam parata erat. Et ita pæne in omnibus „ decretis concilii factum eſt, Cardinalibus „ ita arcto & brevi tempore oſtenſa ſunt „ decreta jam concluſa in nationibus, ut „ non fuerit in eorum poteſtate ſuper illis „ ſufficienter deliberare: immo in magnum „ contemptum habiti ſunt. Plures conqueſti „ ſunt Cardinales de contemptu, & finaliter „ petiverunt, quod quum eſſent in Conci„ lio quatuor Nationes; una *Angliæ*, in qua „ non erant viginti capita; de quibus tres „ ſolum prælati, & cardinales eſſent ſexde„ cim, & alii futuri; de quibus plures ma„ gni

(7) Berthier *lib. XLV. pag.* 503. Van-der-hardt *T. IV. pag.* 120. *ſeq.*

„ gni & inſignes doctores, propter dignita-
„ tem Collegii habeant vocem & auctori-
„ tatem tantam, ſicut natio *Anglicana*. Quod
„ fuit recuſatum, & dictum, quod venirent
„ ad ſuas nationes: ita quod nullam habent
„ auctoritatem. “ (8) In ea autem Seſſione *Johannes* XXIII. juſſus eſt, ſe Concilio ſiſtere, probataque fuit contra *Hieronymum Pragenſem* contumacia.

SESSIO VIII. 4. Maii. Damnatur *Wiclefſus*. Deſertus autem a *Friderico* Duce *Auſtriæ Johannes* XXIII. *Friburgi* datus eſt cuſtodiæ, ne elaberetur.

SESSIO IX. 13. Maii. Contra eumdem quæſitores nominati ſunt.

SESSIO X. 14. Maii. Lata eſt depoſitionis in eumdem ſententia. Ut primum perſcripta fuit, in ea *Johannes* propter cetera, quæ illi obijciebantur, ſane graviſſima crimina, veluti ſchiſmatis fautor, & hæreticus damnabatur; quin & in *articulis*, qui contra eum Seſſ. XI. propoſiti ac lecti fuere, dicitur is fuiſſe *pertinax hæreticus*; ex ea nempe opinione, quæ apud illius ætatis Theologos ut in *Antifebronio* dixi (9) plurimum obtinuerat, Pontifices inter ſe ſe de ſumma dignitate certantes, niſi ad evellendum ſchiſma Pontificatu ſe abdicarent, tanquam hæ-

O 3 reti-

(8) Harduin. T. *VIII. Concil. col.* 296. ex MS. quatuor D. a *Schelſtrate*.
(9) T. *II. pag.* 351.

reticos, atque ſchiſmaticos habendos eſſe, in eoſque poſſe propterea Concilium ſententiam edere depoſitionis. Verum quum lecta ſententia fuit, „ ſurrexit, inquiunt Acta „ (10) Cardinalis S. *Marci*, qui audierat in „ legendo, quod Concilium declarabat no„ toria crimina propoſita per procuratorem „ Concilii contra Papam, & ſuper illis tan„ quam ſuper notoriis procedendum; & di„ xit, quod adtenderet Concilium, quod „ procurator Concilii propoſuerat, & in ci„ tatione continebatur, crimen hæreſis & „ fautoriæ ſchiſmatis, & alia quædam, de „ quibus non conſtabat. Neque idem Car„ dinalis credebat, illa eſſe notoria, erat„ que periculum ita decernere: & ob hoc „ poſtmodum illa ſententia correcta fuit " deleta hæreſis confotique ſchiſmatis mentione. „ Inter hæc Rex, Cardinales, & de„ putati, pluresque alii tractaverunt mate„ riam, quod Papa conſentiret ſententiæ ſuæ „ depoſitionis, & ex abundanti renuntiaret. „ Et fuit ordinatum, quod aliqui Cardina„ les, videlicet de *Urſinis*, *Cameracenſis*, de „ *Challanco*, *Saluciarum*, & *Florentinus* irent „ ad Papam, qui erat detentus in oppido „ *Sellæ* ad duo milliaria; non tamen ex „ parte Concilii, ſed collegii, ad perſua„ dendum ſibi contenta in dicta cedula. Qui „ iverunt &c. "

Por-

(10) *T. VIII. Conc. Hard. col.* 324.

Porro quum ad *Johannem* delata fuiſſet Concilii in eum ſententia, ut *Seſſ. XI.* legitur, Pontifex „ papatui, & juri, ſi quod „ in eodem ſibi qualitercumque competie- „ rat, ſeu ſi quod ſibi nunc in eodem com- „ petebat, pure, ſimpliciter & abſolute, li- „ bereque & ſponte cedebat, & renuntia- „ bat. Et ibidem omni modo, via, & for- „ ma, quibus melius potuit, reſignavit, ceſ- „ ſit, renuntiavit expreſſe (11) " quemadmodum relatum Concilio fuit die XXIX. Maii Seſſ. XII. Atque ita *Johannes* exauctoratus habitus eſt.

SESSIO XIV. 4. Julii. Adierunt Concilium Procuratores *Gregorii* XII. (12) *ad auctorizandum Concilium, & cedendum Papatui nomine dicti* Gregorii. Nempe litteris *Arimino* datis III. Idus Martii poteſtatem dederat legatis ſuis, *congregationem ipſam* (intelligit Concilium *Conſtantienſe*) *in quantum per ſerenitatem Regiam, & non* Baltaſſarem, *ſe nuncupari facientem* Johannem *vigeſimum tertium, vocatam, vice noſtra ad prædictorum effectum convocandi & auctorizandi generale Concilium* (13). „ Enimvero Bullis lectis, Do- „ minus *Carolus* (de *Malateſtis*), prout con- „ tinetur in ipſis Bullis, habens majorem „ auctoritatem quam ceteri, commiſit ipſi

 „ Do-

(11) ibid. *col.* 379.
(12) ibid. *col.* 384.
(13) ibid. *col.* 387.

„ Domino *Johanni Dominici* Cardinali *Ragu-*
„ *ſino* ſuo collegæ ſuas vices ad auctorizan-
„ dum & ad probandum dictum Concilium.
„ Quam commiſſionem & auctoritatem ſive
„ poteſtatem ipſe *Johannes Dominici* Cardi-
„ nalis *Raguſinus* in ſe recipiens.... aucto-
„ rizavit & adprobavit Concilium *Conſtan-*
„ *tienſe*, quantum ad eum & Dominum ſu-
„ um ſpectabat (14). Conſequenter Conci-
„ lium per organum Archiepiſcopi *Medio-*
„ *lanenſis* ſtantis alte in pulpito cum qua-
„ tuor prælatis quatuor nationum, dictam
„ convocationem & auctorizationem admi-
„ ſit (15).

ANNO MCCCCXVI.

Inchoata fuerat SESSIO XX. 21. Novembr. Dum autem ea protrahitur, reverſis, qui ad *Petrum* de *Luna*, & *Aragonum* Regem miſſi à Concilio fuerant, Legati, *pro unione in Sancta Dei Eccleſia exſequenda concordata exſtiterunt* (16). Primum erat, " quod convo-
„ catio fiat per Prælatos, ceteroſque viros
„ Eccleſiaſticos in dicto Concilio *Conſtan-*
„ *tienſi*, ſic per ejus obedientiam (ut præ-
„ fertur) nuncupato, exſiſtentes & congre-
„ gatos de Regibus & principibus prædi-
ctis,

(14) ibid. *col.* 386.
(15) ibid. *col.* 388.
(16) ibid. *col.* 474.

„ ctis, Cardinalibus & prælatis, ceteriſque
„ viris de obedientia dicti Domini *Benedi-*
„ *cti* Papæ decimitertii, ſic etiam per ejus
„ obedientiam (ut præfertur) nuncupati,
„ qui ad generale Concilium debent & ſunt
„ conſueti vocati per litteras opportunas di-
„ ctorum Dominorum de Concilio *Conſtan-*
„ *tienſi*.

Sessio XXI. 30. Maii. Poſt eam " per
„ menſem uſque ad finem Septembris, eſt
„ actum per aliquos deputatos cum Legatis
„ Regis *Arragonum*, quod vellent ſe unire
„ cum Concilio, & cetera facere quæ in
„ Capitulis præſcriptis concordatis *Narbonæ*
„ continentur, quia legati multis rationibus
„ inſtiterunt, quod exſpectarentur legati *Ca-*
„ *ſtellæ*, & ſuper hoc inter partes per men-
„ ſem diſceptatum, & nihil concluſum . . .
„ Poſt hæc legati Regis *Arragonum* dixe-
„ runt, quod vellent ſe unire Concilio:
„ non tamen reputare eſſe generale Conci-
„ lium, neque agi de rebus Concilii gene-
„ ralis, donec venirent Legati *Caſtellæ*. "
(17) Exſtant quoque Regis *Aragonum* litte-
ræ non *Sacroſanctæ Generali Synodo* inſcri-
ptæ, ſed (18) " Reverendis in Chriſto pa-
„ tribus, amicis, & devotis noſtris miſera-
„ tione divina Epiſcopis, Presbyteris, Dia-
„ conis Cardinalibus, nec non Patriarchis
Ar-

(17) ibid. *col.* 585.
(18) ibid. *col.* 582.

„ Archiepiſcopis , Prælatis , & ceteris in „ *Conſtantiâ Moguntinæ* provinciæ congrega„ tis, *Alphonſus* Dei gratia Rex *Aragonum* „ &c. “

Ante Seſſionem XXII. quæ 15. Octobris celebrata fuit, *Petrus* Alliacenſis Kalendis ejuſdem menſis tractatum edidit *de Eccleſiæ & Cardinalium auctoritate*, quem *Spondanus* in annum MCCCCXV., *Schelſtrate* in annum MCCCCXVII. coniecerat. In eo Tractatu *part. I. Cap. IV.* aliqua dubia propoſuit, quæ dicebat apud nonnullos *magnam perplexitatem* inducere. “ Primum dubium, an „ quatuor Nationes in hoc Sacro Concilio „ ſic diſtinctæ, videlicet *Italica*, *Gallicana*, „ *Germanica*, & *Anglicana*, excluſo dicto „ Cardinalium Collegio, faciunt generale „ Concilium, quum ſint plura Concilia par„ ticularia valde inæqualiter & impropor„ tionabiliter diviſa, & ad partem delibe„ rantia, quæ deliberatio, excluſa delibera„ tione dicti collegii, & non facta in com„ muni ſeſſione collatione votorum, vide„ tur multis non eſſe cenſenda deliberatio „ Concilii conciliariter facta. Secundum „ dubium an dictæ Nationes, quæ ſunt no„ va Collegia particularia, quæ multis vi„ dentur contra, vel præter conſuetudinem „ antiquam Sacrorum Conciliorum inſtitu„ ta, licet ex rationabili cauſſa, & ſub de„ bitis circumſtantiis ita inſtitui potuerint,

„ ha-

„ habuerint a Jure divino, vel humano au-
„ ctoritatem privandi *Romanam* Eccleſiam,
„ & ſacrum Collegium ipſam repræſentans
„ (quod eſt antiquum collegium, & in an-
„ tiquo jure, & in ſacris generalibus Con-
„ ciliis, & in Sanctorum Patrum decretis
„ fundatum) privandi inquam jure ſuo, ha-
„ bendi ſcilicet vocem in ſacro Concilio,
„ & ſummum Pontificem eligendi ": Hæc ibi *Petrus* de *Alliaco* adfirmans, iſta dubia a ſe propoſita fuiſſe, ut ſuper his Concilium deliberaret, *ne in futurum acta reprobarentur*.

Porro in ſeſſione XXII. notatu digniſſima occurrit litterarum Concilii ad *Aragoniæ* Regem inſcriptio, in qua non *Sacroſanctæ Synodi generalis* ſe nomine Patres, uti alias denotant, ſed ajunt: *Miſeratione divina Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, Cardinales: Patriarchæ, Archiepiſcopi, Prælati & ceteri in* Conſtantia *provinciæ* Moguntinenſis *in Chriſti nomine congregati, illuſtri Principi* Ferdinando *Dei gratia* Arragonum & Siciliæ *Regi &c.* (19).

ANNO MCCCCXVII.

Sessio XXVIII. 3. Maii. Extat in ea *Proteſtatio Ambaſſiatorum* Regis *Franciæ*, in qua queruntur, quod *Angli nec Sacro* Collegio

(19) ibid. *col.* 622.

legio *Cardinalium Romanam Eccleſiam repræſentanti volunt permittere*, *quod faciant ſextam vocem* (20).

Quum magna poſt ſeſſionem XXXVIII. habitam 28. Julii oborta eſſet in Synodo controverſia, *Germanis* contendentibus ante Pontificis electionem reformationis capita eſſe Concilio præſcribenda, *Italis* contra, *Gallis*, & Hiſpanis ad Pontificis electionem properantibus ante Reformationem, edita fuit *proteſtatio* ex parte trium Nationum, ac etiam Collegii Cardinalium die XI. Septembris. Ex illa nonnulla excerpam. *Damnoſam* ergo Apoſtolicæ Sedis vacationem, Nationes & Cardinales ajebant (21), " eo maxime quod Clerus & populus nonnullorum regnorum & provinciarum nondum ſolide & clare huic ſacro Concilio adhæſerint; ſed ut communiter fertur, exſpectant fiendæ electionis ſummi Pontificis eventum, ut ſi electus fuerit canonice, illi obediant, alias non. Nec non etiam quod quorumdam, qui eidem Concilio adhæſerunt, propter rumores diſcordiarum, & quaſi impreſſionum, quaſi in eodem Concilio fieri audiunt, fides jam de eodem Concilio dicitur vacillare."

" Tandem, inquiunt Acta (22) dicta Na-

(20) ibid. *col.* 707. Vide *&* *col.* 710.
(21) ibid. *col.* 848.
(22) ibid. *col.* 851.

„ Natio (*Germanica*) petivit aſſecurationem, „ & cautionem per decretum irritans, quod „ poſt electionem Papæ fieret reformatio „ ante coronationem Papæ & adminiſtra- „ tionem aliquam. Poſtea fuerunt factæ di- „ verſæ formæ decreti ad hoc. Tandem „ fuit dictum, quod Papa electus ligari non „ poteſt. Et ſemper agebatur per deputatos „ Cardinalium & nationum omnium de con- „ cordando articulos reformationis. Sed pau- „ ci & vix poterant concordari: una natio „ volebat uno modo, alia alio: & diu fuit „ laboratum, & parum actum. “

Sessio XXXIX. 9. Octobris. Decretum *Frequens* editum fuit de Conciliis generalibus a futuro legitimo Pontifice ſtatuto tempore celebrandis, nulla tamen addita pœna in Pontificem, qui decreto non ſteterit.

Sessio XL. 30. Octobris. Sacroſancta „ generalis Synodus in Spiritu Sancto legi- „ time congregata, univerſalem Eccleſiam „ repræſentans, ſtatuit & decernit, quod „ futurus *Romanus* Pontifex per Dei gra- „ tiam de proximo adſumendus, cum hoc „ ſacro Concilio, vel deputandis per ſin- „ gulas nationes debeat reformare Eccleſiam „ in capite & in membris, & Curiam *Ro-* „ *manam* ſecundum æquitatem & bonum re- „ gimen Eccleſiæ antequam hoc Concilium „ diſſolvatur“. (23). *Richerio* & *Lenfantio* non

(23) ibid. *col.* 862.

non adridebat hocce decretum, ut quod Pontifici nimis favere videretur. Notat etiam *Maimburgus* nullam heic quoque in Pontificem qui *reformationem* detrectaret, pœnam decerni, contra quam *Germanicæ* Nationi viſum maxime fuerat. Statuta præterea fuit forma in eligendo Pontifice ſervanda.

SESSIO XLI. Poſt lectam *Clementis* VI. conſtitutionem ingreſſi Conclave Cardinales XL. atque ex quinque Nationibus electores XXX., tum concordibus ſuffragiis tertio poſt die XI. Novembris *Odo Columna* Cardinalis *Romanus* Pontifex renunciatur, *Martini* V. adſcito nomine.

ANNO MCCCCXVIII.

SESSIO XLII. 28. Decembris. Poſt hanc 22. Februarii *Martinus* V. duas adverſus *Huſſitas* conſtitutiones Epiſcopis & Quæſitoribus Fidei *Poloniæ*, *Angliæ*, *Germaniæ*, ubi *Wicleffi*, atque *Huſſii* errores fuerant potiſſimum diſſeminati, inſcriptas emiſit.

Interea *Poloni* urgebant, ut quemadmodum Nationes ſingulatim atque adeo Cardinales faciendum eſſe ſtatuerant, libellus *Johannis* de *Falkenberg* veluti hæreticus a *Martino* V. damnaretur. Quum autem *Martinus* vereretur, ne hujuſce libri examen diutius, quam par eſſet, Patres *Conſtantiæ* detineret;

con-

contra vero ut *Gerſon* refert (24), *pro parte Dominorum* Polonorum *interjecta eſſet appellatio ad futurum Concilium*, niſi *Martinus Polonis* ea in re ſatisfaceret, " lata eſt, ut ,, dicitur, in Conſiſtorio generali, & pu- ,, blico, quod ultimo *Conſtantiæ* celebratum ,, eſt, minuta quædam ſub formula bullæ.. ,, ... continebatque in nullo caſu licere ap- ,, pellationem a Papa facere, nec ejus ju- ,, dicium in cauſſis fidei declinare". Quin idem *Gerſon* in Tractatu, quem prænotavit: *Quomodo, & an liceat a ſummo Pontifice appellare ſeu ejus judicium declinare*, id non amplius quaſi ex incertis rumoribus dubium ut in *dialogo*, ſed veluti rem plane compertam narrat, edita in *Conciſtorio generali* celebrato *Conſtantiæ* 10. Martii Conſtitutione *Martinum* decreviſſe: " nulli fas eſt a ſu- ,, premo Judice, videlicet Apoſtolica Se- ,, de, ſeu *Romano* Pontifice Jeſu Chriſti ,, Vicario in terris appellare aut illius ju- ,, dicium in cauſſis fidei (quæ tanquam ma- ,, jores ad ipſum, & Sedem Apoſtolicam de- ,, ferendæ ſunt) declinare. "

Sessio XLIII. 21. Martii Concordata a *Martino* eduntur de Reformatione a Nationibus probata. Quum autem Natio *Germanica* inter octodecim, qui a futuro Pontifice deciderentur reformationis articulos Concilio oblatos hic quoque propoſitus eſſet: pro-

(24) *in Dialog. Apol. pro Conſtant. Concil.*

propter quæ & quomodo Papa poſſit corrigi, *& deponi*, atque electo *Martino* hunc maxime articulum urgeret, reſpondit *Martinus* (25) *non videtur prout nec viſum fuit in pluribus Nationibus circa hoc aliquid novum ſtatui*, *vel decerni* (29).

Sessio XLIV. 19. Aprilis. In hac decretum *Martini* lectum probatumque fuit *de loco futuri Concilii proxime celebrandi*.

Sessio XLV. & ultima 22. Aprilis. Diſſolvitur Concilium. Ante tamen quam *Martinus* V. Patres dimitteret, quum iterum *Poloni*, ut *Johannis* de *Falkenberg* libellus tanquam hæreticus ad mentem Concilii notaretur, vehementiſſime flagitarent, atque tumultus ea de cauſſa suboriretur, " Ponti-
,, fex impoſito omnibus ſilentio, dixit, re-
,, ſpondendo ad prædicta: quod omnia, &
,, ſingula determinata, concluſa, & decreta
,, in materia fidei, per præſens ſacrum Con-
,, cilium generale *Conſtantienſe* conciliariter
,, tenere, & inviolabiliter obſervare vole-
,, bat,

(25) Scheleſtr. *diſſ. III. cap.* 3. ex duobus MSS. Vatic. altero Palat.

(26) Recte P. *Berthier*. [*T.* XVI. *Hiſt. Eccleſ. Gallic. pag.* 117.] " Il ſemble par cette rèponſe, que la prèſence
,, du Pontife avoit fort rallenti la vivacitè des Nations
,, pour tout ce qui alloit a reſſerrer l'exercice de la puiſ-
,, ſance Pontificale. On ne parloit avant l'election de
,, *Martin* V. que des *cas ou le Pape pouvoit ètre corrigè*
,, *ou dèposè*, on regardoit comme eſſentiel a la rèforme
,, de faire des loix ſur cet objet important; & depuis la
,, creation de ce Pape, voila que la plùparr des Nations
,, ne jugent a propos *de rien ſtatuer a cet ègard*.

,, bat, & numquam contravenire quoquo ,, modo; ipſaque ſic conciliariter facta ad- ,, probat, & ratificat, & non aliter nec a- ,, lio modo (27).

(37) *T. VIII. Conc. Hard. col.* 902.

§. II.

De ſenſu Decretorum Conſtantienſis *Concilii*.

I. QUæ hactenus ex hiſtoricis *Conſtantienſis* Concilii monumentis protulimus, viam decretis, de quibus mihi cum *Febronio* diſceptatio eſt, intelligendis aperiunt. Sed ipſa decreta ex quincta ſeſſione prius recitemus.

" Primo declarat hæc Sancta Synodus *Con-*
" *ſtantienſis*, quod ipſa in Spiritu Sancto
" legitime congregata, generale Concilium
" faciens, & Eccleſiam Catholicam repræ-
" ſentans, poteſtatem a Chriſto immediate
" habet, cui quilibet cujuſcumque ſtatus
" vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat,
" obedire tenetur in his, quæ pertinent ad
" fidem, ad extirpationem ſchiſmatis, ac
" generalem reformationem Eccleſiæ Dei in
" Capite & in membris. Item declarat,
" quod quicumque, cujuſcumque conditionis,
" ſtatus, vel dignitatis, etiamſi Papalis e-
" xiſtat, qui mandatis, ſtatutis, ſeu ordi-
" nationibus, & præceptis hujus Sanctæ Sy-
" nodi, & cujuſcumque alterius Concilii
" generalis ſuper præmiſſis, ſeu ad ea per-
" tinentibus, obedire pertinaciter contem-
" pſerit, niſi reſipuerit, condignæ pœniten-
" tiæ ſubijciatur &c. "

Baſi-

Baſileenſes eo iſta ſenſu adcepiſſe, ut Concilium generalium Synodorum etiam extra caſum ſchiſmatis in *Romanos* Pontifices minime dubios; certoque legitimos poteſtatem, eamque cogentem definierit, dubium non eſt. Quamobrem non erat, cur *Febronius* ſuas illas *Univerſitates Colonienſem*, *Erfordienſem*, *Cracovienſem* & *Viennenſem* pro ſua (eadem eſt quæ *Baſileenſium*) Synodi *Conſtantienſis* interpretatione jactaret (1). Quum enim illæ tunc *Baſileenſi* ſchiſmate implicarentur, mirum non eſt, eam *Conſtantienſibus* decretis explicationem coaptaſſe, quæ *Baſileenſium* erat, horumque rebus maxime conſentanea videretur. Quod idem de Theologis ac Cardinalibus intellige, qui pro *Baſileenſi* Concilio decertarunt, ab eodem *Febronio* citatis (2) *Jacobo* de *Paradiſo Erfordienſi*, *Jacobo* de *Segovia*, *Ænea Sylvio*, *Panormitano*; Cuſano (antequam perſpecta rei veritate ad *Eugenii* partes tranſiret (3).

 Hoc

[1] *T. II. pag.* 204.
[2] *Ibid. pag.* 201.
(3) Addit his *Febronius Dionyſium Carthuſianum*, cujus nonnulla ex Tractatu *de auctoritate Papæ*, & *Concilii* (*art. XXVII.* & *XXXI.*) ſupra reddiderat (*pag.* 185.) „ Equidem, ut verbis utar *Charlaſii* in diſſertatione *de Concilio Œcumenico* (*cap. IX. pag.* 203.) quum paullo „ ante (*Dionyſius*) navaſſet operam litteris in *Colonienſi* „ Academia, aliquid volebat concedere ejuſdem dogmati, „ ac ceterarum, quæ pro confirmandis *Conſtantienſibus* de„ cretis, atque ad legitimos Pontifices traducendis, in *Ba*„ *ſileenſi* Synodo conſpiraverant. Sed quum contra cogno-
„ ſce-

Hoc tamen inquirendum ſupereſt, rectene *Baſileenſes* quique illis Theologi adhæſere, recte ſenſerint. Ego vero interritus dico,

dico,

„ ſceret, Scripturam, Sanctos Patres, alioſque Scriptores „ Eccleſiaſticos magis Beati *Petri* ſucceſſoribus favere; firmus ſemper adhæſit ſententiæ Pontifici ſuper Concilia „ prærogativam adſtruenti. Et quia aliquid contradictionis genus apparebat, componere illud conatus eſt his „ verbis: *Papa tanquam Papa, nempe tanquam Paſtor, & Pontifex Eccleſiæ, judicari non poteſt, nec deiici a Concilio; quia quatenus ea dignitate ornatus, Eccleſiæ ſuperior, & Judex eſt; ſed quum ſummis ac nefariis vitiis, atque criminibus pollueretur, inferior ei eſſet, & Concilium haberet poteſtatem, & jus in ipſum a Chriſto Jeſu proveniens; a quo Eccleſia, quam Synodus exprimit, proxime claves accepit: præterquamquod Ecclesia a Chriſto etiam obtinuit poteſtatem ſcindendi ex ſuo corpore membrum putre, quod ſcandalum pariat, inficiatve*. Aſt quomodo concipiendum eſt, Papam, tanquam Papam judicari, & deijci a Concilio non poſſe, quia, quatenus ea „ dignitate ornatus, Eccleſiæ ſuperior, & Judex eſt; & „ tamen quum ſummis, & nefariis vitiis atque criminibus „ polluatur, Concilium habere poteſtatem, & jus in ipſum „ a Chriſto Jeſu proveniens; niſi dicatur Pontificem in iis, „ quæ tanquam Papa agit (quemadmodum quum docet „ Fidei veritates, & præſcribit regulas morum, ac diſciplinæ) Superiorem & Judicem Eccleſiæ eſſe. Sed in „ criminibus, quæ tanquam privatus homo perpetrat (v. „ g. quum hæreſim ſuſtinet) Eccleſiæ Subdi, atque plecti „ a Concilio poſſe? Verum etiamſi hac in re ægerrime ſibi „ conſtet *Dionyſius*, quidquid prærogativæ tribuat Concilio; abſolute tamen tuetur, haud dicendum, Concilia „ ſuperiora eſſe Pontifice, ſed contra Pontificibus ſubijci".
Id enim adſerit atque probat pluribus articulis ejuſdem Tractatus, toto fere ſeenndo atque ctiam tertio. "Nunc „ ergo, inquit ille [*lib. I. art.* 2.] juxta tenorem articuli hujus probandum per Teſtes idoneos, Sanctoſque Doctores, ac Patres, quod *Papa* toti, atque univerſali Eccleſiæ præſit, ſitque Paſtor, Princeps, Caput, & Dux „ ſuqer eum &c. " Quod anctoritate Patrum, aliorumque

Eccle-

dico, erraſſe illos, & *Conſtantienſibus* alia omnia, quam quæ ſpectarunt, turpi fallacia adfinxiſſe. Teſtem hujus rei habeo, qui *Febronius* omnes Academias, atque adeo univerſos *Baſileenſes* vincat auctoritate, *Eugenium* IV. in Conſtitutione *Moyſes*, quam *Flerentino* probante Concilio a. 1439. edidit. Ibi enim hæc de *Baſileenſibus* quod ad rem præſentem adtinet. „ Quibuſdam decretis,
„ licet per unam tantum ex tribus obedien-
„ tiis poſt receſſum *Johannis* XXIII. ſic in ea-
„ dem obedientia nuncupati, *Conſtantiæ* ſchi-
„ ſmate tunc vigente editis inhærere ſe dicen-
„ tes tres propoſitiones, quas *Fidei veritates* vo-
„ cant .... protulerunt, quarum tenor ſe-
„ quitur in hæc verba. Veritas de poteſtate
„ Concilii generalis univerſalem Eccleſiam
„ repræſentantis ſupra Papam, & quemlibet
„ alterum, declarata per *Conſtantienſe* & hoc
„ *Baſileenſe* generalia Concilia eſt veritas fi-
„ dei catholicæ. Veritas hæc quod Papa
„ Concilium generale univerſalem Eccleſi-
„ ſiam repræſentans actu legitime congrega-
„ tum ſuper declaratis in præfata veritate,

Eccleſiaſticorum Scriptorum illo articulo probat, atque extremo, ubi ait: " ut finis hujus tractatuli connectatur
„ principio ſuo, rurſus clariſſime reor probandum, quod in
„ principio ejus conſtat probatum, ut puta, quod Papa
„ toti Eccleſiæ, conjunctim adceptæ, præſideat; ejuſque
„ rector, Princeps, & Judex, Paſtor, Caput, Sponſus,
„ Pontifexque conſiſtat, quod amplius, quam probatum
„ eſt non arbitrabar probandum, eo quod præ inducta hoc
„ ipſum ſufficienter, & ſuper ſufficienter demonſtrent &c."

„ aut aliquo eorum, ſine ejus conſenſu nul-
„ latenus auctoritative poteſt diſſolvere, aut
„ ad aliud tempus prorogare, aut de loco
„ ad locum transferre, eſt veritas fidei Ca-
„ tholicæ. Veritatibus duabus prædictis per-
„ tinaciter repugnans eſt cenſendus hæreti-
„ cus . . . . ; In hoc pernicioſiſſimi, dum
„ ſuam malignitatem ſub veritatis fuco co-
„ lorant, *Conſtantienſe* Concilium IN MA-
„ LUM AC REPROBUM SENSUM, ET A
„ SANA DOCTRINA PENITUS ALIENUM
„ pertrahunt. " Quid plura? Ipſas illas *Ba-
ſileenſium* veritates *Eugenius* „ juxta pravum
„ ipſorum *Baſileenſium* intellectum, quem
„ facta demonſtrant, veluti Sacroſanctæ Scri-
„ pturæ & Sanctorum Patrum & ipſius *Con-
„ ſtantienſis* Concilii ſenſui contrarium, nec
„ non præfatam adſertam declarationis ſeu
„ privationis ſententiam, cum omnibus in-
„ de ſequutis, & quæ in futurum ſequi poſ-
„ ſent, tanquam impias & ſcandaloſas, nec
„ non in manifeſtam Eccleſiæ ſciſſuram, ac
„ omnis Eccleſiaſtici Ordinis & Chriſtiani
„ Principatus confuſionem tendentes, ipſo
„ Sacro adprobante Concilio damnat & re-
„ probat. "

II. Id enimvero ſatis eſſe deberet, ut quum interpretationem *Conſtantienſibus* decretis a *Baſileenſibus* adhibitum *Febronius* revocet, eam plane reijceremus. Sed præſtat hominem de *Eugenio* ut *Baſileenſium* ſectato-

rem

rem decet, contemptim & calumnioſe nec de *Florentino* ipſo ſatis reverenter loquentem ipſis *Conſtantienſibus* decretis, & certiſſimis quæ ſupra adtulimus, monumentis redarguere. Ex his autem primum conſtare ajo, nihil minus *Conſtantienſes*, quam de aliquo fidei dogmate in illis quinctæ Seſſionis decretis proponendo, ac definiendo cogitaſſe. Notanda heic eſt potiſſimum formula, qua hæc decreta jubente Synodo lecta & publicata dicuntur *per modum Conſtitutionum Synodalium* (4). Hoc enim *Conſtitutionum Synodalium* nomine an non aperte indicatur, ipſum de Concilli generalis auctoritate decretum non fuiſſe editum veluti fidei dogma, nec doctrinam ex Catholica fide credendum conſtituiſſe? Materies equidem referri ad fidem poteſt. Verum non ea omnia fidei decreta ſunt, quæ in rebus ad fidem pertinentibus verſantur, illa ſolum ejuſmodi ſunt, in quibus aliquid fide credendum, damnandumve ita decernitur, ut qui ſecus ſentiant, a Catholica fide alieni, ab Eccleſia præciſi, anathemate aliiſve ſimilibus cenſurarum formulis percuſſi deſignentur. Ipſi *Conſtantienſes* Patres, dum *Wicleffi*, *Huſii*, & *Hieronymi Pragenſis* errores Decreto Fidei aliis in ſeſſionibus condemnarunt, receptam hanc Canonici judicii formam ſervarunt *ſub anathematis interminatione* librorum, quos illi vulgarant, lectio-

 nem

(4) Vide dicta §. *I. ad Seſſ.* 5.

nem &c. Quum ergo nullam hæreſis aut aliam ſimilem notam quinctæ Seſſionis decretis addiderint, quid ſupereſt, quam ut dicamus, ea revera *per modum Synodalium Conſtitutionum*, quæ quid illo tempore agendum eſſet, declarent, fuiſſe condita divulgataque? Quid? quod in ipſis Actis hæc decreta a rebus fidei aperte diſtinguuntur. Poſtquam enim iſthæc decreta fuiſſe a *Poſnanienſi* lecta *per modum Synodalium Conſtitutionum* in illis refertur, addunt Acta, eumdem *Poſnanienſem* in *materia fidei*, & ſuper materia *Johannis Hus* legiſſe quædam *aviſamenta*. *Gerſon* equidem de illis decretis agens in ſermone *pro Viagio Regis Romanorum*, *conſcribenda* inquit, *prorſus eſſe mihi videretur in eminentioribus locis*, *vel inſculpenda per omnes Eccleſias ſaluberrima hæc* DEFINITIO, LEX *vel* REGULA *tanquam directio fundamentalis*, *& velut infallibilis*. *Petrus* vero de *Alliaco* in Tractatu *de auctoritate Eccleſiæ* (5) loquens de poteſtate Concilii ſupra Papam: *hæc*, inquit *concluſio in condemnatione & depoſitione* Johannis *Papæ* XXIII. *practicata eſt per hoc Concilium generale* CUJUS DETERMINATIONI CONTRADICERE NON LICET; immo contrariam opinionem vocat *erroneam* (6), idque *ſatis patere ait ex actis in hoc Sacro Concilio*. Verum hæc nihil aliud ſunt, quam pri-

(5) Cap. II.
(6) *Cap. IV.*

privatorum Theologorum cenſuræ, quæ eo minoris faciendæ ſunt, quod uterque malorum, quæ diuturnum ſchiſma graviſſime adtulerat, pertæſus verebatur, ne ſi quid generali Concilio decederet auctoritatis, ſchiſma evelli nequaquam poſſet. Ceterum ipſe ille *Gerſon* non uno in loco (7) fateri debuit, eorumdem decretorum doctrinam ipſo Synodi tempore fuiſſe *palam* impugnatam a multis, quin idcirco a Patribus *Conſtantienſibus* hæretici habiti fuerint; immo ſiquid intelligo, illa a decretorum fidei dignitate longe abeſſe ipſemet vel invitus faſſus eſt, dum ea maxime extollens non tamen abſolute *infallibilem*, ſed modo adhibito *velut infallibilem directionem inſculpenda per omnes Eccleſias* prædicavit. *Petrus* vero de *Alliaco* in ipſo illo libro, quem nobis *Febronius* obijcit (8), ſatis oſtendit, aliam omnino fuiſſe Patrum *Conſtantienſium* ſententiam, quam ut fidei decreta edere voluerint. Nam ut Conciliorum in *Romanos* Pontifices poteſtatem probet, *acta Conſtantienſis* Concilii appellat, ea nempe, quæ in *condemnatione & depoſitione Johannis Papæ XXIII.* PRACTICATA fuerant per illud *Concilium generale*; decretorum ne meminit quidem. Diſputationem porro ſuam pro Concilii Œcumenici aucto-

[7] *De poteſt. Eccleſ. Conſid. XII. & Serm. in Feſto S.* Antonii.

[8] Confer *Ballerinium de poteſt. Eccleſ. cap.* VIII. *pag.* 115. ubi idem ex alio loco *Alliacenſis* libello confirmat.

auctoritate his verbis concludit. *Quæ tamen non definitive determinando, ſed doctrinaliter ſuadendo poſita ſunt: nam hujus rei definitionem ſacri Concilii determinationi ſubmitto*. Nondum ergo *hujus rei definitionem a* Concilio *determinatam* credebat: hæc autem multo poſt quinctæ Seſſionis decreta perſcripſit (9). Quid ergo *Febronius* ad *Alliacenſem* provocat?

III. Ajo deinde, hæc ipſa decreta non tanquam fidei definitiones, ſed veluti *Synodales conſtitutiones* conſiderata unum ſchiſma, quo tunc Eccleſia dilacerabatur, atque unius *Conſtantienſis* Concilii, vel alterius (ſi forte quod illius quemadmodum *Piſanæ* Synodi conatus in irritum cederent, aliud cogendum foret), ejus ſchiſmatis tempore auctoritatem ſpectaſſe. Id multis in *Antifebronio* effeci (10). Heic decreta ipſa, atque univerſam, quam Synodi Patres inierunt, agendi rationem breviter expendamus. *Primo declarat hæc Sancta Synodus* Conſtantienſis, *quod* IPSA in Spiritu Sancto legitime *congregata* &c. cur IPSA? An non *Conſtantienſes* Patres, ſi univerſe de omnibus generalibus Conciliis ea ſtatuere ipſis mens erat, dicere infinite debuiſſent: *quod Synodus in Spiritu Sancto legitime congregata, generale Concilium faciens &c.*? Non ita loquuti ſunt, verum

(9) Vide §. *I. ad Seſſ.* XXII.
(10) *T.* II. *pag.* 345. *ſeq.*

verum non alia profecto de cauſſa, quam quod ad unam ipſorum *Conſtantienſem* Synodum pertinere, quæ edicebantur, debere ſentiebant. Præterea quo iſta decreta ſpectent, unde tutius quam ex Concilii fine, colligamus? *Intelligentia enim dictorum*, ut S. *Hilarius* ajebat (11), *ex cauſſis eſt adſumenda dicendi; quia non ſermoni res, ſed rei eſt ſermo ſubjectus*. Finem vero, cur Synodus coacta fuerit, docet, quod decretis procemium præfigitur: „ Hæc Sancta Synodus *Conſtantienſis* & generale Concilium faciens pro exſtirpatione præſentis ſchiſmatis, & unione „ ac reformatione Eccleſiæ Dei in capite „ & in membris fienda ad laudem omnipotentis Dei in Spiritu Sancto legitime „ congregata, ad conſequendum facilius, ſecurius, uberius, ac liberius unionem ac „ reformationem Eccleſiæ Dei, ordinat, diffinit, ſtatuit, decernit & declarat, ut ſequitur. " Unus hic erat celebrandæ Synodi ſcopus *extirpatio Schiſmatis*, nec cujuſcumque, ſed PRÆSENTIS & *unio ac reformatio Eccleſia Dei in capite & in membris*; unus quoque hic fuit decretorum condendorum finis: *ad conſequendum facilius, ſecurius, ac liberius unionem & reformationem Eccleſiæ Dei ordinat, diffinit &c.* Non ergo generalia iſthæc decreta erant, atque extra ejus ſchiſmatis tempus ſervanda, quum ad unam illius

(11) *l.* IV. *de Trinit.*

lius exſtinctionem Patres intenderent. Quare in primo decreto Pontifices quoque ſibi parere jubent, ſed *in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti Schiſmatis, & reformationem Eccleſiæ Dei in capite & in membris*: quibus verbis ea omnia complexi ſunt Patres, quæ ad *Schiſmatis extirpationem* neceſſaria erant, nihil præterea. Ipſa enim, quæ heic indicatur, *Fides*, nonniſi ad eam refertur perſuaſionem, quæ ut ſupra (12) monui, tunc vigebat, *Papam, dum Pontificatum ob Eccleſiæ unionem dimittere renueret, tanquam hæreticum, & ſchiſmaticum damnari poſſe* (13).

IV. Quid egerint Patres, conſideremus. Exſtrinxerunt utique ſchiſma, ſed *Gregorius* XII. eorum hortatu Pontificatum ſponte dimiſit. *Johannes* vero XXIII. depoſitus quidem a Concilio fuit, ſed ne lata in eum ſententia nutaret, cogitatum primo fuerat de objiciendo illi hæreſeos crimine, deinde poſtulatus eſt ejus adſenſus, quem multo antea promiſerat, eumque publicum & ſolemnem præbuit. Tandem in *Benedictum XIII.* edidere ſententiam, ſed tanquam Schiſmaticum, & hæreticum; ut qui ſub Concilio finem in apertum ſchiſma, & in hæreſim prolapſus Patribus viſus fuerat. Ea ſcilicet Con-

(12) §. I. *ad Seſſ. X.*
(13) Apud *Hard.* T. IX. *Concil. col.* 1013. aliam explicandi ea verba *quæ pertinent ad fidem* viam init cl. P. *Horatius Juſtinianus*, quem vide ſis,

Concilii Patribus erat ſententia, quam non multos ante annos tradiderant (14) quidam Magiſtri *Pariſienſes* in duabus epiſtolis ad familiarem memorati *Benedicti* XIII. quem certum Pontificem judicabant. In prima epiſtola inter aliquot quæſtiones, quas ſolvendas proponunt, hæc decimo loco legitur: *Utrum Deus, qui ſolus & nullius alius plenitudinem Eccleſiaſticæ poteſtatis, ſeu auctoritatem Papalem dare poteſt, dederit umquam alicui perſonæ, vel communitati creatæ poteſtatem auferendi illam auctoritatem a Papa, quam immediate ipſemet ſibi contulit: & ſi ſic, ex quo textu Sacræ Scripturæ, vel alterius cujuſcumque, cui Papa credere teneatur, hoc poſſit haberi?* In altera vero epiſtola quæſtiones ſeu theſes varias cum ſuis reſponſionibus ſubijcientes ad theſim XII. qua ſuam ſententiam exponunt circa quæſtionem X. prioribus litteris propoſitam, hæc pronunciant: *Sicuti nulla creata perſona, nec communitas totius Eccleſiæ militantis poteſt nec umquam potuit dare Papæ immediatum Chriſti Vicariatum; ita nec aliqua talis perſona, vel communitas poteſt auferre ſibi invito illam Vicariatus auctoritatem, quæ eidem non ab hominibus, ſed a ſolo Deo eſt immediate collata.* His imbuti dogmatibus *Conſtantienſes* Patres, etſi tres illos de Pontificatu contendentes veluti dubios Pontifices habebant, ne ipſo quidem, ut

(14) T. IV. *hiſtor. Univerſit.* Pariſ.

ut *Schelſtrates* oſtendit, excepto *Johanne*, cujus tamen *obedientia Conſtantienſe* Concilium nuncupabatur, non tamen *Johannem* auſi ſunt ante ſolemni ſententia exauctorare, quam ipſius adſenſum exquiſiiſſent, atque impetraſſent; tum vero *Benedictum* dejecerunt, quum ex ipſo ſchiſmatis & hæreſis crimine ab Eccleſia ſeparatus jam a primatu exciderat, ſuoque vitio ac voluntate primatu ſpoliatus Pontifex amplius non erat Concilio præſtantior, ſed juri & ſententiæ Concilii ſuberat. Quid enimvero Patribus opus erat tanta in dubiis hiſce Pontificibus deturbandis cautela, ſi in ipſos quoque legitimos certoſque Pontifices ſibi jus eſſe illos cogendi, atque ubi parere abnuerent, pœnis mulctandi ſeſſione quinꝗa definiiſſent? Quæ porro ſchiſmatis exſtinctionem conſequuta ſunt, idem apertius oſtendunt. Magnam vidimus (15) in Concilio excitatam fuiſſe quæſtionem, quod Natio *Germanica* ab Electo Pontifice exigendum contenderet, ut ad decreta a Nationibus capita, antequam coronaretur, Eccleſiæ Reformationem curaret. Obſtiterunt vero aliæ Nationes tam æquis uti videbatur, Nationis clariſſimæ poſtulatis. Immo ea demum de cauſſa obſtitere, quod *electus ligari non poterat*. Itane ergo Decretorum Seſſionis V. tam cito obliti erant Patres, ut quod jus ſibi in Pontifices tunc adſe-

(15) §. I. *ad Seſſ.* 38.

ſeruerant, id nunc ſibi denegarent? Minime vero; ſed Seſſione XXXVIII. hoc ſibi jus denegarunt, quod Seſſione V. illud ſibi nonniſi in dubios Pontifices adſeruiſſent. Neque illud omittendum, in ſecundo quinctæ Seſſionis decreto Pontifici, qui *mandatis aut præceptis* Concilii *obedire contumaciter contempſerit*, pœnas indici; ubi tamen de futuro legitimo Pontifice actum deinde eſt & quæ peragenda ipſi forent a Patribus ſancitum, omni pœnæ minitatione abſtinuerunt (16). Unde hæc tam diverſa agendi ratio, niſi quod in quinctæ ſeſſionis decreto ſolum dubii Pontifices ſpectabantur, in ceteris futurus certus, & legitimus Pontifex? Non ergo generatim omnia œcumenica Concilia, etiam extra ſchiſmatis illius caſum aut certos indubitatoſque Pontifices *Conſtantienſe* ſuis illis decretis comprehendit; ſed quæ ſibi ad ſchiſma exſtinguendum agenda tunc eſſent, dum actibus iiſque dubiis Pontificibus Eccleſiæ res adminiſtrarentur, ſolummodo declaravit.

V. Hæc tam clara ſunt, ac firma, ut nullis *Natalis Alexandri*, quem nos adire *Febronius* jubet, argutiis atque fallaciis aut obſcurari aut labefactari poſſint. Quoniam vero ille Theologorum auctoritate plurimum delectatur, aliquot ex illis, qui nobiſcum ſentiunt, Theologos lubet adſcribere; non illas quidem

(16) §. I. *ad Seſſ.* 39. *&* 40.

dem quos cum *Alliacenſi*, *Gerſone*, *Eſcobario Megarenſi*, aut cum *Cuſano* comparandos *Febronius* credat, ſed certe non poſthabendos *Jacobo* de *Paradiſo Erfordienſi* quem nemo noſſet, niſi *Goldaſto* impio & hæretico nebuloni placuiſſet ejus *de ſeptem Eccleſiis tractatum* ineptiarum æque ac maledicentiæ plenum in magna illa atque adeo *mala* de *Monarchia* volumina inferre. *Italos* tamen nominabo; *Lovanienſes* tantum ac *Gallos* proferam.

Jacobus Latomus (17) cujus verba recitat *Lupus* in ſuis ad *Gregorii* VII. dictatum commentariis, ita ait. " Argumentatur *Martinus* (*Lutherus*): *jam quod in principio egimus*. *Concilium* Conſtantienſe *determinavit*, *Concilium eſſe ſupra Papam : ſicut & hujus determinationis uſum ibidem ſervavit*, *deponendo & ſtatuendo Papam*. Dicendum I. quod *Martinus* non eſt audiendus allegans pro ſe Concilium, cui aperte & contumelioſe derogat, ac falſum imponit, dum dicit inter cetera, Concilium damnaſſe, quod diviſio humanorum actuum ſit per immediata, ſic ut nullus ſit actus medius inter bonum & malum: ſed Concilium damnavit unum articulum *Johannis Hus* &c. Secundo tale decretum in actis Concilii *Conſtantienſis* nuſquam legitur eo ſenſu & tenore verborum, quo *Martinus* „ alle-

(17) *De Primatu Romani Pontificis cap.* IV.

„ allegat. Unde Seſſione 4. ſic legitur: *Hæc*
„ *Sancta Synodus Conſtantienſis &c.* Ecce ma-
„ nifeſte patet, quod decretum illorum Pa-
„ trum non loquitur univerſaliter de quali-
„ bet Synodo univerſali; ſed de illa ſingu-
„ lariter, pro cujus tempore non erat in
„ Eccleſia unus Paſtor totius Eccleſiæ indu-
„ bitatus: quum eo tempore tres diverſi ſe
„ gererent pro *Romanis* Pontificibus... Ad-
„ de, inquit *Lupus*, quod Concilium electo
„ *Martino* petiit ab eo confirmationem de-
„ cretorum ſuorum, juxta morem antiquum
„ obſervari conſuetum in Conciliis. Præte-
„ rea in litteris condemnationis errorum
„ *Johannis Wicleffi*, & *Johannis Huſſii* hoc
„ manifeſte apparet. In quibus *Martinus* V.
„ adprobante & conſentiente Concilio dam-
„ nat certos articulos, quorum unus: *Quod*
„ Petrus *non eſt, nec fuit Caput Eccleſiæ*
„ *Catholicæ*. Alius articulus eſt, de quo
„ mandat præfatus dominus *Martinus* V.
„ Prælatis, & Inquiſitoribus Fidei, ut in-
„ quirant ſuſpectos de præfatis erroribus, &
„ quærant ab eis utrum credant: *Quod Papa*
„ *Canonice electus ſit ſucceſſor B.* Petri, *ha-*
„ *bens auctoritatem ſupremam in Eccleſia Dei*.
„ Heic vides adprobante & conſentiente
„ Concilio, determinari errorem eſſe, quod
„ Papa canonice electus, non habeat ſupre-
„ mam poteſtatem in Eccleſia: quod non
„ ſtat ſimul cum eo, quod Concilium ſit

„ ſuperius Papa. Et quamvis vacante Sede, „ ſumma poteſtas ſit apud Concilium, ſi ſit „ alicubi legitime congregatum, ſicut erat „ *Conſtantiæ* ante electionem *Martini*; ta„ men facta canonica electione, jam pote„ ſtas ſuprema eſt apud electum: id quod „ vindicat ipſe tenor litterarum ante ele„ ctionem, & poſt, expeditarum. Ante e„ nim fiebant nomine Concilii, hoc modo. „ *Sacroſancta Synodus &c.* Electo vero *Mar„ tino*, fiebant nomine *Martini* ſic *Martinus* „ *Epiſcopus &c. ſacro adprobante & conſen„ tiente Concilio.*"

Johannes Driedo (18) explicans *Conſtantienſe* Concilium, " Papa, inquit, in cauſſis „ Fidei & ſchiſmatis perſonam ſuam tan„ gentis, atque concernentis, ſubijcitur ju„ dicio univerſalis Eccleſiæ, quamobrem i„ pſe eſſet ab Eccleſia monendus, corri„ piendus, & ſi contumax fuerit, judican„ dus tanquam anathema, & vel deponen„ dus, vel declarandus propter contuma„ ciam ab Eccleſia depoſitus. Alioquin, „ inquit alio loco (19), Concilium gene„ rale neque poteſt, neque debet plenitudi„ nem Papalis poteſtatis a Chriſto commiſ„ ſam *Petro* & ſucceſſoribus ejus tollere, „ & diminuere, ſed de illa gratias agere „ Deo. Et quamdiu tenetur, Papam habe-

„ re

(18) *lib.* IV. *de Dogmatib. cap.* 4.
(19) *lib.* I. *de libert. Chriſt. conſid.* 9.

„ re pro indubitato Papa, debet ipſum, ut
„ Vicarium Chriſti, cuſtodem ſuum & Pa-
„ ſtorem nominare, ipſum non increpare,
„ ſed obſecrare ut Dominum &c., & ideo
„ tempore ſacrilegi ſchiſmatis in *Conſtan-*
„ *tienſi* Concilio, quum non erat ullus cer-
„ tus, & indubitatus Papa, qui juraverat,
„ & voverat renunciare Papatui propter
„ Sanctam Eccleſiæ unionem, quia monitus
„ implere juramenta non curavit, ſed ſpre-
„ vit, & diu ſtetit in ſua obſtinatione, ab
„ eodem Concilio *Conſtantienſi*, & prius a
„ *Piſano* Concilio, pro hæretico eſt damna-
„ tus."

Johannes Wiggers (20) " Manifeſtum eſt,
„ quod Concilium *Seſſ.* 4. non tractet ex
„ propoſito materias, aut quæſtiones Fidei,
„ nec intendat ibi dogmata Fidei ſtatuere,
„ aut hæreſes, vel errores damnare; ſed
„ tantum condere quædam decreta, quæ
„ ſerviant ad tollendum ſchiſma, quod tunc
„ vigebat, & ad Eccleſiæ unitatem conſer-
„ vandam, aut reducendam."

Andreas Duvallius (21): " non ſine ma-
„ xima ratione, graviſſimi quidam Docto-
„ res adſerunt, Concilium *Conſtantienſe* ni-
„ hil aliud definiviſſe, quam Concilium eſ-
„ ſe ſuperius Pontifice dubio & incerto:
„ quod adcidit, quando ſchiſmate laborat,

(20) *Tract. de Pontif. dub.* 4. *n.* 95.
(21) *P.* IV. *q.* 7.

„ & vexatur Eccleſia, & jura contendentium omni ex parte dubia ſunt. Tunc „ enim nemo dubitat, quin in Eccleſia ſit „ ſuprema poteſtas ad dubios illos Pontifices, vel alterum eorum deponendum aut „ aliquem in eorum locum ſufficiendum“. Proinde ut idem alibi ait(22) “Concilium „ *Conſtantienſe* hac in parte intelligendum „ eſt dumtaxat de tempore ſchiſmatis; & „ quando Pontifices incerti ſunt & dubii“. *Henricus Spondanus* (23): “Non de quocumque Concilio univerſali loquutam Synodum, ſed de ipſo tantum *Conſtantienſi* „ collecto ad prædicta, quum nullus certus „ eſſet Pontifex, & ipſa ejus verba indicant; & fuſe diſputavit olim *Johannes* de „ *Turrecremata Card. lib. 2. de Eccleſia cap. 99.*

§. III.

(22) *ibid. q. 9.*
(23) *ad ann. 1415.*

§. III.

De Conſtantienſium *decretorum quæ recitata ſunt, auctoritate.*

I. FAc tamen, ea *Conſtantienſia* decreta ex *Baſileenſium*, & *Febronii* ſententia eſſe intelligenda, in eiſque cogentem poteſtatem in ipſos certos legitimoſque Pontifices univerſim generalibus Conciliis tribui. Non illa tamen erunt auctoritate, ut ea reiicere nefas ſit. Ut enim tantæ eſſent dignitatis, & a generali Concilio conſtituta, & a *Romano* Pontifice confirmata eſſe debuiſſent. Utrumque autem certo falſum eſt. Ac primo generale non fuiſſe *Conſtantienſe* Concilium dum ea decreta edidit, diſerte tradit, & probat *Eugenius* IV. in ſua contra *Baſileenſes* Apologia: " Non dixit, „ inquit, obedientia *Gregorii*, non *Benedicti*, „ quæ Chriſtianitatis pars non modica erat, „ ante tempus conventionis Plenarium fuiſ- „ ſe Concilium; nec prius actitata quaſi „ Synodi generalis plenaria auctoritate ſu- „ ſcepit. Itaque oportuit ipſis convenienti- „ bus primo ab obedientia *Gregoria*, dein- „ de ab obedientia *Benedicti* novum Con- „ cilium convocari; hincque univerſa Ec- „ cleſia concurrente, Plenariæ Synodi rem „ & nomen accepit. Quod ergo ante illum

„ articulum ipſis a Patribus conſidentibus „ actum eſt, univerſæ Eccleſiæ non debet „ adſcribi, ſed eis tantum, qui ibidem con- „ ſidebant, & unius tantum obedientiæ Sy- „ nodum faciebant". Idem Cardinalis de *Turrecremata*, qui eidem Concilio interfue- rat, teſtificatur his verbis (1): "Ea quæ „ inducuntur de decretis Concilii *Conſtantien-* „ *ſis*, nullius ſunt roboris aut momenti; „ quoniam in illorum determinatione non „ modo non intervenit univerſalis Eccleſia, „ ſed obedientia una tantum, ſcilicet *Jo-* „ *hannis vigeſimi tertii*". Vidimus enimvero nondum *Gregorii* XII. & *Benedicti obedientiis* unitis non ſemper ut generale Concilium a Regibus habitum *Conſtantienſe* (2), quin & i- pſos *Conſtantienſes* Patres ab hoc uſurpando nomine interdum abſtinuiſſe (3). Immo ut eæ obedientiæ unirentur, improbata fuit *Johannis* convocatio, noviſque convocatoriis litteris Concilium indictum fuit tum *Gregorii*, tum deinde *obedientiæ Benedicti* juſſu (4). Quid? quod, ut idem *Turrecremata* ait (5), *etiam non integre tota illa obedientia* (Johannis XXIII. *in illorum determinatione intervenit*): *quoniam plures Patres doctiſſimi illius obedientiæ illis non præſtiterunt conſenſum aut ad-*

(1) *in ſumm. de Eccleſ. l.* II. *cap.* 99.
(2) §. I *Seſſ.* XXI.
(3) §. I. *Seſſ.* XXII.
(4) §. I. *Seſſ.* XIV. & *Seſſ.* XX.
(5) *ibid.*

adſenſum. *Item nec ipſe in ſua obedientia vocatus Johannes vigeſimus tertius* (6) quin etiam quum de illis decretis per nationes concluſis ad *Johannem Schaffuſæ* commorantem rumor adlatus eſſet, de illis graviſſime conqueſtus fuit (7). Nullam præterea in his aliiſque ſeſſionibus habitam Cardinalium rationem, neque illorum ſuffragia exquiſita fuiſſe intelleximus (8). Oſtendimus etiam poſt Seſſionem XXXVIII. apud Cardinales alioſque quamplurimos Concilii auctoritatem admodum nutaſſe (9). Unde ergo generalis Concilii auctoritas hiſce decretis?

II. Verum, inquit *Febronius* (10), con-
„ venit obſervari, quod eo tempore in Con-
„ cilio congregati fuerint præter duos Car-
„ dinales ducenti ſaltem Epiſcopi *Germaniæ*,
„ *Angliæ*, *Poloniæ*, *Sveciæ*, *Norwegiæ*, *Da-*
„ *niæ*, *Hungariæ*, *Bohemiæ*, *Galliæ*, *Flan-*
„ *driæ*, & majoris partis *Italiæ*; Superiores
„ & Generales *Benedictinorum*, *Carthuſiano-*
„ *rum*, *Præmonſtratenſium*, *Ciſtercienſium*, &
„ *Franciſcanorum*, tantum non innumeri Do-
„ ctores & Deputati Univerſitatum *Pari-*
„ *ſienſis*, *Bononienſis*, *Viennenſis*, *Cracovien-*

[6] §. I. *in adnot. ad ſeſſ.* 5.
[7] §. I. *Seſſ.* III. Videat ergo *Febronius* qua veritate a ſuo *Megarenſi Eſcobario* ſcribi potuerit, quinctæ ſeſſionis decreta *de conſenſu omnium*, *beneplacito*, & *mandato* promulgata fuiſſe.
(8) §. I. *ſeſſ.* VII.
(9) §. I. *ſeſſ.* XXXVIII.
(10) T. II. *pag.* 212.

„ *ſis*, *Erfordienſis* & *Pragenſis*; denique Im-
„ perator *Sigiſmundus* cum Legatis omnium
„ fere regnorum jam nominatorum. Hanc
„ multitudinem *Bellarminus* nullo jure vo-
„ cat *tertiam partem Eccleſiæ*, quando *Bene-
„ dictus* XIII. in ſua obedientia non reti-
„ nebat, niſi ſolos *Caſtillianos*, *Arragonenſes*,
„ & *Navarros*, etenim *Luſitani* adhuc ſta-
„ bant a partibus *Johannis* XXIII. *Grego-
„ rius* XII. autem pro ſe habebat ſolam
„ *Scotiam* cum parte *Apuliæ*, & nonnullis
„ aliis parvis Communitatibus. A Concilio
„ *Tridentino* aberant *Germaniæ* totius, & plu-
„ rimarum præterea Provinciarum Epiſcopi,
„ quum priores ſeſſiones celebrarentur. Qua-
„ draginta octo dumtaxat aderant Antiſti-
„ tes, quum de libris Canonicis, de Tra-
„ ditione, de Regulis intelligendi ſacram
„ Scripturam, de peccato originali, de ju-
„ ſtificatione, decreta conſcripta, Canoneſ-
„ que conditi ac promulgati ſunt. Cur ita?
„ Quia ſatis Eccleſiam univerſalem per eum
„ Epiſcoporum cœtum repræſentari perſua-
„ ſum erat omnibus legitime convocatis,
„ & ad ſtatam diem, qua cœpta Synodus
„ eſt, exſpectatis. Ita quum Synodus *Con-
„ ſtantienſis* legitime convocata eſſet, ejuſ-
„ que ſonus in totum Chriſtianum orbem
„ exiiſſet, aliquorum abſentia, qui Pſeudo-
„ Pontificibus a Concilio *Piſano* damnatis
„ adhærebant non impediebat, quin Syno-

„ dus

„ dus eſſet generalis, & univerſam Eccle-
„ ſiam repræſentaret. Qui ex hoc capite
„ *Conſtantienſe* Concilium multo tempore
„ œcumenicum non fuiſſe prætendunt, illi
„ potiore jure fateri debebunt, nec *Floren-*
„ *tinum* fuiſſe tale: ſed nec *Epheſinum*, quia
„ ei non intervenerant, quin immo ſe ab
„ illo ſeparaverunt Epiſcopi Patriarchatus
„ *Antiocheni*, numero ad minus quadragin-
„ ta."

III. Quæ ad exaggerandum Patrum *Conſtantienſium* numerum *Febronius* profert, cum iis, quæ ſupra (11) ex *Schelestrate* animadvertimus, conferenda ſunt, ex iiſque corrigenda. Sed hæc ad rem non faciunt, multoque minus irreverens illa atque inconſulta *Tridentini*, *Florentini*, aut *Epheſini* Concilii cum *Conſtantienſi* comparatio. Nam ut doctus *Dominicanus Rabardy* notavit (12) *ad Concilium generale requiritur, ut fiat generalis convocatio Epiſcoporum totius Chriſtiani orbis; non tamen eſt neceſſe, ut omnes interſint, neque etiam neceſſarius eſt certus ac determinatus eorum numerus ſed tamen congruus*. Convocatio porro *Tridentinæ* Synodi a *Paullo* III. *Florentinæ* ab *Eugenio* IV. *Epheſinæ* a *Cæleſtino* generalis facta eſt. Quid ergo mirum, fuiſſe illas generales, & univerſam Eccleſiam

(11) §. I. *in not. ad ſeſſ.* IV.
(12) *Exercitat. Theolog.* T. II. *Exercit.* 3. *p.* 443. *Toloſ. edit.* 1714.

ſiam repræſentaſſe, etſi pauciores initio Epiſcopi ſeſſionibus adfuerint, aut aliqui etiam Epiſcopi ab illis ſe ſejunxerint? At quonam pacto *generalem* fuiſſe *Conſtantienſis* convocationem *Febronius* probabit? Ea a *Johanne* XXIII. facta eſt (13); at generaliſne totius Orbis Chriſtiani convocatio fieri ab eo poterat? Ut hoc *Febronius* vere adſereret, duo illi conſtituenda eſſent: 1. *Johannem* XXIII., cujus auctoritate *Conſtantienſe* Concilium indictum fuit, potiore certioreque jure uſum fuiſſe ad ipſum indicendum, quam alios duos competitores *Gregorium* XII. & *Benedictum* XIII. huic indictioni repugnantes. 2. duas alias obedientias, quæ tunc neque ſchiſmaticæ, neque a Catholica Eccleſia avulſæ probantur, nec probari poſſunt, *Johanni* parere debuiſſe, non *Gregorio* aut *Benedicto*, qui indictioni adverſabantur. Horum autem neutrum *Febronius* umquam efficiet.

Nam *Gregorium a multis Deum timentibus, & peritis tunc reputatum fuiſſe ſummum Pontificem* teſtis eſt luculentiſſimus S. *Antoninus*. Immo (14) ipſi Patres, qui in obedientia Johannis XXIII. erant, *Johannem* certum indubitatumque Pontificem non habebant: *tamen*, inquit *Petrus Alliacenſis*, *duæ obedientiæ duorum contendentium probabiliter tenent con-*

(13) §. I. *ad ann.* 1413.
(14) *Chronic.* P. III. *tit.* 22. *cap.* 2. §. 6.

contrarium, *in qua opinionum diverſa & adverſa veritate non ſunt minores difficultates juris & facti*, *quam ante Concilium* Piſanum *erat de juſtitia duorum contendentium*. Quare inter Patres Concilii convenit, potuiſſe ſi *Gregorius* Synodum adiiſſet, ejus inſignia in ipſa *Conſtantiæ* urbe, quæ tamen ad *Johannis* obedientiam pertinebat, adfigi (15); ejuſque legatum *Johannem Dominici Raguſinum* ut Cardinalem fuiſſe ab illis ſuſceptum teſtantur (16). Generalis igitur, quæ una in *Johan-*

(15) Harduin. T. VIII. col. 236. " Die Martis XX.
,, menſis Novembris . . . quum ſuper ea per unum ex
,, Dominis Cardinalibus propoſitio fieret, variæ inter eos
,, fuere ſententiæ: aliis adſerentibus arma prædicta adpen-
,, di ſive adfigi potuiſſe; & per conſequens, ex quo dele-
,, ta fuerant, reponi debere: & hujus ſententiæ fuerunt
,, Dominus *Feltrenſis*, & *Concordienſis* Epiſcopi, & plu-
,, res alii; aliis vero adſerentibus, ſupradicta arma in lo-
,, cis prædictis in obedientia domini noſtri Papæ *Johannis*
,, XXIII. conſtitutis adpendi, ſive adfigi non potuiſſe; &
,, per conſequens, ex quo deleta fuerant, reponi non de-
,, bere: & hujus ſententiæ fuit Dominus Patriarcha *Gra-*
,, *denſis*, & alii: qui plures quam alteri ſententiæ adhæ-
,, ſerunt; dicentes niſi *Angelus Corrario* perſonaliter veniat
,, ipſius arma ibidem non debere depingi. "

(16) *ibid. col.* 277. " Die Martis XXII. menſis Janua-
,, rii, dominus frater *Johannes Dominici* tituli S. *Marci*
,, presbyter Cardinalis *Raguſinus*, ut Cardinalis, & cum
,, capello rubeo, medius inter dominos ducem *Bavariæ*, &
,, ducem *Brigæ*, ac dominus *Johannes* electus *Conſtantino-*
,, *politanus* in habitu prælati cum capello nigro, ſic in
,, obedientia *Gregorii* nominati, ſequentibus eos dominis
,, *Wormacienſi*, *Spirenſi*, & *Verdenſi* Epiſcopis, in obe-
,, dientia dicti *Gregorii* perſiſtentes, qui omnes prædictis
,, legatis dicti *Gregorii* extra *Conſtantiam* obviaverant, ci-
,, vitatem *Conſtantiæ* ſunt ingreſſi, in conventuque Ere-
,, mitarum Sancti *Auguſtini*, qui pro habitatione *Gregorii*
,, & ſuorum adſignatus fuerat, collocati ſunt. "

Digitized by Google

hannis poteſtate erat, ſuæ obedientiæ convocatio facta eſt, quemadmodum *Benedictus* XIII. *adceſſit* ad *Perpinianum*, ibique convocavit CONCILIUM GENERALE SUÆ OBEDIENTIÆ, ut in ejus proceſſu legitur (17). Eat nunc *Febronius*, & *Conſtantienſe* Concilium (ante trium obedientiarum unionem, electionemque *Martini* V.) cum Synodis *Tridentina*, *Florentina*, & *Epheſina* contendat.

IV. Quamquam & illud decretis iſtiuſmodi, quod tamen maxime neceſſarium eſſet, *Romani* Pontificis confirmatio deeſt. Etenim *Martinus* V. *Polonis* diſerte profeſſus eſt, ſe *omnia & ſingula determinata, concluſa, & decreta* IN MATERIA FIDEI *per præſens Concilium conciliariter tenere & inviolabiliter obſervare velle, ipſaque ſic* CONCILIARITER *facta adprobare & ratificare, & non aliter, nec alio modo* (18). Quibus verbis duo *Martinus* ait: primo ſe non adprobare niſi quæ *Conciliariter* facta ſint, ſcilicet ſolemniter in Concilio propoſita, ac conſtituta, non vero ea, quæ privatim a Nationibus etiam inter ſe conſpirantibus concluſa fuiſſent; deinde ſe tantummodo *concluſa* & *decreta* IN MATERIA FIDEI confirmare. Talia porro dici non poſſunt decreta quinctæ ſeſſionis, ut ſupra oſtendimus. " Adeo vero, inquit *Bal-*
" *leri-*

(17) *ibid. col.* 645.
(18) §. I. *ad ſeſſ.* 45.

„ *lerinius* (19) eum non adprobaſſe ejuſmo-
„ di decreta exploratum eſt, ut ipſa potius
„ certiſſime reprobaverit, quum in eodem
„ Concilio *Polonis* Oratoribus ſub pœna ex-
„ communicationis prohibuit, ne a Pontifi-
„ ce ad generale Concilium provocarent,
„ & ſpeciali quoque bulla declaravit, nullo
„ umquam caſu licere per hujuſmodi appel-
„ lationem ſe ab Apoſtolicis judiciis ſubdu-
„ cere: quam Bullam eorum decretorum
„ *Conſtantienſium fundamentale penitus robur*
„ *deſtruxiſſe Johannes Gerſon* ipſorum præci-
„ puus promotor & vindex conqueſtus eſt
„ (20). " Quum itaque iiſdem *Polonis* pe-
tentibus libri, quem *Falxenbergius* edide-
rat, condemnationem, *Martinus* indicto ſi-
lentio reſpondit, quæ nuper recitavimus;
hæc profecto nonniſi de fidei decretis in
Wicleffium, *Hus*, & *Hieronymum Pragenſem*
intelligi prudenter poſſunt. At inquit *Fe-
bronius* (21) " in primis quidem *Martinus*
„ V. Seſſ. XLII. Concilii *Conſtantienſis* in
„ Bulla *Inter cunctas* apud *Harduinum T. VIII.*
„ *col.* 914. mandat cuique, qui ab hæreſi
„ ad orthodoxam fidem deinceps converti-
„ tur, hanc fieri interrogationem: *Utrum*
„ *credat, quod quodcunque Concilium generale*
„ *& etiam* Conſtantienſe, *univerſalem Eccle-*
„ *ſiam*

(19) *de poteſt. Eccleſ. pag.* 104.
(20) *in dialog. apolog.*
(21) T. II. *pag.* 157.

„ *ſiam repræſentet?* Item, *quod illud, quod* „ *ſacrum Concilium* Conſtantienſe, *univerſalem Eccleſiam repræſentans, adprobavit, &* „ *adprobat in favorem fidei & ad ſalutem* „ *animarum, quod hoc eſt ab univerſis Chriſtifidelibus adprobandum & tenendum?* At „ minime dubium eſt, quin id quod memorata *Seſſ.* V. decretum fuit, non ſit „ in favorem fidei & Eccleſiaſticæ diſciplinæ .... Quod autem agnitio & confirmatio *Martini* V. ſe extendat non ſolum „ ad decreta, quæ poſt *ejus electionem* in „ Concilio publicata ſunt, ſed & *ad præcedentia*, evincitur ex Bulla *Cupientes*, „ quam idem Pontifex in Seſſione XLIV. „ edidit apud *Harduinum cit. Tom. VIII. col.* „ 895. ubi ſe obligatum agnoſcit ad obſervandum Canonem *Frequens* in Seſſ. XXXIX. „ proinde ante ſuam electionem conditum. „ Ecce *Martini* Papæ verba: *Cupientes ac* „ *volentes decreto hujus generalis Synodi ſatisfacere* INTER ALIA *diſponenti, quod &c.* „ Atque iterum in Bulla *Dum onus* his verbis: DUDUM *ſacrum generale* Conſtantienſe „ *Concilium ſtatuit & decrevit &c.* quo in- „ ſimul roboratur, quod jam dictum eſt; „ Decreta *Conſtantienſia etiam extra tempus* „ *ſchiſmatis* ſuum obtinere vigorem. Item „ quod hæc *Martini* V. confirmatio non ſolum pertineat ad decreta in Concilio facta *poſt unionem trium obedientiarum*, ſed

„ etiam

„ etiam ad illa , *quæ hanc unionem præcede-* „ *bant* “ . Incaute omnino agit *Febronius* cum *Baſileenſibus* a *Turrecremata* , & *Cajetano* pridem proſtratis Conſtitutiones memorans , in quibus *Martinus* acta Concilii adverſus *Wicleffum* , *Huſſium* , & *Pragenſem Hieronymum* confirmavit . Nam (præterquam quod in altera, cujus initium : *in eminentis* ait non ſolum ſe decreta illa confirmare , ſed ſupplere *quoque omnes defectus* , *ſi qui forſan propter ſolemnitates* Juris *in procedendo non ſervatas intervenerint in eiſdem* ; quod utique Primatis eſt in ipſa Concilii geſta jurisdictione utentis) in ea , quam unam *Febronius* appellat Concilii decretum pro ſua auctoritate reformavit . Nam ad eam *Wicleffi* propoſitionem XLI. *non eſt de neceſſitate ſalutis credere* Romanam *Eccleſiam eſſe ſupremam inter alias Eccleſias* , Concilium hanc cenſuram adnotaverat : *Error eſt ſi per* Romanam *Eccleſiam intelligit univerſalem Eccleſiam* , *aut Concilium generale* , *aut pro quanto negaret Primatum Summi Pontificis ſuper alias Eccleſias particulares* . *Martinus* vero etſi (quod majoris erat indaginis neque illius temporis) noluit , ut alibi dixi , ipſam in omnes collectim Eccleſias *Romani* Pontificis poteſtatem definire ; tamen ubi articulos , de quibus interrogari jubet *Wicleffianæ* hæreſeos aut reos aut ſuſpectos , propoſuit , Concilii ſententiam ipſo adprobante Concilio in hanc com-

commutavit : *item utrum credat, quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expreſſo, ſit ſucceſſor Beati* Petri, *habens ſupremam auctoritatem in Eccleſia Dei* : quæ ſane multo expreſſius *Romani* Pontificis univerſalem juriſdictionis poteſtatem in Eccleſiam ſignificant, quam ſi *Martinus* Concilii cenſuræ inhærens quæri juſſiſſet : *utrum credat quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit . . . ſit ſucceſſor Beati* Petri *habens Primatum ſuper alias Eccleſias particulares* . Ceterum quæ ex illa Conſtitutione poſt *Maimburgum*, alioſque *Febronius* recitavit, nihil ad rem præſentem efficiunt. Non primum : *utrum credat, quod quodcumque Concilium generale, & etiam* Conſtantienſe, *univerſalem Eccleſiam repræſentet* ; quia revera *Conſtantienſe* poſt trium obedientiarum unionem dici potuit ac debuit generale *univerſalem repræſentans Eccleſiam* ; nec Martinus ait *Conſtantienſe* ab ipſo ſui initio, & ante indicatam unionem ejuſmodi fuiſſe, immo ut ne locus controverſiæ eſſet de his, quæ Synodus contra *Wicleſiſtas* ſtatuerat obedientiis nondum unitis, ſapientiſſime in altero articulo, quem *Febronius* citat, utitur verbis ADPROBAVIT ET ADPROBAT ; tunc enim quum *Martinus* iſta adprobante Concilio præſcripſit, dubitari non poterat, quin Concilium & generale eſſet, & univerſalem Eccle-

Eccleſiam repræſentaret (22). Non alterum, quia articulus ille non aliud ſpectat, niſi eaſdem contra *Wicleffianos* errores Concilii definitiones, ad eaque refertur, quæ in eadem illa Conſtitutione præmiſerat, eſſe qui ex damnatis trium Hæreſiarcharum libris *dogmatizare præſumunt* IN ANIMARUM PERICULUM, AC PURITATIS FIDEI DENIGRATIONEM (23). Quare verbis a *Febronio* citatis addit Pontifex: *& quod condemnavit, & condemnat eſſe fidei, vel bonis moribus contrarium, hoc ab eiſdem eſſe tenendum pro condemnato, credendum & adſerendum*. Neque vero quinctæ ſeſſionis decreta dici niſi latiſſimo quodam ſenſu, qui ſcilicet ad omnia diſciplinæ Eccleſiaſticæ capita adcommodetur, in *favorem fidei* & *ad ſalutem animarum* edita poſſunt; multo minus *adprobatio* & *condemnatio*, quæ a *Martino* mutuo heic conferuntur, ad ea decreta pertinent, quum oppoſitas decretis illis ſententias Patres nulla aut hæreſeos aut erroris nota damnarint. Sed ad alias *Martini* V. Conſtitutiones a *Febronio* objectas progrediamur. Prima erat, quæ Concilii de adſignandis futuræ Synodi loco ac tempore decretum reſpicit. Equidem ſcire cuperem, cur *Febronius* cubitalibus litteris illud INTER A-

Antif. Vind. T. II. R LIA

(22) Confer Cajetanum opuſc. *de poteſt. Papæ & Conc. cap.* 8.

(23) T. VIII. *Hard. col.* 906.

LIA imprimendum curarit. Hoc ſcio, decretum *frequens* præter locum ac tempus Synodi a Pontifice deſignandum alia plura *diſpoſuiſſe*, ut ſchiſmatibus impoſterum caveretur, *Martinum* autem quum illa omnino prætererit, ut tamen Concilii decreto alia præterea comprehendi indicaret, iis verbis: *inter alia* uſum percommode eſſe. Unde autem *Febronius* colligat, *Martinum ſe* OBLIGATUM agnoſcere ad obſervandum eum Canonem, ignoro. Num ex verbo *ſatisfacere*, quod *Martinus* uſurpat? At illud ad honeſtum quoddam in Concilii Patres obſervantiæ officium referri poteſt. Num ex verbo *diſponenti*? At non omnis *diſpoſitio* jus coactivum in *diſponente* aut ſumit aut ſignificat. Altera conſtitutio erat de *Johannis* XXIII. depoſitione. *Febronius* animadverti jubet adverbium *dudum*, a quo Conſtitutio inchoatur. Animadvertimus, ſed vidimus logicam in *Febronio* deſiderari, qui ſic arguat: *Dudum* Conſtantienſe *Concilium ſtatuerat; ergo decreta* Conſtantienſia etiam extra tempus ſchiſmatis *ſuum obtinent vigorem; nec illa ſolum, quæ facta ſunt* poſt unionem trium obedientiarum, *ſed etiam illa, quæ* hanc unionem præcedebant. Diſtinguat *Febronius; ergo decreta &c, obtinent vigorem*, quæ, uti illud, a *Martino* V. confirmata ſunt, concedo; quæ a Pontifice non ſunt confirmata, nego. Quis dubitet *Conſtantienſia* quoque decre-

decreta, quæ ante trium obedientiarum unionem edita ſunt, ſi a *Romano* Pontifice confirmentur, vigorem obtinere? Verum huncce vigorem non a Concilii, ſed ab Apoſtolicæ Sedis auctoritate mutuantur. Oſtendat igitur *Febronius*, eamdem *Romani* Pontificis confirmationem ſeſſionis quintæ decretis obtigiſſe; victas dabimus manus. Neque vero eum ita deſipere crediderim, ut quoniam peculiaribus de cauſſis *Martinus* illud ſibi probandum cenſuit, hæc quoque fuiſſe illa ipſa Conſtitutione, ad quam nulla ratione pertineant, confirmata contendat.

V. Nihil tamen eſt adeo ineptum, quod non ab iſto homine exſpectes. Adverte Lector. Audiſti ſuperius *Eugenium* de *Conſtantienſibus* decretis diſerte profitentem, ea *per unam tantum ex tribus obedientiis*, immo poſt *receſſum Johannis* XXIII. fuiſſe edita, miratumque, *Baſileenſes hiſce decretis*, *licet* ſic editis *inhærere ſe dicentes*. Quid hoc eſt? niſi illis decretis generalis Concilii vim atque auctoritatem negare? Audiſti, *Baſileenſes* ex *Conſtantienſibus* decretis veritatem ut *fidei Catholicæ* veritatem a ſe proponendam, eruiſſe, *de poteſtate Concilii generalis univerſalem Eccleſiam repræſentantis ſupra Papam* (etiam certum indubiumque cujuſmodi *Eugenius* erat, etiam extra ſchiſmatis caſum). Audiſti *Eugenium* hanc duaſque alias *Baſileenſium* propoſitiones *juxta pravum* Baſile-

enſium *intellectum*, *quem* FACTA (utique contra ipſum *Eugenium*, quem Pontificatu dejecerant) *demonſtrant*, *veluti Sacroſanctæ Scripturæ*, & *Sanctorum Patrum*, & *ipſius* Conſtantienſis *Concilii ſenſui contrarium*, *tanquam impias* & *ſcandaloſas ipſo ſacro adprobante Concilio damnaſſe*. *Febronius* tamen ſuperiore volumine dixerat (24): " Concilii „ *Conſtantienſis* decreta de ſuprema Generalium Conciliorum auctoritate, non ſolum „ ſchiſmatis, ſed quovis tempore, a *Baſileenſi* egregie explicata ſunt & invictiſſimis „ argumentis ac decretis totius mundi reverentiam poſtulantibus confirmata ". Quæ ſcilicet *Eugenio* atque adeo *Florentino* Concilio viſa ſunt Sacroſanctæ Scripturæ & Sanctorum Patrum ſenſui contraria, impia ſcandaloſa, ea *Febronio* ſunt decreta totius mundi reverentiam poſtulantia. Miraris? In *Richerianis*, qui hæc miretur, ineptiat. Quæ in novo *Febronii* opere lego multo majorem admirationem poſtulant. *Eugenium Febronius* jactat (25) *adverſus* Baſileenſes *adlegaſſe* Conſtantienſe *Concilium* TANQUAM GENERALE & IRREFRAGABILE. Quis id in ſanæ mentis hominem cadere poſſe exiſtimaret? Exſpecto, ut me quoque *adlegaſſe* Conſtantienſe *Concilium tanquam generale* & *irrefragabile* aliquando adfirmet. Eodem certe, quo *Eu-*

ge-

(24) *T.* I. *pag.* 364.
(25) *T.* II. *pag.* 198.

genium jure, me quoque *Conſtantienſium* decretorum teſtem & laudatorem proferre poterit. Nam & ego, quemadmodum *Eugenius*, Concilium *Conſtantienſe* ex una tantum obedientia quum illa ederet, conſtitiſſe animadverti, & probavi. Ego etiam alienum fuiſſe *Baſileenſium* ſenſum a Patribus *Conſtantienſibus* oſtendi, quum illi decreta ad omnem Papam etiam certum, atque legitimum, & ad omnia tempora, etiam extra caſum ſchiſmatis pertinere docuerint; hi vero nonniſi dubios qui tum erant, Pontifices, illudque quod obtinebat, ſchiſma ſpectarint.

VI. Sed ſimilis ſui *Febronius* pergit (26). „ Fecit Antipapa *Felix* ceſſionem Pontifica„ tus, proteſtando in litteris ceſſionis (quas „ deſcribit *Raynaldus in Annal. ad ann.* „ 1449. *n.* 3. & 5.) quod definitio in „ Concilio *Conſtantienſi* Seſſ. V. facta *nulla* „ *umquam oblivione delenda ſit*. Proteſtaban„ tur inſuper Epiſcopi *Lauſanenſis* Synodi, „ *Felici* V. adhærentes, ſe *Nicolaum* V. pro „ unico & legitimo Pontifice adceptare & „ recognoſcere, *fida* ajunt *relatione intelli*„ *gentes ipſum eandem credere & tenere veri*„ *tatem pro conſervanda auctoritate ſacrorum* „ *Conciliorum* IN SACROSANCTA SYNODO „ CONSTANTIENSI DEFINITAM ET DE„ CLARATUM, *in ſacro* Baſileenſi *Concilio* „ re-

(26) *l. c. pag.* 199.

„ *renovatam*, *nec non a Prælatis*, *Regibus &*
„ *Principibus*, *Univerſitatibuſque Orbis ſuſceptam*
„ *&c.* His conditionibus pax concluſa eſt,
„ & cum iiſdem *Nicolaus* V. æmulum ſuum
„ Felicem in Cardinalium numerum admi-
„ ſit, atque inſuper per ſuam Bullam, quæ
„ incipit *Inter tantos*, annullavit omnes pro-
„ ceſſus & bullas a ſuo prædeceſſore *Euge-*
„ *nio* IV. adverſus Patres *Baſileenſes* publi-
„ catas". Quid quæſo his *Febronius* con-
„ tendit? Num Antipapam *Felicem* V. e-
juſque Pſeudo-Synodum *Lauſanenſem pravum in Conſtantienſibus* decretis explicandis *Baſileenſium ſenſum velut Sacroſanctæ Scripturæ & Sanctorum Patrum*, *& ipſius etiam* Conſtantienſis *Concilii ſenſui contrarium ab Eugenio & Florentino* Concilio damnatum inculcaſſe? Fatemur ultro, atque hos illi duces & vindices libenter concedimus. Num potuiſſe illos *Nicolao* legitimo Pontifici legem dare? Id ridiculum dictu eſt. Num *Nicolaum* quoque V. eadem, quæ *Felix* & *Lauſanenſis* Synodus obtruſerant, ſtatuiſſe? At id falſitate ipſa falſius eſt. Equidem *Nicolai* V., quæ incipit: *inter tantos* Conſtitutionem nuſquam invenio: conſului *Labbei*, *Harduinique* collectiones, Bullarium *Romanum*, Concilia *Germaniæ*, *Raynaldum*, alioſque, ſed fruſtra. Unam invenio *Nicolai* conſtitutionem, cujus initium: *Tanto nos*; verum in ea equidem *Ni-*

Nicolaus (27) " litteras proceſſus, mandata
„ & decreta quæcumque; nec non excom-
„ municationum, ſuſpenſionum & interdi-
„ cti, anathematizationiſque, etiam priva-
„ tionis beneficiorum, officiorum ac digni-
„ tatum quorumcumque, ſive patriarchalium,
„ archiepiſcopalium, epiſcopalium, abbatia-
„ lium, aut aliarum quarumcumque digni-
„ tatum eccleſiaſticarum, vel mundanarum:
„ inhabilitationum quoque, nec non decla-
„ rationum, innovationum, damnationum,
„ reprobationum, expoſitionum, perſona-
„ rum, ac bonorum mobilium & immobi-
„ lium, jurium ac juriſdictionum, publica-
„ tionum & confiſcationum, privationum
„ feudorum, ac etiam quorumcumque ju-
„ rium ſpiritualium vel temporalium, &
„ inhabilitationum ad illa: nec non abſolu-
„ tionum a fidelitatibus & alias in eiſdem
litteris, proceſſibus, mandatis & decretis
„ quomodolibet contentas ſententias, cen-
„ ſuras, & pœnas quaſcumque & qualiter-
„ cumque ſtatutas, inflictas, & promulga-
„ tas .... contra dictum *Baſilienſe* Conci-
„ lium, & eos qui ſub nomine generalis
„ Concilii tam in *Baſilienſi* quam in *Lau-*
„ *ſanenſi* civitatibus memoratis fuerunt, ut
„ præfertur, nec non contra præfatum ve-
„ nerabilem ac cariſſimum fratrem noſtrum
„ *Amedeum* primum Cardinalem Epiſcopum

(27) T. IX. *Hard. col.* 1337.

„ Legatum, & Vicarium ſupradictum, *Fe-*
„ *licem* V. in ſua obedientia nuncupatum:
„ ac quaſvis perſonas Eccleſiaſticas, ſæcula-
„ res vel regulares, ac etiam laicales &c.
„ .... contra dominia quoque, nec non
„ communitates &c. " decernit & declarat,
nullum effectum penitus ſortiri, ſed perinde
haberi debere, ac ſi nullatenus emanaſſent.
Eadem in alia *Nicolai* Bulla continentur,
quæ ab his verbis inchoatur: *Ut pacis* (28).
Verum hæc quid faciunt ad *impias* illas &
ſcandaloſas, ut ajebat *Eugenius*, *veritates* a *Ba-*
ſileenſibus propoſitas? Quid ad *Conſtantienſis*
Concilii decreta in *Baſileenſium* ſenſu am-
plectenda & ſervanda? quid ad dogmaticas
Eugenii IV. Conſtitutiones? Fruſtra igitur
Febronius Conſtantienſibus decretis ab Apo-
ſtolica Sede præſidium quærit.

CA-

(28) *T.* VIII. *Hard. col.* 1307.

CAPUT IX.

Nullam Baſileenſi *Concilio ineſſe auctoritatem plurimi, atque in his nonnulli ex* Gallis *docent. Idem ejus Concilii hiſtoria palam facit. Fruſtra* Febronius Baſileenſium *cauſſam inſtaurare adgreditur.*

I. Quanta *Febronius* reverentia ac commendatione proſequutus ſit superiore libro Concilium *Baſileenſe*, palam eſt. Reponunt Itali, verba ſunt cl. P. *Zallwein* (1), " quem *Febronius* non injuria laudat, „ & cum his FERME OMNES GERMANI, „ Concilium iſtud fuiſſe tumultarium, par„ tium ſtudiis turbatum, invito Pontifice „ continuatum, a *Leone* X. in Concilio *La„ teranenſi* V. reprobatum: eo enim ventum „ erat, ut quum Præſules in hac Synodo „ congregati multa auctoritati Pontificiæ „ præjudicioſa, contranitente necquidquam „ Pontifice, decernere, ac ipſum Pontifi„ cem primitus ſuſpendere; poſtmodum au„ tem deponere adtentarent ". *Galli* erga hoc Concilium indulgentiores ab initio fuere quum ejus decretis celebrem Pragmaticam ſanctionem ſuperſtruxiſſent; hac deinde de medio ſublata veriora de *Baſileenſi* hoc Conciliabulo docuerunt. " Quod adtinet ad „ Con-

(1) T. I. Princip. Jur. Eccleſ. pag. 220.

„ Legatum, & Vicarium ſupradictum, *Fe-*
„ *licem* V. in ſua obedientia nuncupatum :
„ ac quaſvis perſonas Eccleſiaſticas, ſæcula-
„ res vel regulares, ac etiam laicales &c.
„ . . . . contra dominia quoque, nec non
„ communitates &c. " decernit & declarat, nullum effectum penitus ſortiri, ſed perinde haberi debere, ac ſi nullatenus emanaſſent. Eadem in alia *Nicolai* Bulla continentur, quæ ab his verbis inchoatur: *Ut pacis*(28). Verum hæc quid faciunt ad *impias* illas & *ſcandaloſas*, ut ajebat *Eugenius*, *veritates* a *Baſileenſibus* propoſitas? Quid ad *Conſtantienſis* Concilii decreta in *Baſileenſium* ſenſu amplectenda & ſervanda? quid ad dogmaticas *Eugenii* IV. Conſtitutiones? Fruſtra igitur *Febronius Conſtantienſibus* decretis ab Apoſtolica Sede præſidium quærit.

CA-

(28) *T.* VIII. *Hard. col.* 1307.

CAPUT IX.

Nullam Baſileenſi *Concilio ineſſe auctoritatem plurimi , atque in his nonnulli ex* Gallis *docent . Idem ejus Concilii hiſtoria palam facit. Fruſtra* Febronius Baſileenſium *cauſſam inſtaurare adgreditur .*

1. QUanta *Febronius* reverentia ac commendatione proſequutus ſit ſuperiore libro Concilium *Baſileenſe*, palam eſt. Reponunt Itali, verba ſunt cl. P. *Zallwein* (1), " quem *Febronius* non injuria laudat, „ & cum his FERME OMNES GERMANI , „ Concilium iſtud fuiſſe tumultarium, par„ tium ſtudiis turbatum , invito Pontifice „ continuatum, a *Leone* X. in Concilio *La„ teranenſi* V. reprobatum: eo enim ventum „ erat , ut quum Præſules in hac Synodo „ congregati multa auctoritati Pontificiæ „ præjudicioſa , contranitente necquidquam „ Pontifice, decernere , ac ipſum Pontifi„ cem primitus ſuſpendere; poſtmodum au„ tem deponere adtentarent " . *Galli* erga hoc Concilium indulgentiores ab initio fuere quum ejus decretis celebrem Pragmaticam ſanctionem ſuperſtruxiſſent; hac deinde de medio ſublata veriora de *Baſileenſi* hoc Conciliabulo docuerunt . " Quod adtinet ad „ Con-

(1) T. I. Princip. Jur. Eccleſ. pag. 220.

„ Concilium *Baſileenſe*, inquit cl. Epiſco-„ pus *Coeffeteau* (2), plura adferri poſſent, „ quibus ejus auctoritas convelleretur: & „ non dubitat *Lateranenſe* Concilium ſub „ *Leone* X. celebratum, illum Conventum „ *Baſileenſem*, Conciliabulum ſchiſmaticum, „ ſeditioſum, & nullius prorſus auctoritatis „ vocare. Et ſane quæ a *Baſileenſibus* con-„ tra *Eugenium* IV. tentata ſunt, omne ei „ robur, & pondus detraxerunt. Nam quo „ tempore de gradu *Eugenium* deijcere, ac „ abdicare moliti ſunt, *Julianus* Cardinalis „ Pontificis Legatus, moderando conſeſſui „ Præſes datus, ſacrilegæ audaciæ pertæſus, „ *Baſilea* exceſſerat, nec factam Pontifici „ injuriam ſuſtinere valentes Epiſcopi, & „ ipſi quoque magna ex parte abſceſſerant. „ Quare Cardinalis *Arelatenſis*, alieni juris „ uſurpator, & qui reliqui erant, factioſi „ Epiſcopi, de ſua paucitate erubeſcentes, „ ingentem Presbyterorum multitudinem in-„ vexerunt, ut jam violata antiquorum „ Conciliorum forma, non Epiſcoporum, „ ſed Presbyterorum Synodus eſſet. Quam-„ quam nec ſic quidem obtinere potuerunt, „ ut omnes in ſcelerata decreta conſenti-„ rent. Ac demum eodem tempore *Floren-„ tiæ* agebatur Concilium Œcumenicum, in „ quo præſidebat Summus Pontifex, cui ad-„ ſidebant Epiſcopi tum *Græci*, tum *Latini*, „ &

(2) T. II. lib. IV. cap. V.

„ & numero plures, & doctrina celebriores
„ his qui *Baſileæ* turbas cierent. Aderat
„ vero & Imperator *Græcorum Palæologus*,
„ & Orator Imperatoris *Latini*, ut nulla
„ ratione dubitari poſſet, utrum ex duobus
„ legitimum, ac verum eſſet Concilium". *Michael* vero *Mauclerus* (3) in eamdem ſententiam ait: " *Eugenius* IV. male facta in Concilio *Baſileenſi* quaſſavit, & irrita, tan-
„ quam ſpuria pronuntiavit. Iſtud Conci-
„ lium, licet a Papa *Eugenio* congregatum,
„ tamen poſtea minime confirmatum, in
„ graviſſimos impegit errores. Ut quum
„ hæreticum eſſe definivit negare, Conci-
„ lium eſſe ſupra Papam, aut adſerere, Pa-
„ pam transferre in alium locum poſſe Con-
„ cilium, aut in aliud tempus prorogare.
„ Nunc quis tam inſanus, ac mentis inops,
„ qui hujus, ac definitionis *Baſileenſis* op-
„ pugnatores hæretica peſte contaminatos
„ eſſe, auderet, velletque defendere"? Porro *Johannes Cabaſſutius* vir pereruditus in ſua *notitia Eccleſiaſtica hiſtoriæ Conciliorum* de eo Concilio ſic loquitur. " Quum pauciſſimi
„ Præſules, qui *Baſileam* conceſſerant, jam
„ olim Canonice inſtituto, indubitato, &
„ unico Pontifici *Eugenio* ejus in privatum
„ ordinem reductionem comminarentur,
„ debitamque hæreticis pœnam, ni ſe infe-
„ riorem, & ſubditum jurisdictioni Synodi
„ pro-

(3) T. I. *lib.* III. *p.* II. *cap.* 2.

„ profiteretur, ejuſque mandatis obtempera-
„ ret, tunc cœpit Concilium pernicioſi
„ ſchiſmatis jactare ſemina, quamvis *Con-*
„ *ſtantienſis* decretum contexeret; ſed in di-
„ verſa longeque diſpari cauſſa. Illud enim
„ juſtam ſibi adtribuebat poteſtatem in plu-
„ res Pontifices invicem contendentes, &
„ univerſam jam pridem Eccleſiam laceran-
„ tes: quorum jus obſcurum admodum, &
„ ambiguum erat; nec aliud ſupererat re-
„ medium ad extinguendum diuturnum in-
„ cendium, quo Eccleſia conflagrabat, etiam
„ poſtquam ſinguli contendentium Pontifi-
„ cum fidem jurejurando adſtrinxerant de-
„ ponendæ ſuæ dignitatis propter Eccleſia-
„ ſticam unionem & pacem. Itaque *Con-*
„ *ſtantienſe* decretum felici exitu termina-
„ tum eſt, remoto ſchiſmate. At ex adver-
„ ſo, quum nulla eſſet in Eccleſia conſciſ-
„ ſio, ſoluſque Eccleſiæ præeſſet *Eugenius*,
„ quem fideles omnes legitimum agnoſce-
„ bant & colebant Pontificem, eo vivente
„ novum *Baſileenſes* Pſeudo-Pontificem ob-
„ truſere. "

II. Nemo tamen atrioribus coloribus *Ba-ſileenſem* Synodum pinxit, quam *Andreas Duvallius* Sorbonicus Doctor. Nam in iis, quæ diſputationi de ſuprema *Romani* Pontificis poteſtate contra *Richerium*, *Vigoriumque* præmiſit, primum ait (4): " fuit Concilium
„ Ba-

(4) *pag.* 14.

„ *Baſileenſe* ſeditioſa contra verum Pontifi-
„ cem *Eugenium* IV. conjuratio, potiusque
„ latrocinium quam Concilium, ejuſque a-
„ cta demptis beneficiorum pragmaticis,
„ reciſa damnataque in Eccleſia ſemper fue-
„ runt". Tum in *judicio* de Concilio *Ba-
ſileenſi* non veretur adſerere (5) Concilium
illud *Baſileenſe* QUOVIS MODO ET TEMPO-
RE SPECTATUM *abſolute œcumenicum non
fuiſſe*, ſed *tantum ſecundum quid*, nempe ra-
tione convocationis a Pontifice ſolemniter
indictæ, idque multis inviſtiſque argumen-
tis confirmat. Quærit deinde, quo in hono-
re ac pretio *Galli* Concilium *Baſileenſe* ha-
buerint, multiſque contra *Vigorium* oſtendit,
Gallos plurimum ab ea opinione abfuiſſe,
quæ illud tanquam Regni *Gallici Palladium*
oſtentat.

III. Quid vero *Duvallius* dixiſſet, ſi de-
clarationem Cleri *Gallicani* anni 1682. videre
ipſi licuiſſet? Nihil enim ad *Baſileenſis* Con-
cilii deprimendam in *Galliis* auctoritatem ea
declaratione luculentius. Quis enim tam he-
beti ingenio ſit, ut quum a *Gallicani* illius
conventus Præſulibus *Conſtantienſia* decreta
appellari animadvertat, *Baſileenſia* penitus
ſilentio præteriri, non ſtatim intelligat,
Galliarum Antiſtites multo aliter de *Baſile-
enſi* Synodo ſenſiſſe, quam *Vigorium*? Itaque
poſt illam declarationem *Dominicanus Rabar-*
dy

(5) *pag.* 26.

dy apud *Toloſates* Theologiæ Profeſſor in appendice ſecunda *ad Exercitationem tertiam de Eccleſia* (6) hiſtoriam *Baſileenſis* hujus Concilii exhibens libere ſententiam ſuam de eo perſcripſit. Aliqua recito. " Nova
„ opus fuit indictione (7) hujus Concilii
„ ob *Martini* obitum, quæ ab *Eugenio* IV.
„ ejus ſucceſſore facta eſt anno I. ſui Pon-
„ tificatus, ſeu 1431. Porro hæc Synodus
„ duravit annis fere 18. & quum ipſi ab
„ initio præfuerit Apoſtolicus Legatus *Ju-*
„ *lianus Cæſarinus* Cardinalis Diaconus S.
„ *Angeli; mirum non eſt*, inquit *Cabaſſutius*,
„ *eam initio fuiſſe legitimam: at ex quo ſibi*
„ *ſupra* Romanum *Pontificem auctoritatem in-*
„ *debitam adrogavit jubendo, compellendo,*
„ *contra eum procedendo, ac ejus viventis lo-*
„ *co alterum obtrudendo, quod fecit Seſſione*
„ *XXXIX., grande ſibi vituperium, fœdam-*
„ *que maculam adcerſivit, novum in Eccleſia*
„ *excitando ſchiſma*. Cauſſabantur quidem
„ *Baſileenſes*, *Conſtantienſis* Concilii decre-
„ tum, de ſuperioritate Concilii ſupra Pa-
„ pam; perperam tamen, utpote in diver-
„ ſa, atque ſicut ait idem *Cabaſſutius*, *lon-*
„ *ge diſpari cauſſa* editum: . . . Tempore
„ *Baſileenſis* Concilii nihil ſimile occurre-
„ bat, quum Eccleſia univerſa, cui præſi-
„ debat *Eugenius* IV. illum tunc ceu legi-
„ ti-

(6) T. II. Exercit. Theolog. pag. 609.
(7) pag. 610.

„ timium, ac unicum Paſtorem agnoſceret; „ unde nullum jus *Baſileenſibus* Patribus tri„ buebat *Conſtantienſe* decretum, alterum „ vivente *Eugenio* Pontificem ſubrogandi... „ Ceterum circa *Baſileenſis* Concilii decre„ torum auctoritatem, obſervat *Carranza*, „ *Nicolaum* V. qui *Eugenio* ſucceſſit, & ad „ cujus pedes tandem ſuam prætenſam di„ gnitatem depoſuit *Amedæus* Antipapa, „ confirmaſſe pro bono pacis, & propter ſe„ curitatem animarum, nedum geſta per „ eundem *Amedæum nuncupatum*, ut ait, *Fe„ licem* V., ſed etiam per Congregatos in „ Concilio *Baſileenſi*, ea quæ ſpectant ad „ cenſuras & cauſſas Beneficiales ". Quod ſuperiore capite contra *Febronium* adnotabamus.

IV. Tot *Gallis Belgam* addamus, *Johannem Wigers* (8), cujus hæc ſunt verba: " Con„ cilium *Baſileenſe* fuit quidem legitime in„ choatum, nam ab initio aderant & Le„ gatus ſummi Pontificis, & Epiſcopi plu„ rimi; ſed de poſt Legatus receſſit, & „ præcipui Epiſcopi omnes, nihilominus ta„ men quidam voluerunt illud continuare, „ & munus eidem præſidendi adſumpſit ſibi „ Cardinalis quidam *Arelatenſis*, & quia „ pauci Epiſcopi remanſerunt, introducti „ ſunt plurimi presbyteri, itaut contra for„ mam antiquorum Conciliorum, non jam „ Epi-

(8) *Tract. de Pontif. dub.* IV. *n.* 9.

„ Epiſcoporum, ſed magis Presbyterorum
„ Synodus eſſet: immo non Synodus, ſed
„ conciliabulum ſchiſmaticum, ſeditioſum,
„ & nullius auctoritatis, ut declaratur in
„ Concilio *Lateranenſi ult. Seſſ. XI.* quare
„ acta illius non ſunt alicujus valoris, vel
„ auctoritatis. Et *Nicolaus* V. tantummodo
„ adprobavit, quæ dictum Concilium ordi-
„ naverat, ac ſtatuerat circa beneficia, &
„ circa cenſuras Eccleſiaſticas: reliqua au-
„ tem neque hic Pontifex, neque ullus a-
„ lius confirmavit. "

V. Sed ne externa tantum auctoritate videamur agere, ipſam Concilii *Baſileenſis* hiſtoriam conſulamus quod ad *Conſtantienſium* decretorum innovationem, atque explicationem, præcipuum ſcilicet noſtræ cum *Febronio* diſputationis caput adtinet.

Anno MCCCCXXXI. XIX. Kalendas Januarias prima habetur Concilii ſeſſio, præſide *Juliano* Cardinali *Eugenii* legato. Eodem tamen anno ad XV. Kal. Januarii *Eugenius* ex ſententia ſacri Senatus auctoritate Apoſtolica Concilium diſſolvit, ſuumque Legatum revocat.

Anno MCCCCXXXII. XV. Kal. Martias *Baſileenſes* nihili *Eugenianam* diſſolutionem habentes ſeſſionem ſecundam celebrant, in qua decreta *Conſtantienſia* Seſſionis V. innovarunt, ſed abſente Legato, qui ut acta

MS.

MS. Concilii loquuntur (9) " die octava
,, Februarii in Synodali Congregatione cer-
,, tis de cauſſis, prout dixit, animum ſu-
,, um moventibus, de Concilii præſidentia
,, ſe exoneravit .... dicit enim, quod vi-
,, ſa copia diſſolutionis, quam Papa dice-
,, batur in Conſiſtorio feciſſe, decrevit ab-
,, ſtinere a præſidentia, jamque ſe amplius
,, non intromittebat. "

Anno MCCCCXXXIII. Idibus Septembris duas *Eugenius* Bullas edit, quibus *Baſileenſis* Concilii acta irritat. Verum Kal. Auguſti diſſolutionem Concilii a ſe factam irritam voluit, " ita tamen quod omnia,
,, & ſingula contra perſonam, auctoritatem,
,, ac libertatem noſtram, & Sedis Apoſto-
,, licæ, ac venerabilium Fratrum noſtrorum
,, Sanctæ *Romanæ* Eccleſiæ Cardinalium, &
,, aliorum quorumcumque nobis adhæren-
,, tium, in dicto Concilio facta, & geſta,
,, per dictum Concilium prius omnino tol-
,, lantur, & in priſtinum ſtatum reducan-
,, tur (10). Data ſcilicet promiſſione, in-
,, quit Cardinalis *Turrecremata* (11) a Sy-
,, nodo, & ſecuritate a Principibus, quod
,, Apoſtolicæ Sedis honor, & Sanctitatis
,, ſuæ illibatus ſervaretur, mutavit ſenten-
,, tiam, & voluit diſſolutionem factam pro
,, bo-

(9) *lib.* II. *apud* Charlas *in diſſ. de Conc. Oecumen. cap. XV. pag.* 232.
(10) T. VIII. *Hard. col.* 1587.
(11) *Summ. de Eccleſ. lib.* II. *cap.* 10.

„ bono pacis Eccleſiæ nullam habere, nec
„ habuiſſe firmitatem; revocans illam, ac
„ irritans". Tum XVIII. Kal. Januarii priores ſuas Bullas, iterumque Concilii diſſolutionem revocavit. Narrat autem idem *Turrecremata*, ſe a pluribus magnæ probitatis & gravitatis viris adcepiſſe, "quod præ-
„ fatæ Bullæ (*revocatoriæ*) magis extortæ
„ fuerint minus, quam de mente Domini
„ Eugenii emanaverint: nam ut fertur, Do-
„ minus *Andreas Venetus*, Dominii *Veneto-*
„ *rum* tunc Orator, & aliqui Domini Car-
„ dinales, tunc apud Dominum *Eugenium*
„ præſentes, timentes futurum magnum ſcan-
„ dalum in Eccleſia, minati ſunt præfato
„ Domino *Eugenio*, quod niſi Bullas illas
„ adhæſionis concederet, ipſum ſolum rece-
„ dentes relinquerent. Unde præfato Domi-
„ no in lecto decumbente, præfati Domini
„ feruntur bullas illas taliter qualiter expe-
„ diviſſe, & miſiſſe *Baſileam*."

Ut ut eſt, numquam *Eugenius* ratihabere ſeu probare voluit, quod a Concilio actum fuerat ad confirmanda exponendave *Conſtantienſia* decreta. Primo enim hæc *Eugenius* ſcripſit *Franciſco Foſcari* Duci *Venetiarum* (12).
„ Potius enim hanc Apoſtolicam dignita-
„ tem, & vitam inſuper poſuiſſemus, quam
„ voluiſſemus eſſe cauſſam, & initium, ut
„ Pontificalis dignitas, & Sedis Apoſtolicæ
„ au-

(12) Apud Raynald. *ad ann.* 1433. *num.* 19.

„ auctoritas ſubmitteretur Concilio contra
„ omnes canonicas Sanctiones : quod nun-
„ quam antea, neque aliquis noſtrorum Præ-
„ deceſſorum fecit, neque ab ullo extitit
„ requiſitum. “ Præterea, inquit Cardinalis
„ *Turrecremata* oculatus, & Fide digniſſimus
„ Teſtis, quod dominus *Eugenius* adproban-
„ do proceſſum Concilii, non adprobaverit
„ decreta illius, exinde manifeſte colligitur,
„ quod *Baſileenſes* cum maximo ſtudio re-
„ petitis vicibus SUPPLICAVERUNT, ORA-
„ VERUNT, ET REQUISIERUNT per Ora-
„ tores ſuos, ut Dominus *Eugenius* EORUM
„ DECRETA ADPROBARET, ET CONFIR-
„ MARET, NUMQUAM TAMEN TALEM
„ ADPROBATIONEM, AUT CONFIRMATIO-
„ NEM HABERE AB EO POTUERUNT “.
Tertio denique idem *Turrecremata* teſtatur, in Diſceptatione *Florentiæ* habita coram Cardinalibus, & plurimis Antiſtitibus; aliiſque Aulicis, *Eugenium* ipſum per ſe reſpondiſſe momento ducto ex diplomate, quo ſuperiora Synodum diſſolventia jam revocarat, faſſumque, ſe contentum fuiſſe, ut illa, quemadmodum cœperat, produceretur, non autem illius decreta probaſſe: “ Unde ipſe vi-
„ delicet *Eugenius Florentiæ* in diſputatione
„ publica, de qua nos in minoribus conſti-
„ tuti reſpondebamus, adleganti in favorem
„ *Baſileenſ.* Reverendiſſimo Domino *Juliano*
„ de *Cæſarinis S. Sabinæ* Preſbytero Cardi-

 „ nali,

„ nali, præſentibus dominis Cardinalibus, „ pluribuſque aliis Prælatis, & Officialibus „ Curiæ, ad argumentum de hujuſmodi „ Bullis reſpondit, ita dicens: *Nos quidem* „ *bene progreſſum Concilii adprobavimus, vo-* „ *lentes, ut procederet, ut inceperat; non ta-* „ *men adprobavimus ejus decreta.* “

Anno MCCCCXXXIV. ſexto Kal. Julii Synodus iterum *Conſtantienſis* ſeſſionis quintæ decreta confirmat. Quum autem Pontifex ad Concilium alios miſiſſet Legatos, qui nonnullis adſuere ſeſſionibus, licet ſe ejuſdem Decretis ſubjeciſſent, & etiam *Conſtantienſibus*, proprio, & privato nomine; attamen probare illa nomine ejuſdem Papæ, qui illos miſerat, nunquam voluerunt: quod evidens eſt argumentum, Pontificem non conſenſiſſe. Nec fuere contenti, *palam notare in ipſo ſe ſubmittendi actu, nomine proprio eidem ſubſcribere*, ut ex Actis impreſſis cernitur; ſed quoque conſtituerunt, ſe XVIII. Seſſioni non adfuturos; quumque dies adveniſſet, intereſſe detrectarunt, quemadmodum clare refertur in Actis manuſcriptis *libro* 8. „ A Promotore Concilii requiſiti Cardina- „ lis Sanctæ Crucis, *Tarentinus* Archiepi- „ ſcopus, & Abbas Sanctæ *Juſtinæ* Papæ „ Præſidentes, ut dicerent, ſi placeret ei „ Seſſioni (XVIII.) intereſſe; quia Domi- „ ni exſpectarent; organo *Tarentini* reſpon- „ derunt, ſe pro tunc occupatos cum Am-

„ baſſia-

„ baſſiatoribus *Venetorum*. Et nihilominus „ DUM TRACTARETUR DE EORUM ADMISSIONE AD PRÆSIDENTIAM, QUOD „ INTER DOMINOS DE CONCILIO, ET „ EOS FUERAT CONCORDATUM, QUOD „ HUJUSMODI SESSIONI DE INNOVATIONE INTERESSE MINIME TENERENTUR“. Addit Cardinalis *Turrecremata*, illos, tanquam Legatos contra decreta illa proteſtatos fuiſſe: *Non autem juraverunt, illa tenere, ut Nuncii Apoſtolici;* IMMO, IN QUANTUM HUJUSMODI, PROTESTATI SUNT IN CONTRARIUM; *nec intereſſe voluerunt, in quibus talia concludebant*.

Quæ deinceps pro *Conſtantienſibus* decretis Synodus geſſit, ne memoratu quidem digna ſunt, quum in apertum tunc latrocinium defeciſſet. Interea ex his quæ expoſuimus, tria plane conſtant.

I. Quæ in ſecunda *Baſileenſi* ſeſſione acta ſunt, poſt diſſolutum ab *Eugenio* Concilium fuiſſe geſta, neque illis Pontificis Legatum interfuiſſe.

2. Ne octavæ decimæ quidem Seſſioni, in qua eadem *Conſtantienſia* decreta iterum promulgata fuerunt, Pontificis Legatos inter fuiſſe.

3. *Eugenium* nulla umquam probaſſe *Baſileenſis* Concilii decreta.

Unde igitur ex *Baſileenſium* Patrum adprobatione *Conſtantienſibus* decretis novum

auctoritatis pondus adcedet ? Nam *in univerſalibus Synodis*, inquit Nicolaus I. (13), *quid ratum, vel quid prorſus adceptum, niſi quod Sedes B.* Petri *probavit* (*ut ipſi ſcitis*) *habetur ? Sicut e contrario quod ipſa ſola reprobavit, hoc ſolummodo conſtat hactenus reprobatum.*

VI. Hæc ſatis ſint iis, quæ adverſus *Baſileenſes* in *Antifebronio* diſſerui, confirmandis. Quamquam quum *Febronius* ad ea nihil reſponderit, poteram fortaſſe tot veritatis meæ teſtibus cumulandis ſuperſedere. Nihilo tamen minus aliquid ſaltem utilitatis adferent ad pauca illa, quæ *Febronius* non uno defenſionum ſuarum loco pro *Baſileenſi* Concilio ſcribit, melius pernoſcenda. Cl. P. *Trautwein* (14) animadverterat, *Patres* Baſileenſes *negantes Conciliorum auctoritatem pendere a Vicario Chriſti, poteſtatem a Chriſto* Petro *conceſſam tranſtuliſſe in multitudinem, & quum ſubeſſe Chriſti Vicario nollent, Præſules Clero, Clerum populo, populo Reges ſubditos feciſſe.* Recte & ad hiſtoricam veritatem. Nam *Eugenius* IV. in Conſtitutione *Moyſes* qui demum eſſent *Baſileenſes* Patres, exponit his verbis (15): *ad quod* (Concilium) *etiam laici & clerici infra ſacros ordines conſtituti, ignorantes, inexperti,*

(13) *Ep.* VII.
(14) P. II. *pag.* 152.
(15) T. IX. *Hard. col.* 1005.

perti, vagi, diſcoli, profugi, apoſtatæ, de criminibus condemnati, & de carceribus fugientes, nobis & ſuis ſuperioribus rebelles, & reliqua iſtiuſmodi nominum monſtra concurrerent. Si hi in extremis ſaltem *Baſileenſibus* ſeſſionibus fuerunt Concilii Patres, an non vere a *Trautweinio* dictum fuit, eos *poteſtatem a Chriſto* Petro *conceſſam tranſtuliſſe in multitudinem?* Iraſcitur tamen illuſtri Abbati *Febronius*, exclamatque (16): " Mirum „ ratiocinii genus! Concilium generale ſuam „ auctoritatem non trahere a Papa, ſed im„ mediate a Chriſto, demonſtrant ea, quæ, „ tum hoc, tum ſequente Articulo tradun„ tur. Atque ita Poteſtas *Petri* non trans„ fertur in multitudinem. In Synodo uni„ verſali non alii quam Epiſcopi cum Pa„ pa gaudent voce deciſiva, proinde illi in „ ea male dicuntur Clero ſubiici, pejus au„ tem Clerus populo, cui nihil in Conci„ lii juris, omnium autem peſſime Reges „ plebi ". Riſerit dubio procul, hæc ſi legit *Trautweinius*, & quorſum hæc? dixerit. Me certe iſta non ſpectant, neque quæ de *Baſileenſibus* dixeram. Immo ex his colligere *Febronius* poterat, *Baſileenſe* ſuum Concilium nihil minus, quam univerſalem Synodum fuiſſe. Si enim in *Synodo univerſali non alii quam Epiſcopi cum Papa gaudent voce deciſiva*, quomodo *Synodus univerſalis* ea

S 3 dici

(16) T. II. pag. 188.

dici potuit, in qua contra Papam ſuffragiis agebatur non tantum Epiſcoporum, qui pauciſſimi erant, ſed etiam *laicorum* & *clericorum* ceterorumque, quos ab *Eugenio* indicari audivimus?

VII. Ait alio loco (17) *Febronius* ex *Orthuino Gratio Baſileenſis* Concilii diſſolutionem cauſſam fuiſſe publicorum tumultuum, qui ipſo ſæculo XVI. Eccleſiam turbabant. Crederem fortaſſis, niſi *Orthuinus* ille tam ineptus fuiſſet, ut ſcribere non dubitarit: *audivi ſæpe numero a doctiſſimis viris* (num ab illis, quibus *laici Baſileenſes* ab *Eugenio* memorati avi, aut patentes fuere?) ..... *hoc ſolum omnium malorum eſſe ſeminarium, ſummum videlicet Pontificem Concilio univerſali obedire non velle*. Longe alia *Cypriano* mens erat, quam *Orthuino*, ejuſque *doctiſſimis viris*. *Neque enim*, inquiebat ille (18), *aliunde hæreſes obortæ ſunt, aut nata ſunt ſchiſmata, quam dum Sacerdoti Dei non obtemperatur*, NEC UNUS IN ECCLESIA *ad tempus Sacerdos, & ad tempus judex* VICE CHRISTI *cogitatur*.

VIII. Paullo longiorem poſtulant diſquiſitionem, quæ idem *Febronius* de *Germanis* jactat. " Horum, inquit (19) Conciliorum „ (*Conſtantienſis* & *Baſileenſis*) deciſionibus „ Im-

(17) T. II. *pag.* 464.
(18) *Ep.* IV. *ad* Cornel.
(19) *pag.* 5.

„ Imperium , & Eccleſiæ Germaniæ uſque „ ad noviora tempora (quibus Monachi„ ſmus propter ſua privata commoda rem „ optimam turbare conatus eſt), conſtanter „ adhæſerunt . Proſtant in hanc ſententiam „ expreſſæ declarationes Univerſitatum *Co„ lonienſis* & *Lovanienſis* de anno 1438. a„ pud *Æneam Sylvium* lib. II. *de geſtis Ba„ ſileen. Concil.* Novem poſt hæc annis *Ger„ mania* non aliter ſe ſubmiſit obedientiæ „ *Eugenii* IV., quam ea conditione, ut hic „ Pontifex adprobaret decreta memoratorum „ Conciliorum , ea præcipue , quæ auctori„ tatem generalium Synodorum præ Ponti„ ficia ſtabiliunt ; id quod *Eugenius* ſolem„ niſſime præſtitit. Vid. Raynaldus *ad ann.* „ 1447. *n.* 2. 3. “ Eadem fuſiore ſtylo pro„ ſequutus fuerat Tomo primo (20) . Reddo verba. “ Quum anno 1447. ageretur de „ concordia inter Sedem Apoſtolicam & Na„ tionem *Germanicam* ad hanc conciliandam „ Legati Pontificii in *Francofurtano* conven„ tu Oratoribus *Cæſaris* ac Principum qua„ tuor poſtulata nomine Papæ addixiſſent , „ quorum alterum teſte *Cochlæo in hiſt. Huſ„ ſi. lib. IX.* hoc erat : *Ut profeſſio poteſta„ tis, auctoritatis , & præeminentiæ Genera„ lium Conciliorum , Catholicam militantem „ Eccleſiam repræſentantium* (præſertim *Con„ ſtantienſis* & *Baſileenſis* . Vide unionem

„ Ele-

(20) *T.* I. *cap.* VI. §. *16. n. 9. pag.* 525.

„ Electorum Imperii de anno 1446. in
„ *Mulleri* Theatro Comitiorum Tom. I. pag.
„ 278., nec non *Gudoni* Cod. diplom. Mo-
„ gunt. T. IV. pag. 290.) *per tuos*, Eu-
„ geni Papa, *Oratores facta*, *tuis litteris ad-*
„ *probetur*. Pontifex habita cum Cardinali-
„ bus deliberatione, Nonis Februarii dicti
„ anni, adeoque octodecim ante ſuum de-
„ ceſſum diebus, litteras dedit ad *Fridericum* Imperatorem, *Theodericum* Archiepi-
„ ſcopum *Moguntinum*, & *Fridericum Brandeburgicum* Electores, quibus quoad hoc
„ poſtulatum reſpondet: *Concilium generale*
„ Conſtantienſe, *decretum* FREQUENS, *ac*
„ *alia ejus decreta*, *ſicut cetera alia Concilia*
„ *Catholicam militantem Eccleſiam repræſen-*
„ *tantia*, *ipſorum poteſtatem*, *auctoritatem*,
„ *honorem & eminentiam*, *ſicut & ceteri an-*
„ *teceſſores noſtri*, *a quorum veſtigiis deviare*
„ *nequaquam intendimus*, *ſuſcipimus*, *amplectimur*, *& veneramur*". Ut autem quam
futilia ad rem præſentem hæc ſint', intelligatur, adcipe Oratorum verba ad *Eugenium*
quod ad Conciliorum auctoritatem ſpectat:
alterum eſt, *ut profeſſio poteſtatis*, *auctoritatis*,
& PRÆEMINENTIÆ *generalium Conciliorum*
Catholicam militantem Eccleſiam repræſentantium per tuos Oratores facta tuis litteris adprobetur. Conferatur jam *Eugenii* reſponſio.
Primum non *Præeminentiæ* verbo utitur,
quod Conciliorum potiorem Pontificia auctori-

ctoritatem indicare poterat, ſed *honorem* & EMINENTIAM appellat, quæ nomina nemo Pontificiæ dignitatis ſtudioſiſſimus uſurpare nequaquam abnueret, neque Legati propterea conqueſti ſunt. Deinde Concilium *Conſtantienſe*, decretum *Frequens* (a tribus obedientiis conditum) ac alia ejus decreta ſuſcipit, ſed *ſicut ceteri anteceſſores noſtri*. Porro *Martinus* ea ſolum *Conſtantienſis* decreta ſuſceperat, quæ *Conciliariter*, & *in materia fidei* edita fuerant; cujuſmodi non fuiſſe, quæ Concilii *Conſtantienſis* auctoritatem firmaverant, antea oſtendimus. Multo ergo minus hæc decreta *Eugenius* ſuſceperat juxta *pravum* Baſileenſium *ſenſum*. Nihil ergo *Baſileenſium* cauſſam hæc juvant. At exclamat *Febronius* (21) *obſervationem hanc viro probo minus dignam* a ſe *judicari*. Cur quæſo? „ Non habuit, inquit, in animo Natio *Germanica* exigere a Papa declarationem ſuper qualiquali ſubmiſſione, aut adceptatione unius tantum, alteriuſve decreti „ Concilii *Conſtantienſis*, eave ad ſolum caſum ſchiſmatis & incerti Pontificis reſtricta; ſed univerſim omnium decretorum hujus, ſicut & quorumcumque aliorum generalium Conciliorum: *Niſi* Eugenius *Nationis* Germanicæ *onera tolleret*, „ *& auctoritatem Conciliorum*, AT CONSTANTIÆ DECLARATA FUERAT, *profi-*

„ *tere-*

(21) *T. I. pag.* 526.

„ *teretur* , *ſe ipſius depoſitionem in* Baſilea „ *factam*, *amplexuros* inquit *Gobellinus* . . . . „ Non venit *Eugenio* in mentem dicere aut „ cogitare, *Conſtantienſe* Concilium a ſe *pro* „ *parte* recipi , *pro parte* repudiari ; decre- „ tum Seſſionis V. non pro ſe ſuaque per- „ ſona , ſed pro futuris caſibus *dubiorum* „ Pontificum admitti ; quod tamen ſi um- „ quam ſerio cogitaſſet , heic debuiſſet de- „ clarare & exprimere “ . Hæc enimvero *Febronii* obſervatio digna ne ſit *viro probo* , non judico ; viro ſapiente certe digna non eſt . Volebant Nationis *Germanicæ* Legati , ut *Eugenius auctoritatem Conciliorum* , UT CONSTANTIÆ DECLARATA FUERAT , *profiteretur* . Recte , at quomodo *Conſtantiæ declarata fuerat*? Num in omnes etiam certos Pontifices , atque extra ſchiſmatis caſum ? Hæc equidem erat *Baſileenſium* interpretatio, ſed *prava*, ſed *Sacroſanctæ Scripturæ & Sanctorum Patrum ſenſui contraria*, ſed *impia* & *ſcandaloſa* , ut *Eugenius* ipſe in Conſtitutione *Moyſes* Sacro adprobante Concilio *Florentino* definierat , immo & a *Conſtantienſibus* Patribus aliena . *Eugenius* igitur ea decreta ut *Conſtantiæ declarata fuerant* , ſuſcepit . Quid ergo contra *Germanicæ* Nationis poſtulata egit ? Id fortaſſe reponere *Febronius* poſſet , *Germanos* ad *Baſileenſium* mentem ea voluiſſe ab *Eugenio* decreta admitti. Verum quum hoc illi non dixerint , ſed ſo-

lum ea *ut* Conſtantiæ *declarata fuerant*, propoſuerint, potuit *Eugenius* omiſſa *Baſileenſium* explicatione, ea quo ſuſcepit modo, ad *Martini* ſcilicet deceſſoris ſui atque adeo ad ipſorum Conſtantienſium Patrum ſententiam amplecti. Neque erat, cur Conſtantienſe *Concilium a ſe* pro parte *recipi*, pro parte *repudiari*; *Decretum Seſſionis V. non pro ſe ſuaque perſona ſed pro futuris caſibus* dubiorum *Pontificum admitti* Eugenius *declararet*, *& exprimeret*. Satis iſthæc omnia *declarabat*, *exprimebatque* qui illud Concilium cum ceteris aliis *ſicut & ceteri Anteceſſores ſui*, *a quorum veſtigiis deviare nequaquam intendebat*, *ſe ſuſcipere*, *amplecti & venerari* profitebatur. Quamquam quid obſecro illi *Eugenii* reſponſioni tantopere *Febronius* inſiſtit ac fidit? Meminerit eodem die, quo data illa fuit, *Eugenium* hoc edidiſſe decretum, quod apud *Raynaldum* (22), aut in *Germaniæ* Conciliis (23) legere poterat.
„ Decet *Romani* Pontificis prudentiam, quæ
„ per eam juxta qualitatem temporum a-
„ guntur, taliter moderari, ut eis Sedi A-
„ poſtolicæ, aut *Romanæ* Eccleſiæ nullum
„ præjudicium generetur. Sane cum Cariſſi-
„ mus in Chriſto Filius, *Fridericus* Rex
„ *Romanorum*, Illuſtris ac Venerabilis Fra-
„ ter noſter Archiepiſcopus *Moguntinus* &
„ di-

(22) *ad ann.* 1447. *n.* 7.
(23) *T. V. pag.* 390.

„ dilectus Filius *Fridericus*, Marchio *Bran-*
„ *denburgenſis*, Sacri Imperii Electores, non-
„ nullique alii Nationis *Germanicæ* Prælati
„ & Principes, quædam petiverint a nobis
„ fieri, quæ neceſſitas ipſa, & Eccleſiæ u-
„ tilitas, ut eos ad noſtram, & Sanctæ *Ro-*
„ *manæ* Eccleſiæ unitatem, & obedientiam
„ adliciamus, Nos concedere quodammodo
„ compellit, Nos ad vitandum omne ſcan-
„ dalum & periculum, quod exinde ſequi
„ poſſet, nolentes aliquid dicere, aut con-
„ firmare, vel concedere, quod eſſet con-
„ tra Sanctorum Patrum doctrinam, vel
„ quod vergeret in præjudicium hujus San-
„ ctæ Apoſtolicæ Sedis, quoniam propter
„ imminentem nobis ægritudinem non va-
„ lemus, omnia per eos petita, & per nos
„ conceſſa, cum ea integritate judicii, &
„ conſilii examinare, & ponderare, quæ
„ rerum magnitudo, & gravitas requirit,
„ tenore præſentium proteſtamur, quod per
„ quæcumque a Nobis dictis Regi, Archi-
„ Epiſcopo, Marchioni, Prælatis, Princi-
„ pibus, ac Nationi, reſponſa, & reſpon-
„ denda, conceſſa, & concededenda, non
„ intendimus in aliquo derogare doctrinæ
„ Sanctorum Patrum, aut præfatæ Sedis
„ privilegiis & auctoritati, habentes pro
„ non reſponſis, & non conceſſis, quæcum-
„ que talia a Nobis contigerit emanare.
„ Nulli ergo &c. Dat. &c. V. Februar.

„ An-

„ Anno XVI. “ Quamobrem licet *Eugenium* daremus ad Nationis *Germanicæ* pro *Baſileenſibus* ſtantis mentem aliquid in ſua reſponſione indulſiſſe, id tamen recantatum ab *Eugenio*, rejectumque adſerere deberemus. Videat ergo *Febronius*, quot nominibus ad tuendam *Baſileenſium* cauſſam inanis ſit *Eugeniana*, quam *ſolemniſſimam* appellat, reſponſio. Atque heic longiuſculæ hujus, ſed perneceſſariæ diſſertationis finis eſto.

DIS-

DISSERTATIO V.

De peculiaribus Primatus Pontificii juribus in iis quæ ad fidem ſpectant.

CAPUT I.

Cauſſæ majores, cum primis autem Cauſſæ Fidei non ex falſis Decretalibus, ſed ex Primatus jure Romano *Pontifici reſervantur, nequidquam reluctante* Febronio *; nihil tamen hoc Epiſcoporum juribus derogat.*

I. Promiſeram ſuperioris diſſertationis capite primo, me poſtquam Pontificii Primatus naturam ac proprietates explicuiſſem, ac comprobaſſem, de ejuſdem juribus acturum: Fidem meam liberare incipio. Quoniam vero ex iſtis juribus alia ad credenda dogmata, ad diſciplinam alia pertinent his tantiſper ſepoſitis illa nunc diſcutiemus, & a *Febronii* accuſationibus vindicabimus. Pauca tamen in anteceſſum de cauſſis majoribus generatim dicenda ſunt. Eas *Romano* Pontifici reſervâtas eſſe in *Antifebronio* luculentiſſimis teſtimonii oſtendi (1). Unum ex his erat, quod *Gregorius* IV. in encyclica epiſtola ad *Galliæ*, *Germaniæ*, & *Europeæ* Epiſcopos a. 859. miſſa dixerat (2):

(1) T. II. *lib.* I. *cap.* 2.

(2): *Majora negocia & difficiliores cauſſarum exitus SS. Patrum Canones, ſpiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia conſecratos jubere ſub Romani Pontificis exſpectatione ſuſpendi ejuſque moderatione finiri*. Et poſtea. *Non novum aliquid præſenti juſſione præcipimus, ſed illa, quæ olim videntur indulta, firmamus; quum nulli dubium ſit, quod non ſolum Pontificalis cauſſatio, ſed omnis S. Religionis relatio ad Sedem Apoſtolicam, quaſi ad caput Eccleſiarum, debet referri*. Verum *Febronius* pro eruditione ac critice, qua maxime pollet, reſpondet, *neminem eruditorum ignorare*, *fœtidas* Iſidori *merces olere illam* Gregorii IV. *Epiſtolam*. Liceat tamen mihi cum bona *Febronii* venia huic tam ſevero ejus decreto, nec meo tantum, ſed *Sangalli*, *Harduini* aliorumque, qui infimum ſaltem *inter eruditos* ſubſellium merentur, nomine intercedere. Nam in antiquis codicibus, qui puram *Iſidori* collectionem complectuntur, atque adeo in illis non paucis, qui apud eruditiſſimos *Ballerinios* (3) eam interpolatam, multiſque additionibus locupleratam continent; nullum invenire eſt, in quo ea *Gregorii* IV. Epiſtola legatur. Unde ergo ad *fœtidas* Iſidori *merces* perti-

(2) T. IV. Harduin. col. 1271.
(3) *in Tract. de antiq. Collection. T. III. Oper.* S. Leon. *pag.* CCXXV. *ſeqq.*

nuiſſe colligere *Febroniani eruditi* potuerunt? Quod ſi Codex *Iſidorianus* proferri poſſet, qui illam exhiberet, certo tamen certius eſſet, non potuiſſe illam ab *Iſidoro* procudi. *Febronium* ipſum appello. Nonne in priore volumine docuit *Iſidorianam* collectionem (5) ante annum 785. fuiſſe compoſitam? Ego vero mihi explicari velim, quomodo qui jam ante annum 785. *fœtidas* illas *merces* procuderat, epiſtolam, quæ a *Gregorio* IV. ſub anni 827. finem, aut initium ſequentis Pontificalem Eccleſiæ *Romanæ* dignitatem indepto perſcripta fuerit a. 839. aut ſi vis etiam cum *Febronio* a. 835. in ſuam collectionem inferre potuerit, niſi illum prophetiæ dono claruiſſe adſeramus. Equidem ipſe multo poſt illius collectionis epocham in *Antifebronio* conſtitui, nempe circa annum 846. Neque hoc tamen *Febronianis eruditis*, qui illam epiſtolam inter *fœtidas* Iſidori *merces* indignanter ablegant, admodum adſtipulatur. Neque enim impoſtorem illum adeo ſtolidum fingere animo mihi poſſum, ut quum in *Germania* degeret, atque in iis potiſſimum regionibus ſuas diſtrahere merces niteretur, epiſtolam quoque *Gregorii* IV. quæ ad Germanos Epiſcopos miſſa ſeptem, aut ſi libet, undecim ante annos fuiſſet, aut integrum cudere, aut etiam adulterare auderet. Quid hoc enim aliud

(5) *cap. VIII. §. 2. n. I. pag. 643.*

liud fuiſſet, quam univerſam ſuarum fraudum molitionem in evidens publici ludibrii diſcrimen adducere? *Germaniæ* ſcilicet Epiſcopi quum quam numquam viderant veluti tamen ad ſe miſſam legiſſent epiſtolam, an non continuo auctoris dolum malum agnoviſſent? eo autem in re, quæ illorum & loca & tempora propius ſpectaret, ſemel agnito quid demum de tota collectione cogitaſſent?

II. Si tamen *Febronius* velit, non admodum difficilis ab hac recitanda epiſtola abſtinebo. At num *fœtidas* Iſidori *merces* olet S. *Gregorii* M. aut ad *Virgilium Arelatenſem* epiſtola, aut altera ad *Lariſſæ* Epiſcopum? At in illa (6) hæc leguntur: *Si quam vero contentionem (quod longe faciat divina potentia) de fidei cauſſa evenire contigerit, aut negocium emerſerit, cujus vehemens ſit fortaſſe dubietas, & pro ſui magnitudine judicio Sedis Apoſtolicæ indigeat; examinata diligentius veritate relatione ſua ad noſtram ſtudeat perducere notionem;* in hac vero (7): *Si qua cauſſa vel fidei vel criminis, vel pecuniaria adverſus præfatum* Adrianum *conſacerdotem noſtrum potuerit evenire, vel per eos qui noſtri ſunt, vel fuerint in urbe regia reſponſales, ſi mediocris eſt quæſtio, cognoſcatur, vel huc ad Apoſtolicam Sedem, ſi ardua eſt, deducatur,* qua-

(6) *lib. IV. ep.* 52.
(7) *lib. II. ep.* 46. *Maur. edit.*

quatenus noſtræ audientiæ ſententia decidatur. Num *fœtidas* Iſidori *merces* olet *Vigilii* ad *Anſanium Arelatenſem epiſtola?* (8) At in ea *Vigilius* præcipit: *Si qua vero certamina aut de religione fidei, quod Deus auferat, aut de quolibet negocio, quod ibi pro ſui magnitudine terminari non poſſit, evenerint, totius veritatis indagine diligenti ratione diſcuſſa, relationis ad nos ſeriem deſtinantes, Apoſtolicæ Sedi terminanda ſervate*. Num ne *Hilari*, *Leonis* M. *Sixti* III. ceterorumque, quos in *Antifebronio* (9) produxi, verba iterum adferam, *fœtidas* Iſidori merces olet LXXXV. *Galliæ* Epiſcoporum ad *Innocentium* X. perſcripta a. 1653. epiſtola? At inquiunt illi: *Majores cauſſas ad Sedem Apoſtolicam referri ſolemnis Eccleſiæ mos eſt, quem fides* Petri *numquam deficiens perpetuo retineri* PRO JURE SUO POSTULAT (10). Quæ quidem *Gallicanorum* Præſulum ſententia veterum teſtimoniis confirma-

(8) *Ep. VII.*
(9) *l. c.*
(10) Conferat hæc *Febronius* cum iis, quæ [*T. II. pag.* 532.) recitat ex *Hericurtio* [*loix Eccleſiaſt. de France P. I. cap. 6. §. 9. & 14.*]: " Les fauſſes decretales ,, ont fait dire aux Papes, qu' il n' y avoit, qu' eux, ,, qui dûſſent juger, mème en prèmiere inſtance, les cau- ,, ſes majeures .... Les Parlemens, et les Evèques de ,, *France* n' ont jamais voulu un uſage ſi contraire a la ,, diſcipline de l' Egliſe " . Hi certe *Galliarum* erant E- ,, piſcopi; nec tamen dum ajunt, *Fidem* Petri, ut MOS *ille retineretur*, PRO JURE SUO *poſtulare* inter primam aut ſecundam, ut ajunt, *inſtantiam* diſtinguunt. Immo tunc ipſi ad Pontificem *in prima inſtantia* confugiebant, ut paullo poſt videbimus.

firmari poſſet. *Antiquis enim regulis*, ut *Africani* Patres ad *Theodorum* Pontificem an. 646. ſcripſere (11), *ſancitum eſt, ut quidquid quamvis in remotis vel in longinquo poſitis ageretur provinciis, non prius tractandum vel adcipiendum ſit, niſi ad notitiam almæ Sedis veſtræ fuiſſet deductum, ut hujus auctoritate, juxta quæ fuiſſet pronunciatio, firmaretur, indeque ſumerent ceteræ Eccleſiæ velut de natali ſuo fonte prædicationis exordium, & per diverſas totius mundi regiones puritatis incorruptæ maneant fidei Sacramenta ſalutis*. Brevius idem dixerat *Viennenſis* in *Gallia* Archiepiſcopus *Avitus* (12): *Scitis Synodalium legum eſſe, ut in rebus*, QUÆ AD ECCLESIÆ STATUM PERTINENT, *ſi quid dubitationis fuerit exortum, ad Romanæ Eccleſiæ maximum Sacerdotem, quaſi ad caput noſtrum, membra ſequentia recurramus*. Atque hæc ſimul oſtendunt, vetuſtiſſimum hunc Eccleſiæ morem Synodalibus legibus ſancitum quidem fuiſſe, ſed ex ipſa Pontificii Primatus indole ac vi conſtitutum. Non ergo nobis iraſcatur *Febronius*, ſi cauſſarum majorum ad *Romanum* Pontificem delationem inter Primatus jura percenſere, ut antea, pergamus.

III. Verum in his eminent profecto fidei cauſſæ, quas propterea fuiſſe ex Primatus

(11) *in Concil. Lateran. a.* 649. T. IX. *Concil. Edit. Manſ. col.* 919.
(12) *Ep.* 36.

jure a primis Eccleſiæ ſæculis *Romano* Præſuli reſervatas in *Antifebronio* pluribus demonſtravimus (13) non ſolum *Innocentii* I. *Petri Chryſologi*, *Vigilii*, ac Magni *Gregorii* prolatis ſententiis, ſed perpetua Eccleſiæ conſuetudine conſiderata. Quomodo autem hæc ſit reſervatio adcipienda, *Gerſonis* verbis fuit a me declaratum. " Aliquæ ſunt „ doctrinæ palam hæreticales apud omnes; „ aliæ dubiæ ſimplicibus, ſed manifeſte ſapientibus, & peritis; tertiæ veluti neutræ habentes pro ſe doctores cum rationibus ad utramque partem probabilibus: „ Nec in una tantum diœceſi, vel paucis, „ ſed apud omnes Chriſtianos, aut longe „ plurimos. Eſt ergo veritas, quod in primis, & ſecundis auctoritas inferiorum „ Prælatorum ſe extendit, & ad ſuos tantummodo: in tertiis vero nequaquam, „ quoniam merito dicuntur *majores cauſſæ* „ *fidei* propter difficultatem deciſionis cum „ periculo ſcandali: ideo ſunt ad Sedem Eccleſiæ VEL AD SEDENTEM IN EA referendæ ". Ita *Gerſon* (14). In tertii tamen hujus generis cauſſis (quod ibi monui) ſi de diſſitis nimium regionibus agatur, poſſunt Epiſcopi jure ſuo *proviſorium*, quod ajunt, judicium ferre, ac ne doctrinæ illæ impune diſſeminentur, vetare; in ipſarum quo-

(13) *T. II. lib. I. cap.* 3.
(14) *Tract. de Examinat. doctrinar. conſid.* 3.

quoque auctores inquirere, ſin autem obtemperare detrectent, dum ab Apoſtolica Sede reſponſa exſpectantur, eos in officio continere. Addidi etiam Epiſcopos, dum ad Sedem Apoſtolicam de hujuſmodi cauſſis referunt, vere judices eſſe, quin tamen ipſorum judicium vim ullam habeat in utroque foro, dum Apoſtolici Præſulis ſententia confirmatum non fuerit. Verum heic inclamat *Febronius* (15): " Videat poſt hæc *Zaccaria*, „ quomodo ipſe, & ſi quos inveniat falſæ „ ſuæ doctrinæ diſcipulos, notam violatæ re„ verentiæ & obedientiæ, quam in ſuſce„ ptione Sacerdotii ſuo Ordinario juravit, „ quin & proditæ Religionis evitare valeat, „ dum *cit. Cap. III. n.* 2. *in fin.* audet do„ cere, judicium Epiſcopi circa res fidei „ nec in *interno*, nec in *externo* foro obli„ gare". Ferme exhorruiſſem, non quidem ob impactum mihi crimen violatæ, quam in ſuſceptione Sacerdotii meo ordinario juraverim, reverentiæ & obedientiæ (quum enim *Romæ* ſacris fuerim Ordinibus initiatus, majorem potius meo *Ordinario reverentiam & obedientiam* a me præſtitam fuiſſe intelligebam) ſed quod in Religionis, quam utinam ſanguine ipſo teſtari mihi liceret! proditæ ſuſpicionem vocarer. Reſpiravi tamen, ut mea hæc non eſſe, unde *proditæ Religionis* notam non poſſem effugere, ſed

T 4 mihi

(15) *T. II. pag.* 403.

mihi a *Febronio* adficta animadverti. Ubinam generatim dixi *judicium Epiſcopi circa res fidei nec in interno, nec in externo foro obligare?* Hoc ego adſerui de judicio Epiſcopi circa eas tantummodo res fidei, de quibus inter doctos viros, num hæreſis, aut erroris notam mererentur, controverſia eſſet, antequam *Romanus* Pontifex, ad quem Epiſcopus de ſuborta fidei quæſtione retuliſſet, ſententiam ferret. Ac de foro quidem *interno* res eſt explorata; numquid enim adſentiri cogerer Epiſcopi judicio, ut niſi facerem, peccati reus eſſem? Ad forum externum quod ſpectat, ſi ſcandali periculum ſit, aut ſi Epiſcopus me interea a meis docendis evulgandiſque opinionibus abſtinere jubeat, quis dubitet, a me parendum Epiſcopo? Neque id negavi aut negare poteram, qui Epiſcopum in quibuſdam ejus generis caſibus poſſe non ſolum ad Pontificem de erroribus judicando referre, ſed dum *Roma* exſpectatur reſponſum, providere, ne latius ſerpant, diſerte adfirmaveram. Quæ igitur de foro externo comparate ad internum dicta a me ſunt, ita intelligi res ipſa poſtulat, ut re, quæ ad tertii generis a *Gerſonio* diſtincti doctrinas pertinent, ad *Romanam* Sedem delata veluti hæreticum nemo exterius ipſe ſe gerere debeat, aut ab aliis haberi. Ubi vero heic *prodita Religio?* Sed

pro

pro me ſatis diſputavi ; ad cauſſas fidei revertamur.

IV. *Febronius*, ut oſtendat cauſſas hujuſmodi non eſſe *Romani* Pontificis juribus reſervatas, primum Apoſtolorum exemplo utitur. " Nimirum, inquit (16), non unum „ *Petrum*, ſed omnes Apoſtolos Chriſtus ad „ Evangelium nunciandum miſit ; omnibus „ Apoſtolis dixit : *Euntes docete omnes gentes*. Iidem omnes & ſinguli id juris poteſtatiſque adceperunt, ut fidem docerent, „ &, quod inde conſequebantur, errorem „ reijcerent, atque utrum ei, quam Chriſtus tradiderat, conſentanea, nec ne aliqua doctrina eſſet, judicarent. Singuli Apoſtoli in Eccleſiis, quarum curam ſuſcipiebant, coortos errores damnarunt ; cujus rei genuinas probationes exhibent S. „ *Paulli*, S. *Petri*, & S. *Johannis* Epiſtolæ ". Sed huic imbecillo ſane argumento reſponderat cl. *Kauffmanſius* (17) his verbis: " Similis formæ, paris etiam infirmitatis eſt „ hoc ratiocinium : Singuli Diaconi Apoſtolici damnabant errores Evangelio & libertati Chriſtianæ contrarios, *nemo poterat reſiſtere ſapientiæ & ſpiritui*, qui per „ eos *plenos Spiritu S. & ſapientia* loquebatur. S. Scriptura nobis certa exercitæ per „ eos poteſtatis exempla prodit in Actis S.

Ste-

(16) T. *II. pag.* 401.
(17) *Diſſ. IV.* §. 2. *pag.* 336.

„ *Stephani* & S. *Philippi* diaconorum. Jus „ prædicandi Evangelium conſervarunt Dia„ coni eorum ſucceſſores, & non ſecus ac „ ipſi ad S. Diaconium adſumpti ſunt, ut „ prædicent Evangelium & baptizent, pro„ be noſcentes non minus ad eos officium „ dogmata fidei, quam morum & vitæ pu„ ritatem docendi pertinere; ergo jam cer„ tis locorum finibus circumſcriptum non „ eſt Diaconorum miniſterium, poſſuntque „ jam Diaconi ubicumque dicere: *Ecce aqua* „ *quid prohibet baptizari? Numquid aquam* „ *quis prohibere poteſt, ut non baptizentur* „ *hi?* Etiam verum non eſt errores a ſin„ gulis Apoſtolis ſeorſim ſemper fuiſſe dam„ natos. Certe illi *Antiocheni* errabant, qui, „ dum apud eos *Paullus* & *Barnabas* mora„ bantur, cum Chriſtiana lege tentabant „ *Moſaicam* componere, non tamen a duo„ bus illis Apoſtolis ejus erroris Auctores „ ibi damnabantur, ſed *Hieroſolymam* itum; „ ibi Ss. *Petri* & aliorum judicio Synodali „ cauſſa fuit diſceptata & finita. Ut juris „ & poteſtatis exercitio differunt Diaconi „ noſtri temporis a Diaconis Apoſtolicis, „ ita Epiſcopi ab Apoſtolis differunt". Habetne *Febronius* quidquam quo ſe defendat? Quid igitur *repetita nos crambe occidit?* Addit *Febronius* (18) ab Apoſtolorum temporibus eorum ſucceſſores Epiſcopos in eo ſem-

(18) *l. c.*

ſemper jure perſtitiſſe, ut errores quicumque in cujuſcumque diœceſi prodiiſſent in Synodis particularibus, rarius in generalibus proſcriberent. At heic etiam more *Andabatarum* pugnat. I. Errores, qui vel antea ab Eccleſia damnati ſint, vel apertam hæreſim ſapiant, poſſe Epiſcopos proſcribere, atque in illorum defenſores canonicis pœnis animadvertere nemo negat. II. Poſſe in gliſcentes errores inquirere Epiſcopos, immo & ex ſuo ipſorum munere debere, exploratum quoque eſt, nec ab ullo negabitur. III. Quid vero ſi detecti errores gravibus videantur rationibus fulciri, atque inter doctores, ſintne damnandi, magna in utramque partem contentione diſputetur? Hoc (recte teneat *Febronius*) hoc unum eſt, quod in controverſiam cadit. Nos hac ſuper quæſtione ita ſentimus, poſſe Epiſcopos ſive in Synodo, ſive extra Synodum *novos* hujuſmodi *dubioſque* errores *proviſorio* judicio coercere; ſed quod ad ſententiam ſpectat, quæ rem dirimat, ac Fideles ad adſenſum cogat, eam nonniſi a *Romanis* Pontificibus exſpectandam, a quibus propterea Epiſcopi ac Synodi relatione, quæ & conſultationis & judicii quoque rationem habere poteſt, totum negocium ſubijcere debeant. Id factum a tota retro antiquitate fuit, ut in *Antifebronio* oſtendi; immo & fieri debuit. Quod *Carthaginienſes* Patres in *Pelagianorum*

cauſſa

cauſſa feciſſe *Innocentius* I. ſcripſit *antiquæ traditionis exempla ſervantes & Eccleſiaſticæ memores diſciplinæ, Patrumque inſtituta Sacerdotali officio cuſtodientes* (19); quod idem *Innocentius Milevitanos* Patres in eadem cauſſa feciſſe ait *antiquæ regulæ firmam ſequutos quam toto ſemper ab orbe norant eſſe ſervatam* (20); quod *Cyrillus in Neſtorii* cauſſa *longa Eccleſiarum conſuetudine ſuadente* ſe facere profeſſus eſt (21); quod *Orientales* in Epiſtola ad *Michaelem Balbum* (22) *olim & ab initio paterna traditione tranſmiſſum morem* appellant; id abſque dubio fieri ab omnibus debuiſſe quis inficietur? Multo autem magis res comperta erit, ſi antiquum hunc morem ex divino jure originem duxiſſe ſit manifeſtum. Atqui idipſum antiquitas docuit. *Arbitramur auctoritati Sanctitatis tuæ, de ſanctarum Scripturarum auctoritate depromptæ facilius eos, qui tam perverſa & pernicioſa ſentiunt, eſſe ceſſuros:* ita *Numidiæ* Epiſcopi in Epiſtola ad *Innocentium I.* (23): *Veſtræ Religionis vigorem non minus nunc in conſulendo, quam antea quum pronunciaretis, vera ratione firmaſtis, qui ad noſtrum referendum adprobaſtis eſſe judicium, ſcientes quid Apoſtolicæ Sedi, quum omnes hoc loco poſitum ipſum ſequi deſideremus*

(19) *Ep.* XXIX. *Couſt. edit. col.* 888.
(20) *Epiſt. XXX. col.* 896.
(21) *Epiſt. ad Cœleſt.* T. I. *Couſt. col.* 1086.
[22] *inter epiſtolas S. Theodori Studit. lit. II. ep.* 86.
[23] T. *I.* Couſt. *col.* 875.

mus Apoſtolum, *debeatur*, *a quo ipſe Epiſcopatus & tota auctoritas nominis hujus emerſit:* ita idem *Innocentius* in epiſtola ad Patres Concilii *Carthaginienſis* (24). " Inter „ claras ſapientiæ ac manſuetudinis veſtræ „ laudes, Chriſtianiſſime Principum, purio„ re luce tanquam aliquod ſidus irradiat, „ quod amore fidei, quod caritatis ſtudio, „ edocti eccleſiaſticis diſciplinis, *Romanæ* „ Sedis reverentiam conſervatis & ei cun„ cta ſubjicitis, & ad ejus deducitis unita„ tem, ad cujus auctorem, hoc eſt Apoſto„ lorum primum, domino loquente *præce„ ptum eſt*, *Paſce oves meas*, quam eſſe om„ nium vere eccleſiarum caput & patrum „ regulæ, & principum ſtatuta declarant, „ & pietatis veſtræ reverendiſſimi teſtantur „ adfatus ". Ita *Johannes* II. in epiſtola ad *Juſtinianum* Imperatorem (25). Quid plura? *Orientales* in indicata ad *Michaelem Balbum* epiſtola ea de cauſſa ſe ab illo petere ajunt, ut juberet *ad communem utilitatem a vetere* Roma *ſuſcipi declarationem; hæc enim ſuprema eſt Eccleſiarum Dei, in qua* Petrus *ſedem primus tenuit, ad quem Dominus dixit; Tu es* Petrus, *& ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*. Non hæc nunc primum a me proferuntur; fuerant antea in *Antife-* bro-

[24] *l. c. col.* 888.
[25] *Ep. II. T. VIII. Conc. Manſ. edit. col.* 797.

bronio recitata. Poſt hæc tamen audet *Febronius* (26) *novam, toti antiquitati ignotam, Conciliorum definitionibus & univerſalis Eccleſiæ conſuetudini oppoſitam* noſtram ſententiam appellare.

V. At, inquit (27) *horum judiciorum* (Epiſcopalium) *in cauſſis Fidei*) *exemplis plena ſunt ſæcula omnia*, nulla *Orbis Chriſtiani pars ab iiſdem vacua*. Verum hoc dolendum, exempla, quæ profert, ad rem non facere. Nam vel judiciorum ſunt, quibus Epiſcopi apertas (28) atque adeo jam reprobatas (29), hæreſes proſcripſerunt, vel judiciorum, quorum relatio ſtatim ad ipſam Romanam Sedem miſſa eſt, ut ab ea confirmarentur (30), vel

[26] *T. II. pag.* 403.

[27] *l. c. pag.* 401.

[28] Ejuſmodi fuit hæreſis *Montaniſtarum in Galliis* prudenti quidem & *recto judicio* ſed *privato*, ut ait *Euſebius* (*hiſt. Eccleſ. lib. V. cap.* 3.) proviſorio ſcilicet confixa; *Priſcillianiſtarum*, *Prædeſtinatianorum*, *Gotheſcalci*.

(29) Huc ſpectat *Sirmienſis* formula, quam *Hilarius* in libro *de Synodo* ait *Galliæ* Epiſcopos *non modo non ſuſcepiſſe, ſed nunciatam etiam, ſignificatamque damnaſſe*. Nam ut idem *Hilarius in libr. in Conſtant.* (n. 24.) ſcribit, *quidquid præter fidem unam* (Nicœnam) *eſt, perfidia, non fides eſt*. Hac eadem de cauſſa pertinet cum *Ariminenſis* Synodi formula item a *Gallis* a. 362. improbata, tum *Felicis* & *Elipandi* hæreſis in *Neſtorio* dudum proſcripta.

(30) Sic *Montani* hæreſis a *Gallis* damnata fuit, ſed decreta ad *Eleutherium* legatione, ut ab ipſo *Romano* Pontifice non *privato* ſed ſolemni judicio configeretur (Vide *Antifebronium T. II. lib. I. cap.* 3. *n.* 3.) *Arauſicana* quoque Synodus, quam *Febronius* memorat in *Semipelagia-*

vel etiam judiciorum, quæ apoſtolica auctoritate (quod tamen *Febronius* diſſimulat.) edita omnino fuerunt (31). Unum heic tantum

lagianorum errores ſententiam pronunciavit, ſed quomodo? Ex ipſis *Arauſicanis* Patribus, quorum verba in eodem *Antifebronio* reddideram (*l. c. pag.* 48.) diſcere *Febronius* debuerat: " Unde, inquiunt id nobis ſecundum admoni„ tionem & auctoritatem Sedis Apoſtolicæ juſtum ac ra„ tionabile viſum, ut pauca capitula ab Apoſtolica nobis „ ſede tranſmiſſa, quæ ab antiquis Patribus de Sanctarum „ Scripturarum voluminibus in hac præcipue cauſſa colle„ cta ſunt ad docendos eos, qui aliter quam oportet ſen„ tiunt, ab omnibus obſervanda proferre, & manibus no„ ſtris ſubſcribere deberemus: quibus lectis, qui hucuſque „ non ſicut oportebat de gratia & libero arbitrio credidit, „ ad ea, quæ fidei Catholicæ conveniunt, animum ſuum „ inclinare non differat "; immo *Romam Felicem* Armentarium Presbyterum miſerunt, ut Synodi geſta ſolemnius a Pontifice confirmarentur; quod & *Bonifacius* fecit. *Monothelitarum* hæreſis, inquit idem *Febronius* a *Galliæ* Epiſcopis ante damnata fuit, quam Concilia *Lateranenſe* & Sextum ſuper hac re quidquam ſtatuiſſent. Ab *Africanis* fortaſſe, vel *Cypriis* Epiſcopis dicere voluit, quid enim *Galliæ* Epiſcopi hac in cauſſa egerint, antequam *Martinus* I. acta *Lateranenſis* Synodi ab eis ſubſcribenda in *Gallias* mitteret, non invenio. Sed ne illud quidem verum eſſet, *Africanos* & *Cyprios* Epiſcopos *Monothelitarum* hæreſim damnaſſe, non inconſulta Apoſtolica Sede, quum in eadem *Lateranenſi Martini* Concilio lectæ fuerint tum *Cypriorum*, tum *Africanorum* Patrum ad *Theodorum* Pontificem Synodicæ epiſtolæ, quibus eam hæreſim *Romæ* ut proſcriberetur, flagitabant. Quid? quod illis præiverat *Romana* Sedes, quum *Severinus* a. 639. & *Johannes* IV. a. 640. in duabus *Romanis* Synodis *Heraclii ecthesim*, & *Monothelitas* anathemate perculiſſent.

(31) Meminit heic *Febronius Elipandi* & *Felicis* in *Francofordienſi*, & *Ratisbonenſi* Conciliis damnatorum; controverſiæ de imaginibus in eodem *Francofordienſi*, & *Pariſienſi* Synodis diremptæ, ac *Berengarii* in *Turonenſi* Concilio proſcripti. At nonne *Francofordienſi* Concilio aderant

rant

tum diligentius expendam, quia ad *Gallicanam* Eccleſiam ſpectat, & malæ, qua *Febronius* veterum, recentiumque teſtimonia reddere conſuevit, fidei inſigne ac illuſtre exemplum lectoribus ſuppeditabit. " In *Janſenii*, inquit (32) negocio quum *Gallicani*
„ plures Epiſcopi Papam recta adiiſſent, ut
„ ab eo quinque Propoſitionum damnatio-
„ nem peterent: quin de iis ullum ipſi ju-
„ dicium ferrent; ne res in conſequentiam
„ traheretur, Cleri cœtus a. 1660. declara-
„ tione edita pronunciavit: *Spiritum San-*
„ *ctum id poteſtatis Epiſcopis tribuiſſe, ut de*
„ *Fidei judicarent, quæ vel aperte hæreſim*
„ *saperent*, vel doctis viris in dubium re-
„ vocarentur; *at perturbationes eo tempore in*
„ *variis Galliæ Provinciis ſubortas, quo mi-*
„ *nus Præſules ejuſmodi Cœtus ſeu Concilia*
„ *(Provincialia aut Nationalia) commode ha-*
„ *berent, impediiſſe, remediique hac ratione*
„ *malis adferendi ſpem ademiſſe*; eamque ob
„ cauſſam memoratos Epiſcopos ad *Innocen-*
„ *tium*

rant Legati *Romani* Pontificis? Nonne *Gregorius* II. in duabus *Romanis* Synodis a. 730. & 732. habitis multo ante *Francofordienſe* & *Pariſienſe* Concilium imaginum cultum damnatis Iconomachis confirmaverat? Nonne *Turonenſe* Concilium, in quo *Berengarius* jam antea a *Leone* IX. ab Eccleſiæ communione depulſus hæreſim ſuam ejuravit, a *Victore* Pontifice convocatum fuerat, ac præſide hujus legato *Hildebrando* fuit celebratum? Quam apta hæc ſint ad hæreſum abſque *Romanæ* Sedis conſenſione proſcribendarum jus Epiſcopis vindicandum, lectores mei judicent.

(32) *l. c. pag.* 403.

„ *tium* X. ſe recta vertiſſe, qui rem judi-
„ caverat edita Conſtitutione, quam Cœtus
„ idem recepit *in judicii modum*, & *quin*
„ *læderetur Epiſcoporum jus in eo poſitum*, *ut*
„ *primum in Fidei cauſſis judicium ferant*.
„ Bene tamen eſt. Ad manus habeo librum
Pariſiis editum a. 1667. hoc titulo: *Relation des deliberations du Clergè de* France *ſur les Conſtitutions de nos SS. Peres les Papes* Innocent *X.* & Alexandre *VII. par les quelles ſont condamnèes &c.* Ibi ergo exſtat, quam *declarationem Febronius* vocat, indicatisque, quæ ob *Janſenianas* propoſitiones obortæ erant, turbis atque Epiſcoporum de illis ſedandis ſollicitudine, hæc in rem præſentem adduntur (33). " Norant Epiſcopi, quemad-

 „ mo-

(33) *pag.* 2. " Ils ſçavoient que comme leur charge Paſtorale les engageoit a ce devoir, le Saint Eſprit leur
„ avoit donnè la pouvoir de juger les matieres de Foi;
„ qui ſont ou *manifeſtement heretiques*, ou *miſes en doute parmi les ſçavans*. Celles du prèmier genre ne conſiſtent qu' en l' execution, et au chàtiment de ceux,
„ qui enſeignent ces Doctrines, qui ont ètè deja condamnèes; et partant ils ſçavoient, que chaque Evèque
„ peut l' ordonner dans ſon Dioceſe contre les coupables.
„ Mais pour le regard des jugemens, qu' il faut donner
„ ſur une matiere *miſe en diſpute parmi les ſçavans*,
„ pour parler avec les anciens Theologiens, ils n' ignoroient pas, qu' a fin que ces jugemens fuſſent autoriſez, il ètoit neceſſaire de les donner dans une Aſſemblèe canonique ſoit d' un Concile Provincial, ou d' un
„ National, ou bien dans une autre Aſſemblèe composèe
„ d' un grand nombre d' Eveques: d' ou la Relation ètant
„ envoièe enſuite au Saint Pere, l' erreur fuſt condamnè
„ dans toute l' Egliſe par l' autoritè du Saint Siege Apoſtoli-

„ modum ad id officii implendum ex ipſo „ Paſtorali munere tenebantur, ita ſibi creditam fuiſſe a Spiritu Sancto poteſtatem „ judicandi de fidei rebus, quæ aut manifeſto hæreticæ ſint, aut in dubium a doctis viris revocentur “. Nihil heic, inquies, quod *Febronius* ad veritatem non reddiderit. Ita ſane; cetera audiamus. “ Primi generis cauſſæ in ſola exequutione ſitæ ſunt; illorum, qui jamdiu damnata „ ejuſmodi dogmata inſtaurant, pœnam ſpectant; quamobrem ſciebant, quemlibet „ Epiſcopum in ſua diœceſi hanc poſſe in „ reos ſtatuere. Verum quod ad judicia „ ſpectat, quæ *de re a doctis viris in* „ *controverſiam vocata*, ut cum antiquis Theologis loquamur, ferri debeant, non ignorabant, quo auctoritatem præſeferant, oportere, ut ea in canonico conventu ſeu „ Pro-

„ ſtolique, ainſi que les Conciles d' *Afrique* l' avoient „ pratiquè contre l' hereſie de *Pelagius*. Les deſordres, „ ètoient ſurvenus en ce temps-là, dans diverſes Provinces de la *France*, òterent le moien aux Prelats de pouvoir tenir commodement les Conciles, ou aſſemblèes de „ cette ſorte, et l' eſperance de remedier aux maux par „ cette voie. Leur zele leur en ouvrit une autre, conforme a l' ancien uſage des Egliſes d' *Occident* et d' *Orient*; „ la quelle eſt neceſſaire dans les temps difficiles, qui „ troublent la libertè de l' Aſſemblèe des Conciles dans „ les Provinces. Les Prelats formerent une lettre de conſultation adreſsèe au Pape afin qu' il condamnàt en „ particulier chacune de cinq propoſitions contenaut en „ abregè la doctrine extraite du livre de *Janſenius*, et „ inſerèes dans cette lettre, qui fut preſentèe a ſa Saintetè de leur part. “

„ Provincialis, ſeu Nationalis Concilii,
„ aut alio multorum Epiſcoporum cœtu e-
„ derent “. Quo autem iſta Synodorum judicia pertineant, continenter docet ea de-
„ claratio his verbis: “ Quo ex cœtu miſ-
„ ſa mox ad ſummum Pontificem relatio-
„ ne, error Apoſtolicæ Sedis auctoritate in
„ univerſa damnaretur Eccleſia, quemadmo-
„ dum in cauſſa *Pelagianorum* factum fuit
„ ab *Africanis* Conciliis. Quoniam vero
„ ob temporum difficultates in Concilium
„ coire non licebat Epiſcopis, conſultatio-
„ nem *Janſenianæ* doctrinæ compendium ex-
„ hibentem ad *Innocentium* mittere viſum
„ illis fuit “. Nempe ut in illa ipſa Declaratione animadvertitur (34), duplex relationum ad Pontificem mittendarum genus cum Eccleſiaſticis tum Civilibus legibus receptum ſcimus. Primum eſt, quo Epiſcopi explicatis, quæ enata ſint, dubiis ſuum adſcribunt judicium, eiuſque a Pontifice confirmationem poſtulant; hocque illud relationis genus eſt, quod *Africani* Patres in indicata *Pelagianorum* cauſſa uſurparunt. Alterum eſt, quo *Romano* Præſuli dubia non interpoſito ipſorum judicio proponunt, ab eo dirimenda; cujuſmodi conſultationes ſunt ad *Siricium*, *Innocentium* I., *Leonem Magnum*, ceteroſque Pontifices, atque adeo ex *Galli-*

(34) *pag.* 5.

canorum Antiſtitum Concilio ad *Leonem* III. miſſæ. Viden? quantum iſta a *Febronianis* diſſideant? *Febronius Gallicanos* Epiſcopos declaraſſe ait, cur *Innocentio* quinque *Janſenii* propoſitiones detuliſſent, *quin de iis ullum ipſi judicium ferrent*, NE RES IN CONSEQUENTIAM TRAHERETUR; declaratio eo tantum ſpectat, ut cauſſæ adferrentur, cur non ex Synodo ad *Innocentium* Epiſcopi ſcripſiſſent, ſed epiſtola a Præſulibus abſentibus ſingulatim ſubſcripta. *Febronius* ait, voluiſſe Epiſcopos jus ſibi adſerere *in eo poſitum*, *ut primum in Fidei cauſſis judicium ferant*; declaratio, ut conſultationi extra Synodum miſſæ omnem adimat novitatis notam, oſtendit, ne ex ipſa quidem Synodo neceſſe eſſe, ut suborta in rebus fidei dubia *Romam* referantur cum edito Epiſcoporum judicio, ſed poſſe Epiſcopos in Concilium coactis *Romano* Pontifici dubia ſolum proponere, de quibus ille decernat. *Febronius* hujus declarationis exemplo utitur, ut *novum*, *toti antiquitati ignotum*, *Conciliorum definitionibus & univerſalis Eccleſiæ conſuetudini oppoſitum* eſſe confirmet noſtrum de ambiguis fidei cauſſis ab Apoſtolica tantum Sede definiendis decretum. Declaratio Epiſcopis jus quidem vindicat de hujuſmodi cauſſis dijudicandis, ſed ea tamen ratione, ut judicium hoc ſuum *Romam* mittere debeant

Apo-

Apoſtolicæ Sedis ſententia communiendum; quod quid demum eſt niſi hiſce Epiſcoporum judiciis cogentem vim denegare, ubi illis *Romanæ* Eccleſiæ auctoritas non adceſſerit? Fide jam adductis a *Febronio* aliorum ſcriptorum locis.

CAPUT II.

Quæ & quanta Pontificiarum in cauſſis Fidei definitionum auctoritas ſit. Duæ præcipuæ ejus adfectiones proponuntur, quod nempe & erroris neſcia ſit, & ultima haberi debeat; tum ad primam diſputatio convertitur, & quis de illa fuerit veterum, ac recentium ſenſus, quis Febronii *& a declaratione anni* 1682. Gallorum, *diligenter explicatur*.

I. CAuſſas fidei ad *Romani* Pontificis tribunal deferendas eſſe, ut ab eo dirimantur, comprobavimus. Verum heic altera ſtatim ſuboritur quæſtio de ejus in illis definiendis auctoritate, quæ ſcilicet & quanta ſit. Duo porro ſunt, quæ *Febronius* ſuper hac Pontificis *Romani* poteſtate docet (1) I. *eam non eſſe* EX SE INFALLIBILEM. II. *non ultimatam*. Utrumque falſum. Nam & nulli per ſe ſe errori obnoxia eſt, & ultimum præterea, ad quod ejuſmodi controverſias perferri neceſſe ſit, in Eccleſia tribunal. Primam illam Pontificiæ auctoritatis proprietatem explicare & confirmare adgrediamur, extremo hujus diſſertationis capite alteram confirmabimus. Dum igitur errare Pontificem non poſſe dicimus, ſolas fidei definitiones ſpectamus a ſummis Pontificibus

Ec-

[1] T. *II. pag.* 136.

Eccleſiæ propoſitas contra inſurgentes diſſenſiones & errores in materia fidei ; non autem opiniones, quibus licet aliquid ſtatuant, nihil tamen decernunt ex Catholica fide tenendum, nihilque damnant tanquam ab ea alienum ; non ſimplicia præcepta, quæ ad fidei definitionem referri non poſſint ; non judicia de perſonis tantum, non ipſa diſciplinæ decreta, quæ ad fidem non pertinent; non tandem omiſſiones definitionum fidei, quæ ſi omittantur, quum definiendum aliquid eſſet, culpa omiſſionis non eſſet error dogmaticæ definitionis nec error in fide.

„ Præterea, ut recte *Ballerinius* obſervat (2), „ fidei definitiones debent eſſe actus plane „ liberi & voluntarii : ſi quæ enim verba „ fidei contraria exteriori vi extorquerentur ab invito, & ſi culpam involverent, „ manifeſta tamen exterior vis ſatis patefaceret, ea verba non exprimere veram „ ſententiam & fidem ejus, qui ſic exterius „ adigitur ad id dicendum, quod ipſe interius non credit, nec diceret, ſi non cogeretur. Heinc actus metu extorti tanquam non omnino liberi ex ipſo civili jure „ nulli judicantur. Quum ergo *Romani* Pontifices nulla vi exteriori cogente ob vindicandam Catholicæ fidei unitatem quibuſdam diſſenſionibus impetitam aliquod dogma circa fidem credendum proponunt, atque con„ ſti-

(2) *De vi ac ratione Primatus pag.* 288.

„ ſtituunt, vel errorem aliquem fidei contrarium iis formulis damnant, quibus non „ opinionem privatam, ſed catholicam doctrinam ſe exponere, erroremve ei doctrinæ contrarium proſcribere ita ſignificent, „ ut quicumque aliter ſentiant, a Catholica vel *Romana* abeſſe & ab Eccleſiæ *Romanæ* communione & unitate ſeparatos „ declarent, anathemate percellant, aut hæreſeos, vel aliis æquivalentibus cenſuris „ propoſitiones quas damnant, inurant; hæc „ erit illa proprie dicta definitio fidei, qua „ cum ex Chriſti mandato confirmandi ſint „ fratres in fide, ex ejuſdem Chriſti promiſſis error ipſi nequit ineſſe. “ Quod ſi petas a me, num aliæ quædam conditiones, ut definitio edita dicatur *ex cathedra*, requirantur, quemadmodum oratio, ſcripturarum ac traditionis examen, cum Cardinalibus conſultatio, Theologorum ſuffragia; dicam hoc curioſe magis quam neceſſario quæri. Si enim conſtet *Romanos* Pontifices aliquid tanquam dogma ex fide credendum, proponere ſatis hoc erit, ut conditiones ad id rite recteque præſtandum requiſitas (quæcumque demum eæ ſint) non defuiſſe credamus. Deus enim ſapienter, ſuaviterque diſponens omnia dum finem proſpicit, modos quoque rationemque proſpicit ad finem maxime neceſſariam. Quapropter ſi quod certiſſimis deinde momentis comprobabimus, promiſſum

fuit

fuit a Chriſto ſummis Pontificibus ασφαλειας, ſeu *infallibilitatis* privilegium; promiſſum etiam fuiſſe intelligitur, nihil eorum, quum definiunt ipſis defuturum, quod ad ferendam definitionem fuerit neceſſarium. „ Eadem ſa„ ne quæſtio, inquit *Ballerinius* (3), emo„ veri poſſet quoad definitiones editas in ge„ nerali Concilio. Si autem hæreticis ſe„ mel hæc licentia permittatur, ut in quæ„ ſtionem vocent, num Eccleſiæ judices eam „ diligentiam curamque, quæ opus erat, „ adhibuerint; quis non videat, omnia mox „ non tam Pontificum, quam ipſorum œcu„ menicorum conciliorum judicia labefacta„ tum iri? Sicuti ergo quum eduntur defi„ nitiones concilii generalis, de conditioni„ bus neceſſariis nemo Catholicus dubitat, „ quo minus veritatem contineant; ita & „ de ſummorum Pontificum definitionibus „ judicandum. Quæ humanæ rationi & in„ duſtriæ innituntur, etiamſi nihil omiſſum „ ſit diligentiæ, errori ſubeſſe queunt; non „ vero quæ incumbunt promiſſis divinis, „ Deo ſatis proſpiciente ne quid erroris o„ brepat, & ne quid omittatur, vel deſit, „ quod ad veritatem cognoſcendam ac de„ finiendam requiratur. " (4)

II.

(3) *l. c. pag.* 291.

[4] Sic etiam quum *Queſnelliani* Conſtitutionem *Unigenitus* fuiſſe abſque examine ab Epiſcopis ſuſceptam in vulgus diſſeminarent, Cardinales, Archiepiſcopi, & Epiſcopi

II. Quam propoſuimus de innerrabili *Romani* Pontificis in edendis fidei definitionibus poteſtate ſententiam, ea univerſa defen-

dit

ſcopi *Galliarum* in epiſtola a. 1728. ad Chriſtianiſſimum Regem perſcripta in eamdem ſententiam reſponderunt : ,, Nous bien èloignès de penſer & de dire, que pour ,, porter, ou pour accepter un jugement ſur la foi, nous ,, n' ayons beſoin ni d' examen, ni de diſcuſſion, ni ,, de libertè, mais nous diſons, en nous appuyant ,, ſur la promeſſe de Jeſus-Chriſt, que, quand le ,, Corps des Paſteurs a prononcè, il n' eſt jamais permis aux Fideles de refuſer la ſoumiſſion; ni d' hèſiter ,, a la donner, parce qu' il eſt promis, que *les portes de* ,, *l' Enfer ne prèvaudront point*; par conſèquent elles ne ,, prèvaudront ni par la violence, ni par la negligence; ,, ni par la ſeduction. Envain allèguera-t-on qu' on n' a ,, pas examinè, & qu' on a manquè de libertè, ou qu'on ,, a ètè entrainè par des intèrèts humains. Jeſus-Chriſt ,, eſt avec le Corps des Paſteurs il eſt la ſageſſe du Pere, ,, comme il eſt la veritè eternelle : il eſt donc avec eux ,, entant que ſageſſe, pour leur faire prendre les moyens ,, aſſurès de connoitre ce qu' il leur a enſeignè, en mème-tems qu' il eſt en eux entant que veritè, pour empècher, qu' ils ne s' ègarent. Des que le vrai Fidèle ,, voit le Corps des Paſteurs uni au Chef, former une deciſion, qui intèreſſe la foi; dèſqu' il voit ce Corps reſpectable, qui parle au nom de Dieu, & qui eſt aſſiſtè ,, d' en-haut, exiger la ſoumiſſion, et preſcrire l' obèiſſance, il ne balance point : on a beau lui dire : *une* ,, *partie de ces Paſteurs n' a pas prononcè par voie de jugement*, *les autres ne ſont pas unanimes dans le motif* ,, *de leur dèciſion*; *c' eſt l' infaillibilitè du Pape*, *qui a* ,, *determinè uniquement ceux-ci*, *l' examen de ceux-là n' a* ,, *pas ètè ſuffiſant*, *ou il n' a pas ètè juridique*; *il eſt a* ,, *craindre*, *que leur dèciſion par l' obſcuritè des propoſitions*, *qu' ils cenſurent*, *ne donne lieu de confondre la* ,, *veritè avec l' erreur*, tous ces diſcours n' èbranlent pas ,, la foi, et n' affoibliſſent point la confiance, qu' il a ,, dans les promeſſes de Jeſus-Chriſt. Il voit l' unitè dans ,, le Corps de Paſteurs, et le point, qui les reùnit, c'eſt

,, celui

dit antiquitas, paucis exceptis, qui *Occamum Philippi Pulcri* primum, *Ludovici* deinde *Bavari* partibus addictum ſequi maluerunt, quam Patres, Concilia, omniumque & nationum & ordinum Theologos. ,, A tempore enim
,, Concilii *Conſtantienſis*, & *Baſileenſis*, ut
,, ait *Ruardus Tapperus* Decanus *Lovanienſis*
,, & in *Tridentino* Concilio Theologus lon-
,, ge ſpectatiſſimus (5), Doctores quidam
,, apud ſolum Concilium Œcumenicum do-
,, cent eſſe infallibilis ſententiæ privilegi-
,, um. Veteres vero Scriptores, *Petro*, to-
,, tius familiæ Chriſti Præpoſito, & *Romano*
,, Pontifici Supremo in terris poſt *Petrum*

,, Chri-

,, celui qui fixe ſa croyance; il ſçait, que c' eſt a cette
,, unitè, qu' il eſt dit: *celui qui* vous *ècoute*, *m' ècoute*,
,, il ne lui en faut pas davantage; il n' examine point
,, comment le jugement a ètè formè, ni les differens mo-
,, tifs, ſur lequels les prèmiers Paſteurs ont pù oppuyer
,, leur dècision; il lui ſuffit, qu' ils aient parlè, pour
,, qu' il regle ſa foi ſur leur enſeignement. Il ne s' ailar-
,, me point des pèrils qu' on veux lui faire envisager; il
,, ſçait que celui, qui a promis ſon aſſiſtance aux pre-
,, miers Paſteurs, ſçavra les en garantir, et lui avec eux;
,, et que la ſimplicitè de ſa ſoumiſſion, fera toujours ſa
,, ſuretè, comme la promeſſe de Jeſus-Chriſt fait la leur.
,, *De quelque maniere*, dit M. Boſſuet, *que l' Egliſe don-*
,, *ne ſon conſentement*, *l' affaire eſt tout-a-fait terminè;*
,, *car il ne peut jamais arriver*, *que l' Egliſe gouvernèe*
,, *par l' Eſprit de Veritè*, *ne s' oppoſe pas a l' erreur* ....
,, *Dieu*, dit-il ailleurs, *ſçait tellement ſe ſaiſir des coeurs*,
,, *que la ſaine doctrine prèvaut toujours dans la Commu-*
,, *nion viſible et perpetuelle des ſucceſſeurs des Apòtres*. "
Similia legere eſt in egregia *Ebredunenſis* Archiepiſcopi Paſtorali inſtitutione *ſur les Jugemens definitifs de l' Egliſe Univerſelle* Gratianopoli a. 1729. edita [*pag.* 14.]

[5] Orat. Theol. 3.

„ Chriſti vicario, ut qui ſolus claves domus adceperit, quodlibet ligandi ac ſolvendi, ejuſque Cathedræ proprium eſſe „ hoc privilegium infallibilis ſententiæ, concorditer ex Scripturis tradunt. " Quam vere hæc a *Tappero* dicta ſint, longa Theologorum, atque adeo *Univerſitatum*, quas dicimus, nobiſcum ſentientium enumeratione docere poſſem. Verum actum agere id eſſet, quum multi iique eruditiſſimi viri in hac doctorum pertexenda recenſione pridem deſudaverint (6). Pauca tamen aut minus obvia, aut illuſtriora adtingam. Ordior autem a S. *Thoma*, cujus hæc ſunt verba (7): „ Ad illius auctoritatem pertinet editio Symboli, ut ab omnibus inconcuſſa fide teneantur. Hoc autem pertinet ad auctoritatem Summi Pontificis, ad quem majores & difficiliores Eccleſiæ quæſtiones referuntur, ut dicitur in *decret. extr. de Baptiſmo C. Majores*. Unde & Dominus Luc. „ XXII.

[6] Vide Auctores a me indicatos in *Antifebronio T. I. diſſ. II. cap. X. pag.* 218. quibus adde " *Mantiſſam* celebrium in *Belgio*, & *Gallia* Scriptorum, qui tardius, „ poſt editum nuper ſuccurrerunt tractatum, cui Titulus, „ Doctrina quam de Primatu, auctoritate, ac infallibilitate Romani Pontificis tradiderunt *Lovanienſes* S. T. Magiſtri, ac Profeſſores, tam veteres, quam Recentiores „ propriis ipſorum verbis ac probationibus expreſſa, Declarationi Cleri *Gallicani* de Eccleſiaſtica Poteſtate nuper editæ oppoſita, cenſuræque a *Sorbona* recenter latæ „ adverſa. Per D. A. A. S. Theol. Profeſſorem ". Confer etiam hujus diſſertationis caput quinctum.

[7] 2. 2. *q.* 1. *art.* 10.

„ XXII. *Petro* dixit, quem ſummum Pon-
„ tificem conſtituit, *Ego pro te rogavi, ut*
„ *non deficiat Fides tua*. Et hujus ratio eſt:
„ quia una fides debet eſſe totius Eccleſiæ
„ ſecundum illud 1. Corinth. 1. *Id ipſum*
„ *dicatis omnes, ut non ſint in vobis Schiſma-*
„ *ta*: quod ſervari non poſſet, niſi quæſtio
„ fidei de fide exorta determinetur per eum,
„ qui toti Eccleſiæ præeſt, ut ſic ejus ſen-
„ tentia a tota Eccleſia firmiter teneatur:
„ & ideo ad ſolam auctoritatem Summi
„ Pontificis pertinet nova editio Symboli,
„ ſicut & omnia alia quæ pertinent ad to-
„ tam Eccleſiam, ut congregare Synodum
„ generalem, & alia hujuſmodi. "

III. Quatuor Angelico Doctori adjungam ampliſſimos *Romanæ* Eccleſiæ Cardinales; *Johannem de Turrecremata* (8), *Reginaldum Polum* (9), *Johannem Hieronymum Albanum* (10), *&* *Stanislaum Oſium* (11). Eadem fuit ſententia non ſolum doctiſſimorum virorum *Ekii* (12) *&* *Johannis Fiſcheri* (13) aliorumque, ſed etiam Academiarum. Nam *Lovanienſis* Facultas, quum a. 1544. juſſu *Caroli* V. Imperatoris duos & triginta articulos

[8] *Summ. Eccleſ. lib. II. cap.* 109. 111. *&* 112.
[9] *lib. de Conc. ad legat. ſuæ ſoc. q.* 60.
[10] *de poteſt. Papæ part. II. n.* 117.
(11) *In confeſſ. fid. cap.* 28. quam Fidei confeſſionem Synodus *Petracovienſis* cooptavit.
(12) *l. I. de Primat. Petri cap.* 26. *&* *cap.* 43.
(13) *in confut aſſert. Luther. cap.* 23.

culos ederet adverſus *Lutheri* errores, non uno loco, quæ ſua mens eſſet de inerrante Pontificia in rebus fidei definiendis auctoritate, palam fecit. Articulo enim XXII. ita ſtatuit: „ Firma fide tenendum, unam eſſe „ in terris veram, atque Catholicam Chriſti „ Eccleſiam, eamque viſibilem, quæ ab Apo„ ſtolis fundata in hanc uſque noſtram æta„ tem perdurans, retinet & ſuſcipit, quid„ quid de fide, & Religione tradidit, tra„ dit, & traditura eſt Cathedra *Petri*: ſu„ per quam ita a Chriſto ſponſo ſuo eſt ædi„ ficata, ut in his, quæ fidei ſunt, & Re„ ligionis, errare non poſſit; " articulo autem XXV. docuit: „ certa fide tenenda „ ſunt, non ſolum quæ Scripturis expreſſe „ ſunt prodita, ſed etiam quæ per traditio„ nem Eccleſiæ Catholicæ credenda adcepi„ mus, & quæ definita ſunt ſuper fidei, & „ morum negotiis, per Cathedram *Petri*, „ vel per Concilia generalia legitime con„ gregata. " (14). A *Lovanienſi* Facultate diſiungenda non eſt *Colonienſis*, quæ non ſolum anno 1688. ſeptima Septembris inerrantiam *Romani* Pontificis in doctrina, de fide & moribus toti Eccleſiæ proponenda, ejuſque

(14) *Launoius* in epiſt. ad *Joh. Francbevillam Lovanienſem* Theologum hæc *Lovanienſis* Facultatis verba plane corrupit. Etenim particulæ VEL ſubſtituit *atque*, ut celeberrimæ Facultati contrariam plane ſententiam adfingeret, his verbis; *heic* Petri *Cathedra generali copulanda eſt Concilio*. O Fidem *Febronianorum* heroum!

ejuſque Eminentiam ſupra Epiſcoporum Concilia ſe profiteri declaravit, ut ajunt in Judicio Academico contra *Febronium* ipſi *Colonienſes*, ſed etiam a. 1615. in cenſura adverſus *Marci Antonii de Dominis* de Republica libros eamdem ſtrenue propoſuerat, ac ſtabilierat.

IV. Sed in *Galliis* paullo diutius immoremur. Doctores prope innumeri ex eo Regno prodierunt hujus Pontificii privilegii defenſores acerrimi. Quid memorem *Andream Duvallium*, in diſputatione quadripartita de *Suprema* Romani *Pontificis in Eccleſiam poteſtate*? (15) *Mauclerum* in prægrandi opere de *Monarchia*? *Habertum Vabrenſem* Epiſcopum (16)? *Hallerium*, & le *Maitre Sorbonicos* Profeſſores in tractatibus, quos de *Romano* Pontifice in ſcholis dictarunt? (17) Epiſcopum *Maſſilienſem Coeffeteau* in opere, quo

[15] *P, II. q. I. pag.* 214. Inter cetera ait: " abſolu-
„ te certum eſt, ſummum Pontificem neque in fide neque
„ in moribus ex cathedra decernendis errare poſſe, ſtatim-
„ que a ſua canonica electione infallibilitatis privilegio a
„ Chriſto donari. Laudabilis in Academia *Pariſienſi* viget
„ conſuetudo, qua Baccalaurei de quæſtionibus Theologi-
„ cis ſolemniter reſponſuri, proteſtationes præmittunt, ſe
„ nolle quidquam contra decreta ſanctæ matris Eccleſiæ,
„ nec non ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & *Romanæ* adſerere,
„ aut defendere: & ſiquid in æſtu diſputationis adverſus
„ ejuſmodi decreta illis exciderit, vel ignorantiæ, vel im-
„ memoriæ, vel linguæ præcipitio adtribuendum velle."

[16] In libro inſcripto *la defenſe de la Foi de l'Egliſe, & de l'ancienne doctrine de* Sorbone *touchant les principaux points de la Grace*.

[17] Vide *Remarques d'un Theologien ſur le Traitè de* M. Maimbourg *pag.* 62.

quo *myſterium iniquitatis a Pleſſaeo Mornaeo* compoſitum refellit a. 1614.? P. du *Laurens* Oratorianum Presbyterum in ſua adverſus miniſtrum *Meſtrezatum* diſputatione? (18) aut *Stephanum Baraut Arelatenſem* Archiepiſcopum in inſigni opere adverſus *Molinaeum Calvinianum* Miniſtrum (19)? quum ex ipſis *Sorbonicæ* Facultatis decretis, & *Gallicanæ* Eccleſiæ conventibus illuſtriora nobis ſuppetant teſtimonia. Anno certe 1387. tota univerſitas *Pariſienſis* in Conſiſtorio apud *Clementem*, quem tanquam legitimum Pontificem ſequebatur, per Magiſtrum *Petrum de Alliaco* infallibile *Romani* Pontificis judicium in cauſſis fidei eſſe profeſſa eſt his verbis (20). „ Igitur pro veſtris humilibus „ filiis Univerſitatis prædictæ, & pro nobis eorum Nunciis, qui ſuis in hac parte obſequimur mandatis, & documentis „ innitimur, corde & ore unanimiter proteſtamur, quod quidquid hactenus in hac „ cauſſa per eos actum eſt, & quidquid in „ ea nunc vel alias pro eis acturi, aut dicturi ſumus, totum correctioni, & judicio Sedis Apoſtolicæ & ſedentis in ea „ Summi Pontificis humiliter ſubmittimus; „ dicentes cum B. *Hieronymo* 24. *quæſt.* 1.

„ Hæc

[18] *Diſpute touchant le ſchiſme et la ſeparation, que* Luther *et* Calvin *ont faite de l'Egliſe* Romaine *pag.* 274. *ſeqq.*

(19) *Bouclier de la Foi Catholique T. III. pag.* 763.

(20) Apud Balæum *in hiſt. Univerſ. ad hunc annum.*

„ Hæc eſt fides, Pater Beatiſſime quam in „ in Catholica Eccleſia didicimus, in qua „ ſi minus perite, aut minus caute forte „ aliquid poſitum eſt, emendari petimus a „ te, qui *Petri* Fidem & Sedem tenes. Non „ ignoramus enim, ſed firmiſſime tenemus, „ & nullatenus dubitamus, quod Sancta Se- „ des Apoſtolica eſt illa Cathedra *Petri*, ſu- „ pra quam eodem *Hieronymo* teſte fundata „ eſt Eccleſia, ut habetur eadem quæſtione „ in cap. *Quoniam vetus*. Et ſicut dicit *Cy-* „ *prianus* 93. diſt. Qui Cathedram. De qua „ Sede in perſona *Petri* Apoſtoli in ea ſe- „ dentis dictum eſt, *Petre regavi pro te ut* „ *non deficiat fides tua Luc. XXII.* Hæc eſt „ igitur, ad quam determinatio fidei, & „ adprobatio veritatis Catholicæ, ac hære- „ ticæ impietatis deteſtatio maxime perti- „ net. " Ad Clerum *Gallicanum* quod adti- net, omitto luculentiſſimum conventus a. 1625. habiti teſtimonium (21), quod librum ejus conventus monita continentem adniten- te Cardinali de *Rupefocaldio* ſuppreſſum fu-

(21) *Advis de l' Aſſemblèe generale du Clergè de* Fran- ce &c. *artic.* 135. " Les Eveſques . . . reſpecteront auſſi „ noſtre Saint Pere le Pape, Chef viſible de l' Egliſe U- „ niverſelle Vicaire de Dieu en terre, Eveſque des Eveſ- „ ques, et Patriarches; en un mot ſucceſſeur de Saint „ *Pierre*; auquel l' Apoſtolat et l' Epiſcopat ont eu com- „ mencement, & ſur le quel Jeſus-Chriſt a fondè ſon E- „ gliſe, en luy baillant les Clefs du Ciel, AVEC LA „ INFAILLIBILITE' DE LA FOY, que l' on a veù mi- „ raculeuſement durer immuable en ſes ſucceſſeurs juſques „ aujourdhuy. "

iſſe norim, etſi aliis omnino de cauſſis quam ob tantam Pontificiæ poteſtatis celebrationem (22). Ea tantummodo conferamus, quæ in *Janſenii* cauſa a *Gallicanis* Epiſcopis ad *Romanos* Pontifices *Innocentium* X. & *Alexandrum* VII. perſcripta fuere. Epiſtola, qua a. 1651. ab *Innocentio* quinque *Janſenianarum* propoſitionum damnationem petierunt, ab his verbis inchoatur: *Majores cauſſas ad Sedem Apoſtolicam referre ſolemnis Eccleſiæ mos eſt, quem* FIDES Petri NUMQUAM DEFICIENS *perpetuo retineri pro jure ſuo poſtulat*. *Innocentius* a. 1653. propoſitiones confixit. Eodem anno Epiſcopi ad *Innocentium* ſecundo ſcripſere gratulantes, quod *peſti graſſanti*, & *certiſſimam perniciem adlaturæ obſtituiſſet* Summi Pontificis *indefeſſum ſtudium*, & EX ALTO PETITA POTESTAS, *quæ* SOLA *acerrimam illam animorum colliſionem compeſcere poterat*. Tum inter *Innocentii* I. ad *Africanos* de *Pelagii* erroribus decretalem, & hanc *Innocentii* X. Conſtitutionem inſtituta comparatione, *enimvero*, inquiunt, *vetuſtæ illius ætatis Eccleſia Catholica* SOLA CATHEDRÆ PETRI *communicationem*

mu-

(22) *Remarques d' un Theologien &c. ſur le Traitè de M.* Maimburg *p.* 73. " Cet 'Article 137. ne fut jamais improuvè du Clergè de *France*, au contraire la principale
" cauſe de la ſuppreſſion fut, qu' il y avoit quelque endroit, qui ſembloit deroger a l' autoritè du Pape, en
" rendant le Concile Provincial unique Juge de la cauſe
" des Evèques. C' eſt ce qui paroit en regardant dans
" ces avis les pages 11. 18. & 54. qui ſont les endroits
" marquez & repris par le Cardinal de la Rochefoucaut.

munione & auctoritate fulta . . . . Pelagianæ *hæreſis damnationi abſque cunctatione ſubſcripſit. Perſpectum enim habebat non ſolum ex Chriſti Domini noſtri pollicitatione Petro facta, ſed etiam ex Actis priorum Pontificum* . . . *judicia* PRO SANCIENDA FIDEI REGULA *a ſummis Pontificibus lata* . . . . DIVINA ÆQUE AC SUMMA PER UNIVERSAM ECCLESIAM AUCTORITATE NITI. *Janſenii* tamen adſeclæ, ut merita damnationis telum effugerent, comminiſci cœperant neque illas propoſitiones *Janſenii* eſſe, neque in *Janſenii* ſenſu damnatas. Iterum ergo *Gallicani* Antiſtites a. 1654. ad *Innocentium* confugerunt, de *Janſenianis* querentes, quod e *vetere fidei depoſito, cujus cuſtodia Cathedræ Petri a Chriſto concredita eſt, partem adimere tentarent*. Mortuo autem *Innocentio* ad *Alexandrum* VII. ejus Succeſſorem litteras a. 1656. dederunt, in quibus quæ ſuper *Innocentii* decreto acta fuerant referentes, *eadem*, inquiunt, *alacritate illud ſuſcipimus, qua Concilii* Africani *Patres ab ipſis expetitam* Zoſimi *epiſtolam amplexi ſunt; quæ* Pelagii, *atque* Cœleſtii *errores* . . . . . PEREMPTORIO DECRETO PROSTRAVIT. Ut æquiſſimis *Gallicanorum* Præſulum in rem Catholicam ſtudiis *Alexander* ſatisfaceret, celebrem ad eos fidei formulam ab omnibus ſubſcribendam miſit. At *Janſeniani* novas ordiri technas, ut inviſam ſubſcriptionem effugerent. Anno igitur 1661. Epiſcopi

pi aliis litteris *Romanum* Pontificem conſuluerunt. In his multa notatu digna ſunt. „ At poſtquam, inquiunt, ſupra montem „ illum, qui eſt in vertice montium, adſcendiſti, ut evangelizares *Sion*, vox Do„ mini in manu forti: quippe dedit Deus „ voci ſuæ vocem virtutis, in tua Beatitu„ dine, quæ loquuta eſt ſicut poteſtatem ha„ bens; clamavit & quaſi tuba exaltavit „ vocem ſuam ad retundendos omnes impe„ tus *Janſenianæ* ſectæ . . . . Nullum quip„ pe novimus montem coagulatum, quam „ Apoſtolicum, ubi doctrina cœleſtis, ſicut „ lac parvulis, bene autem valentibus tan„ quam ſolidus cibus miniſtratur. In hoc „ monte nos ipſi paſcimur (ut ait *Auguſti„ nus* ad Populum ſuum) paſcimus vos, „ paſcimur vobiſcum & quia in eo Domi„ nus docet, ſtatuimus ibi ſecundum verba „ *Tertulliani* finem quærendi, ſtationem cre„ dendi expunctionem inveniendi . . . . . „ In te autem velut in *Petri* ſucceſſore, no„ ſtrum omnium fortitudo firmata eſt." Eodem anno Epiſcopi encyclicam per *Gallias* epiſtolam direxere, qua *Alexandrina* formula præſcribebatur; ibi autem animadvertunt, has omnes turbas a maligno ſpiritu excitatas fuiſſe, & ſi poſt *Innocentii* conſtitutionem, qua Janſenii propoſitiones ut hæreticæ notabantur, *nihil amplius ſupererat deſiderandum*

(23) *Janſeniani* Epiſcoporum ſtudium artibus ac dolis eludere ſatagebant. Itaque Antiſtites a. *1663.* aliis Encyclicis litteris *Alexandrinæ* formulæ ſubſcriptionem urſere. In his porro litteris *Aviti Viennenſis* Epiſcopi ad *Hormiſdam* Papam epiſtolæ meminerunt, in qua erga Pontificem omnes *Galliarum* Eccleſias ita comparatas eſſe adſeverabat, ut quidquid in fidei cauſſis ipſi decernere videretur, amplectendum ſibi, credendumque profiterentur (24). Addunt hoc eſſe præcipuum ſuæ ipſorum gloriæ caput, unde invicta eorum fides, auctoritaſque falli neſcia evadat; utramque ſi Religionis centro ſervent indiſſolubili nodo coniunctam (25). Quid quæſo ad explicandam, commendandamque Pontificis *infallibilitatem* iſtis diſertius, atque magnificentius? Anne enim ab omni erroris periculo atque adeo ſuſpi-

 cione

(23) *Quoique . . . ce Pape les ayant condamnèes comme heretiques*, IL N' Y EUT PLUS RIEN A DESIRER.

(24) " J' ajouterai, qu' *Alcime Avite*, Evèque de *Vienne*, qui par ſa ſainte vie, par ſa prudence & par ſon „ admirable doctrine a ſoutenu la foi dans la *France* contre l' *Arianiſme*, ècrivant au Pape *Hormiſdas*, l' aſſure, „ que non ſeulement l' Egliſe de *Vienne*, mais auſſi toutes „ celles de *France*, ſont dans une parfaite volontè de ſuivre tout ce qu' il ordonneroit touchant les matières de „ la Foy. "

(25) " C' eſt le point ſolide de nòtre gloire, qui rend „ nòtre fois invincible, & nòtre autoritè infaillible, lorſque nous tenons l' une et l' autre inſeparablement attachèes au centre de la Religion, en nous liant au ſiege „ de S. *Pierre*, pour la creance et pour la diſcipline, dans „ l' unitè de l' eſprit de l' Egliſe. "

cione immunis non ſit *Fides* Petri *numquam deficiens* ex alto *petita poteſtas*, quæ *ſola* & *animorum* in rebus fidei *colliſionem compeſcere* poſſit, & judicia ſua *abſque cunctatione* ſubſcribi poſtulet; cujus judicia pro ſancienda fidei regula ex Chriſti Domini noſtri pollicitatione *divina æque ac ſumma* per univerſam Eccleſiam auctoritate nitantur; *Petri* ſucceſſor, cui fidei depoſiti cuſtodia a Chriſto concredita eſt; qui errores *peremptorio* decreto proſternat; in quo det Deus *voci ſuæ vocem virtutis*; per quem *doctrina Cæleſtis adminiſtratur*; in quo Deo *docente* ſtatuimus *finem quærendi*, & *ſtationem credendi*, & *omnium fortitudo firmetur*; qui ceterorum reddat *invictam fidem*, auctoritatemque errori haud obnoxiam?

V. Poſt hæc inanis eſſet labor quæ apud *Gallos* ſingulis aut doctoribus, aut Epiſcopis fuerit hac ſuper re ſententia, diſquirere. Unum adhuc tamen placet nominare *Petrum* illum de *Marca Pariſienſium* Archiepiſcopum, qui a *Febronio*, ceteriſque Pontificiæ auctoritatis inſectatoribus tam ſæpe laudatur. *Jeſuitæ* a. 1661. in *Claromontano* Collegio hanc theſim propugnandam ſuſceperant: „ Chri„ ſtum nos ita caput agnoſcimus, ut illius „ regimen dum in cœlos abiit, primum „ *Petro*, tum deinde ſucceſſoribus commiſe„ rit, & eamdem, quam habebat ipſe, in„ fallibilitatem conceſſerit, quoties ex ca-

„ the-

„ thedra loquerentur. Datur ergo in E. R. „ controverſiarum fidei Judex infallibilis, „ etiam extra Concilium generale, tum in „ quæſtionibus juris, tum facti: “ Quum autem propterea magna ſuborta fuiſſe diſceptatio, de *Marca* commentariolum pro ea Theſi *Baluzio* dictavit. In eo autem ſententiam, quam *Jeſuitæ Claromontani* propoſuerant, unam eſſe pronunciat, quæ in *Italia*, *Hiſpaniis*, ceteriſque Chriſtiani orbis Provinciis tradatur, ut quod *Pariſienſium* Theologorum appellari conſuevit, oppoſitum ſcilicet decretum, ſolum INTER TOLERATAS OPINIONES cenſeatur (26); iterum deinde (27) eam ſententiam, quæ ante ipſam Eccleſiæ conſenſionem Pontificis definitiones erroris expertes defendit, generatim receptam, & ab Eccleſia *Romana*, aliiſque Catholicis ſcholis prolatam appellat. Ait præterea, graviſſimam *Romanis* Pontificibus injuriam ab iis inferri, qui hocce illis privilegium omnium Academiarum conſenſu confirmatum palam in dubium vocare auderent, ac Conſtitutionibus adverſus *Janſenianos* latis mul-

(26) “ Cette opinion eſt la ſeule que l’on enſeigne et „ que l’on embraſſe dans l’ *Italie*, l’ *Eſpagne* et autres „ Provinces de la Chreſtientè; en ſorte que CELLE QU’ „ ILS APPELLENT DES DOCTEURS DE PARIS, „ EST MISE AU RANG DES TOLEREES SEULE- „ MENT “. Charlas *de la Puiſſ. de l’ Egliſe pag.* 90.

(27) *num.* 31. “ l’ opinion gènèrale receue et aprouvèe „ par l’Egliſe Romaine, et par les Ecoles de la Chre- „ ſtientè. “

tum roboris detrahi (28). Denique addit, eo ipſo quo commentariolum illud dictabat anno, ſcilicet 1662. eamdem pæne theſim cum apud *Sorbonam*, tum in *Navarræ* Collegio fuiſſe defenſam (29); immo hanc in *Galliis* fere a Theologis omnibus æque atque a Juriſperitis, qui veteris *Sorbonæ* opinionem nihili facerent, propugnarit (30).

VI.

(28) " Au reſte ſe feroit ouvrir la porte à un grand „ ſchiſme que de vouloir rebuter ces theſes, encore qu' „ elles ſoient entendues ſuivant l' opinion commune: par- „ ceque non ſeulement cette plainte tendroit a ruiner ou- „ vertement les Conſtitutions faites contre *Janſenius*, mais „ encore a diſputer aux Papes publiquement avec autoritè „ le pouvoir d' eſtre Juges infaillibles parlant *e Cathedra* „ en matiere de foy, qui leur eſt acquis par le conſente- „ ment DE TOUTES LES UNIVERSITEZ, exceptè „ l' ancienne *Sorbonne* [Conſtantienſis Concilii temporibus] „ Le Pape auroit ſujet de ſe plaindre, que lors qu' il „ *ſouffre & tolere* l' opinion contraire, qui eſt *de peu de* „ *perſonnes*, on ne puiſſe avoir la moderation de ſouffrir „ et tolerer l' opinion gènèrale, qui appuye ouvertement „ ſes droits. "

(29) " Meſme a preſent on enſeigne cette doctrine dans „ la *Sorbonne*. Car le meſme jour douzieme de ce mois „ de Decembre, lorſqu' on diſputoit au College de *Clermont* ſur les theſes prècedentes, on ſoustenoit en *Sorbonne* la meſme Theſe en ſubſtance, qui eſt conceue aux „ termes ſuivans. Romanus *Pontifex Controverſiarum Eccleſiaſticarum eſt conſtitutus Judex a Chriſto, qui ejus definitionibus indeficientem fidem promiſit*. Luc. XXII. La „ meſme doctrine eſt avancèe dans une autre theſe ſou- „ ſtenue en *Navarre* le ſeptieme Decembre de cette meſ- „ me annèe. "

(30) " La plus grande partie des docteurs (de Gallis „ loquitur) non ſeulement de Theologie, mais encore de „ droit ſuivent l' opinion commune, qui a des fondements „ aſſès difficiles à reſoudre, comme il a eſtè deja dit, et „ ſe moquent de celle de l' ancienne *Sorbonne*. "

VI. Fatendum nihilominus eſt poſt annum 1682. quo *Gallicani* Conventus declaratio edita fuit, contrariam in *Galliis* opinionem in libris ceteriſque actis publicis obtinuiſſe. Quare *Febronius* falſus non eſt, dum recentiores eo anno *Gallos* pro ſua ſententia appellat. In hac ipſa tamen, quæ ipſi cum *Gallis* communis eſt, opinione multum a *Gallis Febronius* diſſidet. *Galli* enim qui ſolum quidem judicium Sedis Apoſtolicæ ad finiendam fidei controverſiam non ſufficere autumant, ne hinc tamen unitati fidei a Chriſto male proviſum dicatur, ſi exſpectanda eſſet Concilii generalis ſententia, quæ idem Apoſtolicum judicium confirmans, cauſſam finiret; ſufficere, ſemperque ſufficiens fuiſſe ajunt, ſi definitionibus ſummorum Pontificum adcedat Epiſcoporum Eccleſiæ etiam diſperſæ vel expreſſus vel tacitus ſaltem conſenſus. *Febronius* autem hac ipſa conditione conſenſus ſaltem taciti nequaquam contentus ad *ultimatum & concluſum*, ut ajebat (31), atque infallibile judicium in materia fidei exegit in primo ſui operis volumine *expreſſam & concinentem generalis Concilii ſententiam*, qua ſolum fidei definitiones *peremptorias* eſſe comminiſcebatur (32). In novo

(31) *Cap. VI.* §. 8. *n.* 1.

(32) Hæc illa doctrina eſt, quam in *Antifebronio* (*T. I. diſſ. II. cap.* 12.) acriter propugnavimus, atque a *Febronii* cavillationibus adſeruimus. Eamdem *Sappelius paradoxum* appel-

novo tamen ſuarum defenſionum volumine primum ſuum apud *Queſnellianos* celeberrimum dogma, quo Eccleſiæ diſperſæ conſenſioni finiendarum controverſiarum auctoritas adimebatur, caute, ne palinodiam canere videretur, diſſimulans ad *Gallos* adceſſit. *Non errabunt*, inquit (33) *neque hi* (Pontifices), *neque illa* (particularia Concilia) *quum eorum*

appellat [*p.* 129.] tum addit: " ut *Romani* Pontificis au-
„ ctoritati in hoc puncto [*Febronius*] ultimum inferat
„ ictum, *abominabilem* Doctrinam *de Eccleſiæ Catholicæ*
„ *infallibilitate* inducere non abhorruit, quam modo ſta-
„ tim ventilabimus cornu, ſeu inſolubili dilemmate ". *Febronius* igitur *Cap. VI.* §. *VIII.* ſequentem titulum poſuit: *Parum firma eſt illorum ſententia, qui a* plurima parte Epiſcoporum *definitioni* Romani *Pontificis extra Concilium*
„ *adhærentium; ultimum & irrefragabile judicium conſti-*
„ *tui exiſtimant* ". Hæc idcirco exſcripſimus; ut *Sappelium* a *Febronii* calumnia vindicaremus. Ait *Febronius* [*pag.* 223. *ſeqq.*] *ſupremam in rebus fidei auctoritatem, & connexam cum illa infallibilitatem corpori univerſalis Eccleſiæ competere*; tum perinde ac ſi *Sappellius abominabilem* hanc de Catholicæ Eccleſiæ infallibilitate doctrinam vocaſſet, ait [*pag.* 226.] " Sed quod omnium vel modi-
„ ce tinctorum captum ſuperabit, illud eſt, quod ſcripſit P. *Sappel pag.* 129. his verbis: Febronius, *quum bene vi-*
„ *deat, ſententiam ſuam* [*ſi quæcumque Conciliorum et-*
„ *tiam generalium in materia fidei definita confirmatione*
„ *& adprobatione* Romani *Pontificis indigeant*] *tumulo in-*
„ *ferri, ideo, ut* Romani *Pontificis auctoritati in hoc pun-*
„ *cto ultimum inferat ictum*, ABOMINABILEM *doctri-*
„ *nam de Catholicæ Eccleſiæ infallibilitate inducere non*
„ *abhorruit* ". Hoc enimvero *omnium captum ſuperabit*, potuiſſe inſigni fraude *Febronium*, quod *Sappellius* de negata ab ipſo diſperſæ Eccleſiæ infallibilitate jure adſeruit, ad dogma *infallibilitatis corpori univerſalis Eccleſiæ competentis* detorquere, & hoc, non illud a *Sappelio abominabile* dictum exhibere.

(33) *T. II. pag.* 265.

eorum de fide decreta ab univerſali Eccleſia recipientur, ſive tacite, ſive expreſſe. Huc ſpectat, quod infra ait (34). " Quatuordecim Epiſcopi cum aliis viris clariſſimis „ & illuſtribus anno 529. *Arauſicæ* ad templi conſecrationem congregati, doctrinæ capita adverſus eorum hæreſim ſtatuerunt. Hujus Concilii decretis omnes aliæ Eccleſiæ adhæſerunt; proinde eamdem auctoritatem obtinuere, ac ſi ab univerſali Eccleſia in œcumenica Synodo congregata ſancita fuiſſent. " (35) Alibi quoque (36), „ poterit, inquit, exſpectari Eccleſiarum etiam diſperſarum conſenſio, qua fugiendus error „ damnetur, & veritas credenda ſtabilitur; „ eadem utique auctoritate, eodemque robore, ac ſi in œcumenica Synodo facta fuiſſet definitio. " En ergo tandem a *Febronio* agnitam diſperſæ Eccleſiæ in Fidei controverſiis certo definiendis auctoritatem. Neque tamen illi cum *Gallis* penitus convenit. „ Quod Epiſcopi, inquit (37), adceptantes ſummi Pontificis conſtitutiones, „ etiam in materiis fidei, id facere debeant „ cum

(34) *pag.* 404.

(35) Sed addere debuerat *Febronius Arauſicanum* ſua illa doctrinæ capita ab Apoſtolica Sede adcepiſſe, iterumque ut ab ea confirmarentur impetraſſe. En cur *omnes aliæ Eccleſiæ illis adhæſerunt*, & unde *eamdem hactenus auctoritatem obtinuere, ac ſi ab univerſali Eccleſia in œcumenica Synodo congregata ſancita fuiſſent*. Vide Caput I.

(36) *pag.* 468.

[37] *T. II. pag.* 295.

Cameracenſis Archiepiſcopus (40), ſive Epiſcopi definiendo, ſive obediendo ſubſcribant, numquam permittet Chriſtus, ut in „ communi prædicatione errent, ut qui ſe „ cum illis futurum omnibus diebus uſque „ ad conſummationem ſæculi promiſerit. „ Niſi hoc admittatur, actum erit de *Pii* „ V. conſtitutione adverſus *Bajum*, de *In-* „ *nocentii* XI. Bulla adverſus errores *Michae-* „ *lis Molinos*, ac de libri inſcripti: *Maxi-* „ *mes des Saints* damnatione, unde enim „ probari umquam poterit, inquit idem *Ca-* „ *meracenſis* (41)", hæc Apoſtolica decreta ab

„ . . . . Vous voyez donc, que ſi les Evèques „ ſouſcrivoient par autoritè, ils ſouſcrivoient auſſi ſou- „ vent par obeiſſance; ou ſi vous voulez, que nous l' ex- „ pliquions, et peut-ètre mieux d' une autre maniere, quel- „ que fois ils ſouſcrivoient en dèfiniſſant, et quelque fois „ en obeiſſant."

[40] *Mandem. au ſujet d' un Ecrit, qui a pour titre:* Conſultation etc. 1729. *p.* 73. " Mais ſoit que les Evè- „ ques ſouſcrivent en dèfiniſſant, ſoit qu' ils ſouſcrivent „ en obeiſſant, Jeſus-Chriſt ne permettra jamais, qu' il ſe „ trompent dans leur commune prèdication, parce qu' il „ leur a promis d' ètre avec eux tous les jours juſqu' à „ la conſommation des ſiècles."

[41] *ibid. pag.* 72. " Il en faut dire autant de la Bul- „ le de Saint Pape *Pie* V. contre les erreurs de *Baius*, „ de la Bulle contre *Molinos*, et du Bref d' *Innocent* XII. „ contre le livre des *Maximes des Saints*; car comment „ viendroit on a bout de *prouver* que tous ces dècret Apo- „ ſtoliques ont ètè acceptès de la part de tous les Evèques „ *par voye de Jugement*, et d' un *Jugement* juridique? Les „ Evèques alors ne penſoient ils pas ce qu' ils penſent en- „ core aujourd' hui ſur l' infaillibilitè du Suverain Ponti- „ fe? Il eſt donc manifeſte, qu' on pourroit èluder toutes „ ces

ab omnibus Epiſcopis cum Scriptura & traditione fuiſſe accurate collata, atque hoc deliberationis, & maturitatis judicio tandem ſuſcepta? Immo quum plerique Chriſtiani orbis Antiſtites Pontificiam infallibilitatem profiteantur, negandum id eſſet. Adfirmat enim *Febronius* (& hoc alterum eſt quod eo loco docet) *quotquot exiſtimant Papam infallibilem*, *non poſſe* de ſummi Pontificis decretis cum *deliberatione*, *maturitate & judicio ſententiam ferre*; quin etiam pronunciat (42), *neque Proteſtantes neque alios*, *quum ad ipſum Concilium univerſale ventum fuerit*, *multum fiduciæ poſituros in Conciliaribus votis aut judiciis eorum*, *qui jam ante declaraſſent*, *ſe non poſſe recedere a deciſo*, *quod Pontifex* (ab illis infallibilis habitus) *de quæſtionibus & materiis in Synodo ventilatis jam forte dediſſet*.

„ ces Conſtitutions par les mèmes ſubterfuges, que fourniſſent ici les 50. Avocats; et cependant c' eſt de ces Bulles la mème que pluſieurs Archevèques et Evèques de *France*, a la tète deſquels ètoit M. le Cardinal de *Noailles*, dèclaroient par un acte authentique, qui n' a jamais ètè deſavouè, ni contredit par aucun Evèque de la mème Nation, *qu' il ne leur manque aucune des conditions neceſſaires pour obliger toute l' Egliſe*. Ces mèmes Prelats dèclaroient encore dans le mème Acte, que quand l'Aſſemblèe de 1705. a dit, que les Conſtitutions des Papes obligent toute l' Egliſe, lorſqu' elles ont ètè acceptèes par le corps des Paſteurs, *elle n' a point voulu etablir*, *qu' il ſoit neceſſaire*, *que l' acceptation du corps des Paſteurs ſoit ſolemnelle*, *pour que de ſemblables Conſtitutions du S. Siege ſoient des regles du ſentiment des fideles*. “

[42] *T. II. pag.* 2.

ſet. Sed bene eſt. Etiam id longe a veritate abeſſe *Galli* Epiſcopi contendunt, atque demonſtrant. Unum placet heic appellare *Ebredunenſem* Archiepiſcopum in doctiſſima Paſtorali inſtitutione quam anno 1729. *Gratianopoli* divulgavit *ſur les jugemens définitifs de l' Egliſe univerſelle*, & *ſur la ſignature du Formulaire*. Ibi ergo doctiſſimus Cardinalis oſtendit, Epiſcopos qui Pontificem erroris expertem agnoſcunt, æque atque eos qui ſecus ſentiunt, poſſe de ejus conſtitutionibus judicium ferre, illudque ſacris litteris ac Patrum traditioni innixum. Quum enim illi ſententiam de *infallibili* Pontificis auctoritate Scripturæ & traditioni conſentire ſibi certiſſime perſuadeant, debent quidquid Pontifex definit veluti ſcripto traditoque verbo conſentaneum exiſtimare (43). Vere igitur a me

[43] *pag*. 19. " Nous ajoutons cependant, que quand „ mème les Eveques des Egliſes ètrangeres n' accepteroient les decisions èmanèes du ſaint Siege, que ſur le „ fondement de l' infaillibilitè du Pape; on pourroit dire, „ que leur acceptation ne laiſſeroit pas de ſe faire par „ voye de jugement, mème tel que nos Refractaires le „ requièrent. Qu' entendent-ils par ce jugement, qui doit „ prèceder l' acceptation juridique, que l' Evèque fait de „ la dècision du Pape? ſi ce n' eſt, que l' Evèque voit „ dans quelque endroit de l' Ecriture, ou de la Tradition „ une veritè nèceſſairement liège avec la decision, et que „ ſur cela il ſe dètermine a l' accepter comme conforme a „ la rèvèlation. Les Evèques des Egliſes ètrangeres ne portent ils pas un pareil jugement, avant que d' accepter „ la dècision? Ils ne ſe determinent a l' accepter, que „ parce qu' ils croient voir dans l' Ecriture ou dans la Tradition

a me dictum fuit, *Febronium* inter, & *Gallos* in ipſa Pontificiæ *fallibilitatis* tuenda opinione multum intereſſe. Hæc præmittenda fuerant; nunc ſententiam noſtram breviter, ſed ſolide comprobemus.

C A-

„ dition ce qui ètablit l'infaillibilitè du Pape, et qui par „ conſequent contient la veritè de tout ce que le Pape decide en matiere de Foy. Il eſt viſible, que ces deux acceptations ſe font ègalement par voye de jugement de „ l'eſpece, dont il s'agit, tel que celui dont il s'agit, „ puiſque les Evèques des Egliſes ètrangeres ſe fondent ſur „ l'Ecriture et la Tradition, ainſi que le font ceux de „ l'Egliſe de *France*."

CAPUT III.

Romanam *Sedem errori obnoxiam non eſſe certiſſimum eſt totius antiquitatis decretum, hincque rejecta* Febroniana *Sedis & ſedentis diſtinctione Pontificem quoque* Romanum *eodem inſigni privilegio præſtare. Idem ex Chriſti Domini pollicitatione confirmatur; tum vero maxime ex centro Catholicæ unitatis, quod eſt* Romanæ *Eccleſiæ Pontifex. Effugium* Boſſuetii *ſeriem inter & perſonas Pontificis diſtinguentis intercluditur.*

I. QUod in *Antifebronio* profeſſus ſum, heic rurſus edico, non ita me in hancce quæſtionem ingredi, ut eam pro dignitate tractare velim. Immenſi id operis eſſet, atque etiam inutilis poſt tot doctiſſimorum virorum hac ſuper re commentaria. Unum hoc mihi ſumo, perſpicuis ac firmis argumentis quantum ſuſceptæ a me *Antifebronii* vindicationes poſtulant, propugnatam ibi ſententiam iterum communire. Idque eo faciam, ut lectores intelligant, *Febronium*, qui ſolis ſuis antitheſibus poſſe illam labefactari exiſtimavit (diſſimulavit enim fere omnia, quæ pro illa in eo libro diſputavimus, vixque unam alteramve in contrarium ratiunculam propoſuit, eamque jampridem protritam) cum Chriſtiana ac litte-

raria Republica nimis audacter egiſſe, quaſi una ſui ipſius auctoritate in re tam gravi imponere ne dicam illi an illudere ſe poſſe conſideret. Duo autem mihi ad id præſtanda eſſe video. Primum, ut oſtendam, *Romanæ* Eccleſiæ Præſules ſuis in definitionibus inerrabiles eſſe; alterum ejuſmodi illos eſſe ante omnem, quam eorum decretis Eccleſia adhibeat, conſenſionem. Hoc porro ſequenti capite efficiam. Nunc primum illud perſequar.

II. Ac primo *Romanam* Sedem illuſtri hoc *ασφαλειας* privilegio pollere in promptu ſunt, quæ doceant luculentiſſima Pontificum *Romanorum*, Conciliorum, ac Patrum teſtimonia. Pauca adfero. Primus inter Pontifices audiatur *Innocentius* in ea, quam ad Concilium *Mileviranum* dedit, epiſtola (1): „ Præſertim quoties fidei ratio ventilatur, „ arbitror omnes fratres & coepiſcopos noſtros nonniſi ad *Petrum*, id eſt, ſui nominis, & honoris auctorem referre debere, velut nunc retulit veſtra dilectio, „ quod per totum mundum poſſit Eccleſiis „ omnibus in commune prodeſſe. Fiant enim neceſſe eſt cautiores, quum inventores malorum ad duplicis relationem Synodi, ſententiæ noſtræ ſtatutis viderint „ ab Eccleſiaſtica communione ſejunctos. " Dixerat autem idem *Innocentius* in ſuperiore ad

(1) *Ep.* XXX. T. I. *Epiſtolam R. P. edit. Couſt. col.* 896.

re ad Epiſcopos *Carthaginienſis* Concilii epiſtola (2), „ Patres non humana ſed divi„ na decreviſſe ſententia, ut quidquid quam„ vis de diſiunctis remotiſque Provinciis a„ geretur, non prius ducerent finiendum, „ niſi ad hujus ſedis notitiam perveniret: „ ut tota hujus auctoritate juſta quæ fuerit „ pronuntiatio firmaretur; indeque ſumerent „ ceteræ Eccleſiæ (velut de natali ſuo fon„ te aquæ cunctæ procederent, & per di„ verſas totius mundi regiones puri latices „ capitis incorrupti manarent) quid præci„ pere, quos abluere, quos veluti cœno ine„ mundabili ſordidatos, mundis digna cor„ poribus unda vitaret. " Qui *Innocentio* ſucceſſit *Zoſimus*, in eamdem ſententiam ad *Aurelium* ac ceteros qui Concilio *Carthaginienſi* adfuerant, ſcripſit a. 418. (3): *Quamvis Patrum traditio Apoſtolicæ Sedi auctoritatem tantam tribuerit, ut de ejus judicio diſceptare nullus auderet*. *Gelaſius* porro (4) ait: *præſtans Sedi, quam ipſe benedixit, ut portis inferi nunquam pro Domini promiſſione vincatur, omniumque ſit fluctuantium tutiſſimus portus*. Concilia Pontificibus adjungimus. *Totius orbis* Romani *Caput Romanam Eccleſiam, atque illam Sacroſanctam Fidem Apoſtolorum ne turbari ſineret, obſecranda fuit clementia ve-*

(2) *col.* 889.
(3) *Ep. XII. col.* 974.
(4) *in Tract. apud Sirm. in app. Cod. Theodoſ.*

ſtra. Inde enim in omnes venerandæ communionis jura dimanant. Ita Patres *Aquilejenſis* Concilii ſub *Damaſo* in epiſtola ad Imperatores. Singularia quoque ſunt quæ in epiſtola ad *Hilarum* Papam de Apoſtolicæ Sedis prærogativis ſcripſere Patres *Taraconenſes*. " Etſi, „ inquiunt, extaret neceſſitas diſciplinæ, expetendum revera nobis fuerat illud privilegium Sedis veſtræ, quo, ſuſceptis Regni clavibus, poſt Reſurrectionem Salvatoris per totum orbem Beatiſſimi *Petri* ſingularis prædicatio univerſorum illuminationi proſpexit. CUJUS VICARII PRINCIPATUS SICUT EMINET ITA METUENDUS EST ab omnibus & amandus. Proinde nos Deum in vobis penitus adorantes, cui ſine querela ſervitis, ad Fidem recurrimus, Apoſtolico ore laudatam, inde reſponſa quærentes, unde nihil errore, nihil præſumptione, ſed Pontificali totum deliberatione præcipitur. " Haud alia fuit mens *Orientalium*, qui *Hormiſdæ* litteris ſubſcribentes ajunt. „ Prima ſalus eſt rectæ fidei regulam cuſtodire, & a Patrum traditione nullatenus deviare, quia non poteſt Domini Noſtri Jeſu Chriſti prætermitti ſententia dicentis. TU ES PETRUS, ET SUPER HANC PETRAM ÆDIFICABO ECCLESIAM MEAM. Hæc quæ dicta ſunt, rerum probantur effectibus; quia in Sede Apoſtolica immaculata eſt ſemper ſervata

„ re-

„ religio. “ In Concilio quoque *Romano* ſub *Bonifacio* II. quod primum Cl. *Holſtenius* edidit, hæc de Apoſtolica Sede *Stephanus Lariſſæus* prædicavit (5): *in cujus confeſſione omnes mundi & requieſcunt Eccleſiæ*. Item Epiſcopi *Africani* quorum in *Lateranenſi* Concilio ſub *Martino* I. lectæ epiſtolæ ſunt, profitentur, *manifeſtum & indeficientem omnibus Chriſtianis apud Apoſtolicam Sedem conſiſtere fontem, de quo rivuli prodeunt affluenter, latiſſime irrigantes orbem Chriſtianum*. Denique œcumenica ſexta Synodus (6) de *Romana* Eccleſia ait: „ (eam) ſemper „ omnis catholica Chriſti Eccleſia, & univerſales Synodi fideliter amplectentes, in „ cunctis ſequutæ ſunt, omneſque venerabiles Patres Apoſtolicam ejus doctrinam amplexi, per quam & probatiſſima Eccleſiæ Chriſti lumina claruerunt; „ & ſancti quidem Doctores orthodoxi venerati atque ſequuti ſunt “. De Patribus porro quid dicam? Una eſt eorum vox, quæ fuerat *Cypriani* in epiſtola ad *Cornelium* (7), Eccleſiam *Romanam* veluti *Eccleſiæ Catholicæ radicem & matricem* celebrantis. *Theodoretus* certe (8) *Romanæ* Urbis dotes memorans ait: “ habet præterea communium patrum magiſtrorumque veritatis Petri &

(5) *Part. I. Collect. Holſt.*
(6) *Act. IV.*
(7) *Ep. XLV.*
[8] *Inter Leonian. ep. LII. Baller. edit. col.* 998.

„ Paulli ſepulcra fidelium animas illuminan„ tia. Quorum beatiſſimum ac divinum „ par, in *Oriente* quidem exortum eſt, & „ radios quaquaverſum diffudit, ſed in *Oc*„ *cidente* vitæ occaſum ultro ſubiit atque „ inde nunc orbem univerſum colluſtrat." Præclare in eamdem rem S. *Theodorus Studita* (9): " Teſtor nunc coram Deo & ho„ minibus: ſeipſos avulſerunt a Corpore Chriſti, & ſupremo verticali throno (Romana *Sede*) in quo Chriſtus claves poſuit fidei, adverſus quem non prævaluerunt ha„ ctenus, neque prævalebunt uſque ad con„ ſummationem portæ inferi, ora videlicet „ hæreticorum, ſicut pollicitus eſt ille, qui „ non mentitur". (10) Neque aliter ſenſere *Gallicani* Patres. Hæc ſunt *Hincmari Rhemenſis*: *Piis, devotis, atque Catholicis hoc debet ſufficere, quod omnium Eccleſiarum mater ſancta, catholica, atque Apoſtolica docet* Romana *Eccleſia* (11). Porro *Regino Prumienſis* Abbas ſcripſit in Chronico (12): *ſtultitiæ quidem elogio denotandi, qui illam* Petri *Sedem aliquo pravo dogmate fallere poſſe arbitrati ſunt, quæ nec ſe feſellit, nec ab aliqua hæreſi unquam falli potuit*. Quid vero S.

Ber-

[9] *l.* 2. *epiſt.* 63. *ad* Neucrat.

[10] Alia in hanc rem, eaque ſelecta veterum teſtimonia dabit *Ballerinius* in libro *de vi ac ratione Primatus cap. XV.* §. 4.

(11) *de Prædeſt. cap.* 24.

(12) *ad ann.* 859.

Bernardus? Sed dicit aliquis, inquit (13), *debitam ei* (*Romanæ* Eccleſiæ) *reverentiam exhibebo*, *& nihil amplius*. *Fac*, *quod dicis*: *quia ſi exhibeas debitam*, *& omnimodam*. *Plenitudo ſiquidem poteſtatis ſuper univerſas orbis Eccleſias ſingulari prærogativa Apoſtolicæ Sedi donata eſt*. Immo inter S. Abbatis epiſtolas legitur ſex Epiſcoporum ad *Innocentium* II. a. MCXL. ſcripta epiſtola (14), in qua hæc illi profitentur: NULLI DUBIUM EST, QUOD EA, QUÆ APOSTOLICA FIRMANTUR AUCTORITATE, RATA SEMPER EXISTUNT, NEC ALICUJUS POSSUNT DEINCEPS MUTILARI CAVILLATIONE, VEL INVIDIA DEPRAVARI. Omnia fere collegit *Bernardo* æqualis *Potho Prumienſis* his verbis: „ hoc namque privilegium B. *Petro* Apoſtolorum Principi cœleſti decreto principaliter traditum atque firmatum, Sancti „ Patres cum magna veneratione ſuſcipientes, atque ſanctam *Romanam* Eccleſiam „ ſervantes; tam in generalibus Conciliis, „ quam in ceteris ſcripturis, & geſtis ſuis, „ univerſalem matrem appellaverunt, & ſicut ejus documenta in confirmatione fidei, & eruditione ſacræ Religionis, ita „ etiam judicia ſuſceperunt in hoc conſentientes, & quaſi uno ſpiritu, & una voce concordantes, omnes majores res &

(13) *Ep.* 131. *ad Mediolan.*
(14) *Ep.* 370.

„ præcipua negotia, nec non omnium Ec- „ cleſiarum judicia ad eam quaſi ad Ma- „ trem & Caput debere referri, ab ea nuſ- „ quam appellari judicia ejus a nemine re- „ tractari, aut refelli debere vel poſſe " (15).

III. Hæc ſane ſi æqua lance penſentur, aperte prodent, non potuiſſe illa perſcribi de Sede, quæ errare poſſet, neque in hoc aliis Eccleſiis antecelleret. Sed opus non eſt, ut hac in re comprobanda diutius laboremus. Acerbiores Pontificiæ *infallibilitatis* oſores *Launojus* (16), ac *Dupinius* (17) non admodum difficiles hoc ſedi *Romanæ* privilegium concedunt, negant tamen *Romano* Pontifici. Diſtinguendum enim ajunt Sedem inter, & ſedentem; quod ſæpe *Boſſuetius* quoque, & *Febronius* noſter inculcat. Verum hoc effugium diſſertatione prima præcluſimus (18). Quæ ibi diximus, recolantur. Unum heic addo, quod ad horum ſcriptorum inconſtantiam declarandam maxime pertinet. Ac de *Boſſuetio* quidem *Ballerinius* ſcribit (19): " Mirum autem vel maxime „ eſſe debet, eumdem *Boſſuetium* hanc con- „ ciliationem ducere ex ea diſtinctione in- „ ter fidem *Sedis* Apoſtolicæ ſeu *Romanæ*, „ fidemque in ea ſedentium *Romanorum* Pon- „ tifi-

(15) *de ſtatu domus Dei lib.* 3.
(16) *part. V. epiſt.* 2. *ad* Anton. Varill.
[17] *de ant. Eccleſ. diſcipl. diſſ. V. pag.* 371. & 374.
(18) *Cap. IV.*
[19] *de poteſt. Eccleſ. pag.* 286.

„ tificum , quam idem aperte deſtruit *lib.* „ 10. *Defenſionis cap.* 5. illis verbis : *Neque vero diſtinguimus a* Romanorum *Pontificum fide* Romanæ *Eccleſiæ fidem , quam ſcilicet non alia , quam a* Petro *primo atque a* Petri *ſucceſſoribus* Romani *didicerint* , traditam ſcilicet ex Sede *Petri* , quam a perſona Pontificum haud diſtinguendam ibidem præmiſerat ſcribens : *Neque propterea dicimus ipſam Sedem aliquid exercere poſſe poteſtatis aut juriſdictionis aliter quam per ipſum Præſidentem* . Eodem vitio laborat *Febronius* qui non ſolum ex *Benedictinis* S. *Gregorii* M. editoribus monuit (20) , *Sedem Apoſtolicam pro S.* Petro *uſurpari , & viceverſa , noſſe eruditos omnes* , ſed etiam in Indice tanquam notabilem rem adſcripſit : *Sedes Apoſtolica pro S.* Petro *uſurpatur & viceverſa* . Cur non enim etiam pro ſucceſſoribus & heredibus *Petri* , in quibus ille , ut Siricius ad *Himerium* (21) ſcribebat , *onera omnium portat ? Par* certe inquit *Zoſimus* (22) , *poteſtatis data conditio in eos , qui ſedis hereditatem , ipſo adnuente , meruiſſent* . Si igitur Sedes *Romana* , non diffitentibus adverſariorum principibus , omni erroris ſuſpicione vacat , vacabunt quoque in ea ſedentes *Romani* Pontifices . Nempe ut cum *Xyſto* III. Pontifice loquar (23) , *Beatus*

[20] T. *I. cap. IV.* §. 9. *n.* 1. *pag.* 258.
[21] *Ep. I. col.* 624. *edit. Couſt.*
[22] *Ep. XII. col.* 974.
[23] *Ep.* 6. *col.* 1260. *eit. Couſt. edit.*

tus Petrus *Apoſtolus in ſucceſſoribus ſuis, quod adcepit, hoc tradidit. Quis ab ejus ſe velit ſeparare doctrina, quem ipſe inter Apoſtolos primum Magiſter edocuit?*

IV. Sed quod ex Sedis Romanæ juribus argumentando collegimus, idipſum ex Chriſti pollicitationibus nunc manifeſtiſſime concludatur. Poſtquam Chriſtus diſcipulos de communi omnium ipſorum tentatione & periculo monuit, *Ecce*, inquiens, *Satanas expetivit vos, ut cribraret ſicut triticum*, remedium ſubiecit ex fide *Petri*, pro qua ſe oraſſe ait, ne deficeret, ut alios fide ſua confirmans omnes diaboli molitiones irritas faceret: *Ego autem oravi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando converſus confirma fratres tuos*(24). Hunc textum quum in *Antifebronio* expenderem (25), duo heic contineri animadverti orationem ſcilicet Chriſti, ne Petri fides deficeret, & curam, quam idem Chriſtus *Petro* detulit confirmandi fratres ſuos. Atque ad *Petrum* ut Eccleſiæ caput, & Primatem hoc ejus privilegium ſpectare communis eſt Patrum ſententia. "Commune, inquit S. *Leo* M. (26), erat omnibus Apoſtolis periculum de tentatione formidinis; & divinæ protectionis auxilio pariter indigebant, quia diabolus omnes
„ exa-

[24] *Luc.* XXIV. 32.
(25) *T. I. pag.* 206.
(26) *Serm. IV. de anniverſ. die adſumpt. ſuæ.*

„ exagitare, omnes cupiebat elidere, & tamen ſpecialis a domino *Petri* cura ſuſcipitur, & pro fide *Petri* proprie ſupplicatur, tanquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens PRINCIPIS victa fuerit". An non vox *Principis* rationem indicat ex *Petri* ductam Primatu? Diſerte etiam S. *Johannes Chryſoſtomus* id explicat (27) loquens de *Petro*: " Quam eſt fervidus! inquit; „ Quam agnoſcit creditum ſibi a Chriſto „ gregem! Quam in hoc choro princeps eſt. „ Merito primus omnium habet auctoritatem in negocio, ut qui omnes habeat in „ manu. AD HUNC ENIM DIXIT CHRISTUS: „ & tu aliquando converſus confirma fratres tuos". Conſentit *Ambroſius* (28): „ Denique ut ſcias quod ſecundum hominem rogat, divinitate imperat; habes in „ Evangelio quod *Petro* dixit: *rogavi pro te* „ *ut non deficiat fides tua*. Eidem autem dicenti: *Tu es Chriſtus filius Dei vivi* reſpondit: *Tu es* Petrus *& ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam & tibi dabo claves Regni Cœlorum*. Ergo cui propria auctoritate regnum dabat hujus fidem „ firmare non poterat, quem quum Petram „ dicit firmamentum Eccleſiæ conſtituit?" Adcedat *Theodoretus*, cujus apud ipſum *Launojum*

(27) *in Acta Apoſt. hom.* 3.
(28) *p. V. epiſt. 6. n.* 17.

uojum (29) hæc ſunt verba: " *Ego autem rogavi &c.* Quemadmodum enim ait *ego te* „ *fluctuantem non deſpexi*, ita & tu SUSTEN- „ TACULUM eſto fratribus conturbatis: ET „ QUO SERVATUS ES AUXILIO, IPSE ALIIS „ IMPARTIRE, neque labaſcentes impellas, „ ſed erige periclitantes. Idcirco enim & „ te labare ſino, CADERE NON PERMIT- „ TO, ſtabilitatem per te fluctuantibus pro- „ curans. Sic orbem terrarum univerſum „ fluctuantem atque labantem MAGNA HÆC „ COLUMNA CONFIRMAVIT, & ut corrue- „ ret, omnino non permiſit, ſed erexit, „ ſtabilemque reddidit, OVES DIVINAS PA- „ SCERE JUSSUM". Similia *Theophylactus* (30): "*Tu vero confirma fratres tuos:* planus „ hujus intellectus eſt, quia te habeo ut „ Principem diſcipulorum, poſtquam nega- „ to me fleveris, & ad pœnitentiam vene- „ ris, confirma ceteros: HOC ETIAM TE „ DECET, QUI POST ME PETRA ES ET „ FIRMAMENTUM ECCLESIÆ. Audiatur etiam *Stephanus Dorenſis* in epiſtola quæ in *Lateranenſi* Concilio lecta fuit: " Ipſe (*Petrus*) præcipue ac ſpecialiter firmam præ „ omnibus habens in Dominum Deum no- „ ſtrum & immutabilem fidem, convertere „ aliquando & confirmare exagitatos con- „ ſortes ſuos & ſpiritales meruit fratres: ut- „ pote

(29) *p. V. epiſt. 6. n. 17.*
(30)

„ pote diſpenſative ſuper omnes ab ipſo ;
„ qui propter nos incarnatus eſt Deus, potestatem accipiens, & ſacerdotalem auctoritatem." Immo *Boſſuetius* in prima paſtorali epiſtola *de promiſſis Chriſti factis Eccleſiæ* id officium non ſolum *Petro* ut petræ, ſed in unitatis etiam bonum fuiſſe commiſſum fatetur a Chriſto, quum textu laudato *Petri* cathedram erexit, *in qua ſola, ut utamur SS. Patrum formulis, unitas ab omnibus ſervata eſt; cui ſi adhæreamus firmiter de Chriſti promiſſis tuti erimus . . . Ipſi enim id curæ datum, ut fratres confirmet, ac idcirco evadat Petra, ſupra quam immortale ædificium erat erigendum*. Hinc palam fit, orationem quoque Chriſti, ut non deficeret fides *Petri*, non in *Petri* perſonam, ſed in illum ut Eccleſiæ Principem, oviumque, æque ac Paſtorum, Paſtorem, ac Chriſtianæ Eccleſiæ fundamentum reſpexiſſe. Quum enim in collatæ *Petro* fratrum confirmandorum poteſtatis gratiam Chriſtus ſe oraſſe dicat: *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, ET TU *aliquando converſus* CONFIRMA FRATRES TUOS, ad hujus exequutionem curæ ea ſpectat oratio. Si ergo hæc *Petro* ut Primati data poteſtas fuit, & oratio pro *Petro* ut Primate fundi debuit, ut nempe fratribus idoneum eſſet fides *Petri* remedium ſcandalorum, quæ Satanas ad diſcindendam præſertim fidei unitatem eſſet in Eccleſia exci-

excitaturus. Quare idem *Boſſuetius* in ſuis *ſuper Evangelium meditationibus* (31), " quis, „ inquit dubitare poteſt, quin illius oratio„ nis vi S. *Petrus* obtinuerit fidem conſtan„ tem, invincibilem, inconcuſſam, & ita „ copioſam, ut ſufficeret ad confirmandos „ non tantum fideles, ſed etiam ſuos fra„ tres Apoſtolos, & paſtores gregis impe„ diendo, ne cribrentur a Satana, quæ ver„ ba mirifice referuntur ad illa, quibus „ Chriſtus dixerat: *Tu es Petrus &c.* Ego „ *Simonis* nomen mutavi in nomen *Petri* „ ob ſignificandam ſoliditatem, quam tibi „ volo communicare non modo pro te, „ verum etiam pro tota mea Eccleſia, quia „ ſuper hanc petram volo illam ædificare. „ Volo in te collocare modo eminenti & „ peculiari prædicationem fidei, quæ erit „ ejus fundamentum: *Et portæ inferi non* „ *prævalebunt adverſus eam*, ideſt illa firma „ conſiſtet adverſus omnes Satanæ conatus, „ adeo ut concuti non poſſit: quod quid „ eſt aliud, niſi id quod Chriſtus repetit, „ *Satan expetivit vos, ut cribraret ſicut tri*„ *ticum: Ego autem*, Petre, *rogavi pro te:* „ *tua fides non deficiet, & tu confirma fra*„ *tres tuos.* "

V. Nunc velim ut *Febronius* (32) cum

Natali

(31) *die* LXX.
(32) T. *II. pag.* 175.

Natali Alexandro (33) pronunciet, *id privilegium eſſe perſonale S.* Petri, *quod ad ſucceſſores non tranſierit*. An non hujus dicti abſurditatem jam videat? Numquid quod *Petro* ut conſtituto Eccleſiæ Primati datum eſt, *perſonale*, *quod ad ſucceſſores non tranſierit*, dici a Catholico quoquam poſſit? Non ita antiqui Patres, non ita ſcholaſtici Theologi, non ita *Gallicani* Præſules cenſuerunt, qui probe norant, *Petri* Primatum cum eodem vi, qua totius Eccleſiæ fidei & unitati proſpiceretur, ad ejus ſucceſſores *Romanos* Pontifices debuiſſe transferri. Inter Patres *Leo* Magnus (34), " quum itaque, „ inquit, dilectiſſimi, tantum nobis videa„ mus præſidium divinitus inſtitutum, ra„ tionabiliter, & juſte in Ducis noſtri me„ ritis, & dignitate lætamur, gratias agen„ tes ſempiterno Regi Redemptori noſtro „ Jeſu Chriſto, qui tantam potentiam de„ dit ei, quem totius Eccleſiæ Principem „ fecit, ut, ſi quid etiam noſtris tempori„ bus recte per nos agitur, recteque diſpo„ nitur, illius ſit gubernaculis diſputandum, „ cui dictum eſt: *Et tu converſus confirma* „ *fratres tuos*". *Agatho* quoque in Epiſtola ad *Conſtantinum*, quæ in ſexta œcumenica Synodo lecta fuit, " hæc eſt, inquit, vera „ fidei regula, quam & in proſperis, & in „ ad-

[33] *in hiſt. Eccleſ. ſæc. XV. & XVI. diſſ. IV. n.* 14.
(34) *Serm. IV. cit.*

„ adverſis vivaciter tenuit Apoſtolica Chri-
„ ſti Eccleſia, quæ per Dei gratiam a tra-
„ mite Apoſtolicæ traditionis nunquam er-
„ raſſe probatur, nec hæreticis novitatibus
„ umquam depravata ſuccubuit, quia dictum
„ eſt *Petro*, *Simon*, *Simon*, ecce *Satanas* &c.
„ *Ego autem rogavi pro te &c.* heio Domi-
„ nus fidem *Petri* non defecturam promiſit,
„ & confirmare eum fratres ſuos admonuit,
„ quod Apoſtolicos Pontifices meæ exigui-
„ tatis prædeceſſores confidenter feciſſe ſem-
„ per cunctis eſt agnitum". (35) Nec mi-
nus diſerte *Bernardus* (36) ait: " Oportet
„ ad veſtrum referre Apoſtolatum pericula
„ quæque, & ſcandala emergentia in regno
„ Dei, & præcipue quæ de fide contin-
„ gunt. Dignum namque arbitror ibi po-
„ tiſſimum reſarciri damna fidei, ubi non
„ poſſit fides ſentire defectum. Hæc quidem
„ hujus prærogativa Sedis. Cui enim alte-
„ ri aliquando dictum eſt: *Ego pro te ro-
„ gavi*, Petre, *ut non deficiat fides tua?* Er-
„ go quod ſequitur, a *Petri* ſucceſſore exi-
„ gitur: *Et tu aliquando converſus confirma
„ fratres tuos*. " Vides confirmandi officium
in *Petri* perſona *Romanis* Pontificibus im-
poſi-

[35] Adde his Gelaſium (*ep.* 14.), Pelagium I. (*ep.* 3. *ad Eliam*) Vitalianum [*in epiſt. ad* Paullum *Epiſc.* Creteнſ.] Hadrianum I. (*epiſt. ad* Carolum *Regem*) Nicolaum I. (*epiſt. ad* Michael.) S. Leonem IX. (*in epiſt. ad* Petr. Antioch.) Arnulfum (*hiſt.* Mediol. *l. V. c.* 7.) Paſchalem II. (*in Concil.* Lateran.)

(36) *ep.* 190. *alias opuſc. XI. ad* Innoc. II.

poſitum, non diſiungi a Chriſti promiſſione, ob quam certum præmiſerat, in *Romana* Sede *non poſſe fidem ſentire defectum?* Quod utrumque paucis complexus venerabilis *Guigo* majoris *Cartuſiæ* Prior in litteris ad eumdem Pontificem (37) tomo tertio Operum S. *Bernardi* inſertis, Sedis Apoſtolicæ fidem atque conſtantiam, *ipſo, qui eam dedit prædicente, & prædicendo* roborante (Chriſti promiſſionem Petro factam reſpicit) *non ſolum non defecturam, ſed & alios confirmaturam* ſcripſit: Et S. *Anſelmus* Epiſcopus *Lucenſis* in opuſculo adverſus *Guibertum*: *Quum pro fide* Petri, *ne deficiat, a Chriſto oratum ſit; unius* Romani P*atriarchæ fides, in qua fratres ſuos confirmet, nunquam deficiet*. (38) Scholaſtici

(37) *col.* 1164. 6.

(38) Mirabitur fortaſſe Lector tot Patrum teſtimonia, ac tam perſpicua a nobis adferri, quod apud *Febronium* viderit ex *Natali Alexandro* [poſt *Launojum* ac *Maimburgum*] indicari Patrum ac Tractatorum Eccleſiaſticorum maximam partem *Tertullianum*; *Cyprianum*, *Hilarium*, *Baſilium*, *Johannem Chryſoſtomum*, *Ambroſium*, Concilia *Carthaginienſe* & *Milevitanum*; S. *Auguſtinum*, S. *Cyrillum Alexandrinum*, S. *Leonem*, S. *Proſperum*, *Theodoretum*, *Bedam*, *Theophylactum*, qui in Chriſti verbis nonniſi agnoſcant *privilegium perſonale Petri*, quod in ſolis Apoſtolis confirmandis ſiſteret. Quæ ex *Johanne Chryſoſtomo*, *Ambroſio*, *Leone*, *Theodoreto*, *Theophylacto* produximus, ſatis oſtendunt hujuſmodi indiculos Patrum non ad veritatem, ſed ad pompam, atque ad fucum incautis faciendum pertexi. Nam quod ad ceteros adtinet, ex illis arguere quiſque poteſt, non eſſe, cur Natali ejuſque exſcriptori *Febronio* fidem habeamus. Luſus eſt in iis verbis: *privilegium perſonale*. Utique ut in *Antifebronio* animadver-

a Patribus non diſſentiunt. Eos ipſos appellabo, quos *Febronius* cum *Natali Alexandro* audet pro ſua opinione indicare, *Albertum* Magnum, S. *Thomam*, S. *Bonaventuram*, *Nicolaum* de *Lira*, ac *Dionyſium Carthuſianum* (39), *Albertus* Magnus ita loquitur (40),

dverti, aliquid *perſonalis Petro* promittitur, ſi ejus fides defectura non erat, in *Petro* enim debuit profecto Chriſti oratio ſuam efficaciam exerere; ſed quum idipſum *Petro* promiſſum a Chriſto fuerit, ut *aliquando converſus confirmaret fratres ſuos*, *abſolute ac mere* perſonale dici nequit, ut quod ad bonum fratrum ordinaretur. Ridicule igitur adlegantur Patres, qui aliud nihil dicunt, quam Chriſtum oraſſe, vel ut *haberet* [Petrus] *in fide liberrimam*, *fortiſſimam*, *invictiſſimam*, *perſeverantiſſimam voluntatem* [quemadmodum Auguſtinus *de correpr.* & *grat. cap.* 8.] *vel ut poſt lapſum negationis ad priſtinum ſtatum pœnitendo reſurgeret* [ut *Beda*]. Citent *Launojus*, *Natalis*, *Boſſuetius*, atque *Febronius*, citent ſi poſſunt, Patres, qui *particularem* & *perſonalem* Petri fidem, ut ait idem *Febronius* [*T. I. cap. V.* §. *I. n.* 2.], ſed *ſolam* ea Chriſti oratione ſpectari, fratreſque in fide ab eo confirmandos nonniſi Apoſtolos fuiſſe, niſi hoc faciant, fruſtra in congerendis Patrum ſententiis laborant. Concilia autem *Milevitanum*, & *Carthaginienſe* ab hoc indiculo penitus demant, quum ea Concilia verbis Chriſti *Rogavi &c.* ad id ſolum utantur, ut contra *Pelagianos* non humanæ poteſtatis, ſed gratiæ divinæ fuiſſe opus non defecturam *Petri* fidem oſtendant; quod utique ſive *mere perſonaliter* fuerit *Petri* fides, ſive ad Eccleſiam in Fidei unitate conſervandam pertinuerit, veriſſimum erit, æque ab orthodoxo quopiam ſcriptore negandum.

(39) Adlegant etiam *Innocentium* III., & *Hugonem* Cardinalem. Verum hic ita *Lucæ* locum interpretatur, ut Gratiæ neceſſitatem probet: *quaſi Satanas tentabit me permittente*, *ſed non prævalebit*, *& hoc non erit ex vobis*; *ſed ex me*, *qui hoc rogavi*, *ſcilicet ut non deficiat fides tua*, tum *Bedæ* ſententiam recitat, quam ſupra deſcripſi: quid hoc autem ad præſentem diſputationem? *Innocentius* porro

III.

(40): " ait autem Dominus *Simoni* qui & ipſe „ principalis fuit, ut per ipſum hæc con„ fortatio ad alios ordinate derivetur. *Ego* „ *autem rogavi pro te, ut non deficiat fides* „ *tua*. Hoc argumentum efficax eſt pro Se„ de *Petri* & ſucceſſore illius, quod fides „ ejus non finaliter deficiat " . Magiſtrum ſequitur multo celebrior diſcipulus S. *Thomas* (41) qui Chriſti orationem S. *Petri* Eccleſiæ adcommodans, *ſola*, inquit, Petri *Eccleſia inviolata permanſit*; *unde* Lucæ XXII. *ego rogavi pro te &c.*, atque ut Sedis & ſedentis diſtinctioni effugium præcluderet, alibi ait (42): " Dominus *Lucæ* XXII. *Petro* „ dixit, quem ſummum Pontificem conſti„ tuit, *Ego rogavi pro te &c.* Et hujus ra„ tio eſt, quia UNA FIDES debet eſſe to„ tius Eccleſiæ ſecundum illud 1. Cor. 1. „ *Idipſum dicatis omnes, & non ſint in vo*„ *bis ſchiſmata*: quod ſervari non poſſet, „ niſi quæſtio fidei exorta determinetur per

III. ipſo favente *Natali Alexandro Cap. Majores de Baptiſmo & ejus effectu*, & *Serm.* 2. & 3. *de Conſecratione Romani Pontificis* Sedi S. *Petri*, ſive Sedi Apoſtolicæ hunc locum adcommodat. Idipſum facit in litteris ad Patriarcham *Conſtantinopolitanum* apud *Boſquetum* (in geſtis ejuſdem Pontificis pag. 41.) Itane vero ſibi tam turpiter adverſatus fuerit, ut in ſermone I. de Ss. *Petro* & *Paullo* ad perſonale *Petri* privilegium in ſucceſſores minime derivandum Chriſti verba referre non dubitarit? *Febronianis* id vitium eſt pugnantia loqui, non *Innocentio* III. doctiſſimo ſuæ ætatis Pontifici.

(40) *in cap. XXII.* Lucæ.

(41) *in cap. VI.* Matth.

(42) 2. 2. *q. I. artic.* 10.

„ eum; qui toti Eccleſiæ præeſt, ut ſic e-
„ jus ſententia a tota Eccleſia firmiter te-
„ neatur. In eamdem ſententiam S. *Bonaventura* (43): *poteſt illud referri ad Eccleſiam* Petri *pro cujus fide rogavit Dominus. Et hæc Eccleſia quæ deſignatur per* Petri *naviculam, licet concutiatur, tamen non naufragatur.* Superius item dixerat (44): *Chriſtus hoc verbo ſtravit totius fidei fundamentum . . . Hinc eſt quod* Petrus *eſt vocatus, & ei conceſſum eſt, ut de Eccleſia ejus nunquam deficiat vera fides;* Ego rogavi pro te ut non deficiat fides tua. Luculentum quoque eſt *Lyrani* teſtimonium (45): Confirma &c. *Hoc dicitur ei; quia Eccleſia erat ſibi committenda, ut habetur* Johan. ult. cap. paſce agnos meos. *Ex hoc etiam patet, fidem non deficere uſque ad finem mundi potiſſime in Eccleſia* Romana, *quæ a* Petro *poſt Chriſtum fundata eſt.* Supereſt *Dionyſius Carthuſianus* (46): quid ergo ille? *Item quoniam* Petro *ſpecialiter fuit Eccleſia committenda; unde quod dicitur:* ut non deficiat fides tua, *ponitur, ut non deficiat fides Eccleſiæ tibi committendæ. Sicque ex verbis his ſumitur argumentum, quod fides Eccleſiæ* Romanæ, *quam* Petrus *in ea plantavit, ſit uſque in finem ſæculi duratura.* An non qui hæc legerit, *Launoii* qui primus

hoſce

(43) *in cap. XXII.* Luc.
(44) *in cap. VI.* Luc.
(45) *in* Luc. *cap. XXII.*
(46) *in eumd. loc.*

hoſce nobis Scholaſticos obiecit, imprudentiam, *Natalis* vero & *Febronii* qui tam cœco duci ſe ſe regendos commiſere, inconſiderantiam, ac levitatem ſtupebit? Quid enim aliud eſt pro tua ſententia Auctorum, qui conceptis verbis alteram plane adverſam tueantur, indicem ob oculos ponere, quam Lectores in laqueos fraudulenter impellere? Sed ad *Gallicanos* Præſules nos convertamus, quos non aliter, ac nos *Lucæ* locum explicare præmiſimus. Quæ a. 1653. ad *Innocentium* X. LXXXV. *Galliarum* Antiſtites ſcripſerint, primo capite adtulimus; ea animo repetantur. Plura in hanc rem cl. *Soardi* ex Paſtoralibus (47) *Fenelonii Cameracenſis* (48), de *Villeroy Lugdunenſis* Archiepiſcopi (49) aliorumque *Gallorum* Archiepiſcoporum litteris erudite collegit. Unum ab eo omiſſum, ſed qui apud adverſarios plurimi valeat, adlegabo *Boſſuetium*. *Debebat*, inquit ille in ſuis Evangelii meditationibus (50), *debebat ſemper in Eccleſia adeſſe* Petrus, *qui*

[47] *lib. I. cap. I.*

[48] Lettre au P. *Queſnel* ſur le livre *Denunciatio Bullæ vineam Domini &c.* n. XXVI. *D'un côté, Jeſus-Chriſt promet, que la foi de* Pierre *ne manquera jamais dans ſon Siege, & que* Pierre *y confirmera ſes Freres juſqu' a la conſommation des ſiècles.*

[49] Mandam. au ſujet de la Conſtit. *Unigenitus* 1718. *Nous vous ordonnions de vous ſoûmettre a la Conſtitution* Unigenitus, *avec cette obeiſſance, que les veritables Fidèles doivent a celui, que le ſouverain Paſteur de nos Ames a établi, pour confirmer ſes freres dans la foi,*

[50] *die* 72.

ſuos fratres confirmaret in fide . Id remedium erat opportunum , ut ſententiarum unitas ſervaretur , quam Salvator omnium maxime expetebat ; & hæc auctoritas tanto magis erat neceſſaria ſub Apoſtolorum ſucceſſoribus , quanto horum fides minus erat firma , quam illa ipſorum Apoſtolorum : hancque auctoritatem in *Romanos* Pontifices *Petri* ſucceſſores transfuſam declarat.

VI. At unde, inquies , hæc omnia Pontificis ἀσφαλειαν confirmare oſtenderes ? Nonne & aliis Epiſcopis cura confirmandorum fratrum incumbit, ſi quod in ſuis Eccleſiis ſcandalum contra fidei unitatem excitaretur ? nec tamen ita pro cujuſque Epiſcopi fide oraſſe Chriſtus dicendus eſt , ut deficere ille & errare in fide non poſſit . Ita ſane ; ſed magnum inter alios Epiſcopos, & *Romanum* Pontificem diſcrimen intercedit, quemadmodum etiam in *Antifebronio* animadverti . „ Quum enim illi, inquit *Ballerinius* (51), „ ſingularibus præſint Eccleſiis , ſi in fide „ deficerent, in errorem non traherent to„ tam Eccleſiam; ac propterea infallibilita„ tis promiſſio totam Eccleſiam reſpiciens, „ ipſis neceſſaria non fuit. At *Romani* Pon„ tifices quum non minus quam *Petrus* ex „ primatu univerſæ præſint Eccleſiæ, & in „ periculis fidei unitatem ejuſdem fidei de„ beant in ea tueri & continere confirman„ do-

[51] *De vi ac ratione Primatus cap. XV. §. 3. pag. 271.*

„ dorum fratrum officio; quod dum ex ju„ riſdictione ſibi competente, & in finem „ primatus neceſſaria exercent, non ſine vi „ coactiva unitatis exercent: ſi deficerent „ in fide, in errorem traherent totam Ec„ cleſiam, quæ jure primatus ipſorum fidei „ debet adhærere; ac idcirco ne & ipſi de„ ficerent in fide, oratio Chriſti interpoſi„ ta dicenda eſt". Quamobrem *Galliarum* Epiſcopi, quum ſingulos Epiſcopos errare poſſe non inviti fateantur, *Romanum* tamen Pontificem ex Chriſti promiſſionibus; *Ego rogavi*, ea præditum poteſtate conſentiunt, ut ejus definitionibus ſubeſſe falſum non poſſit (52). Enimvero Illuſtriſs. d' *Argentrè Tutelenſis* Epiſcopus hoc ipſo Chriſti oraculo utitur, ut *Petri* exinde Primatum confirmet, colligatque *contingere non poſſe, ut* Romanus *Pontifex in fide pertinaciter erret* (53). Celeberrimus quoque dum viveret *Ru-*

[52] Recte *Senonenſis* Archiepiſcopus D. *Lanquet* in ſuis ad Eminentiſs. *Noaillii* documentum adnotationibus ait num. 56. " M. l' Evèque de *Badajox* a dit, que *c' eſt* „ *pour la Foi de* Pierre *ſeul*, *que Jeſus-Chriſt pria pour* „ *qu' elle ne manquât point dans ſes ſucceſſeurs*. Ce mot „ *ſeul*, qui n' eſt pas ſans fondement dans le texte de l'E„ criture, n' exclue pas les Conciles Gèneraux; il exclut „ ſeulement chacune des autres Egliſes particulieres, dont „ aucune n' eſt hèritiere de la prèeminence de l' Egliſe de „ *Pierre* et de l' aſſiſtance ſpèciale, que Jeſus-Chriſt lui a „ promiſe: A Dieu ne plaiſe, que les Theologiens *Fran*„ *çois* diſconviennent jamais de cette prèeminence, et de „ cette aſſiſtance particuliere."

(53) *de locis Theolog. cap. 7. pag. 77.*

thenenſium Antiſtes *Abelly* in egregio, qui tertium *Cadomi* prodiit an. *1626.*, Tractatu *Gallico* de *obedientia Romano Pontifici debita* (54), ait, idque ex Eccleſiæ ipſius ſententia, verba illa Chriſti ita intelligenda eſſe, ut ad S. *Petrum* ejuſque ſucceſſores *Romanos* Pontifices ſpectare evincant omnes Fidei Catholicæ veritates certo definire, omneſque fidei adverſantes errores improbare atque proſcribere.

VII. Illuſtranda nunc paullo uberius ea ſunt, quæ de *Romani* Pontificis Primatu ejuſque vi ad Fidei unitatem cogente nuper adtigimus; novumque ac ſplendidum in rem noſtrum argumentum promemus. Recolamus igitur, quod ſuperiore diſſertatione poſuimus, *Romanum* Pontificem ſui vi Primatus eſſe Catholicæ unitatis centrum a Chriſto domino conſtitutum. Hinc enim ſequitur, jus ipſi eſſe cogendi omnes Catholicos, totamque Catholicam Eccleſiam ad eamdem ſecum unitatem præſertim in fide. Quemadmodum ergo nemini licet ab unitate *Romani* Pontificis ſe ſeparare, ita ne licebit quidem ulli aliam profiteri fidem ab ea, quam

(54) *pag.* 25. " De ces paroles de Jeſus-Chriſt raportèes „ dans l' Evangile (*j' ai priè pour toi* Pierre, *a fin que ta* „ *Foi ne vienne a dèfaillir; & toi ètant converti confirme* „ *tes Freres*); l' Egliſe a tirè cette conſequence, que c' è„ toit a *Pierre*, & a ſes Succeſſeurs, aux quels il apar„ tenoit de dèclarer avec certitude toutes les veritès apar„ tenentes a la Foi Catholique, et de reprouver et de con„ damner toutes les erreurs contraires a cette mème Foi ".

quam *Romani* Pontifices ex officio tradunt, atque definiunt. Quomodo enim hi jure primatus cogere poſſent, qui *ſunt undique*, *Fideles*, *ut Irenæus* ajebat, ut ſecum convenirent *propter potentiorem principalitatem*, niſi illos etiam ad eamdem fidei doctrinam amplectendam, profitendamque cogere poſſent? Id autem ex antiquitate exploratius fiet, ſi antiquam praxim, rationemque expendamus, qua totius Catholici orbis eccleſiæ cum *Romana* communicabant. Hæc communio, quæ uno caritatis vinculo omnes catholicas Eccleſias cum *Romano* Pontifice totius catholicæ communionis centro compingebat, fiebat per litteras, quas *pacificas* ſeu *communicatorias* appellabant (55). Verum illud etiam animadvertendum, quorum Epiſcoporum ad *Romanam* Sedem litteræ exploratam non exhiberent profeſſionem fidei, eas nequaquam receptas fuiſſe, neque iiſdem redditam a *Romano* Pontifice communionis reſponſionem

(55) *De hoc toto genere*, inquit Febronius (*T. II. pag.* 406.) *Epiſtolarum, olim in Eccleſia uſitatarum extat elegantiſſimus libellus* Franciſci Bernardi Ferraij de antiquo eccleſiaſticarum epiſtolarum genere. Corrige Lector *Febronianum* hoc ſphalma *Ferræij*, ac ſcribe *Ferrarii*, cujus liber prodiit *Mediolani* 1613. Confer præterea (ut *Febronianæ* eruditioni aliquid ex noſtro promptuariolo adijciamus) *Philippum Priorium* in libro de epiſtolis Canonicis *Pariſiis* 1675. *Franciſcum Dominicum Bencinium* in diſſertationibus quinque de litteris encyclicis *Taurini* 1728. & ſi licet, *Joh. Rudolphum Kieslingium* in diſſertatione *de ſtabili primitivæ Eccleſiæ ope litterarum communicatoriarum connubio* Lipſiæ 1744.

nem, quamdiu ipſarum Scriptores in fidei profeſſione, aliiſve ad fidem ſpectantibus non penitus ſatis feciſſent. Ita quum omnino non placuiſſet fidei profeſſio, quam *Epiri veteris* Epiſcopi ad *Hormiſdam* dederant; miſit ipſe formulam fidei cum *Romanæ* Eccleſiæ fide penitus concordem, cui illi una cum *Johanne Nicopolitano* Metropolita aperte ſubſcriberent, ut communicatoriæ litteræ ipſis redderentur (56). Ita etiam *Felix* III. monuerat *Thalaſium* Archimandritam Monachorum *Conſtantinopoleos*, ne communicaret cum Regiæ urbis Epiſcopo, niſi prius fidem profeſſus eſſet, quæ *Romano* Pontifici probaretur. Similia leguntur de *Anatolio Conſtantinopolitano* Epiſcopo, cui communicatorias reddere litteras S. *Leo* tamdiu diſtulit, quoad circa fidem feciſſet ſatis (57). Idem S. *Leo* pleniorem fidei expoſitionem a S. *Proterio Alexandrino* exegit (58). Compertum itaque eſſe debet, unitatem communionis memoratis litteris compactam ad unitatem fidei cumprimis ordinatam fuiſſe, atque ita cum hac conjunctam, ut (quod notavit cl. P. *Garnerius*) (59), alteram ſine altera cum *Romana* Sede obtinere nemo potuerit. Equidem conſtat communicatorias litte-

(56) Vide epiſt. VIII. & IX. Hormiſdæ.

(57) Confer S. *Leonis* epiſtolas 69. 70. 71. III. *Baller. edit.*

[58] Adi ejuſdem S. *Leonis* epiſtolas 127. 129. & 130.

[59] *in app. not. diurni c. 2. n. 24.*

litteras, & communionis unitatem fuiſſe intacta fide ob læſum aliquod ſimplicis diſciplinæ caput aliquando negatam; at diverſæ fidei hominibus fuiſſe conceſſam, nuſquam reperies. Unitas ergo fidei cum *Romano* Pontifice ad unitatem communionis neceſſaria ſemper fuit habita. Quare præſeferentes *Romanam* communionem, ſi qua dubitatio ſuboriretur, de unitate fidei interrogabantur; ſicque *Flavianus Antiochenæ* Eccleſiæ Presbyter ex *Paullino* quæſiiſſe fertur (60): *Si* Damaſi *communionem amplecteris, o amice, doctrinæ nobis manifeſtam oſtende ſimilitudinem. Oſtende igitur conſenſionem doctrinæ.* Inſtauro igitur argumentum. Si ad communionis unitatem poteſt *Romanus* Pontifex ſui primatus jure cogere univerſam Eccleſiam; cogere ergo eamdem poteſt ad fidei unitatem: cogere autem non poſſet, niſi erroris expers ſit, haberique debeat. Quid enim? Si erraret in definiendo? Nonne univerſam ſecum Eccleſiam in errorem pertraheret? Qua ergo ratione ex divinis Chriſti promiſſis Eccleſiam univerſam errare non poſſe certi ſumus, ea neceſſe eſt, ut *Romanus* quoque Pontifex ab omni erroris ſuſpicione ſit liber.

VIII. Atque hoc totum luculentiſſimo confirmemus exemplo; *Gallicani* Epiſcopi *Romanam* Eccleſiam, Sedemque Apoſtolicam, quod

[60] *apud* Theodoret. *lib. V. hiſt. cap.* 3.

quod centrum ſit Catholicæ unitatis, a Fidei veritate aberrare numquam poſſe conſentiunt. Ex illuſtrioribus aliquos indicabo, Epiſcopum *Aptenſem* Illuſtriſs. de *Colonque* (61), Illuſtriſs. de *Belſunce Maſſilienſem* Antiſtitem (62), Eminentiſſimum de *Biſſy Meldenſem* Præſulem (63). Cur hoc? Cauſſam dabit idem *Aptenſis* Epiſcopus. Nempe ſi *Petri* Cathedra, inquit ille (64), quæ eſt unitatis centrum aliquo ſemel errore inficeretur, ipſius corruptio cum ceteris, quæ ab eo

(61) *Mandem.* 20. *dec.* 1717. "Cette prèrogative, que „ l'Egliſe *Romaine* a d'ètre le centre de l'unitè, eſt „ une preuve authentique de deux prècedentes, que nous „ avons deja reconnues en Elle, ſçavoir d'ètre le Juge „ et l'arbitre de toutes les Queſtions de doctrine, qui s'e„ levent dans le monde Chretien, et d'ètre toujours pu„ re dans la foi."

(62) *Mandem. ſur les libertez de l'Egliſe* Gallic. *pag.* 31. „ Ne craignez pas, mes très-cheres Freres, qu' une Egli„ ſe, qui eſt le centre de l'unitè et de la veritè Catho„ lique, puiſſe devenir le ſiege de l'erreur ou la ſource „ de la profane nouveautè, comme on a quelquefois l'im„ pietè de vous le dire aujourd'hui; l'Egliſe *Romaine* „ eſt toujours vierge, la foi *Romaine* eſt toujours la foi „ de l'Egliſe."

(63) *Mandem. Paſtoral.* 1728. *pag.* 42. "Les Auteurs „ *François* les moins portès pour le St. Siège croient, que „ cette prèmiere Egliſe du monde ètant comme elle eſt „ le centre de l'unitè de toutes les Egliſes Catholiques, „ eſt indefectible dans la foi."

(64) *l. c.* "Si ce Thròne de *Pierre*, qui eſt le centre „ de l'unitè, venoit a ètre infectè de quelques erreurs, „ il n'y a pas de doute, que ſa corruption ſe communi„ queroit aux autres, qui en derivent, & qui y vont a„ boutir, comme l'eau d'un ruiſſeau ſe trouveroit gàtèe, „ ſi la ſource avoit contractè quelque impuretè."

eò derivarit, ad ipſumque tendunt Eccleſiis ſine dubio communicaretur, quemadmodum inquinato fonte infecta rivuli, quæ ex illo flueret, aqua inveniretur. Quamquam quid *Aptenſem* Præſulem memoro, quum ipſe Pſeudo-*Boſſuetius* in *defenſione declarationis* diſertiſſime profiteatur (65): *Cathedra* Petri *ſi concidere poſſet, fieretque jam Cathedra non veritatis ſed erroris & peſtilentiæ, Eccleſia ipſa* Catholica *non haberet ſocietatis vinculum, jam ſchiſmatica ac diſſipata eſſet, quod non eſt poſſibile*. Adcipio quod iſte dat; tum vero ex eo ſciſcitor, quomodo ergo errori obnoxius eſſe *Romanus* Pontifex poſſit, quin de univerſæ Eccleſiæ fide ac doctrina ſit conclamatum. Quæ enim vis ac prærogativa *Romanæ* Eccleſiæ aut Apoſtolicæ Sedi propter Primatum conceditur, eadem *Romanis* Pontificibus competit, quibus tandem ſolis univerſa ineſt ratio Primatus. Qui igitur quum apertiſſimis traditionis teſtimoniis convicti *Romanam* Eccleſiam eſſe unitatis Catholicæ centrum fateantur, eamdem neceſſario ab erroris diſcrimine immunem agnoſcunt; ii certe *Romano* Pontifici inerrabilis auctoritatis prærogativam negare non poſſunt, quin illum centrum unitatis Catholicæ, atque adeo Eccleſiæ Primatem eſſe cum heterodoxis inficientur.

IX. Minime vero, inquit Pſeudo-*Boſſuetius*.

[65] *Part. II. lib. XV. cap. 7.*

tius. *Adcipiendi ſcilicet* Romani *Pontifices tanquam una perſona* Petri, *in qua* NUNQUAM *fides* Petri *deficiat*. *Atque ut in aliquibus vacillet, aut concidat, non tamen* DEFICIT *in totum, quæ ſtatim revictura ſit .... Nec porro aliter ad conſummationem uſque ſæculi in tota Pontificum ſucceſſione eventurum eſſe* CERTE FIDE CREDIMUS. (66). *In tota Pontificum ſucceſſione* quam alibi (67) *numquam a fide abrumpendam* (ait), non in ſingulis. Quam diverſa a *Boſſuetii* ſententia fuit mens S. *Franciſci Saleſii!* Ait Sanctus *Genevenſis* Præſul in opere *de fidei controverſiis*, quod autographum in locuplete *Chigiana* Bibliotheca adſervatur, atque a *Taja* Italice redditum *Romæ* prodiit (68): *Eccleſia ſemper eget confirmatore infallibili, ad quem confugere liceat, & fundamento, quod portæ inferi, & præcipue error nequeat ſubvertere, & paſtore, qui ſuos filios ad errorem ducere nequaquam poſſit. Succeſſores ergo S.* Petri *his omnibus privilegiis potiuntur, quæ non perſonæ* (ita ſcilicet ut cum perſona intereant) *ſed dignitatis & muneris publici* (ad ſucceſ-

ſores

(66) T. *II. pag.* 191.

(67) *ibid. in Coroll.* §. 8. *pag.* 310.

(68) *Cap. X.* " L' Egliſe a toujours beſoin d' un confirmateur infaillible, au quel on puiſſe s' adreſſer, d'un „ fondement que les portes d' enfer, et principalement „ l' erreur ne puiſſe renverſer, et que ſon paſteur ne puiſſe „ conduire a l' erreur ſes infans. Les ſucceſſeurs doncque „ de S. *Pierre* ont tous ces meſmes privileges, qui ne „ ſuivent pas la perſonne, mais la dignitè et la charge „ publique."

ſores traducti) *privilegia ſunt*. Vides illuſtre argumentum, quo *Boſſuetii* effugium penitus præcludatur. Hoc confirmandi officio Eccleſia indiget; quicumque ergo ſit legitimus *Petri* ſucceſſor, qui huic officio ſatisfacturus, ut unitatem Fidei vindicet, fratreſque confirmet, aliquod dogma declaret atque definiat, ejus doctrina habenda erit uti doctrina S. *Petri*, pro qua Chriſtus oravit ne deficeret. Concilia certe & Patres S. *Petrum* ſemper in ſucceſſoribus loqui profeſſi ſunt, quum fidem docent. Huc etiam facit, quo contra *Donatiſtas* uſus eſt *Auguſtinus*, argumentum. *Donatiſtis* ille ſeriem *Romanorum* Pontificum quum oppoſuiſſet tanquam immotam illam & inconcuſſam *Petram*, *quam non vincunt ſuperbæ inferorum portæ*, addidit ſtatim: *in hoc ordine ſucceſſionis nullus* Donatiſta *Epiſcopus invenitur* (69). Quid ſi tamen unus aut alter ad *Donatiſtarum* partes defeciſſet? *Boſſuetius* certe *Donatiſtis* inſultantibus repoſuiſſet, fidem Pontificum non propterea defeciſſe in *totum*, quæ ſtatim vel in ipſo, qui errorem ejuraſſet, vel in ſuis ſaltem ſucceſſoribus revixiſſet. At hoc effugium *Auguſtinus* ignorabat, ad eamque vitiandam ſeriem ſatisfuturum arbitrabatur, ſi vel unus ejus ſucceſſionis in *Donatiſtarum* errores incidiſſet. Idem ſane de aliis quibuſcumque erroribus, quos Pontificum quiſpiam doce-

[69] *Pſal. contr. part. Donat.*

doceret, eſt adfirmandum. Quomodo immota in ſerie Pontificum concipi fides poſſit, ſiquis ipſorum Eccleſiam docens pro fidei dogmate errorem obtruderet? An non quicumque inter illos deficeret, ad ipſam ſeriem pertineret? Chriſtus præterea, qui ob ſervandam fidei unitatem primatus auctoritatem inſtituit, ſi in aliquibus deficere illa poſſet, minus congruenter eidem unitati convenienterque proſpexiſſet. Vel enim Primatus auctoritas, quæ in aliquo Pontifice errorem fidei contrarium proponente deficeret, unitatem poſſet exigere, vel non. Si exigere poſſet, an non in ipſius unitatis deſtructionem, & ſcandalum vergeret, quæ eſſet ad ejus conſervationem conſtituta poteſtas? Sin autem non poſſet, non igitur ea eſſet primatus vis, quæ ad doctrinæ unitatem per ſe ſe cogere ſemper poſſet, nec ſatis conſtans ac ſtabilis, quæ ab adjunctis robur atque efficacitatem mutuaretur.

CA-

CAPUT IV.

Ea eſt Romanorum *Pontificum in definiendis Fidei rebus auctoritas, ut ante Eccleſiæ conſenſum Fidei obſequium expoſcat. Incommoda contrariæ ſententiæ, quæ Pontificiarum definitionum veritatem ab Eccleſiæ conſenſione adcerſit.* Febronius, *ceterique hujus opinionis defenſores, quæ inter ſe repugnant, docere convincuntur.*

I. ETſi argumentorum, quæ adduximus, magna vis eſt ad ſuadendam, atque adeo demonſtrandam *Romani* Pontificis *ἀσφάλειαν*, facile tamen eludere quis illa poſſet, Eccleſiæ conſenſionem objiciens, qua fiat, ut quæ ille definierit, ſuſcipiantur, ſuſcepta firmentur, atque inerrantiæ privilegium obtineant. Ne igitur nobis adverſarii elabantur de manibus, hæc eſt illis rimula obſtruenda. Ac primum conſiderari velim, hoc eorum dogma, quo *Romani* Pontificis definitiones erroris expertes futuras, ſi ad eas Eccleſiæ conſenſus adceſſerit, non antea, adfirmatur, cum Primatus fine pugnare. Quum enim Primatus ob firmandam, conſervandamque unitatem ac maxime in fide conſtitutus a Chriſto ſit, debet utique eſſe per ſe ſe ſufficiens ad hunc finem obtinendum. Meminerit *Febronius ſe pro prin-*

cipio ſtatuiſſe (1), *omnia illa & ſola eſſe primogenea, & eſſentialia jura primatus, ſine quibus unitas non poteſt ſervari*: Sine auctoritate vero ad obtinendam unitatem per ſe ſufficienti ſervarine unitas poſſet? At ſi Eccleſiæ conſenſu Pontificia in rebus fidei definiendis auctoritas indigeret, ut eæ definitiones erroris periculo vacarent, non eſſet illa ad unitatem in fide obtinendam per ſe ſufficiens, ſed conſentientis Eccleſiæ præſidio ad id opus haberet. Anne enim poſſet Pontifex ad unitatem doctrinæ fideles cogere, niſi ipſa illa doctrina certa omnino eſſet, nullique errori obnoxia? Unde ergo *infallibilis* eſſet Pontificis definitio, inde ad obtinendam in ea unitatem haberet vim omnem atque efficacitatem. Non igitur apta per ſe ac ſufficiens in finem, cujus gratia Primatum vel ipſi adverſarii inſtitutum concedunt, eſſet *Romanorum* Præſulum in Eccleſiam auctoritas. Vel ergo negandum eſt, primatum ob conſervandam in Eccleſia potiſſimum fidei unitatem fuiſſe inſtitutum; vel ſi hoc negare vetat cum Patrum traditio, tum Eccleſiæ doctrina, quam & adverſarius amplectitur, fatendum profecto eſt, *Romanum* Pontificem ea fuiſſe auctoritate inſtructum; ut ſi quid definiat, ad exigendam & conſervandam fidei unitatem alieno præſidio

(1) *T. I, cap. II. §. 4. pag.* 104.

ſidio non egeat, ſeu Eccleſiæ qui adcedat conſenſu.

II. Atque hæc fuit quidem conſtans, perpetuaque Eccleſiæ doctrina. Hæc certe in vetuſtiſſimo, quod *Leonianum* appellant propterea quod non pauca continent a *Leone Magno* perſcripta, Eccleſiæ *Romanæ* Sacramentario leguntur in præfatione Miſſæ XIV, diei natalis Apoſtolorum *Petri* & *Paulli*, „ Qui (*Deus*) ſecundum promiſſionis tuæ „ inviolabile conſtitutum Apoſtolicæ confeſ- „ ſioni ſuperna dignatione largiris, ut in „ veritatis tuæ fundamine ſoli datæ nulla „ mortiferæ falſitatis jura prævaleant . . . . „ ipſaque ſit ſacri corporis ubique vera com- „ pago, quæ te diſpenſante devota ſubſe- „ quitur, quidquid ſedes illa cenſuerit, „ quam tenere voluiſti totius Eccleſiæ prin- „ cipatum". Notanda præſertim verba *Te diſpenſante*, ideſt inſtituente, *devota ſubſequitur quidquid Sedes illa cenſuerit*: quæ repetita etiam in præfatione Miſſæ XIX, non ad unam *Petri* confeſſionem, ſed ad omnem *Romanæ* Sedis doctrinam, atque definitionem fidei proculdubio pertinent. Similis ſententiæ inſeritur etiam in Præfatione Miſſæ XX. in qua eadem unitatis fidei neceſſitas his verbis innuitur: *Qui ut hanc ſedem regimen totius Eccleſiæ efficeres, & quod hæc prædicaſſet, oſtenderes ubique ſervandum. Romanæ* fidei eruditio, quæ a SS. Apoſtolorum

Petri & *Paulli* prædicatione manavit, *ſicut per eos ab ipſa veritate* (ideſt a Chriſto) *ſuſcepta poſteriſque* (*Romanis* Pontificibus in *Romana* Cathedra ſuccedentibus) *mandata eſt; ita iiſdem ſuffragantibus intemerata perdurat*: uti traditur in præfatione Miſſæ nonæ. Tum in præfatione Miſſæ decimæ eidem *Romanæ* ipſorum Apoſtolorum *eruditioni*; ſeu doctrinæ fidei in totum orbem diffuſæ ea unitatis vis & prærogativa *jure Apoſtolici principatus* commemoratio tribuitur, ut quod ex Apoſtolica *Romanæ* Sedis traditione ad poſteros tranſmiſſa, & in iiſdem conſervata manavit, *Chriſtianæ devotionis ſequeretur univerſitas*, *ſalubrique compendio & hi*, *qui ab illorum tramite deviaſſent*, *haberentur externi*, *& tantummodo filii veritatis exiſterent*, *quis a principali* (ideſt *Romana*) *nullatenus traditione diſcederent*. Non minus perſpicua ſunt S. *Gelaſii* verba in Commonitorio ad *Fauſtum* (2): *non veremur ne apoſtolica ſententia reſolvatur*, *quam & vox Chriſti*, *& majorum traditio*, *& canonum fulcit auctoritas*: *ut totam potius Eccleſiam ſemper ipſa dijudicet*. Si Eccleſia Chriſto inſtituente SUBSEQUITUR quidquid Sedes *Romana* cenſuerit; ſi *jure Apoſtolici* Principatus ita res conſtitutæ ſunt, ut quod ab Apoſtolica Sede definiatur, *Chriſtianæ devotionis ſequeretur univerſitas*; ſi Apoſtolica reſolvi nequit ſententia, *quæ totam*

potius

(2) *T. III. oper.* S. Leon. *edit.* Ball. *col.* 338.

potius Eccleſiam ſemper ipſa dijudicet; fieri ne poſſit, ut a ſubſequente Eccleſiæ, quæ dijudicari debet, adſenſu Apoſtolicæ definitiones robur, & ἀσφαλείας prærogativam adcipiant? *Auguſtinus* idem aperte indicat, qui de damnatis *Pelagianorum* erroribus hæc ſcribit ad *Optatum* (3): *Cujus* (hæreſis) *vel auctores, vel certe acerrimi notiſſimique ſuaſores, quum* Pelagius *&* Cœleſtius *exſtitiſsent, Conciliorum Epiſcopalium vigilantia in adjutorio Salvatoris, qui ſuam tuetur Eccleſiam, etiam a duobus venerabilibus Antiſtitibus Apoſtolicæ Sedis, Papa* Innocentio, *& Papa* Zoſimo, *niſi correcti etiam egerint pœnitentiam, toto Chriſtiano orbe damnati ſint*. " Animadverte heic, inquit *Charlaſius* (4), prolata *Romanorum* Præſulum ſolemni ſententia, dam-
,, nationem in toto orbe factam cenſeri;
,, nondum enim Eccleſiæ univerſæ conſen-
,, ſus adceſſerat, quum nondum conſtaret;
,, an Epiſcopi encyclicas Summorum Pon-
,, tificum litteras adcepiſſent. Addit enim
,, *Auguſtinus: De quibus exempla recentium*
,, *litterarum, ſive quæ ſpecialiter ad* Afros,
,, *ſive quæ univerſaliter ad omnes Epiſcopos*
,, *de memorata Sede manarunt, ne forte ad*
,, *veſtram Sanctitatem nondum pervenerint*,
,, *vobis curavimus mitti ab eis fratribus, qui-*

(3) *Ep.* 157.
(4) *De libertat. Eccleſ.* Gallic. *lib. VII. cap.* 17. *n.* 7. *pag.* 462.

„ *bus & has litteras, ut tuæ venerationi di-*
„ *rigerent, dedimus*“. Eadem tradunt, antiquiſque exemplis confirmant *Eutherius Thyanenſis* Epiſcopus, & *Helladius Tharſenſis* in epiſtola ad *Xyſtum* III., ubi ajunt (5): *olim ſiquidem ſæptus jam, ex* Alexandria *hujuſmodi hæreticis zizaniis inſurgentibus ſuffecit veſtra apoſtolica Sedes per univerſum tempus illud ad mendacium convincendum, impietatemque reprimendam &c.* Magna enimvero Apoſtolicæ Sedis gloria, ſi ad id *ſuffeciſſet* ex Eccleſiæ conſenſu, qui ſi ad cujuſcumque Epiſcopi decreta adcedat, ea quoque ſumma ad impietatem reprimendam efficacitate præſtaret. *Suffeciſſe* ergo intelligunt per ſe ſe, quin id adſentientis Eccleſiæ auctoritati debuerit.

III. Plurimum autem ad noſtram confirmandam ſententiam ea conſideratio valet, quæ hujus jactati conſenſus indolem detegit. Nimirum ut Pontifex aliquid fide credendum Eccleſiæ proponit, illud Eccleſiæ uti fidei dogma ſuſcipere omnino debet; ne (quod abſit) errare illam contingeret. Liber itaque non eſt ejuſmodi conſenſus; neceſſarius eſt, atque coactus, qui propterea Pontificis definitionibus vim minime tribuat, ſed ipſe ſit earum vi quodammodo expreſſus. Ipſis œcumenicis Conciliis eam eſſe impoſitam legem, ut *Romanorum* Pontificum decretis adſentiantur, ſatis declararunt

(5) *T. I. epiſt. Rom. Pontific. Conſt. edit. col.* 1246.

runt *Epheſini* Patres, dum ſe *Cæleſtini* litteris *coactos* ad *Neſtorii* condemnationem profeſſi ſunt. Quid mirum ſi & Eccleſia cogatur diſperſa, in quam adverſarii multo majorem quam in congregatam, Pontificibus poteſtatem tribuunt. Exempla definitionum *Innocentii*, *Zoſimi*, *Cæleſtini*, *Leonis*, aliorumque ſubſequentium Pontificum, qui ad ſubſcriptiones Epiſcopos coegerunt, notiſſima ſunt. Cogere enim ad ſubſcriptiones, eſt cogere ad conſenſum: hæc vero coactio ante Eccleſiæ conſenſum fuiſſet injuſta, ſi Apoſtolica auctoritas, ut legitimam vim obligandi haberet, indigeret præſidio, ſeu conditione conſenſus.

IV. " Hanc quidem conditionem, inquit *Ballerinius* (6) non minus evidenter reſpuit „ S. *Irenæus* eo teſtimonio, quo neceſſita„ tem conveniendi, ſeu conſentiendi cum *Ro*„ *manæ* Eccleſiæ fide omnibus undique fide„ libus, omnibuſque Eccleſiis impoſitam, „ non in conſenſum aliarum Eccleſiarum „ retulit, ſed in *potentiorem principalitatem*, „ ideſt in potentiorem auctoritatem pro„ priam primatus, quæ ipſam conſenſus ne„ ceſſitatem ſeu obligationem adfert. Pri„ matus, qui vi ſua hanc obligationem im„ ponit, vi ſua exigit ipſum conſenſum; „ neque hæc vis exigendi conſenſus deduci „ poteſt ab ipſo conſenſu, quem quum exi-

 „ git,

(6) *De poteſt. Eccleſ. pag.* 255.

„ git, producit, ne hic conſenſus ſui ipſius
„ cauſſa ſimul ſit & effectus. Adeo vero
„ hanc primatus auctoritatem vim habere
„ per ſe ſufficientem credidit *Irenæus*, nul-
„ loque aliarum Eccleſiarum conſenſu indi-
„ gere, quo ad unitatem obligaret omnes,
„ ut aliarum conſenſum inquirere & cogno-
„ ſcere neceſſarium non duxerit (quum om-
„ nium fidem ac traditionem inquirere at-
„ que cognoſcere nimis eſſet longum & fe-
„ re impoſſibile); ſed ſatis eſſe crediderit
„ unam *Romanæ* Eccleſiæ fidem cognoſcere,
„ quæ quum ſola per ſe tanta vi prædita
„ ſit propter *potentiorem principalitatem*, ideſt
„ ratione primatus, ut omnibus Eccleſiis
„ neceſſitatem unitatis & conſenſus imponat,
„ hac una fide cognita, aliarum omnium
„ conſentiens traditio & fides ſimul cogno-
„ ſcitur. Non ergo vim cogendi omnes ad
„ unitatem *Irenæus* deduxit ex iſtarum con-
„ ſenſu, quem nec inquirere nec cognoſce-
„ re opus eſſe putavit; ſed hunc conſen-
„ ſum ex vi coactiva *Romanæ* fidei atque
„ primatus deducens, vim per ſe ſufficien-
„ tem ad obligandum omnes ipſi *Romanæ*
„ fidei & primatui adtribuit."

V. Quid porro ſi adverſantis ſententiæ difficultates atque incommoda perpendantur? Nemo illa melius novit, quam *Gallicana* Eccleſia ob maximas turbas, quas factio *Queſnelliana* adverſus Conſtitutionem *Unigenitus* exci-

excitavit. Fac omnibus ratum in *Galliis* firmumque, ut ante annum 1682., fuiſſet, *Romanos* Pontifices, ut aliquid definiunt, infallibiles eſſe; nullus certe iis cavillationibus locus fuiſſet, quas dum rebelles, ac pugnaces vitiligatores adripuere, Eccleſiæ damnationi ſeſe ſubducere conati ſunt. At quoniam res ad Eccleſiæ conſenſionem devoluta eſt, quot captionibus, ac ſubdolis artibus Pontificiam Conſtitutionem ſin minus infringere, eludere certe ſtuduerunt. Eccleſiæ adceptionem in dubium vocarunt; ubi hanc editis ex omni natione Epiſcoporum ſuffragiis ſe poſſe de medio tollere deſperarunt, Epiſcopos non fuiſſe in judicando liberos obganniere; tum accuſarunt Epiſcopos ipſos, quod neque accurato rerum examine, neque uniuſmodi judicio uſi ſint; Epiſcoporum præterea adceptionem canonicam non fuiſſe, ut quæ in Provincialibus Synodis non fuerit conſtituta, expoſtularunt. Quod ſi ſuper ea conſtitutione, cujus adceptio tot monumentis teſtata erat, tot exortas vidimus atque etiamnum videmus concertationes, an umquam litigandi finis erit, & reprimendæ hæreticorum audaciæ, niſi in uno eoque infallibile *Romani* Pontificis judicio ſiſtamus? Scio equidem, hoc etiam poſito non defuturos ſibi Novatores, quin Pontificiis conſtitutionibus aut nefaria impudentia calumnientur, aut dolo malo obe-

dire

dire detrectent. *Pelagianorum* exempla, quid hæreticorum pervicacia poſſit, nos docent. Negari tamen non poteſt, ad eorum prævertendas, diſijcendaſque fraudes multo expeditiorem eſſe *Romani* Pontificis, ſi in definiendis dogmatibus falli neſcius ponatur, auctoritatem, quam Eccleſiæ conſenſum quem ſi exſtare adverſus hæreticos probandum tibi ſit, pene infiniti laboris opus adgrediare, atque ubi tandem adeſſe oſtenderis, innumeris fere exceptionibus obviandum tibi erit. At, inquies, fidei regula eſt exterior Eccleſiæ deciſio, credendumque eſt, Spiritum Sanctum ſemper ore Epiſcoporum loqui, quando cum ſuo Capite quidpiam definiunt, vel definitionem ab eo latam amplectuntur, vel etiam quum ſibi in iis, quæ populos ſuos edocent, invicem conſentiunt. Nec porro permittet Deus, ut ab ullo vel inſipiente hæc Paſtorum conſenſio, exteriorque illa Eccleſiæ deciſio ignoretur. Verum hæc duo, quæ *Ebredunenſis* Archiepiſcopus *Tencinius* & *Meldenſis* Epiſcopus de *Biſſy* inculcant, multo facilius in noſtro ſyſtemate, quam in adverſo intelliguntur. Si enim Pontifex aliquid definiat, liberum Eccleſiæ, ac corpori Paſtorum non erit ab ea definitione diffidere, quiſque igitur quum certo ſciat, errare non poſſe Eccleſiam (erraret autem, niſi ſui Capitis definitioni ſubſcriberet) ſtatim neceſſario colliget, adeſſe exterio-

rio-

riorem illam Eccleſiæ deciſionem, conſenſumque Paſtorum, unde tutiſſima credendi regula emergat. Verum ſi Epiſcopis, atque adeo Eccleſiæ a Pontificis definitionibus diſſentire liceat, uti profecto in adverſariorum ſententia liceret, ſi nempe (quod contingere poſſet) eas definitiones cum ſacris litteris, ac Patrum traditione pugnare diligenti examine conſtaret, quanto difficilius erit, exteriorem Eccleſiæ deciſionem, conſenſumque Epiſcoporum certo cognoſcere, quum id ex Eccleſiarum maxime inter ſe diſſitarum factis ac monumentis ægerrime parabilibus pendeat. Quid ſi vero magna inter Epiſcopos ſuboriatur diſſenſio? An ita facile etiam rudibus erit noſſe, a qua parte major ſtet Epiſcoporum numerus? Cogita quantis cum ſalebris doctiſſimi viri confligentur, ut *Arrianam* perfidiam in *Ariminenſi* Concilio victricem fuiſſe a majore diſperſorum Antiſtitum numero victam oſtendant. Hæc omnia quæ ſane maxima ſunt, incommoda a noſtra abſunt ſententia.

VII. Multa ſunt tamen, fateor, in recentioribus *Gallicanæ* Eccleſiæ monumentis, quæ hiſce occurrere incommodis videantur. Primo enim *Galliarum* Antiſtites *ſine cunctatione* ſuſcipere ſe *Romanorum* Pontificum Conſtitutiones gloriantur (7). Addunt, illis deberi

(7) " Si le jugement de l'Egliſe de *Rome* me condamne

beri *plenam*, *perfectam*, *omnimodam* (8) *obedientiam*. Hanc autem cum Illuſtriſſimo *Languetio* ita intelligunt, ut non exterius dum-taxat

„ mne, vous m' y verrez ſoùmis DANS L' INSTANT, „ a l' exemple de feu M. de *Fenelon* Archevèque de *Cambray*, et ètre le premier a rèconnoître et a publier hautement, que je me ſuis trompè". Ita a. 1730. in epiſtola ad Epiſcopum *Montiſpeſſulani* ſcribebat *Maſſilienſis* Epiſcopus. *Fenelonius* quem heic memorat *Maſſilienſis* Epiſcopus, ut *Romæ* adcepit decretum *Innocentii* XII. quo ejus liber, ac tres ſupra viginti ex illo excerptæ propoſitiones configebantur, *ſans balancer un inſtant*, ut perhibent Acta *Viennenſis* Conventus a. 1699. celebrati [*Memoire du Clergè* T. I. *pag.* 417.], librum ſuum, omniaque in illo contenta damnavit. Ipſe Eminentiſſimus de *Noailles*, qui a. 1695. die 23. Junii non ſolum *Queſnellii* librum erroreſque probaverat, ſed magnificentiſſimo elogio fuerat proſequutus, quum ad *Ludovicum XIV*. Regem delata fuiſſet die XXIV. Septembris *Clementis* XI. Conſtitutio *Queſnellii* librum erroreſque proſcribens, XXVIII. ejusdem menſis die paſtoralem epiſtolam emiſit in lucem, ut adprobationem ſuam revocaret, librumque adeo a ſe commendatum a Fidelium ſuæ curæ concreditorum manibus eriperet. „ Nous ne voulons pas, inquit ille, PERDRE UN MOMENT pour revoquer l' approbation, que nous lui avons donnèe dans un autre diocèſe, òu nous le trouvàmes autoriſè par nòtre Prèdeceſſeur. Nous nous ſentons ègalement preſsè d' acquitter la promeſſe, que nous avons faite d' ètre les premiers a abandonner ce livre dès que le Pape le condamneroit, et de ſatisfaire a l' obligation, òu nous ſommes par toutes ſortes de raiſons, de tèmoigner nòtre reſpect, et nòtre ſoumiſſion pour le Chef viſible de l' Egliſe."

(8) *Bellicenſis* Epiſcopus Mandem. pour la publicat. de la Conſtit. *Vineam Domini* 1705. *Nous la recevons avec le profond reſpect*, *et la* SOUMISSION PARFAITE *due au Chef viſible de l' Egliſe*. Eodem nomine utitur *Vapricentis* Antiſtes in Paſtorali documento pro eadem Conſtitutione *Vineam* &c. promulganda. At D. *Abelly* *Rutbenenſis* in ſuo Tractatu *de obedientia debita Rom. Pont.* [p. 118.] hoc aliud uſurpat UNE ENTIERE SOUMISSION D' ESPRIT.

taxat oris, ſed interius quoque & mentis obſequium, atque illud integrum, nulliſque coercitum exceptionibus dogmaticis hiſce decretis adhibeamus (9). Tantum vero abeſt, ut exiſtiment poſſe aliter, quam Pontificum *Romanorum* definitiones præſeferant, quempiam ſentire, ut debere nos doceant illorum judicio noſtrum demiſſe ſubijcere (10), immo & in captivitatem redigere omnem intellectum in obſequium Chriſti, quem *Romanus* Pontifex præſefert (11), ut ne au-

(9) in Epiſtola ad Epiſcopos *Engoliſmens*. pag. 15. „ le mot d' *obedientia omnimoda* ſignifie prèmièrement une „ obèiſſance, qui ſoit *entière* quant a la maniere d' obeir, „ c' eſt-a-dire, que l' obeiſſance ne doit pas ètre ſeulement „ extèrieure et de bouche, elle doit auſſi ètre de l' eſprit „ et du coeur, elle doit exclurre toutes les actions, et „ tous les ſentimens, qui altereroient la perfection d' une „ vertu, qui doit ètre chère a tous les Chrètiens, et qui „ doit ètre plus parfaite dans le coeur d' un Evèque, par„ ce qu' il faut, qu' il ſoit lui-mème le modele de tou„ tes les vertus, qu' il doit enſeigner a ſon Peuple. Ce „ mot ſignifie encore une obèiſſance *entiere* par rapport au „ dècret auquel on obeit, et cette obeiſſance pour ètre „ telle doit exclurre le partage, les reſtrictions, et les „ reſerves“.

(10) Idem Languetius Prèmiere lettre a l' Eveque de Boulogne p. 2. *J' enſeigne a ſoùmettre humblement ſes lumièrès a celles du Vicaire de J. C. notre Pere et nòtre Superieur commun . . . . Voila le fonds de ma doctrine et l' abrègè de mes principes*.

(11) Fenelon. *Mandem. pour la public. de la Conſtit*, Vineam Domini *n.* 18. “ Que la prèſomption humaine ſe „ taiſe apres que l' autoritè de St. *Pierre* Chef des Apòtres confirmèe par l' oracle divin, a parlè : que non ſeu„ lement elle ſe taiſe ; mais encore qu' elle reduiſe ſon „ entendement en captivitè pour le ſoumettre a Jeſus„ Chriſt, que le Pontife Romain rèpreſente. “

ne audire quidem liceat quidquam, quod hujus decretis adverſetur (12). Quare ajunt dum de capitibus fidei a *Romano* Pontifice jam definitis agitur, non aliud ipſis ſupereſſe judicium, quam quod adhæſione continetur, non autem juridicum, quo cum Scripturis & traditione Pontificis decretum comparetur (13). Eo etiam *Galli* Antiſtites deveniunt, ut dogmaticas *Romanæ* Sedis Conſtitu-

(12) *Arelatenſis* Archiep. *Mandem. pour l' acept. de la Conſtit.* Unigenitus " il ne nous eſt pas permis de rien ècouter, qui ſoit contraire aux dècisions du Souverain „ Pontife."

(13) Aliqua in hanc rem in ſuperiore diſſertatione protulimus *Gallorum* teſtimonia, cum primis vero illud *Fenelonii* in celebri conventu, in quo *Innocentii* XII. decretum adverſus ejuſdem *Fenelonii* librum *Maximes &c.* fuit ſolemniter adceptum: " le Pape ayant jugè cette cauſe [*des maximes des Saints*] les Evèques de la Province quoi„ que juges naturels de la doctrine, ne peuvent dans la „ prèſente aſſemblèe, et dans le circoſtances de ce cas „ particulier [poſt Romani ſcilicet Pontificis definitionem] „ porter aucun jugement, qu' un jugement DE SIMPLE „ ADHESION a celui du S. Siege, et d' acceptation de „ ſa Conſtitution ". Hinc *Cabilonenſis* Epiſcopus [*première lettre en rèponſe a celle de Mr. de Cruge*] " il vint „ enfin, inquit, le Jugement [Conſtitutio *Unigenitus*], „ les Evèques, a quelques-uns près, y joignirent le leur, „ et de la dècision du Chef ils en firent PAR UNE AD„ HESION UNANIME leur propre dècision, comme IL „ S' EST TOUJOURS PRATIQUE', quand le juge„ ment du Pape prècede celui des Evèques". Immo nonnulli Epiſcopi negant, ſe in iis, quæ a *Romano* Pontifice definita jam ſint judices eſſe. Sic Epiſcopus *Atrebatenſis* in Epiſcopali Provinciæ *Cameracenſis* conventu, inquiunt monumenta Cleri *Gallicani* [*T. I. pag.* 464.] " a reprè„ ſentè, qu' il ne prètend pas ici agir comme juge. A „ Dieu ne plaiſe qu' il croit l' ètre d' une choſe dècidèe

„ par

ſtitutiones antequam eas vel ab univerſa Eccleſia, vel etiam a majore Epiſcoporum numero adceptas norint, aut noſſe poſſint, veluti certiſſimas Fidei regulas proponant. Prodierat *Romæ* XVI. Julii a. 1705. *Clementis* XI. Conſtitutio: *Vineam Domini*: Clerus tamen *Gallicanus* in generali *Pariſienſi* Conventu, qui menſe Auguſto celebratus eſt, non ſolùm illam communi conſilio promulgandam, in ſuiſque Eccleſiis & diœceſibus exequutioni mandandam cenſuit, præſcriptis in rebelles, atque inobedientes pœnis cenſuriſque Canonicis, ſed excitatos in *Gallia* tumultus Romani *Pontificis auctoritate* jam fuiſſe *compreſſos* pronunciavit; jam tum *certum* habebat *omnes cavillationes in erroris patrocinium excogitatas Apoſtolicæ Sedis judicio*

„ par le S. Siège; mais dèclarer ſes ſentimens, s' unir au „ S. Pere, adhèrer à ce qu' il a ſi ſagement et ſi judi„ cieuſement cóndamnè". Quæ quidem de judicio & juridico, & auctoritatis intelligenda ſunt. Nam ut *Rutbenenſis* Antiſtes D. de *Saleon*, in l'aſtorali documento pag. 292. " Les Evèques ſont par leur caractère non-ſeulement „ dans les Conciles en tous tems et en tous lieux, les „ juges de la Foi, et lorſqu' il s' agit d' accepter une „ dècision du Pape et mème celle d' un Concile ecumeni„ que, loin de ſe dèpouiller de cette qualitè de juger, ils „ en exercent, comme nous l' avons dit ailleurs, la fon„ ction". Teſte enim *Languetio* [*Troiſieme Avis num.* 71.] *lors mème, que nous adhèrons au jugement du S. Pere, nous exerçons en cela mème le miniſtere, que nous avons reçu de Dieu*. Cur hoc? quia, inquit *Cameracenſis Fenelonius* in ſuo anni 1699. Provinciali conventu, *qui dit* ADHERER *a un jugement dit former un jugement interieur, par le quel on ſe conforme à celui, au quel on adhère*, idque ex miniſterii juribus.

cio Eccleſiarum pacem atque concordiam gratulabatur, atque in ſolemni *Clementis* decreto *Petri* judicium *ipſius ore loquentis* venerabatur (14). Enimvero Clero *Gallicano* dum hæc XXII. die Auguſti profitebatur, exploratumne eſſe poterat, Conſtitutionem editam 16. die ſuperioris Julii fuiſſe jam ab univerſa Eccleſia, aut etiam a majore Epiſcoporum numero ſuſceptam? etiam (ne *Indos*, aut *Americanos* memorem) in *Polonia*, etiam in *Illyrico*, etiam in *Hiſpaniis*, ac *Luſitania?* quo ſcilicet illius Conſtitutionis notitia tam brevi dierum ſpatio vix perferri potuerat. Atque hæc equidem ejuſmodi ſunt, ut incommoda, quæ ex adverſa ſententia conſequi animadvertebamus, fere dimoveantur. Verum ſi quod ſentio, libere edicendum, univerſa hæc, quam a *Gallicanis* Epiſcopis hactenus adcepimus, dogmatum collectio cum ea, quæ tamen poſt Cleri declarationem a. 1682. in *Galliis* obtinet, de fallibili ante Eccleſiæ conſenſum *Romani* Pontificis judicio ſententia manifeſte confligunt. Quis enim ſibi umquam perſuadeat; errori obnoxium haberi debere judicium, quod ſuapte auctoritate ad *omnimodam* obedientiam ipſumque *mentis* obſequium cogat, quod intellectum *in captivitatem re-*

digat,

(14) Vide epiſtolam Cleri *Gallicani* an. 1705. ad *Clementem* XI. & *Proces verbal. de l' Aſſemblée de* 1705. *pag.* 262.

digat, quod *aliter opinari* vetet, quod nulli auctoritatis judicio locum per ſe ſe relinquat, ſe unam *adhæſionem* poſtulet, quod denique etſi nondum cognita eſt, immo ne adcedere quidem potuit Eccleſiæ conſenſio *Petri judicium* prædicetur errores profligantis, pacemque Eccleſiis reſtituentis? Hæc aperte ſibi adverſantur. Quamobrem alterutrum hinc ſequi neceſſe eſt, aut a *Gallicanis* Præſulibus etiam poſt illam Cleri declarationem *Romanorum* Pontificum definitiones *infallibiles* credi, aut eos ſi aliter ſentiunt, cum doctrina, tum ipſa agendi ratione ſecum ipſis pugnare, quumque ad id adducantur, ut e ſalebris, in quas ſua illa Pontificiæ *fallibilitatis* opinio vel invitos pertrahit, tuto emergant, ſatis exemplo ſuo docere, quam infirma, falſa, abſurdaque ea opinio ſit, quæ ſuos defenſores, ut avitam fidem tueantur, ſeque ab hæreticorum laqueis feliciter extricent, tam diſſona, tamque invicem abhorrentia amplecti cogat.

VII. His germana, ſcilicet haud ſatis ſibi conſentanea ſunt, quæ cum *Gerſoni Febronius* tradit. " Licet Pontifex, inquit (15), ,, non ſit omnium controverſiarum *ultimus* ,, judex, ſunt tamen ejus *præcipuæ* in judi- ,, cando *partes*; & quanquam ejus definitio- ,, nes de fide ac moribus non ſint omnino ,, irrefragabiles, ſunt tamen magni apud

(15) *T. I. cap. II. §. 4. n. 4. pag. 107.*

„ omnes momenti, ſolentque ſingulæ privatim Eccleſiæ ſingularem ejus reverentiam „ præſtare, adeo, ut *proviſorie* illis obſequendum ſit, ſaltem, ut ait *Gerſo ad non* „ *dogmatizandum contrarium*, quamdiu Eccleſia non reclamat “. Animadverte heic primo *Febronium* contentum videri obſequio illo externo, quod ne *dogmatizetur contrarium* impediat. At heic *Febronius* non ſolum a *Gallicanis* Præſulibus maxime diſtat, qui obſequium interius, *captivatumque intellectum in obſequium Chriſti* requirunt, ſed præterea ad *Janſenianos obſequioſi ſilentii* adſertores proxime adcedit. “ In exteriori enimvero hujuſmodi obſequio, cui non reſpondeat obſequium, & adſenſus mentis, nonne, inquit *Ballerinius* (16) ſimulationis & mendacii vitium includitur? Quæ nam eſſet iſthæc obedientia atque ſubordinatio hierarchica, quæ ſimulando & mentiendo obſequeretur? Certe unitas fidei, qua ex „ Apoſtolo *captivatur omnis intellectus in obſequium Chriſti*, præter externum obſequium adſenſum interiorem efflagitat, ut „ omnes in materia fidei *idipſum* invicem „ *ſentiamus*, & *idipſum dicamus omnes*. Huic „ ergo unitati in tota Eccleſia ſervandæ ſi „ vis per ſe ſufficiens Apoſtolicæ auctoritati adtributa dicenda eſt; negari non poteſt, definitiones Apoſtolicas obligare ad adſen-

(16) *De poteſt. Eccleſ. pag.* 262.

„ adſenſum etiam internum, ſine quo uni-
„ tas fidei ſervari non poſſet “. Animadverte deinde cum eodem *Ballerinio* (17), quantum hæc ſe ſe mutuo collidant, *proviſorie obſequendum eſſe* Pontificis decretis, ſaltem *non dogmatizando contrarium*, & Eccleſiam *reclamare* poſſe, (*quamdiu non reclamat Eccleſia*). Si enim nemini particulari liceat *dogmatizare* contra definitiones Apoſtolicas, *quamdiu Eccleſia non reclamat*, adeo ut (quod dicit *Febronius*) *proviſorie illis obſequendum ſit*; quomodo fieri poſſit, ut aliquando *reclamet* Eccleſia, quis congrue explicet? Numquam profecto id eveniet, niſi quidam in particulari ante contradictionem Eccleſiæ incipiant ſe ſe opponere, & contra editam definitionem aliquid declarare contra ſuperioris ſententiam, quod particularibus ſaltem illicitum eſſe adverſarii negare non poſſunt. At ſi particularibus perſonis reclamare non licet, licet *particularibus Eccleſiis*, illaque verba *quamdiu non reclamat Eccleſia*, ita intelligenda ſunt, ut *ſufficiat negatio conſenſus univerſalis Eccleſiæ, quam ſufficienter manifeſtat reclamatio plurium, & gravium particularum Eccleſiarum* (18). Fallitur heic iterum *Febronius*, nec ſatis ſibi conſtat; quomodo enim particularibus Eccleſiis licebit *dogmatizare contrarium*, quum ad *obſequendum proviſo-*

(17) *l. c. pag.* 261.
(18) *Febron. T. I. cap.* 5. §. *I. n.* 4. *pag.* 275.

viſorie Epiſcopi maxime teneantur? Quod ſi non licet Epiſcopis, atque adeo particularibus Eccleſiis *dogmatizare contrarium*, poterunt ne umquam reclamare, ut manifeſtent *negationem conſenſus univerſalis Eccleſiæ*? Immo debent, inquit *Febronius*, ſi in Pontificis *eloquio Eccleſiæ ſuam traditionem non recognoſcerent*. At licet ſuam traditionem non *recognoſcerent*, *obſequendum illis eſſet proviſorie*, nec *dogmatizandum contrarium*. Reclamare ergo non poſſent. Deinde *Febronio* ne ſtabimus, an *Irenæo*? Certum hic regulam veræ fidei ab errore diſcernendæ eſſe ſtatuit *Romanæ* Sedis traditionem, qua cum ob primatus vim *potentiorem omnes undique Fideles*, & Eccleſias omnes *convenire neceſſe ſit*, & *in qua ſemper* ab his, *qui ſunt undique*, *conſervata eſt ea*, *quæ eſt ab Apoſtolis traditio*. Non ergo ad ſingularum Eccleſiarum, etſi gravium traditionem *Romani* Pontificis eloquium exigendum eſt, ſed ad *Romani* Pontificis eloquium exigenda Eccleſiarum traditio. Si igitur in Pontificis eloquio ſuam non *cognoſcunt* Eccleſiæ *traditionem* non *jus* illis competit *contradicendi*, ſed falſæ ſuæ traditionis agnoſcere ac repudiare errorem debebunt.

CA-

CAPUT V.

Quid de celeberrima Cleri Gallicani *a.* 1682. *declaratione ſentiendum ſit, cujus hiſtoria ad veritatem a* Febronio *aut diſſimulatam, aut obſcuratam exigitur. Pauca alia refelluntur, quæ* Febronius *magni eſſe momenti exiſtimat ad* Romanorum *Pontificum* ἀσφάλειαν *oppugnandam.*

I. QUam firma ſint, quæ hactenus pro *Romani* Pontificis *infallibilitate* adtulimus, nemo non videt. Horum aliqua in *Antifebronio* produxeram, quorum tamen *Febronius* ne meminiſſe quidem dignatus eſt; num quod apta confutatio animo non occurrerit, Lectorum eſto judicium. Illud ſaltem voluiſſem, ut quoniam Pontificis ἀσφάλειαν ſæpius contemnit, aliquid quod aut *Vigorianum*, aut *Launojanum*, aut *Dupinianum* non eſſet nempe millies a doctiſſimis viris depulſum; ſpeciem tamen veri, aut probabilis rationis haberet, nobis obieciſſet. Sed quidquam hujuſmodi fruſtra quæſivi. Quid enim quæſo opponit? Cleri *Gallicani* declarationem a. 1682. editam, atque a Chriſtianiſſimo Rege *Lodovico* XIV. probatam (1), addit vero (2): *hoc regium edictum* Bb 3 *ſubin-*

(1) T. II. pag. 176.
(2) pag. 177.

ſubinde renovatum fuit, *ſančteque obſervatur*; *ita*, *ut confidenter adſeri valeat*; *ſexcentos in ſola* Gallia (*ut de aliis Regnis nihil memorem*) *Doctores Theologos eſſe*, *qui doctrinas a Clero* Gallicano *adnunciatas quotidie e cathedris doceant*. Nos ergo cogit *Febronius*, ut quid de ea declaratione ſentiendum ſit, libere promamus. *D.* Kauffmans, inquit *Febronius* (3) *Conventum Cleri* Gallicani a. 1682. conſpirationem *vocare præſumit*, *qua decentia*, *viderit ipſe*, *ſed caveat ſibi ſuoque libro a Procuratore generali Regio*: *Decentia* equidem utar, quam mea in ampliſſimam *Gallicanam* Eccleſiam obſervantia poſtulat, ſed quod eſt, dicam; a *Procuratore vero generali regio* poſt *Bellarminiarum Controverſiarum*, Epiſcopalium documentorum, atque adeo Pontificiarum Conſtitutionum notiſſimas exuſtiones non admodum cavendum mihi eſſe video. *Kauffmanſius* dum Conventum illum *conſpirationem* appellavit, fortaſſis non eſſe, cur *caveret ſibi* ſuoque *libro a Procuratore generali Regio*, exiſtimavit, quod ab Eminentiſſimo *Sfondrato* in *Gallia vindicata* (4), a *Charlaſio* (5), a *Petit-Didiero* (6) ſcriptum legiſſet, *totum*, quod in iis comitiis agitabatur, *vindictæ & odio* datum fuiſſe, quin illi Procuratoris generalis Regii indignationem metuerint

(3) *l. c. pag.* 176.
(4) *Diſſert. II. §. I. in fine*
(5) *De libertat. Eccleſ. Gallic. lib. III. cap.* 13.
(6) *De infallibilit. Papæ cap.* 14.

rint. Hoc certum, juſſos Epiſcopos a Rege in *Innocentium* XI. ob Regaliæ cauſſam commoto in Conventum cogi; juſſos declarationem edere, ſive ut in Pontificem, a quo in ea cauſſa Regiam dignitatem lædi cenſebat, veluti clarigatione uteretur, ſive ut Curiam *Romanam* odioſis illis propoſitionibus perturbatam cogitationes a Regaliæ negocio avertere cogeret.

II. Aderant Comitiis Epiſcopi tantum triginta quatuor, *communique* non tamen *unanimi* conſenſu (ſaltem enim *Cameracenſis* Archiepiſcopus D. de *Brias* decreto interceſſit) prodit 19. Martii a. 1682. celebris declaratio quatuor propoſitionibus comprehenſa, æque Regio edicto confirmata fuit. Quid poſtea? Univerſus pæne orbis ingemuit, ac pro *Romani* Pontificis cauſſa in Conventum illum pugnare adgreſſus eſt. In *Belgio* celeberrima *Lovanienſis Univerſitas* plures emiſit in lucem libellos, in quibus Cleri *Gallicani* propoſitiones a communi Eccleſiæ ſenſu abhorrere oſtendebatur. En aliquorum titulos

Ad Illuſtriſſimos & Reverendiſſimos Galliæ *Epiſcopos diſquiſitio Theologico-Juridica ſuper declaratione Cleri* Gallicani *facta* Pariſiis 19. *Martii* 1682. *per quemdam S. Th. profeſſorem*. Leodii apud Henricum Houyoux.

Doctrina quam de Primatu, Auctoritate, ac Infallibilitate Romani *Pontificis tradiderunt*

Lovanienſes *S. Theol. Magiſtri , ac Profeſſores , tam veteres , quam recentiores propriis ipſorum verbis , ac probationibus expreſſa Declarationi Cleri* Gallicani *de Eccleſiaſtica poteſtate nuper editæ oppoſita . Per D. A. A. S. Theol. Profeſſorem*. Leodii 1682.

Mantiſſa celebrium in Belgio , *&* Gallia *Scriptorum , qui tardius , poſt editum nuper , ſuccurrerunt tractatum , cui titulus* : Doctrina quam de Primatu , Auctoritate , ac Infallibilitate Romani Pontificis tradiderunt Lovanienſes S. T. Magiſtri , ac Profeſſores , tam veteres , quam recentiores propriis ipſorum verbis, ac probationibus expreſſa , declarationi Cleri Gallicani de Eccleſiaſtica poteſtate nuper editæ oppoſita , cenſuræque a Sorbona recenter latæ adverſa Per D. A. A. S. Theol. Profeſſorem . *Adceſſit ejuſdem Auctoris diſſertatio de immediata Epiſcopalis & Synodalis Juriſdictionis origine* . Leodii 1683.

III. *Duacena* vero Univerſitas libellum ſupplicem *Gallico* ſermone conſcriptum Chriſtianiſſimo Regi obtulit , ut ne illas propoſitiones docere ſui Profeſſores cogerentur . Aliqua ex eo libello proferam , ut in appellata *Mantiſſa* (7) latine reddita invenio . „ Octo circiter menſes ſunt , quod zelus , „ quo erga veſtræ Majeſtatis ſervitium feri„ mur, compulerit nos ad reverenter, om-

„ ni-

(7) *pag.* 16.

„ nique reſpectu poſſibili ipſi exponendam
„ ingentem averſionem , qua ſui omnes fi-
„ deles ſubditi, viventes in hac patria ſuæ
„ coronæ reunita deteſtantur doctrinam in
„ Cleri *Gallicani* declaratione ſuper poteſta-
„ te Eccleſiaſtica contentam. Eam adfir-
„ mant, in his partibus prorſus inauditam.
„ Ubi non ſecus ac errores ſemper fuerunt
„ perſtrictæ opiniones illæ, quæ abſolutum
„ ſummi Pontificis Primatum ac infallibili-
„ tatem convellunt: Quam tanta huc uſque
„ veneratione ſuſpexerunt, ut ſchiſmaticis
„ ſe ſe adnumerandos credidiſſent, ſi de ſu-
„ prema inſtituti a Jeſu Chriſto Vicarii au-
„ ctoritate ad definiendum, quæ ſana ac ve-
„ ra, quæ falſa ſit & mala doctrina. Nec
„ vident, quo pacto deinceps ſine iſtius
„ ſuæ ſententiæ ſubſidio *Janſeniſtarum*, eis
„ ingerentium, quod *Janſenii* dogmata non
„ per generale aliquod Concilium, ſed per
„ ſolos Papas fallibiles, erroribuſque obno-
„ xios fuerint condemnata, inſultibus reſi-
„ ſtere valebunt. Et quamvis ad quietandos
„ eorum animos, videatur Cleri *Gallicani*,
„ quem perſonæ eruditione ac virtute adeo
„ illuſtres conſtituunt auctoritatem debere
„ ſufficere: attamen reponunt obſtringi ſe
„ ad nihil minus deferendum contrariæ;
„ quam plurium Epiſcoporum, Prælatorum
„ Doctorum, infinitoque propemodum cele-
„ berrimorum per omnem Europam Scri-

„ pro-

„ ptorum numero, qui oppoſitam dicti Cle„ ri declarationi doctrinam tradiderunt, im„ mo aliqua ejus puncta erroribus deputant. „ Et uti difficillimum eſt, opinionem, cui „ quis tamquam doctrinæ indubitatæ innu„ tritus eſt, mutare; evidens præterea, ac „ extra controverſiam, neminem unum poſ„ ſe contra propriam agere conſcientiam „ niſi peccando, ea propter omni ſollicitu„ dine inquiſivimus, quod objectionibus a „ magna hominum cujuſcumque conditio„ nis, multitudine undique congeſtis ſatis„ facere liceat. Eam ob cauſſam doctiores „ Europæ Auctores, qui ingentibus volu„ minibus ſuam poſteritati doctrinam conſi„ gnarunt, perſcrutati ſumus, ut medium „ quodpiam ad pacandas tam noſtras, quam „ aliorum conſcientias adſequeremur: ſed „ hactenus deprehendimus nullum &c. Et „ quod plus eſt. Nullam omiſimus curam, „ & ſtudium ad inveniendum modum do„ cendi, ac ſuſtinendi præfatam declaratio„ nem. Conſuluimus ſapientiores tam Re„ gularium, quam Sæcularium Theologos, „ & needum unam aliquam ſolidam com„ perire potuimus rationem, ad eam for„ mandam conſcientiam, quæ dictet, fas „ nobis eſſe, ac licitum, prædictas docere „ propoſitiones, & quas omnes adprobare, „ noſtra neutiquam permittit conſcientia. &c. „ Unde omni, qua poſſumus, ſubmiſſione

„ Ma-

„ Majeſtati veſtræ ſupplicamus, ut nos ex-
„ cuſatos habeat a tradenda ac ſuſtinenda
„ doctrina directe adverſa illi, quæ in hac
„ ſemper patria fuit recepta, & tradita in
„ hac Academia: quæ ruinæ periculo expo-
„ nitur, ſi in omnem in poſtrema congre-
„ gatione declaratam a Clero *Gallicano* ſen-
„ tentiam ire cogatur: quum major ejus pars
„ malle videatur, ſcholas deſerere, quin im-
„ mo & omni promotioni renunciare ac di-
„ gnitati, quam illis ſe ſe ſubmittere opi-
„ nionibus, quæ cum ſuis conſcientiis pu-
„ gnant. Et monſtrat experientia, jam in-
„ de ex quo Veſtræ Majeſtatis edictum in
„ Acta Academia relatum fuit, neminem
„ unum ad ullum in Theologica Facultate
„ gradum conſcendiſſe, eos vero, qui eum
„ in finem huc ſe contulerant, receſſiſſe &c.“
Tali laudabiliſſimæ modeſtiæ ſtylo animorum ſuorum ſenſa exprimentes *Duaceni*, Regiique edicti exequutionem deprecantes negarunt liberum ſibi eſſe (ſi conſcientias ſuas ſalvas velint) a trito agnitæ ac ſtabilitæ veritatis tramite vel latum unguem deflectere, adcepta a majoribus per longiſſimam continuæ ſucceſſionis ſeriem dogmata de ſuprema ſummi Pontificis in univerſam Eccleſiam auctoritate, judiciique ſui in rebus fidei indubitabili infallibilitate abijcere, & contraria Cleri *Gallicani* commenta amplecti. Quumque vel ſic proficerent, ſuſtinuerunt equidem

conſtantiam ſuam, & ſcholarum occluſione, & nonnullorum exilio mulctati.

IV. Apud *Hiſpanos* res vehementius acta eſt. Nam ſupremi Fidei Quæſitores a. 1613. decretum ediderunt, quo ſingulæ propoſitiones peculiari cenſura notabantur. In *Hungaria* quoque a Nationali conventu, quem *Georgius Szelepcheny* a. 1686. coegerat, propoſitiones illæ damnatæ fuerant (8). Audi Patrum cenſuram. " Quæ quidem propoſi-
,, tiones auribus Chriſtianis abſurdæ & pla-
,, ne deteſtabiles, quum per *Hungarici* quo-
,, que Regni Provincias a Satanæ Miniſtris
,, diſſeminatæ ſint, eo fortaſſe conſilio, ut
,, perduellioni, & ceteris malis inteſtinis
,, pabulum & fomentum ſuppeditent, & in-
,, cautis fidelium animis blanda pietatis ſpe-
,, cie ſchiſmaticum virus inſtillent: Nos,
,, omiſſa in præſens cura eas confutandi,
,, quum perpetua Sanctorum Patrum tradi-
,, tione, œcumenicorum Conciliorum decre-
,, tis, & apertis ipſius Divini verbi teſti-
,, moniis ſatis exploſæ confutatæque ſint,
,, quamvis nonnulla Scripturæ loca Aucto-
,, res propoſitionum in ſuam ſententiam calli-
,, da, & falſa interpretatione detorqueant;
,, neque deſint inſignes Theologi, qui has
,, partes ſtrenue exequantur; Prædeceſſorum
,, noſtrorum veſtigiis inhærentes, qui in hu-
,, juſmodi caſibus unanimi conſilio & ſpiri-
tu no-

(8) *T. II. Concil. Hungar. pag.* 440.

„ tu noxias doctrinas, & in fide periculo-
„ ſas proſcripſerunt . . . Dei nomine invo-
„ cato, & præhabito, ea meliori forma,
„ qua per temporis & loci difficultatem li-
„ cuit, diligenti examine, & deliberatione
„ matura, cum Venerabilibus Fratribus Coe-
„ piſcopis noſtris, Abbatibus, Præpoſitis,
„ Capitulis, aliiſque compluribus Theolo-
„ giæ Profeſſoribus, & Sacrorum Canonum
„ ſcientia præſtantibus viris, præfatas qua-
„ tuor propoſitiones, configimus, & pro-
„ ſcribimus, & univerſis ipſius Regni Chri-
„ ſtifidelibus interdicimus, ac prohibemus,
„ ne eas legere vel tenere, multo minus
„ docere audeant, donec ſuper eis prodie-
„ rit infallibile Apoſtolicæ Sedis Oraculum,
„ ad quam ſolam divino immutabili privi-
„ legio ſpectat de controverſiis fidei judica-
„ re". Ipſa *Pariſina* Facultas a ſuſcipienda Cleri declaratione ſe alienam ſatis indicavit; vi tamen *Pariſienſis* Senatus in ſua acta eam declarationem relatam vidit (9).

V.

(9) Rem ſic narrat Anonymus, qui in *Maimburgi* Tractatum *de Romanæ Eccleſiæ conſtitutione, & prærogativis* animadverſiones *Coloniæ Gallice* edidit (*p.* 68.) " Ce qui
„ arriva alors, donna lieu de croire, qu' une grande par-
„ tie de la Facultè n' ètoit pas diſposè a approuver ce,
„ qu' avoit fait le Clergè, et ne vouloit pas paroitre y
„ conſentir. M. le prèmier Prèſident et d' autres Mrs. du
„ Parlement ètoient venus dans l' Aſſemblèe de la Facul-
„ tè pour y faire en regiſtrer les propoſitions du Clergè.
„ Mais comme il ſe forma pluſieurs difficultez ſur cet en-
„ regiſtrement pendant deux ou trois Aſſemblèes; le Par-

„ lement

V. Dum hæc in variis Europæ Regnis adverſus illam declarationem agebantur, *Romanum* Pontificatum *Innocentio* XI. vita functo indeptus eſt *Alexander* VIII. Hic autem jam anno 1690. pridie nonas Auguſti Conſtitutioni: *Inter multiplices Paſtoralis Officii noſtri curas* ſuum ipſe nomen ſubſcripſerat, qua nulla irritaque Comitiorum acta declarabantur. Quum tamen pactione rem agi poſſe, Clerumque propoſitiones recantaturum ſperaret, Conſtitutionis promulgationem diſtulit. Lethali interea morbo correptus tertio Kalendas Februarias a. 1691. duodecim ad ſe Cardinales, duoſque Protonotarios Apoſtolicos advocavit, ac coram illis legi illam Conſtitutionem, ac promulgari juſſit publico ea ſuper re confecto inſtrumento; tum ad Chriſtianiſſimum Regem ea de re litteras dedit ejuſmodi.

Cariſſimo in Chriſto Filio noſtro *Ludovico Francorum* Regi Chriſtianiſſimo.
Alexander PP. VIII.

" Cariſſime in Chriſto Fili noſter, ſalu-
" tem &c. Quum in ſummopere metuendo
" mor-

" lement ſans attendre la fin de ces dèliberations en rom-
" pit le cours par un Arrèt du 16. de Juin; et il obli-
" gea le ſcribe de la Facultè d' apporter au greffe de la
" Cour les regiſtres, et d' y ècrire les propoſitions du
" Clergè. La facultè n' a donc eu aucune part, ni a cet-
" te dèclaration, ni a cet enregiſtrement."

„ mortalis hujus vitæ confinio conſtituti, „ de reddenda judici diſtricto, & pulſanti „ demandatæ nobis in Eccleſia Dei ſupre- „ mæ adminiſtrationis ratione ſerio cogite- „ mus, noſtrarum eſſe partium omnino du- „ ximus, irrita, atque inania declarare om- „ nia, quæ aliquot ab hinc annis in iſto „ Regno tuo, ſive adverſus Eccleſiarum e- „ juſdem Regni, perſonarumque & locorum „ Eccleſiaſticorum jura, ſive alias adverſus „ *Romani* Pontificis, Apoſtolicæ Sedis Ec- „ cleſiæque univerſæ auctoritatem acta, ge- „ ſta, & reſpective pronunciata fuerunt, „ quæque inde quomodocumque ſequuta, & „ ſequutura ſunt; ſicut ex Brevi hac ſuper „ re edito manifeſto adparet. Quia vero „ nullis concluditur finibus caritas, qua „ Majeſtatem tuam complexi ſemper ſumus, „ & complectimur, ſuſceptam a nobis per- „ quam neceſſariam hujuſmodi deliberatio- „ nem hiſce tibi ſignificamus, effuſo cum „ paterni cordis affectu, etiam atque etiam „ a te flagitantes, ut ipſam æqui, bonique „ habeas, ac ab univerſis prædicti Regni „ tui ordinibus fideliter ſervari cures. Sane „ ubi id præſtes, quemadmodum a filio ſuo „ primogenito præfata Sedes, & Eccleſiæ „ jure merito exſpectant, conſtantem tibi „ ab illo, per quem Reges regnant, ſe- „ cundorum eventuum fauſtitatem polliceri „ proculdubio poteris, dum nos ſollicitudi-

nem

„ nem noſtram firma hac ſpe non parum „ levantes, Majeſtati tuæ Apoſtolicam benedictionem amantiſſime impertimur. Dat. „ Romæ &c. die trigeſimo Januarii *1691.*“

VI. Sub *Innocentio* XII., qui in *Alexandri* locum ſuffectus fuit, res tandem compoſitæ fuere, ea tamen lege, ut qui Epiſcopi Comitiis interfuerant, ubi vel ad alias eſſent Eccleſias transferendi, vel illas ipſas, quarum fuerant a Rege deſignati Præſules, adire vellent, ſcripta ad Pontificem epiſtola illorum Comitiorum acta recantarent. Id enimvero præſtiterunt Epiſcopi litteris, quæ hujuſmodi erant. “ Quum in hoc tandem „ exultantis Eccleſiæ felicitate ingentes Chri„ ſtiani omnes Paternæ Providentiæ ſancti„ tatis veſtræ fructus percipiant, facilem„ que in ſinum clementiæ veſtræ aditum „ experiamur, nihil adcidere moleſtius no„ bis potuit, quam quod eo nunc loco res „ noſtræ ſint, ut aditus in gratiam ſancti„ tatis veſtræ nobis hactenus interclusus vi„ deatur. Cujus quidem rei, quum eam „ fuiſſe rationem percepetimus, quod nos „ Cleri *Gallicani* comitiis an. *1682.* *Pariſiis* „ habitis interfuerimus: idcirco ad pedes „ Beatitudinis Veſtræ provoluti profitemur „ & declaramus, nos vehementer quidem „ & ſupra id quod dici poteſt, ex corde „ dolere de rebus geſtis in comitiis prædi„ ctis, quæ ſanctitati veſtræ ejuſque præde„ ceſſo-

„ ceſſoribus ſummopere diſplicuerunt, ac „ proinde quidquid in eiſdem comitiis circa Eccleſiaſticam poteſtatem & Pontificiam auctoritatem decretum cenſeri potuit, pro non decreto habemus, & habendum eſſe declaramus (10). Quid „ planius? inquit Cl. *Soardius* (11). „ Quid ab illis Epiſcopis ultra deſiderari „ potuerit? Declaraverunt *irreformabile non* „ *eſſe in Fidei quæſtionibus Summi Pontificis* „ *judicium, niſi Eccleſiæ conſenſus adceſſerit.* „ Hæc declaratio Apoſtolicæ Sedi ſummopere & jure merito diſplicuerat. Quid igitur illi Epiſcopi jam ſedati ſuique memores? *Ad pedes*, inquiunt, *Beatitudinis* „ *veſtræ provoluti*, quam graviter in veſtram „ auctoritatem officii noſtri immemores deliquimus, tam libere *profitemur* & aperte „ *declaramus nos vehementer quidem, & ſupra id quod dici poteſt* non verbo tenus, „ *ſed ex corde dolere de rebus geſtis in comitiis prædictis* an. 1682. *quæ Sanctitati ve-*

(10) Hanc epiſtolam refert non ſolum *Sfondratus* in Regali Sacerdotio [*lib. IV. §. 5. n. 4.*] ſed etiam *Dupinius*, qui tamen in *Gallica* ejus verſione Epiſcoporum ſententiam aſtute depravat, ea, quæ heic ab Epiſcopis *abſolute* revocant, adiuncta conditione corrumpens, atque ita reddens, ut ſenſus Antiſtitum fuerit, ſe *pro non decreto* habere quod in Comitiis ſtatutum fuerat, ſi tanquam decretum in Apoſtolicæ Sedis detrimentum intelligi poſſet, ſeque dolere, quod *Romæ* malam in partem fuiſſe adceptum.

(11) *De ſupr. Rom. Pontif. auct. T. II. pag.* 120.

„ *ſtræ ejuſque Prædeceſſoribus* ſummopere, nec
„ immerito ſane *diſplicuerunt*. Quapropter,
„ ut pro injuria Apoſtolicæ Sedis a nobis
„ illata legitime ſatisfiat, tam inſolitum,
„ tamque ab avitis obſervantiæ noſtræ ſen-
„ ſibus alienum decretum *pro non decreto ha-*
„ *bemus*, & ne quis deinceps illius obtentu
„ privatas ſuas opiniones confirmare ac mu-
„ nire auſit, pro non decreto illud *haben-*
„ *dum eſſe declaramus*, inquiunt memorati
„ Præſules, quos rei geſtæ intimo doloris
„ ſenſu pœnitebat. Quid igitur ſibi volunt
„ inerrantiæ Pontificiæ adverſarii, quando
„ ex hac declaratione ſolemniter recantata
„ intimos *Gallicanorum* Epiſcoporum ſenſus
„ edici contendunt? Si fides ipſis, ea de-
„ claratio Lydius eſt lapis, quo germana
„ *Francorum* Præſulum ſententia certo di-
„ gnoſcatur, at ſi ipſis contra Præſulibus
„ credas, quæ in infauſtis illis an. 1682.
„ comitiis geſta ſunt, ita ſibi videatur avi-
„ tæ *Gallorum* erga ſummos Pontifices pie-
„ tati minus conſentanea, ut de iis *vehe-*
„ *menter* & *ex corde doleant*. Hoc decretum
„ jactantius oſtentant adverſarii ac ſi publi-
„ cam Eccleſiæ *Gallicanæ* doctrinam com-
„ plecteretur; illud idem præfati Antiſtites
„ *pro non decreto habent*, & *habendum* eſſe
„ declarant; ergo publicam omnium homi-
„ num fidem immaniter ludificantur. Neo-
„ terici Pontificiæ infallibilitatis impugna-

„ tores,

„ tores, Illuſtriſſimis ipſis *Galliarum* Epi-
„ ſcopis diſerte contradicunt, totam, quan-
„ ta eſt, *Gallicanam* Eccleſiam atrociter de-
„ nigrant, ſeque ipſos omnibus ridendos
„ præbent, eo turpius, quo amplius men-
„ tiuntur". Hæc *Febronius* ſibi dicta exiſtimet. Quoniam vero edictum quoque Regium jactat, noverit, ipſum *Ludovicum* XIV. palam deinceps, & aperte declaraſſe, eam ſibi eſſe voluntatem, ut illud edictum, quo eam declarationem munierat, *effectu careret*, idque ſe ſtatuere, ut ſuæ erga *Romanum* Pontificem obſervantiæ ſpecimen orbi univerſo præberet. Teſtem habeo hujus rei ipſam quam 24. Septembris a. 1693. ad *Innocentium* XII. Rex dedit epiſtolam (12). Quid ergo Regium edictum ab ipſo Rege improbatum nobis *Febronius* objicit? At deinde quid a *Gallis* actum fuerit Epiſcopis ac Theologis videamus.

(12) Eam dedi in ſecunda *Antifebronii* editione; heic iterum adſcribam. " Tres Saint Pere . . . J' ai toujours beaucoup eſperè de l' elevation de Vòtre Saintetè au Pon-
„ tificat pour l' avantage de l' Egliſe, et l' avancement
„ de nòtre Sainte Religion. J' en reconnois prèſentement
„ les effets avec beaucoup de joie dans tout ce que V. S.
„ a executè de grand, et d' avantageux pour le bien de
„ l' un, et de l' autre. Cela redouble mon reſpect filial
„ pour vòtre Saintètè. Et parce que je tache de le lui te-
„ moigner par les preuves les plus fortes dont je ſuis ca-
„ pable, je ſuis bien aiſe de faire ſcavoir a V. S. que j' ai
„ donnè les ordres neceſſaires, a fin que les affaires con-
„ tenuès dans mon edit du 2. de Marz 1682. concernant

VII. Ac primo quidem quod ad præſentem de infallibili in rebus fidei dijudicandis *Romani* Pontificis auctoritate quæſtionem adtinet, plures in ſacra Theologia atque in Jure Canonico Doctores *Pariſienſes* inconſultatione publica toti *Galliæ* ſignificarunt declarationem cœtus an. 1682. infallibilitati Sedis *Romanæ* ſeu Eccleſiæ *Romæ* conſtitutæ nil officere; declaratum ab eo conventu fuiſſe quidem, *quod Papa non ſit infallibilis, non vero quod Eccleſia inter* Romanæ *urbis ambitum conſtituta errori ſit obnoxia; immò*, pergunt, *Boſſuetius* cœtus illius magna pars *palam* & conſtanter Eccleſiæ Romanæ *indeficientiam* defendit (13). Deinde inſignes *Galliarum* Epiſcopi illam Comitiorum propoſitionem *nec tamen irreformabile eſſe judicium*

„ la declaration faite par le Clergè du Roiaume [*a quoi* „ *les conjunctures d' allors m' avoient obligè*] n' ayent „ point de ſuite. Et comme je ſouhaite non ſeulement „ que V. S. ſoit informèes de mes ſentimens, mais auſſi „ que tout le monde ſcache par un tèmoignage public la „ vènèration, que j' ai pour ſes grandes et ſaintes quali„ tez; je ne doute pas auſſi que V. S. n' y reponde par „ toutes ſortes de preuves et de temoignages de ſon affe„ ction paternelle envers moi. Cependant je prie Dieu, „ qu' il conſerve V. S. heureuſement pendant pluſieurs „ annèes."

(13) *Conſultation de pluſieurs docteurs en Theologie et en Droit Canon. Sur l' ècrit intitulè:* Abus des lettres Apoſtoliques affichèes *a Rome* le 8. Septembre 1718. donnèe *a* Paris *le* 1. *Octobre* 1718. *p.* 19. " Les Evèques aſſem„ blès en 1682. dèclarant, que le Pape n' ètoit pas infa„ illible; n' ont pas dècidè, que l' Egliſe de *Rome* pùt „ tom-

cium (ſummi Pontificis) *niſi Eccleſiæ conſenſus adceſſerit*, ita interpretati aut potius emollire conati ſunt, ut nihil aliud, quam, quod veriſſimum eſt, atque a nobis non difficile concedetur, exprimat, decretum ſcilicet Papæ tunc eſſe irreformabile, quando ipſi Eccleſiæ conſenſus adceſſerit. Miratur *Febronius*? Conſulat præſtantiſſimum illud Emin. Card. de *Biſſy* Paſtorale documentum, quod non modo ceteri *Galliarum* Epiſcopi ſuis elogiis exornarunt, ſed etiam Rex Chriſtianiſſimus edicto Regio muniit. Inibi diſerta iſthæc verba inveniet: *extraordinaria Cleri* Gallicani *comitia* a. 1682. *coacta declararunt, decretum Papæ eſſe irreformabile, quando ipſi adceſſit Eccleſiæ conſenſus* (14): nihil ſupra: ecquid enim poſt hocce teſtimonium graviſſimum & omni exceptione ſuperius a nobis adlatum alia deſideraret? Alia tamen cum *Soardio* (15) dabimus nón minus conſpicua: adeat primam *Senonenſis* Archiepiſcopi

„ tomber dans l'erreur; au contraire Mr. *Boſſuet* a toujour ſoutenu hautement l'indèfaillibilitè de l'Egliſe *Romaine*. Peut-on ſans injuſtice reprocher au Pape un ſentiment, qu'un des plus grands Evèques de *France* n'a pàs fait difficultè d'avancer dans un diſcours ſolemnel, qui ſervit d'ouverture a la fameuſe Aſſemblèe de 1682. ſentiment que tant d'autre Evèques et Docteurs François ont enſeignès."

(14) *Docum. Paſt. an.* 1722. *pag.* 39. " L'Aſſemblèe „ extraordinaire du Clergè de *France* tenue en 1682. a „ declarè, qu'un dècret du Pape eſt irreformable, quand „ il eſt reçu par le conſentement de l'Egliſe."

(15) T. *II. pag.* 123.

ſcopi epiſtolam ad Epiſcopum *Bononienſem*, in qua fulgentiſſimum illud recentis *Galliæ* lumen agitatam declarationem ſic benigne interpretatur: *Epiſcopi* Gallicani, inquit, *iis etiam temporibus, quibus illos Sedis Apoſtolicæ decretis nimium tribuiſſe ſumi non poteſt, ſemper dixerunt, ejus decreta in quæſtionibus Fidei eſſe irreformabilia, quando ipſis adceſſit Eccleſiæ conſenſus* (16); & iterum Emin. Card. de *Biſſy*, *Epiſcopi*, inquit, *conventus* a. 1682. *celebrati id unum dicere ſatis habuerunt, judicia nimirum* RR. *Pontificum eſſe irreformabilia, quando ipſis adjungitur conſenſus Eccleſiæ ſeu primorum Paſtorum, qui illam gubernant* (17). Immo *Gallicani* Præſules in Conventu a. 1705. ubi hac de re ſententiam ſuam expreſſerunt, his verbis uſi ſunt: *Pontificum conſtitutiones univerſam Eccleſiam obligant, ubi ſint a Corpore Paſtorum adceptatæ*; idque *Gallia* in reſponſione ad libellum ſupplicem a. 1707. miſſum ab Eminentiſſimo de la *Tre-*

(16) Num. 25. p. 35. " Les Evèques de *France* l' ont
" toujours dit dans ce tems mème, qu' on ne peut ſup-
" poſer, qu' il donnaſſent trop au dècret du S. Siège,
" que *ſes dècrets ſur la Foi ètoient irrèformables dès qu'
" ils ètoient ſuivis du conſentement de l' Egliſe* [ad mar-
" ginem leguntur hæc verba] Aſſemblèe du Clergè en
" 1682. prop. 4. "

[17] *Docum. Paſtor. an.* 1722. *pag.* 19. " Les Evèques
" de l' Aſſemblèe de 1682. ſe ſont contentès de dire, que
" les jugemens des Souverains Pontifes ètoient irrèforma-
" bles quand le conſentement de l' Egliſe, c' eſt-a-dire des
" premiers Paſteurs qui la gouvernent s' y trouvent joints".

Tremoville publice teſtatum voluit (18). Præterea Scriptor apud *Gallos* recentior, quem ajunt (19) percelebrem fuiſſe *Sorbonæ* Doctorem animadvertit (20), ab Epiſcopis an. 1682. congregatis declaratum quidem fuiſſe irreformabilia non eſſe *Romanorum* Pontificum judicia, niſi Eccleſiæ conſenſus adceſſerit; verum *ab iiſdem Præſulibus minime explicatum fuiſſe, utrum illa conditio*, niſi Eccleſiæ conſenſus adceſſerit, *neceſſaria foret, an libera*, ſeu *utrum Eccleſiæ liberum ſit* Romani *Pontificis judicio conſentire, an neceſſarium*. Contendit porro *Sorbonius* ille Doctor ine-

(18) *Reſponſe au Memoire envoyè par Mr. le Cardinal de la* Tremouille, *avec la dèpèche du 7. May* 1707. " cet-
„ te propoſition les *conſtitutions des Papes obligent toute*
„ *l' Egliſe lorſqu' elles ſont acceptèes par le Corps des Pa-*
„ *ſteurs* eſt bien differente de celle-cy. *Les conſtitutions*
„ *des Papes pour obliger l' Egliſe, doivent ètre acceptèes*
„ *par le Corps des Paſteurs*. Car la prèmiere eſt gènèrale,
„ et affirmative, au lieu que l' autre eſt nègative et ex-
„ cluſive; il eſt bien different de dire, que l' acceptation
„ eſt neceſſaire pour obliger, ou de dire qu' aprés l' acce-
„ ptation toute l' Egliſe eſt obligèe. L' une dit une vè-
„ ritè certaine et inconteſtable, et l' autre propoſition ex-
„ clut l' obligation de ſe ſoùmettre avant l' acceptation; ce
„ qui n' eſt point dans la propoſition des Evèques de *Fran-*
„ *ce* [de l' Aſſemblèe de 1705.]".

(19) Vide *Diſſertation ſur la Conſtitution* Unigenitus, *ou l' on examine, ſi une grande Egliſe, comme celle de* France *eſt obligèe d' accepter purement et ſimplement toutes les Conſtitutions Dogmatiques des Papes &c.*

(20) Memoire ſur la manière dont les Evèques doivent recevoir la Conſtitution Unigenitus an. 1714. pag. 16. *Le Clergè de 1682. n' a point expliquè ſi cette condition* niſi Eccleſiæ conſenſus adceſſerit, *ou conſentement eſt libre, ou neceſſaire &c.*

ineluctabilem Epiſcopis incumbere neceſſitatem adſentiendi ſolemnibus, quæ *Romanus* Pontifex ab Epiſcopis conſultus emittit, judiciis, atque huic ſuæ adſertioni demonſtrandæ eruditus auctor totus allaborat. Ad famoſam autem anni 1682. declarationem, quam ſuæ opinioni objicit, reſpondet, illam nec minimum officere, quippe quæ Epiſcoporum conſenſionem requirit quidem, at conſentiendi neceſſitatem ab eis non excludit. „ Habemus igitur, inquit *Soardius* (21) ex „ *Sorbonico* Scriptore, declarationem illam „ non obſtare, quominus Epiſcopis ſolemni„ bus *Romanorum* Pontificum definitionibus „ adſentire teneantur. Quamobrem non ita „ manifeſte nec evidenter, ut volunt adver„ ſarii, Pontificiam infallibilitatem labefa„ ctat illa declaratio, quæ veram Epiſcopis „ relinquit Apoſtolicis circa Fidem judiciis „ adſentiendi immo & captivandi in obſequ„ ium fidei intellectus neceſſitatem ". Sublata enim de medio ſummi Pontificis *ασφαλεια*, error perinde, ac veritas ſolemni decreto adprobari ab eo poſſet. Quei ergo Epiſcopis erit tanta obediendi, conſentiendique neceſſitas? Nulla certe, niſi erroris admittendi & cum S. Pontifice adprobandi periculum ſubire teneantur, quod Catholicorum nullus adſeruerit. Videat jam *Febronius*, num adeo certum ſit, uti jactat, *ſexcen-*

(21) *l. c. pag.* 132.

centos in ſola Gallia *Doctores Theologos*, qui doctrinas a Clero Gallicano *adnunciatas quotidie e cathedris docent*, *Romani* Pontificis infallibilitati adverſari.

VIII. Fuerunt equidem noſtris hiſce temporibus in *Galliis* Epiſcopi duo, *Sueſſionenſis* (22) & *Andegavenſis*, qui propoſitiones a Clero *Gallicano* a. 1682. editas veluti totidem fidei dogmata ad nos *omnium ſæculorum traditione tranſmiſsa* parteſque *ſacri depoſiti*, *quod Chriſtus Apoſtolis credidit*, Fidelibus ſuis commendarunt. Obſtupuit enimvero *Gallia*, tantam illorum Antiſtitum confidentiam, nequid gravius dicam, demirata, nec tamen ſilendum ſibi duxerunt alii Epiſcopi ad hanc tantam Apoſtolicæ Sedis injuriam, Fideique ipſius Catholicæ labem. In *Antifebronio* aliqua adtuli ex commentariis, & Paſtoralibus Epiſtolis Epiſcoporum *Lingonienſis*, *Sarlatenſis*, & S. *Pontii* (23). Ea recolat *Febronius*; ac cum primis illa conſideret, quæ appellatus Epiſcopus S. *Pontii* de quatuor declarationis articulis ait: *Ut ut ſancta ſit & ſalubris quatuor articulorum doctrina*, *libertates noſtræ venerandæ*, *ſincerum meum in illas ſtudium*, *majorem in dies apud exteras Eccleſias invidiam ſibi conflabunt*, *ac tandem* Gallis *ipſis graves erunt*: *quo magis*, *veluti ſubjecto igne ſubtiliſſimum ex illis ſuc-*

cum

(22) *Fitz-james*.
(23) *T. I. Introduz. cap. IV. n.* 10. *ſeqq.*

cum exprimere conabimur, *eo citius aut in vaporem ſolventur*, *aut ſi ita dicere licet*, *nonniſi in caput mortuum redigentur*; *aut etiam ita ſenſim diffringentur*, *ut quæ ſanæ utileſque*, *periculoſæ fient*, *atque exitiales* (24). Hæc ſcilicet ſatis indicant, quam parum *Galliarum* Epiſcopi declarationis illius articulis fidant, quidque his tandem metuendum ſit, niſi eorum adſertores *Romanam* Sedem laceſſere deſinant (25).

IX. Hactenus in *Gallia* conſtitimus. Quid vero aliis in regionibus actum deinde eſt? Num poſt primos illos motus, quos in *Belgio*, *Hiſpaniis*, *Hungaria Gallicana* declaratio excitavit, defendendæ Pontificiæ infallibilitatis ardor apud exteras gentes deferbuit? Minime vero, neque illa declaratio quidquam auctoritatis oppoſitæ ſententiæ conciliavit. Ex ipſis præclariſſimis *Galliarum* Præſulibus id diſcamus. Quære ex illis, quid *Italica*, quid *Hiſpanienſis* & *Luſitana*, quid *Germana* & *Belgica*, quid *Polonia* & *Hungaria*,

(24) *Memoire ſur l' ordonnance*, *et Inſtruction paſtorale de Mr. l' Evèque de* Soiſſons, 1763. *pag.* 70.

[25] Hæc in mentem revocant, quæ Anonymus auctor egregii libelli inſcripti *reflexions ſur la nouvelle entrepriſe de M. l' Evèque de* Soiſſons *a l' ègard des quattre Articles &c.* ſcribit [*pag.* 19.]: " *Ils* [Galliæ *Epiſcopi*] voyent l' extremitè, ou l' on voudroit reduire le St. Siege; ils doivent admirer ſa patience, s' ils ne la blàment pas. On veut a quelque prix que ce ſoit le mettre dans la triſte neceſſitè de faire un èclat, qui ſervit peut-ètre deja fait, ſi on n' avoit plus conſidèrè la paix, que la juſtice. "

ria, quid reliquæ demum orbis Catholici Eccleſiæ de Pontificia auctoritate palam ſentiant, ac ex profeſſo teſtentur? *omnes*, reſpondet Eminentiſſimus Cardinalis de *Biſſy Meldenſis* Epiſcopus, *omnes exteræ nationes Pontificiam infallibilitatem conſtantiſſime agnoſcunt* (26): rurſus: *in aliis omnibus regnis ſicut & in* Hiſpania *ſummi Pontificis infallibilitas ex profeſso creditur* (27): tertio: *Catholici Epiſcopi in aliis regnis Summum Pontificem in rebus fidei infallibilem eſſe credunt* (28): denique: *nudo oculorum conjectu opus eſt, ut in impreſſis exterorum Epiſcoporum epiſtolis deprehendatur ipſis eſſe perſuaſum Pontificias deciſiones omnibus Fidelibus miſſas ad dirigendam ipſorum fidem eſſe per ſe ipſas & independenter ab Epiſcoporum tum examine, tum adceptione infallibiles* (29). *Meldenſi* Epiſcopo non

(26) *Docum. Paſtor. an.* 1722. *pag.* 140. " Comment
" peut-on après cela conteſter, que la Bulle *Unigenitus*
" ne ſoit pas adoptèe dans tous les Etats ètrangers, ou
" l' infaillibilitè du Pape eſt conſtamment reconnue ".

(27) *Ibid. pag.* 117. " Les Evèques de tous les autres
" Etats ou l' on fait profeſſion de croire comment en *Eſpa-*
" *gne* l' infaillibilitè du Souverain Pontife. "

(28) *ibid. pag.* 115. " Les Evèques Catholiques dans
" les autres Etats [*hors de la* France] croyent le S. Pere
" iufaillible dans les matières de la Foi. "

(29) *ibid.* " Il n' y a, qu' a jetter les yeux ſur les
" lettres imprimèes des Evèques des Pays ètrangers pour
" voir, qu' ils ſont perſuadès, que les dècifions des So-
" verains Pontifes adreſsèes a tous les Fidèles pour regler
" leur croyance, ſont infaillibles par elles-mèmes, et in-
" dependemment non ſeulement de l' examen, mais de l'ac-
" ceptation des Evèques. "

non ſolum concinit *Rutbenenſis* de *Saleon*, ſed etiam addit Pontificis *infallibilitatem*, a ceteris gentibus *veluti revelatam veritatem* ſpectari (30) Archiepiſcopus vero *Mechliniensis* contrariam ſententiam *Catholicis omnibus*, *paucis e* Gallia *exceptis*, *horrori eſſe teſtatur* (31).

X. Deberet ex his *Febronius* tandem intelligere, *Gallicani* conventus declarationem eam non eſſe, ut nos a certiſſima noſtra ſententia deterreat. Alia proferat ſi habet, quibus ab illa nos tuenda dimoveat. Atque equidem totum *Febronianarum* defenſionum volumen diligentiſſime excuſſi; nihil tamen inveni, quod vel difficultatis ſpeciem præſeferat. Nam quod ait (32) Epiſcopos poſt ſummi Pontificis judicium etiam pro ſuo jure pronunciaſſe, idque præmiſſo, uti decet, Pontificii decreti examine, confirmatque exemplo dogmaticæ S. *Leonis* M. ad *Flavianum* epiſtolæ, quæ a *Chalcedonenſi* Concilio fuerit SOLEMNI JUDICIO ADPROBATA

ET

(30) *Mandem. &c. pag.* 412. " Le plus grand nombre „ des Evèques joints au Pape regarde le ſentiment de l'in- „ faillibilite du Pape *comme une veritè revelèe*. " Eadem „ fere uſurpat Epiſcopus *Sanitienſis* in *Docum. Paſtor. circa Eccleſ. auctorit. edito* a. 1727. *parte IV. artic.* 10. *num.* 4. „ Le plus grand nombre, inquit, des Eveques joints au „ Pape regarde l'infallibilitè du Pape *comme une veritè* „ *revelèe*. "

(31) In documento præfixo operi, quod inſcribitur: *Tèmoignage de S. Egliſe univerſelle*. Vide plura apud Soardium *T. I. lib. I. cap.* 8.

(32) *T. II. pag.* 263.

et recepta, in ſuperiore diſſertatione abunde refellimus (33). Illud vero quod ſæpe (34) inculcat, noſtram ſententiam ut quæ nonniſi ad *opiniones ſcholæ* pertineat, ***nullam habere in Eccleſia practicam utilitatem*** perridiculum eſt. *Opinio ſcholæ* eſt; nempe ut fidei dogma credenda a Fidelibus omnibus nondum propoſita fuit; verum opinio eſt ex fine ac ratione Primatus invicta argumentandi ratione collecta; opinio eſt *certa Chriſti pollicitatione* firmata; opinio eſt, quæ cum indubitata, & ab ipſis a adverſariorum primoribus magnificentiſſime prædicata ***Romanæ*** Sedis ατφαλεια neceſſario conjungitur; opinio eſt, quam Patrum traditio confirmat, oppoſitæ ſententiæ novitas extollit, dogmatum, quæ adverſarii tradunt, conflictus commendat; opinio eſt, quam ſapientiores ex *Gallicana* Eccleſia Præſules ita venerantur, ut ad eam quoad interpretando efficere poſſunt, coactam illam extortamque Cleri *Gallicani*

[33] Heic ſolum addo, *Febronium* ſi aut Eminentiſſimi de *Biſſy* documentum Paſtorale a. 1726. aut Illuſtriſſimorum Antiſtitum le *Norman Ebroicenſis*, & de *Saleon Ruthenenſis* documenta item Paſtoralia adierit, vel ex hoc intellecturum, quantum ipſe a *Gallicanis* Epiſcopis diſſideat. Docent enim hi, ac luculentiſſimis momentis comprobant, poſt *Leonis* epiſtolam de dogmate in ea definito liberum non fuiſſe dubitare, neque *Chalcedonenſe* Concilium de illa ſuo examini ſubijcienda cogitaſſe. Confer Soardium *lib. II. cap.* 3. & Ballerinium *de vi ac ratione primatus* [*cap. XIII.* §. 13. & 15.].

[34] *pag.* 40. 130. & 139.

licani declarationem admovere conentur; quam vel ipſi *Gallicani* Epiſcopi ab exteris gentibus prope *ut revelatam veritatem* agnoſci fatentur; quam denique credendis Fidei decretis adcenſeri prudens quædam *Romanæ* Sedis vetat œconomia. Hanc enimvero quid *opinionem* appello? *Febronius* hoc ſi lubet nomine utatur; mihi profecto non licet; ſententia eſt quam certiſſima, nec ullis *Febronianorum* argutiis ac fraudibus de ſua umquam dignitate deiicienda. Et hæc *nullam* habet *practicam utilitatem?* Vin noſſe *practicam* adverſantis ſententiæ *utilitatem?* Legeſis Anonymum in *Maimburgianum* Tractatum animadverſorem (35). Ad noſtrum quod adtinet, ipſi Proteſtantes, niſi cuicumque in Fidei rebus humanæ auctoritati ſe ſe ſubiicere detrectarent, illam nullo negocio amplecterentur, quam ad ſubnaſcentes in Eccleſia controverſias finiendas expeditiſſimam eſſe Miniſter *Claudius*, *Stinbergius* aliique non diffitentur. Generatim autem exiguæ ne utili-

[35] *Rèmarques &c.* pag. 29. " Les Miniſtres d' *Angleterre* en 1682. prirent occaſion de ce qui s' etoit paſ-
" se cette annèe là ſur ces matieres dans l' Aſſemblèe du
" Clergè de *France*, pour empecher la converſion de plu-
" ſieurs Anglois, qui vouloient rentrer dans la Commu-
" nion de l' Egliſe *Romaine* ces Miniſtres leur faiſant ac-
" croire ſur de faux pretextes, aux quels ils tàchoient
" de donner quelque apparence, qu' on ne reconnoiſſoit
" plus en *France* l' autoritè du Pape. C' eſt ce qu' on en
" ſçù en ce tems là par des relations tres-fideles ".

utilitatis ſit, quum etiam *Gallicana* Eccleſia Pontificias definitiones interiore quoque mentis obſequio, ac ſine cunctatione amplectendas eſſe, nec ad illas judicium, quod *juridicum* vocant, ſed unum *adhæſionis* judicium ab Epiſcopis adhibendum conſentiat; e qui noſtram ſententiam ſequuntur, id obſequii a ſe jure præſtandum facilius agnoſcant; qui illam diſputando reſpuunt, ad eam in agendo, ut ſe Catholicos probent, adcedere debeant? Quid? quod in tanta cogendorum generalium Conciliorum difficultate an non utiliſſimam habeamus ſententiam', quæ ad obtinendam diſperſæ Eccleſiæ conſenſionem, fidei regulam illam erroris expertem, viam aperit expeditiſſimam? Tandem quum doctiſſimi *Galliarum* Epiſcopi non majorem dumtaxat Antiſtitum numerum, ſed omnes propemodum orbis Catholici Præſules Pontificiam infallibilitatem profiteri adfirment, quam certiorem, facilioremque veritatis dignoſcendæ regulam exquiramus? Nam pro certo tenendum Catholicorum nemo dubitat, majorem Epiſcoporum numerum ſummo Pontifici adhærentium ipſum eſſe Paſtorum corpus, ipſamque docentem Eccleſiam, quæ errare non poſſit (36). Quum ergo major Epiſcoporum numerus, ut qui Pontificem

[36] Vide cl. Soardium *T. I. cap. VIII. §. I.*

cem errori haud eſſe obnoxium, firmiſſime adſentiatur, illi definienti adhærere omnino debeat, vigebit in Eccleſia ſemper tutiſſima regula, qua in fidei controverſiis vera & falſa judicentur.

CA-

CAPUT VI.

Digreſſio in ea, quæ Febronius *tum adverſus Conſtitutionem* Unigenitus, *tum pro* Ultrajectina *pſeudo-Eccleſia inſigni quadam temeritate effutiit. De* Van-Eſpenio *cujus opera* Febronius *extollit judicium.*

QUærenti mihi in *Febroniano* opere argumenta, quibus in *Romani* Pontificis definitiones errorem cadere poſſe Auctor comprobaret, unum fere incauto exciderat, quod (1) proponit his verbis: *Queſnelliſtas* (eos heic intellige, qui centum & unam *Queſnellii* propoſitiones propugnant) *nemo puri problematis de ſolius Pontificis infallibilitate prudens poſt emanatam a* Clemente *XI. Bullam* Unigenitus, *& præciſe virtute illius, pro hæreticis habuit*. Notari heic primum velim elegantem illam loquutionem *puri problematis de ſolius* Romani *Pontificis infallibilitate*: *num purum problema* hoc ſit, paullo antea demonſtravimus. Illud vero de *Clemente* XI. qui ne ipſe quidem *præciſe virtute* ſuæ Conſtitutionis *Queſnelliſtas* ut hæreticos habuerit, oſtendit quam *Febronius* in rebus ad hanc conſtitutionem pertinentibus hoſpes plane ſit, & peregrinus. Saltem ipſam adeat Conſtitutionem; intelliget, vere ab Emi-

(1) *pag.* 266.

nentiſſimo *de Biſsy* ſcriptum fuiſſe ; " ex
" Bullæ lectione conſtat eam ad omnes
" Chriſtifideles eſſe directam , ut ad eam
" ſuam fidem exigant, quum Romanus Pon-
" tifex graviter prohibeat, nequis aliud ſen-
" tiat, quam quod ipſe definiit " (2). Notum quoque eſt, quantopere *Clemens* XI. caverit , ne quod fama divulgaverat *Gallicani* Epiſcopi contra morem majorum illam Conſtitutionem examini , aut ſuo ipſorum judicio ſubjicerent. Quare quum eam illos amplecti voluerit , quia ſolemne erat *Romani* Pontificis in cauſſa fidei decretum utique *præciſe virtute ſuæ Conſtitutionis* hæreticos habere debuit *Queſnelliſtas* , qui illi pertinaciſſime repugnarent . De ceteris vero quid adtinet dicere? Unum ſufficiat memorare *Bellovacenſem* Epiſcopum , qui menſe Majo a. 1714. ita in ſermone Synodali ſuos adloquebatur: *Sedis Apoſtolicæ reſcriptis hæc* (Queſnellii) *cauſſa finita eſt . Quid ultra , quid amplius peti poteſt ?* (3) Si jam tum *cauſſa finita erat ; neque aliquid amplius peti poterat*, an non hæretici audire debuerant, qui ſuis in erroribus perſtitiſſent?

II.

(2) *Mandem.* 1722. *pag.* 39. " On voit encore en liſant la Bulle , qu' elle a ètè adreſsèe a tous les Fidèles , et qu' elle a ètè faite pour regler leur croyance , puiſque le S. Pere dèfend de penſer autrement , qu' il ne decide. "

(3) *Que peut-on demander de plus? Des Reſcrits èmanès du Saint Siège ont terminè cette affaire.*

II. Sed *Febronius* ſuæ in *Queſnellum*, ſociosque indulgentiæ luculentius ſpecimen exhibet. *In illud*, inquit (4), *temporis punctum indagare, quo* Queſnellus *anno* 1719. *defunctus, aut ejus diſcipuli in bona fide eſſe deſierint, atque inde ad malam fidem tranſierint, non eſt hujus loci aut operæ*. Non *præciſe virtute* Conſtitutionis hæretici exiſtimari poterant; hoc jam audivimus. Igitur ea ſolum de cauſſa hanc notam merebantur, ubi Eccleſiæ univerſalis, quæ Bullam ſuſceperat, judicio obſtitiſſent. At tantine laboris id erat inquirere, quo primum tempore univerſæ Eccleſiæ judicium rebelles homines protriviſſent? Anno jam tum 1714. *Clemens* XI. *ab Eccleſia* ſuam ipſius *vocem ſequuta* Conſtitutionem illam adceptam ſcripſerat in brevibus ad Chriſtianiſſimum Regem litteris, idque anno 1718. toti Eccleſiæ in altera Conſtitutione cujus initium *Paſtoralis officii* declaraverat. Sed nempe de hac Eccleſiæ adceptione etſi a *Clemente* prædicata, & a *Galliarum* Epiſcopis confirmata videtur *Febronius* dubitare: *Hinc inferimus*, inquit (5), Queſnellum (si *Bullæ* Unigenitus *Eccleſiæ pars notabilis* POSITIVE *conſenſit, ceteris per orbem tacite, ſeu ſilentio conſentientibus, quod factum* (quam frigide!) (*probat* Colletus) *dum quatuor* Galliæ *Epiſcopos ſen-*

Dd 2 ten-

(4) T. *II* pag. 196.
(5) *l. c.*

tentiæ ſuæ patronos , *& cum ipſo appellantes habuit* , *non debere dici* , *prudenter* (papæ ! *prudenter* ; *prudentiam* tantum in pervicaci nebulone , qui univerſalis Eccleſiæ judicio impudentiſſime refragetur , *Febronius* deſiderat ; animadverte miram hominis iſtius in *Queſnellum*, adſeclaſque facilitatem) Clementi XI. *immo verius univerſali Eccleſiæ obſtitiſſe*. Intellexiſtin? *Si Bullæ* Unigenitus *Eccleſiæ pars notabilis poſitive conſenſit* . *Purum* ſcilicet id eſt *Febronio problema*, quemadmodum illud de *ſolius* Romani *Pontificis infallibilitate*. Nec vero putes, *Febronii* dubitationes in primis illis editæ Conſtitutionis temporibus ſiſtere ; nunc etiam haud ſatis ſibi perſuadere poteſt , hancce Conſtitutionem ab Eccleſia adceptam fuiſſe . Dixerat ille , ut vidimus , neminem , ac ne ipſum quidem Pontificem *puri problematis de ſolius Pontificis infallibilitate prudentem* , *ac præciſe virtute illius Queſnelliſtis* ita infenſum fuiſſe, ut eos pro *hæreticis* habuerit . Tum addit continenter : *hoc* JUSTIUS *nunc faciunt II. qui eamdem ab univerſa Eccleſia* POSTMODUM ADCEPTATAM ADFIRMANT . Heic etiam illud adverbium JUSTIUS obſervandum foret . Supra *Queſnellum* imprudentiæ vitio notaverat, ſi Bullæ *Unigenitus* ab Eccleſiæ *parte notabili poſitive conſentiente* , a ceteris vero Eccleſiis non reclamantibus adceptæ obſtitiſſet ; heic id *juſtius* facere adſerit ,

rit, qui quum illam ab univerſa Eccleſia receptam ajunt, *Queſnelliſtas pro hæreticis habeant; juſtius*, inquam, *non neceſſario*, ut Catholicus diceret, qui quam hæreſeos notam in Œcumenicæ Synodi deciſiones contumaci inureret, eadem in *Romani* Pontificis definitiones ab Eccleſia ſuſceptas obfirmatos animos non poſſe ſalva fide non condemnari profiteretur. Verum animadverſione dignior ambigua illa loquendi ratio: *qui eamdem ab univerſa Eccleſia poſtmodum acceptatam adfirmant*. Num fortaſſe ab orthodoxo homine adfirmari aliud poteſt? Num a crimine excuſabitur, qui eam Conſtitutionem ab Eccleſia ſuſceptam fuiſſe etiamnum præfracte inficietur? Non a *Romanis* quid hac in re ſentiendum ſit, quærat *Febronius*; a Catholicis *Gallicanis* Epiſcopis, & doctoribus quærat. Ullumne inveniet, qui quod in *Actis & decretis Sacræ Facultatis Theologicæ* Pariſienſis *ſuper Conſtitutione S. D. N. Papæ* Clementis XI., *quæ incipit* Unigenitus Dei Filius *obſervanda, & exequutioni demandanda* a. 1730. editis legitur (6) a cl. *Turnelio* in Comitiis ejuſdem Sacræ Facultatis die XV. Decembris a. 1729. propoſitum, ſuo non probet ſuffragio? *Nihil huic Conſtitutioni, quantum ad auctoritatem, quam obtinet, deeſſe facile oſtendi poteſt, Summo conſenſu Apoſtolicæ Sedi adhæret maxima multitudo* Epi-

(6) pag. 39.

Epiſcoporum , *ne uno quidem in exteris regionibus diſſentiente* . *In una* Gallia *reluctantur numero admodum pauci* . Ita *Turnelius* in ea relatione, quæ a *Sorbonicis* prolata , eorumque juſſu publicæ luci donata fuit . Sed eadem, niſi fortaſſis graviora tradunt *Gallicani* Præſules in tot documentis Paſtoralibus, quæ ſuper hac Conſtitutione ediderunt. Paucos ex innumeris nominabo ſervato quo eorum documenta prodiere , temporis ordine; *Jacobum* de *Forbin* de *Janſon Arelatenſem* Archiepiſcopum anno 1718. (7) , Eminentiſſimum de *Biſſy* anno 1722. (8) , *Joh. Joſephum Languetium Sueſſionenſem* Epiſcopum 1726. (9), Eminentiſſimum de *Noailles Pariſien-*

(7) *Mandem. au ſujet de la Conſtitution pag.* 5. " La
,, Conſtitution *Unigenitus*, acceptèe par plus de cent Evè-
,, ques de *France*, revètüè de l' autoritè Royale ; elle
,, n' a pas laiſsè de trouver de la reſiſtance dans quelques
,, Prèlats du Royaume; mais cette reſſiſtance n' a ſervi ,
,, ſelon les deſſeins de Dieu , qu' a rendre plus authenti-
,, que le decret du S. Siège . Le bruit , et la contradi-
,, ction portèe dans tout le monde ont excitè l' attention,
,, et la vigilance des Evèques des differentes Nations, et
,, par des temoignages d' approbation et d' acquieſcemens
,, plus formels, que n' avoient eües juſqu' a preſent les
,, Bulles plus univetſellement reçuës, ils ont fait enten-
,, dre hautement cette voix de l' Egliſe, qui ne laiſſe
,, plus de prètexte legitime a la deſobeìſſance. "

(8) *Mandem. pag.* 40. " Enfin il n' eſt pas moins cer-
,, tain, que la Bulle Unigenitus a ètè reçüe par le Corps
,, des Evèques ec. "

(9) *Septième lettre Paſtorale*, *Paris* 1726. *pag.* 5. " Le
,, ſentiment de ce Corps ſacrè [des Evèques] ſur la Bul-
,, le *Unigenitus* n' eſt pas douteux . Mille temoignages
vien-

riſienſem Archiepiſcopam 1728. (10), Archiepiſcopum *Ebredunenſem* Cardinalem deinde *Petrum* de *Guerin* de *Tencin* 1729. (11), *Henricum Franciſcum Xaverium* de *Belſunce Maſſilienſem* Epiſcopum 1733. (12), denique ne longior ſim, quadraginta Doctores Sorbonicos in conſultatione edita 7. Octobris 1752. (13). Quei ergo prudens vir dubita-

„ viennent de toutes parts pour manifeſter de plus en „ plus ce concert de tous les Evèques du Monde dans „ l' acceptation de ce dècret. "

(10) *Mandem. pour l' acceptation et publication &c. pag.* 4. ubi adſerit ſe timere, ne mortem obirer " ſans àvoir „ donnè des preuves ſeures et inconteſtables de ſon obeiſ- „ ſance aux decrets du S. Siège, et de la conformitè de „ ſes ſentimens avec ceux des Evèques de *France*, & de „ toute l' Egliſe dans l' acceptation de la Bulle *Unigenitus*.

(11) *Inſtruction Paſtorale ſur les Jugemens definitifs de l' Egliſe univerſelle*, a Grenoble p. 12. " On ne ſçauroit „ dèſavoüer aujourd' hui, que la Conſtitution eſt une dè- „ ciſion exterieure du Corps Epiſcopal. I. il eſt de la „ plus grande notorietè, que toutes les Egliſes ètrange- „ res ſoit par des tèmoignages exprès, ſoit par une non „ rèclamation, qui ne certiſie pas moins leur conſente- „ ment, ont acceptè purement et ſimplement cette Con- „ ſtitution. II. il eſt ègalement notoire, que la plus gran- „ de partie des Evèques de *France* l'ont auſſi acceptèe &c.

(12) *Inſtruct. Paſtor. ſur les libertez de l' Egliſe* Gallicane a Marſeille *pag.* 108. " Les Mandemens des Evèques „ de *France*, qui en ordonnent l' obſervation, ont ètè „ publiè dans leurs dioceſes . . . Les Evèques des autres „ Nations ont rendu des temoignages ſolemnels du re- „ ſpect, et de la ſoûmiſſion parfaite, avec les quels la „ Bulle a ètè univerſellement reçùe parmi eux. "

(13) *Conſultation de quarante Docteurs de* Sorbonne *ſur la queſtion de ſçavoir, ſi les Arrèts du Conſeil, qui caſſent ceux du Parlement de* Paris, *ſuffiſent pour relever les Vi-*

re adhuc poſſit, num ab univerſa Eccleſia fuerit hæc Bulla ſuſcepta? aut de ea ita loqui, quemadmodum de Scholæ opinionibus, in quibus *adfirmant* alii, alii negant? (*Qui eamdem ab univerſa Eccleſia poſtmodum adceptatam adfirmant.*)

III. Quamquam quid in dubiis hiſce propoſitionibus enucleandis immoror? quum aliis in locis *Febronius* ſuam de hac Conſtitutione mentem perſpicue aperiat. " Addo, in-

caires &c. pag. 2. " Deciſion du St. Siège, acceptèe par „ toutes les Egliſes du Monde, dont les Paſteurs ont dèclarè pluſieurs fois, et dèclarent dans toutes les occaſions leur adheſion, et leur acceptation; acceptèe en „ particulier pat tous les Evèques de *France*, ſi nous en „ exceptons un ſeul, par toutes les Univerſitès et Communautès Eccleſiaſtiques du Royaume. " Qui plura cupit adeat le *Recueil des Mandemens et Inſtructions Paſtorales de MM. les Archevèques, et Evèques de* France *pour l' acceptation de la Conſtitution*. Unum tamen adhuc teſtimonium addere placet Illuſtriſſimi et doctiſſimi *Pariſienſis* Archiepiſcopi *Chriſtophori* de *Beaumont* (*Mandem. et Inſtruct. Paſtor. touchant l' autoritè de l' Egliſe* Paris 1756. *pag.* 46.) unde *Febronius* diſcere poterit, qui demum ſint hujus Bullæ adverſarii: " Le dècret celebre, emanè du „ Saint Siege Apoſtolique, acceptè par toutes les Egliſes „ Etrangères, et par tous les Evèques de *France*, reconnu et rèvèrè dans trois Conciles [de *Rome*, d'*Enbrun*, „ et d' *Avignon*] . . . prèconisè par plus de 10. Aſſemblèes du Clergè, ſouſcrit par toutes les Univerſitès du „ Monde Catholique; dècret, qui n' eſt contredit aujourd' hui (adrigat heic aures *Febronius*) que par quelques „ Eccleſiaſtiques du ſecond ordre, par des laiques, par „ des femmes, PAR DES ECRIVAINS PASSIONNES. „ Telle eſt cette Bulle *Unigenitus*, que les premiers Paſteurs de l' Egliſe connoiſſent ſi bien, et QUE TANT „ DES PARTICULIERS, SANS CARACTERE AFFECTENT DE ME CONNOITRE ".

inquit (14), illam ne in *Gallia* quidem pro
„ *univerſalis Eccleſiæ dogmate* univerſim ha-
„ beri. Multi equidem ſunt, qui quema-
„ dmodum varias alias in Theologia ſen-
„ tentias pro articulis & dogmatibus fidei
„ venditant, ita & memoratam Bullam in
„ eumdem cenſum reponunt; ſed Rex ſuper
„ hac quæſtione jam ſemel atque iterum
„ (ſcilicet 2. Sept. an. 1754. & 10. De-
„ cemb. 1756.) ſubditis ſuis ſilentium im-
„ poſuit. Hoc identidem faciunt Parlamen-
„ ta *Galliæ*, præſertim poſt *prætenſam* de-
„ clarationem Cleri an. 1765. An propte-
„ rea Papa hos habet pro ſchiſmaticis "?
Paullo poſt liberius loquitur. " Mira res!
„ inquit (15) *Romana* Curia Conſtitutionem
„ *Unigenitus* Dogmaticum *Univerſalis Eccle-*
„ *ſiæ* decretum eſſe adfirmat: *Gallica* natio
„ (uti præ reliquis omnibus de adceptatio-
„ ne hujus Bullæ per omnes Eccleſias, uti
„ prætenditur, facta conſtare deberet) id
„ negat: In Brevi Apoſtolico, a *Clemente*
„ XIII. die 23. Jan. an. 1765. ad *Leodien-*
„ *ſem* Epiſcopum ſub annulo Piſcatoris da-
„ to, hoc inter alia ſcribit Pontifex: *Illud*
„ *autem ſummopere nobis placuit, quod in eo-*
„ *dem edicto Conſtitutioni* Unigenitus *ſuam ad-*
„ *ſerueris auctoritatem, eique ut* DOGMATICO
„ *hujus ſanctæ Sedis &* UNIVERSÆ ECCLE-
SIÆ

(14) *T. II. pag.* 69.
(15) *ibid. pag.* 71.

„ SIÆ DECRETA *omnimodam profiteris deberi*
„ *ab omnibus obedientiam*. Ex altera parte
„ Rex Chriſtianiſſimus in Edicto de 24.
„ Maii 1766. ita effatur: *Sa Majeſtè s' eſt*
„ *toujours occupèe a empècher par l' execution*
„ *des loix de ſon royaume, qu' un zele indi-*
„ *ſcret ne ſe portàt a abuſer de la Conſtitu-*
„ *tion* Unigenitus *en lui attribuant la deno-*
„ *mination, le caractère, et les effets de rè-*
„ *glè de foi, que l' Egliſe ne lui a pas don-*
„ *nès*. Cui credemus? Cui cognita magis
„ ſunt, quæ in *Gallia* aguntur? Uter am-
„ borum majore vel minore cum præven-
„ tione loquitur? Si autem in tanta (ut
„ minimum dicam) rerum & factorum am-
„ biguitate, *Romani* eos; qui famoſam hanc
„ *Clementis* XI. Conſtitutionem tanquam u-
„ niverſæ Eccleſiæ decretum non agnoſcunt,
„ contra omne jus & fas, contra perpetuum
„ Eccleſiæ morem, ut hæreticos & ſchiſma-
„ ticos habent, & tractant, quis prudens,
„ ex altera parte, Chriſtianiſſimo Monar-
„ chæ vertet male, ſi ſanioribus principiis
„ Canonicis innixus, POTIOREQUE UTENS
„ JURE, in hos *Romanæ* ſententiæ ſectatores
„ tamquam veros ſchiſmatis fautores ſæviat,
„ & per hoc non ſolum turbatam in ſuo re-
„ gno tranquillitatem reſtituat &c. " ohe!
ſatis eſt inſcitiæ, maledicentiæ, atque nefa-
riæ cujuſdam & pæne incredibilis in Ro-
manum Pontificem, Eccleſiamque univerſam
teme-

temeritatis, quarum quidem quæ in his *Febronii* dictis potiores habeat partes, quis ſit explicando? Paullatim hæc ſunt expendenda, Auctorque nunc docendus, quæ omnino neſciat, nunc pro meritis caſtigandus. Ac primo vides heic a *Febronio* negari, Conſtitutionem *Unigenitus* in *Gallia* haberi *dogmaticum* Romanæ *Sedis & univerſæ Eccleſiæ decretum*, quo nihil inſcitius dici poterat, niſi *Gallias* appellantium numero *Febronius* definiat. Poſſem heic ad Paſtoralia documenta provocare *Arelatenſis* Archiepiſcopi (16), *Maſſilienſis* Epiſcopi, (17) *Ambianenſis* Antiſtitis (18), Archiepiſcopi *Pariſienſis* (19)

(16) *Mandem. au ſujet de la Conſtitut.* 1718. *pag.* 5. „ Une Bulle emanèe du Souverain Pontife, appujèe du „ ſuffrage de l' Egliſe *Romaine*, adoptèe par la multitu„ de des Evèques Catholiques, eſt inconteſtablement le „ jugement irreformable de l' Egliſe univerſelle, et tous „ les Fideles ſont obligès de s' y ſoùmettre. Telle eſt la „ Conſtitution UNIGENITUS ".

(17) *Inſtruction Paſtorale ſur les libertès de l' Egliſe* Gallicane 1733. *p.* 117. " Les Evèques, dit-on, en acce„ ptant la Conſtitution, n' ont tout au plus proposè a „ leurs Peuples qu' un règlement de diſcipline ou de po„ lice. Icy les Novateurs, en calomniant la Bulle, nous „ manifeſtent un nouvel attentat de leur parti contre les „ libertès de l' Egliſe *Gallicane*. Ils calomnient la Bulle, „ puis qu' elle a tous les caracteres d' un Jugement do„ gmatique &c. "

(18) *Avis donnè par M. l' Evèque d'* Amiens *aux Curès de ſon dioceſe au ſujet de ceux, qui n' ètant pas ſoumis a la Bulle* Unigenitus *dèmandent les Sacramens* 1746. *pag.* 2. „ Nous proteſtons devant Dieu, que pour quelque motif, „ que ce pùt ètre, nous n' euſſions jamais accordè la mo„ indre portion du Miniſtere Eccleſiaſtique a qui ne re-

gar-

(19) ut omittam *Ebredunenſem* Archiepiſcopum, quem paullo poſt commemorabo: poſſem decretum adferre Sacræ Facultatis *Pariſienſis* latum die XV. Decembris anni 1729. in quo celeberrima facultas profitetur ſe eam Conſtitutionem amplecti *tanquam dogmaticum Eccleſiæ univerſalis judicium*. Sed luculentius, quo *Febronius* pudore adficiatur, monumentum nobis ad manus eſt. Norunt omnes in *Pariſienſibus* Epiſcoporum Comitiis a. 1755. quum inter Epiſcopos in quibuſdam, quæ Auguſtiſſimæ Euchariſtiæ Sacramentum in illam Conſtitutionem contumacibus denegandum ſpectabant, diſciplinæ capitibus exorta eſſet diſceptatio, Epiſcopos omnino ſeptemdecim alteram decem articulis, alteram ſententiam octo articulis ſexdecim Epiſcopos propoſuiſſe; qua de re conſulendam de more Apoſtolicam Sedem Conventus cenſuit. Nec tamen in tanta opinionum diverſitate ullus ex Epiſcopis fuit, qui Bullam dogmaticum univerſæ Eccleſiæ decretum non prædicaret. Ecce primum & ſecundum ſeptemdecim Epiſcoporum articulum: *Quum igitur adceſſerit Eccleſiæ conſenſus*,

„ garde pas la Bulle *Unigenitus* comme un Jugement do-
„ gmatique de l' Egliſe univerſelle, et ne la tient pas
„ pour autant irreformable, que l' eſt un Concile gèneral
„ en matière de doctrine. "

(19) *Mandement touchant l' autoritè de l' Egliſe 1756. p.* 58. " La Conſtitution *Unigenitus* eſt un jugement do-
„ gmatique, et irreformable de l' Egliſe univerſelle &c. "

ſus, *decretum illud merito vocatur tum judicium dogmaticum*, *&* *irreformabile Eccleſiæ univerſalis*, *tum judicium ejuſdem ad doctrinam pertinens*. *Huic judicio debetur ſincerum mentis & cordis obſequium*. *Qui contra illud obſequium peccant*, *peccant in materia gravi*. Quid vero ſexdecim? Audiatur primus eorum articulus: *Conſtitutio* Clementis *ſanctiſſ. memoriæ* XI. *quæ incipit* UNIGENITUS DEI FILIUS *dogmaticum eſt*, *&* *irreformabile Eccleſiæ judicium*, *cui ſincerum mentis*, *&* *cordis obſequium ſine peccato mortali denegari non poteſt* (20). Neque ignorantiæ adverſarium incuſabimus, qui tanta cum *Sorbonicæ* Facultatis, tum *Gallicanorum* Antiſtitum conſenſione ſibi manifeſtiſſime refragante, *ne in* Gallia *quidem* pro univerſalis Eccleſiæ dogmate Conſtitutionem univerſim haberi, immo contra quam Romana Curia adfirmat, Gallicam Nationem id negare contendat?

IV. At ſaltem *Galliarum* Rex hoc inficiatur. Imponit ſcilicet *Febronius* Chriſtianiſſi-

(20) Lege ſis *lettre circulaire de l' Aſſemblèe gènèrale du Clergè aux Archevèques*, *et Evèques de France* 1755. *pag.* 2. & 4. Sed omittenda non eſt nova, eaque luculentiſſima Cleri Gallicani in comitiis anni 1765. declaratio. Ea eſt hujuſmodi, ut in Actis ejus anni p. 46. legitur. „ C' eſt per ces raiſons, qu' en reconnoiſſant, comme „ nous l' avons toujours reconnu, que la Conſtitution „ UNIGENITUS *eſt un Jugement dogmatique de l' Egli-* „ *ſe univerſelle*, *ou* [ce qui *revient au mème*] *un Juge-* „ *ment irreformable de cette mème Egliſe en matiere de* „ *doctrine*, et qu' elle exige une ſoumiſſion ſincere de „ coeur, et d' eſprit &c. “

niſſimo Regi, neque ejus mentem adſequitur. Regulam eſſe Fidei Conſtitutionem *Unigenitus* plerique *Galliarum* Chriſtifideles vel ab initio agnoverunt (21). Multi deinde etiam eodem illam nomine donarunt, immo donandam eſſe exquiſitiſſimis argumentis comprobarunt (22). Nec vero quei aliter fieri poſſit, video, poſtquam in Concilio *Romano Benedicti* XIII. (23) Patres omnino centum in authentico decreto (24), ſe Bullam

(21) *Lettre d' un Evèque Acceptant a Mr. l' Evèque de Caſtres p.* 5. " Vous trouvès très mal a propos, que le „ Pape par ſes Lettres *Paſtoralis officii* du 8. Sept. 1718. „ ſe ſepare, et nous exhorte a nous ſeparer des Prèlats „ appellans, uniquemente parce qu' ils ne rendent pas a „ ſa Bulle *omnimodam obedientiam*. Si ſa Bulle eſt UNE „ REGLE DE FOI, une telle obeiſſance ne luy eſt elle „ pas duë? et ſi tous les Evèques du Monde Chrètien a „ quinze près tienuent, que c' eſt UNE REGLE DE „ FOI, eſt-il aucun Catholique, qui puiſſe ſoutenir, que „ ce n' eſt pas une regle de foi? "

(22) Confer *Ebredunenſem* Archiepiſcopum Eminentiſſimum de *Tencin* in duabus egregiis Paſtoralibus inſtitutionibus editis altera a. 1731. *dans la quelle il refute les fauſſes conſequences, que les Appellans prètendent tirer de la diverſitè des opinions ſur l' expreſſion* Regle de Foi *par rapport a la Conſtitution*; altera a. 1731., *dans la quelle il eſt prouvè, que la Conſtitution* Unigenitus *eſt un jugement dogmatique et irreformable de l' Egliſe, et une regle de croyance,*

(23) *Tit. I. cap. II. pag.* 4.

(24) " Un Auteur Anonyme, inquit de *Tencin* in nuper indicata a. 1731. Paſtorali inſtitutione pag. 8. " a osè „ debiter, que cette clauſe avoit ètè inſerè dans les Actes „ du Concile par fraude, et ſans aucune autoritè . . . . „ Mais Dieu a permis, que nous aions en main de quoi „ fermer la *bouche a ceux, qui ne parlent qu' iniquitè*

..[Pſ.

Iam *Unigenitus* ſuæ *uti ejuſdem* FIDEI REGULAM agnoſcere profeſſi ſunt. Nihil enim hoc teſtimonio luculentius non ſolum ad revincendos *Janſenianos*, qui ſuſceptam non fuiſſe Conſtitutionem in ullo Concilio cauſſabantur (25), ſed etiam ad *Regulæ fidei* nomen, auctoritatemque illi adſerendam? Si enim adverſarii ipſi (Catholicos intelligo) falli neſciam *Romanam* Eccleſiam prædicant, utique in conſtitutionis explicanda natura, ac vi non poterit errare. Unde autem apertius,

„ [Pſ. 62.] C' eſt une lettre a nous addreſsèe ècrite de „ la propre main du Saint Pontife, qui a prèſidè a ce „ Concile [*Benedicti* XIII. du 8. Juin 1726.] dans la „ quelle il s' explique ſur les bruits, qui avoient couru „ par rapport à ce dècret du Concile *Romain* “. *Paſſando alla ſeconda parte della medeſima lettera di V. S. circa al ſuſſurro del decreto del noſtro Sinodo ultimo* Romano, *ella ed i prudenti non debbono preſtar fede a coloro, che di qua falſamente ſcrivono ciò, che hanno o creduto, o voluto, che ſi creda del Capo II. del titolo primo. La verità è quella, che ſtà ivi impreſſa, e ſottoſcritta da* NOI, *e da tutti i Padri. Onde ci maravigliamo, che da coſtà* [*Pariſiis* ubi tunc Archiepiſcopus commorabatur] *ſi metta in controverſia una sì paleſe, e canonica ſanzione.*

(25) Audiendus heic Epiſcopus *Sueſſionenſis* doctiſſimus *Languetius* in ſeptima Paſtorali epiſtola *Pariſiis* vulgata a. 1726. *pag. 6.* “ Voila, que Dieu ſuſcite un Pape ſelon „ ſon coeur, qui aſſemble en Concile tout ce qu' il peut „ ramaſſer d' Evèques ſans intereſſer les tètes Couronnèes; „ et c' eſt dans ce Concile, qui reçoit un nouveau luſtre „ par la Saintetè de celuy, qui y prèſide, et par le ſuffrage de tout le ſacrè College, qui y montre ſon union „ intime dans la foi du S. Pere, que la Bulle eſt reſpectèe comme faiſant loi dans l' Egliſe, et une loi dans „ l' ordre de la foi, et une loi, qui oblige tous les fideles a s' y ſoùmettre, et les Evèques a lui procurer cette entiere obeiſſance. “

tius, tutiuſque, quam ex *Romano* centum Patrum Concilio, quæ *Romanæ* Eccleſiæ hac de re doctrina ſit, colligitur? Negari tamen non poteſt, plures ex *Gallicanis* Præſulibus ab hoc nomine ſibi abſtinendum duxiſſe, poſtquam ex illo *Janſenianos* cavillandi, novaſque turbas ciendi occaſionem adripuiſſe animadverterunt (26). Nimirum commenti ſunt alii alterum fidei ſymbolum, alii fidei articulum eo nomine deſignari; quo nihil magis ridiculum fingi poterat; quid enim hoc eſſet, niſi regulam, reſque ad eam directas, finem ejuſque obtinendi rationem, viam, ac metam inepte confundere? Aliqui ex ipſis Catholicis in *Gallia* Theologis ad rem ſubtilius inveſtigandam hiſce Appellantium clamoribus excitati *Regulam fidei* anguſtioribus terminis definiendum ſenſere, neque id nominis tribui poſſe, niſi deciſionibus, quæ revelatum aliquod dogma nominatim & diſtincte proponant. Hinc quum Conſtitutio *Unigenitus* nullum ejuſmodi dogma ſingulatim, atque expreſſe credendum exhibeat, Regulam fidei haberi illam non debere collegerunt. Contra qui cum *Romani* Concilii Patribus, ceteriſque *Gallicanæ* Eccle-

(26) Teſtes ſunt iſtorum plures libelli, quos inter *Reflexions ſur l'ordonnance de M. l'Archevêque de* Paris [Cardinalis de Noailles]; *Memoire d'un grand nombre de Curès de* Paris *addreſsè a M. l'Archevêque de* Paris *ſur ſon ordonnance, et Inſtruction Paſtorale du 29. Septembre* 1729., *la Conſultation des Avocats &c.*

Eccleſiæ Epiſcopis eam fidei *regulam* appellant, nihil aliud hoc nomine intelligunt, quam Eccleſiæ definitionem, quæ noſtram ſententiam in re dogmatica, atque in ordine ad fidem dirigit, ſeu dogmaticum nec reformabile Eccleſiæ univerſæ decretum, cui Fideles omnes interius quoque mentis obſequium debeant. Qua in re quum & illi, quos ex Catholicis *Gallis* obſtare diximus, quominus Conſtitutio *Unigenitus* eo nomine denotetur, ceteris omnino conſentiant; vere dictum ab *Ebredunenſi* Archiepiſcopo fuit, inter Catholicos nullam eſſe de re, ſed de ſolo nomine diſſenſionem (27). Quamobrem ut ad Chriſtianiſſimi Regis edictum revertar, quum ille Conſtitutionem *Regulam fidei* haberi ac nominari vetuit, id unum cavit, ne hoc nomine, de quo inter ipſos orthodoxos aliqua eſſet diſceptatio, *Janſeniani* veluti face & flabello ad ſeditiones excitandas abuterentur. Sed numquam illi venit in mentem ſuis ſubditis imperare, ne Conſtitutionem habere ac venerari, pergerent *veluti dogmaticum & irreformabile Eccleſiæ judicium cui ſincerum mentis & cordis obſequium ſine mortali peccato æternæque ſalutis diſcrimine ne-*

(27) *Inſtruct. Paſtor.* 1730. *pag.* 5. " Ainſi la diviſion „ entr' eux, s' il y en a, n' eſt qu' apparent; la diſpu„ te n' eſt que de nom; et ſoit qu' on lui donne, ou „ qu' on ne lui donne pas cette qualitè, on eſt parfaite„ ment d' accord ſur le fond, c' eſt-a-dire ſur la ſoumiſ„ ſion, qui lui eſt duè, et que l' Egliſe exige. "

gari a quoquam poſſit. An *Febronius Ludovicum* XV. a. 1766. oblitum fuiſſe putat eorum, quæ ſæpius hac ſuper re graviſſime edixerat? Nonne in id ſemper Chriſtianiſſimus Rex omni contentione eniſus eſt, ut in *Galliarum* Regno Conſtitutioni obſequium Eccleſiæ univerſæ in dogmatis cauſſa judicio debitum exhiberetur? Id diſerte ſtatutum ab illo fuit a. 1730. (28), item 5. Septembris 1731. annis quoque 1747. & 1752. (29). Num *Febronius* revocata hæc a Rege decreta adfirmabit? At præter quam quod id vel ſuſpicari Regis Religio vetat, nonne quod a. 1766. ab illo conſtitutum *Febronius* narrat, primum a. 1756. 10. Decembris ſancitum a Rege fuerat? In ea tamen declaratione diſertiſſimis verbis præceperat, ut Conſtitutionem *Unigenitus* ea omnes obſervatione proſequerentur ad leges declarationeſque cum ab immortali ſuo atavo, tum a ſe pridem editas, quin tamen Regula Fidei

(28) Declaration du 24. Mars 1730. artic. III. " Voulons, que tous nos ſujets de quelque etàt et condition, „ qu' il ſoient, ayent pour la dite Bulle le reſpect, la „ ſoumiſſion, qui ſont dùs au jugement de l' Egliſe uni„ verſelle en matiere de de doctrine. "

(29) In hoc extremo decreto, quod 29. Aprilis prodiit, hæc conceptis verbis leguntur: " Ayant pour objet de „ faire rendre a la Conſtitution *Unigenitus* le reſpect, et „ la ſoùmiſſion, qui lui ſont dùs comme a une loi de l' E„ gliſe et de l' Etàt, et a un jugement de l' Egliſe Uni„ verſelle en matiere de doctrine. "

dei haberetur ? (30) Atqui hujuſmodi leges præſtari Conſtitutioni obſequium jubent, quod *dogmatico univerſæ Eccleſiæ decreto* debetur; has ergo tum etiam innovavit, quum primum ab appellanda habendaque conſtitutione *Regula fidei* abſtinendum juſſit. Solum ergo aliquid amplioris auctoritatis in hoc nomine *Regulæ fidei* latere ſuſpicatus eſt Rex, quam in altero, quod indemne haberi omnino voluit, *dogmatici Eccleſiæ univerſæ judicii*, eaque de cauſſa, ne turbæ propterea orirentur, illud arcere voluit, ſarto tamen tectoque ſervato Conſtitutioni mentis & cordis obſequio, quod *dogmaticum univerſæ Eccleſiæ decretum* jure ſuo poſtulat (31).

(30) *Artic. I.* " Que les lettres patentes, et declarations donnèes tant par le feu Roi nòtre tres honorè Seigneur, et biſaìeul, que par nous, et regiſtrees en nos Cours au ſujet de la Conſtitution *Unigenitus* ſoient executees ſelon leur FORME ET TENEUR, et qu' en conſequence tous nos ſujets aient pour la dite Conſtitution le reſpect, et la ſoùmiſſion qui lui ſont dùs, ſans neanmoins, qu' on puiſſe leur attribuer la denomination, le caractere, et les effets de Regle de foi. "

(31) Non hæc pulcra ſomnia ſunt ut *Febroniana*; Rex ſuam ipſe mentem explicuit in encyclica epiſtola, quam ad Archiepiſcopos & Epiſcopos Regni anno 1731. eadem ſuper re perſcripſit. Quum enim ſui Regni Præſules ea epiſtola exhortaretur, ne Conſtitutionem *Regulam fidei* appellari ſinerent, id a ſe expeti hac ſolum de cauſſa addit, *pour òter a la deſobeiſſance un des principaux prètextes, dont elle ſe couvre, en ſuppoſant, contre toute veritè, et contre tout vraiſemblance, que les Evèques du Royaume vouloient propoſer la Bulle ſous cette difinition* [notentur hæc verba] COMME SI ELLE ETOIT UN SYMBOLE ET UNE PROFESSION DE FOI.

Quid ergo *Febronius Clementem* XIII. inter & Chriſtianiſſimum Regem diſcrepantiam fingit? Ille Conſtitutionem *dogmaticum* vocat *Sanctæ Sedis & univerſæ Eccleſiæ decretum, cui omnimoda debetur ab omnibus obedientia*; hic Conſtitutioni deberi ab omnibus obſequium & obedientiam ut *legi Eccleſiæ ac Regni, & univerſæ Eccleſiæ in dogmatis materia judicio* ſæpius profeſſus eſt, & in ea ipſa declaratione, qua nomen *Regulæ Fidei* ſupprimi juſſit, priores illas leges adeo Conſtitutioni, ac ſuæ ipſius Religioni glorioſas innovavit. Ubi ergo inter utrumque contentio? Ubi repugnantia?

V. Finge tamen, a *Clemente* XIII. Chriſtianiſſimum Regem diſcrepaſſe. Ergone dubio erit locus, utri credendum foret? *ſanioribus principiis Canonicis* inniteretur *Galliarum* Rex, quam *Romanæ* Eccleſiæ Pontifex? *Potiore* uteretur ille *jure in* Romanæ *ſententiæ ſectatores*? Et hæc Catholicus Scriptor ſcribere non exhorruit? Principum igitur erit definire, num aliquid haberi debeat Eccleſiæ univerſæ decretum, atque adeo dogma; non ejus, quem univerſæ Eccleſiæ Paſtorem, Caput, Magiſtrum Chriſtus conſtituit? *An ad hoc*, ut *Cypriani* verbis utar (32), *deponenda eſt Catholicæ Eccleſiæ dignitas . . . . & Sacerdotalis quoque auctoritas ac poteſtas, ut judicare ſe velle dicant de Præpoſito Eccleſiæ* (im-

(32) *Ep. IV.*

(immo de ſummo Eccleſiæ Pontifice) laici Principes? Meminerit eorum *Febronius*, quæ *Conſtantio* Imperatori *Oſius* edixit (33): *Tibi Deus, Imperium tradidit, nobis Eccleſiaſtica concredidit . . . Neque nobis igitur terræ imperare licet, neque tu adolendi habes poteſtatem*. Meminerit eorum, quæ ad eumdem *Conſtantium* ſcribebat Magnus *Athanaſius* (34). *Quandonam Eccleſiæ decretum ab Imperatore accepit auctoritatem?* Meminerit eorum, quæ ad *Valentinianum* S. *Ambroſius* perſcripſit (35): *quando audiſti, clementiſſime Imperator, in cauſſa fidei laicos de Epiſcopo* (quid de *Romano* Pontifice?) *judicaſſe? Ita ergo quadam adulatione curvamur, ut Sacerdotalis juris immemores & quod Deus donavit mihi, hoc ipſe aliis putem eſſe credendum? Si docendus eſt Epiſcopus a laico quid ſequetur? Laicus ergo diſputet, & Epiſcopus audiat; Epiſcopus diſcat a laico. At certe ſi vel ſcripturarum ſeriem divinarum, vel vetera tempora retractemus, quis eſt qui abnuat in cauſſa fidei Epiſcopos ſolere de Imperatoribus chriſtianis, non Imperatores de Epiſcopis judicare?* Sed quid vetera iſta commemoro? Male enimvero de Chriſtianiſſimo Rege *Febronius* meretur, qui ea illum eſſe mente decantet, ut de Conſtitutionis indole ac vi decernere ſibi licere exi-

(33) *apud* S. Athan. *ad Monachos*.
(34) *ibid.*
(35) *Ep.* XXI.

exiſtimet. Non iſtis *Galliarum* Monarcha principiis innititur, quæ licet *ſaniora Febronius* prædicet, horribilia tamen ſunt, atque ab orthodoxo Principe ſummopere deteſtanda. Audiat *Febronius* ipſum, quem appellare audet, LUDOVICUM XV., & quantam ipſe *ſanioribus* illis *principiis* plagam inflixerit, nunc ſaltem addiſcat. Senatus *Burdigalenſis ſaniora Febronii* principia ſequutus Conſtitutionem *veluti diſciplinæ atque œconomiæ legem* habendam eſſe ſanciverat. Quid Rex, is ipſe Rex, quem *Febronius ſaniorum principiorum* ſectatorem & vindicem profert? Tertio nonas Junii a. 1731. ad Senatum a cl. *Dagueſſeau* epiſtolam perſcribi juſſit, in qua eum monebat, *nonniſi* ad Eccleſiam *pertinere*, *quæ ſuarum deciſionum indoles ſit*, *definire*; *non eſſe id* laicorum *Magiſtratuum*, *neque ab eorum*, *ſed ab Eccleſiæ auctoritate pendere*, *quibus Conſtitutio nominibus appellanda eſſet cum illa loquendum eſſe*, *quodque ea ſuo ut in rebus ad chriſtianam doctrinam ſpectantibus judicio præſcripſiſſet*, *obſequium penitus deferendum* (36). Poſt hæc abſque incredibili

(36) "QU' IL N' APPARTIENT, QU' A L' EGLI„ SE de dèterminer et d' enſeigner, quel eſt le veritable „ caractère de ſes dèciſions; qu' une telle matière n' eſt „ pas du reſſort des Magiſtrats, qu' il ne dèpend point „ de leur autoritè d' appliquer a la derniere Conſtitution „ les termes impropres, et inſuffiſans de regle de police, „ et d' oeconomie, de diſcipline, et de prècaution, et „ qu' ils ne peuvent parler ſur ce ſujet, que comme le „ Roi

dibili Chriſtianiſſimi Regis injuria fieri ne poſſe dicam, ut *Febronius* non ſolum cum eo *Clementem* XIII. contendat, ſed illum *potiore* quam hunc *jure*, *ſanioribuſque* uti principiis adſerat in abrogando, ut ſomniat, *dogmatici Eccleſiæ univerſæ decreti* nomine, quo Conſtitutionem immortalis ille Pontifex deſignarat?

VI. Neque hanc tamen ſolam Regi Chriſtianiſſimo injuriam irrogat. Nam quid in ejus Religionem fingi contumelioſius potuit, quam ſilentii ab ipſo præſcripti legem eo ſpectare, utne Conſtitutio pro *univerſalis Eccleſiæ decreto* habeatur? Silentii legem Chriſtianiſſimus Monarcha tulit, ut Conſtitutionis obtrectatores tandem, ſi fieri poſſet, a tot in eam diſſeminandis libellis coerceret (37). Quare in ſua a. 1756. declaratione aperte edixit, non eſſe ſuæ mentis, ut propterea *Gallicanæ* Eccleſiæ Antiſtites a docendis, quæ ad eam Conſtitutionem pertinent,

„ Roi l' a fait EN JOIGNANT ſon autoritè A CELLE „ de l' Egliſe, lorſque dans ſa dernière declaration . . . „ ſa Majeſtè a ordonnè a tous les ſujets d' avoir pour „ cette Bulle le reſpect et la ſoùmiſſion, qui ſont dùs a „ un jugement de l' Egliſe univerſelle en matière de do„ ctrine. "

(37) Conferantur *Avertiſement de* Mr. *l' Evêque de* Marſeille *ſur les faux bruits, que l' on fait courrir a l' occaſion d' une lettre circulaire ècrite a tous les Evêques &c.* Marſeille 1731. *Reflexions d' un Evêque de* Languedoc *ſur quelques nouveaux Arrêts du Parlement de Toulouſe &c.* 1755. *pagg.* 20. *ſeqq.* & Archiepiſcopi *Pariſienſis Mandement touchant l' autorité de l' Egliſe* 1756.

populis abſtinerent, modo ne caritatis & modeſtiæ fines excederent (38). Injurium quoque in Chriſtianiſſimum Regem *Febronius* ſe exhibet, quum neſcio quam Archiepiſcopi *Lugdunenſis* ad eumdem Regem epiſtolam recitat, in qua ille ex S. *Irenæi* cathedra ſcripſerit, *non eſſe modo in* Gallia *hæreticos; denegationem Sacramentorum, factam iis, qui Conſtitutioni* Unigenitus *non ſubſcribunt, repugnare caritati, & unitati Eccleſiæ; ſic ſentire celebriores Canoniſtas; eam fuiſse ſententiam Cardinalis* Fleury *& Cardinalis de* Falconis-petra, *idem eſse judicium plurium* MODERNORUM (veteres ergo deſiderabimus) *Archi-et Epiſcoporum*. Non heic ego cum *Lugdunenſi* Archiepiſcopo aut *Pariſienſem* Archiepiſcopum magnum illum noſtræ ætatis *Athanaſium* conferam in ſæpius citata a. 1756. Paſtorali inſtitutione *de Eccleſiæ auctoritate* aut *Senonenſem* Archiepiſcopum (39) aut *Ambianenſem* (40) & *Tricaſſinum* (41) Epi-

(38) Declarat. artic. II. *N' entendons, que le ſilence abſolu* preſcrit *par nos dites declarations . . . puiſſe préjudicier au droit, qu' ont les Archevêques, & Evêques d' enſeigner les Eccleſiaſtiques, et les peuples confiès a leurs ſoins &c.*

(39) *Lettre de Mr. l' Archeveque de *** a Mr. **** Con*ſeiller au Parlement de* Paris *le 25. Avril 1752. ſeconde lettre en reponſe a la lettre d' un Conſeiller du Parlement 8. Sept. 1752.*

(40) *Avis donnè par M. l' Evêque d'* Amiens *aux Curès de ſon dioceſe au ſujet de ceux, qui, n' ètant pas ſoumis a la Bulle* Unigenitus *demandent les Sacremens.*

(41) *Mandement 6. Juin 1756.*

Epiſcopos, aut quadraginta *Sorbonæ* Doctores (42), aut *Gallicanum* Epiſcoporum Conventum cum a. 1752. tum a. ipſo 1765. quo ea Lugdunenſis Archiepiſcopi ad Regem epiſtola data dicitur, celebratum (43); neque in *Febronii* temeritatem animadvertam qui quum *Benedictus* XIV. Sanctiſſimum Corporis Chriſti Viaticum expetentibus, *quoties prædictæ Conſtitutioni publice & notorie refractarii ſint, denegandum eſſe* a. 1756. in epiſtola Encyclica ad *Gallicani* Cleri comitia ſtatuerit, eaque epiſtola & a *Gallis* quo decuit obſequio ſuſcepta fuerit, & a *Clemente* XIII. confirmata, non tamen veretur Archiepiſcopi illius epiſtolam jactare, quaſi quid *repugnet caritati, & unitati Eccleſiæ* noverit ipſe melius cum ſuis Canoniſtis (44), quam

(42) *Conſultation de quarante Docteurs de* Sorbonne *ſur la queſtion de ſçavoir, ſi les Arrets du Conſeil &c. 7. Octobre 1752.*

(43) Lettre au Roi de Paris 11. *Juin* 1752. *Actes de l' Aſſemblèe generale du Clergè en 1765. p. 47. edit. in 8.*

(44) Quinam hi Canoniſtæ ſint quis divinet? Hoc ſcio *Vaneſpenium* ſummum illum & eximium *Febronii* Canoniſtam ea principia ſuppeditare, quæ ad hanc debellandam ſententiam maxime faciant. " Juxta invariabile Chriſti ,, præceptum, inquit ille [*Jur. Eccleſ. p.II. Tit. 4. de Sacr. Euch. cap. 2. n. 13. ſeq.*) in Apoſtolorum perſonis, datum omnibus Eccleſiæ Paſtoribus, *nolite dare ſanctum canibus*, invariata hactenus manſit Eccleſiæ diſciplina, ,, ut Paſtores quantum in ipſis eſt, & ipſa temporum, ,, perſonarum, & locorum conditio patitur, adlaborare debeant, ne adminiſtrando hoc ſanctiſſimum Sacramentum ,, contra Domini præceptum dent *ſanctum canibus*, atque

,, hinc

quam ceteri omnes *Gallicani* Præſules ſaltem non *moderni*, & duo *Romanæ* Eccleſiæ Pontifices. Sed nonne id Chriſtianiſſimo Regi palam inſultare eſt? perinde ac ſi quum ad dictas *Benedicti* XIV. litteras ſuam a. 1756. hac ſuper re declarationem exegit, quidquam *caritati & unitati Eccleſiæ repugnans* decreviſſet? Quid vero illud, quod paullo antea recitavimus, Chriſtianiſſimo Regi *vertendum male non eſſe, ſi ſanioribus principiis Canonicis innixus, potioreque utens jure, in hos Romanæ ſententiæ ſectatores, tamquam veros ſchiſmatis fautores ſæviat?* Hæc equidem qui palam eloqui, ac ſcriptis mandare ſuſtinet, Regiam æque atque Eccleſiaſticam poteſtatem nihili habeat, neceſſe eſt. Quandonam quæſo omnium Regum mitiſſimus in *Romanæ*, ideſt ſuæ, totque a ſe declarationibus corroboratæ *ſententiæ ſectatores aut ſæviit* aut ſævire decrevit, ut pro ejus *ſævitie* Borealis hic Scriptor *apologeticon* inſtituat? Quæro inſuper, quiſnam *Romanæ ſententiæ ſectatores veros ſchiſmatis fautores* declaraverit, ut Rex *potiore utens jure* in eos *tamquam veros ſchiſmatis fautores* innoxie *ſæviat?*

„ hinc in primis non tantum priſtina, ſed etiam moderna
„ diſciplina Eccleſiæ vult, ut a ſacra communione repel-
„ lantur publici & notorii peccatores, tametſi publice
„ eam petant. Confer etiam *Gibertum* Canoniſtam *Gallum*
„ *Romanis* ſatis inimicum in ſuis Canonicis Conſultationibus *de Sacram.* [T. *I. pag.* 103.]

viat? Num appellantes? Num *Pariſienſis* Senatus? At *Gallicani* Præſules quum *Pariſienſem* Archiepiſcopum ab eo Senatu tanti criminis accuſari intellexiſſent, in graviſſima, quam ex Cleri Comitiis ea de re tertio Idus Junias a. 1752. ad Regem horrore perculſi dederunt, epiſtola, non laicorum Magiſtratuum, ſed tantummodo Epiſcoporum eſſe declarant, quid ſchiſma ſit, quæque ad illud deducant, definire (45). Intelligitne *Febronius*, quo iſta ſpectent? ut diſcat, fas non eſſe Magiſtratibus quinam ſchiſmatis auctores aut ſectatores ſint definire, ſed tantum ubi Eccleſia eos indicarit jure, quo in Eccleſiam tenentur protectionis ad illorum infringendos conatus uti Principes poſſe, atque adeo debere. Antequam ergo in *Romanæ* ſententiæ ſectatores ſæviendi jus Regi Chriſtianiſſimo tribuat, vocem exſpectet Eccleſiæ, quæ illos ſchiſmatis reos pronunciet: Verum ſi hanc Eccleſiæ definitionem Rex ille, quod abſit, præverteret, quænam *ſaniora eſſent principia canonica*, quibus *innixus* jus in *Romanæ* ſententiæ ſectatores ſæviendi ſibi poſſet adjudicaret? Quare *Febronius* ex hoc

(45) " Ce Tribunal n' a pas craint d'y avancer, que „ Mr. l'Archevèque de *Paris* oſe ſe declarer ouvertement „ pour le ſchiſme : des Magiſtrats, qui ne peuvent ap„ prendre authentiquement, *que par nous* ce qui conſti„ tue le ſchiſme, et quelles ſont les demarches, qui mal„ heureuſement y conduiſſent, ont osè intenter contre ſon „ Pere en J. C. &c. "

hoc etiam capite Regiæ læſæ majeſtatis damnandus eſt, qui Chriſtianiſſimum Regem audacter ſumat, ſibi contra fas de ſchiſmate dijudicandi auctoritatem vindicaſſe. Neque in ſui defenſionem adducat, id tandem in ipſius Eccleſiæ bonum cedere. Reſponderet enim *Hilarius* (46): *miſereri licet noſtræ ætatis laborem, & præſentium temporum ſtultas opiniones, quibus patrocinari Deo humana creduntur, & ad tuendam Chriſti Eccleſiam ambitione ſæculari laboratur*. Neque vero iſtud præſidium dicendum eſſet, ſed Eccleſiaſticæ poteſtatis contemptio, atque adeo everſio. Videat interim lector, quo cœcum quoddam Conſtitutionis *Unigenitus* ſugillandæ ſtudium *Febronium* abduxerit.

VII. Neque tamen id ſatis. Non alia enim de cauſſa, quam ut ei Conſtitutioni detraheret, *Ultrajectinæ* pſeudo-Eccleſiæ defenſionem non uno loco ſuſcepit. Ultrajectinam *Synodum anni* 1763., inquit ille (47), *neque adprobo, neque improbo*. Prius cum *Clemente* XIII. Chriſtianiſſimum Regem contulerat, atque huic palmam adjudicarat; nunc ſe cum eodem *Clemente* comparat, atque aliquid a ſe tolerabilius dici non dubius exiſtimat. Quam enim Synodum *Clemens* XIII. graviſſima cenſura perculit, hanc ille ſe *neque adprobare, neque improbare* ait. O eximiam homi-

(46) *Contra auxent. n.* 2.
(47) *T. II. pag.* 70.

hominis in judicando temperantiam! Sed unde demum tanta in *Clemente* XIII. & in *Febronio* judiciorum diſcrepantia? unde, quæris? *hoc tamen*, inquit *Febronius* (48), *pro modulo meo* (non iſthæc *deſpotæ* vox eſt, cujuſmodi vox *Clementis* XIII.) *judicaverim, in actis ejuſdem Synodi* (*abſtrahendo a pluries memorata Conſtitutione*) *quæſtionem de* Gratia *ſatis catholice explicatam eſse*. *Clemens* XIII. Conſtitutionem *Unigenitus* in ea pſeudo-Synodo contemptam, violatam, protritam vidit, ingemuitque. Conſultius *Febronius abſtrabit a pluries memorata Conſtitutione*; tum enimvero *quæſtionem de Gratia ibi ſatis catholicæ explicatam videt*. Hoc ſcilicet exemplo dicere quid vetat in *Juliani* & *Cœleſtii* libros *abſtrahendo* a *Tractoria* Zoſimi *Papæ*, adde ſi placet ab *Africanarum Synodorum decretis* quæſtionem de gratia ſatis catholice explicari; aut in *Schmalcaldenſibus* articulis *abſtrahendo ab iis*, *quæ in* Tridentina *Synodo damnata ſunt*, omnia ſatis catholica contineri. Quid hoc eſt? An *Febronius* cum ſtipitibus ſibi rem futuram credidit, ut iſthæc impune ab eo nobis obtrudi pateremur? *Abſtrahendo a pluries memorata Conſtitutione*? Abrahine ſalva orthodoxa fide poteſt? & in ea quidem quæſtione, quæ de Gratia eſt? Quæſo quæ Illuſtriſſimus *Senonenſis* Archiepiſcopus in *Gallica* epiſtola ad *Pariſienſis* Senatus

(48) *l. c.*

natus Conſiliarium a. 1752. ſcribebat, *Febronius* veluti ſibi dicta audiat, atque perpendat (49): *Sectam ſuffulcis, quæ ubi libera eſt, ad ſchiſma per ſe proruit, quæ in* Hollandia *tamquam ſchiſmatica habetur, quæ a multis annis ſeceſſionem facit a* Romano-Catholicis *ſejuncta, quæ ſub Epiſcopis a Sancta Sede nominatim excommunicatis Eccleſias cogit* Janſenianæ *Eccleſiæ nomine publice deſignatas, atque a ceterarum Catholicarum Eccleſiarum* communione *ſeparatas, quemadmodum* Hagæ-Comitum, Amſtelodami, & Ultrajecti *videre eſt. Quare ſub hujus ſæculi initium* Burgundiæ *Princeps de* Janſenianis *quos probe noverat, in epiſtola ad* Romanum *Pontificem ſcripſit, eos in* Hollandia *ſchiſmaticos eſſe omnique erga Apoſtolicam Sedem, ac primos Paſtores ſubordinationis inimicos*. At cur, inquit *Febronius* (50), *Papa non deſtitit a propoſito, cathedras Epiſcopales cum ſuis Capitulis pro ſuppreſſis habendi, dum hæ ſe ſe conſervare nituntur, & quantum in* Hollandia *fieri poteſt, conſervant?* Cur non deſiſtat, meum non eſt inquirere; cauſſas tamen ſatis luculentas dabit *Conſolatorium ſecundum ad* Romano-Catholicos *per unitas Provincias diſperſos contra calumniatoria nova* Matthiæ Tork *& ſimilium cum adprobatione legati Apoſtolici* (Johannis Baptiſtæ Buſſi) editum *Aquiſgrani* 1711.

[49] *pag.* 2.
[50] *pag.* 21.

1711. (51). Verum hæc non eſt potior diſſidii cauſſa: ea primum fuerat Formula *Alexandri* VII., cui ſubſcribere ſingulari atque infracta pervicacia ii repugnarunt (52); nunc vero adceſſit Conſtitutio *Unigenitus* quam angue pejus oderunt. Rem non omnibus notam, ſed tamen certiſſimam refero. Quum ſub *Benedicto* XIV. de extinguendo miſerrimo hoc ſchiſmate ageretur rebelles homines XII. Septembris 1752. hanc declarationem ediderunt: *declaramus nos pro pace ineunda cum ſummo Pontifice, numqua Dei opitulante gratia* (proh! blaſphemiam, quam *portentificam Lactantius* diceret!) *conſenſuros neque in ſubſcriptionem* (nota) PURUM ET SIMPLICEM *Formularii* Alexandrini, *quæ factum involvit, neque in adceptationem Bullæ* Unigenitus, *etiam relative ad quaſcumque explicationes. Huic declarationi ſubſcripſerunt Illuſtriſs. Archiepiſcopus* Ultrajectinus Petrus Johannes Meindærts, *& Illuſtriſs. Epiſcopus* Harlemenſis, Johannes Petrus Stiphont *nec non & Capitulares, excepto* Nicolao Broederſen *Capituli decano, & Paſtore* Delphenſi. *Huic etiam declarationi adhæſerunt multi Paſtores, & Sacerdotes tam viva voce, quam litteris ad Epiſcopos miſſis.* Suggerat ergo *Febronius*, quei tandem cum Eccleſia Catholica ſint perditi homines conciliandi. Si forταſſe

[51] præſertim capitib. *XLII. XLIII. XLIV.*
[52] Vide ejuſdem Conſolatorii ſecundi *cap. 36. & 37.*

taſſe velit, ut Pontifices ejus exemplo *abſtrabant a ſæpius memorata Conſtitutione & Formulario Alexandrino*, in re tam ſeria nugabitur, & peſſime de univerſa Eccleſia merebitur.

VIII. Sed nondum *Ultrajectinam* Synagogam dimittamus mirabar equidem, cur de *Van-Eſpenii* Commentariis tam ſæpe, ac tanta cum laude *Febronius* meminerit, ut & Auctorem *Clariſſimum*, & Commentarios *doctiſſimos* appellaſſe non ſatis habuerit (53), ſed in ipſo operis indice veluti rem ad prime notandam adſcripſerit (54) V. ESPENII *opera commendantur*. Sed mirari deſii, poſtquam nuper in indicatam *Conſolatorium ſecundum incidi*; ex eo enim didici, *Van-Eſpenium* Auctorem fuiſſe *totius doloris*, *qui tam in* Hollandia, *quam in* Brabantia *contra* Romano-Catholicos, *& adverſus Sedem* Petri, *ex deſtinata opera*, *ſub ficta imagine Sanctitatis emerſit*. Mirum immo fuiſſet, auctorem de *Ultrajectina* Eccleſia tam bene meritum non debuiſſe a *Febronio* commendari. Ceterum quis *Van-Eſpenius* ille fuerit, non erit Lectoribus inutile ex libro non admodum obvio intelligere. Loquitur ergo *Conſolatorii* Scriptor de Tractatu, quem *Hiſtorico Canonicum de Cenſuris Eſpenius* inſcri-
pſit

[53] *pag.* 234.
[54] *pag.* 634.

pſit (55). " Auctor eſt notus tamquam per-
„ turbator manifeſtus, qui ſacerdotali ſua
„ conſecratione aburens, Sacerdotalem, Epi-
„ ſcopalem, & Pontificiam vim conatur
„ omni irregularitatis genere deſtruere, &
„ quidquid ſacrum eſt, ſæculari poteſtati ſu-
„ bijcere. Eſt *Græcus* ille *Sinon*, qui flam-
„ mas diſcordiæ in *Hollandicis* miſſionibus
„ excitavit. Et quod eſt triſtius, quo ini-
„ quitas ejus eſt maniſeſtior, eo poteſtas e-
„ jus perſeverat major, ut in præſentibus
„ circumſtantiis quod turpiter incœpit, per-
„ tinaciter perficiat. Hic vir eſt, qui anno
„ 1703. Miſſionarios lapſos in *Hollandia* ex-
„ citavit, ut adverſus *Romanam* Eccleſiam
„ induerent pertinaciam, quæ tanta ſcanda-
„ la, tantaſque triſtitias inter vos, o *Ro-*
„ *mano Catholici*, ſuſcitarunt. Hic vir eſt,
„ qui ut hæc & alia *Janſeniana* fatalia exe-
„ queretur, pactum fecit cum notis *Gallis*
„ transfugis, qui fugientes punitionem, quam
„ a ſuo Rege, quia patriam fraudibus &
„ falſis doctrinis perturbaverant ſuam, me-
„ ruerant, Patriam communem noſtram fœ-
„ darunt. Inter hos erat famoſus *Berulliſta*
„ *Paſchaſius Queſnellus*, quem *Janſeniſtæ Bel-*
„ *gæ* contra Romanæ Eccleſiæ auctoritatem,
„ contra Patriæ noſtræ decus, & contra
„ communem ſalutem, uſque in præſentem
„ diem, proditorie erigunt, tanquam Eccle-

[55] *Cap. XLVII. pag. III.*

„ ſiaſticum ſoli noſtri Legislatorem ". Tum narrat Auctor turbas ob captum a *Mechlinienſi* Archiepiſcopo *Queſnellum*, & depoſitum ab Apoſtolici in fœderato *Belgio* Vicarii munere D. *Petrum* Codde : deinde ad *Eſpenium* redit (56) his verbis : " Statim
„ ſubſequuta eſt Tragœdia *Lovanienſis*. Utri-
„ uſque Juris Doctor *Zegerus Bernardus Van-*
„ *Eſpen* adſumpſit larvatum nomen *Fratris*
„ *Antonini* (larvata heic ſunt omnia , no-
„ men , ſanctitas , pudor) & præfato *Paſ-*
„ *chaſio Queſnello* die 3. Martii dicti anni
„ 1703. ſcripſit ſequentem epiſtolam im-
„ preſſam in memorato libro, *Cauſa Queſ-*
„ *nelliana* pag. 336. *Sapientiſſime Domine* (in
„ re Grammatica ſcilicet , quemadmodum
„ alibi demonſtrabimus) *adflictum Miſſionis*
„ Hollandicæ *ſtatum* (quid hoc ad ipſum?)
„ *& litterarum Domini* Sylvii (hoc erat a-
„ gnomen quod inter ſe ſe dabant Illu-
„ ſtriſſimo D. *Buſſi* , qui tunc erat Inter-
„ nuntius Apoſtolicus *Bruxellis*) *contentum*
„ *intellexeram ex litteris Amicorum* (hi erant
„ *Janſeniſtæ Hollandiæ*) *iiſque reſpondi ex ami-*
„ *corum conſilio* (hi erant Confœderati *Bra-*
„ *bantiæ*) *fortiter inſiſtendum juribus Capitu-*
„ *lorum* (id erat aliquid novi: antea enim
„ nihil de hoc jure Capitulari ſciebatur)
„ *oſtendendumque* , *Pontifici fuiſſe ſubreptum*
„ (ſpecioſum pallium ad ornandam perti-
„ na-

[56] *pag.* 113.

„ naciam) *juribus Capituli* Harlemienſis.
„ *Credo quod idem jus competat Capitulo Ul-*
„ trajectino, *ſed ſuper eo hactenus conſultus*
„ *non ſum* (pigebat hominem, quod non-
„ dum adcepiſſet occaſionem, ſemen ſuum
„ ſchiſmaticum ſpargendi in agris *Ultraje-*
„ *ctinis*) *firmandum miſi ſcriptum* (ſcriptum
„ hoc ſeditioſum poſtea typis prodiit) *cujus*
„ *heic copiam jungo* (non enim *Fratri An-*
„ *tonino* licebat tale quid adtentare ſine ve-
„ nia novi Legislatoris *Belgici*) : *rogo ut*
„ *illud examinare dignetur* (dignum erat, ut
„ diſcipulus agnoſceret Magiſtrum) & *ſi*
„ *quid addendum vel demendum judicaverit*
„ (nempe *Berulliſta Paſchaſius* erat ipſorum
„ Patriarcha, cujus judicium apud ipſos plus
„ ponderis habebat, quam totius Eccleſiæ
„ *Romanæ* judicatum) *dignetur ſignificare D.*
„ Swanio. Ab eventu patuit, prodiiſſe ſcri-
„ ptum, ſub nomine præfati *Swanii*, cum
„ titulo: *Motivum Juris pro Capitulo Cathe-*
„ *drali* Harlemienſi. Epiſtola ſignata eſt:
„ *Frater Antoninus*; tota vero ſcripta per
„ manum *Zegeri Bernardi Van-Eſpen*. Co-
„ gnoſcitis tandem (o Deo amabiles Ca-
„ tholici !) totius ſcandali *Hollandici* Ar-
„ chitectum. Hic vir hic eſt, qui primum
„ poſuit lapidem, ad quem Miſſionarii la-
„ pſi cæſpitaverunt. Hic vir eſt, qui lar-
„ vatos Catholicos *Hollandiæ* docuit, qua-
„ liter deberent larvam deponere, errorem-

 „ que,

„ que, qui in ipſorum corde perpuratus e-
„ rat, ad ora & manus pellere. Hic vir
„ hic eſt, qui Miſſionarios fovit atque fir-
„ mavit, ut ſine remorſu conſcientiæ defi-
„ cerent“. Hæc *Van-Eſpenium Febronio*
„ commendare poſſunt; nobis certe non poſ-
ſunt (57).

CA-

[57] Nec potuere præclariſſimis *Galliæ* Antiſtitibus. In his nominandus *Carolus Cameracenſis* Archiepiſcopus in Paſtorali inſtitutione, qua a. 1731. commentarium damnavit inſcriptum: *Memoire pour les Sieurs* Samſon &c. *pag.* 39. „ Pour les etablir [les nouveaux principes de la ſecte] „ les quarante Juriſconſultes n'ont gueres cite, que l'au-„ torite *mepriſable* d'un *Vaneſpen* ſi connu par ſon atta-„ chement opiniâtre au parti *Janſeniſte*, dont les ecrits „ remplis d'erreurs ont ete proſcrits par l'autorite pu-„ blique, qui pour ces mèmes erreurs a ètè juridiquement „ chaſsè de ſa chaire de Profeſſeur, et ſuſpendu de ſes „ fonctions Sacerdotales par l'Univerſitè de *Louvain*, et „ qui ne pouvant plus trouver d'aſile dans les *Pays-Bas* „ Catholiques, a ètè obligè d'en chercher un dans le „ ſein de l'hèreſie, ou il eſt mort depuis peu de temps „ dans la profeſſion publique du ſchiſme, dont il avoit „ entrepris la dèfenſe, et de l'erreur, dont il n'a jamais „ voulu ſe dèpartir“. Nec prætereunda ſunt quæ in *Ebredunenſis* Archiepiſcopi adverſus eumdem commentarium Inſtitutione eodem anno 1731. vulgata leguntur (pag. 6.) „ *Van-Eſpen* Canoniſte *Flamand*, dont la memoire toute „ recente eſt en horreur dans les *Pays-Bas* Catholiques, „ partiſan zelè de *Janſenius*, et de ſes erreurs. En 1725. „ il publia un ouvrage en forme de lettre, qui conforme-„ ment aux ordres de l'Empereur, fut dèclarè injurieux „ au Saint Siège, ſcandaleux, et de dangereuſe conſe-„ quence, et comme tel, lacere publiquement. En 1728. „ il fut condamnè par une ſentence du 7. Fevrier, a rè-„ tracter ce pernicieux ècrit, et par proviſion dèclarè ſu-„ ſpens, tant des ordres ſacrès, que de ſa chaire, et de „ ſes autres Emplois Academiques. Enfin après avoir è-

„ puisè

„ puiſe toutes les voyes de la chicane pour ſe maintenir
„ en poſſeſſion de combattre l' Egliſe dans ſa Patrie Ca-
„ tholique, obligè de chercher un aſile a ſon opiniatretè
„ dans une Terre ètrangere, il eſt mort en *Hollande*, com-
„ me il avoit vecu, dans la profeſſion du ſchiſme, et de
„ l' erreur ". Itaque Archiepiſcopus *Pariſienſis* in celebri
a. 1756. inſtitutione *de Eccleſiæ auctoritate* (*pag.* 43.)
poſtquam *Van-Eſpenii* ſententiam illam: *hinc unanimi* con-
ſenſu receptum eſt, *cauſſas Sacramentorum eſſe mere Eccle-
ſiaſticas* in medium adtuliſſet, addit ex veritate : " Les
„ paroles ſont de *Van-Eſpen*, Auteur cher aux Appellans,
„ et tres-inſtruit des uſages de *France*. Si ce Canoniſte
depuis ſon prèmier ouvrage (*Juris Eccleſiaſtici univerſi*)
a avancè dans ſon ſupplèment de 1727. quelques maximes,
„ qui paroiſſent affoiblir ſon prèmier tèmoignage, c' eſt
„ le beſoin de la cauſe des Appellans, ou il ètoit enga-
„ gè, qui les lui a fait imaginer, ſans preuve, ſans fon-
„ dement, et ſans autoritè. "

CAPUT VII.

Falſo Febronius *queritur*, *ſibi in* Antifebronio *fuiſſe injuria adfictam de abſoluta generalium Conciliorum neceſſitate ſententiam. Hanc iterum confutamus*, *rejectis* Febronii *argumentis. Tum Concilia ipſa generalia* Romani *Pontificis confirmatione indigere oſtenditur. Ex quo tandem colligimus*, *ultimam eſſe*, *quod* Febronius *negat*, *ejuſdem Pontificis in cauſis fidei auctoritatem.*

I. UT quam de *Romani* Pontificis in cauſſis fidei jure inſtituimus cum *Febronio* diſputationem, concludamus, videndum illud reſtat an ejus in iſtiuſmodi cauſſis auctoritas (quod idem *Febronius* negat), *ultima* haberi debeat. Quum autem ut ſupra monuimus, ex duobus potiſſimum, quæ in controverſiam cadunt, univerſa hæc quæſtio pendeat, ea primum ſunt explicanda, præcipuam deinde, cujus gratia ſunt illa expendenda, quæſtionem decidemus. Igitur quod primum quæritur eſt, num ad finiendas fidei controverſias generalia Concilia ſint *abſolute* neceſſaria? Quid in primo volumine *Febronius* hac de re ſenſerit, adcuratius diſquiramus. Hic ſexti capitis paragrapho ſeptimo (1) titulus eſt: *Concilia generalia*

AB-

(1) *pag.* 404.

ABSOLUTE *neceſſaria eſſe*, *Eccleſia ſæpius agnovit*. Propoſitio clara, ut quiſque videt, & generalis eſt. Sic autem paragraphum Auctor inchoat: *ſed inſtemus paullo amplius neceſſitati congregandorum univerſalium Conciliorum, propter indeclinabilem in materiis fidei auctoritatem* ILLIS SOLIS *inhærentem*. Quid ad idem ſignificandum apertius? Nam *abſolute* neceſſaria eſt in Eccleſia *indeclinabilis in materiis fidei auctoritas*; ſi ergo hæc auctoritas SOLIS *generalibus Conciliis inhæret*, hæc *abſolute* neceſſaria dicenda ſunt. Sed pergamus. Recitat *Febronius* in eodem paragrapho (2) *Bellarmini* verba ſcribentis (3), *Concilia utilia eſſe*, *& ſuo quodam modo neceſſaria*, *non tamen abſolute & ſimpliciter*; tum addit: *ex volaticæ Academiæ* (quam eleganter! quam acute! quam modeſte!) *principiis diſcurrit* (*Bellarminus*, quocum ſi *Febronius* comparetur, quid quæſo eſt, niſi pumilio?) *ubi pro arbitrio quidvis negatur*, *vel adſeritur*, *non diſciplinæ Eccleſiaſticæ*, *quæ ſimplici*, *nuda*, *& communi oratione declaratur*. Hac ſcilicet inepta, & in tantum Cardinalem irreverenti cenſura non animadvertit *Febronius* involvi *Turnelium*, *Juveninum*, Eminentiſſimum de *Biſſy*, atque adeo Sorbonicam Facultatem, quorum omnium in

(2) *n.* 10. *pag.* 412.
(3) *lib.* 1. *de Concil. cap.* 10.

Antifebronio (4) diſertiſſima verba, & ex *Bellarmino* fere mutuata reddidi. Sed hoc illud non eſt, quod modo exſequimur. Rejicit ergo *Febronius Bellarmini* ſententiam inter *volaticæ Academiæ principia*; atque adeo generalia Concilia non ſolum *quodam modo*, ſed *abſolute* neceſſaria eſſe contendit. Tranſit deinde *Febronius* ad paragraphum octavum, ſtatuitque *abominabilem* illam, uti *Sappelius* vocat, ſententiam, quæ diſperſam Eccleſiam Pontifici adhærentem *ultimatum & irrefragabile judicium* conſtituere negat. Ibi autem hanc in præſentem quæſtionem ſcripta reperies. Obijcit ſibi *Febronius* (5): *ergo ais, nullus hæreticorum exiſtimabit ſe* ultimato, *&* infallibiliter *damnatum, niſi per univerſale Concilium*. Reſpondet autem: *ita ſane ex noſtra ſententia omnibus illis caſibus, & in eis circumſtantiis, quibus tu conformem Epiſcoporum cum Papa ſententiam deſideras*. Similia ſunt, quæ deinde tradit (6): *accedens omnium Eccleſiarum* extra-Conciliaris *conſenſus juxta probata non eſt ejuſdem indolis, nec in via* univerſalis JUDICII *habet eamdem vim, quam obtinet definitio earumdem Eccleſiarum in OEcumenica Synodo congregatarum*, & collegialiter *ſtatuentium*. Arguo jam. *Abſolute neceſſarium eſt* in Eccleſia tribunal, a quo

(4) T. I. *Introduct. cap. IV. n. 7.*
[5] *n. 2. pag.* 418.
[6] *n.* 13. *pag.* 427.

quo Hæretici *exiſtiment ſe* ultimato, & infallibiliter *damnatos*, quodque habeat *in via univerſalis judicii* vim *ſupremam*; ſi igitur *Febronius* ſolis generalibus Conciliis hoc tribuit, ea *abſolute neceſſaria eſſe* exiſtimavit.

II. Miraberis lector, cur in hiſce te tricis detineam? *Febronius* in ſuis defenſionibus negare audet (7), ſe *abſolutam Conciliorum generalium neceſſitatem* ſtatuiſſe; immo (8) hanc vocat *iniquitatem imputationis*, aitque (9): *Fingit* (Zaccaria) *illum* (Febronium) *ſuſtinere*, *Concilia generalia adeo indiſtincte*, & *abſolute eſſe neceſsaria*, *ut ſine illis nulla hæreſis extingui valeat*. Quid ſi vero hanc ego viciſſim appellarem *iniquitatem imputationis*? Jure certe id facerem. Ubinam ego dixi, Febronium *ſuſtinere*, *Concilia generalia adeo indiſtincte*, & *abſolute eſſe neceſſaria*, *ut ſine illis nulla hæreſis extingui valeat*? Totum excutiat *Antifebronium*, nuſquam hæc inveniet: hoc dixi, & iterum dico, *Febronium* ſuſtinuiſſe, *Concilia generalia* ABSOLUTE *neceſſaria eſſe* (10). Equidem argumentando collegi, ſi *Concilia generalia* ABSOLUTE *neceſſaria* ſint, nullam ſine ejuſmodi conventibus exſtingui hæreſim debuiſſe, idque quum falſum omnino ſit, atque totius anti-

[7] *pag.* 476.
[8] *pag.* 540.
[9] *Ibid.*
(10) Antif. T. I. diſſ. II. cap. XI. pag. 227. *Queſto è, che i generali Concilj ſono* aſſolutamente *neceſſarj*.

antiquitatis documentis adverſetur, falſum quoque illud eſſe, unde id neceſſario efficiatur. At hoc non eſt *Febronii* mentem ita reddere, ut ipſe adſerens inducatur, *Concilia generalia adeo indiſtinctè, & abſolute eſſe neceſſaria, ut ſine illis nulla hæreſis extingui valeat*. Vide tamen frontem hominis. Non hoc ſolum loco id mihi imputat, ſed illo ipſo, in quo mea ex *Antifebronii* introductione (11) recitat (12) *Quarta maſſima principaliſſima di* Febbronio *è, che i generali Concilj ſieno* aſſolutamente *neceſſarj*; hiſque tam perſpicuis verbis hæc ſua præmittit: *Zaccaria* in Introduct. Cap. IV. n. 7. *fingit* Febronium indiſtinctè *ſuſtinere, quod Concilia generalia* abſolute *ſint neceſſaria*. Ubi heic illud *indiſtinctè*? Eritne aliquis, qui ſi Deus *impoſſibilia* aliquando præcipiat, ut *Janſeniani* cum ſuo Magiſtro docent, non colligat injuſtum fore Deum, qui nos ob ea, quæ quod in noſtra poteſtate non fuerit efficere, æterno igni addiceret? Proptereane *Janſenianus* queri jure poſſet, fingere nos hoc illius eſſe dogma, *Deum in ſuis judiciis injuſtum eſſe*? Quod ſi tamen id ipſi a nobis tribui diceret, nonne illi *iniquitatem* hujus *imputationis* obijceremus? Neget ergo, ſi poteſt, *Febronius*, ſua hæc eſſe: *Concilia generalia* ABSOLUTE *neceſſaria eſſe, Eccleſia ſæpius a-* gno-

(11) *Cap. IV. n.* 7.
[12] *pag.* 474.

gnovit, ceteraque ſe ſcripto mandaſſe neget, unde idem manifeſto conſequitur; quod argumentatione effecimus, non eſt ejus ſententiam, ut garrit, exprimere, ſed refellere. At negabitne, ſe illa ſcripſiſſe? Negat enimvero; qua autem fronte? " Ego ſane, in-
„ quit (13), *Febronium* volvendo & revolven-
„ do, invenio, eum conſtanter diſtinxiſſe in-
„ ter cauſſas *Fidei*, & materias *diſciplinæ*: Et
„ de illis quidem, dum indicem ſecundæ edi-
„ tionis aperio ſequentia lego: *Conciliorum ge-*
„ *neralium neceſſitas evincitur . . . ſunt me-*
„ *dium divinum declarandæ fidei . . . Immo*
„ *unicum* adverſus REFRACTARIAS hæreſes
„ &c. " Quid libri indicem appellat? Ullusne ſanæ mentis, qui quempiam confutare adgrediatur, ex indicibus ejus ſententiam expiſcatur? Titulus paragraphi ſeptimi, cui ſecundæ meæ diſſertationis caput undecimum obiicitur, hic eſt: *Concilia generalia* ABSOLUTE *neceſſaria eſſe*, *Eccleſia ſæpius agnovit*. Se in quamcumque partem vertat; hæc ejus ſententiam exponunt; reliqua quoque ſi titulo reſpondere debent, id ipſum confirment neceſſe eſt. Utinam *volaticam* illam *Bellarmini Academiam* celebraſſet! ad has profecto ſe ſe anguſtias redactum non quereretur; didiciſſet enim, quid adverbium *abſolute* ſignificet, ac ſi aliud quam quod hocce denotatur, indicare voluerat, ab eo uſurpando

(13) *pag.* 474.

do prudens abſtinuiſſet. At inquit (14), ſe (15) cum *Boſsuetio* (16) *divinum humanorum cordium motum* admiſiſſe, quo fiat, ut in *viſibili & perpetua Epiſcoporum communione ſana doctrina ſemper obtineat*, de eoque ſic pronunciaſſe: *neque neceſsum eſt, ut divinus ille motus ſemper fiat per medium Generalium Conciliorum; eumdem enim per* conſtantem & uniformem *Eccleſiæ* obſervantiam (*quæ nec falli, nec fallere poteſt*) *non minus fieri, obſervavimus* Cap. I. §. 9. Quid tum? Fac iſta ejuſmodi eſſe, ut abſolutam generalium Conciliorum neceſſitatem excludant. Ergo non illam *Febronius* adſeruit, dum probandum ſeptimo ejuſdem capitis ſexti paragrapho ſumpſit, *Concilia generalia abſolute neceſſaria eſse?* Id ſolummodo argumento eſt, aut *Febronium* prioris ſui dogmatis abſurditatem his voluiſſe obtegere, aut pugnantia heic etiam, uti ſæpe alias, docuiſſe quadam erroris neceſſitate, qui ſuos adſertores in diſſonas, ſecumque confligentes opiniones veluti in ſyrtes, ſcopuloſque fere ſemper abducit. Revera tamen hæc *Febronium* non juvant. Univerſalis Eccleſiæ obſervantia infallibilis eſt, & ad continendos in officio fideles plurimum valet; ſed ad dirimendas tamen ultimo judicio Fidei controverſias Concilio

cilio

(14) *pag.* 540.
[15] *Cap. VI.* §. *VIII. n.* 5. *n.* 12. *n.* 14. *ſeqq.*
(16) *in ſecundo Paſtor. docum. de promiſſ. Eccleſ.*

cilio opus eſſe ipſe *Febronius* eodem illo paragrapho ſeptimo diſerte tradit. En ejus verba (17). " Sed quis *ultimato* decidet, quum prudenter dubitatur, aut controvertitur, num *conſtans illa & univerſalis Eccleſiæ obſervantia pro hoc illove articulo habeatur*, ,, ſive ut cum *Vincentii Lirinenſis* Commoni- ,, torio *Cap*. 3. & 4. loquar, an revera adſit ,, illud *Quod ubique*, *quod ſemper*, *quod ab* ,, *omnibus*? Haud dubie Concilium". *Abſolute* igitur *neceſſarium* eſt Concilium, quoties quod à Novatoribus ſemper fit, univerſalis Eccleſiæ obſervantia ac traditio in dubium vocatur: Quod ergo *Febronius* hanc Eccleſiæ obſervantiam veluti certiſſimam confirmandæ veritatis regulam indicarit, non eum a traditæ Conciliorum generalium *abſolutæ* neceſſitatis abſurditate abſolvit. Eritne poſthac tam præfidenti animo, ut *iniquæ imputationis* me reum palam incuſet?

III. Quod ſi quæras, quæ *Febronii* in novo opere ſit ſuper hac re ſententia, dicam illum eamdem fere opinionem, quam prius docuit, licet verborum involucris nonnihil aut tectam aut temperatam indicare. *Aliquam* vocat *congregandarum generalium Synodorum neceſſitatem*; quod veriſſimum eſt, & a nobis libentiſſime adſtruitur (18). Atque eo

[17] *T. I. n.* 11. *pag*. 426.

(18) Mea hæc ſunt in Antifebronio T. I. Diſſ. III. cap. II. pag. 227. " Quanto a' generali Concilj, i Teologi ,, an-

eo facilius credi poſſet *Febronius* ad noſtram adceſſiſſe ſententiam, quæ Conciliorum generalium utilitatem, & in quibuſdam caſibus etiam neceſſitatem propugnat; quod primam illam ſuam de Eccleſia diſperſa *minus firmiter* judicante, quam in Concilio coacta opinionem tacitus revocaſſe videatur. Nihilominus conſideranda hæc ſunt, quæ ſtatim ſubijcit (19), *hanc* (neceſſitatem) *occurrere iis in circumſtantiis, atque caſibus*, QUI TANTUM NON OMNIBUS IIS CONCILIIS, *quæ hucuſque celebrata ſunt*, CAUSSAM *dederunt: nempe ubi multi negant realem exiſtentiam illius conſenſus ſeu unanimitatis Eccleſiæ, atque hæc vel magna ejus pars per hoc graviter turbatur*. Hæc ſane non *aliquam*, ſed *abſolutam* præſeferunt neceſſitatem, vix enim fieri poteſt, ut quum de hæreſibus, quæ multos, ut plerumque contingit, habeant patronos, earum propugnatores non negent *realem exiſten-*

„ anche *Franzeſi* [de' Cattolici dir intendo] ſi accordan „ tutti a ſoſtenere col Card. *Bellarmino*, e col ch. P. „ *Bianchi*, che ſono TALVOLTA *non pur utili, ma* „ ANCHE NECESSARII *i Generali Concilj, dove o per* „ *reprimere l' audacia degli Eretici, e per eſtinguer gli* „ *ſciſmi, o per riſtorare l' antica diſciplina diſpregiata dai* „ *ſuperbi ſi diſcutano in comune i punti neceſſarj a ſtabilir* „ *la retta ſede, e di comune deliberazione ſi preſcrivano le* „ *regole della diſciplina, e ſi franga per queſta via la per-* „ *tinacia degli Eretici confidati nel loro numero, veggen-* „ *doſi contro di loro il conſenſo di tutta la Chieſa rappre-* „ *ſentata nel Collegio de' Veſcovi raunati nel Concilio ſot-* „ *to il loro capo*.

(19) *pag.* 541.

ſtentiam illius conſenſus ſeu unanimitatis Eccleſiæ, & *hæc*, *vel magna ejus pars per hoc graviter non turbetur*. Sed *Febronium* a latebris ſuis exire cogamus. Ediſſerat nobis, ſed aperte & perſpicue: generalia Concilia ſuntne aliquando ad definiendas Fidei controverſias neceſſaria? Animadvertat autem, ne iterum ad cavillationes de more confugiat, verba illa *ad definiendas*; non dico *ad extinguendas*, plerumque enim ne ipſa quidem generalia Concilia tanti fuerunt, ut hæreſes de medio tollerent; *Arriani*, *Eutychiani*, *Neſtoriani*, ut antiquiores tantum hæreticos memorem, etiamnum ſuperſunt, ut ut a *Nicæna*, ab *Epheſina*, a *Chalcedonenſi* Synodo condemnati: non dico ad infringendos *facilius* hæreticorum conatus, id enim per Concilia generalia obtineri, ut nuper innuebam, non inficior; dico ad *definiendas fidei controverſias*, ut ſepoſitis extrinſecis omnino cogendæ alicujus generalis Synodi cauſſis cujuſmodi eſſet ad cohibendam Novatorum pervicaciam, vel ad veritatem efficaciore quadam ratione univerſæ Eccleſiæ proponendam ſolemnioris conventus neceſſitas, abſque generali Concilio non poſſit *ultimo* & *infallibili* judicio ulla ſaltem gravior, & obſcurior, quæ ſuboriatur, fidei controverſia decidi? Quid ad hæc *Febronius*? Si poſſe adfirmet, noſter eſt, ac dextras jungimus; ſi negat, eum illo pugnandum erit; ſed nobiſcum

ſcum (edico) ſtabunt præſtantiſſimi quique *Galliarum* Epiſcopi . Nam præter Cardinalem de *Biſſy* , cujus verba in *Antifebronio* recitavi (20) , numquam ad dirimendas fidei controverſias neceſſariam eſſe generalis Concilii celebrationem inculcant *Cameracenſis* Archiepiſcopus, Cardinalis de *Tencin* Archiepiſcopus *Ebredunenſis*, item Archiepiſcopus *Rhemenſis* de *Mailly* (21), & ne ſingulorum indicem texam , *Gallicani* Cleri Comitia a. 1728. in epiſtola , quam 4. Maii ad Regem dedere (22).

IV.

(20) *Introduct. Cap. II. n. 7.*

(21) *Mandem. Paſtor. au ſujet de la Conſtitution* Unigenitus 1718. *pag.* 10. " Quels progres ne feroit pas l'hèrèſie , ſi pour la proſcrire il falloit convoquer des Evèques de toutes les parties du monde ? A quels dangers la Religion ſeroit-elle expoſèe dans l'attente d' un Concile ? La tenue des Synodes ècumeniques dèpend d' une infinitè de perſonnes , qui peuvent y mettre obſtacle . Jeſus-Chriſt a voulu , qu' il y eùt ſur la terre un tribunal indèpendant de la volontè des hommes , & qui viſible & permanent fût toujours en ètat de reprimer l' erreur . "

[22] " C' eſt une erreur , que le Concile gènèrale eſt la ſeule autoritè infaillible , qui puiſſe terminer les diſputes , qui s' èlevent dans l' Egliſe , et exiger la ſoumiſſion des Fideles . . . . ſi les guerres , ſi le partage des Empires , ſi la politique des ſouverains mettent obſtacle a la cèlèbration du Concile , l' Egliſe reſtera donc ſans reſſource, parce que le ſeul expèdient de finir les diſputes lui ſera refusè ? Jeſus-Chriſt aura donc omis de la prècautionner contre les diviſions , qui pourroit ſe former dans ſon ſein en ne lui donnant pour remede a ces diviſions, qu' un expèdient, qui ne ſera point pouvoir des Paſteurs , qui la gouvernent ? Le moindre

„ Le-

IV. Propoſitæ quæſtioni reſpondet *Febronius*. " Oportet, inquit (23) heic diſtin„ guere cum S. *Auguſtino* lib. II. de Bapt. „ Cap. 4. n. 5. *obſcuriſſimas* quæſtiones, quæ „ opportune dirimi non poſſunt, niſi per „ conſenſum Eccleſiæ in Concilio congre„ gatæ, ab erroribus communi doctrinæ pa„ lam adverſantibus, quos idem S. Pater „ *lib. IV. ad* Bonif. *Cap.* 12. *apertam perniciem vocat*. Juxta ſapientiſſimum hunc do„ ctorem, & limites hac in re a Patribus „ noſtris poſitos, generalia Concilia convo„ canda ſunt, quando reſolvendæ veniunt „ primi generis quæſtiones. Ibi tunc ſermo„ nem ſimul conferunt convocati Patres, „ ultro citroque datis & adceptis conſiliis „ obſcura illuſtrant veterum teſtimonia ſcru„ tantur, Traditionis volvunt monumenta, „ doctrinam quam ſua cujuſque tenet Ec„ cleſia, comparant; ita cunctis ſine acer„ bitate diſpoſitis, veritas ante tenebris in„ voluta illuſtratur. Quum vero per opi„ nionem a Catholica fide aperte alienam „ Eccleſia levibus tantum motibus agitatur, „ errorque a paucis defenditur, qui admota „ oculis veritatis luce eam pertinaciter re-

 pel-

„ Legislateur a prevù les diſputes, qui pouvoient naitre „ parmi les peuples, dont il regloit la police, et il leur „ a donnè un moien efficace de les finir ſouverainement; „ et Jeſus-Chriſt la ſageſſe èternelle aura laiſsè ſon Egli„ ſe ſans ce ſecours? "

[23] *T. II. pag.* 468.

„ pellunt, & in ſole caligant, tunc juxta „ Ss. Patres nulla eſt neceſſitas univerſalis „ Concilii convocandi, ſed poterit exſpe„ ctari Eccleſiarum etiam diſperſarum con„ ſenſio, qua fugiendus error damnetur, & „ veritas credenda ſtabiliatur, eadem utique „ auctoritate, eodemque robore, ac ſi in „ œcumenica Synodo facta fuiſſet definitio". Hæc ille. Se igitur *Febronius* a noſtra, *Gallicanorumque* Præſulum ſententia alienum fateatur. Nullam enim tam obſcuram in Fidei capitibus moveri poſſe quæſtionem dicimus, quæ abſque Concilio dirimi omnino nequeat. Contrariam vero *Febronii* opinionem multis inſectatur Eminentiſſimus de *Biſſy* in celeberrima a. 1722. Paſtorali inſtitutione, ubi illam pronunciat, oſtenditque adverſari prorſus Eccleſiæ auctoritati, conſtanti ac perpetuæ ipſius conſuetudini, doctrinæ conventuum Cleri *Gallicani* juxta atque eruditiorum *Galliæ* Antiſtitum (24). Neque uſquam *Auguſtinus* obſcuras quæſtiones cujuſmodi illa erat de iterando hæreticorum baptiſmate, ſine Concilio definiri non poſſe adfirmavit. Equidem *Auguſtinus* eam

(24) *Rèponſe*. " Vous allez voir, mes T. C. F., que „ ces principes ſont entierement opposès a l' autoritè de „ l' Egliſe, a la pratique, qu' elle a obſervèe dans tous „ le tems, aux ſentimens des aſſemblèes du Clergè de „ *France*, auſſi bien que des plus ſçavans Evèques de ce „ Royaume ". Adeat *Febronius* hanc inſtitutionem, ſeque plane proſtratum ſentiet.

eam quæſtionem dixit diutius in diverſis orbis regionibus atque adeo Conciliis agitatam tandem fuiſſe in Concilio plenario finitam; at ad eam finiendam neceſſarium fuiſſe plenarium Concilium ubinam dixit? (25).

V. Quæ *Febronius* de generalium Conciliorum ad inſtaurandam confirmandamve diſciplinam neceſſitate pluribus in locis collegit, ea hujus loci non ſunt, ubi de ſolis cauſſis fidei, ac de *Romani* Pontificis in illis auctoritate diſputamus. Equidem fateor, multum ex hujuſmodi Conciliis diſciplinam juvari, optandumque maxime, ut ſaltem diœceſanæ & Provinciales Synodi ad *Tridentini* Concilii decretum, illæ ſingulis annis, hæ tertio quoque anno celebrentur. Qua in re nonnullorum Epiſcoporum, quod

(25) Audiat *Febronius* eumdem Eminentiſſimum in Paſtorali inſtitutione a. 1728. ſic diſputantem (p. 53.). „ Ils prètendent (de adverſariis loquitur *Febronii* ſimilibus) avoir trouvè dans certains paſſages de S. *Auguſtin*, que l' affaire des Rèbaptiſans ne pouvoit ètre decidèe, que dans un Concile gènèral; nous les avons lùs ces textes, qu' y avons-nous dècouvert? Rien autre choſe ſinon que la queſtion du Baptème des Hèrètiques, aprés avoir ètè long-tems agitèe en differentes règions du monde Chrètien par bien des Conciles, n' a ètè enfin terminèe, que dans un Concile plenier. Eſt-ce donc a dire, que cette affaire n' auroit pù ètre decidèe par S. *Etienne* et par un très-grand nombre des Evèques? D' ou at-on prèſumè, que S. *Auguſtin* avoit eu ce ſentiment? En quel endroit de ſes ècrits s' en eſt-il expliquè? Il a dit, que la diſpute des Rebaptiſans ne fùt concluë, que dans un Concile gènèral; eſt-ce dire, qu' elle n' ait pù l' ètre par aucune autre voye? Ici le ſophiſme ſe fait ſentir. "

in plures annos rem tanti negocii differunt, ſocordia, ut *Benedictus* XIV. monet *(26)*, eſt omnino reprehendenda. Verum pauciſſimi hi ſunt, ſi cum iis conferantur, quibus ne hujuſmodi ſive diœceſanas ſive Provinciales Synodos cogant, ſæcularium Magiſtratuum auctoritas obſtat. Mirum æque ac dolendum eſt, quantum a majoribus noſtris diſtemus. In ampliſſima collectione veterum Scriptorum a *Martenio* & *Durandio* vulgata (27) inter petitiones ab oratoribus Chriſtianiſſimi Regis factas in *Tridentino* Concilio quarta & triceſima hæc eſt: *decerneret ſacra Synodus, ut non ſolum Synodi Epiſcopales quotannis ſemel ut minimum, ſed etiam tertio quoque anno Provinciales congregarentur*. Nunc autem eo devenimus, ut ob politicas quaſdam rationes nulli Epiſcopo liceat ullum ſuorum cœtum celebrare. Quæ non ea ſolum de cauſſa a me dicuntur, ut collapſam noſtrorum temporum diſciplinam querelis proſequar, ſed ut *Febronius* intelligat, ne ad diſciplinam quidem reparandam generalia Concilia eſſe abſolute neceſſaria. Nam quæ ad fidei aut etiam diſciplinæ inſtaurationem ſunt abſolute neceſſaria, ex divinæ providentiæ legibus ejuſmodi ſint oportet, ut numquam prout res humano ſenſu æſtimari ſolent,

im-

[26] *De Syn. Diœceſ. lib. I. cap. 6.*
[27] *T. VIII. col.* 1311.

impoſſibilia evadant. Ætate autem noſtra quemadmodum optime *Senonenſis* Archiepiſcopus *Languetius* in tertia ad Epiſcopum *Bononienſem* epiſtola ſcripſit, eo loco Chriſtianæ Eccleſiæ res ſunt, ut generale haberi Concilium fere ſit *impoſſibile* (28). Immo ſi iis conditionibus, quas *Febronius* præſcribit, cogendum eſſet, celebrari omnino non poſſet. Sunt autem eæ, ut vel invito Pontifice convocari poſſit, ut liberum ſit, ſeque Pontifex illi ſubiectum profiteatur.

VI. Sed ad inſtitutum noſtrum redeamus. Altera quæ exoritur, quæſtio eſt, an generalia Concilia, ut auctoritatem habeant, confirmari a *Romano* Pontifice debeant? Negat *Febronius*. *Primatus enim*, inquit

 (29)

(28) pag. 33. *On peut dire, qu' au jourd' hui le Concile gènèral* EST MORALEMENT IMPOSSIBLE. Hæc *Languetii* dicta ſpectavi, dum in *Antifebronii* [Introduct. cap. II. n. 7. pag. XXVII.] *Febronii* ſententiam exponens dixi: " che il Concilio [*Tridentinum*] da altri ge-
,, nerali Concilii, che non ſaranno tuttavia a' noſtri gior-
,, ni, ſi potrà ſu queſto punto (*Monarchici Eccleſiæ regiminis, ut quod Concilii Patres falſis* Iſidori *decretalibus*
,, *decepti ſuffulcierint*) correggere. e ſe *Febronio* camperà
,, tanto da vederne un' altro, [al qual fine noi gli poſ-
,, ſiamo forſe augurare gli anni di *Matuſalemmo*] farà
,, ben egli valoroſamente le ſue parti &c. " Hoc quidem ait *Febronius* (*T. II. p.* 477.) *ſe non ſine admiratione riſui mixta legiſſe, ei qui deinceps poſt* Tridentinum *aliud generale Concilium videre vellet, annos* Mathuſalani (addat mecum *forſan*: ne in re quidem exigui momenti uti iſthæc eſt, novit hic Scriptor in recitandis aliorum ſententiis ſumma fide uti) *optandos eſſe*; Legat nunc ſi libet *non ſine admiratione riſui mixta Senonenſis* Archiepiſcopi verba, quæ eamdem ſenten tiam præſeferunt.

(29) *Pontificius eſt* IN *Eccleſia*, *non* SUPRA *Eccleſiam*, *neque illa egere poteſt confirmatione Pontificis*. *quæ* ipſa eſt columna veritatis. Enimvero " quid aliud (30) intenderunt Concilii primi *Arelatenſis* Patres, quam ſuo
„ ſe jure, non precario a Pontifice adcepto,
„ in Conciliis judicare, quum apud *Herdui-*
„ *num T. I. col.* 262. *ad Sylveſtrum* Papam
„ ita ſcriberent: *Te pariter nobiſcum judi-*
„ *cante, cœtus noſter majore lætitia exultaſſet*.
„ Et *col. ſeq.* in ipſo Concilii capite ad
„ eumdem *Sylveſtrum*: *Quid decrevimus com-*
„ *muni conſilio, claritati tuæ ſignificavimus,*
„ *ut omnes ſciant, quid in futurum obſervare*
„ *debeant*. Hac igitur ſummi Sacerdotii ſui
„ auctoritate freti, de ſummis rebus, de
„ obſervatione ſcilicet Paſchæ dominici, ut
„ uno die per orbem obſervetur; de Bapti-
„ ſmo non iterando; deque Eccleſiarum di-
„ ſciplina judicant inconſulto Pontifice. Cu-
„ jus generis exempla ubique occurrunt.
„ Quid denique aliud cogitabant Patres
„ quinti Concilii generalis, quando abſen-
„ te, quin & repugnante *Romano* Pontifice,
„ condemnabant famoſa illa Tria Capitula
„ *Neſtoriana*, & quum Patres Concilii VIII.
„ etiam generalis non exſpectata confirma-
„ tione Sedis Apoſtolicæ contra *Photium*
„ hanc ſententiam pronuntiarunt: *Nos eum*
ino-

(29) *T. II. pag.* 460.
[30] ibid. *pag.* 250.

„ *inobedientem & reſiſtentem ſanctæ huic &*
„ *univerſali Synodo repulimus & anathemati-*
„ *zavimus, per datam nobis poteſtatem in*
„ *Spiritu Sancto, a primo & magno Pontifi-*
„ *ce noſtro, Liberatore & Salvatore cuncto-*
„ *rum?* Quid, inquam, aliud voluerunt,
„ quam quod ante omnem Pontificis con-
„ firmationem deciſiones a Corpore Epiſco-
„ porum prodeuntes, vim divinam obtine-
„ ant, immediate emanantem a Chriſto,
„ unico auctore Sacramentorum, & fonte
„ omnis Juriſdictionis Eccleſiaſticæ?

VII. Ego vero antequam *Febronius* iſtis ex *Luſitano Pereira* deſcriptis ſuam hanc opinionem confirmaſſet, voluiſſem, ut is ſatisfaceret, quæ ex tota retro antiquitate in *Antifebronio* produxi, mendaciique argueret S. *Gelaſium* quincto ſæculo profitentem: *Totumque (ut dictum eſt) in Sedis Apoſtolicæ poſitum eſt poteſtate. Ita quod firmavit in Synodo Sedes Apoſtolica, hoc robur obtinuit; quod refutavit, habere non potuit firmitatem* (31).

[31] *T. II. lib. IV. cap.* 4. Ubi tamen addi debuit, hac quoque in re *Febroninm* cum *Gallicana* Eccleſia pugnare a. 1752. *Pierronius* Procuratoris generalis ſubſtitutus theſim quamdam adcuſaverat, in qua Pontifici jus eſſe generalium confirmandarum Synodorum adſerebatur. Quid ad hoc *Senonenſis* Archiepiſcopus *Languetius* in Inſtitutione Paſtorali, qua tertiam a ſe ad *Pariſienſis* Senatus Conſiliarium *Pariſiis* 18. Februarii 1753. ſcriptam epiſtolam cum ſuæ dioeceſeos clero communicavit (pag. 2.)? „ Quant aux Conciles, celuy de la Province, même ce-
„ luy

Lectores illud *Antifebronii* Caput, ubi de hac re fuſe agitur, conſulant. Mihi ſatis heic erit ea refellere, quæ modo ex *Febronio* reddimus, idque faciam, poſtquam *Febronium* rogavero, ut ſi quando ad mei hujus libri confutationem animum adjecerit, me imitetur, nihilque eorum diſſimulet, quæ ad eius vel profligandas ſententias, vel argumenta enervanda a me proferuntnr. (32) Jamvero quod ad ea, quibus *Febronius* generalia Concilia *Romani* Pontificis confirmatione non egere contendit, momenta adtinet, primum illud ex Eccleſiæ auctoritate deſumptum *Febronii* incogitantiam arguit, qui in ipſum quæſtionis noſtræ ſtatum temere offendit. Quæ eſt enim Eccleſia *columna veritatis?* Num quæ ſejuncta a ſuo capite eſt? an ea ſolum, quæ cum ſuo capite prorſus conſpirat? Ut ergo Eccleſia a generali Concilio repræſentata ſit *columna veritatis*, id maxime requiritur, ut cum ſuo capite conſentiat. Ejus ergo adſenſu maxime opus eſt, ut quæ a Concilio geſta ſunt, digna *columna veritatis* haberi & prædicari poſ-

„ luy de la Nation a beſoin d' ètre confimè par le Souverain Pontife; et quant aux Conciles genèraux, il n'y en a aucun, que nous reconnoiſſions pour tel, qui n'ait ètè prèſidè par les legats des Papes, ou confirmè par leur autoritè. Comment eſt-ce, qu' un ſubſtitut [*Febronius* quidam, aut quidam *Pereira* dicam ego] oſe a la face du plus auguſte Tribunal conteſter au Pape DES DROITS SI CERTAINS et SI CONSTANTES?

(32) *Tont. de Anath. vinculo.*

poſſint. Quo illud *Damaſi* ſpectat de *Ariminenſi* Concilio (33): *neque enim præjudicium aliquod naſci potuit ex numero eorum, qui apud* Ariminum *convenerunt: quum conſtet neque* Romanum *Epiſcopum, cujus ante omnes fuit expetenda ſententia.... hujuſmodi ſtatutis conſenſum aliquem commodaſſe*: illud quoque S. *Stephani Junioris* de Concilio, quod adverſus Sacrarum imaginum cultum coegerat impius *Conſtantinus Copronymus* (34): *quanam igitur ratione veſtram Synodum œcumenicam dicitis, quam neque adprobavit* Romanus *Pontifex? quamquam canone præſcribitur res eccleſiaſticas abſque Papa* Romæ *conſtitui non debere*. De *Arelatenſibus* Patribus miror mutire auſum *Febronium* poſt ea, quæ in *Antifebronio* differui (35). Oſtenſum ibi eſt, quam abſurdum ſit vel ſuſpicari *Arelatenſe* Concilium, quod *Occidentis* quoddam Concilium fuit, atque adeo *Romano* Pontifici ſaltem ut *Occidentis* Patriarchæ obnoxium, eam ſibi auctoritatem adjudicaſſe, ut ſuos Canones Patriarchæ confirmatione non egere præſumpſerit. Oſtenſum pariter eſt, mutilam ad nos perveniſſe, quam ad *Sylveſtrum* Patres ibi coacti dederunt, epiſtolam, nec dubitari poſſe quin ab Apoſtolica Sede ut a ſe ſtatuta confirmarentur, petierint.

[33] *Ep. III. T. I. Epiſt. R. P. col.* 489.
(34) *T. I. Analect. Græcor. pag.* 481.
(35) *T. II. pag.* 358. *ſeqq.*

Oſtenſum denique, eorum Canones in nullas antiquiores Canonum collectiones relatos fuiſſe, non alia ſane probabili de cauſſa, quam quod *Sylveſter* illos ſibi confirmandos non eſſe cenſuerit. Quid igitur mihi cum *Pereira Arelatenſe* Concilium *Febronius* objicit? Hæc antea diluat; tum Patres *Arelatenſes* Sacerdotii ſui auctoritate fretos *inconſulto Pontifice* de Eccleſiarum diſciplina judicaſſe adfirmet. Quamquam ne tunc quidem perſpicuum erit, *inconſulto* ea illos Pontifice ſtatuiſſe. An non enim Concilii Præſides *Sylveſtri* Legati fuerunt? Quid ſi ergo Legati de iis, quæ decerni placebat, *Sylveſtrum* conſuluerint? Quo *Febronius* monumento id ab illis factum fuiſſe negabit? Num fortaſſis urget *Febronius* judicis munus, quo Epiſcopi in Concilio ſe functos adfirmant? At quod inde adverſus *Romani* Pontificis auctoritatem ducitur argumentum, occupavimus antea, atque adeo evertimus. De quincta Synodo antea diximus, neque ſuppetit, quod dictis addamus. Quid vero octavæ Synodi meminit? Aderant Legati Pontificis, hujuſque auctoritate quum *Photius* depoſitus fuerit, recte dicere Patres potuere, illum fuiſſe a ſe depoſitum *per datam nobis poteſtatem in Spiritu Sancto a primo & magno Pontifice noſtro, Liberatore & Salvatore cunctorum*, a quo omnis Eccleſiaſtica poteſtas, quæ per Pontificem *Petri* ſucceſſorem

late

late per Eccleſiam diffunditur, veluti a primo præcipuoque fonte dimanat. Ceterum hujus ipſius octavæ Synodi Patres nonne a *Romana* Sede, ut ſua confirmarentur acta, quo ab univerſis Eccleſiis ſuſciperentur, efflagitarunt? Teſtatur id eorum ad *Hadrianum* epiſtola, ex qua hæc in *Antifebronio* recitavi (36): " Igitur libenter oppido, &
„ gratanter imitatrice Dei Sanctitate veſtra
„ omnium noſtrum Conventum & univer-
„ ſalis hujus atque Catholicæ Synodi con-
„ ſenſum & conſonantiam recipiente, præ-
„ dica eam magis ac veluti propriam, &
„ ſollicitus confirma evangelicis præceptio-
„ nibus, & admonitionibus veſtris, ut per
„ ſapientiſſimum Magiſterium veſtrum etiam
„ aliis univerſis Eccleſiis perſonet & ſuſci-
„ piatur veritatis verbum, & juſtitiæ decre-
„ tum ". Jam vides Lector quam futilia ſint, quæ ex *Pereiræ* libro *Febronius* velut invicta quædam argumenta corraſit (37).

VII.

(36) *T. II. pag.* 370.

(37) Quin ab hoc, quo de agimus argumento diſcedamus, aliud exemplum præſto eſt, unde *Febronius* diſcat, non admodum ſibi *Pereiræ* narrationibus eruditionique fidendum fuiſſe. " In Concilii *Tridentini*, inquit *Febro-*
„ *nius* [pag. 621.] primæva editione *Pariſienſi* (*primæ-*
„ *vam* dixiſſem ego *Romanam*, quæ una uti ſola authen-
„ tica eſt, ita & prima fuit), quam anno 1564. *Tri-*
„ *dento* in patriam reverſus evulgavit *Gentianus Hervetus*
„ *Gallus* Theologus, nec non in *Antuerpienſi* ejuſdem an-
„ ni ex officina *Martini Nucii*, ante adclamationes Pa-
„ trum, Cardinalis *Moronus* Pontificis Legatus ita loquens

„ in-

VII. Hæc autem quæ hactenus diſſeruimus, liquido demonſtrant, generalia Concilia eſſe quidem *infallibilia*, magnum tamen inter ea, & *Romanum* Pontificem diſcrimen intereſſe. Pontifex enim *infallibilis* eſt

„ inducitur : *Placuit omnibus Patribus finem huic ſacro* „ *Concilio imponi confirmationem quo a SS. Domino noſtro* „ *peti*, TRIBUS DUMTAXAT EXCEPTIS, QUI CON„ FIRMATIONEM SE NON PETERE DIXERUNT. „ Hæc pericope *Tribus dumtaxat exceptis &c.* in *Romanis* „ aliiſque vulgatis editionibus omittitur. Verum ars illa *Romanæ* Curiæ non ignota eſt, ut quidquid veterum vel „ recentiorum monumentorum occurrit, quod novis ejus „ conſiliis aliqua ratione poſſit officere, id quam diligen„ tiſſime ſupprimatur ". Eadem habet *Pereira* in ſuo de Epiſcoporum poteſtate commentario [pag. 37.]: " E' MAS„ SIMA già ben nota della Corte *Romana* il tentar di „ ſopprimere tutti li monumenti antichi e moderni, quali „ incomodar poſſono in qualche modo le ſue nuove pre„ teſe. E per non parlare de' fatti già noti, ſoppreſſero „ nell' edizione del Concilio di *Trento* il voto di tre Ve„ ſcovi, quali ſul fine del Concilio furono di parere, non „ ſe ne doveſſe chiedere al Papa la conferma, come chia„ ramente lo dimoſtra il *Richerio* (*ſub finem hiſtor. Con*„ *cil. p.* 1072.) confrontando l' edizione di *Roma* del „ 1564. con quella, che ne fu fatta lo ſteſſo anno in *Pa*„ *rigi* per opera di *Gentiano Herveto* Teologo di *Francia* „ allo ſteſſo Concilio, e con l' altra ſtampata in *Anverſa* „ lo ſteſſo anno nella Stamperia di *Martin Nucio* ". Non equidem ex *Pereira* ſumpſiſſe iſta *Febronium* dixero, quum hic ipſa editionis verba referat, *Pereira* ſolam ſententiam. Non dubito tamen quin *Pereira* ſtimulos illi addiderit ad eamdem malignitatis plenam narratiunculam iterandam. Sed ſciat *Febronius*, norit *Pereira* hæc quidem fuiſſe a *Pallavicino* in Concilii *Tridentini* hiſtoria (*lib. XXIV. cap.* 8.) ex ſinceris monumentis reformata, & ad veritatem expoſita. Reddo hiſtorica verba. " Finalmente furon richieſti i Padri: ſe loro piaceva, che ſi terminaſſe „ il Concilio; e che i Legati a nome di eſſi domandaſſe„ ro al Papa la confermazione di tutti i decreti. Il *Soave* nar-

eſt *abſolute*; ſunt infallibilia Concilia, ſed adiecta conditione, ſi nempe his *Romani* Pontificis confirmatio adceſſerit. Hanc *Romani* Pontificis & Conciliorum diſcrepantiam eo minus *Febronio* mira deberet adcidere,

„ narra, che i voti ſopra tal propoſta non furono dati ſe-
„ condo il ſolito ad uno ad uno; ma che fu riſpoſto da
„ tutti inſieme; *Piace*. Il contrario non ſolamente ſi leg-
„ ge negli Atti autentici, ma in una divulgata e pur au-
„ torevole ſcrittura, la qual non potè ſenza negligenza
„ fuggir la notizia del *Soave*. Queſta è il Diario del *Ser-*
„ *vanzio*, che vi fu preſente, e ſerviva al *Maſſarelli*,
„ Segretario del Concilio. Il qual Segretario, come que-
„ gli ſcrive, co' Notaj al ſolito ricercò i voti. Anzi nel-
„ la diſtinta narrazione di queſto fatto il *Servanzio* rac-
„ conta, che uno ripugnò al chiedimento della confer-
„ mazione; e che così diſſe ad alta voce il primo Preſi-
„ dente nel teſtificare a' Padri ſecondo il coſtume, che il
„ decreto era approvato. Gli Atti ſtampati in *Anverſa*
„ l' anno 1564. dicono tre. Ma il teſtimonio di preſen-
„ za, come ſuol accadere, fu il piu veridico: eſſendo ſta-
„ to veramente il contradditore ſol uno, ſecondo che ap-
„ pare dagli Atti conſervati in Caſtello; cioè l' Arcive-
„ ſcovo di *Granata*, il qual riſpoſe: *Piace*, *che ſi finiſca*
„ *il Concilio*, *ma non chiedo la confermazione*. Il che diſ-
„ ſe per avventura, ſtimando, che 'l Concilio foſſe abba-
„ ſtanza confermato coll' autorità de' Legati mandativi
„ dal Pontefice, e con l' iſtruzioni date loro ſopra le ma-
„ terie poi ſtatuite. Ma l' equivocazione degli Atti ſtam-
„ pati in *Anverſa* nacque, perchè avendo tutti gli altri
„ riſpoſto al decreto ſemplicemente, *piace*; tre diſſero in
„ oppoſizione del *Granateſe*; *chiedo la confermazione*, *come*
„ *neceſſaria*: e tutti e tre di ſua nazione. Queſti furono
„ il celebre *Antonio Agoſtino*, Veſcovo di *Lerida*, *Barto-*
lommeo Sebaſtiani Veſcovo di *Patti*, e *Pier Conſalvo* di
„ *Mendozza* Veſcovo di *Salamanca*. E per certo di tal
„ decreto, non come di tumultuario, ma bensì di con-
„ corde fa menzione *Andrea Moroſini* nell'Iſtoria della Re-
„ pubblica *Veneziana* (*lib. VIII.*) " Quam diverſa hæc
„ ſunt a *Richerianis*, quæ *Febronius*, & *Pereira* incredi-
bili in *Romanam* Sedem maledicentia obtrudunt!

dere, quod ipſe etiam idem inter *Eccleſiæ obſervantiam*, & *Concilia* diſcrimen adſignet. „ In hoc tamen, inquit ille in priore vo„ lumine (38) majus eſt privilegium uni„ verſalis obſervantiæ in rebus fidei, quod „ hæc ſit *abſolute* infallibilis, Concilium ge„ nerale *conditionate*, ſi nempe Patres legi„ time convocati, in eo ita ſe geſſerint, „ ut dici debeant repræſentaſſe totam Ec„ cleſiam; quod an ita de facto ſit, decla„ rat agnitio, ſeu receptio Eccleſiæ "; atque in altera quoque operis parte id repetit (39). *Sapellius Febronio* magnum propterea obijcit ſententiarum conflictum (40). Etenim *Febronius* in priore volumine cum *Almaino* (41) ſtatuit (42), *Eccleſiam* UT DISPERSAM *nullum actum juriſdictionis exercere poſſe, nec aliquid ſententialiter definire, & ſic infallibilitatem in definiendo ei competere debere* UT CONGREGATÆ *in Concilio*. " Ex quo „ ſequitur, inquit *Sappelius* (43), quod Ec„ cleſia diſperſa pro ſtatuenda infallibili fi„ dei Regula ordinetur ad Concilium gene„ rale. Et hoc ipſum Concilium, quum „ tantum *ſub conditione* infallibilem fidei re„ gulam ſtatuere valeat, denuo & viciſſim ordi-

(38) *T. I. Cap. VI. §. 8. n. 12. pag.* 427.
(39) *T. II. pag.* 541.
(40) *pag.* 132.
(41) *de auctorit. Eccleſ. cap.* 10.
(42) *T. I. pag.* 416.
(43) *pag.* 133.

ordinetur ad Eccleſiam diſperſam, experien-
„ di gratia, *an hæc Eccleſia diſperſa gene-*
„ *rale Concilium ut legitime celebratum reco-*
„ *gnoſcat*. Felices igitur poſt longum etiam
„ temporis tractum fuerunt *Arriani*, etſi a
„ Concilio generali *Nicæno* I. diram ſubi-
„ re debuerint damnationis ſententiam. Fe-
„ lices *Macedonianos*, *Neſtorianos*, *Eutychia-*
„ *nos*, aliosque, quamvis a Conciliis gene-
„ ralibus adprobante ſumma ſede extra Ec-
„ cleſiam foras fuerint ejecti. Et quis in ſy-
„ ſtemate *Febroniano* imputabit *Lutheranis*,
„ quod Concilii *Tridentini* decretis non im-
„ mediate ſubſcripſerint? Ecce enim clariſ-
„ ſime *Febroni!* te ſi audiamus: Concilium
„ generale eſt tantum *ſub conditione* infalli-
„ bile, & utrum revera & abſolute infalli-
„ bile ſit, hoc dependet a receptione Ec-
„ cleſiæ. At vero hæc ipſa Eccleſia, utpo-
„ te diſperſa anchoram infallibilitatis non
„ porrigit, neque (juxta tua, *Febroni* prin-
„ cipia) *in promptu habet decidere verum*,
„ etſi plurimi Epiſcopi cum ſuo capite in
„ idem genuine conſpirent, certe non alio
„ quam inſpirante Spiritu Sancto. Quid i-
„ gitur Concilia? Hæc ipſa Eccleſia diſper-
„ ſa ad generale Concilium ordinari jam
„ amplius *abſque manifeſto proceſſu in infini-*
„ *tum* haud poterit, adeoque exſpectandum
„ erit longiſſimo tempore, uſque dum *diu-*
„ *turna Eccleſiæ diſperſæ obſervantia* Concilii

„ defi-

„ definita conſolidet: quod eſt contra ipſiſ-
„ ſimam diuturnam ac æviternam Eccleſiæ
„ obſervantiam". Ingenioſe & vere dictum! ſed quoniam *Febronius* nunc pedem retrahit, & oretenus ſaltem (corda enim unus ſcrutatur Deus) diſperſam quoque Eccleſiam controverſiarum *infallibilem* judicem profitetur, tam manifeſtam opinionum repugnantiam non urgebo eam indicaſſe contentus, ut prior illa tam inſolens & Catholicis omnibus inviſa *Febronii* ſententia & penitius cognoſcatur, & evidentius refellatur. Nunc illud ſolum mihi a *Febronio* explicari velim, quomodo Eccleſia in Concilio congregata *columna ſit veritatis*, egeatque tamen ſui ipſius diſperſæ confirmatione; quomodo *Pontificis deciſiones a corpore Epiſcoporum in Concilio prodeuntes vim Divinam obtineant immediate emanantem a Chriſto*, ſi diſperſæ Eccleſiæ *agnitionem ſeu receptionem* præſtolari debent? quomodo ANTE OMNEM *Pontificis confirmationem* ejuſmodi vim divinam obtineant, quum ſaltem ut diſperſæ Eccleſiæ capiti & cum illa conjunctim *Romano* Pontifici in hac *agnitione* ſeu receptione ſuæ eſſe partes poſſint ac debeant? Vereor equidem, ne quæ ad elevandam Pontificiæ confirmationis neceſſitatem hic *Papæ maſtyx* congeſſit, in diſperſæ Eccleſiæ *agnitionem* ſeu *receptionem* detorqueri facile poſſint. Ut ut eſt, id ſaltem *Febronius* dabit, ut ejus e-

xem-

xemplo quamvis potiore jure Concilia *infallibilia conditionate* appellemus, non quidem cum univerſali Eccleſiæ diſperſæ obſervantia, ſed cum *Romano* Pontifice comparata.

VIII. Illud tandem ex his omnibus emergit, cujus gratia totam hujus capitis diſputationem ſuſcepimus, *Romani* Pontificis in cauſſis fidei *ultimam* eſſe, quæ ſpectari debeat, auctoritatem. Quum enim neceſſaria *abſolute* generalia Concilia non ſint; quæ tamen ultimum eſſent Eccleſiæ tribunal, a quo fidei controverſiæ dirimerentur; ac præterea ſi congregentur, vim obtinere non poſſint eorum definitiones, niſi Pontificia confirmatione obſignatæ fuerint; quid demum reſtat, niſi ut *Romani* Pontificis quæ in definiendis iſtiuſmodi controverſiis *infallibilis* auctoritas eſt, eadem ultima quoque habeatur? Nam ne a Conciliis ſummi Pontificis definitiones judicii poteſtate retractari ac reformari poſſint, *infallibilitatis* privilegio cautum eſt; id tamen unum eſſet, quod maxime obſtaret, quominus *ultima* eſſet ejus auctoritas. Atque idipſum centri ratio poſtulat, quam *Romano* Pontifici ſupra adſeruimus. Quod enim ultimum eſſet Eccleſiæ tribunal, cui diſſentire nemini liceret, illud Catholicæ unitatis centrum habendum omnino foret. Si ergo unus *Romanus* Pontifex

tifex unitatis Catholicæ centrum, in quo omnes conquieſcant, a Chriſto conſtitutus fuit, *ultima* quoque ejus eſſe debet in dirimendis fidei controverſiis auctoritas.

Finis Tomi Secundi.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google